

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

MANUALE ORDINANDORUM.

EX TYPIS LACHEVARDIÈRE,
via dicta vulgo *du Colombier*, nº 30.

U. I

MANUALE
ORDINANDORUM,

COMPLECTENS

Ritum, 1° Administrandæ confirmationis, quam plures recipiunt ea ipsa die qua prima tonsura initiantur; 2° Conferendi ordines; 3° Celebrandæ missæ, tum privatæ, tum solemnis; 4° Insuper nonnulla de ipso missæ sacrificio, et de requisitis ad dignam ejus oblationem; 5° Meditationes, pios affectus, orationes et litanias, sive ante, sive post missam, pro singulis hebdomadæ diebus; 6° Instar coronidis, agendorum regulam, methodum orationis mentalis, audiendæ missæ, et exercitium diurnum.

Opusculum non ordinandis solum, sed et ordinatis, præsertim sacerdotibus, utilissimum.

Editio nona a superioribus seminarii S.-Sulpitii locupletata et accuratius emendata.

PARISIIS,

APUD MEQUIGNON JUNIOREM,

FACULTATIS THEOLOGIÆ BIBLIOPOLAM.

M. DCCC. XXVII.

MONITUM

PIO ET ECCLESIASTICO LECTORI.

Sex sunt, P. et E. L., hujusce Manualis partes. In 1ª habes seriem omnium sacrarum ordinationum, sicque potes facile ad ordines suscipiendos te rite disponere; et iis susceptis, ea in memoriam revocare quæ, pro illis digne exercendis, dat pontifex monita, adeo sancta, justa, gravia, præclara et apposita ad permovendum, necnon suscitandum ac fovendum clericalem spiritum, ut vir ecclesiasticus nunquam satis legere et meditari ea possit.

In 2ª tractatur breviter de sacrificio missæ, et de requisitis ad dignam ejus celebrationem. Cum enim, ut notat convent. Mediol., *Ecclesia catholica augustius habeat nihil sacrificio altaris*, et sacerdotes huic incumbentes, *eam functionem gerant*, inquit conc. Mediol. 3, *qua nulla major et sanctior excogitari potest*, consequens est ut *quam munde et recte et legitime*, sicut loquitur S. Iren.,

illam peragere curent ; *ne*, ut aiebat S. P. Clem. XI, *inter homines et Deum positi ad ipsius iracundiam sedandam, si negligenter immodesteque suo munere fungantur, Deum magis irritent.* Quæ porro illum in finem scire debent et præstare tradet ista 2ª pars, ex pio card. Bona, magna ex parte, excerpta.

In 3ª continentur tum ante missam, tum post missam, variæ præparationes et actiones gratiarum, item præparationis ante missam pro singulis hebdomadæ diebus et post missam gratiarum actionis exercitia; quæ quidem, ad devotionem acuendam et ad fructuose expendendum tempus quod sacrum præcedit ac subsequitur non mediocri possunt esse adjumento. Utique interponitur ordo et ritus servandus in celebratione missæ.

In 4ª exponuntur rubricæ generales diœcesis parisiensis confertæ, ubi opus est, sed annotationibus tantum cum rubricis ex missali romano. Præterea agitur de ordinanda missa, de missa coram episcopo et de defectibus circa missam occurrentibus; ut, juxta concilium Tridentinum, ritus illi quorum multi ex apostolica traditione

descendunt, maximi habeantur momenti, quippe quorum ope majestas tanti sacrificii commendaretur et mentes fidelium per hæc visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

In 5ª traduntur meditationes de SS. eucharistiæ sacramento, de Christi quibusdam titulis et virtutibus, de Dei beneficiis, de hominum novissimo fine; insuper et pii affectus variis sacerdotum ingenio et pietati accommodati; velut exempli causa in litaniis devotissimis diversisque orationibus quibus hæc pars coronatur et quæ teneram pietatem excitant, excitatam nutriunt ac fovent, ita ut quisque ea legendo et meditando, cum Psalmista conclamet: *Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis.* Ps. 38.

In 6ª tandem tibi suppetent agendorum regula, methodus orationis mentalis, et exercitium diurnum, seu preces matutinæ ac vespertinæ. Primum quidem, ut in ea vivas perfectione ad quam tenentur sacrorum ministri. Alterum vero, ut

caveas illusionem, nec tempus inaniter teras. Postremum denique, ut commodius satisfacias communi omnium christianorum obligationi. Hic igitur et aliis, pie et amantissime Lector, utere sollicite ac diligenter; et illius qui te hæc ad manum habere curavit, coram Deo, præsertim *ad altare* identidem *memineris.* Vale.

DE CONFIRMANDIS.

Pontifex, *infantes, pueros, vel alios sacris baptismatis unda perfusos, confirmare volens, paratus supra rochetum, vel, si sit religiosus, supra superpelliceum, amictu, stola, pluviali albi coloris, et mitra, accedit ad faldistorium ante medium altaris, aut in alio convenienti loco sibi præparatum; et in eo sedens, renibus altari, et facie populo versis, baculum pastoralem in sinistra tenens, populum coram se stantem admonet, quod nullus alius, nisi solus episcopus, confirmationis ordinarius minister est.*

Nullus confirmatus debet reconfirmari.

Nullus, qui non sit confirmatus, potest esse in confirmatione patrinus, nec pater, aut mater, maritus aut uxor.

Nullus excommunicatus, interdictus, vel gravioribus facinoribus alligatus, aut christianæ fidei rudimentis non edoctus, ingerat se ad percipiendum hoc sacramentum, vel ad tenendum confirmandum.

Adulti deberent prius peccata confiteri, et postea confirmari, vel saltem de mortalibus, si in ea inciderint, conterantur.

Hoc sacramento contrahitur spiritualis cognatio, impediens matrimonium contrahendum, et dirimens jam contractum; quæ cognatio confirmantem et confirmatum, illiusque patrem et matrem, ac tenentem, non egreditur.

Nullus præsentet nisi unum aut duos, non plures, nisi aliter necessitas suadeat, arbitrio episcopi.

Confirmandi deberent esse jejuni.

Confirmato debet ligari frons, et sic manere quousque chrisma desiccetur, vel extergatur.

Proinde, unusquisque confirmandus portet lineam vittam mundam, cum qua ligetur caput.

Nullus confirmatus discedat, nisi benedictione accepta, quam pontifex, post omnium confirmationem, dabit.

Confirmandis autem per ordinem ante pontificem dispositis, pontifex sedens lavat manus; deinde deposita mitra, surgit, et stans versa facie ad confirmandos, junctis ante pectus manibus, confirmandis genua flectentibus, et manus ante pectus junctas tenentibus, dicit:

SPIRITUS Sanctus superveniat in vos, et virtus Altissimi custodiat vos a peccatis. ℟. Amen.

Deinde signans se signo crucis, dicit:

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum et terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Tunc extensis versus confirmandos manibus, dicit:

OREMUS.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, qui regenerare dignatus es hos famulos tuos ex aqua et Spiritu Sancto, quique dedisti eis remissionem omnium peccatorum,

emitte in eos septiformem Spiritum tuum sanctum paracletum de cœli. ℟. Amen.

Spiritum sapientiæ et intellectus. ℟. Amen.

Spiritum consilii et fortitudinis. ℟. Amen.

Spiritum scientiæ et pietatis. ℟. Amen.

Adimple eos spiritu timoris tui, et consigna eos signo cru†cis Christi, in vitam propitiatus æternam. Per eumdem... in unitate ejusdem Spiritus Sancti Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Pontifex sedens super faldistorium, vel etiam, si multitudo confirmandorum id exegerit, dispositis illis per ordinem super gradus presbyterii, vel alibi, pontifex stans cum mitra, illos confirmat per ordinem genuflexos, et inquirit sigillatim de nomine cujuslibet confirmandi, et summitate pollicis dexteræ manus chrismate intincta, dicit:

℣. Signo te signo † crucis, et confirmo te chrismate salutis. In nomine † Patris, et † Filii, et Spiritus † Sancti. ℟. Amen.

Deinde leviter eum in maxilla cædit, dicens : Pax tecum.

Omnibus confirmatis, pontifex tergit cum mica panis et lavat pollicem, et manus super pelvim. Deinde aqua lotionis cum pane fundatur in piscinam sacrarii. Interim, dum lavat manus, cantatur sequens antiphona, vel legitur a ministris, quod etiam in similibus servari debet.

Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis a templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.

℣. Gloria Patri, etc. ℟. Sicut erat, etc. *Deinde repetitur antiphona :* Confirma hoc, Deus, etc.

Qua repetita, pontifex, deposita mitra, surgit, et

stans versus ad altare, junctis ante pectus manibus, dicit:

℣. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.
℟. Et salutare tuum da nobis.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Deinde, junctis adhuc ante pectus manibus, et omnibus confirmatis, devote genua flectentibus, dicit:

OREMUS.

Deus qui apostolis tuis sanctum dedisti Spiritum, et per eos eorumque successores, ceteris fidelibus tradendum esse voluisti; respice propitius ad humilitatis nostræ famulatum, et præsta ut eorum corda, quorum frontes sacro chrismate delinivimus, et signo sanctæ crucis signavimus, idem Spiritus Sanctus in eis superveniens, templum gloriæ suæ dignanter inhabitando perficiat, qui cum Patre et eodem Spiritu sancto vivis et regnas, Deus, in secula seculorum. ℟. Amen. *Deinde dicit:* Ecce sic benedicetur omnis homo qui timet Dominum.

Et vertens se ad confirmatos, faciens super eos signum crucis dicit:

Benedicat † vos Dominus ex Sion, ut videatis bona Jerusalem omnibus diebus vitæ vestræ, et habeatis vitam æternam. ℟. Amen.

Expedita itaque confirmatione, pontifex sedens, accepta mitra, patrinis et matrinis annuntiat quod instruant filios suos bonis moribus, quod fugiant mala et faciant bona, et doceant, Credo in Deum, *et* Pater noster, *et* Ave, Maria, *quoniam ad hoc sunt obligati.*

MANUALE ORDINANDORUM.

PRIMA PARS.

§ I. DE ORDINIBUS CONFERENDIS.

Quando *episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, feria quarta ante ipsam ordinationem, vel quando episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem sacerdotibus, et aliis prudentibus viris, peritis divinæ legis, ac in ecclesiasticis functionibus exercitatis, sibi ascitis, ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam et fidem diligenter investiget, et examinet.*

Nullus ad subdiaconatus ordinem ante vigesimum secundum, ad diaconatus ante vigesimum tertium, ad presbyteratus ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoveatur. Sciant tamen episcopi non singulos in ea ætate constitutos, debere ad hos ordines assumi, sed dignos duntaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque, nec in minori ætate, nec sine diligenti episcopi examine, ordinentur.

Prima tonsura non initientur, qui sacramentum confirmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere et scribere nesciant, et de quibus probabilis conjectura non sit, eos, non secularis judicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse.

Ad minores ordines promovendi, bonum a parocho

et a magistro scholæ in qua educantur testimonium habeant. Hi vero, qui ad singulos majores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem episcopum adeant, qui parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum qui volent promoveri, publice in ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus et vita a fide dignis diligenter inquirat, et litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum episcopum quamprimum transmittat.

Minores ordines, iis qui saltem latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud episcopo magis expedire videretur, conferantur; ut eo accuratius, quantum sit hujus disciplinæ pondus, possint edoceri; ac in unoquoque munere, juxta præscriptum episcopi, se exerceant, idque in ea cui adscripti erunt ecclesia, nisi forte ex causa studiorum absint; atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis, cum ætate vitæ meritum et doctrina major accrescat. Quod, et bonorum morum exemplum, et assiduum in ecclesia ministerium, atque major erga presbyteros, et superiores ordines reverentia, et crebrior, quam antea, corporis Christi communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, et sacratissima mysteria sit ingressus, nemo iis initietur, quem non scientiæ spes majoribus ordinibus dignum ostendat. Hi vero non nisi post annum a susceptione postremi gradus minorum ordinum, ad sacros ordines promoveantur, nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, judicio episcopi, aliud exposcat.

Subdiaconi et diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, et in minoribus ordinibus jam probati, ac litteris, et iis quæ ad ordinem exercendum pertinent, instructi: qui sperent, Deo auctore, se con-

tinere posse; ecclesiis, quibus ascribentur, inserviant; sciantque maxime decere, si, saltem diebus dominicis et solemnibus, cum altari ministraverint, sacrum communionem perceperint. Promoti ad sacrum subdiaconatus ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum (nisi aliud episcopo videatur) ascendere non permittantur. Deo sacri ordines, non eodem die, etiam regularibus, conferantur.

Qui pie et fideliter, in ministeriis ante actis, se gesserint, et ad presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium; et hi sint, qui non modo in diaconatu, ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesiæ utilitatem, ac necessitatem aliud episcopo videretur, ministraverint; sed etiam ad populum docendum ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac administranda sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur; atque ita pietate, et castis moribus conspicui, ut præclarum bonorum operum exemplum, et vitæ monita ab eis possint expectari.

Illegitimi, sine dispensatione apostolica, ad sacros ordines promoveri non possunt, ad minores tamen possunt ex dispensatione sui episcopi ordinari: neque etiam furiosi, amentes, servi, homicidæ, irregulares, insigni corporis vitio deformes, aut manci ordinari possunt.

Examinentur de ordine in quo sunt constituti, et quando, et a quo illum receperunt.

Clericus secularis, quamvis alias sit idoneus moribus, scientia, et ætates ad sacros ordines non promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus, neque ea resig-

natio admittatur, nisi constito, quod aliunde vivere commode possit, et aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium vero, vel pensionem obtinentes, ordinari posthac non possint, nisi illi, quos episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarum, eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem vere ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licencia episcopi alienari, aut extingui, vel remitti, nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint.

Advertat diligenter pontifex, cum ordines confert, ne in expressione formarum, vel collatione instrumentorum ipsorum ordinum deficiat; frequenter pontificale respiciat, et mature procedat. Moneat ordinandos, quod instrumenta, in quorum traditione caracter imprimitur, tangant. Secretas morose dicat, ut ordinati ad sacerdotium possint illas cum eo dicere; debent enim ex consuetudine concelebrare, et etiam verba consecrationis proferre.

Tempora ordinationum sunt, sabbata in omnibus quatuor temporibus, sabbatum ante dominicam de Passione, et sabbatum sanctum.

Clericatus, seu prima tonsura, quocumque die, hora, et loco conferri potest.

Minores vero ordines possunt dari singulis dominicis, et festivis diebus duplicibus, ubicumque, in mane tamen.

Ordinandi omnes debent in ecclesia se præsentare cum tonsura, habitu, et paramentis ordini suo convenientibus, et candelis in manu accensis. Et cum a notario episcopi nominati fuerint, respondeant, Adsum, *et accedant ad locum ordinationis, secundum ordinem descriptionis.*

Advertat quoque pontifex, quod si unus tantum sit,

per eum ad quemcumque ordinem promovendus, illum admoneat, et alloquatur, non in plurali, ut textus dicit, sed in singulari.

In sabbatis quatuor temporum, in quibus fiunt ordinationes generales, tonsuræ fieri debent post Kyrie eleison. *Deinde, dicta prima lectione, ordinantur ostiarii. Post secundam lectionem, lectores. Post tertium, exorcistæ. Post quartam, acolythi. Post quintam, subdiaconi. Finita epistola, diaconi. Et demum ante ultimum versum tractus, vel infra octavam Pentecostes ante ultimum versum sequentiæ, ordinantur presbyteri.*

Si ordinationes fiant in sabbato ante dominicam de Passione, quia unica tantum dicitur lectio, tonsuræ debent fieri immediate post introitum. Omnes minores ordines post Kyrie eleison : *Subdiaconi immediate post collectam; diaconi post epistolam; presbyteri ante ultimum versum tractus.*

Idem servari potest, quandocumque dantur ordines sacri extra tempora, ex dispensatione apostolica. Quod si fiat inter Pascha et Pentecosten, presbyteri ordinantur ante ultimum ✝. Si inter Pentecosten et Septuagesimam, ordinantur ante ✝. Alleluia. *Et antequam ad collationem ordinum procedatur, legitur mandatum apostolicum, sive supplicatio, cujus vigore pontifici facultas conceditur ordinandi; quibus lectis, dicit pontifex,* Deo gratias, *et ad ordinationem procedit.*

Si vero sabbato sancto ordinationes fiant, officium incipitur a prima prophetia, et continuatur prout in ordinario, usque ad litanias inclusive, in quibus, dicto Ut omnibus fidelibus, etc., *surgit ab accubitu pontifex, et conversus ad ordinandos, eos benedicit, prout post litanias infra ponitur. Deinde perficiuntur litaniæ, et pontifex facit confessionem, et dicto* Kyrie eleison, *pro missa, ordinat ad primam tonsuram.*

Tum dicit, Gloria in excelsis Deo, etc.; *quo dicto, ordinat ad quatuor minores ordines. Deinde dicit orationem ordinariam, cum alia pro ordinandis; quibus dictis, ordinat ad subdiaconatum. Tum dicitur epistola, et ea dicta, ordinat diaconos. Dicitur deinde* Alleluia, *cum suo versu, et prima pars tractus; quibus dictis, ordinat presbyteros; post quorum ordinationem dicitur versus tractus, evangelium et alia, prout in ordinario.* . . . .

Quando autem pontifex extra missarum solemnia est promoturus aliquos ad primam tonsuram, vel ad quatuor minores ordines, sufficit quod habeat stolam supra rochetum, vel supra superpelliceum (si sit religiosus) et mitram simplicem. Cum autem est celebraturus pro sacris ordinibus conferendis, habere debet sandalia, et omnia paramenta pontificalia, et dicere psalmum Quam dilecta, etc.

Ordinationes sacrorum ordinum, statutis a jure temporibus, ac in cathedrali ecclesia, vocatis, præsentibusque ad id ecclesiæ canonicis, publice celebrentur; si autem in alio diœcesis loco, præsente clero loci, dignior, quantum fieri poterit, ecclesia semper adeatur.

Cum igitur ordinationes faciendæ sunt, per sacristam, seu alium ad quem spectat, præparantur omnia quæ necessaria sunt pro missa pontificali. Et demum cum tempus ordinationis instat, hora competenti pontifex cappa magna indutus, capellano illam post eum deferente, venit ad ecclesiam ubi ordinationes fieri debent, et accedens ante altare, genuflexus ibidem aliquandiu orat. Deinde vadit ad sedem, ubi paramenta capere consuevit: vel si non sit in ecclesia sua, ad faldistorium, ad cornu epistolæ sibi paratum, ubi sedens accipit omnia paramenta pontificalia coloris tempori convenientis, et mitram simplicem, dicens psalmum Quam dilecta, etc.

Pontifex sic paratus, baculum pastoralem in sinis-

tra tenens, accedit ad gradus altaris, ubi, depositis baculo et mitra, facta altari reverentia cum profunda capitis inclinatione, facit cum ministris confessionem, interim cantatur a choro introitus, et Kyrie eleison. *Finita confessione, pontifex ascendit ad altare, illud in medio osculatur, et textum evangelii ad sinistram; incensat altare, more solito; resumit mitram, et revertitur ad sedem, seu ad faldistorium, ad cornu epistolæ, ubi deposita mitra, et versa facie ad altare, oblato sibi per ministrum libro, ex eo legit introitum, et* Kyrie eleison. *Quibus dictis, sedet cum mitra, donec perficiatur a choro ultimum* Kyrie eleison. *Quo finito, surgit pontifex, et cum mitra ad faldistorium, ante medium altaris sibi præparatum, accedit, et in illo sedet, renibus altari versis. Tum archidiaconus vocat omnes ordinandos, dicens:* Accedant omnes, *qui ordinandi sunt. Quibus ante altare coram pontifice genuflexis, et in modum coronæ dispositis, archidiaconus publice interrogat omnes, si sint aliqui, qui forte non sint confirmati, quia non debent ad ordinationem accedere nisi prius confirmentur. Et, si aliqui confirmandi erunt, tunc depositis pontifex annulis, et chirotecis, lavat manus, reassumit annulos, et confirmat, prout habetur supra,* f° 4, *vel si non erunt aliqui confirmandi, palam interdicit per unum ex suis, sub his verbis:*

Reverendissimus in Christo Pater et Dominus, Dominus N. Dei et apostolicæ sedis gratia episcopus N. sub excommunicationis pœna præcipit, et mandat omnibus et singulis, pro suscipiendis ordinibus hic præsentibus, ne quis forsan eorum irregularis, aut alias a jure, vel ab homine excommunicatus, interdictus, suspensus, spurius, infamis, aut alias a jure prohibitus, sive ex aliena diœcesi oriundus, sine licentia sui episcopi, aut non descriptus, examinatus, approbatus et nominatus, ullo pacto audeat ad sus-

cipiendos ordines accedere, et quod nullus ex ordinatis discedat, nisi missa finita, et benedictione pontificis accepta.

Demum ad ordinationem procedat episcopus.

DE CLERICO FACIENDO.

Clericus *fieri potest etiam extra missarum solemnia, quocumque die, hora et loco.*

Pro clericis ordinandis, parentur forfices pro incidendis capillis, bacile pro illis imponendis. Et quilibet ordinandorum habere debet suum superpelliceum super brachium sinistrum, et candelam in manu dextera.

Et vocantur omnes tonsurandi nominatim et sigillatim per notarium, et quilibet respondet: Adsum.

Quibus, ante altare, coram pontifice in faldistorio cum mitra sedente, genuflexis, pontifex surgit cum mitra, et dicit:

℣. Sit nomen Domini benedictum.

℟. Ex hoc nunc et usque in seculum.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum et terram.

Oremus, fratres charissimi, Dominum nostrum Jesum Christum, pro his famulis suis, qui ad deponendum comas capitum suorum pro ejus amore festinant, ut donet eis Spiritum sanctum, qui habitum religionis in eis in perpetuum conservet, et a mundi impedimento ac seculari desiderio corda eorum defendat: ut sicut immutantur in vultibus, ita dextera manus ejus virtutis tribuat eis incrementa, et ab omni cæcitate spirituali et humana oculos eorum aperiat, et lumen eis æternæ gratiæ concedat. Qui vivit et regnat cum Deo Patre in unitate ejusdem Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum.

Post hæc, sedente pontifice, schola inchoat et prosequitur antiphonam et psalmum.

Tu es, Domine, qui restitues hereditatem meam mihi.

Conserva me, Domine, quoniam speravi in te: Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis, qui sunt in terra ejus: mirificavit omnes voluntates meas in eis.

Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt.

Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Repetitur tota antiphona, Tu es, Domine.

Incœpto psalmo, pontifex cum forficibus incidit unicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, et ad utramque aurem, deinde in medio capitis, aliquot crines capillorum, et in bacile deponit; et quilibet, cum tondetur, dicit:

Dominus pars hereditatis meæ, et calicis mei; tu es qui restitues hereditatem meam mihi.

Omnibus tonsis, mitra deposita, surgit pontifex, et stans versus ad illos, dicit:

OREMUS.

Præsta, quæsumus, omnipotens Deus, ut hi famuli tui quorum hodie comas capitum pro amore divino deposuimus, in tua dilectione perpetuo maneant; et eos sine macula, in sempiternum custodias. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Tum schola inchoat et prosequitur antiphonam sequentem. Qua incœpta, pontifex sedet cum mitra.

ANTIPHONA.

Hi accipient benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salutari suo: quia hæc est generatio quærentium Dominum.

Domini est terra, et plenitudo ejus: orbis terrarum, et universi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum: et super flumina præparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto ejus?

Innocens manibus et mundo corde: qui non accepit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem a Domino: et misericordiam a Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum: quærentium faciem Dei Jacob.

Attollite portas, principes, vestras; et elevamini, portæ æternales: et introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio.

Attolite portas, principes, vestras; et elevamini, portæ æternales: et introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus virtutum, ipse est Rex gloriæ. Gloria Patri, et Filio, etc.

Sicut erat in principio, etc.

Deinde repetitur tota antiphona, Hi accipient, etc.

Qua finita, surgit sine mitra pontifex, et ad altare conversus, dicit:

OREMUS.

Et ministri dicunt: Flectamus genua. ℟. Levate.

Et mox ad tonsos genuflexos versus pontifex, dicit:

Adesto, Domine, supplicationibus nostris, et hoc famulos tuos bene✝dicere dignare, quibus in tuo sancto nomine habitum sacræ religionis imponimus; ut te largiente, et devoti in Ecclesia tua persistere, et vitam percipere mereantur æternam. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Tum pontifex sedet cum mitra, et accipiens manu superpelliceum, dicit singulis:

Induat te Dominus novum hominem, qui secun-

dum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis.

Et mox imponit illud cuilibet, repetendo Induat te, etc., *immittens usque ad scapulas, et immediate trahens, si unum tantum sit superpelliceum; sicque facit usque ad ultimum, qui eo totaliter induitur: si vero quisque suum superpelliceum habeat, singuli totaliter induuntur. Quo expedito, sine mitra surgit pontifex, et versus ad illos, dicit:*

OREMUS.

Omnipotens sempiterne Deus, propitiare peccatis nostris, et ab omni servitute secularis habitus hos famulos tuos emunda; ut dum ignominiam secularis habitus deponunt, tua semper in ævum gratia perfruantur; ut sicut similitudinem coronæ tuæ eos gestare facimus in capitibus, sic tua virtute hereditatem subsequi mereantur æternam in cordibus. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Deinde sedet cum mitra pontifex, et alloquitur eos sub his verbis:

Filii charissimi, animadvertere debetis, quod hodie de foro Ecclesiæ facti estis, et privilegia clericalia sortiti estis; cavete igitur ne propter culpas vestras illa perdatis; et habitu honesto, bonisque moribus atque operibus, Deo placere studeatis. Quod ipse vobis concedat per Spiritum Sanctum tuum. ℟. Amen.

Tum suggerente archidiacono, ordinati redeunt ad loca sua.

DE MINORIBUS ORDINIBUS.

Quatuor *minores ordines dari possunt extra missarum solemnia, diebus dominicis, et festivis duplicibus; sed in mane tantum.*

Ordinandi omnes ad quatuor minores ordines esse debent superpelliceis induti, cum candela in manu dextera.

DE ORDINATIONE OSTIARIORUM.

Pro *ostiariis ordinandis parentur claves ecclesiæ. Pontifex, clericis ordinatis, surgit, et cum mitra ad sedem, seu ad faldistorium, ad cornu epistolæ revertitur; ubi, deposita mitra, et ad altare conversus, oblato sibi libro, cantat primam collectam, deinde sedet, reassumit mitram, et cantatur prima lectio. Interim accedunt duo capellani, cum libro et candela, ante pontificem, qui sedens cum mitra, ex eo legit lectionem ipsam. Quibus finitis, surgit pontifex, et cum mitra ad faldistorium, ante medium altaris sibi præparatum, proficiscitur, et in illo sedet renibus altari versis. Archidiaconus vocat ordinandos, dicens:*

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium ostiariorum.

Et mox notarius singulos nominatim vocat, et quilibet respondet: Adsum.

Omnibus in superpelliceis, cum candelis in manibus, coram pontifice genuflexis, pontifex admonet illos, dicens:

Suscepturi, filii charissimi, officium ostiariorum, videte quæ in domo Dei agere debeatis. Ostiarium oportet percutere cymbalum et campanam, aperire ecclesiam, et sacrarium, et librum aperire ei qui prædicat. Providete igitur ne, per negligentiam vestram, illarum rerum, quæ intra ecclesiam sunt, aliquid depereat, certisque horis domum Dei aperiatis fidelibus, et semper claudatis infidelibus. Studete etiam ut, sicut materialibus clavibus ecclesiam visibilem aperitis et clauditis, sic et invisibilem Dei

domum, corda scilicet fidelium, dictis et exemplis vestris, claudatis diabolo, et aperiatis Deo, ut divina verba, quæ audierint, corde retineant, et opere compleant: quod in vobis Dominus perficiat per misericordiam suam.

Hæ admonitiones non fiunt cardinalibus, neque electis episcopis.

Deinde pontifex accipit, et tradit omnibus claves ecclesiæ, quas successive manu dextera singuli tangunt, pontifice dicente:

Sic agite, quasi reddituri Deo rationem pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur.

Post hæc, archidiaconus, sive alius archidiaconi vice fungens, ducit eos ad ostium ecclesiæ, et facit illos claudere, et aperire, tradit etiam eis funem campanarum, faciens eos campanas pulsare; deinde illos reducit ad pontificem; quibus coram pontifice genua flectentibus, stans cum mitra pontifex, versus ad ipsos ordinatos, dicit:

Deum Patrem omnipotentem, fratres charissimi, suppliciter deprecemur, ut hos famulos suos bene†dicere dignetur, quos in officium ostiariorum eligere dignatus est; ut sit eis fidelissima cura in domo Dei, diebus ac noctibus, ad distinctionem certarum horarum, ad invocandum nomen Domini, adjuvante Domino nostro Jesu Christo, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Tum mitra deposita, stans pontifex, et conversus ad altare, dicit:

OREMUS.

Et ministri subjungunt, Flectamus genua. ℟. Levate.

Et statim versus ad illos genuflexos, stans sine mitra, dicit:

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bene ✠ dicere dignare hos famulos tuos in officium ostiariorum, ut inter janitores ecclesiæ tuo pareant obsequio, et inter electos tuos, partem tuæ mereantur habere mercedis. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Post hæc, ordinati, suggerente archidiacono, redeunt ad loca sua.

DE ORDINATIONE LECTORUM.

Pro lectoribus ordinandis paretur liber lectionum.

Ostiariis *ordinatis, pontifex, reassumpta mitra, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium a parte epistolæ. Interim cantatur primum graduale, vel primum* Alleluia, *si sit infra octavam Pentecostes: et pontifex sedens cum mitra, oblatis sibi libro et candela, legit dictum graduale, vel* Alleluia. *Quibus dictis, surgit, deposita mitra, et versus ad altare, cantat secundam collectam. Tunc sedit, reassumpta mitra, et cantatur secunda lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro et candela ante pontificem, qui sedens cum mitra ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, pontifex revertitur ad faldistorium ante medium altaris positum, ubi sedet cum mitra, et lectores vocantur per archidiaconum, hoc modo:*

Accedant qui ordinandi sunt ad officium lectorum.

Et mox nominantur per notarium, ut supra dictum est. Quibus coram pontifice cum candelis in manibus genuflexis, pontifex admonet eos, dicens:

Electi, filii charissimi, ut sitis lectores in domo Dei nostri, officium vestrum agnoscite, et implete. Potens est enim Deus, ut augeat vobis gratiam per-

fectionis æternæ. Lectorem siquidem oportet legere ea quæ (*vel* ei qui) prædicat, et lectiones cantare, et benedicere panem, et omnes fructus novos. Studete igitur verba Dei, videlicet lectiones sacras, distincte et aperte, ad intelligentiam et ædificationem fidelium, absque omni mendacio falsitatis proferre; ne veritas divinarum lectionum, incuria vestra, ad instructionem audientium corrumpatur. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis: quatenus auditores vestros, verbo pariter, et exemplo vestro, docere possitis. Ideoque dum legitis in alto loco ecclesiæ stetis, ut ab omnibus audiamini et videamini, figurantes positione corporali, vos in alto virtutum gradu debere conversari; quatenus cunctis, a quibus audimini et videmini, cœlestis vitæ formam præbeatis: quod in vobis Deus impleat per gratiam suam.

Deinde pontifex accipit, et tradit omnibus codicem, de quo lecturi sunt, quem manu dextera tangunt, dicens:

Accipite, et estote verbi Dei delatores, habituri, si fideliter et utiliter impleveritis officium vestrum, partem cum iis qui verbum Dei bene administraverunt ab initio.

Quibus expeditis, et illis genuflexis, pontifex stans cum mitra, versus ad eos, dicit:

Oremus, fratres charissimi, Deum Patrem omnipotentem, ut super hos famulos suos, quos in ordinem lectorum dignatur assumere, bene † dictionem suam clementer effundat, quatenus distincte legant quæ in ecclesia Dei legenda sunt, et eadem operibus impleant. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium, etc. ℟. Amen.

Tum pontifex, mitra deposita, stans conversus ad altare, dicit:

OREMUS.

Et ministri subjungunt, Flectamus genua. ℟. Levate.

Deinde conversus ad ordinandos genuflexos, dicit, sine mitra :

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bene † dicere dignare hos famulos tuos in officium lectorum; ut assiduitate lectionum instructi sint, atque ordinati, et agenda dicant, et dicta opere impleant; ut in utroque, sanctæ Ecclesiæ, exemplo sanctitatis suæ, consulant. Per Dominum nostrum Jesum, etc. ℟. Amen.

Postea, suggerente archidiacono, redeunt ordinati ad loca sua.

DE ORDINATIONE EXORCISTARUM.

Pro exorcistis ordinandis, paretur liber exorcismorum; *cujus loco dari potest pontificale, vel* missale.

Lectoribus *ordinatis, pontifex, reassumpta mitra, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolæ, ubi sedens cum mitra, oblatis sibi libro et candela, legit secundum graduale, vel secundum* Alleluia, *si sit infra octavam Pentecostes. Interim cantatur a choro ipsum graduale, vel* Alleluia. *Quo finito, surgit pontifex, deposita mitra, et versus ad altare, cantat tertiam collectam. Tum sedet, reassumpta mitra, et cantatur tertia lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro et candela, ante pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, revertitur ad faldistorium ante altare, et sedet cum mitra. Exorcistæ vero vocantur per archidiaconum, modo consueto :*

Accedant qui ordinandi sunt ad officium exorcistarum.

Et ipsi singulatim nominantur per notarium, ut

prius dictum est. Quibus, coram pontifice cum candelis in manibus genuflexis, pontifex admonet eos, dicens :

Ordinandi, filii charissimi, in officium exorcistarum, debetis noscere quod suscipitis. Exorcistam etenim oportet abjicere dæmones, et dicere populo, ut qui non communicat, det locum; et aquam in ministerio fundere. Accipitis itaque potestatem imponendi manum super energumenos, et per impositionem manuum vestrarum, gratia Spiritus Sancti, et verbis exorcismi, pelluntur spiritus immundi a corporibus obsessis. Studete igitur ut, sicut a corporibus aliorum dæmones expellitis, ita a mentibus et corporibus vestris omnem immunditiam et nequitiam ejiciatis; ne illis succumbatis, quos ab aliis vestro ministerio effugatis. Discite per officium vestrum vitiis imperare, ne in moribus vestris aliquid sui juris inimicus valeat vindicare. Tunc etenim recte in aliis dæmonibus imperabitis, cum prius in vobis eorum multimodam nequitiam superabitis. Quod vobis Dominus agere concedat per Spiritum suum Sanctum.

Post hæc, pontifex accipit et tradit omnibus librum, in quo scripti sunt exorcismi; cujus loco tradi potest pontificale, vel missale, quem manu dextera tangunt, pontifice dicente :

Accipite, et commendate memoriæ, et habete potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos.

Postea vero, omnibus devote genuflexis, pontifex cum mitra stans, dicit :

Deum Patrem omnipotentem, fratres charissimi, supplices deprecemur, ut hos famulos suos bene✝dicere dignetur, in officium exorcistarum, ut sint spirituales imperatores, ad abjiciendos dæmones de corporibus obsessis, cum omni nequitia eorum multiformi. Per unigenitum Filium suum Dominum nos-

trum Jesum Christum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Tum conversus ad altare, deposita mitra, dicit:

OREMUS.

Et ministri subjungunt, Flectamus genua. ℟. Levate.

Et mox conversus ad ordinatos genuflexos, dicit:

DOMINE sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bene✝dicere dignare hos famulos tuos in officium exorcistarum; ut, per impositionem manuum et oris officium, potestatem et imperium habeant spiritus immundos coercendi; ut probabiles sint medici Ecclesiæ tuæ, gratia curationum, virtuteque cœlesti confirmati. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui, etc. ℟. Amen.

Post hæc, suggerente archidiacono, redeunt ad sua loca.

DE ORDINATIONE ACOLYTHORUM.

Pro acolythis ordinandis parentur candelabrum cum cereo extincto, et urceolus vacuus pro vino, pro sacramento.

EXORCISTIS *ordinatis, pontifex, reassumpta mitra, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolæ, ubi sedens cum mitra, oblatis sibi libro et candela, legit tertium graduale, vel tertium* Alleluia, *si sit infra octavam Pentecostes. Interim a choro cantatur ipsum graduale, vel* Alleluia. *Quo finito, surgit pontifex, deposita mitra, et versus ad altare cantat quartam collectam. Tum sedet, reassumpta mitra, et cantatur quarta lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro et candela ante pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, pon-*

tifex revertitur ad faldistorium, ante altare, ubi sedet cum mitra: acolythi vero vocantur per archidiaconum.

Accedant qui ordinandi sunt ad officium acolythorum.

Et mox nominantur per notarium, ut supra. Quibus coram pontifice, cum candelis in manibus, genuflexis, pontifex admonet eos, dicens:

Suscepturi, filii charissimi, officium acolythorum, pensate quod suscipitis. Acolythum etenim oportet ceroferarium ferre; luminaria ecclesiæ accendere, vinum et aquam ad eucharistiam ministrare. Studete igitur susceptum officium digne implere. Non enim Deo placere poteritis, si lucem Deo manibus præferentes, operibus tenebrarum inserviatis, et per hoc aliis exempla perfidiæ præbeatis. Sed sicut veritas dicit: Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est. Et sicut apostolus Paulus ait: In medio nationis pravæ et perversæ lucete, sicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes. Sint ergo lumbi vestri præcincti et lucernæ ardentes in manibus vestris, ut filii lucis sitis. Abjiciatis opera tenebrarum, et induamini arma lucis. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate. Quæ sit vero ista lux, quam tantopere inculcat Apostolus, ipse demonstrat, subdens: Fructus enim lucis est, in omni bonitate, et justitia, et veritate. Estote igitur solliciti in omni justitia, bonitate et veritate, ut et vos, et alios, et Dei ecclesiam illuminetis. Tunc etenim in Dei sacrificio digne vinum suggeritis, et aquam, si vos ipsi sacrificium, per castam vitam, et bona opera oblati fueritis. Quod vobis Dominus concedat per misericordiam suam.

Post hæc, pontifex accipit, et tradit omnibus can-

delabrum cum candela extincta, quod successive manu dextra singuli tangunt, pontifice dicente :

Accipite ceroferarium, cum cereo, et sciatis vos ad accendenda ecclesiæ luminaria mancipari, in nomine Domini. ℟. Amen.

Tunc accipit et tradit eis urceolum vacuum, quem similiter tangere debent, dicens communiter omnibus :

Accipite urceolum, ad suggerendum vinum et aquam in eucharistiam sanguinis Christi, in nomine Domini. ℟. Amen.

Postea, eis genuflexis permanentibus, pontifex stans cum mitra, versus ad eos, dicit :

Deum Patrem omnipotentem, fratres charissimi, suppliciter deprecemur, ut hos famulos suos bene † dicere dignetur in ordine acolythorum; quatenus lumen visibile manibus præferentes, lumen quoque spirituale moribus præbeant : adjuvante Domino nostro Jesu Christo, qui cum eo, et Spiritu Sancto, vivit et regnat Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Tum pontifex ad altare se convertens, deposita mitra, stans, dicit : Oremus.

Et ministri subjungunt : Flectamus genua. ℟. Levate.

Et mox pontifex conversus ad eosdem genuflexos, dicit :

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, et apostolos ejus, in hunc mundum lumen claritatis tuæ misisti; quique, ut mortis nostræ antiquum aboleres chirographum, gloriosissimæ illum crucis vexillo affigi, ac sanguinem et aquam ex latere illius pro salute generis humani effluere voluisti, bene † dicere dignare hos famulos tuos in officium acolythorum; ut ad accendendum lumen ecclesiæ tuæ, et ad suggerendum vinum et aquam

ad conficiendum sanguinem Christi filii tui in offerenda eucharistia, sanctis altaribus tuis fideliter subministrent. Accende, Domine, mentes eorum et corda, ad amorem gratiæ tuæ, ut illuminati vultu splendoris tui, fideliter tibi in sancta ecclesia deserviant. Per eumdem Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

OREMUS.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui ad Moysen et Aaron locutus es, ut accenderentur lucernæ in tabernaculo testimonii: bene✝dicere dignare hos famulos tuos, ut sint acolythi in ecclesia tua. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

OREMUS.

Omnipotens sempiterne Deus, fons lucis, et origo bonitatis, qui per Jesum Christum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminasti, ejusque passionis mysterio redemisti: bene✝dicere dignare hos famulos tuos, quos in officium acolythorum consecramus, poscentes clementiam tuam, ut eorum mentes, et lumine scientiæ illustres, et pietatis tuæ rore irriges; ut ita acceptum ministerium, te auxiliante, peragant, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereantur. Per eumdem Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Post hæc, suggerente archidiacono, ordinati redeunt ad loca sua.

DE SACRIS ORDINIBUS IN GENERE.

Sacri *et majores ordines sunt, subdiaconatus, diaconatus, et presbyteratus; ad quos ordinati omnes debent communicare; ideo parentur pro eorum numero hostiæ parvæ consecrandæ.*

DE ORDINATIONE SUBDIACONI.

Pro ordinatione subdiaconorum parentur calix vacuus, cum patena superposita, urceoli cum manutergio, et liber epistolarum.

ACOLYTHIS *ordinatis, pontifex, reassumpta mitra, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolæ, ubi sedens cum mitra, oblatis sibi libro et candela, legit quartum graduale, vel quartum* Alleluia, *si sit infra octavam Pentecostes; interim a choro cantatur ipsum graduale, vel* Alleluia. *Quo finito, surgit pontifex, deposita mitra, et versus ad altare, cantat quintam collectam.*

Tum sedet reassumpta mitra, et cantatur quinta lectio: interim accedunt duo capellani cum libro et candela ante pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, pontifex revertitur ad sedem suam ante medium altaris; et archidiaconus versus ad ordinandos, dicit:

Accedant, qui ordinandi sunt subdiaconi.

Et notarius unumquemque illorum vocat, dicens:

N. ad titulum ecclesiæ N.

N. ad titulum patrimonii sui.

Frater N. professus ordinis N. ad titulum paupertatis.

Et sic de aliis; et quilibet vocatus, dicit:

Adsum, *et accedit versus episcopum.*

Debet autem quilibet ordinandorum in subdiaconum indutus esse amictu, non tamen super caput, alba et cingulo, habere manipulum in manu sinistra, tunicellam super brachio sinistro, et candelam in manu dextra.

Omnibus autem in subdiaconos ordinandis, compe-

tenti spatio, coram pontifice stantibus, pontifex cum mitra sedens admonet eos, dicens :

Filii dilectissimi, ad sacrum subdiaconatus ordinem promovendi, iterum atque iterum considerare debetis attente, quod onus hodie ultro appetitis. Hactenus enim liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad secularia vota transire. Quod si hunc ordinem susceperitis, amplius non licebit a proposito resilire, sed Deo, cui servire, regnare est, perpetuo famulari; et castitatem, illo adjuvante, servare oportebit; atque in Ecclesiæ ministerio semper esse mancipatos. Proinde, dum tempus est, cogitate, et si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini, huc accedite.

Illis tunc accedentibus, et coram pontifice genuflexis, archidiaconus vocat cæteros ordinandos, dicens :

Accedant qui ordinandi sunt diaconi et presbyteri.

Quibus accedentibus, archidiaconus ordinat eos, videlicet, diaconandos paratos amictu, alba, cingulo et manipulo, stolam in manu sinistra, dalmaticam super brachium sinistrum, et candelam in manu dextera tenentes, contra cornu epistolæ altaris, faciebus altari versis ; et presbyterandos paratos amictu, alba, cingulo, manipulo, stolam in modum diaconi, planetam super brachium sinistrum, mappulam albam manu sinistra, et candelam dextera tenentes contra faciem pontificis, ad medium altaris, faciebus similiter altari versis. Quibus sic ordinatis, pontifex cum mitra in capite, procumbit super faldistorium, in superiori gradu, sive plano altaris paratum, et omnes ordinandi in locis super tapetia prosternunt se ; ministri vero, et alii stantes, genuflectunt; et schola inchoat litanias, choro respondente, vel si officium fit sine cantu, pontifex dicit, ministris et capellanis respondentibus :

Kyrie eleïson.
Christe, eleïson.
Kyrie, eleïson.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili redemptor mundi, Deus, miserere.
Spiritus sancte, Deus, miserere.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix, ora.
Sancta Virgo virginum, ora.
Sancte Michael, ora.
Sancte Gabriel, ora.
Sancte Raphael, ora.
Omnes sancti angeli, et archangeli, orate.
Omnes sancti beatorum spirituum ordines, orate p. n.
Sancte Joannes Baptista, ora pro nobis.
Omnes sancti patriarchæ et prophetæ, orate pro nob.
Sancte Petre, ora pro nobis.
Sancte Paule, ora.
Sancte Andræa, ora.
Sancte Jacobe, ora.
Sancte Joannes, ora.
Sancte Thoma, ora.
Sancte Jacobe, ora.
Sancte Philippe, ora.
Sancte Bartholomæe, ora.
Sancte Matthæe, ora.
Sancte Simon, ora.
Sancte Thaddæe, ora.
Sancte Matthia, ora.
Sancte Barnaba, ora.
Sancte Luca, ora.
Sancte Marce, ora.
Omnes sancti apostoli et evangelistæ, orate.

Omnes sancti discipuli Domini, orate.
Omnes sancti innocentes, orate.
Sancte Stephane, ora.
Sancte Laurenti, ora.
Sancte Vincenti, ora.
Sancti Fabiane et Sebastiane, orate.
Sancti Joannes et Paule, orate.
Sancti Cosma et Damiane, orate.
Sancti Gervasi et Protasi, orate.
Omnes sancti martyres, orate.
Sancte Sylvester, ora.
Sancte Gregori, ora.
Sancte Ambrosi, ora.
Sancte Augustine, ora.
Sancte Hieronyme, ora.
Sancte Martine, ora.
Sancte Nicolae, ora.
Omnes sancti pontifices et confessores, orate p. n.
Omnes sancti doctores, orate.
Sancte Benedicte, ora.
Sancte Antoni, ora.
Sancte Bernarde, ora.
Sancte Dominice, ora.
Sancte Francisce, ora.
Omnes sancti sacerdotes et levitæ, orate.
Omnes sancti monachi et eremitæ, orate.
Sancta Maria Magdalena, ora.
Sancta Agatha, ora.
Sancta Lucia, ora.
Sancta Agnes, ora.
Sancta Cecilia, ora.
Sancta Catharina, ora.
Sancta Anastasia, ora.
Omnes sanctæ virgines et viduæ, orate.
Omnes sancti et sanctæ Dei, intercedite pro nobis.
Propitius esto, parce nobis, Domine.

Propitius esto, exaudi nos, Domine.
Ab omni malo libera nos, Domine.
Ab omni peccato libera nos, Domine.
Ab ira tua lib.
A subitanea et improvisa morte lib.
Ab insidiis diaboli lib.
Ab ira, et odio, et omni mala voluntate lib.
A spiritu fornicationis lib.
A fulgure et tempestate lib.
A morte perpetua lib.
Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, lib.
Per adventum tuum, lib.
Per nativitatem tuam, lib.
Per baptismum et sanctum jejunium tuum, lib.
Per crucem et passionem tuam, libera nos, Domine.
Per mortem et sepulturam tuam, lib.
Per sanctam resurrectionem tuam, lib.
Per admirabilem ascensionem tuam, lib.
Per adventum Spiritus sancti paracleti, lib.
In die judicii, lib.
Peccatores, te rogamus, audi nos.
Ut nobis parcas, te rog.
Ut nobis indulgeas, te rog.
Ut ad veram pœnitentiam nos perducere digneris, te rog.
Ut Ecclesiam tuam sanctam regere et conservare digneris, te rog.
Ut Dominum apostolicum, et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris, te rog.
Ut inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris, te r.
Ut regibus et principibus christianis pacem et veram concordiam donare digneris, te rog.
Ut cuncto populo christiano pacem et unitatem largiri digneris, te rog.

Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio confortare et conservare digneris, te rog.
Ut mentes nostras ad cœlestia desideria erigas, te rog.
Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, te rog.
Ut animas nostras, fratrum, propinquorum, et benefactorum nostrorum, ab æterna damnatione eripias, te rog.
Ut fructus terræ dare et conservare digneris, te rog.
Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, te rogamus, audi nos.

Surgit pontifex cum mitra ab accubitu, et se ad ordinandos vertens, et baculum pastoralem in sinistra manu tenens, ordinandis prostratris manentibus dicit:

Ut hos electos bene✠dicere digneris.
℟. Te rogamus, audi nos.

Secundo dicit:

Ut hos electos bene✠dicere et sancti✠ficare digneris.
℟. Te rogamus, audi nos.

Tertio dicit:

Ut hos electos bene✠dicere, et sancti✠ficare, et conse✠crare digneris.
℟. Te rogamus, audi nos.

Tum iterum super faldistorium procumbit, schola perficiente.

Ut nos exaudire digneris, te rogamus, audi nos.
Fili Dei, te rogamus, audi nos.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Kyrie, eleïson.

Christe, eleïson.
Kyrie, eleïson.

Quibus finitis, pontifex surgens cum mitra, sedet super faldistorium, ante medium altaris, et archidiaconus dicit alta voce :

Recedant in partem, qui ordinandi sunt diaconi et presbyteri.

Quibus ad aliquem locum idoneum, unde pontificem celebrantem videre possint, transeuntibus, ad ordinationem subdiaconorum proceditur. Illis itaque coram pontifice, per ordinem, in modum coronæ, genuflexis, pontifex admonet eos, dicens :

Adepturi, filii dilectissimi, officium subdiaconatus, sedulo attendite quale ministerium vobis traditur. Subdiaconum enim oportet aquam ad ministerium altaris præparare, diacono ministrare, pallas altaris et corporalia abluere, calicem et patenam in usum sacrificii eidem offerre. Oblationes quæ veniunt in altare, panes propositionis vocantur. De ipsis oblationibus tantum debet in altare poni, quantum populo possit sufficere, ne aliquid putridum in sacrario remaneat. Pallæ quæ sunt in substratorio altaris, in alio vase debent lavari, et in alio corporales pallæ. Ubi autem corporales pallæ lotæ fuerint, nullum aliud linteamen debet lavari, ipsaque lotionis aqua in baptisterium debet vergi. Studete itaque ut ista visibilia ministeria, quæ diximus, nitide et diligentissime complentes, invisibilia horum exemplo perficiatis. Altare quidem sanctæ Ecclesiæ, ipse est Christus, teste Joanne, qui in Apocalypsi sua, altare aureum se vidisse perhibet, stans ante thronum, in quo, et per quem oblationes fidelium Deo Patri consecrantur. Cujus altaris pallæ et corporalia sunt membra Christi, scilicet fideles Dei, quibus Dominus quasi vestimentis pretiosis circumdatur, ut ait psal-

mita : *Dominus regnavit, decorem indutus est.* Beatus quoque Joannes in Apocalypsi vidit Filium hominis præcinctum zona aurea, id est, sanctorum caterva. Si itaque humana fragilitate contingat in aliquo fideles maculari, præbenda est a vobis aqua cœlestis doctrinæ, qua purificati, ad ornamentum altaris, et cultum divini sacrificii redeant. Estote ergo tales, qui sacrificiis divinis, et Ecclesiæ Dei, hoc est, corpori Christi digne servire valeatis, in vera et catholica fide fundati ; quoniam, ut ait Apostolus, omne quod non est ex fide, peccaticum est, schismatum est, et extra unitatem Ecclesiæ est. Et ideo si usque nunc fuistis tardi ad ecclesiam, amodo debetis esse assidui. Si usque nunc somnolenti, amodo vigiles. Si usque nunc ebriosi, amodo sobrii. Si usque nunc inhonesti, amodo casti. Quod ipse vobis præstare dignetur, qui vivit et regnat, Deus, etc.

Deinde pontifex accipit, et tradit omnibus calicem vacuum cum patena vacua superposita, quem successive manu dextera singuli tangunt, pontifice dicente :

Videte cujus ministerium vobis traditur; ideo vos admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere possitis.

Et archidiaconus accipit et tradit eis urceolos cum vino et aqua, ac bacile cum manutergio, quæ omnia similiter tangere debent.

Postea surgit pontifex, et versus ad populum, stans cum mitra, dicit :

Oremus Deum ac Dominum nostrum, fratres charissimi, ut super hos servos suos, quos ad subdiaconatus officium vocare dignatus est, infundat bene✠dictionem suam, et gratiam ; ut in conspectu ejus fideliter servientes, prædestinata sanctis præmia consequantur, adjuvante Domino nostro Jesu Christo, qui cum eo vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Tum deposita mitra, conversus ad altare, pontifex dicit : Oremus.

Et ministri dicunt : Flectamus genua. ℟. Levate.

Et mox pontifex versus ad ordinandos genuflexos, dicit, sine mitra :

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bene✝dicere dignare hos famulos tuos, quos ad subdiaconatus officium eligere dignatus es; ut eos in sacrario tuo sancto strenuos, sollicitosque cœlestis militiæ instituas excubitores, sanctisque altaribus tuis fideliter subministrent; et requiescat super eos spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis; et repleas eos spiritu timoris tui, et eos in ministerio divino confirmes, ut obedientes facto, ac dicto parentes, tuam gratiam consequantur. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Tum pontifex sedens, accepta mitra, amictum qui in collo ordinandorum jacet, imponit super caput singulis, dicens :

Accipe amictum, per quem designatur castigatio vocis. In nomine Pa✝tris, et Fi✝lii et Spiritus ✝ Sancti. ℟. Amen.

Tum immittit manipulum in sinistrum brachium cuilibet, dicens :

Accipe manipulum, per quem designantur fructus bonorum operum. In nomine Pa✝tris, et Fi✝lii, et Spiritus ✝ Sancti. ℟. Amen.

Post hæc, induit quemlibet tunica, et si tantum unica sit, immittit illam cuilibet, solum usque ad scapulas, ac retrahens postremum totaliter induit, dicens cuilibet :

Tunica jucunditatis, et indumento lætitiæ induat

te Dominus. In nomine Pa†tris, et Fi†lii, et Spiritus† Sancti. ℟. Amen.

Postea accipit, et tradit omnibus librum epistolarum, manu dextera ipsum simul tangentibus, dicens :

Accipite librum epistolarum, et habete potestatem legendi eas in ecclesia sancta Dei, tam pro vobis, quam pro defunctis. In nomine Pa†tris, et Fi†lii, et Spiritus † Sancti. ℟. Amen.

Omnibus expeditis, suggerente archidiacono, ordinati redeunt ad loca sua; unus tamen de noviter ordinatis, tunica indutus, dicet epistolam suo tempore.

DE ORDINATIONE DIACONI.

Subdiaconis *ordinatis, pontifex, reassumpta mitra, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolæ, ubi, sedens cum mitra, oblatis sibi libro et candela, legit hymnum,* Benedictus es, *vel* Alleluia, *cum versu,* Benedictus es, *si sit infra octavam Pentecostes. Interim cantatur a choro dictus hymnus, vel* Alleluia, *cum suo versu, ut supra. Quo finito, surgit pontifex, deposita mitra, et versus ad altare, dicit in competenti tono* Gloria in excelsis Deo, *si sit infra octavam Pentecostes, quod dum a choro perficitur, sedet cum mitra. Quo finito, deposita mitra, surgit, et versus ad populum dicit :* Pax vobis, *vel* Dominus vobiscum, *si* Gloria in excelsis Deo *non sit dicendum; et conversus ad altare, cantat orationem missæ diei, cum oratione pro ordinatis et ordinandis, sub uno.* Per Dominum nostrum, *videlicet.*

ORATIO.

Exaudi, quæsumus, Domine, supplicum preces, et devoto tibi pectore famulantes perpetua defensione custodi; ut nullis perturbationibus impediti, liberam

servitutem tuis semper exhibeamus officiis. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit, etc.

Finita oratione, sedet pontifex; assumpta mitra, et sibi obtatis libro et candela, legit epistolam. Interim per unum ex subdiaconis noviter ordinatis cantatur epistola. Qua finita, surgit pontifex, et accedit ad faldistorium ante altare cum mitra, et ibi sedet. Promovendi vero ad ordinem diaconatus, per archidiaconum vocantur.

Accedant qui ordinandi sunt ad diaconatum.

Et mox singulatim nominantur per notarium, nulla tamen facta mentione de titulo. Eis igitur amictu, alba, cingulo et manipulo paratis, ac stolam in sinistra manu, et candelam in dextera, ac dalmaticam super brachium sinistrum tenentibus; et in modum coronæ, coram pontifice genuflexis, archidiaconus offerens illos pontifici, dicit:

Reverendissime Pater, postulat sancta mater Ecclesia catholica, ut hos præsentes subdiaconos ad onus diaconii ordinetis.

Pontifex interrogat, dicens:

Scis illos dignos esse?

Respondet archidiaconus:

Quantum humana fragilitas nosse sinit, et scio, et testificor ipsos dignos esse ad hujus onus officii.

Et pontifex dicit: Deo gratias.

Et ad eorum ordinationem procedit. In primis pontifex cum mitra sedens, clero et populo annuntiat, dicens:

Auxiliante Domino Deo, et salvatore nostro Jesu Christo, eligimus hos præsentes subdiaconos in ordinem diaconii. Si quis habet aliquid contra illos, pro Deo, et propter Deum, cum fiducia exeat, et dicat; verumtamen memor sit conditionis suæ.

Et facta aliqua mora, pontifex convertens sermonem suum ad ordinandos, admonet eos, dicens :

PROVEHENDI, filii dilectissimi, ad leviticum ordinem, cogitate magnopere ad quantum gradum ecclesiæ ascenditis. Diaconum enim oportet ministrare ad altare, baptizare, et prædicare. Sane in veteri lege ex duodecim una tribus Levi electa est, quæ speciali devotione tabernaculo Dei, ejusque sacrificiis ritu perpetuo deserviret. Tantaque dignitas ipsi concessa est, quod nullus, nisi ex ejus stirpe, ad divinum illum cultum, atque officium ministraturus assurgeret; adeo ut grandi quodam privilegio hæreditatis, et tribus domini esse mereretur, et dici : Quorum hodie, filii dilectissimi, et nomen, et officium tenetis, quia in ministerium tabernaculi testimonii, id est, ecclesiæ Dei, eligimini in levitico officio, quæ semper in procinctu posita, incessabili pugna contra inimicos dimicat, unde ait Apostolus : Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ, in cœlestibus. Quam Ecclesiam Dei, veluti tabernaculum portare, et munire debetis ornatu sancto, prædicatu divino, exemplo perfecto, Levi quippe interpretatur additus, sive assumptus. Et vos, filii dilectissimi, qui ab hæreditate paterna nomen accipitis, estote assumpti a carnalibus desideriis, a terrenis concupiscentiis, quæ militant adversus animam : estote nitidi, mundi, puri, casti, sicut decet ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei : ut digne addamini ad numerum ecclesiastici gradus ; ut hæreditas, et tribus amabilis Domini esse mereamini. Et quia comministri et cooperatores estis corporis et sanguinis Domini, estote ab omni illecebra carnis alieni, sicut ait Scriptura, mundamini, qui fertis vasa Domini. Cogitate beatum Stephanum, me-

rito præcipuæ castitatis ab apostolis ad officium istud electum. Curate, ut quibus evangelium ore annuntiatis, vivis operibus exponatis, ut de vobis dicatur: Beati pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona. Habete pedes vestros calceatos sanctorum exemplis, in præparatione evangelii pacis. Quod vobis Dominus concedat per gratiam suam.

Deinde, si non sint ordinati subdiaconi, ordinandi omnes prosternunt se ubi genuflectebant, et pontifice ante faldistorium suum genuflectente, dicuntur litaniæ, et ordinandi per pontificem benedicuntur, prout supra in ordinatione subdiaconi dictum est. Post hæc, ordinandis ab accubitu surgentibus, genuflexis tamen manentibus, pontifex sedens in faldistorio cum mitra, intelligibili voce, alloquitur clerum et populum, dicens:

Commune votum, communis oratio prosequatur: ut hi, totius Ecclesiæ prece, qui ad diaconatus ministerium præparantur, leviticæ bene†dictionis ordine clarescant, et spirituali conversatione præfulgentes, gratia sanctificationis eluceant; præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus, in secula seculorum.

Deinde, surgens cum mitra pontifex, stans versus ad ordinandos, dicit, alta voce legendo:

Oremus, fratres charissimi, Deum Patrem omnipotentem, ut super hos famulos suos, quos ad officium diaconatus dignatur assumere, benedictionis suæ gratiam clementer effundat, eisque consecrationis indultæ propitius dona conservet, et preces nostras clementer exaudiat; ut quæ nostro gerenda sunt ministerio, suo benignus prosequatur auxilio; et quos sacris mysteriis exequendis pro nostra intelligentia credimus offerendos, sua bene†dictione sanctificet, et confirmet. Per unigenitum Filium suum Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum eo et Spiritu Sancto, vivit et regnat Deus.

Deinde, deposita mitra, extensis manibus ante pectus, dicit:

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

℣. Sursum corda. ℟. Habemus ad Dominum.

℣. Gratias agamus Domino Deo nostro.

℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, honorum dator, ordinumque distributor, atque officiorum dispositor, qui in te manens innovas omnia, et cuncta disponis, per verbum, virtutem, sapientiamque tuam Jesum Christum Filium tuum, Dominum nostrum, sempiterna providentia præparas, et singulis quibusque temporibus aptanda dispensas. Cujus corpus, Ecclesiam videlicet tuam cœlestium gratiarum varietate distinctam, suorumque connexam distinctione membrorum, per legem mirabilem totius compaginis unitatem, in augmentum templi tui crescere, dilatarique largiris, sacri muneris servitutem trinis gradibus ministrorum nomini tuo militare constituens; electis ab initio Levi filiis, qui in mysticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hæreditatem benedictionis æternæ sorte perpetua possiderent. Super hos quoque famulos tuos, quæsumus, Domine, placatus intende, quos tuis sacris altaribus servituros in officium diaconatus suppliciter dedicamus. Et nos quidem tanquam homines divini sensus, et summæ rationis ignari, horum vitam, quantum possumus, æstimamus. Te autem, Domine, quæ nobis sunt ignota non transeunt, te occulta non fallunt. Tu cognitor es secretorum. Tu scrutator es cordium. Tu horum vitam cœlesti poteris examinare judicio, quo semper prævales, et admissa purgare, et ea quæ sunt agenda, concedere.

Hic solus pontifex manum dexteram extendens, ponit super caput cuilibet ordinando, et nullus alius, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecrantur, dicens singulis :

Accipe Spiritum Sanctum, ad robur, ad resistendum diabolo et tentationibus ejus. In nomine Domini.

Postea prosequitur in primo tono, extensam tenens manum dexteram, usque in finem præfationis.

Emitte in eos, quæsumus, Domine, Spiritum Sanctum, quo in opus ministerii tui fideliter exequendi, septiformis gratiæ tuæ munere roborentur. Abundet in eis totius forma virtutis; auctoritas modesta, pudor constans, innocentiæ puritas, et spiritualis observantia disciplinæ. In moribus eorum præcepta tua fulgeant, ut suæ castitatis exemplo, imitationem sanctam plebs acquirat; et bonum conscientiæ testimonium præferentes, in Christo firmi, et stabiles perseverent, dignisque successibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereantur.

Quod sequitur dicit plane legendo, ita tamen quod a circumstantibus possit audiri.

Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum.

Post hæc, pontifex sedens cum mitra, cuilibet ordinando ante se genuflexo stolam, quam singuli in manu habent, imponit successive super humerum sinistrum, dicens singulis :

Accipe stolam † candidam de manu Dei, adimple ministerium tuum; potens enim est Deus, ut augeat tibi gratiam suam. Qui vivit et regnat in secula seculorum. ℟. Amen.

Faciens super quemlibet eorum signum crucis, et ministri reflectant capita stolæ, et alligent sub brachio dextero.

Post hæc, pontifex, accipiens dalmaticam, induit

ea quemlibet successive usque ad humeros; et sic fit usque ad ultimum, quem ea totaliter induit; et hoc, si una tantum sit dalmatica. Si vero quilibet suam habet, tunc singulos sua totaliter induit, dicens cuilibet:

Induat te Dominus indumento salutis et vestimento lætitiæ, et dalmatica justitiæ circumdet te semper in nomine Domini. ℟. Amen.

Postremo pontifex accipit, et tradit omnibus librum evangeliorum, quem manu dextera tangunt, dicens:

Accipe potestatem legendi evangelium in ecclesia Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis. In nomine Domini. ℟. Amen.

Quo facto, pontifex, stans ad altare conversus, dicit, sine mitra:

OREMUS.

Et ministri subjungunt: Flectamus genua. ℟. Levate.

Et vertens se ad ordinatos, dicit:

Exaudi, Domine, preces nostras, et super hos famulos tuos spiritum tuæ bene † dictionis emitte; ut cœlesti munere ditati, et tuæ majestatis gratiam possint acquirere, et bene vivendi aliis exemplum præbere. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

OREMUS.

Domine sancte, Pater fidei, spei, et gratiæ, et profectuum remunerator, qui in cœlestibus, et terrenis angelorum ministeriis ubique dispositis, per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis effectum, hos quoque famulos tuos, spirituali dignare illustrare affectu; ut tuis obsequiis expediti, sanctis altaribus tuis ministri puri accrescant; et indulgentia tua puriores,

eorum gradu, quos apostoli tui in septenarium numerum, beato Stephano duce ac prævio, Spiritu Sancto auctore, elegerunt, digni existant; et virtutibus universis quibus tibi servire oportet, instructi, tibi complaceant. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus Sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Deinde, cum tempus fuerit, aliquis de noviter ordinatis dalmatica indutus, evangelium dicet. Ordinati autem statim, suggerente archidiacono, redeunt ad loca sua.

DE ORDINATIONE PRESBYTERI.

Pro ordinatione presbyterorum parentur oleum catechumenorum, calix cum vino et aqua, patena, et hostia de superposita, medulla panis, et bacile cum buccali pro manibus abluendis, quas singuli ad suas mappulas extergunt.

DIACONIS *ordinatis, pontifex ad sedendum in sede sua, vel in faldistorio, in plano juxta cornu epistolæ accedit, et cantatur tractus, usque ad ultimum versum exclusive; vel si sit infra octavam Pentecostes, tractus et sequentia, usque ad ultimum versum exclusive. Interim accedunt duo capellani cum libro et candela ante pontificem, qui ex eo legit ipsum tractum et sequentiam, usque ad ultimum versum exclusive. Deinde pontifex cum mitra revertitur ante altare, ubi sedet super faldistorium.*

Tunc archidiaconus vocat ordinandos voce intelligibili, dicens:

Accedant qui ordinandi sunt ad ordinem presbyteratus.

Et mox nominatim leguntur per notarium, prout supra dictum est, nulla tamen de titulo facta mentione. Tunc illi, more diaconorum parati amictu, alba, singulo, stola et manipulo, tenentes planetas super brachium sinistrum complicatas, et in manu dextera candelas, ac mappulas albas pro ligandis et lavandis manibus, ad pontificem accedunt, et coram eo in modum coronæ se disponunt. Tunc archidiaconus præsentat ordinandos pontifici, dicens :

Reverendissime pater, postulat sancta mater Ecclesia catholica ut hos præsentes diaconos ad onus presbyterii ordinetis.

Et pontifex interrogat, dicens :

Scis illos dignos esse ?

Respondet archidiaconus :

Quantum humana fragilitas nosse sinit, et scio, et testificor ipsos dignos esse ad hujus onus officii.

Pontifex dicit : Deo gratias.

Et annuntiat clero et populo, dicens :

Quoniam, fratres charissimi, rectori navis, et navigio deferendis eadem est, vel securitatis ratio, vel communis timoris ; par eorum debet esse sententia, quorum causa communis existit. Neque enim fuit frustra a patribus institutum, ut de electione illorum qui ad regimen altaris adhibendi sunt, consulatur etiam populus : quia de vita et conversatione præsentandi ; quod nonnunquam ignoratur a pluribus ; scitur a paucis ; et necesse est, ut facilius ei, quis obedientiam exhibeat ordinato, cui assensum præbuerit ordinando. Horum siquidem diaconorum in presbyteros, auxiliante Domino, ordinandorum conversatio (quantum mihi videtur) probata, et Deo placita existit ; et digna (ut arbitror) ecclesiastici honoris augmento. Sed ne unum fortasse, vel paucos, aut decipiat assensio, vel fallat affectio, sen-

tentia est expetenda multorum. Itaque quid de eorum actibus aut moribus noveritis, quid de merito sentiatis, libera voce pandatis; et his testimonium sacerdotii magis pro merito, quam affectione aliqua tribuatis. Si quis igitur habet aliquid contra illos, pro Deo, et propter Deum, cum fiducia exeat, et dicat; verumtamen memor sit conditionis suæ.

Postea pontifex, facta aliqua mora, convertens sermonem suum ad ordinandos, admonet eos, dicens:

Consecrandi, filii dilectissimi, in presbyteratus officium, illud digne suscipere, ac susceptum laudabiliter exequi studeatis. Sacerdotem enim oportet offerre, benedicere, præesse, prædicare et baptizare. Cum magno quippe timore ad tantum gradum ascendendum est, ac providendum, ut cœlestis sapientia, probi mores, et diuturna justitiæ observatio ad id electos commendent. Unde Dominus præcipiens Moysi, ut septuaginta viros de universo Israel in adjutorium suum eligeret, quibus Spiritus sancti dona divideret, suggessit; quos tu nosti, quod senes populi sunt. Vos siquidem in septuaginta viris et senibus signati estis; si per Spiritum septiformem, decalogum legis custodientes, probi et maturi in scientia similiter et opere eritis. Sub eodem quoque mysterio, et eadem figura in novo testamento Dominus septuaginta duos elegit, ac binos ante se in prædicationem misit, ut doceret verbo simul et facto, ministros Ecclesiæ suæ, fide et opere debere esse perfectos, seu geminæ dilectionis, Dei scilicet et proximi virtute fundatos. Tales itaque esse studeatis, ut in adjutorium Moysi et duodecim apostolorum, episcoporum videlicet catholicorum, qui per Moysen et apostolos figurantur digne, per gratiam Dei, eligi valeatis. Hac certe mira varietate Ecclesia sancta circumdatur, ornatur et regitur; cum alii in

ea pontifices, alii minoris ordinis sacerdotes, diaconi, et subdiaconi diversorum ordinum viri, consecrantur; et ex multis, et alternæ dignitatis membris unum corpus Christi efficitur. Itaque, filii dilectissimi, quos ad nostrum adjutorium, fratrum nostrorum arbitrium consecrandos elegit, servate, in moribus vestris, castæ et sanctæ vitæ integritatem. Agnoscite quod agitis; imitamini quod tractatis, quatenus mortis dominicæ mysterium celebrantes, mortificare membra vestra a vitiis et concupiscentiis omnibus procuretis. Sit doctrina vestra spiritualis medicina populo Dei; sit odor vitæ vestræ delectamentum Ecclesiæ Christi; ut prædicatione atque exemplo ædificetis domum, id est, familiam Dei; quatenus nec nos de vestra provectione, nec vos de tanti officii susceptione damnari a Domino, sed remunerari potius mereamur. Quod ipse nobis concedat per gratiam suam. ℟. Amen.

Si non sint factæ ordinationes subdiaconorum vel diaconorum, dicuntur litaniæ, ut supra in ordinatione subdiaconorum dictum est. Post hæc, surgunt omnes, et ordinandis coram pontifice binis et binis successive genuflectentibus, pontifex stans ante faldistorium suum cum mitra, et nulla oratione, nulloque cantu præmissis, imponit simul utramque manum super caput cujuslibet ordinandi successive, nihil dicens. Idemque faciunt post eum omnes sacerdotes qui adsunt, quorum tres aut plures, planetis, vel saltem cum stolis parati, si commode fieri potest, esse deberent. Quo facto, tam pontifex, quam sacerdotes, tenent manus dexteras extensas super illos. Et pontifex stans cum mitra, dicit:

Oremus, fratres charissimi, Deum patrem omnipotentem, ut super hos famulos suos quos ad presbyterii munus elegit, cœlestia dona multiplicet; et quod ejus dignatione suscipiunt, ipsius consequan-

tur auxilio. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Pontifex, deposita mitra, conversus ad altare dicit:

OREMUS.

Et ministri: Flectamus genua. ℟. Levate.

Et mox conversus ad ordinandos, dicit:

EXAUDI nos, quæsumus, Domine Deus noster, et super hos famulos tuos bene † dictionem Sancti Spiritus, et gratiæ sacerdotalis infunde virtutem, ut quos tuæ pietatis aspectibus offerimus consecrandos, perpetua muneris tui largitate prosequaris. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus sancti, Deus.

Tum, extensis manibus ante pectus, dicit:

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

℣. Sursum corda. ℟. Habemus ad Dominum.

℣. Gratias agamus Domino Deo nostro.

℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, æquum et salutare nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, honorum auctor, et distributor omnium dignitatum; per quem proficiunt universa; per quem cuncta firmantur, amplificatis semper in melius naturæ rationalis incrementis, per ordinem congrua ratione dispositum. Unde et sacerdotales gradus atque officia levitarum sacramentis mysticis instituta creverunt; ut cum pontifices summos regendis populis præfecisses ad eorum societatis, et operis adjumentum, sequentis ordinis viros, et secundæ dignitatis eligeres. Sic in eremo per septuaginta virorum prudentium mentes Moysi spiritum propagasti, quibus ille adjutoribus

usus, in populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic et in Eleazarum et Ithamarum filios Aaron paternæ plenitudinis abundantiam transfudisti; ut ad hostias salutares, et frequentioris officii sacramenta ministerium sufficeret sacerdotum. Hac providentia, Domine, apostolis Filii tui doctores fidei comites addidisti, quibus illi orbem totum secundis prædicationibus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque nostræ, Domine, quæsumus, hæc adjumenta largire; qui quanto fragiliores sumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quæsumus, omnipotens Pater, in hos famulos tuos presbyterii dignitatem; innova in visceribus eorum spiritum sanctitatis; ut acceptum a te, Deus, secundi meriti munus obtineant; censuramque morum exemplo suæ conversationis insinuent. Sint providi cooperatores ordinis nostri; eluceat in eis totius forma justitiæ, ut bonam rationem dispensationis sibi creditæ redditIturi, æternæ beatitudinis præmia consequantur.

Quod sequitur legat plane, ita tamen, quod a circumstantibus audiri possit.

Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Pontifex sedet, accepta mitra, et reflectit orarium, sive stolam ab humero sinistro cujuslibet, capiens partem quæ retro pendet, et imponens super dexterum humerum, aptat eam ante pectus in modum crucis, singulis dicens:

Accipe jugum Domini; jugum enim ejus suave est, et onus ejus leve.

Postea, imponit cuilibet successive casulam usque ad scapulas, quam quilibet teneat super humeros complicatam, a parte anteriori deorsum dependentem: singulis dicens:

Accipe vestem sacerdotalem, per quam charitas intelligitur; potens est enim Deus, ut augeat tibi charitatem, et opus perfectum. ℟. Deo gratias.

Surgit pontifex sine mitra, et omnibus genua flectentibus, dicit:

Deus, sanctificationum omnium auctor, cujus vera consecratio, plenaque benedictio est, tu, Domine, super hos famulos tuos, quos ad presbyterii honorem dedicamus, munus tuæ bene✝dictionis infunde, ut gravitate actuum, et censura vivendi probent se seniores, his instituti disciplinis, quas Tito et Timotheo Paulus exposuit; ut in lege tua die ac nocte meditantes, quod legerint, credant; quod crediderint, doceant; quod docuerint, imitentur; justitiam, constantiam, misericordiam, fortitudinem, cæterasque virtutes in se ostendant; exemplo præbeant; admonitione confirment; ac purum et immaculatum ministerii sui donum custodiant; et in obsequium plebis tuæ, panem et vinum in corpus et sanguinem Filii tui immaculata benedictione transforment; et inviolabili charitate in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, in die justi et æterni judicii Dei, conscientia pura, fide vera, spiritu sancto pleni resurgant. Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate ejusdem Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Tunc pontifex, sine mitra, ante altare conversus, flexis genibus, incipit alta voce, schola prosequente, hymnum:

Veni, creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia,
Quæ tu creasti pectora.

Surgit pontifex, et facit ut in fine hymni habetur; interim schola prosequitur hymnum, qui, si propter ordinandorum multitudinem necesse fuerit, repetatur, omisso primo versu.

Qui Paracletus diceris,
Donum Dei altissimi,
Fons vivus, ignis, charitas,
Et spiritalis unctio.
Tu septiformis munere,
Dextræ Dei tu digitus,
Tu rite promissum Patris,
Sermone ditans guttura.
Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis,
Virtute firmans perpeti.
Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus,
Ductore sic te prævio,
Vitemus omne noxium.
Per te sciamus, da Patrem,
Noscamus atque Filium,
Te utriusque Spiritum,
Credamus omni tempore.
Gloria Patri Domino,
Natoque, qui a mortuis
Surrexit, ac Paracleto,
In seculorum secula. ℟. Amen.

Dicto primo versu, surgit pontifex, et sedet in faldistorio cum mitra; et depositis chirotecis, et annulo pontificali reassumpto, ponitur ei gremiale, sive mappula super gremium, et singuli ordinandi successive coram eo genua flectunt; et pontifex cum oleo cathecumenorum inungit unicuique ambas manus simul junctas, in modum crucis, producendo cum pollice suo dextero in dictum oleum intincto duas lineas, vi-

delicet, a pollice dexteræ manus usque ad indicem sinistræ, et a pollice sinistræ usque ad indicem dexteræ, ungendo mox totaliter palmas, dicens, dum quemlibet inungit:

Consecrare et sanctificare digneris, Domine, manus istas, per istam unctionem, et nostram bene✝dictionem. ℟. Amen.

Pontifex producit manu dextera signum crucis super manus illius quem ordinat, et prosequitur:

Ut quæcumque benedixerint, benedicantur, et quæcumque consecraverint, consecrentur et sanctificentur, in nomine Domini nostri Jesu Christi.

Et quilibet ordinandus respondet: Amen.

Tum pontifex claudit, seu jungit manus cuilibet successive, quas sic consecratas aliquis ministrorum pontificis albo panniculo lineo simul, videlicet dexteram super sinistram alligat; et mox unusquisque ad ordinem suum redit; et sic clausas et alligatas manus tenet. Omnium manibus unctis et consecratis, pontifex pollicem mica panis tergit; tum tradit cuilibet successive calicem cum vino et aqua, et patenam superpositam cum hostia, et ipsi illam accipiunt inter indices et medios digitos, et cuppam calicis et patenam simul tangunt, pontifice singulis dicente:

Accipe potestatem offerre sacrificium Deo, missasque celebrare, tam pro vivis, quam pro defunctis. In nomine Domini. ℟. Amen.

His peractis, pontifex lavat manus cum medulla panis, et aqua lotionis hujusmodi projicitur in sacrarium. Deinde cum mitra revertitur ad sedem suam, vel ad faldistorium in cornu epistolæ, in plano sibi paratum, ubi sedet cum mitra. Et chorus cantat ultimum versum Tractus, vel Sequentiæ, sive Allel. *Interim accedunt duo capellani ante pontificem cum libro et candela, qui ex eo legit ultimum versum. Tractus,*

vel Sequentiæ, sive Allel. *Legit etiam secreto*, Munda cor meum, *atque evangelium.*

Interea unus ex diaconis noviter ordinatis accedit ad altare cum textu evangelii ante pectus, et dicit: Munda cor meum, etc.; *et cantat evangelium. Interim parantur per ministros hostiæ super altare, pro numero ordinatorum in ordinibus sacris, qui omnes communicare debent, et proceditur in missa, ordine solito. Interea dum offertorium cantatur, vel etiam prius, ordinati sacerdotes poterunt lavare manus suas cum medulla panis, et aqua bene mundare, atque extergere mappulis illis quibus ligatæ erant, et aqua ablutionis hujusmodi projiciatur in sacrarium.*

Pontifex vero, offertorio lecto, accepta mitra, vadit ad faldistorium ante medium altaris, et ibi sedens, accipit offertorium ab omnibus ordinatis, qui omnes accedunt bini et bini ad pontificem, coram quo genuflexi offerunt illi singulas candelas accensas, et osculantur ejus manum, primo presbyteri, tum diaconi successive, et alii suo ordine.

Accepto singulorum offertorio, pontifex lavat manus, et surgit sine mitra, ac tollitur faldistorium, et prosequitur missam.

Presbyteri vero ordinati, post pontificem, vel hinc et inde, ubi magis commodum erit, in terra genuflexi, habeant libros coram se, dicentes:

Suscipe, sancte Pater, etc., *et omnia alia de missa, prout dicit pontifex: qui tamen bene advertat, quod secretas morose dicat, et aliquantulum alte, ita ut ordinati sacerdotes possint secum omnia dicere, et præsertim verba consecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per pontificem.*

Secreta pro ordinatis, quæ dicitur cum secreta missæ diei, sub uno, per Dominum, etc.

Tuis, quæsumus, Domine, operare mysteriis, ut hæc tibi munera dignis mentibus offeramus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Cum pontifex dixerit orationem, Domine Jesu Christe, qui, etc., *osculatur altare, et dat primo ex singulis ordinatis cujuslibet ordinis sacri ad eum successive accedenti, et altare prius ad dexteram pontificis deosculanti, pacem, dicens:* Pax tecum.

Cui ille respondet: Et cum spiritu tuo.

Et quilibet illorum dat sequenti sui ordinis secum ordinato, et ille alteri; et sic usque ad ultimum continuatur. Si autem ordinatorum parvus sit numerus, pontifex poterit dare pacem singulis. Postquam vero pontifex se communicaverit, et totum sanguinem sumpserit, priusquam digitos abluat, accedunt ante altare presbyteri, deinde diaconi, tandem subdiaconi; quibus ordinate dispositis et genuflexis, pontifex, facta reverentia sacramento, et aliquantulum versus cornu evangelii se retrahens, ad eos se convertit, et singuli ex diaconis et subdiaconis tantum, dicant submissa voce:

Confiteor Deo, etc. *Et si officium fiat in cantu, unus de noviter ordinatis illud cantat.*

Et pontifex stans capite detecto, versus ad eos, dicit intelligibili voce, nisi officium fiat in cantu:

Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducat vos ad vitam æternam. ℟. Amen.

Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens et misericors Dominus. ℟. Amen.

Et manu dextera signum crucis super eos communiter producit: presbyteri ante communionem non

dicunt confessionem, nec datur eis absolutio, quia concelebrant pontifici: propterea si non sunt alii ordinati, confessio et absolutio prædictæ omittuntur.

Tunc accedunt ordinati ad supremum gradum altaris bini et bini. Pontifex vero ponit plures hostias consecratas super patenam, quam ori cujuslibet communicandi supponit et singulos communicat, cuilibet dicens:

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat te in vitam æternam.

Quilibet respondet: Amen.

Et priusquam communionem sumat, manum pontificis, hostiam tenentem, osculatur.

Unus ministrorum pontificis stat juxta cornu epistolæ altaris, calicem habens, non illum cum quo pontifex celebravit, sed alium cum vino, et mappulam mundam in manibus, ad quem singuli communicati accedunt, et se purificant, os extergunt, et ad partem se locant. Omnibus communicatis, pontifex extergit patenam super calicem suum, super eum digitos abluit, sumit ablutionem, accipit mitram, et lavat manus.

Pontifex, lotis manibus, mitra deposita, stans in cornu epistolæ altaris, versus ad illud, inchoat in cantu, schola prosequente, responsorium, quod a septuagesima usque ad pascha dicitur sine Alleluia.

Jam non dicam vos servos, sed amicos meos, quia omnia cognovistis quæ operatus sum in medio vestri. Alleluia. * Accipite Spiritum sanctum in vobis paracletum: * Ille est, quem pater mittet vobis. Alleluia.

℣. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. * Accipite.

℣. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto. * Ille est, quem.

Incepto responsorio, pontifex, accepta mitra, ver

tit se ad presbyteros ordinatos, qui ante altare coram ipso stantes, profitentur fidem quam prædicaturi sunt, dicentes :

CREDO in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cœli et terræ. Et in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus. Descendit ad inferos; tertia die resurrexit a mortuis. Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est judicare vivos et mortuos.

Credo in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam, sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

Quo finito, pontifex cum mitra sedens super faldistorium ante medium altaris, imponit ambas manus super capita singulorum coram eo genuflectentium, dicens cuilibet :

ACCIPE Spiritum sanctum; quorum remiseris peccata, remittuntur eis; et quorum retinueris, retenta sunt.

Deinde, explicans casulam, quam unusquisque habet super humeros complicatam, induit illa quemlibet, singulis dicens :

Stola innocentiæ induat te Dominus.

Et mox unusquisque iterum ad pontificem accedit, et genuflexus ponit manus suas junctas inter manus pontificis dicentis cuilibet, si unus est ordinarius :

PROMITTIS mihi et successoribus meis reverentiam et obedientiam ?

Et ille respondet : Promitto.

Si vero pontifex non est suus ordinarius, dicit singulis, cum manus eorum inter suas tenet, ut præfertur :

Promittis pontifici, *vel* prælato, ordinario tuo, pro tempore existenti, reverentiam et obedientiam?

Et ille respondet: Promitto.

Tunc pontifex, tenens manus illius inter suas, osculatur unumquemque, dicens: Pax Domini sit semper tecum.

Et ille respondet: Amen.

His expletis, et eis ad ordinem suum reversis, pontifex sedens cum mitra et baculo, admonet eos, dicens:

Quia res quam tractaturi estis, satis periculosa est, filii dilectissimi, moneo vos, ut diligenter totius missæ ordinem, atque hostiæ consecrationem, ac fractionem, et communionem, ab aliis jam doctis sacerdotibus discatis, priusquam ad celebrandam missam accedatis.

Pontifex surgit cum mitra et baculo, et presbyteris coram eo adhuc genuflexis benedicit, dicens, voce competenti:

Benedictio Dei omnipotentis, Pa † tris, et Fi † lii, et Spiritus † sancti, descendat super vos, ut sitis benedicti in ordine sacerdotali, et offeratis placabiles hostias pro peccatis atque offensionibus populi, omnipotenti Deo, cui est honor et gloria, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Post hæc pontifex, deposita mitra, et amoto faldistorio, convertitur ad altare, prosequitur missam, et cantatur communio; et dicitur hæc postcommunio pro ordinatis sub uno per Dominum, *cum postcommunione missæ diei.*

Postcommunio.

Quos tuis, Domine, reficis sacramentis, continuis attolle benignus auxiliis, ut tuæ redemptionis effectum, et mysteriis capiamus et moribus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui

tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Deinde dicitur Benedicamus Domino, *vel* Ite, missa est, *prout tempus requirit; et per pontificem*, Placeat tibi sancta, etc.

Quo dicto, pontifex, accepta mitra et baculo pastorali, dat benedictionem solitam, dicens:

Sit nomen Domini benedictum, etc.

Tum sedet et alloquitur ordinatos sub his verbis:

FILII dilectissimi, diligenter considerate ordinem per vos susceptum, ac onus humeris vestris impositum; studete sancte et religiose vivere, atque omnipotenti Deo placere, ut gratiam suam possitis acquirere, quam ipse vobis per suam misericordiam concedere dignetur.

Singuli ad primam tonsuram, *vel* ad quatuor minores ordines promoti, dicite semel septem psalmos pœnitentiales, cum litaniis, versiculis et orationibus. Ad subdiaconatum, *vel* diaconatum, nocturnum talis diei. Ad presbyteratum vero ordinati, post primam vestram missam, tres alias missas, videlicet, unam de Spiritu sancto, aliam de beata Maria semper virgine, tertiam pro fidelibus defunctis dicite, et omnipotentem Deum etiam pro me orate.

Quod illi devote suscipiunt, et respondent se facturos.

Tum pontifex convertit se ad altare, et dicit, submissa voce:

Dominus vobiscum.

Initium sancti evangelii secundum Joannem. In principio, etc.

Signat altare, et se, et revertitur ad sedem, vel ad faldistorium, ubi exuitur sacris vestibus. Ordinati etiam ad presbyteratum dicunt idem evangelium, et in loco convenienti sacras vestes deponunt, et cum eis alii ordinati.

II.

MISSA

PER SACERDOTES RECENS ORDINATOS,

PONTIFICI CONCELEBRANTES RECITANDA.

MONITA

AD NOVITIOS SACERDOTES.

PRIMO *præscripti in missali ritus de oculis erigendis, jungendis manibus, crucibus efformandis, et capite inclinando, a vobis hic sunt prætermittendi; verum ad venerabile nomen Jesu et Mariæ, atque ad proprium nomen papæ, ad verbum etiam* oremus, *levi capitis inclinatione, internum animi cultum, religionemque significabitis. Si quid aliud a vobis requirendum erit, illud propriis locis adnotatum reperietis.*

Secundo, quod ad situm corporis attinet, cum primum pontifex ad offerendum panem sese comparabit, faciem ad altare, flexis genibus, convertetis, nisi angustia loci aliud faciendum suggerat et cogat.

Denique, illud vobis cavendum superest, ne prius ad ordinationem accedere præsumatis, quam integram hanc missæ partem sollicite perlegeritis, ut omnia ex ratione temporis, videlicet, orationes, secretas, præfationes, Communicantes, Hanc igitur, *vesperas denique, sabbati sancti, convenienter et apposite proferendo legitimas et acceptabiles Deo sacerdotii vestri primitias offeratis.*

SACERDOTES RECENS ORDINATI,

Antequam divinum hoc opus ineant, statuere ac profiteri omnes convenit, se nihil aliud agere velle, quam quod agit ipse pontifex, tum in oblatione panis et vini, tum in commemoratione pro vivis et defunctis, tum in consecratione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi, in toto, denique, missæ decursu.

Dum pontifex offert panem, cum aliis particulis pro communione ordinatorum.

Suscipe, sancte Pater omnipotens, æterne Deus, hanc immaculatam hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi, Deo meo vivo et vero, pro innumerabilibus peccatis, et offensionibus et negligentiis meis, et pro omnibus circumstantibus, sed et pro omnibus fidelibus christianis vivis atque defunctis: ut mihi et illis proficiat ad salutem, in vitam æternam. Amen.

Dum mittit aquam in calicem.

Deus, qui humanæ substantiæ dignitatem mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti, da nobis, per hujus aquæ et vini mysterium, ejus divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostræ fieri dignatus est particeps Jesus Christus, Filius tuus, Dominus noster; qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Dum offert calicem.

Offerimus tibi, Domine, calicem salutaris, tuam deprecantes clementiam, ut in conspectu divinæ

majestatis tuæ, pro nostra et totius mundi salute, cum odore suavitatis ascendat. Amen.

Post oblationem calicis.

In spiritu humilitatis et in animo contrito suscipiamur a te, Domine : et sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi, Domine Deus.

Veni, sanctificator omnipotens, æterne Deus, et benedic hoc sacrificium tuo sancto nomini præparatum.

Ad benedictionem incensi (si nempe fiat officium in cantu, alioquin omittitur, et pontifex statim procedit ad abluendas manus).

Per intercessionem beati Michaëlis archangeli stantis a dexteris altaris incensi, et omnium electorum suorum, incensum istud dignetur Dominus benedicere, et in odorem suavitatis accipere. Per Christum Dominum, etc.

Dum pontifex incensat oblata.

Incensum istud a te benedictum, ascendat ad te, Domine, et descendat super nos misericordia tua.

Dum incensat altare.

Dirigatur, Domine, oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo : elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum : pone, Domine, custodiam ori meo, et ostium circumstantiæ labiis meis : ut non declinet cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Dum reddit thuribulum diacono.

Accendat in nobis Dominus ignem sui amoris, et flammam æternæ charitatis. Amen.

Dum lavat manus.

Lavabo, inter innocentes, manus meas: et circumdabo altare tuum, Domine.

Ut audiam vocem laudis: et enarrem universa mirabilia tua.

Domine, dilexi decorem domus tuæ: et locum habitationis gloriæ tuæ.

Ne perdas cum impiis, Deus, animam meam: et cum viris sanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me, et miserere mei.

Pes meus stetit in directo: in ecclesiis benedicam te, Domine.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen.

Post ablutionem manuum.

Suscipe, sancta Trinitas, hanc oblationem, quam tibi offerimus ob memoriam passionis, resurrectionis, et ascensionis Jesu Christi Domini nostri, et in honorem beatæ Mariæ semper virginis, et beati Joannis Baptistæ, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et istorum, et omnium sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem; et illi pro nobis intercedere dignentur in cœlis, quorum memoriam agimus in terris. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Dum pontifex vertit se ad populum.

Orate, fratres, ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

Circumstantes reliqui respondent:

Suscipiat Dominus hoc sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ.

Ordinati dicunt: Amen.

Deinde Secretas, quæ sequuntur.

Secreta, *Quatuor Temporum adventus.*

Sacrificiis præsentibus, quæsumus, Domine, placatus intende: ut et devotioni nostræ proficiant et saluti.

Tuis, quæsumus, *ut infra.*

Quadragesimæ.

Præsentibus sacrificiis, quæsumus, Domine, jejunia nostra sanctifica: ut quod observantia nostra profitetur exterius, intrinsecus operetur.

Tuis, quæsumus, etc., *ut infra.*

Secreta, *pro ordinatis.*

Alteri ex superioribus quæ convenit pro ratione temporis, jungenda sub uno per Dominum.

Tuis, quæsumus, Domine, operare mysteriis, ut hæc tibi munera dignis mentibus offeramus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus.

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen, *ut infra, in præfatione.*

Secreta, *sabbato ante dominicam passionis.*

Oblationibus nostris, quæsumus, Domine, placare susceptis; et ad te nostras etiam rebelles compelle propitius voluntates.

Tuis, quæsumus, etc., *ut infra.*

Secreta, *sabbato sancto.*

Suscipe, quæsumus, Domine, preces populi tui, cum oblationibus hostiarum, ut paschalibus initiata mysteriis, ad æternitatis nobis medelam, te operante, proficiant.

Tuis, quæsumus, etc., *ut infra.*

Secreta, *pro ordinatis.*

Tuis, quæsumus, Domine, operare mysteriis, ut hæc tibi munera dignis mentibus offeramus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus.

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen, *ut infra, in præfatione.*

Secreta, *sabbato post Pentecosten.*

Ut accepta tibi sint, Domine, nostra jejunia: præsta nobis, quæsumus, hujus munere sacramenti purificatum tibi pectus offerre.

Tuis, quæsumus, etc.

Secreta, *sabbato Quatuor Temporum septembris.*

Concede, quæsumus, omnipotens Deus, ut oculis tuæ majestatis munus oblatum, et gratiam nobis devotionis obtineat, et effectum beatæ perennitatis acquirat.

Tuis, quæsumus, etc.

Secreta, *pro ordinatis.*

Tuis, quæsumus, Domine, operare mysteriis, ut hæc tibi munera dignis mentibus offeramus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus.

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Ut in præfatione.

PRÆFATIO.

Sabbatis Quatuor Temporum adventus, Quadragesimæ, et septembris.

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
℣. Sursum corda. ℟. Habemus ad Dominum.
℣. Gratias agamus Domino Deo nostro.
℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus.

Deinde, sabbatis Quadragesimæ.

Qui corporali jejunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris et præmia. Per Christum Dominum nostrum, etc., *ut infra.*

Per Christum Dominum nostrum.

Per quem majestatem tuam laudant angeli, adorant dominationes, tremunt potestates, cœli cœlorumque virtutes, ac beata Seraphim, socia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti jubeas deprecamur, supplici confessione dicentes:

Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus, Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis.

ALIA PRÆFATIO.

Sabbato sancto, et sabbato post Pentecosten.

Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
℣. Sursum corda. ℟. Habemus ad Dominum.
℣. Gratias agamus Domino Deo nostro.
℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, æquum et salutare.

Deinde, sabbato sancto.

Te quidem, Domine, omni tempore, sed in hac potissimum nocte gloriosius prædicare, cum Pascha nostrum immolatus est Christus Ipse enim verus est agnus, qui abstulit peccata mundi. Qui mortem nostram moriendo destruxit, et vitam resurgendo reparavit. Et ideo cum angelis et archangelis, cum thronis et dominationibus, cumque omni militia cœlestis exercitus, hymnum gloriæ tuæ canimus, sine fine dicentes:

Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus, Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

Sabbato post Pentecosten.

Nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus: per Christum Dominum nostrum. Qui ascendens super omnes cœlos, sedensque ad dexteram tuam, promissum Spiritum sanctum hodierna die in filios adoptionis effudit. Quapropter profusis gaudiis, totus in orbe terrarum mundus exultat. Sed et supernæ virtutes atque angelicæ potestates hymnum gloriæ tuæ concinunt, sine fine dicentes:

Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus, Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.

CANON MISSÆ.

Te igitur, clementissime Pater, per Jesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum, supplices rogamus ac petimus, uti accepta habeas, et benedicas hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacrificia

illibata, in primis quæ tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta catholica ; quam pacificare, custodire, adunare, et regere digneris, toto orbe terrarum, una cum famulo tuo papa nostro N. et antistite nostro N. et rege nostro N. et omnibus orthodoxis, atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus.

Memento, Domine, famulorum famularumque tuarum.

Hic fit commemoratio pro vivis.

Deinde prosequuntur cum pontifice.

Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, et nota devotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, pro se, suisque omnibus : pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis et incolumitatis suæ : tibique reddunt vota sua æterno Deo, vivo et vero.

Sabbato sancto.

Communicantes et noctem sacratissimam celebrantes resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, secundum carnem : sed et memoriam venerantes in primis gloriosæ semper Virginis Mariæ, genitricis ejusdem Dei et Domini nostri Jesu Christi.

Sed, etc., *ut infra.*

Communicantes et memoriam venerantes, in primis gloriosæ semper Virginis Mariæ, genitricis Dei et Domini nostri Jesu Christi.

Sabbato post Pentecosten.

Communicantes et diem sacratissimum Pentecostes celebrantes, quo Spiritus sanctus apostolis innumeris linguis apparuit : sed et memoriam venerantes, in primis gloriosæ semper Virginis Mariæ, genitricis Dei et Domini nostri Jesu Christi.

Sed, etc., *ut infra.*

Sed et beatorum apostolorum, ac martyrum tuorum, Petri et Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, Thomæ, Jacobi, Philippi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis et Thadæi: Lini, Cleti, Clementis, Xisti, Cornelii, Cypriani: Laurentii, Chrysogoni, Joannis et Pauli, Cosmæ et Damiani; et omnium sanctorum tuorum, quorum meritis precibusque concedas, ut in omnibus protectionis tuæ muniamur auxilio. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Hanc igitur oblationem servitutis nostræ, sed et cunctæ familiæ tuæ, quæsumus, Domine, ut placatus accipias; diesque, etc., *ut infra.*

Sabbato sancto, et post Pentecosten.

Hanc igitur oblationem servitutis nostræ, sed et cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus, pro his quoque quos regenerare dignatus es, ex aqua et Spiritu sancto, tibuens eis remissionem omnium peccatorum, quæsumus, Domine, ut placatus accipias; diesque, etc.

Diesque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, et in electorum tuorum jubeas grege numerari. Per Christum Dominum nostrum.

Quam oblationem tu Deus in omnibus, quæsumus, benedictam, adscritam, ratam, rationabilem, acceptabilemque facere digneris, ut nobis corpus et sanguis fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Jesu Christi.

Qui pridie quam pateretur accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas: et elevatis oculis in cœlum ad te Deum, Patrem suum omnipotentem, tibi gratias agens, benedixit, fregit, deditque discipulis suis, dicens: Accipite et manducate ex hoc omnes.

Verba consecrationis distincte, attente et devote proferenda simul cum pontifice, ita ut ante pontificem non absolvantur.

Hoc est enim Corpus meum.

Post adorationem hostiæ.

Simili modo, postquam cœnatum est, accipiens et hunc præclarum calicem in sanctas ac venerabiles manus suas : item tibi gratias agens, benedixit, deditque discipulis suis, dicens : Accipite et bibite ex eo omnes.

Verba consecrationis calicis.

Hic est enim calix sanguinis mei, novi et æterni testamenti, mysterium fidei : qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Post consecrationem.

Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis.

Post adorationem calicis.

Unde et memores, Domine, nos, servi tui, sed et plebs tua sancta, ejusdem Christi Filii tui Domini nostri, tam beatæ passionis necnon et ab inferis resurrectionis, sed et in cœlos gloriosæ Ascensionis : offerimus præclaræ majestati tuæ de tuis donis ac datis, hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam, panem sanctum vitæ æternæ, et calicem salutis perpetuæ.

Supra quæ propitio ac sereno vultu respicere digneris, et accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui justi Abel, et sacrificium patriarchæ nostri Abrahæ : et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus Melchisedech, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

Supplices te rogamus, omnipotens Deus: jube hæc perferri per manus sancti angeli tui in sublime altare tuum, in conspectu divinæ majestatis tuæ; ut quotquot ex hac altaris participatione, sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem sumpserimus, omni benedictione cœlesti, et gratia repleamur. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Commemoratio pro defunctis.

Memento etiam, Domine, famulorum, famularumque tuarum, qui nos præcesserunt cum signo fidei, et dormiunt in summo pacis.

Orant aliquantulum pro defunctis, deinde prosequuntur.

Ipsis, Domine, et omnibus in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis et pacis, ut indulgeas, deprecamur. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Ad prima sequentia verba percutitur pectus.

Nobis quoque peccatoribus, famulis tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus, partem aliquam et societatem donare digneris, cum tuis sanctis apostolis et martyribus; cum Joanne, Stephano, Matthia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Cæcilia, Anastasia, et omnibus sanctis tuis, intra quorum nos consortium, non estimator meriti, sed veniæ, quæsumus, largitor, admitte. Per Christum Dominum nostrum.

Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas, sanctificas, vivificas, benedicis, et præstas nobis.

Dum pontifex, facta genuflexione, signat cum hostia super calicem.

Per ipsum, et cum ipso, et in ipso, est tibi Deo

Patri omnipotenti, in unitate Spiritus sancti, omnis honor, et gloria.
Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Oremus. Præceptis salutaribus moniti, et divina institutione formati, audemus dicere.

Pater noster, qui es in cœlis: sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cœlo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem.
Circumstantes reliqui respondent:
Sed libera nos a malo.
Ordinati dicunt: Amen.

Libera nos, quæsumus, Domine, ab omnibus malis præteritis, præsentibus, et futuris: et intercedente beata et gloriosa semper Virgine, Dei genitrice Maria, cum beatis apostolis tuis Petro et Paulo, atque Andræa, et omnibus sanctis, da propitius pacem in diebus nostris: ut ope misericordiæ tuæ adjuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi.

Dum pontifex frangit hostiam.

Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus. Per omnia secula seculorum. ℟. Amen.
℣. Pax Domini sit semper vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Dum pontifex immittit particulam hostiæ in calicem.

Hæc commixtio et consecratio corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi, fiat accipientibus nobis in vitam æternam. Amen.

Dicendo Agnus Dei, *ter pectus percutere convenit.*
Sabbato sancto, Agnus Dei *non dicitur.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

Ad sequentes orationes inclinatio humerorum etiam perseverat.

Domine, Jesu Christe, qui dixisti apostolis tuis: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiæ tuæ, eamque secundum voluntatem tuam pacificare et coadunare digneris. Qui vivis et regnas, Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Sabbato sancto, pax non datur.

Hic pontifex dat primo ex singulis ordinatis cujuslibet ordinis sacri ad eum successive accedenti, et altare prius ad dexteram pontificis deosculanti, pacem, dicens: Pax tecum. *Cui ille respondet:* Et cum spiritu tuo.

Et quilibet illorum dat sequenti sui ordinis secum ordinato, et ille alteri, et sic usque ad ultimum continuatur.

Si autem ordinatorum parvus sit numerus, pontifex poterit pacem dare singulis; quibus peractis, dicuntur sequentes orationes.

Recipitur autem pax, admovendo genam sinistram sinistræ pontificis, et eum complectendo.

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto, per mortem tuam mundum vivificasti, libera me per hoc sacrosanctum corpus et sanguinem tuum, ab omnibus iniquitatibus meis, et universis malis; et fac me tuis semper inhærere mandatis, et a te nunquam sepa-

rari permittas. Qui cum eodem Deo Patre et Spiritu sancto vivis et regnas, Deus, in secula seculorum. Amen.

Perceptio corporis tui, Domine Jesu Christe, quod ego indignus sumere præsumo, non mihi proveniat in judicium et condemnationem : sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam : qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Antequam pontifex accipiat ambas partes hostiæ.

Panem cœlestem accipiam, et nomen Domini invocabo.

Tum, inclinatis adhuc humeris, erecto ad eucharistiam vultu, corde humili percutiendo pectus, dicitur :

Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.

Dum pontifex se signat cum hostia.

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Dum pontifex communicat se, intendunt omnes in eum, et devote cum ipso quiescunt aliquantulum in meditatione sanctissimi sacramenti ; deinde dicunt :

Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi ? Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero.

Dum pontifex signat se calice.

Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Dum pontifex pretiosum sanguinem sumit, omnes,

fixis in calicem oculis, piam ad Christum excitant mentem.

Post sumptionem calicis fit communio sacerdotum, ad quam non dicunt confessionem, quia concelebrant pontifici.

Dum pontifex sumit purificationem, finita communione.

Quod ore sumpsimus, Domine, pura mente capiamus : et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum.

Dum abluit digitos.

Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et sanguis quem potavi, adhæreat visceribus meis, et præsta ut in me non remaneat scelerum macula, quem pura et sancta refecerunt sacramenta. Qui vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Quædam hic interferuntur usque ad antiphonam, quæ dicitur communio; ea autem videri possunt in pontificali.

Sabbato Quatuor Temporum adventus communio.

Exultavit ut gigas ad currendam viam : a summo cœlo egressio ejus, et occursus ejus usque ad summum ejus.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Postcommunio.

Quæsumus, Domine, Deus noster, ut sacrosancta mysteria, quæ pro reparationis nostræ munimine contulisti, et præsens nobis remedium esse facias, et futurum.

Quos tuis, etc., *ut infra.*

Quadragesimæ communio.

Domine, Deus meus, in te speravi : libera me ab omnibus persequentibus me, et eripe me.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Postcommunio.

Sanctificationibus tuis, omnipotens Deus, et vitia nostra curentur, et remedia nobis æterna proveniant.

Quos tuis, etc., *ut infra.*

Postcommunio pro ordinatis cum una ex superioribus dicenda sub eadem conclusione.

Quos tuis, Domine, reficis sacramentis, continuis attolle benignus auxiliis, ut tuæ redemptionis effectum et mysteriis capiamus et moribus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo

℣. Benedicamus Domino. ℟. Deo gratias.

Sabbato ante dominicam Passionis, communio.

Dominus regit me, et nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocavit; super aquam refectionis educavit me.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Postcommunio.

Tua nos, quæsumus, Domine, sancta purificent; et operatione sua tibi placitos esse perficiant.

Quos tuis, etc.

Postcommunio pro ordinatis superiori jungenda sub uno per Dominum.

Quos tuis, Domine, reficis sacramentis, continuis attolle benignus auxiliis, ut tuæ redemptionis effectum et mysteriis capiamus et moribus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.
℣. Benedicamus Domino. ℟. Deo gratias.

Sabbato sancto.

Expletis omnibus, quæ de more, a finita purificatione manuum episcopi, usque ad antiphonam, quam communionem vocant, dicuntur vesperæ eo modo qui sequitur.

Inchoato per episcopum et ordinatos sacerdotes Alleluia, *ministri episcopi excitant primum versum,* Laudate, etc., *tum episcopus et ordinati sacerdotes secundum versum, et sic alternatim usque ad finem. Finito psalmo, omnes repetunt ter* Alleluia. *Tunc consequenter episcopus et ordinati sacerdotes inchoant antiphonam,* vespere autem sabbati: *dicti vero ministri incipiunt canticum,* Magnificat, *quod prosequuntur episcopus et ordinati sacerdotes alternatim cum ministris, ut dictum est de psalmo, et in fine, repetita ab omnibus antiphona, pontifex cum ordinatis sacerdotibus missam perficit.*

Ubi vero consuetudo viget recitandi antiphonas integras, ante et post psalmos prædictos; ut dictum est ab episcopo et sacerdotibus ordinatis primum Alleluia, *alia duo prosequuntur iidem episcopus et sacerdotes ordinati cum ministris, tum ipsi ministri incipiunt psalmum,* Laudate, etc., *ut supra; eadem ratione antiphona ad* Magnificat *recitatur integra, priusquam dicti ministri incipiant ipsum canticum, observando ut initium antiphonæ ab episcopo et sacerdotibus ordinatis tantum dicatur, cetera vero etiam a ministris.*

Ad vesperas.

Alleluia. (*Addentur duo sequentia, si usus postulet*) Alleluia, alleluia.

Psalmus.

LAUDATE Dominum, omnes gentes: laudate eum, omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus: et veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen.

Alleluia, alleluia, alleluia.

Antiphona. Vespere autem sabbati (*dicitur integra, si ita fert usus*), quæ lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria, videre sepulcrum. Alleluia.

Canticum beatæ Mariæ.

MAGNIFICAT anima mea Dominum.

Et exultavit spiritus meus: in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen ejus.

Et misericordia ejus a progenie in progenies: timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede: et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum: recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros: Abraham et semini ejus in secula.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen.

Antiphona. Vespere autem sabbati, quæ lucescit

in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria, videre sepulcrum. Alleluia.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Postcommunio.

Spiritum nobis, Domine, tuæ charitatis infunde; ut quos sacramentis paschalibus satiasti, tua facias pietate concordes.

Pro ordinatis.

Quos tuis, Domine, reficis sacramentis, continuis attolle benignus auxiliis, ut tuæ redemptionis effectum, et mysteriis capiamus et moribus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

℣. Ite, missa est. ℟. Deo gratias.

Ubi est consuetudo, post Ite missa est, *et Deo* gratias, *additur* alleluia, alleluia.

Sabbato Quatuor Temporum post Pentecosten.
Communio.

Spiritus, ubi vult, spirat, et vocem ejus audis, alleluia, alleluia; sed nescis unde veniat, aut quo vadat, alleluia, alleluia, alleluia.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Postcommunio.

Præbeant nobis, Domine, divinum tua sancta fervorem, quo eorum pariter et actu delectemur et fructu.

Septembris communio.

Mense septimo festa celebrabitis; cum in taber-

naculis habitare fecerim filios Israël, cum educerem eos de terra Ægypti, ego Dominus, Deus vester.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Postcommunio.

Perficiant in nobis, Domine, quæsumus, tua sacramenta, quod continent: ut quæ nunc specie gerimus, rerum veritate capiamus.

Pro ordinatis.

Quos tuis, Domine, reficis sacramentis, continuis attolle benignus auxiliis, ut tuæ redemptionis effectum, mysteriis capiamus et moribus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Post Pentecosten, mense septembri.

Ite, missa est, *vel* benedicamus Domino.

℟. Deo gratias.

Placeat tibi, sancta Trinitas, obsequium servitutis meæ, et præsta ut sacrificium quod oculis tuæ majestatis indignus obtuli, tibi sit acceptabile; mihique et omnibus, pro quibus illud obtuli, sit, te miserante, propitiabile. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Hic pontifex dat benedictionem solitam; deinde alloquitur ordinatos; tandem legit sequens evangelium, et cum eo legunt ordinati sacerdotes.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Initium sancti evangelii secundum Joannem.

℟. Gloria tibi, Domine.

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum: omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil quod factum est. In ipso vita erat, et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. ET VERBUM CARO FACTUM EST, et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiæ et veritatis. ℟. Deo gratias.

Finito evangelio, omnes ordinati, genibus flexis, et religioso mentis cultu; per aliquam temporis morulam gratias agunt Deo pro felici ordinationis successu, Deumque ipsum toto animi contentione precentur, ut sacram illam Spiritus sancti unctionem, et robur evangelicum, negligentia sua evanescere non permittant; sed ad munus sacerdotale diligentissime perdiscendum, tum adjuvante divina gratia, pro viribus obeundum, maturo labore contendant: in memoriam revocantes se non ut servos inutiles: sed fideles operarios ad excolendam Christi vineam, per manuum episcopalium impositionem assumptos fuisse.

Postea, depositis in loco convenienti vestibus sacris, episcopi manus (ubi nempe viget illa consuetudo)

reverenter osculantur, genuflectentes ante et post osculum, eique gratias rependunt; atque recedentem, si gratum habeat, comitantur: sin autem, facta altari genuflexione, cum modestia in pace discedunt.

SECUNDA PARS.

DE SACRIFICIO MISSÆ,

ET DE REQUISITIS AD DIGNAM EJUS CELEBRATIONEM.

I.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

§ I. *Quale sacrificium sit missa.*

QUAMVIS in lege veteri plura fuerint sacrificia, in nova tamen unicum est, quod omnium legalium hostiarum differentiam tanto perfectius complectitur, quanto excellentior, Deoque acceptabilior est victima, quæ in eo immolatur. Est igitur missa sacrificium *latreuticum,* sive honorarium, oblatum Deo ad summum et supremum cultum atque honorem ipsi exhibendum, tanquam primo principio et ultimo fini nostro, in protestationem infinitæ ejus excellentiæ, dominii, et majestatis, nostræque ab eo dependentiæ, servitutis, et subjectionis. Est *eucharisticum,* in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis naturæ, gratiæ et gloriæ collatis et conferendis ab ipso Deo, ut summo benefactore. Est *propitiatorium* et satisfactorium pro peccatis et pœnis debitis; applicat enim omnibus, pro quibus offertur, vim et virtutem sacrificii crucis: imo est idem sacrificium quoad substantiam, eadem hostia, idem principalis offerens, licet diverso modo offeratur. Ideo vero propitiatorium dicitur, quia hac oblatione placatus Dominus gratiam et donum pœnitentiæ peccatoribus non ponentibus obicem concedit: pœnas

item peccati debitas relaxat, quia per ipsum applicatur sacrificium Christi, qui pro peccatis totius mundi in cruce satisfecit. Easdem pœnas remittit defunctis existentibus in purgatorio, quia ad eum quoque finem a Christo institutum est, ut constat ex *potestate* quæ confertur sacerdotibus in ordinatione, *offerendi pro vivis et defunctis:* nec potest hoc effectu carere, quia ex parte ipsorum nullus obex esse potest. Porro in illis, pro quibus tantum offertur, sive vivis, sive defunctis, tanta erit pœnæ remissio, quantam Christus ex sua misericordia taxavit. Licet enim res, quæ offertur, sit infiniti valoris, nostra tamen oblatio non nisi finitum habet effectum, ut communiter docent theologi. In iis vero, qui simul etiam offerunt, augetur pro cujusque affectu et devotione. Denique quia Christus non solum nobis remissionem peccatorum, sed alia quæcumque beneficia promeruit, idcirco hoc sacrificium est etiam omnium bonorum *impetratorium*, spiritualium quidem primo et per se, temporalium vero secundario, et quatenus ad spiritualia conducunt. Sed quia ex se vim habet duntaxat, impetrandi in genere, ut quid determinatum impetretur, debet ad illud offerentis intentio specialiter applicari. Ad impetrandum autem pro Ecclesia, semper intervenit ejusdem Ecclesiæ intentio, præsertim quoad ea quæ in orationibus missæ a Deo petuntur: nam ipsa quoque Ecclesia est offerens in persona sui ministri.

§ II. *De his qui offerunt hoc sacrificium.*

Primum et præcipuum inter offerentes locum obtinet Christus, qui solus potuit acceptabile sacrificium offerre Patri, quod quia quotidie offert per sacerdotes ministros suos, ideo dicitur sacerdotium habere sempiternum, sicut scriptum est: *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.*

Non solum autem ex eo est offerens, quod illud instituerit, quodque ei vim totam ex meritis suis contulerit; sed ex eo præcipue, quod sacerdos in persona ejus, et tanquam minister ac legatus ipsum repræsentans sacrificet, ut constat ex verbis consecrationis; non enim dicit: *Hoc est corpus*, vel *Hic est sanguis* Christi; sed *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus*. Christus igitur simul cum sacerdote idem sacrificium Deo Patri pro hominibus offert: et ex ejus persona, cujus purissima sanctitas et dignitas infinita est, semper hoc sacrificium mundum est et gratum Deo, quamvis a ministro peccatore offeratur.

Alter offerens est ipsa catholica Ecclesia, cujus sacerdos minister est, et in ea omnes fideles non excommunicati qui etiam aliqua ratione sunt offerentes per sacerdotem, non tanquam per ministrum, sed tanquam per legatum, seu mediatorem. Nam sicut tota respublica dicitur agere, quidquid ejus nomine legatus suus agit; sic omnes catholici dicuntur sacrificare, quia ipsorum nomine in persona totius Ecclesiæ sacerdos sacrificat. Non tamen omnes eodem modo; sed quidam habitualiter tantum, illi nimirum qui nec adsunt sacrificio, nec cogitant de illo; quia tamen uniti sunt toti Ecclesiæ per charitatem, censentur habitualiter idem facere, quod illa facit. Alii causaliter jubendo et curando ut quis sacrificet, quod maxime contingit in dantibus ad hoc eleemosynam. Alii demum actualiter, qui sacrificio actu intersunt.

Tertius offerens et proprius minister hujus sacrificii, est sacerdos legitime ordinatus, cujus tam firma et immobilis potestas est, ut etiam in hæresim lapsus, suspensus, depositus, degradatus, sive excommunicatus, valide hoc sacramentum conficiat et offerat, quamvis illicite, dummodo legitimam materiam

et formam adhibeat. Nec valor sacrificii minuitur, etsi sacerdos pessimus aut ab Ecclesia præcisus sit: non enim fructus ex qualitate ministri, sed ex Christi institutione dependet.

§ III. *De vi effectiva hujus sacrificii.*

Duplex spectari potest in hoc sacrificio vis effectiva. Una, quam dicunt theologi ex opere operato, independenter a merito et dignitate ministri: altera, quam vocant ex opere operantis, dependenter nimirum ab ipso operante, ejusque merito et bonitate, atque ab ipso pretium et virtutem accipiens. Primum effectum ex opere operato plures theologi docent, nec sacerdotem percipere, ut offerens est, nec fideles, quatenus sunt offerentes, sed quatenus pro ipsis offertur: hunc enim effectum sacrificium istud non habet, nisi pro iis pro quibus est institutum, et eo modo quo institutum fuit: est autem institutum, ut pro hominibus offeratur; et ut illis duntaxat prosit, pro quibus offertur: cumque sit applicativum virtuti sacrificii crucis, non causat nisi in subjecto, cui talis virtus applicatur: id autem fit ab offerente, qui determinat oblationem pro tali persona. Constans semper fuit catholicorum sententia habere hos infallibiles et determinatos effectus ex opere operato, nisi ille, pro quo offertur, obicem ponat, remissionem videlicet alicujus pœnæ peccatis jam remissis debitæ, vel donum alicujus gratiæ prævenientis ad obtinendam commissorum remissionem. Quod vero attinet ad vim impetrativam, eam non esse infallibilem quotidiana probamus experientia; non enim omnia quæ petimus, et propter quæ sacrificium offertur, semper impetramus. Provenit hoc ex natura impetrationis, quæ requirit libertatem in dante, adeo ut possit pro suo arbitrio negare vel concedere quæ petuntur. Petimus enim proposito aliquo motivo, quo

putamus posse Deum moveri ad aliquid faciendum, sed ex eo non arctatur, vel propter pactum, vel propter institutionem, ad concedendum. Deinde non impetramus, nisi voluntas nostra, respectu rei quam petimus, sit conformis voluntati Christi, quæ cum nobis ignota sit, ei nos possumus nos conformare. Certum nihilominus est non carere sacrificium hoc effectu, quia, tametsi id præcise Deus non concedit quod postulamus, aliud tamen tribuit, quod hic et nunc magis judicat expedire.

Quoad alterum effectum ex opere operantis, duo sunt capita, ex quibus augeri potest. Primum est bonitas et dignitas operantis, procedens ex habitu gratiæ sanctificantis et virtutum quæ gratiæ annexæ sunt: nam quo sanctior est sacerdos et gratior Deo, eo magis acceptabiles erunt ejus preces, et oblationes. Secundum est actualis devotio, qua sacrificium offertur: nam quo major illa est, eo amplius ipsum prodest. Sicut enim alia opera bona a justo facta, eo magis sunt meritoria et impetratoria, plusque valent ad satisfactionem et remissionem pœnæ, quo perfectius et ferventius fiunt: ita hoc sacrificium, sive spectetur ut est sacrificium, sive ut est sacramentum, quo ferventius peragitur et suscipitur, eo magis augetur meritum, magisque prodest pro se offerentibus et suscipientibus, et illis pro quibus offertur. Ideo satagere debet sacerdos, ut sit Deo valde gratus, et continua virtutum heroicarum exercitatione crescat apud illum in gratia et sanctitate, semperque celebret cum ingenti fervore et devotione: sic enim fiet, ut tam ipse, quam alii pro quibus offert, plures et efficaciores sacrificii effectus ex opere operantis consequantur.

§ IV. *De valore et fructibus sacrificii.*

Quamvis nonnulli ex theologis existimarint hoc

sacrificium ex opere operato valorem sive efficaciam intensive infinitam habere, eo quod sit idem quoad substantiam cum sacrificio crucis, resque oblata, corpus scilicet et sanguis Christi, sit infiniti pretii, et ipse Christus principalis offerens sit persona infinita; certior tamen et communior sententia est, non nisi finiti valoris esse. Potissima hujus assertionis ratio ex Christi Domini voluntate desumitur, qui noluit hoc sacrificium ordinare ad fructum intensive infinitum conferendum: sicut de facto rebelles angeli non sunt redempti, quia Christus merita suæ passionis noluit illis applicare. Alia ratio est, quia ad infinitam sacrificii efficaciam, præter hostiæ et principalis offerentis infinitatem, requiritur etiam ejus infinitas, a quo immediate offertur. Cum igitur sacerdos immediatus offerens sit finitæ dignitatis, valor etiam sacrificii quoad actualem influxum et efficientiam finitus erit, quia actio illa a supposito finito immediate producitur: et in hoc differt a sacrificio crucis sacrificium nostrum, quia illud fuit immediate a supposito, infinito ideoque fuit actio secundum esse morale infinita, et Deo Patri infinite grata. Favet huic doctrinæ communis fidelium sensus, qui plura pro se et suis sacrificia offerri curant, quod certe non facerent, si infinitam in singulis efficaciam agnoscerent. Possent etiam sacerdotes unico sacrificio sexcentis obligationibus satisfacere, quod ecclesiastica vetant decreta. Frustra pro uno defuncto tot multiplicarentur sacrificia, quia unum sufficiens esset ad omnes animas liberandas. Missa denique cujuslibet sacerdotis, sacrificium Christi in cruce æquaret, quod ideo unicum fuit, quia valoris infiniti. Neque considerandum est id, quod in sacrificio continetur, tanquam ens quoddam naturale agens secundum summum gradum virtutis suæ, sed ut ens liberum, cujus operatio tantam habe effica-

ciam, quantam habere vult ipsum agens principale Christus Redemptor noster, qui hoc incruento sacrificio vult nobis applicari finitum tantum et limitatum fructum suæ passionis. Habet igitur sacrificium efficaciam finitam in ordine ad omnes suos effectus, excepta vi impetrativa, quam ideo infinitam esse omnes fatentur; quia non consistit in aliquo quod producatur a sacrificio, sed in excellentia et intrinseca dignitate ipsius, quatenus objective movet Deum ad id quod petitur concedendum, quamvis semper non concedat, nisi cum judicat saluti nostræ expedire ut concedatur.

Si vero loquamur de infinitate extensiva: an scilicet sacrificium pro multis oblatum æque singulis prosit, sicut uni prodesset, si pro eo tantummodo offerretur, gravis quæstio est, præmissa distinctione fructuum missæ, definienda. Est igitur triplex portio valoris missæ, seu triplex fructus, generalis, specialis et medius. Primus pertinet ad omnes fideles; secundus est proprius celebrantis; tertius subest dispositioni sacerdotis, ut applicet cui voluerit.

Primus ex eo provenit quod generaliter pro omnibus fidelibus vivis et defunctis offertur: est enim idem quoad substantiam cum sacrificio crucis, quod pro omnibus oblatum est, et ex canone constat debere sacerdotem pro omnibus applicare, pro papa, pro episcopo, pro rege, totaque Ecclesia militante et purgante: et non potest non applicare, cum sit ab ipsa Ecclesia ad hoc specialiter deputatus. Quocirca hic fructus ad omnes fideles extenditur, qui ab Ecclesiæ unitate non sunt præcisi, et non ponunt obicem, et sic potest esse quodammodo extensive infinitus, omnesque et singuli, si per ipsos non stet, integrum fructum percipere possunt, ac si unus tantum esset. An autem hic fructus non solum impe-

trationem, sed etiam satisfactionem includat, controversum est.

Secundus in hoc fundatur, quia sacerdos offert etiam pro se ipso: *Offero*, inquit, *pro innumerabilibus peccatis, et offensionibus, et negligentiis meis*. Debet enim, ut ait Apostolus, *quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis*. Provenit autem sacerdoti fructus, quatenus ab ipso ut publico ministro offertur; et ideo non est alteri applicabilis, nam dum offert pro se illis verbis, *pro peccatis, et offensionibus meis*, eo ipso sibi applicat; sibi vero applicatum non est alteri applicabile.

Tertius colligitur ex natura sacrificii, quod ita institutum est, ut pro hominibus offeratur, ac propterea illis prodesse debet, pro quibus offertur. De hoc fructu medio communis sententia est non esse infinitum extensive, sed eo magis in singulis minui, quo magis extenditur. Debet autem sacerdos hunc fructum illi applicare, pro quo specialiter celebrare tenetur ratione beneficii, eleemosynæ, præcepti superioris, vel alio quocumque titulo; idque ante missam, vel saltem in missa ante consecrationem; nam si essentia missæ in sola consecratione consisteret, ut plerique sentiunt, applicatio post illam facta nihil valeret, sacrificio quoad substantiam jam consummato.

§ V. *Quæ praxis servanda in applicatione missæ.*

Quia diximus sacrificii fructum debere a sacerdotibus applicari, operæ pretium erit ex communi et magis recepta theologorum sententia praxim aliquam, sive methodum hujus applicationis præscribere, quæ ipsis sacerdotibus usui sit, ne eos labi in re tanti momenti, et muneri suo deesse contingat. Et primo quidem observandum est sacerdotem mul-

tiplici nomine hoc sacrificium offerre, nomine Christi, primi et præcipui offerentis, ex cujus voluntate maxime pendet ejusdem applicatio : nomine item Ecclesiæ, cui meritorum suorum et satisfactionum dispensationem Christus commisit : deinde nomine proprio, quatenus libera sua voluntate offert, sibique aut aliis pro suo arbitrio applicat : nomine tandem aliorum fidelium, qui simul cum ipso, sive per ipsum interno affectu offerre dicuntur ; illorum videlicet, qui missæ inserviunt et assistunt, vel qui pro ea celebranda, eleemosynam largiti sunt. Porro Christus et Ecclesia sacrificii fructuum, quoties offertur, participes esse volunt omnes fideles, dummodo capaces sint, et nullus in eis obex reperiatur ; nec ulla requiritur ex parte sacerdotis celebrantis applicatio, ut communis hic fructus in omnes diffundatur. Omnium autem fructuum pars quædam notabilis, Christo sic volente et disponente, relicta est liberæ applicationi et determinationi tam ipsius sacerdotis celebrantis, tanquam ministri et mysteriorum ejus dispensatoris, quam aliorum simul cum eo offerentium, quod ex communi Ecclesiæ consensu morem fidelium approbantis, quo expetunt hoc sacrificium pro se peculiariter offerri, manifestum est : frustra enim id facerent, si omnis ejus fructus jam applicatus esset, nec ullus per sacerdotis intentionem applicandus superesset. Sacerdos vero in hujus sacrificii actione aliis cum ipso offerentibus superior est, et ideo fructuum applicatio ab ejus intentione præcipue pendet : nam cum sit actus potestatis ordinis, ejus subjacet voluntati. Sed quanta et qualis sit portio fructus, quam Christus Dominus voluit sive generatim ad omnes fideles, sive speciatim ad hos vel illos secundum intentionem particularem sacerdotis celebrantis derivari, incertum omnino est : neque enim Sacra Scriptura, nec Ecclesiæ traditio,

nec concilia, aut Patres quidquam de hac re tradiderunt, aut definierunt. Ideo satis est quod sacerdos tantum de fructu sacrificii juxta devotionem, sive obligationem suam his aut illis applicare velit, quantum Christus Dominus ipsi applicandum concessit.

Observandum secundo quod ut sacerdos sacrificii fructum valide applicet, necessaria ést ejus intentio, qualem requiri aiunt theologi, ut aliquod sacramentum valide conficiatur. Quapropter habitualis sufficiens non est; actualis optima atque laudabilis, sed non necessaria; sufficit enim virtualis, illa nimirum quæ ab actuali proveniens et non revocata, adhuc remanet secundum suam virtutem. Debet autem hæc intentio ipsam sacrificii actionem concomitari, et esse certa et determinata, nec effectum suspensum relinquere, quia non potest a futura conditione dependere. Quod si sacerdos fructum sacrificii nemini applicet, vel ille, pro quo offert, ejus capax non est, aut eo non indiget, manet fructus in thesauro Ecclesiæ. Unde in tali casu optimum fore censent theologi conditionatam habere voluntatem, et alium substituere, qui eo fructu potiatur. Optimum quoque aliquibus visum est, quod sacerdos qui pro pluribus offerre intendit, eos specialiter et nominatim exprimat, non generaliter, et in confuso, quia singulis minus prodesset; suum enim effectum producit, secundum modum quo applicatur: perfectior autem applicatio est, cum omnes sigillatim nominantur. Ad scrupulos denique evitandos qui circa applicationem oriri possunt, debet sacerdos, rejectis incertis opinionibus, sacrificii fructus primo et principaliter illi applicare, pro quo celebrare tenetur, ratione beneficii, eleemosynæ, promissionis, aut specialis obligationis. Tum sine ejus præjudicio et in quantum licite potest, aliis item applicare poterit sibi

charitate, aut alia quavis ratione peculiariter conjunctis, seu commendatis, suam intentionem intentioni Christi summi sacerdotis perfecte conformando et submittendo : sic enim poterit tuta conscientia, ex infinito et nunquam exhauriendo thesauro meritorum et satisfactionum Christi, cujus dispensator est constitutus, partem aliquam in plures derivare, quæ, ex summa et ineffabili Dei misericordia, non nisi uberrima sperari potest.

II.

De requisitis ad dignam missæ celebrationem.

« Quanta cura adhibenda sit, *ait Con. Trid.*, ut » sacrosanctum missæ sacrificium omni religionis » cultu ac veneratione celebretur, quivis facile exis- » timare poterit, qui cogitarit, *maledictum* in sa- » cris litteris eum vocari, *qui facit opus Dei negli- » genter.* Quod si necessario fatemur, nullum aliud » opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus » tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mys- » terium, quo vivifica illa Hostia, qua Deo Patri » reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quoti- » die immolatur; satis etiam apparet omnem ope- » ram et diligentiam in eo ponendam esse, ut, quanta » maxima fieri potest interiori cordis munditia et » puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis » specie, peragatur. » Quod quidem ut assequatur Christi sacerdos, varia præstare debet tum ante celebrationem sacrificii, tum ipso celebrationis tempore, tum demum peracto jam sacrificio.

ART. I.

Quid præstare debeat sacerdos ante celebrationem missæ.

Ante *orationem præpara animam tuam, et noli esse quasi homo qui tentat Deum.* Quod si Deum

tentare atque ad iracundiam provocare dicitur, qui ipsum audet in oratione interpellare, non præmissa diligenti et accurata præparatione : quanto magis eumdem sua temeritate et audacia irritabit, qui unigenitum Filium suum illi offerre, ipsumque angelorum et hominum Regem ac Dominum suscipere imparatus præsumit. *Præparare* igitur *in occursum Dei tui.* Hæc autem præparatio in tribus potissimum consistit : 1. in vitæ puritate ; 2. in rectitudine intentionis ; 3. in actuali devotione.

§ I. *De vitæ puritate.*

Christus Dominus quamvis apostolis, quos sacerdotes consecraturus, et sacra eucharistia refecturus erat, dixisset : *Vos mundi estis*, illud tamen adjecit, *qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet.* His verbis indicans homini etiam a gravioribus peccatis libero, affectus inordinatos, qui sunt animæ pedes, abluendos esse. Etenim si in veteri testamento, ubi tantum hujus divinissimi sacrificii umbra erat, sub mortis comminatione priscis sacerdotibus mandabatur, ut ab omni macula et immunditia essent expertes : *Omnis homo, qui accesserit de stirpe vestra ad ea quæ consecrata sunt, in quo est immunditia, peribit coram Domino* : quo non oportet esse puriorem sacerdotem novæ legis tali fruentem sacrificio, quo solari radio non splendidiorem manum Agni immaculati carnem dividentem, os quod igne spirituali repletur, linguam quæ tremendo nimis sanguine rubescit ?

Atque hujus puritatis defectus sæpe in causa est, cur sacerdotes non pauci tam parvum ex frequenti hujus divini sacrificii participatione fructum reportent, adeo ut non immerito hanc prophetæ objurgationem eis adaptaveris : *Comedistis*, *et non estis satiati ; bibistis*, *et non estis inebriati ; operuistis*

vos, et non estis calefacti; et qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum : nempe in cor distractum et vanitatibus discissum. Ne tamen omnino diffidas, si perfectam istam munditiem tibi deesse deprehenderis, sed frequenti quotidianorum defectuum confessione et cordis contritione, animæ tuæ labes resarcire satagas.

§ II. *De rectitudine intentionis.*

Secunda sacerdotis dispositio ad celebrandum est intentio recta; constat enim omnes actiones nostras, vel vituperii notam, vel virtutis laudem mereri, prout finis, quem intendimus, laudabilis est, vel vitiosus. « Væ igitur, *ait S. Bonav.*, iis sacerdotibus » qui dum... divina mysteria accipiunt, non cœles» tem panem, sed terrenum quærunt; non spiritum, » sed lucrum; non Dei honorem, sed suam ambitio» nem; non salutem animarum, sed quæstum pecu» niarem : et ita corpus Domini non tam accipiunt, » quam rapiunt; quia accedunt non vocati a Deo, sed » impulsi a sua cupiditate et avaritia.

» Quin et illud peculiariter cavendum est, ne ex » sola quadam arida et insipida consuetudine ad sa» crificium offerendum accedas, sed excelsum ali» quem et cœlestem finem tibi proponas, quales sunt, » qui sequuntur : 1. Dei suprema laus et adoratio; » 2. sanctorum in cœlis coronatorum religiosa me» moria; 3. peccatorum venia atque remissio; 4. pro» priæ infirmitatis subsidium; 5. tentationis amotio; » 6. alicujus boni spiritalis impetratio; 7. pro accep» tis Dei donis gratiarum actio; 8. auxilium vivo» rum atque mortuorum; 9. gratiæ interioris aug» mentum; 10. perseverantiæ in bene cœptis impetra» tio; 11. sanctificatio ab omni inquinamento carnis » et spiritus; 12. continuus in virtute et mentis pu» ritate profectus, ut Deo ardentissima charitate

» adhæreas. » *S. Bonav., Tract. de præpar. ad missæ, l.* 5.

Alii ex septem orationis dominicæ petitionibus, vel ex septem verbis a Christo in cruce prolatis, totidem fines eliciunt, quos in singulos hebdomadæ dies distribuunt.

Quoniam vero personam Christi geris, qui seipsum in salutem totius generis humani Deo Patri obtulit; item et nomine Ecclesiæ agis communis omnium fidelium matris, cui satisfactionum suarum dispensationem Salvator noster commisit : ideo in applicatione valoris sacrosancti sacrificii maxime largum et profusum esse te oportet; non est enim quod repulsam aut audaciæ sugillationem pertimescas, ut pote cum offeras Deo Filium suum unigenitum illi summe dilectum, ac per omnia æqualem : quæ quidem victima meriti est infiniti, cujus pretium nullis limitibus terminisve concluditur.

Sed ne a recto tramite in hujusmodi applicatione deviare, et in re tanti momenti officio tuo deesse contingat, operæ pretium est, ut advertas et sequaris quæ dicta sunt in præcedenti capite, § V.

§ III. *De actuali devotione.*

Ignem, inquit Christus Dominus, *veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur?* In hoc igitur sedulo tibi incumbendum est, ut ardentissimum Christi amorem, cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum, flagrantissima charitate et devotione compenses. Vix autem fieri poterit ut fervida illa devotione non exardescas, si fide viva et intimo sensu sequentia capita mente conceperis.

Primum. Desumitur ex victima, quæ offertur, nempe ipsa est Christus Dominus, verus Deus et verus homo, Salvator et Judex omnium, non jam mortalis et passibilis, sed immortalis et impassibilis;

unde ratione ipsius, actio ipsa sacrificandi omnes humanas actiones transcendit, etiam actus cœlituum tanta charitate Deo adhærentium. Cavendum ergo est, ne tua irreverentia tantæ rei oblationem dehonestes.

Secundum. Ex persona, cui offertur, quæ est solus Deus: nulli enim sanctorum, nec ipsi beatæ Virgini offerri potest, sed ex ipsa intrinseca rei natura soli Deo debetur; quia per victimæ illius mactationem incruentam, agnoscimus Deum esse rerum omnium auctorem et Dominum, profitemurque nos divinæ majestati totos devoveri cum victima, cujus sanguinem, in hujusce nostri affectus testimonium, offerimus.

Tertium. Ex modo quo offertur, nempe ex ipsa consecratione, qua panis et vinum in corpus et sanguinem Christi transsubstantiantur, manentibus accidentibus sine subjecto. Est autem illa actio omnino miraculosa, et excedit omnem creaturæ virtutem et potentiam, a nulloque nisi a solo Deo præstari potest.

Quartum. Ex valore ipsius sacrificii, qui ratione victimæ infinitus est, sicut merita et passio Christi; ac proinde æque placet Deo ac mors ipsius in cruce perpessa; licet actualem efficientiam, Deo ita volente, non nisi finitam habeat.

Quintum. Ex fine propter quem institutum fuit: ut nimirum Deo Creatori nostro supremum latriæ cultum exhiberemus, nostramque servitutem et subjectionem humillime testificaremur, ut dignas ei gratias pro universis beneficiis ejus perpetuo persolvamus. Ad auxilia divinæ gratiæ impetranda, et Dei protectionem in omnibus vitæ hujus angustiis comparandam. Ad obtinendam peccatorum veniam, ad iram Dei placandam, et imminentia flagella avertenda. Ad succurrendum omnium vivorum et defunc-

torum necessitatibus. Uno verbo spectaculum factus es Deo, et angelis, et hominibus; cave ergo, ne quid indecens et ineptum in te appareat, quod Dei ac cœlestium civium purissimos oculos offendat; item ne quid agas quo, et Ecclesiæ militantis in terra, et patientis in purgatorio, expectatio defraudetur.

Sextum. Quoniam vero in hoc incruento sacrificio, cruentum illud quod semel in cruce peractum est, ex quo omnia bona, omnesque thesauri divinæ gratiæ profluxerunt, non verbis tantum, sed reipsa repræsentatur et exprimitur; una siquidem et eadem est hostia, idem principalis offerens, idem Christus qui immolatur: idcirco, cum ad sacrum faciendum te præparas, fasciculum tibi colligere debes ex omnibus anxietatibus et amaritudinibus Domini, et inter ubera tua collocare, cordisque medullis inserere mente et affectu, sedulo revolvendo omnia tormenta, quæ pro salute nostra perpessus est; hæc frequenter in ore, hæc semper in corde habeas; hæc tibi sit sublimior philosophia, scire Jesum, et hunc crucifixum.

Denique necessaria est ad excitandam devotionem humilitas, quæ præ ceteris virtutibus, in institutione hujus sacrificii maxime enituit; item et ingens fames, fervens desiderium, atque ardentissimus amor hujus angelici panis, ad quem sumendum nos amantissime invitat Dominus, dicens: *Venite ad me, omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.*

ART. II.

Quid præstare debeat sacerdos in ipsa missæ celebratione.

Quam triste est et deplorandum, ait *Card. Bellarminus*, videre sacerdotem divina mysteria peragen-

tem, angelorum choris undique septum, qui ad ea quæ operatur et loquitur, stupent ac tremunt, et præ admiratione ingentes clamores excitant; et tamen ipse sacerdos in medio positus, totus frigidus et quasi stupidus, non attendit quid agat, non intelligit quid loquatur; et ita properat ad finem, ita signa involvit, ita verba præcipitat, quasi latronibus a tergo insequentibus urgeretur. Clamamus in sacramento altaris Christum ipsum esse præsentem, et interim nonnulli ita se gerunt, ita sacra tractant mysteria, quasi nihil minus verum esse putarent. Nonne sacerdoti ejusmodi illud aptissime convenit, quod olim Tertullianus, cum diversam rem pertractaret, postulavit; *sacrificat an insultat!*

Ad hanc tam gravem objurgationem a te avertendam, sedulo curabis, ut hujus integri articuli lectionem et meditationem sæpe, sæpius repetas; nam pii in illo ad singulas missæ partes suggeruntur affectus, ex quibus et uberiores profectus spirituales haurire et pietatem tuam magis ac magis inflammare poteris.

§ I. *De sacris vestibus, et earum significatione.*

Sicut reges et magistratus non vulgari et quotidiano vestitu in publicis functionibus uti solent, sed alio augustiore, quo potestas eorum appareat, et ipsis reverentia concilietur: ita sacerdos celebraturus sacro et peculiari utitur habitu, amictu scilicet, alba, singulo, manipulo, stola, casula, sive planeta, quibus et passio Christi ante sacrificium recolenda repræsentatur, et ejusdem virtutes exprimuntur, quibus ornari celebrantem par est; ut sacerdotio fungatur in justitia et sanctitate veritatis. Cum enim hoc sacrificium incruentum idem sit cum sacrificio crucis, ut supra explicavimus, congruum est ut sacerdos, qui Christi pro nobis morientis perso-

nam gerit, ejus quoque similitudinem habeat in vestimentis, idque ad decus et reverentiàm sacrificii adhibeatur, quod impius Judæorum furor ad contumeliam intulit Salvatori.

Porro *Amictus* velamen illud significat quo facies Christi velata est, cum percutiebant eum illudentes, et dicentes : *Prophetiza nobis, quis est qui te percussit.*

Alba vestem albam denotat, qua ab Herode tanquam stultus indutus fuit.

Cingulum, funes, quibus in horto vinxerunt eum; sive flagella, quibus columnæ alligatum crudelissime ceciderunt.

Manipulus, vincula quibus adstrictæ sunt manus ejus, tanquam hominis nefarii et scelerati.

Stola, funes collo ejus injectos, sive crucis patibulum humeris ejus impositum, et ex quo pro nobis pependit.

Casula, vestem purpuream, quam eis milites in domo Pilati, tanquam ludicro regi imposuerunt.

Cum igitur hæc indumenta signa sint eorum, quæ Christus pro nobis perpessus est, varii actus a sacerdote, dum illis induitur, eliciendi sunt, amoris doloris, gratitudinis ei intensissimi desiderii ejus patientiam et humilitatem imitandi in doloribus, afflictionibus, opprobriis, aliisque adversitatibus sustinendis.

Considerandæ sunt etiam virtutes, quæ per eadem indumenta mystice designantur, ut discat sacerdos qua vitæ sanctimonia et morum integritate præditus esse debeat; scriptum est enim : *Sacerdotes tui induantur justitiam*, omnibus scilicet virtutibus ornati sint, quas *justitiæ* nomine passim sacræ litteræ comprehenderunt.

Amictus itaque significat oportere mentem in

æternæ duntaxat salutis, rerumque cœlestium consideratione fixam habere, ab omnibus curis rerum caducarum amotam, et contra quoscumque hostium incursus spe et fiducia in Deum, tanquam galea salutari communitam. Refert etiam amictus Christi Domini humanitatem, cujus caput divinitas est, quæ ab illa occultatur, sicut amictus caput tegit sacerdotis. Neque enim oculi nostri solis justitiæ infinitum splendorum intueri potuissent, nisi carnis nube operiretur. Quare sacerdos, cum illum accipiens osculatur et capiti imponit, se amoris osculo sacratissimam Christi humanitatem tangere, et capiti imponere putet, ut ea se protegat et tueatur, dicens cum propheta : *Domine, virtus salutis meæ, obumbrasti caput meum in die belli.* Obiter quoque per amictum monetur sacerdos maximam servare oculorum modestiam, cum pergit ad altare, et ibi manet, et ab eo redit, nihil prorsus aspiciendo, nisi quod necessarium est, ut videat quod facit.

Alba, totum corpus tegens, innocentiam, simplicitatem, puritatem animique candorem, et pulchritudinem indicat, quæ totum sacerdotem complecti et exornare intus et extra debet, atque in omnibus operibus ejus splendere, ut sit sanctus et immaculatus in conspectu Dei, seque talem semper exhibeat divinis mysteriis celebrandis.

Cingulum indicium est castitatis, quæ in sacerdote ita splendere debet, ut nullam prorsus tam in corpore quam in corde admittat labem. In cujus rei typum jussit olim Deus, ut comedentes agnum accingerent renes suos; et ipse Christus ait: *Sint lumbi vestri præcincti.* Idem quoque B. Joanni apparuit in Apocalypsi præcinctus zona aurea; ut nimirum intelligamus oportere nos omnes affectus purificare, et amorem carnalem vincere spirituali, quod est aurum charitatis.

Manipulus, præmisso crucis osculo, sinistro brachio insertus, ostendit lacrymas, dolorem, et pœnitentiam, quibus lugere peccata ac perpetuo dolore sacerdos debet; carnis item et spiritus mortificationem, et humilitatem, qua accedendum est ad altare; tum futuram bonorum operum retributionem, sicut Psalmographus cecinit: *Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua; venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.*

Stola collo superposita, et in modum crucis per medium pectoris ducta, demonstrat sacerdotem teneri se Deo unire, et quodammodo colligare, suamque crucem Dei causa patienter ferre, divinæ legi cum omni obedientia se subjicere, ejusque jugum alacriter portare, ac semper memorem esse mandatorum Dei ad faciendum ea.

Casula, quæ ceteris vestibus splendidior et pretiosior illis superinduitur, signum est charitatis, quæ, reliquis virtutibus excelsior, omnibus supereminet, tanquam illarum regina, et vinculum perfectionis. Omnes enim sine ea sunt imperfectæ, ab ea pendent omnia mandata divinæ legis, et omnia bona in ipsa continentur. Sicut autem casula in duas partes dividitur, ita charitas duplex est, erga Deum et proximum: et sicut illa varios exigit colores juxta temporis aut festivitatis diversitatem; ita hæc varios affectus, nunc lætitiæ ob Dei magnalia, nunc gratitudinis ob ejus beneficia, nunc fortitudinis in adversis, nunc tristitiæ ob propria et aliena peccata.

Hæ sunt præcipuæ virtutes, quas vestes sacerdotales significant, quarum actibus induere se debet sacerdos, ut suum digne offerat sacrificium. Consuetas enim ecclesiæ preces singulis indumentis accommodatas attente et devote recitabit: et cum indutus fuerit, se ipsum considerabit tanquam lupum in

vestimentis ovium, et rubore suffusus veniam a Deo flagitabit.

§ II. *De accessu sacerdotis ad altare.*

Si ad omnes sacras functiones sancte accedendum, et omnes sancte peragendæ sunt; multo majori sanctitate hoc divinum sacrificium offerendum est, quo nihil sanctius, nihil excellentius, nihil divinius esse potest. Ad hoc omni conatu niti debes, christiane sacerdos, si tam sublimi et tremendo ministerio rite et perfecte fungi desideras. Qua in re ut tibi prosim, documenta quædam generalia premittam : deinde sigillatim proponam aliquot considerationes pro singulis sacrificii partibus, ex quibus pios elicere affectus possis, et mentem utiliter occupare, ne distrahatur. Neque deterrearis, si hujusmodi considerationes et affectus aliquanto fusius explicavero; licet enim multis verbis describantur, possunt tamen in momento elici, nec missæ celebrationem solito prolixiorem reddent, ut reipsa experieris; nam ipso usu memoriæ tenaciter infigentur, adeo ut eos quasi naturaliter eliciturus sis, absque ulla confusione, aut capitis fatigatione.

Primum generale documentum est, ne toto sacrificii tempore Deum offendas ullo peccato veniali: nec ullo defectu et imperfectione tam venerandi sacrificii excellentiam contamines. Id vero assequiris, si ea reverentia, attentione et devotione celebraveris, quæ omnem vel levissimam animi evagationem excludat, si exactissime et scrupulosissime observaveris quidquid in missali præscribitur circa ritus et cæremonias, eo modo, quo a viris serio perfectioni incumbentibus observari solent.

Secundo, omnia verba, quæ sive elata, sive submissa voce proferuntur, clare, distincte, ferventer, et absque ulla festinatione pronuntiabis, nihil in-

terim mente revolvens, quantumvis bonum et sanctum videatur, quod a propria et litterali verborum significatione alienum sit, ut te menti Ecclesiæ conformes, quæ omnes missæ preces, lectiones, et sententias magno cum delectu ad sacerdotis et adstantium instructionem et devotionem selegit. Ad hoc autem plurimum proderit omnes Missæ ritus perspectos habere, eaque omnia probe intelligere, quæ tum in lectionibus, collectis, evangelio, versibus et cæteris hujusmodi, tum in canone continentur; quæ facile disces ex eorum lectione, qui de officiis ecclesiasticis scripserunt, quales sunt Isidorus, Amalarius, Rabanus, Berno, Hugo, Victorinus, Rupertus abbas, Dionysius item in libro de ecclesiastica hierarchia, Germanus in theoria rerum ecclesiasticarum; et ex recentioribus, Gabriel Biel in Canonem, Durandus in Rationali, Joannes-Baptista Scortia de sacrificio missæ, et alii plures *. Affectus vero elicies, quales infra proponam, eorum quæ recitas et agis sensui et significationi convenientes.

Tertio, sicut in missali præcipitur, antequam sacris te vestibus induas, missam celebrandam perquires, perleges, et ad ea quæ dicturus es signacula ordinabis, ne te postea contingat aut verbis hæsitare, aut in ceremoniis deficere, et perturbari.

Quarto, processurus ad altare, crucifixum vel aliam imaginem humillima inclinatione salutabis; te tanto ministerio indignum reputans, atque ideo ipsius Christi, sanctorumque opem implorabis. Tum ipsum Christum mente intuere, quasi cruce onustum, et ad Calvariæ montem iturum, ante te incedentem. Sequere ipsum primarium offerentem, cu-

* *Vid.* præsertim P. Le Brun, Orat. in Tract. gallico, qui ait: *Explication littérale et dogmatique des prières et des cérémonies de la messe*, t. I, in-8.

jus passio et mors a te debet repræsentari: sequere, inquam, cum modestia et gravitate, et agmina angelorum te undique stipantia venerare, teque existima ex hoc mundo in cœlum transferri.

Quinto, cum perveneris ad altare, cœlum tibi desuper veluti apertum contemplare, et curiam cœlestem, Deumque ipsum spectantem, te pro universa Ecclesia hostiam litantem immaculatam. Memineris pœnam mortis olim indictam bestiæ quæ montem tetigisset, idque tibi applica hominum pessimo, et timorem concipe. Mox in Deum assurgens satage, quantum potes, ferventissimos actus charitatis elicere, cupiens in Christum totus converti, eique simillimus fieri virtutum imitatione. Cum denique librum aperis, memor esto libri quem aperit agnus, et septem signaculorum ejus, et desidera Christi fidem in universum orbem propagari.

§ III. *De initio missæ usque ad introitum.*

Calice rite collocato et missali aperto, stans paulisper in medio altaris, et facta cruci inclinatione, te cum Abrahamo quasi pulverem et cinerem ante conspectum Domini confiteberis, imitans Christum, qui cœlos inclinavit et descendit, formam servi accipiens: quo enim humilior fueris, eo gratior et acceptior erit Deo oblatio tua. Mox descendens ad crepidinem altaris, Verbi æterni Incarnationem recole, ejusque dilectionem et admirabilem promptitudinem ad opus nostræ redemptionis suscipiendum. Iterata autem inclinatione, te intime humilia, et Deum adora pro omni creatura. Dum signo crucis te signans dicis: *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti;* animadverte quale et quantum sit nomen a quo sacrificium auspicaris, et sic te gere, ut tantam decet majestatem. Magni momenti est sanctissimæ Trinitatis præsentiam initio concipere, et ab ea nun-

quam deflectere; ad ipsam enim et ad ejus gloriam oblatio dirigitur, ejusque memoria robur tribuit ad improbos hostium conatus elidendos, qui semper tentant variis et inutilibus curis, atque imaginationibus mentem a sacrificio avocare. Sic concepta Dei præsentia, duos affectus raptim elicies, fidei contra infideles Trinitatem negantes, et recordationis crucis Christi, atque passionis in ea completæ, ex qua fluxerunt omnia bona. Hos autem affectus ad omne signum crucis renovabis.

Sequitur antiphona, *Introibo ad altare Dei,* quæ ter repetitur, ante psalmum, *in ipso ut post ipsum;* ut intelligas spirituali impulsu et alacritate, ac summa veneratione totam missæ actionem peragendam esse, omni abjecta tepiditate. Dei admirare bonitatem, qui te vocavit ad altare suum: quis enim es tu, ut audeas ad ipsum introire? Ora abscondi in abscondito faciei Domini a conturbatione malorum spirituum; ne immittentes tetra phantasmata, divinum perturbent ministerium. Ora etiam renovari in te animæ juventutem, quæ est fervor spiritus, ex quo vera et solida lætitia procedit.

Ad primum versiculum psalmi, *Judica me, Deus*, considera ea præparatione et dispositione ad altare accedendum esse, ut Dei judicium non pertimescas, ut discernaris a gente non sancta et iniqua, sisque purus et sine macula ante Deum, quantum fert humana fragilitas. Hanc autem puritatem humiliter petes, cum certa fiducia eam meritis Christi obtinendi.

Ad secundum, *Quia tu es, Deus, fortitudo mea,* erubesce, quod toties tanti sacramenti divino alimento confortatus, adhuc imbecillis es, adhuc tristis incedis, et cuicumque levissimæ tentationi turpiter succumbis merito ergo repellit te Deus, merito

te affligit inimicus, nisi ipse vires suppeditet, qui est fortitudo tua et robur tuum.

Ad tertium, *Emitte lucem tuam*, pete divinum lumen, ut veritatem a vanitate discernens, ipsam veritatem sequaris, cujus splendoribus interior sensus illustratus, cum externo sacrificio concordet. Mons vero sanctus, qui in hoc versiculo commemoratur, altare est, Calvariæ montem indicans, quia in eo Christi passio et mors repræsentanda est.

Ad quartum, *Et introibo*, magnum renova in te reverentiæ affectum erga altare et sacrificium.

Ad quintum, *Confitebor tibi in cithara*, excita in te cordis lætitiam, quæ per citharam significatur: sed statim oculos ad tuam imperfectionem reflectens, ingemisce et dic: *Quare tristis es anima mea, et quare conturbas me!*

Ad sextum, *Spera in Deo*, ne despondeas animum, restat enim spes in salutari tuo, in quo tota fiducia collocanda est: quoniam ipse dabit ut, obtenta culparum venia, in ipso gaudeas, et in ejus laudibus perseveres.

Hac spe excitatus dices cum ingenti fervore, *Gloria Patri, et Filio*, caput inclinans et te offerens ad omnia adversa, et ad mortem pro Deo sustinendam. Tum repetita antiphona, *Introibo*, ut bene memineris quo ingredieris, et quid aggredieris, dices: *Adjutorium nostrum*, ut discas non ponere fiduciam in tuis viribus et industria, sed in eo, *Qui fecit cælum et terram*, a quo duplex adjutorium postulabis, pro consequenda æterna salute et mediis ad eam necessariis, et pro illa peculiari necessitate, pro qua offers sacrificium.

Subditur statim generalis confessio, quia *justus prior accusator est sui*, quam humiliter recitabis, actum eliciens contritionis, ut est distincta ab attritione; dolens scilicet de peccatis tuis et totius mun-

di, super omnia mala, idque pure propter Deum super omnia bona dilectum; dabisque operam, ut verba illa *mea culpa*, cum magno doloris sensu proferas, et cum bona spe divinæ misericordiæ pro tuis et aliorum peccatis. Confiteris autem non solum Deo Creatori, Redemptori, et Judici tuo, sed etiam B. Virgini, cujus innocentem filium sceleribus tuis interfecisti; B. Michaeli, archangelo, cujus obsequiis te ingratum exhibuisti; B. Joanni-Baptistæ et aliis sanctis, quorum monita et exempla contempsisti; fratribus quoque, quibus scandalo fuisti. Agnoscens autem fragilitatem tuam et necessitatem, auxilium eorum imploras, quibus confessus es, ut pro te orent; quod humiliter facies: cum adstantes preces fundunt, dicentes *misereatur*, dum etiam ipsi confitentur, dum sequentes versiculos recitas, illum in te spiritum excitabis, quem verba sonant, magno animi ardore et devotione.

Osculum altari semper figes tenero amoris affectu erga Dominum Jesum Christum, cum intenso desiderio semper ei adhærendi, et ideo brevem, sed ferventissum amoris actum elicies.

§ IV. *De introitu usque ad epistolam.*

Introitum et ea quæ sequuntur, sedate, attente, et devote recitabis, adhibitis magna cum honestate præscriptis cæremoniis, ut spiritualem ac divinam rem agi omnes intelligant. Attendes autem ad sensum verborum; et cum dicis, *Gloria Patri*, sanctissimam Trinitatem adorabis, optando ut omnes illi serviant. *Kyrie, eleison*, ad singulas personas mente in cœlum erectus diriges, petens remissionem peccatorum cordis, oris, et operis pro te, et pro aliis; et quia novies repetitur, quot sunt angelorum chori, ipsorum vocibus tuam conjunges, et cor ad illos elevabis. Ad *Gloria in excelsis*, miraberis quomodo

peccator in terra aliena canticum angelorum canere præsumas; tum alios affectus adjunges laudis, adorationis, gratiarum actionis, fidei, spei, amoris, zeli, gloriæ Dei, petitionis, et obsecrationis juxta sensum verborum. Hæc autem verba, *Tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus, Jesu Christe,* intensiori affectu charitatis et reverentiæ erga Christum Dominum pronuntiabis, desiderans ut ab omnibus ametur, honoretur, glorificetur.

Hymno absoluto, sequitur salutatio populi per hæc verba, *Dominus vobiscum.* Quoties autem ea dices, optabis intimo affectu Ecclesiæ Dei et toti mundo omnem Dei benedictionem, per quam singulis animabus, id quo maxime indigent, conferatur. Dicturus collectas, erubesces, quod mediator inter Deum et populum esse audeas, qui toties alios ad malum pertraxisti. Cum dicis, *Per Dominum,* offeres Deo omnia merita Christi cum magna fiducia: quia scriptum est, *Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Expendes autem verba orationum, quæ et per se magni ponderis et efficaciæ sunt, et cum in persona Ecclesiæ a celebrante recitantur, facilius postulata impetrant ob sacrificii præstantiam.

§ V. *De epistola, evangelio et symbolo.*

Absoluto introitu, sequitur instructio populi in fide, per doctrinam prophetarum et apostolorum in epistola, per verba Christi in evangelio, per articulos fidei in symbolo, quæ omnia mysteriorum sanctificationi, ut nos purgent et præparent, præmittuntur.

Ipsam vero epistolam et evangelium lecturus, mente elice hunc actum humilitatis: Egone in Ecclesia divina depromam oracula, qui tamdiu sedi in cathedra pestilentiæ? Ego evangelium promulgabo,

qui factis et exemplis evangelium impugnavi? Deinde considera beatos nos esse, quia, ut ait Baruch propheta, quæ Deo placent manifesta sunt nobis. Deus enim voluntatem suam nobis revelavit per prophetas et apostolos in eorum libris et epistolis, et per Filium suum in evangelio. Ideo hæc omnia magna cum attentione et reverentia legenda sunt, tanquam sermones Dei, gratias ei agendo, quod mundum doctrina sua illuminare et instruere dignatus sit: promptumque animum offerendo ad servanda ipsius mandata, tam in prosperis quam in adversis: de hoc autem nos monent in epistolæ lectione manus super librum positæ, et veluti operi admotæ.

Graduale etiam, et cetera quæ sequuntur, exequendi desiderium significant, et ascensum ad apicem christianæ perfectionis, qui sunt fructus propheticæ et apostolicæ prædicationis. Quidam devotus sacerdos dicebat se quotidie duabus concionibus interesse elegantissimis et efficacissimis, lectioni nimirum epistolæ et evangelii, quas sic audiendas asserebat, ac si apostolus et Christus præsentes forent, et loquerentur, cum firmissimo proposito exequendi quod docent. Turpissima enim esset ejus præcepti transgressio, quod ab apostolo et a Christo ea die auditum fuit; nam videretur Verbi divini statim oblitus esse, et tantos concionatores neglexisse.

Initio evangelii, librum et te ipsum signabis signaculo crucis cum tenero affectu erga Christi passionem et mortem. Fit autem ipsum signum in fronte, sede pudoris, ne evangelium erubescas: in ore, ut illud palam annuncies et confitearis: in pectore, et in corde semper conserves, nec ulla diaboli suggestio fructum ejus impedire queat. In fine, librum ibi osculaberis, ubi prius crucem formaveras, ad significandum amorem, quo ea doctrina amplectenda

et executioni mandanda est: ideoque propones factor verbi esse, et non tantum auditor, actu ferventissimo amoris elicito erga Deum ejusque legem.

Certis diebus lectionem evangelii excipit symbolum, ut fides excitetur, et sic ut corde ad justitiam creditur, sic ore confessio fiat ad salutem. Actus igitur fidei exercebis verbis correspondentes, et contrarias hæreses detestaberis. Christo item gratulaberis ob ejus gloriam, dum ipsius resurrectio, ascensio, et judiciaria potestas commemoratur; et gaudebis, quia regni ejus non erit finis. In illis verbis, *Qui cum Patre, et Filio simul adoratur*, Spiritum sanctum adorabis, et intimo animi sensu sanctissimam Trinitatem glorificabis ob singula beneficia naturæ, gratiæ, et gloriæ omnibus creaturis concessa et concedenda. Demum cum dicis, *Et vitam venturi seculi*, spem firmam concipies, vitam æternam meritis Christi obtinendi.

§ VI. *De offertorio usque ad canonem.*

Hactenus instructio fidelium et missa catechumenorum, qui deinceps adesse non poterant, diacono indicente eis ut exirent. Jam sequitur missa fidelium, et quia hic inchoatur actio sacrificii incruenti, majori fervore et igneo pietatis sensu singula verba proferenda sunt. Exordiris autem ab osculo altaris, in quo divinum sacramentum perfici debet, ut hac amoris et honoris exhibitione, Dei quodammodo captes benevolentiam. Sed quia Dei amor annexam habet erga proximum charitatem, sequitur populi salutatio tanquam commune amicitiæ signum, quo ostendis te omni odio et dissensione carere; præcepit enim Dominus non esse offerendum munus, nisi prævia cum fratribus, qui aliquid habent contra offerentem, reconciliatione. Adstantes etiam mones, ut simul tecum orent, dicens: *Oremus*, et hoc fer-

venter facies respiciens in cœlum ad Deum Patrem, deinde ad te ipsum, tuumque nihilum, qui peccator cum sis omnium natorum miserrimus, æterno Patri Filium suum offerre debes.

Quando patenam cum hostia in manibus accipies. pones in ea cor tuum, et omnium circumstantium, omniumque fidelium, ut ea quoque Deo offeras hac intentione, quod sicut panis, quem offers, mox convertetur in corpus Christi; ita cor tuum et omnium fidelium, in ipsum Christum per amorem et imitationem transformentur, adeo ut dicere omnes possint: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus*. Idem repetere poteris in calicis oblatione.

Dum vinum calici infundis, gratias ages Deo, quod sub his speciebus se occultare voluerit pro amore tuo: et cum misces aquam, desiderium excitabis te totum immergendi in abyssum meritorum Christi; atque ad intimam cum Deo unionem suspirabis. In oratione autem, *Deus, qui humanæ substantiæ dignitatem*, tres veluti mixtiones seu conjunctiones prorsus admirabiles celebrari observabis: primam in humanæ naturæ creatione, cum mortali corpori immortalis animia copulata est: alteram in ejusdem a Verbo facta assumptione; cum duo extrema infinite distantia in unitate personæ conjuncta sunt: tertiam in ejus elevatione ad gratiam et gloriam, ad consortium scilicet et participationem Divinitatis, quam ardentissime concupisces.

Quamvis hoc sacrificium unicum sit, duabus tamen partibus constat, corpore videlicet Christi sub speciebus panis, ejusque sanguine sub speciebus vini. Ideo, pane jam oblato, seorsim procedis ad vini oblationem. Utramque vero extendes ad omnes fines propter quos hoc sacrificium institutum fuit, qui, cum sint maximi momenti, cum summo devotionis fervore hæ oblationes fieri debent, ac si tu

solus esses in toto mundo sacerdos, et ab hoc sacrificio omnium hominum salus penderet.

Subditur brevis precatio, *in spiritu humilitatis*, ex longiori decerpta, quam Azarias, unus ex tribus pueris, inter flammas fornacis babylonicæ concepit, animo vere contrito et summæ humilitatis affectu recitanda. Sequitur alia oratio, *Veni, Sanctificator*, qua Deum invocas omnis sanctificationis auctorem, ut non solum sacrificium jam præparatum perficere, sed sua etiam benedictione complere dignetur.

Dum manus lavas, protestaberis te velle pure ac munde vivere, et a minimis etiam defectibus emundari: tum gratias ages, quod Christi sanguine lotus sis, aliosque affectus elicies verborum sensui conformes.

In oratione, *suscipe, sancta Trinitas*, non nudam et aridam beneficiorum redemptionis nostræ, quæ ibi commemorantur, memoriam facies, sed ea erit quæ intimæ gratitudinis affectum includat. Quare totus in demississimam gratiarum actionem effusus, hanc hostiam infinitæ dignitatis te posse offerre gaudebis ad Dei gloriam, et ad honorem beatæ Mariæ Virginis, et omnium sanctorum, ut ipsis in cœlis ante thronum Dei incensum orationum tuarum pro tua aliorumque salute repræsentent

Postea memor imbecillitatis tuæ, et considerans quanti momenti sit tantum sacrificium divinæ Majestati offerre, ad circumstantium confugiens suffragia, ipsos admones ut pro te orent. Manus autem extendis, ac si omnibus viscera pandas; et rursum jungis, quasi intra pectus receptos complectaris. Ipse vero, qui alios ad orandum hortatus es, secreto quoque oras, ut tuum a Deo sacrificium acceptetur. Porro inter hæc congruos his considerationibus affectus excitabis.

Secretis orationibus absolutis, statim clara voce

dicis, *Per omnia secula seculorum*, nihil sonans temporale, sed sublime et æternum. Tum populum salutans, non te ad eum pro more convertis, quia jam debes a terrenis abductus, totus Deo intentus esse. Jubes autem *sursum corda* attolli, ac si diceres; *Elevamini*, omnes creaturæ, ad Deum, emergite e fæce terræ, et quæ sursum sunt, quærite, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Corda vero ad superna subvecta ad gratias Deo agendas hortaris, quia nihil dignius, nihil magis æquum et salutare, quam beneficiorum memorem esse. Ideo cor tuum expandes ad omnes creaturas, et ad omnia beneficia illis collata; gratiarum enim actio potissima est ad ampliorem gratiam dispositio. Succedit præfatio, quasi proloquium, seu præparatio quædam ad eam actionem, quæ proprie sacrificium continet, in qua Deum impensius laudas, advocatis etiam cœlestibus spiritibus, ut tecum concinant. Ne tamen temere in angelorum choros te ingeras, facultatem a Deo petis humili supplicatione, dicens: *Cum quibus et nostras voces, ut admitti jubeas deprecamur.* Ita angelicis junctus agminibus, sacrum trisagion psalles cum summa reverentia et fervore, qui tantus sit, ut, quantum fieri potest, supernorum spirituum affectui correspondeat, et adæquetur. Si enim *tremunt potestates*, quæ sunt veluti cœli columnæ, quanto debes horrore ac tremore concuti tu vilissimus terræ vermiculus, qui Deum toties et tam enormiter offendisti.

Porro continet hic hymnus tres laudes, et duas petitiones. Nam primo laudas sanctitatem, potentiam, ac supremum Dei dominium, cum dicis, *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth.* Secundo, celebras gloriam ejus, quæ in tot creaturis in cœlo et in terra tam mirabiliter elucet, his verbis: *Pleni sunt cœli et terræ gloria tua.* Tertio, mag-

nificas Christum Dominum, dicens : *Benedictus qui venit in nomine Domini*; et cum hoc dicis, ipsum invitabis in animam tuam affectu omnium sanctorum. Duæ vero petitiones insunt verbis istis : *Hosanna in excelsis*, quæ bis repetuntur; et illis salutem postulas, et quæ ad eam sunt necessaria, primo a Deo, deinde a Christo. Hic autem hymnus ideo canoni præmittitur, ut ex ipso admonearis te in maximi momenti negotio coram throno divinæ majestatis consistere, ac veluti in sancta sanctorum introire : et si hactenus oportuit te purum et ferventem esse, jam memineris te deinceps debere tanto ardore inflammari, ut eo possis omnes circumstantes, imo universum terrarum orbem succendere.

§ VII. *De canone usque ad consecrationem.*

Hæc pars missæ canon dicitur, id est, regula quæ in sacrificii oblatione servanda est. Constat autem, ut testatur Tridentinum concilium, ex ipsis verbis Domini, ex apostolorum traditionibus, ac summorum pontificum institutionibus; nihilque continet quod non maximam redoleat pietatem et sanctitatem, atque offerentium mentes in Deum erigat, ut cum eo conjungantur. Submissa voce recitatur, ut per silentium tum gravitas negotii, quod quasi secreto cum Deo tractatur; tum compositus, pacatusque animi status, qui ad hanc functionem rite peragendam necessarius est, intelligatur. Ejus verba attente et devote prolata, ipsa litterali significatione pios affectus suppeditabunt. Per particulam, *igitur*, connectitur cum præcedentibus : cum enim tibi angelorum ministerio, quorum vocibus tuas adjungi in præfatione rogasti, jam quasi pateat ad cœlum via; statim fiducialiter ad thronum Dei accedis, et elevatis sursum oculis, expansisque manibus, preces tuas ad Deum effundis, per Christum eum rogans,

uti accepta habeat *hæc dona*, ab ipso nobis collata, *hæc munera*, a nobis ipsi oblata, *hæc sancta sacrificia*, quæ pro peccatis nostris offeruntur. Et primo quidem personam commemoras, cui oblatio dirigitur, nempe Deum Patrem; secundo mediatorem Christum Jesum; tertio, offerentes, eorumque affectum; quarto, res oblatas, quas petis, ut Deus acceptet et benedicat; quinto, eos pro quibus offertur, Ecclesiam scilicet, summum pontificem, et alios; sexto, ea omnia, quæ consequi hac oblatione desideras, redemptionem, salutem, incolumitatem; septimo, beatam Virginem, et præcipuos principes curiæ cœlestis, quorum suffragia, memor tuæ imbecillitatis, imploras, ut Deum tibi propitium reddant.

Ut omnium recordari possis, pro quibus orare debes, postquam dixisti, *Memento, Domine, famulorum famularumque tuarum:* utque ipsæ preces vim habeant efficaciorem, multum proderit cum Christi Domini cruciatibus illas sociare, hunc fere in modum. Primo, pro te ipso orabis per sanguinem pro nobis effusum, ut per illum expieris a peccatis, et eas virtutes obtineas, quæ tibi maxime sunt necessariæ, et finalem perseverantiam; secundo, per latus transfixum, Ecclesiam commendabis, quæ ex eo orta est; tertio, per caput spinis coronatum, summum pontificem, omnesque principes, et antistites; quarto, per vulnus dexteræ manus, amicos, consanguineos, et benefactores; quinto, per vulnus sinistræ, omnes qui te oderunt, vel aliqua molestia aut scandalo affecerunt; sexto, per dextrum pedem transforatum, personas, et negotia a superioribus commendata; septimo, per sinistrum omnes qui sunt in peccato mortali, ut in dexteram partem transferantur; octavo, per flagella, sputa, et alapas, ethnicos, hæreticos, ceterosque infideles, qui Deum

contumeliis afficiunt; nono, per crucifixionem, religiosos omnium ordinum, ut crucem voluntariæ asperitatis libenter ferant; decimo, per sitim, eos omnes qui tuas preces expetunt; undecimo, per angorem, quem in horto pati voluit, omnes qui in aliqua calamite, periculo, necessitate, tentatione, aut molestia versantur; duodecimo, per mortem et sepulturam, justos nomina ut cum ipso sepulti semper in justitia perseverent. Speciatim vero pro illis orabis, quorum te Deus meminisse vult, et tu nescis: pro his, quos Deus maxime diligit, licet eorum numerum et omnia ignores; id enim gratissimum illi est, ut amicorum ejus memor sis. Ab his autem orationibus te brevissime expedies, imitatus Ecclesiam, quæ paucissimis verbis se ipsam, summum pontificem, et antistitem, omnesque orthodoxos commendat. Neque enim decet privatas causas prolixius quam publicas tractare, præsertim apud eum principem qui omnia scit, et nos admonuit ne orantes multum loquamur. Consultius itaque erit pro omnibus ante missam fusius orare, ut in ipsa brevior sis.

Postquam vero privatæ devotioni satisfecisti, rursum publicas Ecclesiæ preces assumis pro circumstantibus et pro offerentibus, sive præsentes sint, vel absentes: et quia sacrificium jam oblatum fuit in expiationem culparum, in gratiarum actionem, et impetrationem omnium beneficiorum, jam primarius ejus finis exprimitur hac oratione, *Hanc igitur oblationem servitutis nostræ*, qua protestaris et agnoscis supremum Dei dominium, et infimam nostram servitutem ac subjectionem, expansis manibus super oblata veteri ritu, ut ea transferas in Dei potestatem, ipsum exorans ut *ab æterna damnatione nos eripi jubeat et in electorum suorum grege numerari*. Tum ipsi commendas sacrificii oblationem, ut

eam *in omnibus benedictam*, et inter dona sibi grata *adscriptam et ratam*, sive approbatam, et confirmatam atque *rationabilem*, divinis scilicet rationibus congruentem, ac tandem *acceptabilem*, id est, dignam, quæ non solum ex parte doni, sed etiam ex parte ministri offerentis, a Deo acceptetur, non quidem ex nostris meritis habere, sed sua gratia *facere* dignetur. Porro ad illa verba, *Ut nobis corpus et sanguis fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Jesu Christi;* actualem et expressam intentionem renovabis consecrandi corpus et sanguinem Christi per transsubstantiationem panis et vini, Christi verbis conficiendam.

§ VIII. *De consecratione usque ad adorationem dominicam.*

Post multas oblationes verbis hactenus expressas, sequitur tandem realis oblatio, qua idem Christus incruente immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruente obtulit. Quod si hactenus necessaria fuit puritas, humilitas, et reverentia; multo major nunc requiritur, cum ad tremendum mysterium non sine timore et horrore perficiendum appropinquas. Humilia te igitur, quantum potes, et recordare quid acciderit Ozæ; tum ea Christi verba tibi ad aurem dici existima: *Ecce appropinquat hora, et Filius hominis tradetur in manus peccatoris*. Considera te hic Christi personam gerere, totumque hominem internum et externum ad ejus majestatem et sanctitatem compone; et cura ne quid sit in te dissonum a persona quam sustines.

Hæc verba, *Quid pridie quam pateretur*, proferuntur historice, et recitative, ut inspicias, et facias secundum exemplar quod tibi a Christo Domino monstratum est. Cum dicis, *Accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas*, considerabis, quam puræ

debeant esse manus, quæ tantum pignus attrectant, et hinc disces hoc opus esse divinæ omnipotentiæ. Cum oculos in cœlum elevas, illuc transferes universas animæ vires et cogitationes. Cum dicis, *Gratias agens*, gratias item ages ob hujus sanctissimi sacramenti institutionem. Verba consecrationis prolaturus, considera te ea formaliter et ënunciative proferre in persona Christi. Ipsis autem prolatis, penetra oculis fidei id quod latet sub speciebus sacramentalibus: tum genua flectens, aspice iisdem oculis fidei exercitum angelorum te circumdantem, et cum illis adeo profunda reverentia Christum adora, ut cor tuum usque ad abyssum humilies. Ad elevationem, Christum in cruce exaltatum contemplare, et ora, ut omnia trahat ad se ipsum. Varios etiam virtutum actus, eosque intensissimos elicies, nunc hos, nunc illos, fidei, spei, amoris, adorationis, humilitatis, et similium, mente dicendo: *Jesu, Fili Dei, miserere mei. Dominus meus et Deus meus. Amo te, Deus meus, et adoro toto corde et affectu.* Poteris etiam renovare intentionem, pro qua celebras, et sacrum offerre secundum quatuor fines. Specialiter vero cum calicem elevas memor eris cum sensu doloris et lacrymis sanguinem Christi pro te effusum fuisse, et a te sæpe contemptum: ipsumque adorabis veluti in compensationem præteritorum contemptuum. Sanctus Petrus martyr in calicis elevatione gratiam petebat martyrii, et obtinuit; tu adversitatum incruentum martyrium postulabis.

Ad illa verba, *Hæc quoties cumque feceritis*, passionis et mortis Christi recordaberis, quam consecratio panis a consecratione vini sejuncta repræsentat. Et quia peracta consecratione, statim adsunt sancti angeli, et perseverant venerabundi, donec sacrificium sit consummatum, tu horum reverentiam

æmulare. Nam si cœlum est, ubi est Deus, cœlum sine dubio efficitur sacrum altare in quo tantum peragis mysterium, tuque admirabili summi boni participatione quodammodo deificaris. Quoties vero hostiam tanges aut calicem, Christum complectere, et cordi tuo adstringe omni possibili amoris affectu.

Post consecrationem sequitur oratio, *Unde et memores,* qua Christi passionem, resurrectionem et gloriosam ascensionem commemoras, quibus mysteriis excitatur fides, spes roboratur. Sperare enim debes per merita tam beatæ passionis, e qua omnis beatitudo nostra promanat, te aliquando participem futurum resurrectionis, et ascensionis in cœlum, ac gloriæ sempiternæ. Nec nudam solummodo affers mysteriorum commemorationem, sed simul cum hostia pura, sancta et immaculata, corpore scilicet et sanguine Christi; licet enim propter species sacramentales panem adhuc nomines, non tamen panem qui prius erat, sed *panem vitæ eternæ, et calicem salutis perpetuæ.* Elicies autem actus gaudii propter Christi glorificationem; et cum dicis, *Supra quæ propitio ac sereno vultu,* offeres Deo omnia antiqua sacrificia.

Cum inclinatus Deum rogas, ut sacrificium perferri jubeat in sublime altare suum per manus sancti angeli sui, ad summam interiorem humilitatem te excitabis, et ipsos beatissimos spiritus orabis, ac nominatim sanctum Michaelem, ut opem tibi ferant. Cum dicis, *Omni benedictione et gratia repleamur,* ingens desiderium elicies consequendi ex meritis Christi omnia possibilia dona, quibus maxime possis Deum glorificare. In *Memento* mortuorum, orabis primo pro consanguineis: tum pro eis qui tibi causa fuerunt alicujus crucis, seu molestiæ; deinde pro benefactoribus; postea pro aliquo recenter mor-

tuo, aut specialiter commendato; demum pro iis qui neminem habent, cujus suffragiis nominatim juventur.

In illa oratione, *Nobis quoque peccatoribus*, agnosce te peccatorem esse circumdatum infirmitate, et time; licet enim nihil tibi conscius sis, non tamen in hoc justificatus es. Spem igitur erige ob multitudinem miserationum Dei, et magno animi ardore partem aliquam et societatem cum sanctis tibi donari humillime pete, atque in eorum consortium admitti, optando eximiam vitæ sanctitatem pro majori Dei gloria in Christo, Jesu Domino nostro. *Per quem*, ais consequenter, *hæc omnia, Domine, semper bona*, panem scilicet et vinum, *creas*, quia per ipsum omnia facta sunt: *sanctificas*, cum in prima oblatione sacrificio sunt destinata: *vivificas*, mediante transsubstantiatione; *benedicis*, quia per hæc sacramenta copiosam acquirimus gratiam; *et præstas nobis*, in cibum et redemptionem. Porro hæc verba valde ferventer pronuntiabis, itemque sequentia, quia per Christum, cum Christo et in Christo est *Deo Patri omnipotenti omnis honor et gloria*. Hic autem gratulari poteris toti SS. Trinitati gloriam quam habet per Christum: et dum tenes hostiam super calicem, offeres SS. Eucharistiam, quam sub utraque specie in manibus habes, in laudem et gloriam Dei, pro omnibus beneficiis, in expiationem culparum, et pro omnium bonorum impetratione.

§ IX. *De oratione dominica usque ad communionem.*

Absoluto canone, jam te ad communionem præparare debes, facto initio ab oratione dominica, quam cum tremore, et filiali erga Deum affectu recitabis, oculis in sacramentum intentis, quia Christus simul cum Patre preces tuas audit, et exau-

dit. Septem sunt ejus petitiones, in quibus summatim continentur res omnes a Deo petendæ, et pro quarum impetratione hoc sacrificium offertur. In prima petitione desiderium excitabis eximiæ tuæ et aliorum sanctitatis, ut gloria Dei augeatur, ut ab omnibus ametur et timeatur, ejusque sanctitas, bonitas, sapientia ubique innostescat. In secunda, optabis Deum in tua et ceterorum voluntate regnare, simulque petes ad regnum illius feliciter pervenire. In tertia, rogabis ut omnes homines sic Deo serviant et obediant in terris, sicut ei ab angelis servitur in cœlis, nunquam peccando, et quæ illi grata sunt, semper ferventissime faciendo. In quarta, omnia necessaria pro victu, vestitu, ceterisque temporalibus postulabis. In quinta, implorata Dei liberalitate pro alimentis, ejusdem clementiam pro remissione peccatorum deprecaberis, elicito actu contritionis, et sinceræ dilectionis omnium inimicorum, et aliorum, qui tibi causa fuerunt alicujus molestiæ, pure illos amando propter Deum. In sexta, diffidens de propriis viribus, et timens malitiam et inconstantiam tuam, petes a Deo, ut te præservet a tentationibus, ne forte in eas inductus, ab ejus gratia et amicitia excidas. In septima, a malis culpæ et pœnæ liberari precaberis, atque ab omnibus adversitatibus, quas diabolus et mundus contra te moliuntur.

Hæc postrema petitio fusius explicatur in sequenti oratione, *Libera nos, quæsumus, Domine,* in qua mala enumerantur, a quibus postulas liberari, præterita scilicet, præsentia et futura. Mala autem præterita sunt peccata de quibus scriptum est: *Fili, peccasti! Ne adjicias iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur.* Præsentia sunt quotidiana peccata, et aliæ calamitates. Futura sunt tentationes, et aliæ imminentes miseriæ, quæ sine speciali

Dei adjutorio evitari non possunt. Ad hæc impetranda opem flagitas beatæ Virginis, sanctorumque apostolorum Petri, Pauli, et Andreæ, et omnium sanctorum : et signans te signo crucis, pacem petis, quam Christus nobis sua passione promeruit.

Sequitur fractio hostiæ in tres partes, quarum unam, dum calici immittis, intimam cum Deo unionem postulabis. Pacem populo annuntians, triplicem cunctis pacem desiderabis : pacem scilicet uniuscujusque cum Deo, quæ in ejus gratia et amicitia consistit : pacem cum seipso, quæ in concordia appetitus cum recta ratione sita est, ut, quod ista dictat, ille exequatur : pacem cum proximo suo, ut nemo alteri præbeat offensæ occasionem, sed omnes potius christianæ charitatis officiis sibi devinciat.

Ad primum *Agnus Dei,* elicito actu fidei erga Christum ibi præsentem, qui est vere Agnus Dei pro nobis in cruce immolatus, liberari et præservari petes ab omnibus miseriis spiritualibus, quales sunt habitus pravi, tepiditas in obsequio Dei, inconstantia in bene cœptis. Ad secundum, liberari item et præservari petes a miseriis temporalibus, a peste, fame, bello, morbis, et persecutionibus, quatenus a servitio et cultu pacifico Dei nos impediunt. Ad tertium, pacem postulabis, quam parit bona conscientia, dominium sui, omniumque rerum creatarum contemptus.

§ X: *De Communione.*

Recte Psalmographus de Domino loquens, dixit: *Et factus est in pace locus ejus :* et Apostolus etiam ait : *Pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum.* Non ergo mirari debes, si sæpius repetita imploratione, docet Ecclesia proxime ante communionem, pacem a Deo petere, quæ et omnia bono

in se complectitur, et dignum Altissimo præparat habitaculum. Hanc petitionem continet prima ex tribus orationibus, quæ communioni præmittuntur; post quam in secunda remissionem postulas peccatorum, et donum perseverantiæ. Tertia vero timorem in te excitat, ne panis vitæ et potus æternæ salutis *proveniat tibi in judicium et condemnationem:* sed mox fiduciam concipies, sperans ut meritis Christi *tibi prosit ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam.* Tum genuflexus Deum adorabis, ardentissimum concipiens desiderium ipsum in sacramento suscipiendi, cum versiculum illum profers: *Panem cœlestem accipiam, et nomen Domini invocabo.*

Cum dicis, *Domine, non sum dignus*, confitere in dignitatem tuam, sed simul agnosce Dei omnipotentiam et misericordiam sequentibus verbis, *sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.* Te autem indignum fateberis, primo, propter peccata tua: secundo, ob vilitatem naturæ tuæ; tertio, quia ex te nihil es, nihil habes, nihil potes.

Ante communionem subsiste aliquantulum, et præcipuarum virtutum, humilitatis, fidei, spei, charitatis, contritionis, abnegationis et adorationis actus breviter elice, quos sequenti vel simili modo formabis. Quamvis autem longiusculi videantur, si tamen memoriæ bene impressos habueris, fient tibi ex ipso usu et agilitate a Deo tributa adeo familiares, ut quasi in instanti eos mente depromas.

Ita est, Domine Jesu, indignissimus sum, quia omnibus peccatoribus, et ipsis damnatis deterior sum, indignus omni bono, et dignus omni malo. Fretus tamen pietate et misericordia tua infinita, te sumere præsumo. Credo, Domine, quidquid credit a te edocta sancta romana Ecclesia; et quiquid illa damnat, ego pariter damno et anathematizo. Spero a te, et

peto omnia auxilia necessaria pro consequenda mea perfectione et salute æterna, tuis infinitis meritis, et sanctorum tuorum opitulationi ac communioni innixus. Gaudeo, et exulto de omni bono et gloria tua, ejusque propagationem quam maximam desidero. Omnia peccata mea quantum possum, detestor propter te, paratus pro iis plenissime in hac vita satisfacère, ut anima mea purissimum tuæ Majestatis habitaculum semper sit. Parco omnibus qui me aliqua molestia affecerunt, aut deinceps afficient, et eos propter te sincere amo. Offero me ad omnia mala pœnæ juxta beneplacitum tuum toleranda, renuntians voluntati, judicio, amori proprio, ac libertati, meque tibi resignans cum omnimoda indifferentia. Te denique summum bonum meum suppliciter adoro, et precor per illam amaritudinem quam sustinuisti pro me in cruce, maxime in illa hora, quando anima tua egressa est de corpore tuo, ut miserearis animæ meæ in egressu suo.

Hæc postrema verba addita sunt, ut impetres bonam mortem; et, cum ea dicis, Christi corpus sumere intendes per modum Viatici, si ipsa die te mori contingat.

Sumpturus sanguinem, considera te nihil habere, quo digne possis pro Christi corpore quod sumpsisti, gratias agere; et ideo paris valoris sanguinem offerens, dices magno spiritu verba illa: *Quid retribuam Domino*, cum sequentibus orationibus, quæ, sumpto sanguine, dici debent.

Quia vero post communionem aliqua mora intercedit, dum abluitur calix, complicatur corporale, extenditur velum, ea durante, eos affectus breviter et ferventer elicies, qui magnis principibus exhiberi solent, cum alicujus domum dignantur invisere. 1° Itaque tantum hospitem adorabis in ejus divinitate et humanitate. 2° Gratias ages, quod ad te tam indignum venire dignatus sit, et pro aliis beneficiis

generalibus et particularibus. 3° Splendide eum tractabis, præbendo illi omnia quæ a te desiderat, detestando scilicet omnia peccata; renovando vota et bona proposita; proponendo ab iis abstinere, quæ illi displicent, et facere semper quod melius est; offerendo te paratum ad omnem crucem et molestiam. 4° Petes a tanto Rege, qui omnia potest, quidquid tibi et aliis, vivis et defunctis, est necessarium.

§ XI. *De postrema parte missæ, usque ad finem.*

PERACTA communione, sequitur gratiarum actio, quæ est ultima missæ pars, incipiens a versiculo, qui *Communio* dicitur, eo quod olim caneretur, dum populus communicaret. Sequentes autem orationes, non solum gratiarum actionem continent, sed etiam postulationem; ut dona accepta in te permaneant, et majus quotidie sumant incrementum. Tum dimittitur populus, et dum ille respondet, *Deo gratias*, iterum gratias ages Deo. Ad orationem, *Placeat tibi*, rursum offeres sacrificium purissima intentione, et cum omni desiderio triumphantis ac militantis Ecclesiæ, prout ipsa verba sonant. Deinde populo benedicens, uberem a Deo omnibus fidelibus benedictionem, omniumque cœlestium gratiarum abundantiam ex animo precaberis, ut nunc in via, postea in patria, sanctissimam Trinitatem omnes glorificent.

Leges demum in fine initium evangelii secundum Joannem cum reverentia et affectu gratitudinis pro beneficio incarnationis et vocationis ad fidem, et cum desiderio gloriæ Dei, ut ab omnibus agnoscatur, et glorificetur. Sanctus Augustinus, ut gravissimi auctores testantur, hoc evangelium aureis litteris conscribendum, et per omnes ecclesias in loco eminenti proponendum esse dicebat. Idem antiqui christiani tanti faciebant, ut plerique collo appen-

sum ferrent, tanquam alterum christianæ fidei symbolum, ac veluti amuletum contra dæmonum vexationes. In prima hujus evangelii parte agnosces, quantus sit hospes, quem sub panis et vini velamine latentem suscepisti, nempe Verbum æternum, per quod omnia facta sunt, Filius Dei, Patri consubstantialis, hominum lux et vita, per quem et in quo omnes vivunt et illuminantur. Expendes deinde, ne forte ad te pertineant verba, quæ sequuntur : *Lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt.* Sicut enim homini cæco præsens est sol, sed ipse soli absens est · sic homines terrenis affectibus veluti tenebris obvoluti, intimam Dei lucem non vident, nec ab ea illuminantur. Hæc etiam verba ponderabis, *In mundo erat, et mundus eum non cognovit: in propria venit, et sui eum non receperunt:* ne et hæc forsitan in te locum habeant; quod ne contingat, Deum precaberis et timebis. In ultimis denique verbis attendes, quod dicitur, *Dedit eis potestatem filios Dei fieri,* et hoc in te adimpleri rogabis; et quia Verbum divinum plenum est gratiæ et veritatis, ex hac plenitudine ubertim haurire satages quidquid tibi ad salutem et perfectionem est necessarium.

ART. III.

Quid præstare debeat sacerdos post missæ celebrationem.

Peracta missa aut communione, permagni refert nosce uti illo tempore, quo apud nos demoratur Christus, et tanti hospitis præsentia frui. Neque enim tempus, ad negotia salutis agenda, magis opportunum nobis obvenire potest, quam cum ipsum penes et intra nos habemus salutis auctorem *. « Oportet igitur (ait pius Imitationis Christi auctor) ut

* *Lib. 4, cap. 12.*

» non solum præpares te ad devotionem ante com-
» munionem, sed ut etiam te sollicite conserves in
» ea post sacramenti perceptionem; nec minor cus-
» todia post exigitur, quam devota præparatio prius;
» nam bona postmodum custodia, optima iterum est
» præparatio ad majorem gratiam: ex eo quippe
» redditur quis valde indispositus, si statim fuerit
» ad exteriora nimis effusus. »

Ex te ipso disce quid facto sit opus: si quispiam te invitasset, sed domo jam exceptum, mox, quasi tædio consortii tui affectus, te desereret, ad ludicra et inania quæque sese convertens, nulloque familiari colloquio aut benevolentiæ et humanitatis obsequio tecum agere dignatus; nonne illi inurbanitatem istam et contemptum crimini verteres, ac hujusmodi amicum, ut pote parum officii sui memorem, dedignareris? Vide itaque, quid de iis dicendum, qui, Deo in domum suam recepto, mox illi dorsum obvertunt, et abscedunt, nec curant cum eo paulisper conversari. Quidnam hoc est, nisi talem tantumque vilipendere hospitem, imo illum graviter offendere? maxime cum is sit hospes qui in domum tuum venit, non ut reficiatur a te, sed ipse te reficiat. Quid ergo sic properas? Quid quæris præter Deum tuum? Plus ille te docebit, quam omnes libri; plus delectabit, quam omnes amici, plura præstabit commoda, quam omnes mundi artes, honores, opes et scientiæ.

1° Cantico igitur trium Puerorum absoluto, quo ad gratias Deo pro tanto beneficio persolvendas, omnes debuisti creaturas invitare ardentissimo affectu et flagrantissima devotione, cave ab inanibus hominum colloquiis; in locum ab omni strepitu et distractione remotum te recipe, mane in secreto, ac suavissimo fruere hospite tuo; illum in interius cordis tui cubiculum, et clauso ostio, ceterisque cogitationibus exclusis, illi soli vacare stude, nec ab eo

discedas, donec ipse benedixerit tibi: his etenim pretiosis horæ momentis, larga vel tenuis fieri debet in animam tuam donorum cœlestium effusio, pro modulo charitatis, affectuum et desideriorum tuorum, animique tui gratæ significationis. Sicuti namque ingratus animus fontem divinæ largitatis exsiccat, ita et grata donorum ejus memoria torrentem aperit spiritualium benedictionum.

2° Dilata itaque cor tuum, et implebit illud bonorum omnium largitor; aperi os tuum, et attrahes in te Spiritum sanctum; prout cœlestis illius aura afflaverit; vel audi quid loquatur in te Dominus Deus tuus, vel cum eo tua commiscere colloquia, ne formides; * *non enim habet amaritudinem conversatio illius, nec tædium convictus ejus, sed lætitiam et gaudium.*

3° Perfectissimos diversarum virtutum actus elicies. Christum adorabis, non tantum ut in throno gloriæ suæ residentem in cœlis, sed ut intima cordis tui penetralia inhabitantem: omnes animæ tuæ facultates, omnia corporis tui membra, sensus et organa, summo pietatis affectu illi subjicies, adeo ut in ejus honorem et obsequium cedant.

4° Firma fide credes, et confiteberis tantum hospitem in vili pectoris tui tugurio receptum, et sub exiguis sacramenti speciebus delitescentem, esse vere Deum et hominem; Deum ab æterno per omnia Patri æqualem et consubstantialem; hominem in tempore, operante supremi Numinis virtute, cujus divinitati et humanitati ea omnia competunt, quæ credit et docet Ecclesia.

5° Cum in ipso omnium bonorum pignus habeas, ipsius meritis omnia, quibus indiges, dona sperabis

* *Sapient.*, *cap.* 8, ℣ 16.

et gratiæ et gloriæ, imo et naturæ, in quantum ad salutem tibi sunt profutura; certo confisus illum promissis suis non defuturum, modo partes tuas expleveris.

6° Quia vero amor amore compensatur, et ipse ineffabili et infinita te prosecutus est charitate, nihil non tentabis, ut eum toto corde, tota mente, totisque viribus diligas; gaudebisque quam maxime quod ipsius dotes et attributa tantæ sint excellentiæ, ut nonnisi a seipso possint ex æquo percipi.

7° Infinitam Redemptoris mundi mirare benignitatem, et illam humilitatis abyssum, qua in hoc sanctissimo se abscondit sacramento, ut sui ipsius, omniumque, quibus affluit, bonorum te faceret comparticipem. Humiliare igitur in conspectu Dei tui, attentis peccatis quibus deliquisti, præsenti teporis, in quo versaris statu, excelsoque virtutum apice ad quem tendere debueras, a quo tamen longo dissides intervallo.

8° In profundo nihili tui demissus, humiliter agnosce nihil quidpiam penes te esse, quo pro tanto beneficio grates Deo persolvas; adeoque tenuitatis et indigentiæ tuæ tibi ipsi conscius, beatissimam Virginem, sanctos angelos, et omnes cœlites in subsidium adhibe tuæ paupertatis, invitando eos ad magnificandum Dominum tecum, et ad exaltandum uno consensu nomen illius.

9° Quoniam vero nec intensissimi omnium cœlestium religiosi actus ejus sunt dignitatis et valoris, ut tantam Dei erga te munificentiam valeant compensare; ipsum Dei et hominum mediatorem Jesum Christum deprecare, ut sibi vice tua et intra te satisfacere dignetur, omnesque acceptet vitæ suæ labores et angustias, omnia mortis suæ opprobria et tormenta, omnem denique gloriæ suæ celsitudinem

et excellentiam, in dignam pro gratia tibi præstita gratulationem.

10° Ad pedes Domini, cum summo doloris et amoris sensu, provolutus, ignosci tibi suppliciter exora, omnes anteactæ vitæ tuæ iniquitates, omnem torporem et negligentiam, omnemque segnitiem et ignaviam, quibus in exequendis muneribus tuis, et in prosecutione virtutum præpediris; quod quidem ut assequaris, tuas cum ipsius meritis consociabis satisfactiones.

11° Peramanter etiam cum ipso conquerere, de quotidianis tuis excessibus, animæque tuæ languoribus et miseriis; ingemisce et dole, quod cum ipse sit, qui venerit ignem mittere in terram, nihilque tantopere velit, quam ut accendatur, concretum tamen gelu pectus habeas, et ad ardorem hujus splendidissimi solis non liquefias. Roga eum ut perlustret cor tuum et omnia interiora tua, virtusque de eo exeat ad sanandum et vivificandum quidquid morbidum et vitiosum in te repererit.

12° Aperi ei totum cor tuum ea, quæ congruit amicum inter et amicum, filium et patrem, confidentia, cum ipse horum omnium partes, tui causa, sustineat. Omnes igitur anxietates tuas et ærumnas, omnes calamitates et angustias, quidquid denique ad salutem tum animæ tum corporis conferre valet, illi fidenter expones, certo persuasus eum tibi non defuturum; neque enim amare potest et deserere.

13° Cum eo potissimum fine sanctissimum istud sacramentum sit institutum, ut omnes qui hujus fuerint participes, in Jesum transformentur: * *Qui manducat me*, inquit, *et ipse vivet propter me*, per nimiam illam charitatem qua te dilexit; obsecra eum et obtestare, ut omnes virtutes, et omnia, quibus

* *Joan., cap.* 6, ℣ 58.

ditatur, spiritalia dono in te transfundat, et fiat invicem perfecta studiorum, consiliorum, voluntatumque communio, adeo ut quod vivas, jam non vivas ipse, vivat vero in te Christus.

14° Omnia vitæ tuæ momenta, sed extremum imprimis spiritum tuum illi commenda, eximiumque istud efflagita perseverantiæ donum, quo cetera dona cumulantur, ut moriatur anima tua morte justorum, et fiant novissima tua illorum similia.

15° Nec vero propriis tuis ita intendendum est commodis, ut et aliorum obliviscaris pro quibus orandum tibi incumbit; sacerdotis est plorare inter vestibulum et altare, et pro omnibus quibus gravatur populus, necessitatibus Dominum deprecari. Supplex nimirum a Deo deposces, ut sanctissimam Ecclesiam, omnium fidelium matrem, exaltare et amplificare dignetur; ut ad istius almæ matris sinum omnes errantes hæretici, schismaticive revocentur; omnesque infideles, in regione umbræ mortis sedentes, illuminentur; Dominum exorabis ut pastores Ecclesiæ regat et tueatur; principibus christianis pacem donet et concordiam; peccatoribus veram cordis conversionem et remissionem, justisque profectum concedat et perseverantiam; ut omnes propinquos, benefactores, amicos tuos, imo et adversantes tibi, vel eos qui te aliquando molestia affecerunt, vultu sereno et acceptabili respiciat; omnibusque fidelibus defunctis lucem æternam et requiem indulgeat.

His vel similibus exercitiis, prout religio tibi suggesserit, peractis, cor tuum et sensus externos omni custodia conservare satages, crebrisque per diem piis affectibus, ne tanti memoria beneficii dilabatur, summam Dei erga te dignationem compensare conaberis. Cum autem ea sit humani ingenii conditio, ut

illi pretiosiora quæque ex usu vilescant et tædium afferant: ne repetitis semper iisdem actibus, fervor languescat charitatis, subjicientur tibi infra nonnullæ meditationes, et variæ precandi formulæ, quibus huic malo obviare possis.

ART. IV.

Praxis celebrandi, cum quis prolixius orare non potest.

§ I. *De Præparatione.*

Quamvis humana negotia divinis functionibus nullo modo æquari, nedum præferri debeant; quia tamen sunt aliqui secerdotes publicis utilitatibus inservientes, qui necessariis et inevitabilibus occupationibus ita aliquando detinentur, ut prolixius orare nequeant; brevem illis et expeditam praxim proponere necessarium duximus, qua uti possint, cum celebrare voluerint, ne minus digne divinum sacrificium offerentes, ejus fructibus priventur. Hæc autem tria tempora complectitur; id quod missam antecedit, id quo perficitur, et quod proxime subsequitur.

Ante missam præmittenda præparatio duplex, remota et proxima. Pro remota, hæc servanda: Vespere præcedenti cogitet se die crastina hostiam salutarem omnipotenti Deo oblaturum, eique cogitationi indormiat. Addat brevem aliquem affectum reverentiæ, amoris et desiderii. Sequenti die in eadem cogitatione et affectu evigilet; caveatque diligenter, ne animus ita se negotiis immergat, et ad externa dilabatur, ut, cum tempus celebrandi advenerit, ad se revocari et recolligi non possit. Proxime ante sacrum, terrenis omnibus cogitationibus abjectis, omnique seposita rerum agendarum sollicitudine, men-

tem erigat ad cœlestia. Perpendat qua devotione se sentiat ad celebrandum incitari, quo fine moveatur. Conscientiam excutiat : et si aliquam ei maculam inesse deprehenderit, sacramentali confessione eluat cum intimo doloris sensu, et firmo proposito emendationis. Tum breve aliquod tempus sumat, quo fidem mysterii excitet, charitatem accendat, passionem Domini commemoret, dirigat intentionem, et Dei opem sibi et aliis flagitet. Auxilium quoque B. Virginis et sanctorum ferventer et humiliter implorabit. Horum actuum et affectuum formulas infra describemus quas sibi quisque in brevissimas aspirationes redigere poterit pro suo captu et devotione.

§ II. *De Celebratione.*

Missæ celebrationi tres comites adjunget, reverentiam, attentionem et devotionem. Reverentia omnes motus exteriores componit, ut modeste graviterque fiant, præscriptis cæremoniis exactissime servatis, summaque adhibita humilitate, quæ omnino necessaria est hostiam immaculatam offerenti in conspectu Dei et Angelorum. Attentio mentem coercet, et iis quæ aguntur affigit, ne ad alia defluat et evagetur. Devotio voluntatem inflammat, ne languide et ex consuetudine sacris operetur, sed cum ingenti fervore, solertique studio Deum placandi et colendi.

Quia vero animus parum tenax recti facile distrahitur; quibusdam quasi vinculis adstringi debet et in se retineri, qualia sunt supra proposita, cap. 2, art. 2, § 1, quæ, ut ibidem notatum est, brevitati missæ nullum afferunt impedimentum. Sunt etiam aliqui, qui in septem velut stationes missam partiuntur, ut in singulis congruos excitent affectus, et renovent attentionem. Prima dicitur *contritionis*, quæ ante gradus altaris peragitur, ubi sacerdos tan-

quam reus se summi Judicis tribunali corde contrito præsentat et generali confessione noxas expiat. Secunda, *glorificationis*, quæ missæ introitu, angelorum cantico, et reliquis usque ad epistolam continetur. Tertia, *doctrinæ*, sive instructionis, quæ epistolam et evangelium complectitur, monita scilicet salutis a prophetis, ab apostolis, et ab ipso Christo nobis tradita, et cum ingenti reverentia suscipienda. Quarta, *fidei*, quæ symbolo absolvitur. Quinta, *oblationis*, hostiæ salutaris oblationem continens, omniumque fidelium, pro quibus oramus et offerimus commemorationem. Sexta, *communionis*, ab illis verbis, *communicantes*, usque ad postcommunionem, qua sacerdotis animus in sublime erigitur, variisque affectibus ad divinam unionem, quæ communione peragitur, se disponit. Septima, *gratiarum actionis*, a postcommunione usque ad finem. Porro in singulis stationibus varii affectus excitari possunt, raptim quidem et breviter, sed brevitatem intentio affectus atque ardor devotionis compensabunt.

§ III. *De gratiarum actione.*

Quatuor post missam præstanda sunt, quorum primum et præcipuum est, gratiarum actio; secundum, oblatio; tertium, petitio; quartum, propositum digne coram Deo ambulandi. Gratiarum actio quanto exactius fiet, tanto erit copiosior oblati sacrificii fructus. Sicut enim ingratitudo fontem divinæ largitatis exsiccat, ita gratitudo torrentem aperit cœlestium benedictionum. Potest autem hic affectus multis et variis modis excitari, quos unctio suggeret, et ingeniosa pietas excogitabit. Hoc unum est, quod a nobis expectat Deus, ut grati simus et memores beneficiorum ejus. Sequitur oblatio; qua par pari Deo reddere sacerdos potest, filium ejus

unigenitum et consubstantialem ei offerendo. Seipsum quoque offeret Patri et Christo holocaustum acceptabile in odorem suavitatis : et quo gratior sit oblatio, merita ei addet B. Virginis et omnium sanctorum, ac ipsius Christi, qui est salus, redemptio, et tota fiducia nostra. Quia vero cum Filio omnia nobis Pater donavit, ipsum pro suis et aliorum necessitatibus humiliter et ferventer deprecabitur. Horum actuum formula in promptu habenda erit, potestque ex his excerpi, quæ infra describentur. Tandem concludet efficaci proposito eundi de virtute in virtutem in conspectu Dei, donec ad apicem christianæ perfectionis perveniat. Amen.

ADDITAMENTUM DE SACRA COMMUNIONE,

In gratiam ministrorum inferiorum, quibus exhibetur eximius modus communicandi cujusdam Virginis sanctissimæ, editus a D. Nicolao Sfondrato, episcopo cremonensi, postea papa Gregorio XIV.

Octavo quoque die, communicare soleo, et quædam ante, quædam post, quædam in ipsa communione factito.

Primo. Ante communionem, me in hunc modum dispono : Pridie conscientiam excutio; humiliter confiteor, et doleo ex corde de peccatis tota hebdomada commissis. Pœnitentiam a sacerdote injunctam expleo, eique aliam adjungo, ut flagellationem; et dum jejunare non licet, parcius saltem comedo et bibo.

Mane sequenti, diutius solito, mente oro, et tam ferventer quam possum gratiam a Deo peto digne communicandi, simulque ut me talem efficiat, qualis esse debet, qui tantam recipit Majestatem; cor etiam meum suo divino amore inflammet, ut ejus partici-

patio sacramenti eum in me habeat effectum quem in eorum cordibus consequitur, qui pie ad illum accedunt.

Deinde considero quam magna res sit in se recipere *Christum Domini*; perpendo illum esse, quem reverenter adorant angeli, quem desiderarunt prophetæ, amarunt apostoli, imitati sunt martyres, uno verbo quem omnes sancti sitierunt et unice coluerunt.

Hac cogitatione commota, studeo animam meam amplius accendere, ex duabus considerationibus, una de præstantia et utilitate SS. sacramenti; altera, de meâ ipsius necessitate et indigentia.

Secundo. Dum jamjam communicandum est, quinque perago.

1° Omnes invito sanctos, et maxime B. Virginem ac dilectos patronos, ad hoc ut pro me apud Deum intercedant; deinde ut exornent quoque animam meam, et comitentur ad sacram mensam.

2° Inspicio meam vilitatem et indignitatem; quam plena sum vitiis et imperfectionibus! et deprehendendo nihil in me boni esse, totam me adjicio ad pedes divinæ misericordiæ, quæ compensare potest sua gratia quidquid mihi deest.

3° Conor elicere plures virtutum actus, fidei præsertim, spei, charitatis, etc.

4° Aliquando doleo, quod ad communionem veniam tam parum præparata. Aliquando Dominum rogo, ut nulla habita ratione miseriarum mearum, se in domum animæ meæ recipiat. Aliquando miror et obstupesco, quod non dedignetur apud illam ingredi, quæ toties eum abjecit, contempsit, imo causam passionis et mortis dedit! Aliquando etiam sic animæ meæ colloquor: *Ecce, anima mea, Domi-*

num Deum tuum! Ecce dilectum cordis tui! Quam felix, si eum agnoscas, ames, colas, et adducas ne a te velit discedere!

5° Ei repræsento omnia peccata mea, et innumeras, quibus obnoxia sum, miserias; ardenter et humiliter eum rogo ut omnia mihi condonet, et demum me illi satisfacturam promitto.

Tertio. Peracta communione, recipio me in aliquem locum secretum, ut sola cum solo Domino meo qui *sub tectum meum* vere et realiter *intrare* dignatus est, ex intimo affectu colloquar.

Et 1° offero æterno Patri sanctissimum Filii sui sacrificium, eique repræsento quidquid pro me passus est, quatenus *respiciendo in faciem Christi sui*, favorabilius me *aspiciat*. Gratias deinde quam possum maximas divinæ ejus Majestati refero, quod *sic nos dilexerit*, ut unigenitum suum nobis daret, et pro nostra salute traderet.

2° Converto me ad B. Virginem et sanctos patronos meos, quos enixe rogo ut dignentur supplere quod meæ deest gratiarum actioni, et Deum pro me benedicere.

3° Confugio ad Christum, eique ut medico peritissimo omnes infirmitates meas fiducialiter aperio, quibus ut misericorditer mederi velit, et alias mihi concedere gratias, quibus me indigere novit, instanter ipsum deprecor.

4° *Statuo* coram Deo, *custodire judicia justitiæ ejus;* emendare omnia in quibus soleo delinquere, nominatim singulare aliquod vitium extirpare, et virtutem aliquam mihi magis necessariam inserere, ut semper proficiam in melius. Tum divinam bonitatem ardenter exoro, ut *hoc confirmet, quod in me operata est,* et *quod cœpit opus bonum, ipsa perficiat et solidet.*

Tandem toto illo die, studiosius cor meum custodio, cogitans in eo Dominum, tanquam in suo habitaculo, requiescere; unde omni utor modestia tam in loquendo, videndo, ambulando, quam in tota externa conversatione. In mentem sæpe revoco factam communionem, per has aut similes aspirationes: *Hodie, Domine, venisti ad me peccatricem; hodie hospitatus es in domo cordis mei; ne discedas ab ea; mane*, quæso, *mecum*, *quoniam advesperascit*, quoniam appropinquat nox mortis, tentationis, negligentiæ, etc. In aliis quoque hujus diei orationibus gratias ago pro hac Domini dignatione, ad quam etiam refero omnes alias actiones meas, omnia mea bona opera, ut nempe cedant in gloriam et honorem tanti benefactoris.

PARS TERTIA,

CONTINENS

1° VARIAS ANTE MISSAM PRÆPARATIONES;

2° MISSAM IPSAM;

3° ITEM VARIAS POST MISSAM GRATIARUM ACTIONES.

PRÆPARATIO AD MISSAM.

Sacerdos *celebraturus, servatis servandis quoad prœviam confessionem et Horas canonicas, matutino saltem cum Laudibus absoluto, orationi aliquantulum vacet; et orationes inferius positas, pro devotione et temporis opportunitate, ante altare, vel alio convenienti loco genuflexus, dicat.*

Psalmus 83.

Quam dilectâ tabernacula tua, Domine virtutum: concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini.

Cor meum et caro mea: exultaverunt in Deum vivum.

Etenim passer invenit sibi domum: et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos.

Altaria tua, Domine virtutum: Rex meus, et Deus meus.

Beati qui habitant in domo tua, Domine: in secula seculorum laudabunt te.

Beatus vir cujus est auxilium abs te : ascensiones in corde suo disposuit, in valle lacrymarum, in loco quem posuit.

Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem : videbitur Deus deorum in Sion. Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam; auribus percipe, Deus Jacob.

Protector noster aspice Deus : et respice in faciem Christi tui.

Quia melior est dies una in atriis tuis super millia.

Elegi abjectus esse in domo Dei mei : magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.

Quia misericordiam et veritatem diligit Deus : gratiam et gloriam dabit Dominus.

Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia : Domine virtutum, beatus homo qui sperat in te. Gloria Patri, etc.

Psalmus 84.

Benedixisti, Domine, terram tuam : avertisti captivitatem Jacob.

Remisisti iniquitatem plebis tuæ : operuisti omnia peccata eorum.

Mitigasti omnem iram tuam : avertisti ab ira indignationis tuæ.

Converte nos, Deus, salutaris noster : et averte iram tuam a nobis.

Numquid in æternam irasceris nobis : aut extendes iram tuam a generatione in generationem?

Deus, tu conversus vivificabis nos : et plebs tua lætabitur in te.

Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam : et salutare tuum da nobis.

Audiam quid loquatur in me Dominus Deus : quoniam loquetur pacem in plebem suam.

Et super sanctos suos : et in eos qui convertuntur ad cor.

Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius : ut inhabitet gloria in terra nostra.

Misericordia et veritas obviaverunt sibi : justitia et pax osculatæ sunt.

Veritas de terra orta est : et justitia de cœlo prospexit.

Etenim Dominus dabit benignitatem : et terra nostra dabit fructum suum.

Justitia ante eum ambulabit : et ponet in via gressus suos. Gloria Patri, etc.

Psalmus 85.

Inclina, Domine, aurem tuam, et exaudi me : quoniam inops et pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum : salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te.

Miserere mei, Domine, quoniam ad te clamavi tota die : lætifica animam servi tui, quoniam ad te, Domine, animam meam levavi.

Quoniam tu, Domine, suavis et mitis : et multæ misericordiæ omnibus invocantibus te.

Auribus percipe, Domine, orationem meam : et intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamavi ad te : quia exaudisti me.

Non est similis tui in diis, Domine : et non est secundum opera tua.

Omnes gentes, quascumque fecisti, venient et adorabunt coram te, Domine : et glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, et faciens mirabilia : tu es Deus solus.

Deduc me, Domine, in via tua, et ingrediar in

veritate tua : lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum.

Confitebor tibi, Domine, Deus meus, in toto corde meo : et glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me : et eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus, iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quæsierunt animam meam : et non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu, Domine, Deus miserator et misericors : patiens, et multæ misericordiæ, et verax.

Respice in me, et miserere mei : da imperium tuum puero tuo, et salvum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, ut videant qui oderunt me, et confundantur : quoniam tu, Domine, adjuvisti me, et consolatus es me.

Gloria Patri, etc.

Psalmus 115.

Credidi, propter quod locutus sum : ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo : omnis homo mendax.

Quid retribuam Domino : pro omnibus quæ retribuit mihi ?

Calicem salutaris accipiam : et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni populo ejus : pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.

O Domine ! quia ego servus tuus : ego servus tuus, et filius ancillæ tuæ.

Diripuisti vincula mea : tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi ejus : in atriis domus Domini, in medio tui, Jerusalem.

Gloria Patri, etc.

Psalmus 129.

De profundis clamavi ad te, Domine: Domine, exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris, Domine: Domine, quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: et propter legem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus: speravit anima mea in Domino.

A custodia matutina usque ad noctem: speret Israel in Domino.

Quia apud Dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitatibus ejus.

Gloria Patri, etc.

Antiphona.

Ne reminiscaris, Domine, delicta nostra, vel parentum nostrorum: neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Postea sacerdos dicit:

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison. Pater noster, etc.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos a malo.
℣. Ego dixi, Domine, miserere mei.
℟. Sana animam meam, quia peccavi tibi.
℣. Convertere, Domine, usquequo.
℟. Et deprecabilis esto super servos tuos.
℣. Fiat misericordia tua, Domine, super nos.
℟. Quemadmodum speravimus in te.

℣. Sacerdotes tui induantur justitiam.
℟. Et sancti tui exultent.
℣. Ab occultis meis munda me, Domine.
℟. Et ab alienis parce servo tuo.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Aures tuæ pietatis, mitissime Deus, inclina precibus nostris et gratia sancti Spiritus illumina cor nostrum, ut tuis mysteriis digne ministrare, teque æterna charitate diligere mereamur.

Deus, cui omne cor patet et omnis voluntas loquitur, et quem nullum latet secretum : purifica per infusionem sancti Spiritus cogitationes cordis nostri, ut te perfecte diligere, et digne laudare mereamur.

Ure igne sancti Spiritus renes nostros et cor nostrum, Domine, ut tibi casto corpore serviamus, et mundo corde placeamus.

Mentes nostras, quæsumus, Domine, Paracletus qui a te procedit, illuminet, et inducat in omnem, sicut tuus promisit Filius, veritatem.

Adsit nobis, quæsumus, Domine, virtus Spiritus sancti, quæ et corda nostra clementer expurget, et ab omnibus tueatur adversis.

Deus, qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere.

Conscientias nostras, quæsumus, Domine, visitando purifica, ut veniens Dominus noster Jesus Christus Filius tuus, paratam sibi in nobis inveniat mansionem. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Gregorius, papa XIII, concessit 50 *dies indulg. cuilibet dicenti, ante missam, sequentem orat.*

Ego volo missam celebrare et conficere corpus et sanguinem D. N. J. C., juxta ritum sanctæ romanæ Ecclesiæ, ad laudem omnipotentis Dei, totiusque curiæ triumphantis; ad utilitatem meam, totiusque Ecclesiæ militantis et patientis; pro omnibus qui se commendaverunt orationibus meis, in genere et in specie; et pro felici statu sanctæ romanæ Ecclesiæ. Amen.

Gaudium cum pace, emendationem vitæ, spatium veræ pœnitentiæ, gratiam et consolationem sancti Spiritus, perseverentiam in bonis operibus, cor contritum et humiliatum, atque felicem vitæ meæ consummationem tribuat mihi omnipotens et misericors Dominus. Amen.

Directio intentionis ante missam.

Domine Deus, ego indignus servus tuus intendo hoc mane, quam maximo possum amoris, reverentiæ et devotionis affectu, sanctissimum missæ sacrificium Majestati tuæ, cui soli debetur, offerre, juxta ritum sanctæ romanæ Ecclesiæ; et ex nunc offero illud, una cum omnibus sacrificiis tibi gratissimis, simulque pretium sanguinis Domini Jesu, merita beatæ Virginis, et omnium sanctorum, totiusque Ecclesiæ preces et laudes; in unione illius sacrificii quod Christus in ultima cœna instituit, et in cruce consummavit, factus ipse sacerdos et victima; affectu et nomine ejusdem Domini nostri Jesu Christi, te ejus sponsæ Ecclesiæ, ex puro tui amore, ac desiderio tui beneplaciti semper et in omnibus perficiendi.

Offero tibi illud in protestationem supremæ et increatæ tuæ excellentiæ; dominii tui in omnes creaturas, et nostræ subjectionis ac dependentiæ a te: in

gratiarum actionem omnium beneficiorum ulli unquam creaturæ collatorum et conferendorum: in plenam abolitionem omnis injuriæ ab ullo unquam tibi irrogatæ vel inferendæ, ac in cultum latriæ tibi soli debitum, cum omnibus adorationibus Christi, beatæ Virginis, et omnium angelorum et sanctòrum: item in augmentum gaudii humanitatis Domini nostri Jesu Christi, in memoriam vitæ et passionis ejusdem, et in augmentum gloriæ ac beatitudinis immaculatæ Virginis, omniumque angelorum et sanctorum.

Offero etiam illud in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis mihi collatis, in satisfactionem pro peccatis meis, de quibus summopere doleo, propter offensam et injuriam quam tibi irrogavi: et pro omnibus meis præsentibus et futuris, animæ et corporis necessitatibus.

Offero demum pro omnibus vivis atque defunctis, pro quibus Dominus Noster Jesus Christus et beata Virgo ejus mater sciunt et volunt ut sacrificem; pro parentibus, amicis, consanguineis, ac benefactoribus meis; pro omni gradu sanctæ catholicæ Ecclesiæ; pro christianorum principum unione, hæresum et schismatum extirpatione, omnium infidelium nationum conversione; pro totius cleri et omnium statuum religiosorum sanctificatione, conservatione et augmento; pro animarum in purgatorio existentium liberatione; maxime autem pro NN. qui eleemosynam dederunt aut reliquerunt, ut secundum eorum voluntatem hanc missam celebrarem, quibus intendo hunc fructum applicare, quantum scis me posse vel debere.

Respice ergo in me indignissimum famulum tuum, quem pro vivis et defunctis legatione apud te fungi voluisti; ut defunctis requiem indulgeas, et vivis veniam, gratiamque concedas, tibi recte fideliterque

serviendi, et in amore tuo usque in finem perseverandi. Amen.

Actus præcipuarum virtutum ante Missam.

1° Credo in te, Deus, prima veritas, propter infinitam auctoritatem tuam. 2° Adoro te, propter increatam excellentiam tuam. 3° Spero in te, propter immensam misericordiam tuam. 4° Amo te, propter summam bonitatem et amabilitatem tuam. 5° Confundor et erubesco, quod te, bono infinito, non contentus, exigua et apparentia bona quæsierim. 6° Doleo de peccatis meis propter te, quem super omnia diligo; et paratus tibi in hac vita satisfacere, propono, te adjuvante, plenam et perfectam emendationem. 7° Tibi gratias ago, pro universis, quibus me cumulare non cessas, beneficiis. 8° Quidquid habeo vel possideo, id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. 9° Omnibus qui me offenderunt, toto corde ignosco, propter amorem tuum. 10° Rogo te, per sanctissimam Filii tui passionem, miserere animæ meæ in egressu suo; et perduc eam, omnibus sacramentis munitam, in vitam æternam. Amen.

Oratio ante Missam.

Deus, qui de indignis dignos facis, et de peccatoribus justos, et de immundis mundos; munda cor meum et corpus meum, ab omni contagione et sorde peccati; et fac me dignum atque strenuum sanctis altaribus tuis ministrum; et concede propitius, ut in hoc altari, ad quod indignus accedo, hostias acceptabiles atque placabiles offeram pietati tuæ pro peccatis et offensionibus, innumerisque et quotidianis excessibus meis, atque cunctorum simul christianorum culpis abluendis; et per eum sit tibi votum

meum acceptabile, qui se tibi Deo Patri, pro nobis obtulit hostiam et sacrificium; quique tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, etc.

Alia Oratio præparatoria.

Ex liturgia S. Basilii. T. 2.

Domine, qui nosti corda omnium, sancte et in sanctis requiescens, solus sine peccato, et potens ad remissionem peccatorum concedendam: tu, Domine, scis indignitatem meam, meque minus præparatum, nec sufficienter dispositum, ut accedam ad ministerium hoc tuum sanctum. Sed nec tanta mihi confidentia est, ut accedam et aperiam os meum coram gloria tua sancta; sed secundum multitudinem clementiæ tuæ, ignosce mihi peccatori, et concede mihi ut inveniam gratiam et misericordiam in hac hora, et mitte mihi virtutem ex alto, ut incipiam et præparer, perficiamque, sicut tibi placitum est, ministerium tuum sanctum, secundum beneplacitum voluntatis tuæ. Ita, Domine, esto nobiscum, esto socius operis nostri; benedic nobis; tu es enim remissio peccatorum nostrorum, lux animarum nostrarum, vita, fortitudo, et fiducia nostra; tu es ipse cui sursum mittimus laudem, gloriam et adorationem, Pater, Fili, et Spiritus sancte, nunc et semper, et usque in secula seculorum omnium. Amen.

Tres petitiones ad B. Virginem, pro digna dispositione ad SS. Missæ Sacrificium.

Ex B. Gertrude, l. 4, c. 40.

1° Castissima Virgo Maria, rogo te, per illam innocentissimam puritatem, qua Filio Dei, in utero tuo virginali, placitam mansionem præparasti, ut tuis precibus ab omni macula merear emundari.

2° Humillima Virgo, rogo te, per profundissimam illam humilitatem, qua super omnes choros angelorum et sanctorum meruisti exaltari, ut tuis precibus suppleantur omnes negligentiæ meæ.

3° Amabilissima Virgo Maria, rogo te, per singularem ac tantum illum amorem, qui sanctam animam tuam inseparabiliter Deo conglutinavit, ut tuis precibus præstetur mihi copia requisitorum meritorum. Amen.

Oratio ad SS. quorum Festum agitur.

O SANCTI et sanctæ Dei, quorum hodie memoriam in terris celebramus, ego miser et indignus peccator, de vestris meritis confidens, intendo hoc mane offerre sanctissimum sacrificium corporis et sanguinis D. N. J. C., pro vestro honore et gloria! Precor vos humiliter et devote, ut pro me hodie intercedere dignemini, quatenus tantum sacrificium digne et acceptabiliter offerre valeam, et eum, vobiscum ac cum omnibus electis ejus, in æternum laudare merear. Amen.

Oratio ad omnes Angelos et Sanctos.

ANGELI, archangeli, throni, dominationes, principatus, potestates, virtutes cœlorum, cherubim atque seraphim, omnes sancti et sanctæ Dei, imprimis dilecti patroni, intercedere dignemini pro humili servo vestro, ut hoc sacrificium Deo omnipotenti digne valeam offerre, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem meam, totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ. Amen.

Terna amoris suspiria ad Jesum ante Missam.

1° ACCENDE, o Jesu! igne amoris tui cor meum, quod tibi in holocaustum offero, omnesque terreni

amoris flammas extingue, ut nihil in mundo mih placeat præter te. In amore tui vivere cupio, et mori exopto.

2° Vota tua, mi Jesu! hæc sunt: Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos: et expansis in cruce brachiis, me expectas. En venio, o Jesu! admitte me, óbsecro, et concede ut in amoris tui complexu tibi semper conjunctus permaneam.

3° Præcipitur mihi, ne appaream in conspectu tuo vacuus; sed quid dabo tibi, mi Jesu? Accipe tuæ bonitatis dona, animæ meæ facultates, quas tibi in obsequium offero, memoriam, intellectum, voluntatem. Tui solius meminerim; nihil sciam extra te; nihil amem præter te; nec, in ulla re, mea, sed tua voluntas fiat. Amen.

His peractis, eundo ad altare, dicere poteris, psalm. Miserere; etc., *pro remissione peccatorum tuorum.*

Aliæ Orationes pro opportunitate sacerdotis, ante Missam vel Communionem, dicendæ.

DIE DOMINICA.

Summe Sacerdos, et vere Pontifex, Jesu Christe, qui te obtulisti Deo Patri, hostiam puram et immaculatam, in ara crucis pro nobis miseris et peccatoribus, et qui dedisti nobis carnem tuam ad manducandum, et sanguinem tuum ad bibendum, et posuisti mysterium illud in virtute Spiritus sancti tui, dicens: *Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis;* rogo per eumdem sanguinem tuum, magnum salutis nostræ pretium; rogo per hanc miram et ineffabilem charitatem, qua nos miseros et indignos sic amare dignatus es, ut lavares nos a peccatis nostris in sanguine tuo: doce me ser-

vum tuum indignum, quem, inter cetera dona tua, etiam ad officium sacerdotale vocare dignatus es, nullis meis meritis, sed sola dignatione misericordiæ tuæ; doce me, quæso, per Spiritum sanctum tuum, tantum tractare mysterium ea reverentia et honore, ea devotione et timore, quibus oportet et decet. Fac me per gratiam tuam semper illud de tanto mysterio credere et intelligere, sentire et firmiter tenere, dicere et cogitare, quod tibi placet, et expedit animæ meæ. Intret Spiritus tuus bonus in cor meum, qui sonet ibi sine sono, et sine strepitu verborum loquatur omnem veritatem. Profunda quippe sunt nimis, et sacro tecta velamine. Propter magnam clementiam tuam concede mihi missarum solemnia mundo corde et pura mente celebrare. Libera cor meum ab immundis et nefandis, vanis et noxiis cogitationibus. Muni me beatorum angelorum pia et fida custodia, ac tutela fortissima, ut hostes omnium bonorum confusi discedant. Per virtutem tanti mysterii et per manum sancti angeli tui, repelle a me et a cunctis servis tuis, durissimum spiritum superbiæ et cœnodoxiæ, invidiæ et blasphemiæ, fornicationis et immunditiæ, dubietatis et diffidentiæ. Confundantur qui nos persequuntur; pereant illi qui nos perdere festinant.

FERIA II.

Rex virginum, et amator castitatis et integritatis, cœlesti rore benedictionis tuæ extingue in corpore meo fomitem ardentis libidinis, ut maneat in me tenor castitatis corporis et animæ. Mortifica in membris meis carnis stimulos, omnesque libidinosas commotiones; et da mihi veram et perpetuam castitatem cum ceteris donis tuis, quæ tibi placent in veritate, ut sacrificium laudis casto corpore et mundo corde valeam tibi offerre. Quanta, enim, Domine

Jesu Christe, cordis contritione, et lacrymarum fonte, quanta reverentia et tremore, quanta corporis castitate, et animæ puritate, illud divinum et cœleste sacrificium est celebrandum, ubi caro tua in veritate sumitur, ubi sanguis tuus in veritate bibitur, ubi ima summis, terrena divinis junguntur, ubi adest sanctorum angelorum præsentia, ubi tu es Sacrificium et Sacerdos mirabiliter et ineffabiliter constitutus!

FERIA III.

Quis digne hoc celebrare poterit, nisi tu, Deus omnipotens, offerentem feceris dignum? Scio, Domine, et vere scio, et idipsum pietati tuæ confiteor, quia non sum dignus accedere ad tantum mysterium, propter nimia peccata mea, et infinitas negligentias meas. Sed scio, et veraciter ex toto corde meo credo, et ore confiteor, quia tu potes me facere dignum, qui solus potes facere mundum de immundo conceptum semine, et de peccatoribus justos et sanctos. Per hanc omnipotentiam tuam te rogo, Deus meus, ut concedas, mihi peccatori, hoc cœleste sacrificium celebrare cum timore et tremore, cum cordis puritate, et lacrymarum fonte, cum lætitia spirituali et cœlesti gaudio. Sentiat mens mea dulcedinem beatissimæ præsentiæ tuæ, et excubias sanctorum angelorum tuorum in circuitu meo.

FERIA IV.

Ego enim, Domine, memor venerandæ passionis tuæ, accedo ad altare tuum, licet peccator, ut offeram tibi sacrificium, quod tu instituisti, et offerri præcepisti in commemorationem tui, pro salute nostra. Suscipe illud, quæso, summe Deus, pro Ecclesia sancta tua, et pro populo quem acquisivisti sanguine tuo. Et quoniam me peccatorem inter te et eumdem populum tuum medium esse voluisti, licet

in me aliquod boni operis testimonium non agnoscas, officium saltem dispensationis creditæ non recuses; nec per me indignum, eorum salutis pereat pretium, pro quibus, victima factus salutaris, dignatus es esse redemptio. Profero, etiam, Domine (si digneris propitius intueri), tribulationes plebium, pericula populorum, captivorum gemitus, miserias orphanorum, necessitates peregrinorum, inopiam debilium, desperationes languentium, defectus senum, suspiria juvenum, vota virginum, lamenta viduarum.

FERIA V.

Tu enim misereris omnium, Domine, et nihil odisti eorum quæ fecisti. Memorare quæ sit nostra substantia; quia tu Pater noster es, quia tu Deus noster es, ne irascaris satis, neque multitudinem viscerum tuorum super nos contineas. Non enim in justificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Aufer a nobis iniquitates nostras, et ignem sancti Spiritus in nobis clementer accende. Aufer cor lapideum de carne nostra, et da nobis cor carneum, quod te amet, te delectetur, te sequatur, te perfruatur. Oramus, Domine, clementiam tuam, ut sereno vultu familiam tuam, sacri tui nominis officia præstolantem, aspicere digneris; et ut nullius sit irritum votum, nullius vacua postulatio, tu nobis preces suggere, quas ipse propitius audire et exaudire delecteris.

FERIA VI.

Rogamus etiam te, Domine sancte Pater, pro spiritibus fidelium defunctorum, ut sit illis salus, sanita, gaudium, et refrigerium, hoc magnum pietatis sacramentum. Domine, Deus meus, sit illis

hodie magnum et plenum convivium de te Pane vivo, qui de cœlo descendisti, et das vitam mundo; de tua carne sancta et benedicta, Agni videlicet immaculati, qui tollit peccata mundi, quæ de sancto et glorioso beatæ Virginis Mariæ utero est assumpta, et de Spiritu sancto concepta, ac de illo pietatis fonte, qui per lanceam militis ex tuo sacratissimo latere, emanavit; ut exinde refecti et satiati, refrigerati et consolati; exultent in laude et gloria tua. Peto clementiam tuam, Domine, ut descendat super panem tibi sacrificandum plenitudo tuæ benedictionis, et sanctificatio tuæ divinitatis. Descendat etiam, Domine, illa sancti Spiritus tui invisibilis, incomprehensibilisque majestas, sicut quondam in patrum hostias descendebat, qui oblationes nostras, corpus et sanguinem tuum efficiat, et me indignum sacerdotem doceat tantum tractare mysterium cum cordis puritate et lacrymarum devotione, cum reverentia et tremore; ita ut placide ac benigne suscipias sacrificium de manibus meis ad salutem omnium tam vivorum, quam defunctorum.

SABBATO.

Rogo etiam te, Domine, per ipsum sacrosanctum mysterium corporis et sanguinis tui, quo quotidie in Ecclesia tua pascimur et potamur, abluimur et sanctificamur, atque unius summæ divinitatis participes efficimur, da mihi virtutes tuas sanctas, quibus repletus, bona conscientia ad altare tuum accedam, ita ut hæc cœlestia sacramenta efficiantur mihi salus et vita. Tu enim dixisti ore tuo sancto et benedicto : Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Ego sum Panis vivus qui de cœlo descendi. Si quis manducaverit ex hoc Pane, vivet in æternum. Panis dulcissime, sana palatum cordis mei, ut sen-

tiam suavitatem amoris tui. Sana illud ab omni languore, ut nullam præter te sentiam dulcedinem. Panis candidissime, habens omne delectamentum, et omnem saporem, qui nos semper reficis, et nunquam in te deficis, comedat tecor meum, et dulcedine saporis tui repleantur viscera animæ meæ. Manducat te angelus ore pleno; manducet te peregrinus homo pro modulo suo, ne deficere possit in via, tali recreatus viatico. Panis sancte, Panis vive, Panis munde, qui descendisti de cœlo, et das vitam mundo, veni in cor meum, et munda me ab omni inquinamento carnis et spiritus. Intra in animam meam, sana et munda me interius et exterius. Esto tutamen, et continua salus animæ et corporis mei. Repelle a me insidiantes mihi hostes; recedant procul a præsentia potentiæ tuæ, ut foris et intus per te munitus, recto tramite ad tuum regnum perveniam, ubi non in mysteriis, sicut in tempore agitur, sed facie ad faciem te videbimus, cum tradideris regnum Deo Patri, et eris, Deus, omnia in omnibus. Tunc enim me de te satiabis satietate mirifica, ita ut nec esuriam, nec sitiam in æternum. Qui cum eodem Deo Patre, et Spiritu sancto vivis et regnas per omnia secula seculorum. Amen.

Alia Oratio sancti Ambrosii.

Ad mensam dulcissimi convivii tui, pie Domine Jesu Christe, ego peccator de propriis meritis nihil præsumens, sed de tua confidens misericordia et bonitate, accedere vereor et contremisco. Nam cor et corpus habeo multis criminibus maculatum, mentem et linguam non caute custoditam. Ergo, o pia Deitas! o tremenda Majestas! ego miser inter angustias deprehensus, ad te fontem misericordiæ recurro, ad te festino sanandus; sub tuam protectio-

nem' fugio, et quem judicem sustinere nequeo, Salvatorem habere suspiro. Tibi, Domine, plagas meas ostendo; tibi verecundiam meam detego. Scio peccata mea multa et magna, pro quibus timeo. Spero in misericordias tuas, quarum non est numerus. Respice ergo in me oculis misericordiæ tuæ, Domine Jesu Christe, Rex æterne, Deus et homo, crucifixus propter hominem. Exaudi me sperantem in te; miserere mei pleni miseriis et peccatis, tu qui fontem miserationis nunquam manare cessabis. Salve, salutaris Victima, pro me et omni humano genere in patibulo crucis oblata. Salve, nobilis et pretiose sanguis de vulneribus crucifixi Domini mei Jesu Christi profluens, et peccata totius mundi abluens. Recordare, Domine, creaturæ tuæ, quam tuo sanguine redemisti. Pœnitet me peccasse; cupio emendare quod feci; aufer a me, quæso, clementissime Pater, omnes iniquitates et peccata mea, ut purificatus mente et corpore, digne degustare merear sancta sanctorum; et concede, ut sancta prælibatio corporis et sanguinis tui, quam ego indignus sumere intendo, sit peccatorum meorum remissio, sit delictorum perfecta purgatio, sit turpium cogitationum effugatio, ac bonorum sensuum regeneratio, operumque tibi placentium salubris efficacia, animæ quoque et corporis contra inimicorum meorum insidias firmissima tuitio. Amen.

Oratio S. Thomæ Aquinatis.

Omnipotens sempiterne Deus, ecce accedo ad sacramentum unigeniti Filii tui Domini nostri Jesu Christi; accedo tanquam infirmus ad medicum vitæ, immundus ad fontem misericordiæ, cæcus ad lumen claritatis æternæ, pauper et egenus ad Dominum cœli et terræ. Rogo ergo immensæ largitatis tuæ

abundantiam, quatenus meam curare digneris infirmitatem, lavare fœditatem, illuminare cæcitatem, ditare paupertatem, vestire nuditatem, ut panem angelorum, Regem regum, Dominum dominantium, tanta suscipiam reverentia et humilitate, tanta contritione et devotione, tanta puritate et fide, tali proposito et intentione, sicut expedit saluti animæ meæ. Da mihi, quæso, dominici corporis et sanguinis non solum suscipere sacramentum, sed etiam rem et virtutem sacramenti. O mitissime Deus! da mihi corpus unigeniti Filii tui Domini nostri Jesu Christi, quod traxit de Virgine Maria, sic suscipere, ut corpori suo mystico merear incorporari, et inter ejus membra connumerari. O amantissime Pater! concede mihi dilectum Filium tuum, quem nunc velatum in via suscipere propono, revelata tandem facie perpetuo contemplari. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti, Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

ALIA PRÆPARATIO BREVIOR AD MISSAM.

Fieri poterit, quando, per tempus, longiorem facere non licebit.

I. INVOCATIO S. SPIRITUS.

Ant. Veni, sancte Spiritus, etc. ℣. Emitte Spiritum tuum, etc. *Oremus.* Deus, qui corda fidelium, etc.

II. ACTUS CONTRITIONIS.

Domine Deus meus, propitius esto mihi peccatori. Pœnitet me peccasse : cupio emendare quod feci. Aufer a me, quæso, omnes iniquitates meas, ut purificatus mente et corpore valeam ad sancta sanctorum introire.

III. ACTUS FIDEI.

DOMINE Jesu Christe, qui es Sacerdos in æternum, quique dixisti : *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus;* ego credidi quia tu es Christus, Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti, et in hoc sacramento præsens redderis. Adauge mihi fidem.

IV. ACTUS SPEI.

IN te solo spem meam colloco, dulcissime Jesu, quia tu salus et virtus mea, tu refugium et firmamentum meum, tu fons omnium bonorum. Miserere mei, et salva me, qui nunquam deseris sperantes in te.

V. ACTUS CHARITATIS.

O QUANTA vis amoris cor tuum succendit, amantissime Jesu, cum transiturus de hoc mundo ad Patrem, mensam parasti nobis habentem omne delectamentum, et omnem saporem suavitatis! Pro hac tua ineffabili benignitate, amo te, Deus meus; et ut nunquam cessem amare te, amorem meum teipso inflamma, qui esca et pabulum amoris es.

VI. ACTUS DESIDERII.

QUEMADMODUM desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Salvator meus, Domine Jesu. Trade te mihi, et sufficit. Nam præter te nulla consolatio valet. Sine te esse nequeo, et sine visitatione tua vivere non valeo.

VII. ACTUS HUMILITATIS.

IMMENSE, tremende, potentissime, et incomprehensibilis Deus, quis es tu, et quis sum ego, ut digneris venire ad me, mecum epulari, et mansio-

nem apud me facere? Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum; sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.

VIII. INTENTIONUM DIRECTIO.

Intentio generalis.

Domine Jesu Christe, in unione illius divinæ intentionis, qua ipse in ultima cœna, et in ara crucis, sacrificium corporis et sanguinis tui Deo Patri obtulisti, hoc idem sacrificium ei offerre intendo. Complaceat sibi, o Jesu! in te, et per te propitius nobis sit in vitam æternam. Amen.

Ego volo missam celebrare, etc., *ut sup. pag.* 143.

Intentio particularis.

Ego volo venerari et colere specialiter, per hoc sacrosanctum missæ sacrificium, mysterium, v. g. incarnationis, eucharistiæ, etc., vel sanctum N. Gratias agere præsertim pro beneficio, v. g. baptismi, ordinis sacri, etc. Veniam exorare imprimis de peccato, v. g. superbiæ, luxuriæ, etc. Tandem impetrare virtutem, v. g. humilitatis, castitatis, patientiæ, etc. Accepta sit tibi, Domine, hæc intentio mea, et illam velis habere ratam.

Intentio personalis.

Ego volo sacrum facere principaliter pro N. pro quo teneor celebrare; ut, quæ juste postulat, consequi mereatur. Domine, suscipe, serva, et miserere.

IX. ORATIO

Ad postulandam mentis puritatem.

Ex Sac. S. Greg.

Fac me, quæso, omnipotens Deus, ita justitia indui, ut in sanctorum tuorum merear exaltatione læ-

tari; quatenus emundatus ab omnibus sordibus peccatorum, consortium adipiscar placentium sacerdotum, meque tua misericordia a vitiis omnibus exuat, quem reatus propriæ conscientiæ gravat. Per Christum.

X. ORATIO

Ad impetrandam devotionis gratiam.

Ex. Th. a Kempis.

Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus servulus tuus et abjectus vermiculus, multo pauperior et contemptibilior, quam scio et dicere audeo. Memento tamen, Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu solus bonus, justus et sanctus. Tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorum inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, Domine, et imple cor meum gratia tua, qui non vis vacua esse opera tua. Noli avertere faciem tuam a me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat *anima mea, sicut terra sine aqua tibi.* Ministra devotionis aquas ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum et optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad cœlestia totum desiderium meum suspende; ut, gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare. Amen.

XI. ORATIO AD B. V. M.

Per te accessum habeamus ad Filium, o benedicta Virgo Maria, inventrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis! et per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostræ corruptionis; et humilitas tua, Deo tam

grata, nostræ veniam impetret vanitati et superbiæ. Copiosa charitas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, et fœcunditas tua gloriosa fœcunditatem nobis conferat meritorum. O domina nostra, mediatrix nostra, advocata nostra! tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda, tuo Filio nos repræsenta. Fac, o benedicta! per gratiam quam invenisti, per prærogativam quam meruisti, per misericordiam quam peperisti, ut qui, te mediante, fieri dignatus est particeps infirmitatis et miseriæ nostræ, te quoque intercedente, participes faciat nos gloriæ et beatitudinis suæ Jesus Christus, Filius tuus, Dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen. *S. Bern.*

XII. ORATIO AD OMNES SANCTOS.

Angeli, archangeli, throni, dominationes, principatus, potestates, virtutes cœlorum, cherubim et seraphim, omnes sancti et sanctæ Dei, maxime vos quorum hodie memoriam agimus, succurrite mihi, quæso, vestris precibus; ut SS. hoc sacrificium viva fide, ferventi charitate et plena devotione perficiam; perque ejus continuum et salutiferum usum, vestro dignus consortio tandem inveniar. Amen.

XIII. CONCLUSIO.

Domine, Deus meus, modica heu! nimis et imperfecta valde est ista ad omnium *grandius opus* præparatio mea. Idcirco offero tibi sanctitatem et virtutes dilectissimi Filii tui, simulque beatæ, semper Virginis Mariæ et omnium sanctorum fervorem et devotionem, ut illorum merita suppleant quidquid mea non valet infirmitas. Suscipe propitius et miserere. Amen.

ALIA PRÆPARATIONIS AD MISSAM EXERCITIA,

Pro singulis hebdomadæ diebus.

Quoniam *non possunt omnes habere unum exercitium, sed,* ut notat a Kempis, *aliud isti, aliud illi magis deservit, et etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia; ideo sequentia hic inserere visum est expedire, ex quibus hoc quisque seliget, quo se magis affici senserit.*

DOMINICA.

Accessuri *ad sacrum convivium, in quo Christus ipse sumitur, non immerito Christi quoque verba, et ipsam, quam de sacro illius ore hausimus, orationem, velut benedictionem mensæ præmittemus. Sacerdos quidem in missa, paulo ante communionem eam recitat; sed in ea ante missam perutiliter quoque meditabitur; quin et communicaturus quisque hinc facile pios affectus hauriet. Dicamus ex intimo animi sensu:*

Pater noster.

Potentissime, sapientissime, clementissime, qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de cœlo præstito, esurientes reples, et quæ creasti, omnia tam paterne et mirabiliter alis, foves ac conservas; ecce et ego unus, licet vilissimus filiorum tuorum, confidenter nunc levo oculos meos ad te, *quis es in cœlis*, ut tu paternæ benevolentiæ oculis respicias super me miserum et inopem, procul agentem a facie Patris, inter filios Evæ, in valle lacrymarum, exulem et peregrinum super terram, et suspirantem ad te dulcissimum Patrem meum. Quid vero nunc potissimum petam a te? nisi ut,

1° *Sanctificetur nomen tuum.*

Hoc enim est præcipuum votum, et desiderium cordis mei, ut omnia quæ facio, dico, cogito, cedant ad majorem gloriam nominis tui. Et nunc præcipue cum ad sacra mysteria corporis et sanguinis Filii tui venio, hoc unum intendo, hoc unice desidero, ut laudetur suprema majestas, potestas, bonitas, et sapientia tua; cui debetur ab omni creatura, omnis honor et gloria, æterna laus, et gratiarum actio, quia sic dilexisti nos, ut Filium tuum unigenitum nobis dares, et in cibum, et in salutis pretium. Pro quo, cum digne a nobis laudari nequeas, utinam ipse Filius tuus clarificet te. Nam et tu exaltasti eum super omnia; et dedisti illi nomen, quod est super omne nomen.

2° *Adveniat regnum tuum.*

Cujus regni felicitatem ac delicias in hoc sacramento prælibamus. Dedisti enim nobis, in pignus futuræ gloriæ, corpus et sanguinem Filii tui, et sic nos quoque per gratiam adoptionis fecisti tibi heredes, coheredes autem Christi.

Interim vero, dum adhuc in exilio peregrinamur a Domino, fac nos sic uti hoc sacro pignore, ut in dies, magis magisque in nobis proficiat regnum tuum gratiæ; et tandem perveniat in nos regnum tuum gloriæ.

3° *Fiat voluntas tua.*

Quæ est autem voluntas tua, nisi sanctificatio nostra, maxime cum accessuri sumus ad hæc sancta sanctorum? Vis etiam ut manducemus carnem Filii hominis, et bibamus ejus sanguinem; alias non habituri vitam in nobis. Quis autem hoc facere præsumeret, conscius infirmitatis suæ, nisi id tam aman-

ter et dignanter tu una cum Filio velles et præciperes? (Nam idem est utrique velle, idem posse.) Quia ergo ita vis, fiat quod vis, et quomodo vis. Nempe sanctos nos esse vis, quia sanctus est, imo sanctus sanctorum, ad quem accedimus, Filius tuus. Sed quis sanctum faciet, nisi tu? Da quod jubes. Fac ut sancta non tractemus nisi sancte, caste et religiose. Unde,

Sicut in cœlo, sancti pleno ore, puro corde, et ardenti desiderio manducant hunc panem vivum revelata facie; *ita* et nos *in terra*, magno desiderio et puro affectu comedamus eum sub speciebus velatum, donec et nos cum electis fruamur illo in propria specie, et satiemur ab ubertate domus tuæ.

4° *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.*

Oculi enim omnium in te sperant, Domine, et tu das illis escam in tempore opportuno. Tu aperis manum tuam, et imples omne animal benedictione; et mihi deesse poteris? Scis autem, Domine, quia non minus anima quam corpus, cibo reparari indiget, ut vivat. Nam sicut illud naturalis calor, sic hanc æstus concupiscentiæ continuo depascitur. Sed, o felices filios, qui in domo tanti Patris (Ecclesia) sic abundant panibus! Hic panis gratiæ et verbi Dei copiose frangitur. Hic panis sacramentorum, et præsertim panis ille vivus, qui de cœlo descendit, qui natus in Bethleem; id est, in domo panis, panis angelorum, manna cœli, omnibus apponitur. O pretiosa et nobilis esca! O grandis æterni Patris charitas et misericordia! Mihi enim non serenti, neque metenti, neque horrea habenti, frumentum electorum, et panis vitæ e cœlo datur. Tu, Domine, seminasti illum in terris; mortis falce messuisti; tu eum in horreo Ecclesiæ tuæ nutriendis filiis tuis totum exposuisti.

Da mihi ergo, benignissime Pater, ut hoc *pane* sæpius digne reficiar; imo etiam quotidie (*si non sacramentaliter, saltem spiritualiter*) recipiam, quod quotidie mihi prosit, nam quia peccatis deficio quotidie, merito etiam quotidie remedium accipio, quod vires reficiat. O utinam hoc cœlesti pane et viatico ita sustenter, in hoc deserto, ut in fortitudine cibi illius ambulem usque ad montem Dei!

5° *Et dimitte nobis debita nostra.*

Heu! quam multa et gravia! in multis enim offendimus omnes; vere miseri nos et inopes, solvendo pares non fuimus, nec sumus.

Sed ecce, Domine, apud te est misericordia, et copiosa apud Filium tuum redemptio, quem nostri misertus, dedisti nobis. Ille justus, impollutus, et innocens per omnia; quod nos debuimus, ille solvit; quod nos peccavimus, ipse luit, et justitiæ tuæ abunde satisfecit, donans nobis immensum thesaurum meritorum suorum, et infinitum pretium sanguinis sui.

Hoc autem totum pretium, velut depositum habemus in pretioso sanctissimi sacramenti scrinio reconditum. Hunc ergo thesaurum nunc offero tibi, o Pater æterne! ut inde capias quantum exigis a me pro debitis meis. Ego unde solvam, non habeo; at Filii tui superabundant merita, ut inde nostra solvantur debita.

Propter hunc itaque dimitte nobis, *sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. Dimittimus, inquam, ne forte extra vinculum charitatis indigne tractemus sacramentum pacis et unitatis; et frustra a Deo quæramus medelam, si homines hominibus reservemus iram. Quæ enim nobis communicatio in corpore et sanguine Domini, si membris corporis ejus mystici,

id est, proximis nostris, communione pacis et amoris non conjungimur?

Oportet nos utique, cum accedere volumus ad altare, prius reconciliari fratribus nostris, si quid habent adversum nos, et sic venire ad offerendum munus nostrum. Hoc Filius tuus nos et facere docuit, et ipse fecit. Nam pendens in cruce, et solvens omnium debita, dimisit inimicis suis, et pro tortoribus te supplex oravit, dicens: Pater, ignosce illis, etc. Dimitte mihi itaque debita mea, pro quibus Filius tuus offert merita sua; his enim seclusis, si iniquitates observaveris, Domine, quis sustinebit, etc.

6° *Et ne nos inducas in tentationem.*

O Domine, qui parasti in conspectu nostro mensam adversus omnes qui tribulant nos, et panem apponis hic, qui cor hominis confirmet adversus omnes tentationes mundi, carnis et diaboli, da mihi, per cibum cœlestem et vivificum, vires et robur, ut tentatus non succumbam, sed tibi constanter adhæream. Non studeam esse amicus hujus *mundi*, aut conformari huic seculo, sed virtute cœlestis cibi transformer in te, ut uni tibi placere cupiam et displicere timeam. Sordeat mihi terra, quia hic cœlum intueor, et mundi totius Dominum complector. Nihil me *carnis* deliciæ moveant, cui carne Agni immaculati, et manna cœli vesci datur, in quo delicias longe majores, et omnem saporis suavitatem invenio. *Dæmon* vero quid poterit in me, quando mecum est Deus? Si autem Deus pro nobis, quis contra nos?

7° *Sed libera nos a malo.*

Multis enim in hac vita casibus et miseriis obnoxii sumus: ea vero censentur mala, quatenus nos

fragiles dejiciunt et abstrahunt a te; abduci autem a te, id est, summo bono, hoc utique est summum malorum. Quis vero liberabit nos ab hoc malo, nisi tu fons omnis boni, et quem nobis dedisti advocatum apud te, omnisque salutis et felicitatis auctorem, *Jesus Christus*, qui nos a peccato, et a morte liberavit in sanguine suo? Hoc mediatore, fac ut omnia nobis cooperentur in bonum; quia non est nobis in alio aliquo salus. Is ergo, ut vere præsens est in hoc sacramento, ita nobiscum sit ubique, ille nos pascat, regat, conservet, protegat, ducat, pro clementissimo suo beneplacito, velut oves pascuæ suæ; quidquid nobis evenerit, malum non erit, si non separet nos a summo bono. Nam mihi adhærere Deo bonum est, etc. Quid enim mihi est in cœlo, et a te quid volui super terram, etc.

Poterit hæc meditatio orationis dominicæ, ut ante, sic post missam, aut communionem esse usui.

FERIA II.

Oratio dominica, juxta quatuor sacrificii fines, ad usum tum celebrantium, tum communicantium, accommodata.

Pater noster, qui es in cœlis.

Domine, sancte Pater, qui legalium multitudinem hostiarum, in unius sacrificii novæ legis hostia conclusisti, quique nobis in dilecto Filio tuo, Sacerdote magno, et summo utriusque testamenti Pontifice, perfectæ oblationis exemplar, secundum quod nos faceremus, ipse in monte Calvariæ monstrasti, fac, quæsumus, ut per gratiam tuam, fiamus conformes imaginis Filii tui, qui nobis fieri dignatus est in forma servi.

Et sicut ille semetipsum cruento modo in cruce, quoad corpus et animam, secundum ritum Aaronis;

et incruento modo, secundum ordinem Melchisedech, in ultima cœna, tibi æterno Patri suo obtulit; ita nos ejus exemplo, corpora nostra in hostiam viventem, sanctam, tibi placentem, et rationabile obsequium quotidie offeramus; animam quoque et omnes ejus vires ac potentias, in *holocaustum* laudis, in sacrificium *eucharisticum* pro donis acceptis, in *impetratorium* pro accipiendis, et denique in *propitiatorium* pro peccatis immolemus.

I. LATREUTICUM.

Sanctificetur nomen tuum.

Domine Jesu Christe, qui æterni Patris amore, non tuam, sed illius in omnibus et per omnia gloriam quærens, tradidisti temetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis, laudo et adoro ex toto corde meo summam tuam potentiam, bonitatem, sapientiam, justitiam, misericordiam, etc., quæ in hoc sacrificio, et opere redemptionis mirabiliter elucent.

Gaudeo per hanc oblationem, vana gentium idola et profana sacrificia abolita, et sincerum verumque tibi Deo vivo et vero cultum ac honorem restitutum esse; unde ego nunc immolo tibi sacrificium laudis, et reddo Altissimo vota mea. *Credo* tibi, et *spero* in te, et *amo* te super omnia; meque ipsum tibi plene resigno, et totius intellectus, voluntatis, et memoriæ meæ victimam tibi offero in holocaustum perpetuum; idque donec

Adveniat regnum tuum.

Quod parasti nobis ab origine mundi, o Rex magne, et Princeps regum terræ, qui regnasti a ligno, et principem hujus mundi ejecisti foras, qui

dilexisti nos, et lavisti nos a peccatis nostris in sanguine tuo, ut faceres nos regnum et sacerdotes Deo!

O Jesu, rex meus et Deus meus! ecce ego servus tuus et filius ancillæ tuæ: eligo te hodie mihi in hac communione, seu sacrificio missæ, in regem perpetuum; et offero me tibi in servum sempiternum. Tibi soli sacrificabo deinceps hostiam laudis, et nomen tuum invocabo. Sit nomen tuum, Domine, benedictum, ex hoc nunc, et usque in seculum.

II. EUCHARISTICUM.

Fiat voluntas tua.

Domine Jesu Christe, qui venisti in hunc mundum, ut faceres voluntatem Patris tui, et opus re demptionis nostræ, quod tibi dederat, perficeres. Unde et ad eam implendam factus es obediens Deo Patri, usque ad mortem, mortem autem crucis. Hujus autem obedientiæ merito, omnis gratia, salus et vita, et omnia in nos bona tam copiose redundant.

Sed quid ego retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? Scio nihil tibi gratius fieri posse, quam si voluntas tua per nos in omnibus fiat.

Ecce itaque in unione sanctissimi sacrificii tui, quo te æterni Patris voluntati sponte subjecisti (oblatus enim es, quia ipse voluisti), quodque ego nunc in hac communione, vel missa recolo; omnem voluntatem meam tuæ libens et integre subjicio, et hanc ab omnibus, ubique et semper, plenissimeque fieri percupio: idque in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis tuis, creationis, redemptionis, conservationis, gubernationis, etc. Benedic, anima mea, Domino, et omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus, etc.

III. IMPETRATORIUM.

Panem nostrum quotidianum.

O Pater amantissime, cujus infinita liberalitate Jesus Christus, Filius tuus, datus est nobis dux, medicus, pastor, nutritius, etc. Sic enim dilexisti mundum, ut Filium tuum unigenitum dares.

Qui ergo proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit, præsertim cum tantam ejus fiduciam ipse nobis Filius suggerat, dicens : *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis ?*

Numquid ergo, si petierimus *panem*, dabit nobis lapidem, aut pro ovo scorpionem ?

Ecce nomen ejus, et simul infinita merita sacrificii in cruce peracti, repræsento tibi, Pater æterne; et rogo ut panem quotidianum des nobis, panem corporis, sed animæ præcipue : sub *illo* quidem petens omnia vitæ præsenti necessaria subsidia, ut melius serviamus tibi : sub *isto*, cibum animæ, seu dona gratiæ et quæcumque ad cor confirmandum pertinent; ne deficiamus in via, qua tendimus ad patriam, ubi satiabimur ab ubertate domus tuæ, etc.

IV. PROPITIATORIUM.

Et dimitte nobis.

O Pater misericordiarum, apud quem habemus advocatum D. N. Jesum Christum, qui factus est propitiatio pro peccatis nostris, et reconciliavit nos tibi in sanguine suo, cum se *hostiam pro peccato* in ara crucis obtulit ! O pretium magnum ! O copiosa redemptio, et satisfactio superabundans pro meis, imo totius mundi peccatis !

Hanc modo repræsento et offero tibi, o pie Pater !

dum in hac missa, vel communione, illius memoriam renovo.

Sed et victimam corporis et membrorum meorum voluntaria mortificatione immolo tibi in sacrificium spiritus contribulati. Cor contritum et humiliatum, Domine, ne, quæso, despicias : sed respice in faciem Christi tui, qui peccata nostra pertulit in corpore suo, cujus livore sanati sumus.

Quid vero proderit nos a peccatis præteritis liberatos esse, si non muniamur adversus futura? Rogamus itaque,

Et ne nos inducas in tentationem.

Nam proni sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua. Domine, tu nosti miseriam nostram et infirmitatem figmenti tui, et quod nihil possumus, sine te. Rogo te per vim clementiæ tuæ, et propitiatorii illius sacrificii in cruce peracti, ut procul a nobis omnia scandala, tentationes, pericula, occasiones amoveas, per quæ denuo nos ad peccandum induci posse prævides.

Absit, ut iratus nobis tradas nos in desideria cordis nostri; et tentationibus, quasi fluctibus maris expositos, sine rectore et remige jactari sinas. Quin tu, o fidelis Deus! esto mecum in tentatione, et non permittas me tentari supra id quod possum.

Ad hoc offero tibi sacrificium corporis et sanguinis tui, ut vires contra tentationes mundi, carnis, ac dæmonis mihi præstes. Si tu, Domine, nobiscum, et pro nobis, nihil nobis nocere poterit.

Sed libera nos a malo.

O Domine, qui neminem vis perire, sed omnes salvos fieri; mala quoque pœnæ, per quæ in malum culpæ, id est, offensam tui, et jacturam salutis im-

pelli possemus, a nobis auferri petimus! Flagella iracundiæ tuæ, bella, famem, morbos, etc., a nobis clemens averte.

Agnoscimus nos merito hæc pati, quia peccavimus in te fratrem, imo patrem nostrum, et jam non sumus digni vocari filii tui.

Attamen propter temetipsum, Domine, et propter nomen tuum, quoniam bonum est, amove a nobis plagas tuas, et omnia mala propitiatus averte; aut saltem fac, ut diligentibus te, omnia, etiam mala, cooperentur in bonum.

Hoc fine offero tibi, o Jesu! sacrificium istud, seu communionem corporis et sanguinis tui, imo temetipsum, velut antidotum omnis mali. Si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.

FERIA III.

1. *Dirige intentionem.*

O summe ac potentissime Deus! in laudem et gloriam supremæ majestatis tuæ: in memoriam sanctissimæ vitæ, passionis ac mortis Jesu Christi, salvatoris mei: in gratiarum actionem, pro omnibus donis et beneficiis tuis, mihi indigno peccatori, et toti Ecclesiæ tuæ concessis: in propitiationem pro innumeris peccatis meis; pro salute mea, et proximorum N. N., pro solatio quoque defunctorum N. N., etc., ego, indignus peccator, SS. corporis et sanguinis Filii tui mysteria recolere, seu recipere cupio. Vere, Domine, in te solo totum est, quod satiare possit cordis mei desiderium. Quid enim mihi est in cœlo, et a te quid volui super terram? Nonne tu ipse eris merces nostra magna nimis?

2. *Actum elice contritionis.*

Sed et sacrificium spiritus contribulati, tibi, mi

Domine, una cum sacrificio et sacramento corporis et sanguinis Filii tui, salvatoris mei, humiliter offero. Doleo enim ex intimo corde, quod te Deum meum, summe bonum, et in me tam beneficum, ac toties in sacramento me reficientem, unquam offenderim peccatis meis, præsertim talibus N. et N quæ tu nosti, o scrutator cordium! sed et miser ego peccator in amaritudine animæ meæ dolens confiteor. Utinam nunquam offendissem te! sed cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies, tu qui amore nostri dedisti nobis unigenitum tuum, ut nos lavaret a peccatis nostris in sanguine suo.

3. *Exerce fidem.*

Equidem credo firmiter, o bone Jesu! et viva fide profiteor, quia tu ipse, Deo patri æqualis in gloria et potestate, verus Deus et homo, vere et realiter præsens es in hoc sacramento. Tu enim ipsa veritas dixisti: *Hoc est corpus meum.* Credo quidquid dixit Dei Filius; nihil hoc veritatis verbo verius. Adjuva, Domine, incredulitatem meam, adauge mihi fidem.

4. *Exerce spem.*

O Christe Jesu! sum quidem ego pulvis, cinis, et peccator; sed tu, pater es misericordiarum et Deus totius consolationis. Quis unquam intellexit misericordias tuas? Nonne tu laborantes et oneratos vocas ad te, ut eos reficias? Nonne tu es refugium meum? Ad quem ergo irem? Tu solus verba vitæ æternæ habes; tu solus consolaris me in omni tribulatione mea. Sum quidem æger et infirmus; sed tu es salus mea: non est opus bene valentibus medico, sed male habentibus. Si solummodo pertransiens, curabas omnes; si umbra Petri curabat infirmos; nonne ego confidere debeo, quia, intrante te sub tectum meum,

et in me inhabitante cum plenitudine divinitatis, sanabor ab infirmitatibus meis?

Igitur, cum nihil, te propitio, mihi conscius sim, surgo et vado ad te patrem, medicum et refugium meum, sperans quod hæc communio futura mihi sit fidei, spei, et charitatis augmentum; contra insidias inimicorum meorum firmissima tuitio; turpium cogitationum effugatio; hujus defectus et vitii N. exterminatio; operum tibi placentium, et præsertim hujus virtutis N. salubris efficacia; et tandem pignus futuræ gloriæ. Reposita est hæc spes mea in sinu meo, quia miserator et clemens es tu, et in promissis fidelissimus.

5. *Exerce charitatem.*

O dulcissime salvator, Christe Jesu! quanta fuit tui vis amoris, quæ te traxit e sinu Patris in hanc lacrymarum vallem, ut humanam carnem assumeres, infinitas miserias, injurias, imo crucem, mortemque subires, idque solum propter miseros nos homines et propter nostram salutem!

O quantus amor! damnare nos poteras, et salvare maluisti! Nos rei eramus, et tu innocens subis supplicium, ut reos liberes!

Ex amore itaque ad nos in carnem venisti, et demum abiturus ex hoc mundo ad Patrem, in pignus amoris, hoc sacramentum nobis reliquisti, ut modo prorsus novo et mirabili semper maneres nobiscum; cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum.

O Domine! quantum dignus es amari, qui tanta facis amore nostri? Diligam itaque te, Domine, fortitudo mea, refugium meum, et liberator meus.

O Deus charitas, qui in charitate manet, in te manet! cupio te suscipere in hoc sacramento, ut tibi firmius uniar amoris vinculo. Quis me separabit a charitate Christi, salvatoris mei? Utinam hoc,

nec vita, nec mors, nec ulla fortunæ sors, aut ulla creatura valeat!

6. *Exerce humilitatem.*

Sed quomodo audeo accedere ad te? Nonne tu, o Deus Dominus, creator ac redemptor meus, rex cœli et terræ, etc.! At, quis ego? Vilis terræ vermiculus, pulvis et cinis, et quod indignius est, toties erga te inobediens et ingratus peccator, etc. Vere, Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum; sed memento, Domine, quia cum esses Dominus omnium, assumpta servi forma, venisti ad nos, et familiariter egisti cum publicanis et peccatoribus. Denique humiliasti temetipsum usque ad mortem. Illa, quæso, te moveat humilitas, ut me vilem et humilem non despicias. Sed clementer ad me venias, aut venientem ad te benigne suscipias.

7. *Postula gratiam.*

O Pater æterne! per merita Filii tui, concede mihi gratiam digne celebrandi missam, et recipiendi, non solum sacramentum, sed etiam rem et virtutem sacramenti. Offero tibi humilitatem et sanctitatem gloriosæ semper Virginis Mariæ, fervorem et devotionem omnium sanctorum, ut illorum merita suppleant quidquid mea non valet infirmitas.

Domine Jesu, propitius esto mihi peccatori; et sacris mysteriis corporis et sanguinis tui fac me ita digne semper uti, ut copiosum inde fructum et robur contra omnes mundi, carnis, ac dæmonis insidias, consequar; vitia et hæc N., maxime fugiam; virtutes vero statui meo maxime necessarias, velut charitatem, humilitatem, puritatem, etc., diligentius exerceam, et fidelius tibi in dies servire studeam.

Spiritus sancte Deus, adsit mihi virtus tua, quæ cor meum clementer expurgans, dignum Christo Domino præparet in me habitaculum, sicuti fecit in beata Virgine Maria.

O sacratissima Virgo Maria, quæ Spiritu sancto cooperante, Deum et hominem purissimis visceribus concipere et portare meruisti; fac ut ego eum digne in hoc sacramento recipere et portare valeam, et ut consequar spiritum hujus dilecti Filii tui.

O sancti Dei omnes, et vos præsertim dilecti patroni mei! succurrite mihi, quæso, precibus vestris apud Deum; ut sic illum nunc in sacramento possim recipere, ut aliquando eum in propria specie vobiscum merear videre. Fiat, fiat.

FERIA IV.

O dulcissime salvator, Christe Jesu! *Adoro te* in toto corde meo, et *gratias* ago tibi ex intimis visceribus animæ meæ, quod tanta charitate nos misere perditos redemeris pretio sanguinis tui; et in hujus amoris tui memoriam, necnon in pignus futuræ gloriæ, tam admirabili potentia, sapientia et bonitate, dederis nobis in cibum et potum ipsum corpus et sanguinem tuum. Denique ad hæc divina mysteria, me vilissimum peccatorem in numerum servorum tuorum (*sacerdotum*) tua ineffabili clementia vocare dignatus sis.

Sed heu! infelix ego homo! qui hactenus tam indigne vocatione mea vixi, et toties, et tam graviter te *Deum* meum offendi peccatis meis (præsertim his N.). At nunc de iis *doleo* ex intimo corde meo, ob *amorem tui* super omnia; et deinceps tibi soli servire, placere, et adhærere propono.

Proindeque nunc accedens ad mensam convivii tui, ex omni affectu cordis mei (*hoc sacrificium*

missæ) dignissimam hostiam corporis et sanguinis tui, quam tu ipse semel pro nobis in ara crucis obtulisti, pura et simplici intentione, *offero* ad laudem et gloriam æternæ majestatis tuæ, in memoriam sacratissimæ incarnationis, vitæ, passionis, et mortis tuæ.

In gratiarum actionem pro omnibus donis et beneficiis, toti cœtui electorum, et mihi licet indignissimo, huc usque præstitis, vel unquam præstandis, in propitiationem peccatorum. Pro salute quoque fidelium vivorum N. N., et solatio defunctorum, N. N.

Et utinam ex omni affectu, fervore, et desiderio amicorum tuorum, seu jam regnantium in cœlis, vel adhuc militantium in terris, hoc tam grande pietatis opus peragere possem!

Corde siquidem *credo*, mi Jesu, et ore confiteor, quia pater æternus, *Deus* seipso summe beatus, potens, perfectus, et nullius egens, secundum infinitam misericordiam suam, sic dilexit mundum, ut te Filium suum unigenitum nobis daret salvatorem.

Credo quoque, quod tu ipse Patri æqualis per omnia, ex vi immensæ charitatis tuæ, de sinu Patris descendisti in uterum Virginis, et propter nos homines *homo factus es*.

Credo quod ex amore nostri, hoc sacramentum in ultima cœna instituens, verum corpus et sanguinem tuum, id est, teipsum nobis ad manducandum dedisti. Et denique Patri tuo factus obediens usque ad mortem, temetipsum pro nobis hostiam in ara crucis obtulisti.

Ideoque *spero* in te, et magna fiducia venio ad te, o Domine, qui nostri causa tam mira facere, et dira pati voluisti! Quid enim negabis, qui sic amasti, ut teipsum dares?

Amo te quoque, o bone Jesu! et tota virtute cordis mei; et semper deinceps, et in æternum amabo, si tu dederis.

Sed quid retribuam tibi, Domine, pro tanto munere, et pro omnibus quæ retribuisti mihi? Ecce *abnego* memetipsum, et totum me, id est, corpus, animam, et omnia mea in omne beneplacitum benignissimæ voluntatis tuæ plene resigno.

Verum quid habeo, quod non acceperim? Quid est homo, si comparetur factori suo? Quid vilis creatura, vermis terræ, miser peccator, servus inutilis præstare poterit *Deo*, creatori ac Domino suo?

Agnosco quia inops et pauper sum ego: ideoque *humilio* me sub potenti manu tua. Tu vero, o Domine Jesu! ut pote advocatus et mediator meus, dives in meritis, et miserationibus, suscipe causam meam.

Et ex thesauro immensæ charitatis tuæ fer opem inopiæ meæ: et pretium sanguinis tui, omniumque meritorum tuorum repræsenta æterno Patri tuo: et hinc supple omnem defectum meum, præcipue hujus meæ, heu! nimis modicæ et imperfectæ præparationis, qua ad hæc SS. mysteria venio; ut sic ei per te placeat obsequium indignissimæ servitutis meæ.

Fac etiam, o bone Jesu! per omnes miserationes tuas, ut hoc tremendum mysterium, et admirabile donum charitatis tuæ, debita semper fide, reverentia, et gratitudine prosequar, idque puro et ardenti corde nunc et semper recipiam, statum hunc quoque meum N. ad quem me, ex singulari gratia, vocare dignatus es, charitate, castitate, humilitate, mansuetudine, patientia, sobrietate, etc., moribusque tibi placitis, et (*sacerdote*) fideli servo tuo dignis, excolere studeam, idque ut servitus mea magis tibi placeat, ad majorem gloriam tuam, Ecclesiæ utilitatem, et propriam, proximique salutem.

Unde tandem supplex obsecro, ut per virtutem

corporis, et sanguinis tui, abstrahas cor meum efficaciter ab omnibus noxiis affectibus, N. N., qui gustum ac fructum hujus sacramenti impediunt, et intime tibi unias et incorpores, ut gustem quam suavis sis, Domine, et unus tecum efficiar spiritus, ut tu in me, et ego in te maneam; adeoque nihil sit, quod me unquam separare valeat a te. Nam tibi adhærere, mihi bonum est, etc. Quid enim mihi est in cœlo, et a te quid volui super terram? O pars mea, Deus, in æternum!

Ad vos quoque, o sancti et amici Dei! supplex confugio. Te imprimis, o SS. Dei Mater, Virgo, et Patrona mea, quæ, gratia plena, Deum et hominem purissimis visceribus tuis meruisti portare! Et vos, o sancti N. et N. patroni, mihi singulariter electi et dilecti, vos modo videtis illum facie ad faciem, et pleno ore manducatis panem illum, quem nos non nisi per speculum in ænigmate aspicimus, et speciebus velatum accipimus. Utinam, vestro interventu adjutus, hoc cœlesti pane et viatico digne sæpius reficiar in via, ut tandem vobiscum eo satiari merear in patria! Amen.

FERIA V.

O SUMMA et adoranda Trinitas, una vera et æterna Deitas, Deus, Creator, Salvator et Gubernator meus, summe potens, sapiens, bonus, justus et misericors! ego creatura tua, quamvis indigna, te laudare, et tibi servire desidero; quia ad laudandum te creatum et singulari gratia tua vocatum me recognosco. Sed quis tu? Deus ac Dominus omnium, rex cœli et terræ, magnus et laudabilis nimis: ego vero vilis terræ vermiculus, pulvis et cinis, et, quod indignius est, toties erga te inobediens et ingratus peccator; et quomodo ausim venire ad sacrificandum tibi, et confitendum nomini tuo, Domine?

Verum sacrificium tibi gratum est spiritus contribulatus, cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies. Doleo itaque ex toto corde, quod unquam offendi te, o Deus meus, et summum bonum meum! Averte faciem tuam a peccatis meis, et respice in faciem Christi, Filii tui unigeniti: hic est enim dilectus, in quo tibi bene complacuit; quem tantis gratiæ donis tam large cumulasti, ut de plenitudine ejus nos omnes acciperemus.

Ego itaque, licet indignus peccator, attamen per gratiam tuam sacerdos et servus tuus, offero tibi, o summe Deus! sacrificium corporis et sanguinis D. N. J. C., idque facere summopere desidero, ex omni affectu, fervore, et desiderio, quo illud unquam obtulerunt sancti tecum nunc gaudentes in cœlo, aut offerunt pii etiamnum viventes in terra.

In unione quoque immensæ illius charitatis, qua sic dilexisti mundum, ut Filium tuum unigenitum nobis dares: in unione amoris, quo *ipse* de sinu tuo venit in uterum Virginis, *et homo factus est*. In unione sacrificii admirabilis, quod idem unigenitus tuus, in ultima cœna, coram discipulis suis instituit, et tandem in cruce moriens consummavit.

Et simul offero tibi pretium sanguinis ejus, cunctosque labores, dolores, et omnem thesaurum charitatis ejus. Merita quoque beatissimæ Matris ejus: omnem fidem, spem, et charitatem justorum: omnem humilitatem et mortificationem vere pœnitentium: omnes gratiarum actiones et laudes, quas tibi universa Ecclesia, tum militans in terris, tum triumphans in gloria persolvit.

Et primo quidem illud offero ad summam divinæ et æternæ majestatis tuæ gloriam, cultum, et adorationem, tibi, velut supremo Deo, Domino, ac rerum omnium auctori, debitam. In honorem quoque et

commemorationem sacratissimæ humanitatis, incarnationis, nativitatis, passionis, mortis, resurrectionis et ascensionis D. N. J. C.

Deinde offero tibi hoc sacrificium in gratiarum actionem pro tam admirandis donis et charismatibus SS. humanitati Filii tui Jesu Christi collatis; et pro pietate illa magna nimis, qua illum nobis in Patrem, ac magistrum, advocatum ac mediatorem dedisti: pro innumeris gratiæ donis, et virtutibus, quibus ornasti B. Virginem Filii tui matrem, sanctos angelos, et omnes electos tuos, et inter ceteros sanctum N. vel SS. quorum hodie festum seu memoriam celebrat Ecclesia: item pro omnibus beneficiis tuis et auxiliis gratiæ, toti congregationi fidelium tuorum, in genere, vel in specie collatis; et iis maxime, quibus prædestinatos prævenis et prosequeris, eosque efficaciter in finem suum dirigis.

Peculiares quoque gratias per hanc gratissimam oblationem Filii tui, ago tibi, pro omnibus beneficiis tuis, mihi a principio vitæ meæ, in hanc usque horam tuam liberaliter præstitis; præcipue vero, quod me indignum peccatorem, nullo meo merito, solo beneplacito bonitatis tuæ, ad hoc officium sacerdotale, ipsis etiam angelis venerabile, ad hæc, inquam, sacrosancta mysteria corporis et sanguinis Filii tui, tractanda et dispensanda, inter ministros tuos assumere dignatus fueris, ad laudem et gloriam nominis tui, et ad fidelis populi salutem.

Præterea, quia Filius tuus est propitiatio pro peccatis nostris, et totius mundi, offero etiam tibi, o summe Deus! hoc sacrificium in expiationem peccatorum, et satisfactionem pro injuriis, contumeliis, blasphemiis, et peccatis omnibus, quæ passim in toto mundo fiunt, contra gloriam nominis tui, heu! quam multa et gravia! sed major est apud te misericordia, et copiosa apud Filium tuum redemptio;

imo copiosior omnibus mundi criminibus satisfactio ejus; en sanguis Filii tui clamat ad te de terra, utique non vindictam, sed veniam. Parce, Domine, parce populo tuo, quem redemit Filius tuus sanguine suo.

Denique, quia in hoc sacrificio ipsum omnis gratiæ fontem, et omnis nostræ salutis auctorem tractamus, offero tibi hoc sacrificium Filii tui, ut per ejus sanguinem et nomen petentes, impetremus quod nostris meritis non valemus.

Propter hunc itaque respice Ecclesiam sponsam ejus, eamque tibi sine macula et ruga speciosam exhibe; fidem, spem, et charitatem ei adauge. Persecutorum et hostium ejus contere superbiam. Hæreses et sectas extermina. Populis a fide alienis veritatis tuæ lucem infunde, eosque adhuc in ovile tuum, ne pereant tot animæ, ad imaginem tuam creatæ, et sanguine Filii tui redemptæ.

Provide Ecclesiæ tuæ præsules et pastores fideles, seu operarios strenuos et irreprehensibiles, qui sollicite vigilent in custodia gregis sibi commissi, et exemplo Filii tui, summi pastoris, etiam non dubitent animas suas ponere pro ovibus suis.

Da universis quos in clerum, seu religiosæ vitæ statum vocare dignatus es, morum ac vitæ sanctimoniam; zelum pro honore tuo, et proximorum salute, in eis accende; ut fideles inveniantur ministri tui, et dispensatores mysteriorum Dei.

Supplico tibi etiam, o rex regum! pro regibus, principibus, et magistratibus christianis; ut des eis pacem et concordiam, zelum et amorem justitiæ, fidelem subditorum curam, in fide et Ecclesia tuenda constantiam.

Respice propitius super omnes ecclesiasticas, et regulares congregationes, et omnia membra Ecclesiæ et politiæ clemens protege; ut, qua quisque voca-

tione vocatus est, in ea tibi digne et laudabiliter serviat. Da justis perseverantiam, proficientibus fervorem, sed præcipue peccatoribus pœnitentiam. Tu enim non delectaris in perditione morientium; sed ut mortui viverent, Filium tuum mori voluisti. Trahe ergo ad te peccatores funiculis charitatis tuæ; nec enim venire poterunt, nisi charitas tua traxerit illos.

Exaudi, o clemens! eorum imprimis vota et desideria, quorum mihi cura singulariter incumbit, velut parentum, cognatorum, amicorum, benefactorum, et præsertim eorum quorum animæ mihi commendatæ sunt, et de quibus aliquando rationem exiges a me. Dirige omnes, quæso, in viam salutis æternæ; ut te donante, tibi placita cupiant, et tota virtute perficiant.

Intuere omnes tentatos, ægros, in angustiis et periculis positos; esto benignus consolator afflictorum, et pater pupillorum, clemens quoque judex viduarum, et protector omnium fidelium christianorum; quia ad te sunt oculi omnium, donec miserearis eorum. Inimicis quoque nostris parce, Domine; fac ut ament te super omnia, et proximos propter te.

Respice quoque ad animas in purgatorio detentas (N. et N. quibus tu scis me magis obligatum). Sit illis plenum refrigerium, per hoc magnum salutis nostræ pretium, id est, sanguinem Filii tui, cujus una guttula cuncta totius mundi sufficiens est expiare delicta.

Ecce, Domine, quia voluisti me fungi sacerdotio, pro his omnibus legatione fungor ad te: omnes a me expectant elevationem manuum mearum, sacrificium hoc incruentum utinam dirigatur sicut quod incensum in conspectu tuo!

Verum, o Domine! quia sum ipse circumdatus infirmitate, quomodo laudabo te, cum non sit spe-

ciosa laus in ore peccatoris? Aut quomodò pro alienis peccatis peto veniam, qui de propriis non sum securus? Ecce itaque unicus advocatus et mediator noster, qui et condigne laudet te, et interpellet pro nobis Filius tuus. Ille enim nobis sacerdos et hostia, offerens et oblatio. Ille agnus innocens, in quo macula non est, nec dolus inventus est in ore ejus. Ille clamans ad te meretur exaudiri, pro reverentia sua. Ille infinitum tibi thesaurum et pretium exhibet, pro votis, necessitatibus, angustiis, et periculis omnium, pro quibus ipse tibi factus est obediens usque ad mortem, et velut pastor bonus posuit animam suam.

Per eum itaque da mihi, ut hunc statum, ad quem me vocare dignatus es, virtutibus illi debitis ac necessariis, velut charitate, zelo, castitate, mansuetudine, humilitate, etc., diligenter excolam. Tu me fac qualem me tibi vis habere ministrum. Juva, Domine, et quod vis jube. Quis enim mundum ex immundo faciet? Nonne tu, qui ex nihilo facis omnia? ideoque rogo te, Domine, ex intimo corde meo, ut per virtutem corporis et sanguinis D. N. J. C. jungas et incorpores me illi intime, ut unus cum ipso efficiar spiritus; ut ille in me, et ego in ipso maneam; nec quidquam sit, quod me nunc, aut in æternum, separare queat a charitate, quæ est in Christo Jesu Domino nostro. Amen.

FERIA VI.

1° Memoria memor ero, clementissime Pater, et tabescet in me anima mea; omniumque dolorum et passionum, atque acerbissimæ mortis Filii tui Domini mei Jesu Christi cum gemitibus et lacrymis recordabor, quia ipse salus et vita mea ante oculos tuos pependit in ligno, offerens se tibi in holocaustum pro mea et totius mundi salute. Hanc au-

tem oblationem vivam, quam tu misisti in miseratione multa ad altare crucis immolandam pro nobis, hanc eamdem tibi nunc offero, passionem ejus et mortem recolens ac repræsentans: sicut ipse præcepit, cum dixit, ut idem in ejus commemorationem faceremus. Recordare itaque humilitatis ejus, patientiæ, charitatis, mansuetudinis et obedientiæ. Respice labores ejus, jejunia, contemptus, contumelias, vincula, irrisiones, et iniquam condemnationem. Respice in faciem Christi tui, et intuere speciosum forma præ filiis hominum, opprobriis, injuriis, verberibus, livoribus, contusionibus ita deformatum, ut non sit ei species, neque decor. Vide caput nobilissimum spinarum punctionibus transfossum, et percussionibus attritum. Vide genas modestissimas sputis fœdatas, alapis cæsas, sanguine cruentatas. Vide oculos benignissimos lacrymis perfusos et ad ignominiam velatos. Vide os suavissimum siti ardentissima cruciatum, et felle atque aceto potatum. Vide dorsum, supra quod fabricaverunt peccatores, verberibus dilaniatum, et humeros crucis pondere oppressos. Vide brachia amabilissima funibus devincta, et in cruce crudeliter extensa. Vide manus innocentissimas dirissimis clavis perforatas. Vide pedes delicatos tot itineribus defatigatos, ac cruci tandem affixos. Vide corpus venerabile pro nobis in cruce suspensum, vulneratum, mortuum et sepultum. Vide sanguinem pretiosissimum, usque ad minimam guttam, pro nostra salute misericorditer effusum. Hæc enim tibi offero et repræsento, omni quo possum devotionis affectu suppliciter orans, ut ipsa pietas, qua Filium tuum pro nobis tradidisti, te omnibus misereri compellat, pro quibus ille, factus obediens usque ad mortem, crucem subire dignatus est. Amen.

2° Quæ lingua, aut quæ mens tibi digne gratias

agere valet, dulcissime Domine Jesu, pro ineffabili tua in nos charitate, qui ut hominem perditum redimeres, homo fieri dignatus es, omnesque nostræ conditionis miserias in te recipere; denique in ara crucis, agnus omnis expers maculæ, hostia pro nobis fieri sustinuisti, pœnas peccatis nostris debitas exsolvens, ut nos Deo reconciliares? Quin et vivens, et moriens, te totum nobis impendisti, donasti, dedicasti. Nec his contenta fuit tua benignitas; sed nequando obreperet tantæ charitatis oblivio, aut ne languesceret nostra de te fiducia, etiam nunc in cœlis regnans, subinde reficis animas nostras cibo corporis tui, et sacro sanguinis tui poculo exhilaras. Purificet, quæso, spiritus tuus cor meum; ne ad cœlestes epulas, et ad mensam etiam angelis tremendam, accedam indigne; sed, te diffuso in mentis meæ viscera, crescam in te, ac spirituali vegetior fiam incremento, quo perseverem in beata societate mystici corporis tui, quod sic unum tecum esse voluisti, quemadmodum, tu cum Patre unus es, conglutinante Spiritu sancto, cui laus et gratiarum actio in omne ævum. Amen.

3° Obsecro te, Domine Jesu Christe, ut passio tua (cujus modo memoriam facturus sum), sit mihi virtus, qua muniar, protegar, et defendar. Vulnera tua sint mihi cibus et potus, quibus pascar, inebrier, et delecter. Aspersio sanguinis tui sit omnium peccatorum meorum ablutio. Mors tua sit mihi vita indeficiens. Crux tua sit mihi gloria sempiterna, resurrectio et auxilium, sanitas et gaudium, desiderium et solatium cordis mei, nunc et in perpetuum. Amen.

Benignissime ac optime Jesu Christe, suscipe hanc oblationem meam in amore illo superexcellenti, in quo omnia vulnera tui sanctissimi corporis sustinuisti, et miserere mei famuli tui; et omnibus peccatoribus, cunctisque fidelibus, tam vivis, quam

defunctis, da misericordiam, gratiam, remissionem et vitam æternam. Amen.

4° Sanctissime et adorande Spiritus, sine tuo numine nihil est in homine; ex te enim omnis sufficientia nostra. Sine te nihil boni facere, nec statu aut vocatione nostra fungi possumus: custodi animam meam, quoniam sanctus sum; salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te. Sanctus sum dono fidei et gratiæ, quo me in baptismo sanctificasti. Sanctus quoque sum munere sacerdotii, quo me fungi voluisti; id enim sanctum est: ut autem ei digne respondeam, sanctus esse debeo, id est, segregatus a terrenis, purus, castus, multis gratiæ dotibus et virtutibus conspicuus. Sed quis sanctum et mundum faciet de immundo conceptum semine? Tu utique, o Deus sanctificator, qui es Sanctus sanctorum, a quo omnis sanctificatio nostra! Cor ergo mundum in me crea, et spiritum rectum innova in visceribus meis.

5° O intemerata et in æternum benedicta, singularis atque incomparabilis Virgo, Dei genitrix, Maria, gratissimum Dei templum, Spiritus sancti sacrarium, janua regni cœlorum, per quam, post Deum, totus vivit orbis terrarum! inclina, Mater misericordiæ, aures tuæ bonitatis indignis supplicationibus meis, et esto mihi miserrimo peccatori pia et propitia in omnibus auxiliatrix, et in hac præsertim hora, qua dilectum Filium tuum, Dominum nostrum Jesum Christum, æterno Patri oblaturus sum, ut nempe eum digne et acceptabiliter offerre valeam. Amen.

6° Sancte Michael, sancte Gabriel, sancte Raphael, sancti chori angelorum, archangelorum, patriarcharum et prophetarum, apostolorum, evangelistarum, martyrum, confessorum, sacertodum, levitarum, monachorum, virginum, omniumque

justorum, per illum qui vos elegit, et de cujus contemplatione gaudetis, vos rogare præsumo, ut pro me culpabili et indigno ministro, ipsi Deo supplicare dignemini; quatenus emittat manum suam de excelso habitaculo suo, et confirmet me ad propositum ministerium suum; ut inculpate tremendo altari suo adstans, incruentum sacrificium peragam, et fidelium ac bonorum dispensatorum mercedem accipiam in die terribili justæ suæ retributionis. Amen.

SABBATO.

Oratio ad Deum Patrem.

Respice, clementissime Pater, de sanctuario tuo, et de excelso cœlorum habitaculo, et intuere hanc immaculatam hostiam, quam tibi offert magnus pontifex noster Jesus Christus, Filius tuus, salvator mundi, pro peccatis fratrum suorum, et esto placabilis super multitudinem malitiæ nostræ, quia vox sanguinis Domini nostri clamat ad te de cruce. Hic est justitia mea, et sanctificatio, ac propitiatio mea. Averte faciem tuam a peccatis meis, et respice in faciem Christi tui: ejus enim meritum offero ad te, omnemque fiduciam in eo defixam habeo. Impellit ministrandi necessitas, terret conscientia indebiti sacerdotii. Sed rogo te, ne despicias mihi creditæ dispensationis officium, licet in me boni operis testimonium non agnoscas. Et quia me indignum mediatorem esse voluisti inter te et populum tuum, ne me repellas a tua pietate cum divinissimis donis tuis venientem ad te, ut inculpate accedens ad gloriam tuam, dignus sim qui operiar protectione unigeniti Filii tui, et illuminatione Spiritus sancti tui, atque pro omnibus deprecans, pro omnibus exaudiar, te præstante, Deus meus, Pater misericordiarum, qui

cum eodem Filio tuo in unitate ejusdem Spiritus sancti vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio ad D. N. J. C.

Gratias tibi ago, Domine Jesu Christe, pro ineffabili tua charitate, qua transiturus de hoc mundo ad Patrem, mensam mihi parasti in dulcedine tua, mensam prorsus regalem, omne delectamentum in se habentem, mensam pretiosissimam corporis et sanguinis tui, ut adipe et pinguedine repleatur anima mea, et secreto illapsu nutritionis tuæ roboretur infirmitas mea. Et unde hoc mihi, gloriosissime Fili Dei, ut me permittas venire ad te, et cum ceteris commensalibus tuis epulari? Atque utinam ab omni culpa liber, purus ab omni labe, ab omni vitio purgatus, et ab omni inordinata affectione perfecte emendatus essem, ut ad hanc mensam supercœlestem accedere possem fervens charitate, niveus innocentia, et omnium virtutum decore exornatus! Sed quia miserrimus ego sum, et omni ornamento destitutus, obsecro te imprimis, benignissime salvator, cujus charitas immensa est, bonitas infinita, ut sanguine tuo animam meam lavare, et super nivem dealbare, meritis tuis induere, illoque igne ardentissimi amoris succendere digneris, qui te a nobis discessurum compulit ad hoc vivificum convivium instituendum. Obsecro deinde beatissimam Virginem Matrem tuam, et omnes electos tuos, ut tibi pro me offerant charitatem, fidem et devotionem, qua hoc sacramentum susceperunt, ab initio institutionis ejus usque in præsentem diem. Et quia particeps ego sum omnium timentium te, offero tibi omnium sacerdotum, omniumque fidelium hac die celebrantium et communicantium pietatem et puritatem. Offero omnium justorum, ab origine mundi usque ad ejus consum-

mationem, virtutes et merita, ac pios affectus erga te, dulcissime Jesu, in venerabili sacramento existentem: firmissimæ nimirum fidei, et vivæ apprehensionis earum rerum, quæ de hoc maximo mysterio credendæ sunt: perfectissimæ charitatis, et intimæ tecum familiaritatis: famis et flagrantissimi desiderii te, omne bonum, suscipiendi: filialis fiduciæ et spei de tua misericordia tam mirabili modo declarata: zeli divinæ gloriæ et dilectionis proximi, pro cujus salute hoc sacrificium offertur: admirationis tantæ dignationis, et profundissimæ humilitatis: gaudii et jubili in te et de te: laudis, gratitudinis, adorationis et devotionis. Hos, inquam, aliosque affectus offero tibi in supplementum insufficientiæ meæ, et eos, si possem, elicerem cum maxima intentione ad laudem et gloriam tuam, quia dignus es. Suscipe, Domine, hoc desiderium meum, meritisque placatus electorum tuorum, ne a mensa tua repellas me; quatenus hoc cibo satiatus, hoc recreatus potu, vitam habeam, et abundantius habeam, hic et in æternum. Amen.

Oratio ad Spiritum sanctum.

Veni, sancte Spiritus, amor Patris et Filii, mundator scelerum, curator vulnerum, fortitudo fragilium, mœrentium consolator, fulgor intellectus, et vindex libertatis. Veni e patria felicitatis, et cordis mei penetralibus tam potenter illabere, ut vitia omnia et defectus tuo igne consumas, et omnia peccata mea remittas. Emitte in animam meam lucis tuæ radium, quo illuminante intellectum, quæ tibi sunt placita videam: quo affectum inflammante, ad ea prosequenda tota virtute incumbam. Fac me dignum sacris altaribus ministrum, meque torrente tuæ voluptatis inebria, ut cœlesti suavitate in hac divinis-

sima mensa degustata, nihil venenatæ mundi dulcedinis libeat amplius degustare. Imbuat me, et perficiat septiformis Spiritus tuus, et ad illum scientiæ gradum fac me pertingere, ad quem pervenit apostolus tuus, cum dicebat *se nihil scire, nisi Christum et hunc crucifixum.* Roboretur infirmitas mea fortitudine tua, vincat bonitas tua malitiam meam, et deformitas mea tua pulchritudine decoretur. Sursum erige me per æternorum affectionem, copula tecum per amoris unitatem, conserva per finalem perseverantiam; ut tuo ductu revolet anima mea ad te principium et finem suum, a quo nunquam separetur. Amen.

Oratio ad beatam Virginem.

Gloriosissima Mater Dei, Virgo Maria, tota fiducia mea, et unicum solatium languentis animæ meæ, precor te, ut mihi miserrimo peccatori assistere hac hora digneris, qua pretiosissimum Filii tui corpus et sanguinem æterno Patri oblaturus sum; sicut amans et dolens eidem Filio tuo in cruce pendenti, et se pro nostra salute offerenti, adstitisti. Ne me despicias, Mater misericordiæ, ob intolerabilem peccatorum meorum fœditatem; neque avertas faciem tuam a me, quem Filius tuus tanto amore dilexit, ut pro me mori dignatus sit. Plena es gratiarum, plena rore cœlesti, innixa super dilectum tuum deliciis affluens. Ciba ergo pauperem tuum de superfluenti mensa tua: tuarumque virtutum vestibus indue me, ut his ornatus, divino conspectui gratus appaream. Memento illius charitatis, qua Verbum Dei ex te carnem assumpsit, ut fieres mater nostra. Aperi manum tuam, et imple me benedictionibus, quibus te Deus benedixit in æternum, ut, te interveniente, tremenda mysteria acceptabiliter perficere, et sancta sanctorum digne merear degustare.

Oratio ad sanctos Angelos.

Sancti angeli, purissimi spiritus, ministri Dei altissimi, qui facitis voluntatem ejus, et orantium preces in cœlum defertis; tuque præcipue fidelissime custos meus; state mecum juxta aram, in qua Deo Patri totius mundi pretium oblaturus sum, et in vestris thuribulis incensum orationum mearum suscipite, ut fumus aromatum hujus divini sacrificii ascendat per manus vestras in conspectu Dei. Purgate, illuminate, perficite, et dirigite me, vestramque puritatem et innocentiam impetrate mihi, ut appaream coram Deo decenter ornatus.

Sancti archangeli, duces illustrissimi militiæ cœlestis, instruite me, ut hæc sancta mysteria percipiam; fidemque vivam et efficacem hujus sacramenti in me excitate.

Altissimi principatus, vera pace interna animam meam componite, ut in ea jugiter commoretur Dominus, de quo scriptum est: *Et factus est in pace locus ejus.*

Sanctissimæ virtutes, assistite mihi, ut, proficiens de virtute in virtutem, Deum Deorum dignus sim oculo fidei cernere et manibus contrectare, intus recipere, ac tandem in patria clare vobiscum intueri.

Invictissimæ potestates, dæmonum impetus cohibete; ne mihi appropinquent sacrificanti, ut sine impedimento digne merear Deo servire et ministrare.

Potentissimæ dominationes, veram mihi et sanctam libertatem obtinete, ut nec peccato serviam, nec corporis mei appetitui et sensibus subdar.

Throni stabiles et sublimes, sedes pulcherrimæ Dei, discam a vobis humilitatem et subjectionem, ut fiat anima mea gratissimum domicilium Deo, qui

superbis resistit, et super humilem et quietum requiescit.

Clarissima et nobilissima cœli lumina cherubim, illustrate mentem meam plenitudine scientiæ, ut summam vilitatem meam, hujusque sacrificii infinitam excellentiam agnoscam.

Supremi spiritus seraphim, ardentissimi amatores Dei, solvite gelu cordis mei, et vestrum in eo ignem succendite, ut Deum vobiscum ardenter amem, atque utinam sicut vos.

Invocatio omnium Sanctorum.

Sancti Dei omnes, cives supernæ patriæ, inclinate aures vestras, et dimittite lumina ad me, meamque orationem exaudite. Ad vos clamo pauper, nudus, et infirmus, cui omnia desunt ornamenta virtutum; ad vos clamo, et vestram imploro benignitatem: succurrite infirmitati meæ, fidem meam et spem roborate, excitate in me igniculum amoris vestri, induite me veste nuptiali, ornate me donis quibus abundatis; ut sine rubore introire valeam in locum tabernaculi admirabilis, in aulam cœlestis convivii, in conspectu divinæ majestatis.

Sancti patriarchæ et prophetæ, qui Christum Dominum nostrum dictis prophetastis, et ardentissimis desideriis e cœlo ad terram traxistis, hujusque sacramenti mysteria variis typis et umbris præfigurastis, preces fundite pro me, ut ipsum Dei Filium sancte tractare possim, e puro corde complecti.

Sancti apostoli, quos Christus in ultima cœna novi Testamenti sacerdotes creavit, ac primum seipso cibavit, vos supplex exoro, ut, vestra adjutus ope, gratiam non negligam per manuum impositionem mihi collatam, sed magno quotidie augeam incremento.

Sancti martyres, qui Christo regi pro nobis crucifixo vicem quam potuistis, vitæ oblatione, per martyrium rependistis, ipsum pro me orate, ut ignem sui amoris accendat in corde meo, quo succensus et purificatus, meipsum mactem Deo hostiam vivam et ei placentem; sicque paratus et probatus ad hoc divinum sacrificium accedam.

Sancti pontifices et confessores, mysteriorum Dei fidelissimi dispensatores, qui hostiam placationis frequenter pro populo obtulistis, pro me, obsecro, intercedite, ut meum quod oblaturus sum sacrificium Deo sit acceptabile, mihique et omnibus pro quibus illud offeram, propitiabile.

Sancti monachi et eremitæ, qui cibo potuque cœlesti sæpius refecti, pravas concupiscentias, et vitæ hujus pericula superastis, adjuvate me orationibus vestris, ut sacris hisce mysteriis armatus, meipsum vincam, et omnes inimicos animæ meæ conteram sub pedibus meis.

Sanctæ virgines Deo amabiles, quæ studio castitatis dignum in vobis Filio Dei habitaculum præparastis, et nunc in cœlo canticum novum concinitis, quod nemo potest dicere, nisi fuerit virginitatis prærogativa eximius, impetrate mihi perfectissimam castitatem, qua corpus et animam in omni puritate contineam, ut Christo Domino, qui pascitur inter lilia, gratum in corde meo exhibeam domicilium.

Sancti mei tutelares N. N., et vos sancti N. N. quorum hodie memoriam veneramur, vestro confisus patrocinio, accedo nunc ad immolandum corpus et sanguinem Jesu Christi Domini nostri; comitamini me euntem ad altare, fulcite meritis vestris, ornate virtutibus, ut hoc sacrificium viva fide, ferventi charitate, et plena devotione perficiam, perque ejus continuum et salutiferum usum vestro dignus consortio tandem inveniar. Amen.

ORDO

ET RITUS SERVANDUS

IN CELEBRATIONE MISSÆ.

DE PRÆPARATIONE

SACERDOTIS CELEBRATURI.

I.

Sacerdos *celebraturus missam, prævia confessione sacramentali, quando opus est, et saltem matutino cum laudibus absoluto, orationi aliquantulum vacet, et orationes præparatorias ad missam pro temporis oportunitate dicat. Deinde accedit ad locum in sacristia, vel alibi præparatum, ubi paramenta, aliaque ad celebrationem necessaria habentur: accipit missale, perquirit missam, perlegit, et signacula ordinat ad ea, quæ dicturus est. Postea lavat manus, dicens sequentem orationem :*

Da, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam, ut sine pollutione mentis et corporis valeam tibi servire.

1. *Deinde præparat calicem (qui debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, et simul cum patena itidem inaurata, ab episcopo consecratus) : super ejus os ponit purificatorium mundum : et super illud patenam cum hostia integra, quam leviter extergit, si*

10

opus est, a fragmentis, et eam tegit parva palla linea, tum velo serico; super velo ponit bursam coloris paramentorum, intus habentem corporale plicatum, quod ex lino tantum esse debet, nec serico vel auro in medio intextum, sed totum album, et ab episcopo, vel alio habente facultatem, simul cum palla benedictum.

2. *Quibus ita dispositis, accedit ad paramenta, quæ non debent esse lacera aut scissa, sed integra, et decenter munda ac pulchra, et ab episcopo item, vel alio facultatem habente, benedicta: ubi calceatus pedibus, et indutus vestibus sibi convenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat, induit se, si sit prælatus secularis, supra rochetum; si sit prælatus regularis, vel alius sacerdos secularis, supra superpelliceum, si commode haberi possit, alioquin sine eo supra vestes communes, dicens ad singula singulas orationes inferius positas.*

3. *Ac primum accipiens amictum circa extremitates et chordulas, osculatur illud in medio, ubi est crux, et ponit super caput, et mox declinat ad collum, et eo vestium collaria circum tegens, ducit chordulas sub brachiis, et circumducens per dorsum, ante pectus reducit et ligat; et dum ponit amictum super caput, dicat:*

Impone, Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursus.

Tum alba induitur, caput submittens, deinde manicam dextram brachio dextro, et sinistram sinistro imponens. Albam ipsam corpori adaptat, elevat ante, et a lateribus hinc inde, et cum ea induitur, dicit:

Dealba me, Domine, et munda cor meum: ut in sanguine agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

Et cingulo per ministrum a tergo sibi porrecto se cingit, dicens:

Præcinge me, Domine, cingulo puritatis, et extingue in lumbis meis humorem libidinis, ut maneat in me virtus continentiæ et castitatis.

Minister elevat albam super cingulum circum circa ut honeste dependeat, et tegat vestes; ac ejus fimbrias diligenter aptat, ut ad latitudinem digiti, vel circiter supra terram æqualiter fluat.

Sacerdos accipit manipulum, osculatur crucem in medio, et imponit brachio sinistro, dicens:

Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris, ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.

Deinde ambabus manibus accipiens stolam, simili modo deosculatur, et imponit medium ejus collo, ac transversando eam ante pectus in modum crucis, ducit partem a sinistro humero pendentem ad dextram, et partem a dextro humero pendentem ad sinistram. Sicque utramque partem stolæ extremitatibus cinguli hinc inde ipsi cingulo conjungit: et dum stola imponitur collo, dicit:

Redde mihi, Domine, stolam immortalitatis, quam perdidi in prævaricatione primi parentis; et quamvis indignus accedam ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.

4. *Si celebrans sit episcopus, non ducit stolam ante pectus in modum crucis, sed sinit hinc inde utrasque extremitates pendere; et antequam accipiat stolam, accipit parvam crucem pectoralem, quam osculatur, et collo impositam sinit ante pectus chordula pendere. Manipulum quoque non accipit ante stolam, nisi in missis defunctorum, sed accipit ad*

altare: cum in confessione dicit, indulgentiam, *illumque prius osculatur*.

5. *Postremo sacerdos accipit planetam, seu casulam, dicens:*

Domine, qui dixisti, jugum meum suave est, et onus meum leve: fac, ut istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam. Amen.

(*Nota pro subd. et diac. Ad paramenta ipsis cum sacerdote communia, easdem, ac ille, recitant orationes. Ad alia vero, nempe ad tunicam, subd. dicit:* Tunica jucunditatis et indumento salutis indue me, Domine. *Et ad dalmaticam, diaconus:* Indue me, Domine, indumento salutis, et dalmatica justitiæ circumda me semper.)

DE INGRESSU SACERDOTIS

AD ALTARE.

II.

1. Sacerdos *omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra calicem, ut supra præparatum, quem portat elevatum ante pectus, bursam manu dextera super calice tenens, et facta reverentia cruci, vel imagini illius, quæ in sacristia erit, capite cooperto, accedit ad altare, ministro cum missali, et aliis ad celebrandum necessariis (nisi ante fuerint præparata) prævedente, superpelliceo induto. Procedit autem oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore; si vero contigerit eum transire ante altare majus, capite cooperto faciat ad illud reverentiam: sic ante locum sacramenti, genuflectat: sic ante altare, ubi celebratur missa, in qua elevatur vel tunc ministratur*

sacramentum, similiter genuflectat, et detecto capite illud adoret, nec ante surgat, quam celebrans deposuerit calicem super corporale.

2. *Cum pervenerit ad altare, stans ante illius infimum gradum, caput detegit, biretum ministro porrigit; et altari, seu imagini crucifixi desuper positæ profunde inclinat. Si autem in eo sit tabernaculum sanctissimi sacramenti, genuflectens debitam facit reverentiam. Tunc ascendit ad medium altaris: ibi ad cornu Evangelii sistit calicem, extrahit corporale de bursa, quod extendit in medio altaris, et super illud calicem velo coopertum collocat, bursam autem ad cornu Evangelii. Si in altari paramenta accepit, hoc idem facit, antequam descendat ab altari, ut missam inchoet.*

3. *Si est consecraturus plures hostias pro communione facienda, quæ ob quantitatem super patena manere non possint, locat eas super corporale ante calicem: aut in aliquo calice consecrato, vel vase mundo benedicto, ponit eas retro post calicem, et alia patena seu palla cooperit.*

4. *Collocato calice in altari, accedit ad cornu epistolæ, missale super cussino aperit, reperit missam, et signacula suis locis accommodat. Deinde rediens ad medium altaris, facta primum cruci reverentia, vertens se ad cornu epistolæ, descendit post infimum gradum altaris, ut ibi faciat confessionem.*

DE PRINCIPIO MISSÆ,

ET CONFESSIONE FACIENDA.

III.

1. SACERDOS, *cum primum descenderit sub infimum gradum altaris, convertit se ad ipsum altare, ubi*

stans in medio, junctis manibus ante pectus, extensis et junctis pariter digitis, et pollice dextro super sinistrum posito in modum crucis (quod semper servatur quando junguntur manus, præterquam post consecrationem), detecto capite, facta prius cruci vel altari profunda reverentia; vel si in eo sit tabernaculum sanctissimi sacramenti, facta genuflexione, erectus incipit missam.

2. *Stans igitur celebrans ante infimum gradum altaris, ut supra, producens manu dextera a fronte ad pectus signum crucis, dicit intelligibili voce:*

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

Et postquam id dixerit, non debet advertere quemcumque in alio altari celebrantem, etiamsi sacramentum elevet, sed continuate prosequi missam suam usque ad finem. Quod item observatur in missa solemni, et simul etiam a ministris.

3. *Cum seipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus: in aliis benedictionibus, cum est ad altare, et benedicit oblata, vel aliquid aliud, ponit eam super altare, nisi aliter notetur, seipsum benedicens, vertit ad se palmam manus dexteræ, et omnibus illius digitis junctis et extensis, a fronte ad pectus, et ab humero sinistro ad dextrum, signum crucis format. Si vero aliis, vel rei alicui benedicit, parvum digitum vertit ei cui benedicit, ac benedicendo, totam manum dextram extendit, omnibus illius digitis pariter junctis et extensis: quod in omni benedictione observatur.*

4. *Postquam dixerit:* In nomine Patris, etc., *ut supra, jungens iterum manus ante pectus, pronuntiat clara voce antiphonam,*

Introibo ad altare Dei.

Minister retro post eum ad sinistram genuflexus, et in missa solemni ministri hinc inde stantes prosequuntur:

Ad Deum qui lætificat juventutem meam..

Deinde sacerdos, eodem modo stans, incipit, et prosequitur cum ministro vel ministris alternatim, sequentem psalmum usque ad finem; cum in fine psalmi dicit, gloria Patri, etc., *caput cruci inclinat.*

S. JUDICA me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

M. Quia tu es, Deus, fortitudo mea: quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

S. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altare Dei: ad Deum qui lætificat juventutem meam.

S. Confitebor tibi in cythara, Deus, Deus meus: quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, et Deus meus.

S. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

M. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen.

S. Repetit antiph. Introibo ad altare Dei.

M. ℟. Ad Deum qui lætificat juventutem meam.

Qui psalmus numquam prætermittitur, nisi in missis defunctorum, et in missis de tempore a dominica passionis inclusive, usque ad sabbatum sanctum exclusive: in quibus semel tantum dicta antiphona, introibo, *cum ministris, ut supra, sacerdos statim*

dextra manu producens signum crucis a fronte ad pectus, *dicit versum*, adjutorium nostrum, etc.

5. *Repetita antiphona*, introibo, *dextra manu producens signum crucis a fronte ad pectus*, *dicit* :

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

M. ℟. Qui fecit cœlum et terram.

Deinde altari se profunde inclinans, junctis manibus, dicit :

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaeli archangelo, beato Joanni-Baptistæ, sanctis apostolis Petro et Paulo, omnibus sanctis, et vobis, fratres, quia peccavi, nimis cogitatione, verbo et opere. *Ter pectus dextra manu percutit, sinistra infra pectus posita, dicens :* Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam, semper Virginem, beatum Michaelem archangelum, beatum Joannem-Baptistam, sanctos apostolos Petrum et Paulum, omnes sanctos, et vos, fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Et eodem modo stat inclinatus ; donec a ministro dictum sit :

Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam.

Sacerdos dicit, amen, *et erigit se.*

Deinde minister repetit confessionem : et ubi a sacerdote dicebatur, vobis, fratres, et vos, fratres ; *a ministro, aliquantulum converso ad celebrantem, dicitur*, tibi Pater, *et* te Pater.

6. *Facta a circumstantibus confessione, celebrans stans, junctis manibus, facit absolutionem, dicens :*

Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducat vos ad vitam æternam. ℟. Amen.

Deinde producens manu dextra, a fronte ad pectus, signum crucis, dicit:

INDULGENTIAM, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum, tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus. ℟. Amen.

Et si est episcopus, accipit manipulum, osculando illum in medio.

Et stans inclinatus, junctis manibus, prosequitur:

℣. Deus, tu conversus vivificabis nos.
℟. Et plebs tua lætabitur in te.
℣. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.
℟. Et salutare tuum da nobis.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Et extendens ac jungens manus, clara voce dicit, oremus. *Et ascendens ad altare, dicit secreto:*

AUFER a nobis, quæsumus, Domine, iniquitates nostras: ut ad sancta sanctorum puris mereamur mentibus introire. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

DE INTROITU,

KYRIE ELEISON, ET GLORIA IN EXCELSIS.

IV.

1. DUM *dicit* aufer a nobis, etc., *celebrans, junctis manibus, ascendit ad medium altaris; et ibi inclinatus, manibusque item junctis super eo positis, ita ut digiti parvi dumtaxat frontem, seu medium anterioris partis tabulæ, seu mensæ altaris tangant,*

residuo manuum inter altare et se retento, pollice dextro super sinistrum in modum crucis posito (quæ omnia semper observantur, cum manus junctæ super altare ponuntur), secreto dicit:

Oramus te, Domine, per merita sanctorum tuorum, *osculatur altare in medio, manibus extensis æqualiter hinc inde super eo positis, dicens:* quorum reliquiæ hic sunt, et omnium sanctorum, ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.

Qui ritus semper servatur, quando osculatur altare: sed post consecrationem, pollices ab indicibus non disjunguntur. In omni etiam osculatione, sive altaris, sive libri, sive alterius rei, non producitur signum crucis pollice vel manu super id quod osculandum est.

2. *Osculato altari, accedit ad cornu ejus sinistrum, id est, epistolæ; ubi stans versus altare, et producens, a fronte ad pectus, signum crucis, incipit intelligibili voce* introitum *missæ, et prosequitur junctis manibus. Cum dicit* Gloria Patri, *tenens junctas manus, caput inclinat versus crucem.*

INTROITUS.

Sacerdotes tui, Domine, induant justitiam: et sancti tui exultent: propter David servum tuum, non avertas faciem Christi tui.

Psalm. Memento, Domine, David: et omnis mansuetudinis ejus.

℣. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto: sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen.

Repetit introitum, et non signat se, ut prius.

Sacerdotes tui, Domine, induant justitiam: et

sancti tui exultent: propter David servum tuum, non avertas faciem Christi tui.

Repetito introitu, junctis manibus ante pectus, accedit ad medium altaris, ubi stans versus illud, similiter manibus junctis, dicit eadem voce, alternatim cum ministro.

Kyrie, eleison. Kyrie, eleison.
Kyrie, eleison. Christe, eleison.
Christe, eleison. Christe, eleison.
Kyrie, eleison. Kyrie, eleison.
Kyrie, eleison.

Si minister, vel qui intersunt, celebranti non respondeant, ipse solus novies dicit.

3. *Dicto ultimo* Kyrie, eleison, *sacerdos stans in medio altaris, et manus extendens, elevansque usque ad humeros (quod in omni manuum elevatione observatur) voce prædicta incipit, si dicendum sit,* gloria in excelsis. *Cum dicit,* Deo, *jungens manus, caput cruci inclinat: quo erecto, stans, junctis manibus ante pectus, prosequitur usque ad finem. Cum dicit,* adoramus te: gratias agimus tibi, *et* Jesu Christe: suscipe deprecationem nostram, *et iterum,* Jesu Christe, *caput cruci inclinat. Cum dicit in fine,* cum sancto Spiritu, *seipsum a fronte ad pectus signat, interim absolvens,* in gloria Dei Patris. Amen.

Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te; gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam. Domine Deus, rex cœlestis, Deus Pater omnipotens Domine, Fili unigenite Jesu Christe. Domine Deus, agnus Dei, Filius Patris; qui tollis peccata mundi, miserere nobis; qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram; qui sedes ad dexteram Patris, miserere

nobis. Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus, Jesu Christe, cum sancto Spiritu, in gloria Dei Patris. Amen.

Sic dicitur, gloria in excelsis, *etiam in missis beatæ Mariæ, quando dici debet.*

DE ORATIONE.

V.

1. Dicto *hymno,* gloria in excelsis, *vel si non sit dicendus, eo omisso, celebrans osculatur altare in medio, manibus hinc inde super eo, ut supra, extensis, tum illis ante pectu junctis, et demissis ad terram oculis, vertit se a sinistro latere ad dextrum versus populum, hoc est, per eam partem, quæ respicit cornu epistolæ, et extendens ac jungens manus ante pectus, ut prius, dicit voce prædicta:*

℣. Dominus vobiscum, *vel si sit episcopus,* pax vobis (*quod dicitur tantum hoc loco, quando dictus est hymnus,* gloria in excelsis). ℟. Et cum spiritu tuo. *Et junctis ut prius manibus, revertitur per eamdem viam ad librum, ubi eas extendens et jungens ante pectus, caputque cruci inclinans, dicit,* oremus. *Tum extendit manus ante pectus, ita ut palma unius manus respiciat alteram, et digitis simul junctis, quorum summitas humerorum altitudinem distantiamque non excedat; quod in omni extensione manuum ante pectus servatur. Stans autem, ut supra, extensis manibus, dicit orationem.*

ORATIO.

Exaudi, quæsumus, Domine, preces nostras, quas in beati N. confessoris tui atque pontificis solemnitate deferimus: et qui tibi digne meruit famulari,

ejus intercedentibus meritis, ab omnibus nos absolve peccatis. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit, et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Cum dicit per Dominum, *jungit manus, easque junctas tenet usque ad finem. Si aliter concluditur oratio,* qui tecum, *vel* qui vivis, *cum dicit,* in unitate, *jungit manus.*

2. *Cum nominatur nomen Jesu, caput versus crucem inclinat: quod etiam facit, cum nominatur in epistola. Et similiter ubicumque nominatur nomen beatæ Mariæ, vel sanctorum, de quibus dicitur missa, vel fit commemoratio, item in oratione pro papa, quando nominatur, semper caput inclinat, non tamen versus crucem. Si plures orationes sunt dicendæ, idem in eis, in voce, extensione manuum, et capitis inclinatione, quod supra dictum est, observatur.*

3. *Si altare sit ad orientem versus populum, celebrans, versa facie ad populum, non vertit humeros ad altare, cum dicturus est,* Dominus vobiscum; orate, fratres; ite, missa est, *vel daturus benedictionem; sed osculato altari in medio, ibi expansis et junctis manibus, ut supra, salutat populum, et dat benedictionem.*

4. *In quatuor temporibus, vel alias quando dicendæ sunt plures orationes cum prophetiis, dicto* Kyrie, eleison, *in medio altaris, revertitur ad cornu epistolæ, ubi stans ante librum, extensis et junctis ante pectus manibus, et caput cruci inclinans, dicit,* oremus, flectamus genua, *et illico manibus super altare extensis, ut seipsum ad altare sustineat, genuflectit, et sine mora surgens, eadem voce ministro respondente,* levate, *manibus extensis, dicit* ora-

tionem ut supra, et in conclusione eas jungit. Dum autem legit prophetias, tenet manus super librum vel altare positas, ut mox dicetur de epistola.

DE EPISTOLA, GRADUALI,

ET ALIIS USQUE AD OFFERTORIUM.

VI.

1. Dictis *orationibus, celebrans positis super librum, vel super altare manibus, ita ut palmæ librum tangant, vel (ut placuerit) librum tenens, legit epistolam intelligibili voce, et respondetur a ministro,* Deo gratias. *Et similiter stans eodem modo, prosequitur* graduale, alleluia, *et* tractum *ac* sequentiam, *si dicenda sint.*

Lectio epistolæ beati Pauli apostoli ad Hebræos. Cap. 7.

Fratres, plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere : Jesus autem eo quod maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat, ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior cœlis factus, qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi : hoc enim fecit semel, seipsum offerendo Jesus Christus Dominus noster.

℟. Deo gratias.

Graduale. Sacerdotes ejus induam salutari : et sancti ejus exultatione exultabunt.

℣. Illuc producam cornu David : paravi lucernam Christo meo. Alleluia, alleluia.

℣. Juravit Dominus, et non pœnitebit eum : tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Alleluia.

Post septuagesimam, omisso alleluia, *et versu sequenti, dicitur tractus.* Beatus vir qui timet Dominum : in mandatis ejus cupit nimis.

℣. Potens in terra erit semen ejus : generatio rectorum benedicetur.

℣. Gloria et divitiæ in domo ejus : et justitia ejus manet in seculum seculi.

Tempore paschali omittitur graduale, et ejus loco dicitur :

℣. Alleluia. Juravit Dominus, et non pœnitebit eum : tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Alleluia.

℣. Alleluia. Amavit eum Dominus, et ornavit eum : stolam gloriæ induit eum. Alleluia.

Quibus dictis, celebrans ipsemet, seu minister portat librum missalis ad alteram partem altaris in cornu Evangelii, et dum transit ante medium altaris, caput cruci inclinat, et missale sic locat, ut posterior pars libri respiciat ipsum cornu altaris et non ad parietem, sive ad partem ejus contra se directam.

2. *Locato missali in altari, celebrans redit ad medium altaris, ibique stans junctis manibus ante pectus, levatisque ad Deum oculis, et statim demissis, tum profunde inclinatus, dicit secreto :*

Munda cor meum, ac labia mea, omnipotens Deus, qui labia Isaiæ prophetæ calculo mundasti ignito : ita me tua grata miseratione dignare mundare, ut sanctum Evangelium tuum digne valeam nuntiare. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Et jube, Domine, benedicere. Dominus sit in corde meo, et in labiis meis, ut digne et competenter annuntiem Evangelium suum. Amen.

Quibus dictis, vadit ad librum missalis, ubi stans versus illum, junctis manibus ante pectus, dicit intelligibili voce :

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Deinde, pollice dextræ manus signo crucis signat primo librum super principio Evangelii, quod est lecturus, postea seipsum in fronte, ore et pectore, dicens :

Sequentia sancti Evangelii secundum N. *vel*, initium sancti Evangelii secundum N.

℟. Gloria tibi, Domine.

Tum, junctis iterum manibus ante pectus, stans ut supra, prosequitur Evangelium usque ad finem.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis : Vigilate, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos, estote parati, quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est. Quis, putas, est fidelis servus, et prudens, quem constituit Dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille servus, quem, cum venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.

Quo finito, minister stans in cornu epistolæ post infimum gradum altaris, respondet, laus tibi, Christe. *Et sacerdos elevans parumper librum, osculatur principium Evangelii, dicens :* Per Evangelica dicta deleantur nostra delicta, *præterquam in missis defunctorum. Cum autem nominatur Jesus caput*

versus librum inclinat, et eodem modo versus librum genuflectit, cum in Evangelio est genuflectendum.

3. *Dicto Evangelio, stans in medio altaris versus crucem, extendens et elevans manus, incipit (si dicendum sit)* credo. *Cum dicit,* in unum Deum, *jungit manus, caput cruci inclinat: quo erecto, stans ibidem, junctis ante pectus manibus, ut prius, prosequitur, usque ad finem. Cum dicit,* Jesum Christum, *caput cruci inclinat. Cum dicit,* et incarnatus est, *usque ad,* et homo factus est *inclusive, genuflectit. Cum dicit,* simul adoratur, *caput cruci inclinat. Cum dicit,* et vitam venturi seculi, amen, *producit sibi manu dextra signum crucis a fronte ad pectus.*

SYMBOLUM.

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli et terræ, visibilium omnium, et invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine; ET HOMO FACTUS EST. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato, passus, et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum scripturas. Et ascendit in cœlum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum et vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur: qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et aposto-

licam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi seculi. Amen.

DE OFFERTORIO ET ALIIS,

USQUE AD CANONEM.

VII.

1. Dicto *symbolo, vel si non sit dicendum, post Evangelium, celebrans osculatur altare in medio; et junctis manibus ante pectus, ibidem a manu sinistra ad dexteram (ut dictum est supra) vertit se ad populum, et extendens ac jungens manus, dicit:*

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Et junctis manibus, revertitur per eamdem viam ad medium altaris, ubi extendens et jungens manus, caputque cruci inclinans, dicit:

Oremus. *Tum junctis, ut prius, manibus, dicit offertorium: et omnia quæ usque ad finem missæ in medio altaris dicenda sunt, dicit ibidem stans versus ad altare, nisi ubi aliter ordinatur.*

OFFERTORIUM.

Veritas mea, et misericordia mea cum ipso, et in nomine meo exaltabitur cornu ejus.

2. *Dicto offertorio, discooperit calicem, et ad cornu epistolæ sistit; et manu dextra amovet parvam pallam de super hostiam, accipit patenam cum hostia, et ambabus manibus usque ad pectus eam elevatam tenens, oculis ad Deum elevatis, et statim demissis, dicit:*

Suscipe, sancte Pater, omnipotens æterne Deus,

hanc immaculatam hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi Deo meo vivo et vero, pro innumerabilibus peccatis et offensionibus et negligentiis meis, et pro omnibus circumstantibus, sed et pro omnibus fidelibus christianis vivis atque defunctis, ut mihi et illis proficiat ad salutem in vitam æternam. Amen.

3. *Si fuerint aliæ hostiæ, non super patenam, sed super corporale, vel in alio calice seu vase, pro communio populi consecrandæ, calicem illum seu vas dextra discooperit, et intentionem suam etiam ad illas offerendas et consecrandas dirigens dicit ut supra :* Suscipe, sancte Pater, etc. *Quo dicto, patenam utraque manu tenens, cum ea facit signum crucis super corporale, et deponit hostiam circa medium anterioris partis corporalis ante se, et patenam ad manum dextram aliquantulum subtus corporale ; quam, exterso calice, ut dicetur, cooperit purificatorio. Si autem adsit vas seu calix cum aliis hostiis, ipsum cooperit alia patena, vel palla.*

4. *Deinde, in cornu epistolæ accipit calicem, purificatorio extergit, et sinistra tenens illius nodum, accipit ampullam vini de manu ministri (qui osculatur ipsam ampullam, non autem manum celebrantis) et ponit vinum in calicem. Deinde eodem modo tenens calicem, producit signum crucis super ampullam aquæ, † dicens :*

Deus, qui humanæ substantiæ dignitatem mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti : *Et infundens parum aquæ in calice prosequitur,* da nobis per hujus aquæ et vini mysterium, ejus divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostræ fieri dignatus est particeps Jesus Christus Filius tuus Dominus noster, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Si vero celebrat pro defunctis, non facit signum crucis super aquam, sed imponit absque benedictione, dicens orationem ut supra.

5. *Imposita aqua in calice, et finita oratione prædicta, accipit manu dextra calicem discoopertum; et stans ante medium altaris, ipsum ambabus manibus elevatum tenens, videlicet cum sinistra pedem, cum dextra autem nodum infra cuppam, intentis ad Deum oculis, offert, dicens:*

Offerimus tibi, Domine, calicem salutaris, tuam deprecantes clementiam: ut in conspectu divinæ majestatis tuæ, pro nostra et totius mundi salute, cum odore suavitatis ascendat. Amen.

Qua oratione dicta, facit signum crucis cum calice super corporale, et ipsum in medio post hostiam collocat, et palla cooperit. Deinde junctis manibus super altare positis, aliquantulum inclinatus, dicit secreto:

In spiritu humilitatis, et in animo contrito suscipiamur a te, Domine: et sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi, Domine Deus.

Postea, erectus, elevans oculos, et statim demittens, manusque expandens, et eas in altum porrectas statim jungens ante pectus (quod semper facit quando aliquid est benedicturus), dicit:

Veni, sanctificator omnipotens, æterne Deus, *signat manu dextra communiter super hostiam et calicem, sinistra posita super altare, dicens:* et bene † dic hoc sacrificium tuo sancto nomini præparatum.

6. *Tum junctis ante pectus manibus, accedit ad cornu epistolæ, ubi stans, ministro aquam fundente, lavat manus, id est extremitates digitorum pollicis et indicis, dicens psalmum:*

LAVABO inter innocentes manus meas, et circumdabo altare tuum, Domine.

Ut audiam vocem laudis: et enarrem universa mirabilia tua.

Domine, dilexi decorem domus tuæ, et locum habitationis gloriæ tuæ.

Ne perdas cum impiis, Deus, animam meam: et cum viris sanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me, et miserere mei.

Pes meus stetit in directo: in Ecclesiis benedicam te, Domine.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen.

Qui versus, gloria Patri, *prætermittitur in missis defunctorum, et in missis de tempore a dominica de passione, usque ad sabbatum sanctum exclusive.*

7. *Celebrans, lotis manibus, eas tergit, et illis ante pectus junctis, revertitur ad medium altaris, ubi stans, oculosque ad Deum elevans, et statim demittens, manibus junctis super altare*, *aliquantulum inclinatus, dicit secreto orationem:*

SUSCIPE, sancta Trinitas, hanc oblationem, quam tibi offerimus, ob memoriam passionis, resurrectionis et ascensionis Jesu Christi Domini nostri, et in honorem beatæ Mariæ semper Virginis, et beati Joannis Baptistæ, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et istorum, et omnium sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem; et illi pro nobis intercedere dignentur in cœlis, quorum memoriam agimus in terris. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Qua dicta, manibus hinc inde extensis, et super altare positis, osculatur illud in medio: tum junctis manibus ante pectus, demissisque oculis ad terram, a sinistra manu ad dextram vertit se ad populum: et versus cum extendens et jungens manus, dicit voce aliquantulum elata:

Orate, fratres, *et secreto prosequens*, ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

Perficit circulum, revertens, junctis manibus ante pectus, a manu dextra, ad medium altaris, et responso a ministro, vel a circumstantibus:

Suscipiat Dominus hoc sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiæ tuæ sanctæ. (*Alioquin per seipsum, dicens*: sacrificium de manibus meis) *ipse celebrans, submissa voce, dicit*, amen, *et manibus ante pectus extensis, ut fit ad orationem, stans in medio altaris versus librum, dicit absolute, sine* oremus, *et sine alia interpositione*, orationem, *vel* orationes secretas. *Cum dicit*, per Dominum, *jungit manus. Cum dicit*, Jesum Christum, *caput inclinat, quod facit in prima oratione, et in ultima, si plures sint dicendæ.*

SECRETA.

Sancti N. confessoris tui atque pontificis, quæsumus, Domine, annua solemnitas pietati tuæ nos reddat acceptos: ut per hæc piæ placationis officia, et illum beata retributio comitetur, et nobis gratiæ tuæ dona conciliet. Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum, qui tecum vivit, et regnat in unitate Spiritus sancti Deus.

8. *Pervento autem in conclusione ultimæ secretæ, ad verba illa,* per omnia secula seculorum, *exclusive,*

sacerdos stans in medio altaris, depositis super eo manibus hinc inde extensis, dicit convenienti et intelligibili voce, per omnia secula seculorum, *cum præfatione, ut infra. Cum dicit,* sursum corda, *elevat manus hinc inde extensas usque ad pectus, ita ut palma unius manus respiciat alteram. Cum dicit,* gratias agamus Domino, *jungit manus. Cum dicit,* Deo nostro, *oculos elevat, et statim cruci caput inclinat. Responso,* dignum et justum est, *elevatis, et extensis ut prius manibus, prosequitur præfationem propriam, vel communem, ut tempus requirit.*

PRÆFATIO COMMUNIS.

Per omnia secula seculorum.
℟. Amen.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.
℣. Sursum corda.
℟. Habemus ad Dominum.
℣. Gratias agamus Domino Deo nostro.
℟. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, per Christum Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant angeli, adorant dominationes, tremunt potestates. Cœli cœlorumque virtutes, ac beata seraphim, socia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces, ut admitti jubeas deprecamur, supplici confessione dicentes:

Junctis ante pectus manibus, et inclinatus, voce mediocri prosequitur:

Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth.

Pleni sunt cœli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.

Ministro interim parvam campanulam pulsante. Tum erigit se, et signum crucis sibi producit a fronte ad pectus, dicens :

Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

DE CANONE MISSÆ,

USQUE AD CONSECRATIONEM.

VIII.

1. Finita *præfatione, ut supra, sacerdos stans ante medium altaris, versus ad illud, extendens, et aliquantulum elevans manus, oculisque elevatis ad Deum, et sine mora devote demissis, ac manibus junctis, et super altare positis, profunde inclinatus, incipit canonem, secreto dicens :*

Te igitur, clementissime Pater, per Jesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum, supplices rogamus ac petimus, *cum dicit,* uti accepta habeas, et benedicas, *prius osculatur altare in medio, deinde erigit se, et stat junctis manibus ante pectus, cum dicit :* Hæc † dona, hæc † munera, hæc sancta † sacrificia illibata, *dextrâ manu signat ter communiter super hostiam et calicem. Deinde extensis manibus ante pectus, prosequitur :* Imprimis quæ tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta catholica : quam pacificare, custodire, adunare et regere digneris, toto orbe terrarum, una cum famulo tuo papa nostro N. et antistite nostro N. et rege nostro N. et omnibus

orthodoxis, atque catholicæ et apostolicæ fidei cultoribus.

2. *Ubi dicit*, una cum famulo tuo papa nostro N. *exprimit nomen papæ: sede autem vacante verba prædicta omittuntur. Ubi dicitur*, et antistite nostro N. *specificatur nomen patriarchæ, archiepiscopi, vel episcopi ordinarii in propria diœcesi, et non alterius superioris, etiamsi celebrans sit omnino exemptus, vel sub alterius episcopi jurisdictione. Si vero episcopus ordinarius illius loci in quo missa celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur: quæ etiam omittuntur ab iis qui Romæ celebrant. Si celebrans est episcopus, archiepiscopus, vel patriarcha, omissis prædictis verbis, eorum loco dicit*, et me indigno servo tuo. *Summus autem pontifex, cum celebrat, omissis verbis*, una cum famulo tuo papa nostro N. et antistite nostro N. *dicit* una cum me indigno famulo tuo, quem gregi tuo præesse voluisti, *et continuant omnes, ut sequitur*, et omnibus orthodoxis, etc.

COMMEMORATIO PRO VIVIS.

3. *Cum dicit:*

Memento, Domine, famulorum famularumque tuarum N. et N., *elevans et jungens manus, usque ad faciem vel pectus, sic junctis manibus, stat paulisper in quiete, demisso aliquantulum capite, faciens commemorationem vivorum Christi fidelium, ad suam voluntatem; quorum nomina, si vult, secreto commemoret: non tamen necesse est ea exprimere, sed mente tantum eorum memoriam habeat. Potest etiam celebrans, si pro pluribus orare intendit, ne circumstantibus sit morosus, ante missam in animo proponere sibi omnes illos, tam vivos,*

quam defunctos, pro quibus in ipsa missa orare intendit, et hoc loco generaliter unico contextu ipsorum vivorum commemorationem agere, pro quibus ante missam orare proposuit in missa.

4. *Commemoratione vivorum facta, demissis et extensis, ut prius, manibus, continuat:* Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, et nota devotio, pro quibus tibi offerimus: vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, pro se, suisque omnibus: pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis et incolumitatis suæ: tibique reddunt vota sua æterno Deo, vivo et vero.

Similiter stans, prosequitur, infra actionem:

Communicantes et memoriam venerantes, imprimis gloriosæ semper Virginis Mariæ genitricis Dei et Domini nostri; *cum dicit* Jesu Christi, *caput cruci inclinat:* sed et beatorum apostolorum, ac martyrum tuorum, Petri et Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, Thomæ, Jacobi, Philippi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis et Thadæi, Lini, Cleti, Clementis, Xisti, Cornelii, Cypriani, Laurentii, Chrysogoni, Joannis et Pauli, Cosmæ et Damiani, et omnium sanctorum tuorum, quorum meritis precibusque concedas, ut in omnibus protectionis tuæ muniamur auxilio. *Jungit manus, cum dicit:* per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Expandit manus simul super oblata, ita ut palmæ sint apertæ versus ac supra calicem et hostiam, quas sic tenens expansas, dicit:

Hanc igitur oblationem servitutis nostræ, sed et cunctæ familiæ tuæ, quæsumus, Domine, ut placatus accipias, diesque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, et in electo-

rum tuorum jubeas grege numerari. *Jungit manus.* Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Junctis manibus, sic prosequitur:

Quam oblationem tu, Deus, in omnibus, quæsumus, *communiter signat ter super hostiam et calicem simul, dicens:* bene † dictam, adscrip † tam, ra † tam, rationabilem, acceptabilemque facere digneris: *separatim signat semel super hostiam tantum, cum dicit:* ut nobis cor † pus: *et semel super calicem tantum, cum dicit:* et san † guis: *deinde elevans et jungens manus ante pectus, prosequitur:* fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Jesu Christi, *et inclinans caput cruci, extergit, si opus fuerit, pollices et indices super corporale, et dicit secreto, ut prius:*

Qui pridie quam pateretur; *et accipiens pollice et indice dextræ manus hostiam, et eam cum illis ac indice et pollice sinistræ manus tenens, stans erectus ante medium altaris, dicit:* accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, *elevansque ad cœlum oculos, et statim demittens, dicit:* et elevatis oculis in cœlum, ad te Deum Patrem suum omnipotentem, *caputque aliquantulum inclinans, dicit,* tibi gratias agens: *et tenens hostiam inter pollicem et indicem sinistræ manus, dextra producit signum crucis super eam, dicens:* bene † dixit, fregit, deditque discipulis suis, dicens: Accipite et manducate, ex hoc omnes.

5. *Si adsit vas cum aliis hostiis consecrandis, antequam accipiat hostiam, discooperuit manu dextra calicem seu vas aliarum hostiarum. Cum autem finierit supradicta verba, cubitis super altare positis, stans capite inclinatò, distincte, attente, reverenter, et secreto profert verba consecrationis super hostiam, et simul super omnes, si plures sint conse-*

crandæ, et hostiam suam pollicibus et indicibus tantum tenens, dicit:

Hoc est enim corpus meum.

Quibus prolatis, celebrans tenens hostiam inter pollices et indices prædictos super altare, reliquis manuum digitis extensis et simul junctis (et hostiis, si plures sint consecratæ, in loco in quo a principio missæ positæ sunt, super corporale, vel in alio vase aut calice dimissis), genuflexus eam adorat. Tunc se erigens, quantum commode potest, elevat in altum hostiam, et intentis in eam oculis (quod et in elevatione calicis facit), populo reverenter ostendit adorandam: et mox sola manu dextra ipsam reverenter reponit super corporale in eodem loco unde eam levavit, et deinceps pollices et indices non disjungit, nisi quando hostiam consecratam tangere vel tractare debet, usque ad ablutionem digitorum post communionem.

6. *Reposita hostia consecrata super corporale, genuflexus ipsam veneratur: si adsit vas aliarum hostiarum, patena vel palla cooperit ut supra. Interim dum celebrans elevat hostiam, accenso prius intorticio (quod non extinguitur nisi postquam sacerdos sanguinem sumpserit, vel alios communicaverit, si qui erunt communicandi in missa), minister manu sinistra elevat fimbrias posteriores planetæ, ne ipsum celebrantem impediat in elevatione brachiorum; quod et facit in elevatione calicis: et manu dextra pulsat campanulam ter ad unamquamque elevationem, vel continuate quousque sacerdos deponat hostiam super corporale; et similiter postmodum ad elevationem calicis.*

7. *Celebrans, adorato sacramento, surgit, et discooperit calicem; in quem, si opus sit, extergit digi-*

tos; quod semper faciat, si aliquod fragmentum digitis adhæreat; et stans erectus, dicit:

Simili modo postquam cœnatum est, *et ambabus manibus accipiens calicem, juxta nodum infra cuppam, et aliquantum illum elevans, ac statim deponens, dicit:* Accipiens et hunc præclarum calicem in sanctas ac venerabiles manus suas: *caput inclinans, dicit:* Item tibi gratias agens, *sinistra calicem infra cuppam tenens, dextra signat super eum, dicens:* bene✝dixit, *et prosequens*, deditque discipulis suis, dicens: Accipite et bibite ex eo omnes.

Et ambabus manibus tenens calicem parum elevatum, videlicet sinistra pedem, dextra nodum infra cuppam, cubitis super altare positis, et capite inclinato, profert attente, continuate et secreto, ut supra, verba consecrationis sanguinis.

Hic est enim calix sanguinis mei, novi et æterni testamenti, mysterium fidei: qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Quibus dictis, reponit calicem super corporale; et dicens secreto: Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis. *Genuflexus, sanguinem reverenter adorat. Tum se erigit, et accipiens calicem discoopertum cum sanguine, ambabus manibus, ut prius, elevat eum, et erectum, quantum commode potest, ostendit populo adorandum: mox ipsum reverenter reponit super corporale in locum pristinum, et manu dextera palla cooperit, ac genuflexus sacramentum veneratur.*

DE CANONE POST CONSECRATIONEM,

USQUE AD ORATIONEM DOMINICAM.

IX.

1. Reposito *calice, et adorato, sacerdos stans ante altare, extensis manibus ante pectus, dicit secreto :*

Unde et memores, Domine, nos servi tui, sed et plebs tua sancta, ejusdem Christi Fili tui, Domini nostri tam beatæ passionis, necnon et ab inferis resurrectionis, sed et in cœlos gloriosæ ascensionis : offerimus præclaræ majestati tuæ, *cum dicit* de tuis donis ac datis, *jungit manus ante pectus : et manu sinistra posita super altare intra corporale, dextera signat ter communiter super hostiam et calicem, dicens :* Hostiam † puram, hostiam † sanctam, hostiam † immaculatam, *et semel super hostiam tantum et semel super calicem tantum dicens :* Panem † sanctum vitæ æternæ, et calicem † salutis perpetuæ.

Deinde stans, ut prius, extensis manibus, prosequitur :

Supra quæ propitio ac sereno vultu respicere digneris, et accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui justi Abel, et sacrificium patriarchæ nostri Abrahæ, et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus Melchisedech, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

Profunde inclinatus ante medium altaris, junctis manibus, et super altare positis, dicit :

Supplices te rogamus, omnipotens Deus : jube hæc perferri per manus sancti angeli tui in sublime

altare tuum, in conspectu divinæ majestatis tuæ: ut quotquot, *osculatur altare, manibus hinc inde super corporale positis, dicens :* ex hac altaris participatione; *jungit manus, dicens,* sacrosanctum Filii tui, *et dextera signans semel super hostiam tantum, et semel super calicem, sinistra super corporale posita, dicit :* cor † pus et san † guinem sumpserimus : *et cum dicit* omni benedictione † cœlesti, *seipsum signat a fronte ad pectus signo crucis, sinistra posita infra pectus, et prosequitur,* et gratia repleamur; *jungit manus, cum dicit:* per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

COMMEMORATIO PRO DEFUNCTIS.

2. *Cum dicit :*

Memento etiam, Domine, famulorum famularumque tuarum N. et N. qui nos præcesserunt cum signo fidei, et dormiunt in somno pacis.

Extensis et junctis manibus ante pectus, et usque ad faciem elevatis, et intentis oculis ad sacramentum super altare, facit commemorationem fidelium defunctorum, de quibus sibi videtur, eodem modo ut dictum est de commemoratione vivorum. Qua commemoratione facta, stans ut prius, extensis manibus prosequitur :

Ipsis, Domine, et omnibus in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis et pacis, ut indulgeas, deprecamur ; *jungit manus, et caput inclinans, dicit :* per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

3. *Manu sinistra super corporale posita, dextra percutit sibi pectus, clara parum voce, dicens :*

Nobis quoque peccatoribus, *et prosequitur secreto, stans manibus extensis ut prius :* famulis

tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus, partem aliquam et societatem donare digneris, cum tuis sanctis apostolis et martyribus : cum Joanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Cæcilia, Anastasia, et omnibus sanctis tuis : intra quorum nos consortium, non æstimator meriti, sed veniæ, quæsumus, largitor admitte. *Jungit manus ante pectus, cum dicit:* per Christum Dominum nostrum.

Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas. *Deinde manu dextra ter signans super hostiam et calicem simul, dicit:* sancti † ficas, vivi † ficas, bene † dicis, et præstas nobis.

Postea discooperit manu dextra calicem, et genuflexus sacramentum adorat; tum se erigit, et reverenter accipit hostiam inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum ea super calicem, quem manu sinistra tenet circa nodum infra cuppam, signat ter a labio ad labium, dicens: Per † ipsum, et cum † ipso, et in † ipso. *Et similiter cum hostia simul signat bis inter calicem et pectus, incipiens a labio calicis, et dicit:* Est tibi Deo Patri † omnipotenti in unitate Spiritus † sancti. *Deinde, tenens manu dextera hostiam super calicem, sinistra calicem, elevat eum aliquantulum simul cum hostia, dicens:* Omnis honor et gloria : *et statim utrumque deponens, hostiam collocat super corporale, et si opus sit, digitos extergit, ut supra; ac pollices et indices ut prius jungens, calicem palla cooperit, et genuflexus sacramentum adorat.*

DE ORATIONE DOMINICA ET ALIIS,

USQUE AD FACTAM COMMUNIONEM.

X.

1. CELEBRANS, *cooperto calice, adoratoque sacramento, erigit se; et manibus extensis hinc inde super altare intra corporale positis, dicit intelligibili voce:*

PER omnia secula seculorum. ℟. Amen. *Jungit manus, caput sacramento inclinans, cum dicit,* oremus. *Tum junctis manibus prosequitur:* præceptis salutaribus moniti, et divina institutione formati, audemus dicere.

2. *Cum incipit* Pater noster, *extendit manus, et stans, oculis ad sacramentum intentis, prosequitur usque ad finem.*

PATER noster, qui es in cœlis: sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cœlo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. *Responso a ministro,* sed libera nos a malo, *et a celebrante submissa voce,* amen, *manu dextra, pollice et indice non disjunctis; patenam aliquantulum purificatorio extergens, eam accipit inter indicem et medium digitos, quam tenens super altare erectam, sinistra super corporali posita, dicit secreto:*

LIBERA nos, quæsumus, Domine, ab omnibus malis præteritis, præsentibus et futuris: et intercedente beata et gloriosa semper Virgine, Dei genitrice Maria, cum beatis apostolis tuis Petro et Paulo,

atque Andræa, et omnibus sanctis. *Antequam celebrans dicat*, da propitius pacem, *elevat manu dextra patenam de altari, et seipsum cum ea signat signo crucis, a fronte ad pectus, dicens :* da propitius pacem in diebus nostris : *cum signat se, manum sinistram ponit infra pectus : deinde patenam ipsam osculatur, et prosequens*, ut ope misericordiæ tuæ adjuti, et a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi, *submittit patenam hostiæ, quam indice sinistro accommodat super patenam, discooperit calicem, et genuflexus sacramentum adorat : tum se erigens, accipit hostiam inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum illis, ac pollice et indice sinistræ manus eam super calicem tenens, reverenter frangit per medium, dicens :* per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, *et mediam partem, quam inter pollicem et indicem dextræ manus tenet, ponit super patenam : de alia media, quam sinistra manu tenet, frangit cum pollice et indice dextræ manus particulam, prosequens*, qui tecum vivit et regnat, *et eam inter ipsos dextræ manus pollicem et indicem retinens, partem majorem, quam sinistra tenet, adjungit mediæ super patenam posita, interim dicens*, in unitate Spiritus sancti Deus : *et particulam hostiæ, quam in dextra manu retinuit, tenens super calicem, quem sinistra per nodum infra cuppam retinet, intelligibili voce dicit :*

Per omnia secula seculorum.

℟. Amen.

Et cum ipsa particula signans ter a labio ad labium calicis, dicit :

Pax † Domini † sit semper vobis † cum.

Responso per ministrum, et cum spiritu tuo, *parti-*

culam, quam manu dextra tenet, immittit in calicem, dicens secreto:

Hæc commixtio et consecratio corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi, fiat accipientibus nobis in vitam æternam. Amen.

Deinde, pollices et indices super calicem aliquantulum tergit, et jungit, calicem palla cooperit, et genuflexus sacramentum adorat; surgit, et stans junctis manibus ante pectus, capite inclinato versus sacramentum, dicit intelligibili voce:

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *et dextra percutiens sibi pectus, sinistra super corporale posita, dicit,* miserere nobis. *Et deinde non jungit manus.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *iterum percutit sibi pectus, cum dicit secundo,* miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *tertio percutit sibi pectus, cum dicit,* dona nobis pacem.

In missis pro defunctis non dicitur, miserere nobis, *sed ejus loco;* dona eis requiem, *et in tertio additur,* sempiternam.

3. *Tum manibus junctis super altare positis, oculisque ad sacramentum intentis, inclinatus dicit secreto sequentes orationes.*

Domine Jesu Christe, qui dixisti apostolis tuis: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiæ tuæ: eamque secundum voluntatem tuam pacificare et coadunare digneris. Qui vivis et regnas, Deus. per omnia secula seculorum. Amen.

Qua oratione finita, si est daturus pacem, osculatur altare in medio, et instrumentum pacis ei porrectum a ministro juxta ipsum ad dextram, hoc est, in cornu epistolæ genuflexo, et dicit, pax tecum. *Minister*

respondet, et cum spiritu tuo. *Si non adsit qui hujusmodi instrumento pacem recipiat a celebrante, pax non datur, etiamsi illius datio missæ conveniat, nec osculatur altare; sed dicta præmissa oratione, statim subjungit alias orationes, ut infra.*

4. *Si vero celebret pro defunctis, non percutit pectus ad* agnus Dei, *quia dicit,* dona eis requiem; *nec dicit præcedentem orationem, et non dat pacem, sed dicit duas sequentes orationes.*

Domine, Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu Sancto, per mortem tuam mundum vivificasti: libera me per hoc sacro sanctum corpus et sanguinem tuum, ab omnibus iniquitatibus meis, et universis malis: et fac me tuis semper inhærere mandatis, et a te nunquam separari permittas. Qui cum eodem Deo Patre, et Spiritu sancto vivis et regnas Deus in secula seculorum. Amen.

Perceptio corporis tui, Domine Jesu Christe, quod ego indignus sumere præsumo, non mihi proveniat in judicium et condemnationem: sed pro tua pietate prosit mihi ad tutamentum mentis et corporis, et ad medelam percipiendam: qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Quibus orationibus dictis, genuflectens sacramentum adorat, et se erigens dicit secreto:

Panem cœlestem accipiam, et nomen Domini invocabo.

Quo dicto, dextra manu accipit de patena reverenter ambas partes hostiæ, et collocat inter pollicem et indicem sinistræ manus, quibus patenam inter eumdem indicem et medium digitos supponit, et eadem manu sinistra tenens partes hujusmodi super

patenam inter pectus et calicem, parum inclinatus, dextera tribus vicibus percutit pectus suum, interim etiam tribus vicibus voce aliquantulum elevata, dicens devote et humiliter:

Domine, non sum dignus, *et secreto prosequitur*, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.

Quibus tertio dictis, ex sinistra accipit ambas partes prædictas hostiæ inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum illa super patenam signat seipsum signo crucis, ita tamen, ut hostia non egrediatur limites patenæ, dicens:

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Et se inclinans, cubitis super altare positis, reverenter easdem ambas partes sumit; quibus sumptis, deponit patenam super corporale, et erigens se, junctis indicibus et pollicibus, ambas quoque manus ante faciem jungit, et aliquantulum quiescit in meditatione sanctissimi sacramenti. Deinde, depositis manibus, dicit secreto:

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? *Et interim discooperit calicem, genuflectit, surgit, accipit patenam, inspicit corporale, colligit fragmenta cum patena, si quæ sint in eo, patenam quoque diligenter cum pollice et indice dextræ manus super calicem extergit, et ipsos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat.*

5. *Si vero adsint hostiæ consecratæ super corporale positæ pro alio tempore conservandæ, facta prius genuflexione, reponit eas in vas ad hoc ordinatum, et diligenter advertit, ne aliquod fragmentum quantumcumque minimum, remaneat super corporale: quod si fuerit, accurate reponit in calicem.*

Post extersionem patenæ, junctis pollicibus et indicibus, calicem dextra manu infra nodum cuppæ accipit, sinistra patenam, dicens:

Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero.

Et signans se signo crucis cum calice, dicit:

Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.

Et manu sinistra supponens patenam calici, stans reverenter sumit totum sanguinem cum particula in calice posita. Quibus sumptis, si qui sunt communicandi, eos communicet, antequam se purificet. Postea dicit secreto:

Quod ore sumpsimus, Domine, puramente capiamus: et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum.

Interim super altare porrigit calicem ministro in cornu epistolæ, qui infundit in eum parum vini, quo se purificat: deinde vino et aqua abluit pollices et indices super calicem, quos abstergit purificatorio, interim dicens:

Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et sanguis, quem potavi, adhæreat visceribus meis: et præsta, ut in me non remaneat scelerum macula, quem pura et sancta refecerunt sacramenta. Qui vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Sumit ablutionem, et extergit os et calicem purificatorio: quo facto, purificatorium extendit super calicem, et desuper patenam ac super patenam, parvam pallam, et plicato corporali, quod reponit in bursam, cooperit calicem velo, et bursam desu-

per ponit, et collocat in medio altaris, ut in principio missæ, deinde prosequitur missam.

6. *Si qui sunt communicandi in missa, sacerdos post sumptionem sanguinis, antequam se purificet, facta genuflexione, ponat particulas consecratas in pyxide, vel, si pauci sint communicandi, super patenam, nisi a principio positæ fuerint in pyxide, seu alio calice. Interim minister ante eos extendit linteum, seu velum album; et pro eis facit confessionem, dicens:* Confiteor Deo, etc. *Tum sacerdos iterum genuflectit, et manibus junctis, vertens se ad populum in cornu evangelii, dicit:* Misereatur vestri, omnipotens Deus; et dimissis peccatis vestris, perducat vos ad vitam æternam. ℟. Amen.

Et manu dextra facit signum crucis super eos, dicens: Indulgentiam, absolutionem, † et remissionem peccatorum vestrorum, tribuat vobis omnipotens et misericors Dominus. ℟. Amen.

Postea genuflectens accipit manu sinistra pyxidem seu patenam cum sacramento, dextra vero sumit unam particulam, quam inter pollicem et indicem tenet aliquantulum elevatam super pyxidem, seu patenam, et conversus ad communicandos in medio altaris, dicit: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Deinde dicit:* Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. *Quibus verbis tertio repetitis, accedit ad eorum dextram, hoc est, ad latus epistolæ, et unicuique porrigit sacramentum, faciens cum eo signum crucis super pyxidem, vel patenam, et simul dicens:* Corpus Domini nostri Jesu † Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.

Omnibus communicatis revertitur ad altare, nihil

dicens: et non dat eis benedictionem, quia illam daturus est in fine missæ. Si particula posita erat super corporale, extergit illud cum patena, et si quæ in eo fuerint fragmenta, in calicem immittit. Deinde dicit secreto, quod ore sumpsimus, Domine, etc. *Et se purificat, dicens,* corpus tuum, Domine, quod sumpsi; *et alia facit ut supra.*

7. *Si in altari remaneant particulæ in calice, seu in alio vase usque ad finem missæ, serventur ea quæ in feria quinta cœnæ Domini præscribuntur circa finem missæ.*

DE COMMUNIONE ET ORATIONIBUS

POST COMMUNIONEM DICENDIS.

XI.

1. Celebrante *purificato, dum calicem collocat in altari, liber missalis defertur per ministrum ad cornu epistolæ, et collocatur, ut in introitu. Ipse autem minister genuflectit juxta cornu evangelii, ut in principio missæ. Deinde celebrans stans junctis manibus, legit* antiphonam *quæ dicitur* communio.

COMMUNIO.

Beatus servus, quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem; amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.

Qua lecta, junctis item manibus ante pectus, vadit ad medium altaris, et eo osculato, vertit se ad populum a manu sinistra ad dextram, et dicit:

℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Et per eamdem viam redit ad librum, dicit, orationes post communionem *eisdem modo, numero et ordine, ut supra dictæ sunt collectæ.*

POSTCOMMUNIO.

Deus, fidelium remunerator animarum, præsta, ut beati N. confessoris tui atque pontificis, cujus venerandam celebramus festivitatem precibus indulgentiam consequamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia secula seculorum. ℟. Amen.

Aliis orationibus, si dicendæ sint, finitis, claudit librum, et jungens manus ante pectus revertitur ad medium altaris, ubi, eo osculato, vertit se ad populum, et dicit, ut supra:

℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Quo dicto, stans junctis manibus ante pectus versus populum, dicit, si dicendum est:

Ite, missa est.
℟. Deo gratias

Et per eamdem viam revertitur ad altare. Si vero non sit dicendum, dicto, Dominus vobiscum, *revertitur eodem modo per eamdem viam ad medium altaris, stans versus ad illud, junctis ante pectus manibus, dicit:*

Benedicamus Domino.
℟. Deo gratias.

In missis autem defunctorum eodem modo stans versus altare, dicit, requiescant in pace. ℟. Amen.

2. *In quadragesima autem a feria quarta cinerum usque ad feriam quartam majoris hebdomadæ,*

in feriali officio postquam celebrans dixit orationes post communionem cum suis solitis conclusionibus, antequam dicat, Dominus vobiscum, *stans in eodem loco ante librum dicit*, oremus, humiliate capita vestra Deo, *caput inclinans, et extensis manibus, subjungit eadem voce* orationem super populum, *ibidem positam: qua finita, osculatur altare, et vertens se ad populum, dicit*, Dominus vobiscum; *et alia ut supra.*

DE BENEDICTIONE IN FINE MISSÆ,

ET EVANGELIO SANCTI JOANNIS.

XII.

1. Dicto, ite, missa est, *vel* benedicamus Domino, *ut supra, celebrans ante medium altaris stans, inclinat se, et junctis manibus super eo, dicit secreto:*

Placeat tibi, sancta Trinitas, obsequium servitutis meæ, et præsta, ut sacrificium, quod oculis tuæ majestatis indignus obtuli, tibi sit acceptabile, mihique et omnibus, pro quibus illud obtuli, sit, te miserante, propitiabile. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quo dicto, extensis manibus hinc inde super altare positis, ipsum in medio osculatur: tum erigens se, adhuc stans versus illud, elevat ad cœlum oculos et manus, quas extendit, et jungit, caputque cruci inclinans, dicit voce intelligibili, benedicat vos omnipotens Deus; *et junctis manibus, ac demissis ad terram oculis, vertens se ad populum a sinistro latere ad dextrum, extensa manu dextra, junctisque digitis, et manu sinistra infra pectus posita, semel benedicit populo dicens*, Pater, et Filius, ✠ et Spi-

ritus Sanctus. ℟. Amen. *Et circulum perficiens accedit ad cornu evangelii, ubi dicto,* Dominus vobiscum, *et* ℟. Et cum spiritu tuo, *pollice dextro signans primum signo crucis altare, seu librum in principio evangelii, deinde frontem, os et pectus dicit:* Initium sancti evangelii secundum Joannem, *vel* sequentia sancti evangelii, *ut dictum est in rubricis generalibus, et* ℟. Gloria tibi, Domine, *junctis manibus, legit evangelium.*

In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil quod factum est: in ipso vita erat, et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, *genuflecti versus cornu evangelii, cum dicit,* ET VERBUM CARO FACTUM EST, *et surgens prosequitur, ut prius,* et habitavit in nobis (et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre), plenum gratiæ et veritatis. *Quo evangelio, vel alio, ut convenit, finito, minister stans in parte epistolæ, respondet,* Deo gratias.

2. *Si celebrans in altari vertit faciem ad popu-*

lum, non vertit se; sed stans ut erat, benedicit populo, ut supra, in medio altaris: deinde accedit ad cornu evangelii, et dicit evangelium sancti Joannis.

3. *Si autem celebrat pro defunctis, dicto:* placeat tibi, sancta Trinitas, *ut supra, et osculato altari, accedit ad cornu evangelii, et dicit evangelium sancti Joannis, prætermissa benedictione, quæ in missis defunctorum non datur.*

4. *Quibus omnibus absolutis, extinguuntur per ministrum candelæ: interim sacerdos accipit sinistra calicem, dextram ponens super bursam, ne quid cadat, descendit ante infimum gradum altaris, et ibi in medio vertens se ad illud, caput inclinat (vel, si in eo est tabernaculum sanctissimi sacramenti, genuflecti), et facta reverentia, accipit biretum a ministro, caput cooperit, ac præcedente eodem ministro, eo modo, quo venerat, redit ad sachristiam, interim dicens antiphonam,* trium puerorum, *et canticum* benedicite. *Si vero sit dimissurus paramenta apud altari ubi celebravit, finito evangelio prædicto, ibidem illis se exuit, et dicit antiphonam,* trium puerorum, *cum cantico et aliis orationibus, ut suo loco ponuntur.*

DE HIS QUÆ OMITTUNTUR

IN MISSA PRO DEFUNCTIS.

XIII.

1. In *missa pro defunctis ante confessionem non dicitur psalmus*, judica me, Deus: *sed pronuntiata antiphona*, introibo ad altare Dei, *et responso a ministro*, ad Deum qui lætificat juventutem meam, *dicitur.* ℣. Adjutorium nostrum, *et* confessio, *cum*

reliquis, ut supra. Cum celebrans ad altare incipit introitum, *non signat se, sed manu dextra extensa, facit signum crucis super librum, quasi aliquem benedicens. Non dicitur*, gloria Patri, *sed post psalmum repetitur*, requiem æternam; *nec dicitur* gloria in excelsis; *nec* alleluia, *nec* jube, Domine, benedicere; *nec* Dominus sit in corde meo; *nec osculatur librum in fine evangelii; nec dicit*, per evangelica dicta, etc. *Non dicitur* credo; *non benedicitur aqua in calicem fundenda; dicitur tamen oratio*, Deus, qui humanæ substantiæ, etc. *Cum lavat manus, in fine psalmi*, lavabo inter innocentes, *non dicitur*, gloria Patri. *Ad* agnus Dei, *non dicitur* miserere nobis, *cujus loco dicitur* dona eis requiem; *nec tertio*, dona nobis pacem, *cujus loco dicitur*, dona eis requiem sempiternam, *neque percutitur pectus. Non dicitur prima oratio ante communionem, scilicet*, Domine Jesu Christe, qui dixisti apostolis tuis, etc., *nec datur pax. In fine non dicitur*, ite, missa est, *nec* benedicamus Domino, *sed* requiescant in pace. *Et non datur benedictio: sed dicto* placeat, *et osculato altari, dicitur ut supra*, in principio erat verbum, etc., *et alia omnia ut in aliis missis*.

GRATIARUM ACTIONES

POST MISSAM.

Ant. Trium puerorum. *In duplicibus dicitur integra.*

CANTICUM TRIUM PUERORUM. *Dan.* 3.

Benedicite, omnia opera Domini, Domino: laudate et superexaltate eum in secula.

Benedicite, angeli Domini, Domino: benedicite, cœli, Domino.

Benedicite, aquæ omnes quæ super cœlos sunt, Domino: benedicite, omnes virtutes Domini, Domino.

Benedicite, sol et luna, Domino: benedicite, stellæ cœli, Domino.

Benedicite, omnis imber et ros, Domino: benedicite, omnes spiritus Dei, Domino.

Benedicite, ignis et æstus, Domino: benedicite, frigus et æstus, Domino.

Benedicite, glacies et nives, Domino: benedicite, noctes et dies, Domino.

Benedicite, lux et tenebræ, Domino: benedicite, fulgura et nubes, Domino.

Benedicat terra Dominum: laudet et superexaltet eum in secula.

Benedicite, montes et colles, Domino: benedicite, universa germinantia in terra, Domino.

Benedicite, fontes, Domino: benedicite, maria et flumina, Domino.

Benedicite, cete et omnia quæ moventur in aquis, Domino: benedicite, omnes volucres cœli, Domino.

Benedicite, omnes bestiæ et pecora, Domino: benedicite, filii hominum, Domino.

Benedicat Israel Dominum: laudet et superexaltet eum in secula.

Benedicite, sacerdotes Domini, Domino: benedicite, servi Domini, Domino.

Benedicite, spiritus et animæ justorum, Domino: benedicite, sancti et humiles corde, Domino.

Benedicite, Anania, Azaria, Misael, Domino: laudate et superexaltate eum in secula.

Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu: laudemus et superexaltemus eum in secula.

Benedictus es, Domine, in firmamento cœli: et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in secula.

Psalmus 150.

LAUDATE Dominum in sanctis ejus: laudate eum in firmamento virtutis ejus.

Laudate eum in virtutibus ejus: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus.

Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio et cithara.

Laudate eum in tympano et choro: laudate eum in chordis et organo.

Laudate eum in cymbalis bene sonantibus: laudate eum in cymbalis jubilationis: omnis spiritus laudet Dominum.

Gloria Patri, etc.

Ant. Trium puerorum cantemus hymnum quem cantabant sancti in camino ignis, benedicentes Dominum. *Tempore paschali additur* Alleluia.

PRECES.

KYRIE, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison. Pater noster, etc. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos a malo. ℣. Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua. ℟. Et sancti tui benedicant tibi. ℣. Exsultabunt sancti in gloria. ℣. Lætabuntur in cubilibus suis. ℣. Non nobis, Domine, non nobis. ℟. Sed nomini tuo da gloriam. ℣. Domine, exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus

ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Deus qui tribus pueris mitigasti flammas ignium, concede propitius, ut nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum.

Actiones nostras, quæsumus, Domine, aspirando præveni, et adjuvando prosequere, ut cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat, et per te cœpta finiatur.

Da nobis, quæsumus, omnipotens Deus, vitiorum nostrorum flammas extinguere, qui beato Laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

ORATIONES DIVERSÆ.

Percipientes, Domine, gloriosa mysteria, tibi ferimus gratias, quod nos in terris positos jam cœlestium præstas esse participes.

Repleti, Domine, muneribus sacris, da, quæsumus, ut in gratiarum semper actione maneamus.

Reple, Domine, quæsumus, tuorum corda fidelium; et ut bona tua, te largiente, percipiant, ipsorum primitus bonas effice voluntates.

Sumentes, Domine, ex altari tuo mysterium fidei, da nos, quæsumus, ejusdem virtute ex fide viventes, temporalia quæ videntur despicere, et æterna quæ non videntur perpetuo contemplari.

Deus spei, qui nobis promissionum tuarum pignus in hoc sacramento præbuisti, reple nos omni gaudio et pace in credendo, ut abundantes in spe et virtute Spiritus Sancti ad promissa bona viriliter properemus.

Deus, vita fidelium, gloria humilium, beatitudo

justorum, propitius accipe supplicum preces, ut animæ quæ promissiones tuas sitiunt, de tui amoris abundantia repleantur.

Ne nos sinas, Deus, conformari huic seculo; sed fac reformemur in novitate sensus nostri, ut ejus carne nutriti cui cibus fuit facere voluntatem tuam, semper probemus potiora, et quæ sit voluntas tua bona et beneplacens et perfecta.

Per hæc sacramenta, Domine, maneat in nobis sapientia desursum descendens, quæ nos a terrenæ et animalis sapientiæ deceptione tueatur, et temporalium doceat detrimentum facere, ut consequamur æterna.

Deus, a quo omne opus bonum inchoari credimus et perfici, da per hæc sacra mysteria supplicandi perseverantiam, quibus affectum ipsum supplicandi tribuisti.

Perceptum, Domine, humilitatis tuæ sacramentum, omnem a nobis superbiæ sensum amoveat; ut non indignationem tuam provocemus elati, sed gratiæ tuæ capiamus dona subjecti.

Gratiam Spiritus Sancti, Domine Deus, cordibus nostris elementer infunde, quæ nos gemitibus lacrymarum efficiat maculas nostrorum diluere peccatorum, atque optatæ nobis, te largiente, indulgentiæ præstet effectum.

Exaudi, Domine, preces nostras, et ne velis cum servis tuis adire judicium; quia sicut in nobis nulla justitia reperitur de qua præsumere valeamus, ita te fontem pietatis agnoscimus, a quo et a peccatis nostris ablui, et a necessitatibus liberari confidimus.

Subde tibi nostras, quæsumus, Domine, voluntates; ut operante hujus sacramenti virtute, in bono stabiles, semper et fide, quæ præcipis, et actione sectemur.

Emptos pretio magno, et angelorum pane nutritos, fac nos, Deus, glorificare et portare te in

corpore nostro; et ne permittas vel nominari in nobis quidquid non decet sanctos.

Domine Jesu Christe, qui per sacramentum corporis tui in cordibus nostris hospitari dignaris, reple ea tuæ majestatis præsentia; ut quæ te indigna sunt respuentes, quæ tibi sunt placita cogitemus semper et agamus.

Deus, qui nobis per hæc sacramenta fortissimum præparas in omni tribulatione solatium; concede propitius, ut sicut abundant passiones Christi in nobis, ita et per eum abundet consolatio nostra.

Animam nostram carne et sanguine Filii tui nutritam, quæsumus, Domine, in charitate tua confirma; ut voluntati tuæ obediens usque ad mortem, cum pace et fiducia de corpore suo exire, et ipsius resurrectionem ad vitam mereatur in cœlis expectare. Per eumdem Dominum, etc.

Devota Oratio ad Deum Patrem.

Pater sancte, quomodo tu, cujus tanta est magnificentia, ut nulla queat explicare creatura, quem cœli et terra capere non possunt, dignatus es me, pauperem et humilem servum, admittere ad tuam regalem mensam, in qua non agnum typicum, sed sanctissimum Filii tui corpus proponis manducandum, in qua sunt omnes deliciæ paradisi, et epulantur nobiscum angeli sancti? Ita egisti, piissime Pater, non propter mea merita, sed *propter nimiam charitatem tuam qua dilexisti me*. Quantum igitur dignus es amari; et quæ esset duritia cordis mei, si non redamarem te! Amo te, o mi Pater! et magis amare volo; sed ut amem quantum debeo, dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare, et in amore, lequefieri et natare. Tenear amore, vadens supra me

præ nimio fervore et stupore. Cantem amoris canticum; sequar te dilectum meum in altum; deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te plus quam me; nec me, nisi propter te; et omnes in te, qui vere amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te. Aperi, Domine, cor meum in lege tua, et in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, et cum magna reverentia ac diligenti consideratione beneficia tua, tam in generali quam in speciali memorari; ut digne tibi ex hinc valeam gratias referre, et ex intimo affectu tibi adhærere ac servire. Amen.

Oratio S. Thomæ Aquinatis ad eumdem.

Gratias tibi ago, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui me peccatorem indignum famulum tuum, nullis meis meritis, sed sola dignatione misericordiæ tuæ, satiare dignatus es pretioso corpore et sanguine Filii tui Domini nostri Jesu Christi; et precor ut hæc sancta communio non sit mihi reatus ad pœnam, sed intercessio salutaris ad veniam. Sit mihi armatura fidei, ut scetum bonæ voluntatis. Sit vitiorum meorum evacuatio, concupiscentiæ ac libidinis exterminatio, charitatis et patientiæ, humilitatis et obedientiæ, omniumque virtutum augmentatio; contra insidias inimicorum omnium tam visibilium quam invisibilium, firma defensio; motuum meorum tam carnalium quam spiritualium perfecta quietatio; in te uno ac vero Deo firma adhæsio, atque finis mei felix consummatio. Et precor te ut ad illud ineffabile convivium me peccatorem perducere digneris, ubi tu cum Filio tuo et Spiritu Sancto, sanctis tuis es lux vera, satietas plena, gaudium sempiternum,

Oratio ad eumdem.

O Jesu, magister amantissime! fac ut in te requiescant animæ nostræ. Diligamus nos invicem, ut simus tecum consummati in unum, sicut tu unum es cum Patre. Sanctifica nos in veritate, ut jam non simus de hoc mundo, sed libenter in eo pressuram et persecutionem patiamur, et sequamur te, magistrum nostrum, quem priorem mundus odio habuit. Domine, serva nos a malo, ut fructum afferamus, et fructus noster maneat. Ita, Jesu sancte, perficiamus cursum nostrum et ministerium quod posuisti in manibus infirmis, ut recipere mereamur coronam justitiæ, et depositum gloriosum quod repromisisti nobis. Amen.

GRATIARUM ACTIO

Post Missam.

O dulcedo cordis mei, et vita animæ meæ, et jucunda requies spiritus mei, dulcis Jesu! immortales tibi ago gratias pro omnibus beneficiis mihi collatis; signanter vero, quia hodie me dignum fecisti, verum et immaculatum corpus et sanguinem tuum pretiosum consecrare, pertractare, illudque tibi offerre in memoriam tuorum mirabilium, ad tuam gloriam et in remissionem omnium peccatorum, tam meorum quam illorum pro quibus orare et offerre proposui, illoque in salutem et consolationem animæ meæ cibari et nutriri. Quapropter vere dicere audeo, cibus meus Christus, et ego ejus. Multiplico ergo et quotiescumque respiro, multiplicare intendo meam voluntatem in infinitum in tuis laudibus; precorque beatissimam Virginem, angelos, sanctos, sanctas et creaturas universas,

pro me immensas tibi referre gratias. Imo quia ista minime sufficiunt, te supplico ut tibi ipsi gratias agere, te laudare et glorificare complaceas; et quia dignatus es istam indignam, tuam tamen facere habitationem, dignare quoque apud ipsam perpetuam facere mansionem. Effice me hominem secundum cor tuum. Uni me tibi intime, et totum transforma, ac transmuta in te. Salva me, Jesu Christe, et cunctam a me hostis antiqui depelle nequitiam per tuam innocentissimam passionem. Oro itidem ut digneris gratias et indulgentias omnes quas, hoc sacrificio vel communione mediante, aquirere et lucrari possum, concedere tam mihi quam aliis vivis et defunctis quibus applicare proposui; quia teipsum, et pro ipsis exoro pro quibus et tu vis, et sanctissimus pontifex intendit hac de causa me debere orare. Amen. Pater noster et Ave.

Oratio S. Bonaventuræ.

Transfige, dulcissime Domine Jesu, medullas et viscera animæ meæ suavissimo ac saluberrimo amoris tui vulnere, vera, serenaque et apostolica sanctissima charitate; ut langueat et liquefiat anima mea solo semper amore et desiderio tui; te concupiscat et deficiat in atria tua; cupiat dissolvi et esse tecum. Da ut anima mea te esuriat, panem angelorum, refectionem animarum sanctarum, panem nostrum quotidianum, supersubstantialem, habentem omnem dulcedinem et saporem, et omne delectamentum suavitatis; te in quem desiderant angeli prospicere, semper esuriat et comedat cor meum, et dulcedine saporis tui repleantur viscera animæ meæ; te semper sitiat fontem vitæ, fontem sapientiæ et scientiæ, fontem æterni luminis, torrentem voluptatis, ubertatem domus Dei; te semper am-

biat, te quærat, te inveniat, ad te tendat, ad te perveniat, te meditetur, te loquatur, et omnia operetur in laudem et gloriam nominis tui, cum humilitate et discretione, cum dilectione et delectatione, cum facilitate et affectu, cum perseverantia usque in finem; et tu sis solus semper spes mea, salus mea, tota fiducia mea, divitiæ meæ, delectatio mea, jucunditas mea, gaudium meum, quies et tranquillitas mea, pax mea, suavitas mea, odor meus, dulcedo mea, cibus meus, refectio mea, refugium meum, asylum meum, sapientia mea, portio mea et possessio mea, thesaurus meus in quo fixa et firma et immobiliter sit radicata mens mea et cor meum. Amen.

Alia Oratio post Missam.

Gratias ago tibi, omnipotens et misericors Deus, gratiarum actiones tremendæ majestati tuæ; piissime et immense Pater, habeo, quia me indignissimum et nefandissimum peccatorem pretioso corpore et sanguine Filii tui Domini nostri Jesu Christi consolari et satiare dignatus es. Quæso igitur, dulcissime Domine Jesu, ut hæc sancta communio non sit mihi ad judicium et condemnationem; sed tua gratia et pietate sit mihi suavitas et dulcedo, animæ meæ salus et sanctitas, in omni tentatione pax et gaudium, in omni tribulatione lumen et virtus, in omni verbo et opere solatium, et tutela finalis in morte, ad evadendas omnium inimicorum meorum insidias, et proficiat mihi ad salutem corporis et animæ in vitam æternam; et præsta ut illic nulla remaneat peccati macula, ubi tua sancta introierunt sacramenta. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Devota ex Th. a Kemp. Orat. quotidie dicenda.

Adjuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut qui officium sacerdotale suscepimus, digne et devote tibi in omni puritate et in conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conservari, ut debemus, concede nobis tamen digne flere mala quæ gessimus; ut in spiritu humilitatis ac bonæ voluntatis proposito tibi ferventius deservire valeamus. Amen.

Oratio pro omnium necessitatibus.

Domine Jesu Christe, qui per apostolum tuum Jacobum dixisti, *Orate pro invicem, ut salvemini*, respice propitius ad preces quas pro singulorum necessitatibus effundimus, et miserere omnium quos fecisti; emitte lucem tuam et veritatem tuam in gentes quæ te non noverunt, et adduc eas in montem sanctum tuum et in tabernacula tua. Sanctifica Ecclesiam tuam quam acquisivisti sanguine tuo; et ab ea aufer omnia scandala, dissensiones et schismata, ut tandem aliquando fiat unum ovile et unus pastor. Da summo pontifici nostro, cunctisque prælatis, ut oves sibi commissas fideliter pascant fructu orationis, exemplo bonæ conversationis, verbo prædicationis, et subsidio charitatis. Sit perpetua in illis oneris sibi impositi consideratio, et sacerdotio fungantur sine reprehensione. Reforma omnes ecclesiasticos ordines, ut et ipsi luceant coram hominibus, sitque in eis virtutum decus et splendor sanctitatis. Reduc omnes religiones ad fervorem et perfectionem in qua fuerunt institutæ. Da superioribus zelum disciplinæ, subditis obedientiam, ut professione sua omnes digni inveniantur. Da prædicatoribus vocem virtutis, ut a cœno vitiorum peccatores educant, et perducant

ad timorem et amorem tuum. Illumina sapientia tua omnes reges et principes, cunctosque magistratus, ut subditis sibi populis justitiam fideliter administrent, pacem diligant, Ecclesiam venerentur, mandata tua custodiant, et de hostibus sanctæ fidei, te protegente, triumphent. Defende fideles tuos a fame, peste et bello, ab omni angustia et calamitate; et illos adjuva quos affligi et tribulari permisisti, ut omnes sibi misericordiam tuam sentiant adfuisse. Ne sinas eos labi qui in periculo et occasione peccandi versantur, eosque conserva quos gratiæ tuæ pretiosissimo munere locupletasti. Adesto agonizantibus, ut vera contritione purgati, et amore tuo succensi, diaboli insidias evadant, et a damnatione perpetua liberentur. Memento tot miserabilium peccatorum, qui in foveam peccati mortalis infeliciter lapsi, sine ope tua, inde emergere non possunt, et uberiorem da illis gratiam, ut surgant et resipiscant. Omnibus item inimicis nostris charitatem et dulcedinem tuam benignus infunde, et libera nos a malorum insidiis. Da illis quos ego offendi, aut scandalizavi, veniam peccatorum et veram emendationem. Omnes autem amicos et benefactores, consanguineos affines nostros, illustra gratia tua, succende amore tuo, ut te solum quærant, te solum diligant omnique tempore opera illorum plena inveniantur in oculis tuis. Custodi omnes mihi commissos et commendatos, et pro quibus orare debeo, præcipue vero N. et N. rege et salva eos juxta beneplacitum tuum, ut nemo ex illis pereat. Succurre omnibus pro quibus me orare tu vis, et ego nescio. Protege servos tuos omnes qui te maxime diligunt, quamvis eorum numerum et nomina ignorem; justis autem tepidis et imperfectis auge fidem, spem, charitatem atque fervorem; ut ad culmen perfectionis cito perveniant. Respice benignis oculis animas in purgatorio

detentas, illas præsertim quæ suffragiis nostris magis indigent; et da illis requiem sempiternam. Mei denique memento, omnium miserrimi et indignissimi, qui gratiæ tuæ auxilio tanto majori præ ceteris indigeo, quanto infirmior sum et ad malum pronior. Extingue in me omnia terrena desideria, et ignem tui amoris accende. Posside me jugiter secundum beneplacitum tuum, ut te in omnibus et ubique inveniam, donec per felicem mortem ad te merear pervenire. Amen.

Oratio ad B. V. M.

O SERENISSIMA et inclyta Mater Domini nostri Jesu Christi, Virgo Maria, regina mundi, quæ eumdem Creatorem omnium creaturarum in tuo sanctissimo utero fuisti digna portare, cujus idem sacratissimum corpus et sanguinem sumpsi, ad ipsum pro me misero peccatore intercedere digneris; ut quidquid in hoc ineffabili sacramento ignoranter, negligenter, irreventer, et accidentaliter omisi, tuis precibus sanctissimis mihi indulgere dignetur, qui vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

O regina plena majestatis! ne avertas oculos tuos misericordes a nobis: fac, precibus tuis, Mater carissima, ut Deus consummet adoptionem discipulorum, et gloriosum titulum filiorum, ut coheredes effecti dilectissimi Filii tui, tecum ejus semper lætemur aspectu. Amen.

Oratio ad omnes sanctos.

AVETE, omnes electi et dilecti Dei, angeli et beati omnes, præsertim N. N. quibus me nunc et semper humillime commendo. Ego indignus laudo, honoro, et imploro vos, et in augmentum gloriæ et exsultationis vestræ, offero vobis, omnis salutis bonique fontem et thesaurum, nempe dulcissimum cor

J. C. D. N. Gratias ex corde ago Deo, qui vos elegit et justificavit per immensam gratiam suam; qui prævenit vos in benedictionibus dulcedinis suæ, quique vos conservavit in via per omnia salutis obstacula, et sic demum beatificavit in gloria. Gratias æternas ago Deo, pro omnibus donis et beneficiis, quæ in tempore dedit vobis, et in æternum daturus est.

Eia, felices amici Dei, obtinete mihi, clienti vestro, plenam peccatorum veniam, et perfectam mei ipsius abnegationem; ut, per viam augustam, sequar vestigia vestra; sed et pacem Dei, quæ exsuperet omnem sensum, seu tranquillitatem animi; intimum et sincerum Dei amorem quo vos omnes succensi, mundum, carnem, dæmonem, et omnia vitæ præsentis adversa, fortiter et gloriose, vicistis, per vos supplex exposco. Orate, quæso, pro me, nunc et in hora mortis, quando hinc migraturus, et ad summi judicis horrendum tribunal sistendus sum; ut non intret mecum in judicium, sed secundum infinitam misericordiam suam me judicet; ut sic tandem admitti possim in felicissimum vestrum consortium, in illa superna Jerusalem, ubi simul laudemus ac superexaltemus Deum ac Dominum nostrum in secula. Amen.

Sanctus Augustinus, de dignitate sacerdotum, sic ait:

O VENERANDA sacerdotum dignitas, in quorum manibus, Dei Filius, velut in utero Virginis incarnatur! O felices sacerdotes, si sacerdotaliter vixeritis! O cœleste mysterium, quod per vos Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus tam mirabiliter operantur, sub tam ineffabili mysterio vestro, quod uno eodemque momento, idem Deus qui præsidet in cœlo, in ma-

nibus vestris est in sacrificio! Cœlum miratur, horrescit infernus, contremiscit diabolus, reveretur quam plurimum angelica celsitudo. Quid retribuam Domino (ut taceam de ceteris, quæ retribuit mihi), pro tam singulari dono mihi sacrificii impenso, quod est datum optimum et donum perfectum? O venerabilium sanctitudo manuum! O felix exercitium, ubi tractat Christum sacerdos Dei Filium, cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum! O sacerdotes! attendite: major est dignitas vobis collata, quam angelis, qui adorant quod vos conficitis, nec ipsi conficère possunt. O altitudo sapientiæ Dei! O ineffabilis clementia Salvatoris! Quod datum non est angelis, concessum est homini. Sacerdos hoc sacramentum ineffabile conficit: angelus conficienti sibi, quasi famulus assistit. O quam venerabile, quam gloriosum, quam insigne fuit apud antiquos nomen sacerdotii! Sed hodie quid abjectius eo, quid vilius! O sacerdotes! si anima cujuslibet justi sedes Dei est, multo magis sedes ac templum Dei esse debetis mundum et immaculatum. Si beatus est venter qui novem mensibus Christum portavit, ita, etsi non tantum, tamen beata esse debent corda vestra, in quibus quotidie eligit sibi hospitium Filius Dei. Si beata sunt ubera quæ parvulus suxit, ita debet et os esse beatum, quod carnem ejus sumit, et sanguinem sugit. Carnes ergo vestras cum timore ejus confringite, et vobis diligenter providete, ne lingua loquendo, quæ vocat de cœlo Filium Dei, contra Dominum loquatur; et ne manus, quæ intinguntur sanguine Christi, polluantur sanguine peccati.

Thomas a Kemp. de eadem dignitate sic habet, lib. 4, c. 11, num. 6 et 7.

O quam magnum et honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est Dominum majestatis verbis

sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, et ceteris ministrare!

O quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor erit sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis! Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum et utile procedere debet verbum, qui tam sæpe accipit Christi sacramentum.

Oculi ejus simplices et pudici, qui Christi corpus solent intueri. Manus puræ et in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli et terræ solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in lege dicitur : *Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester.* Lev. 19 et 20.

Tu autem, o homo Dei! hæc meditare, in his esto. 1. Tim. 4 et 6,

---

ALIA

GRATIARUM ACTIONIS POST MISSAM

EXERCITIA.

OBSERVATUM *est supra, pag.* 132, *permagni referre ut, peracta missa, aut communione, non statim a templo sancto Domini recedamus, sed sufficiens gratiarum actioni tempus impendamus, suavissimo fruentes hospite nostro, et gustantes quam bonus sit his qui recto sunt corde.*

Hunc autem in finem, sequentia dare duximus exercitia, ut (dictis, redeundo ab altari ad sacristiam, antiphona, Trium Puerorum, *et cant.* Benedicite, *cum* ℣. ℣. *et orationibus, ut suo loco ponuntur) inde quisque seligere possit quod magis*

arriserit, fastidiumque ex crebra unius repetitione nasci solitum, pellere ac removere.

DOMINICA.

HYMNUS. *Dan.* 3.

Benedictus es, Domine, Deus Patrum nostrorum. Et laudabilis et gloriosus in secula.

Et benedictum nomen gloriæ tuæ, quod est sanctum. Et laudabile et gloriosum in secula.

Benedictus es in templo sancto gloriæ tuæ. Et laudabilis et gloriosus in secula.

Benedictus es super thronum sanctum regni tui. Et laudabilis et gloriosus in secula.

Benedictus es super sceptrum divinitatis tuæ. Et laudabilis et gloriosus in secula.

Benedictus es, qui sedes super cherubim, intuens abyssos. Et laudabilis et gloriosus in secula.

Benedictus es, qui ambulas super pennas ventorum, et super undas maris, Et laudabilis et gloriosus in secula.

Benedicant te omnes angeli et sancti tui. Et laudent te et glorificent in secula.

Benedicant te cœli, terra, mare, et omnia quæ in eis sunt. Et laudent te et glorificent in secula.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Et laudabili et glorioso in secula.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in secula seculorum. Amen. Et laudabili et glorioso in secula.

Ant. Benedictus Deus in donis suis, et sanctus in omnibus operibus suis.

PRECES.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison. Pater noster, etc.

℣. Et ne nos inducas, etc.

℟. Sed libera nos, etc.

℣. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus.

℟. Escam dedit timentibus se.

℣. Benedicam Dominum in omni tempore.

℟. Semper laus ejus in ore meo.

℣. In Domino laudabitur anima mea.

℟. Audiant mansueti, et lætentur.

℣. Magnificate Dominum mecum.

℟. Et exaltemus nomen ejus in idipsum.

℣. Domine, exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Visita, quæsumus, Domine, familiam tuam, et corda sacris dicata mysteriis pervigili tuere pietate; ut remedia salutis æternæ, quæ, te miserante, percipiunt, te protegente, custodiant.

Cognoscimus, Domine, tuæ circa nos clementiæ largitatem : et ideo fiducialius imploramus, ut quos pascere non desinis immeritos, et digne tibi servire perficias, et donis uberioribus prosequaris.

Majestatem tuam, Domine, suppliciter exoramus, ne perire patiaris quibus tanta remedia providisti; sed cum divini frequentatione mysterii crescat nostræ salutis effectus.

Pignus amoris tui, Domine, quo pascimur, intercedente beata Deipara Virgine Maria, det nobis in tuo servitio perseverantiam; ut qui filii sumus adoptionis, filii resurrectionis esse mereamur.

Prosint nobis, Domine, ad salutem corporis et animæ visibilia sacramenta, quæ sumpsimus; et præsta, horum virtute, ut illo invisibili cibo et potu mereamur perfrui, quo custos angelus noster utitur et nutritur.

Præstent nobis, Domine, divina quibus communicavimus mysteria, ut, qui filii sanctorum sumus, eorum precibus et imitatione, concessam ipsis, et promissam nobis, hereditatem consequamur æternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Exercitium mire elegans et efficax, post missam aut communionem, ex Antonio Molina Carth. in Instruction. Sacerd. qui asserit hac forma utiliorem excogitari non posse.

O Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, qui ex abundantia infinitæ charitatis tuæ, dedisti nobis unigenitum Filium tuum, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam; utque ex immenso meritorum ejus thesauro nostra suppleatur inopia! en ego miser peccator, sed per misericordiam tuam, vocatus in societatem Filii tui; nunc quoque particeps factus sum corporis et sanguinis ejus. Proindeque illum jam in pectore meo complector, et tanquam rem meam intime mihi conjunctam possideo.

Atque ut talem, in unione charitatis, qua seipsum olim dedit pro nobis in ara crucis, et modo se dat et communicat in sacramento altaris; tibi eum offero una cum omnibus meritis atque virtutibus in æternam laudem et gloriam tuam: ut in illo tibi perfecte complaceat, et nos, qui tibi placere de actibus nostris non valemus, dilectissimi Filii tui meritis et patrocinio, perfecte placeamus.

Offero tibi, Pater sanctissime, omnem ejus charitatem, religionem, obedientiam, humilitatem, paupertatem, mansuetudinem, patientiam, cum aliis omnibus virtutibus quibus excelluit, ut totum quod mihi deficit, per illas suppleatur.

Cumque ego debitas tibi gratias agere nequeam, pro beneficiis in me collatis, offero tibi omnes laudes quas ipse obtulit, cum visibilis inter homines versaretur in terra, et quas tibi nunc offert in gloria.

Cum vero satisfacere nequeam tibi pro debitis seu peccatis meis, offero tibi omnes labores ejus, jejunia, vigilias, fatigationes, orationes, quidquid denique fecit aut pertulit a primo instanti conceptionis, quousque spiritum emisit in cruce; omnes angustias, dolores, ac tormenta passionis, omnem sanguinem pro me effusum, omnia vulnera pro me accepta, ac mortem pro me toleratam.

Ecce hic est thesaurus, Pater clementissime, in quo totam spem reposui; hæ sunt divitiæ, quas offero in satisfactionem debitorum meorum.

Aspice, pie Pater, in faciem Christi tui, et cum sit hic Filius tuus dilectus, in quo tibi bene semper complacuit, qui mihi nunc intime conjunctus est, supplex rogo, ut me quoque aspicias oculis misericordiæ tuæ. Sub ejus protectione ac tutela, sub umbra meritorum ipsius, compareo coram te; ut illum præcipue intuens, me quoque clementer ac benigne respicias tanquam mancipium ejus ac servum perpetuum.

Ne permittas, obsecro, ut pereat illa anima quæ toties in se recepit Filium tuum, qui a te missus venit in mundum quærere et salvum facere quod perierat. Hoc præsta mihi per infinitam misericordiam tuam. Amen.

Devotæ aspirationes ad Christum.

1° Mirantur, bone Jesu, creaturæ omnes, te in purissimum Mariæ, Matris tuæ, uterum descendisse, cum tamen integerrima illa, et omni virtute

ac gratia refertissima fuerit: an non mirari magis debeo, quod volueris ad me divertere, a me recipi, a me teneri, *paupere, nudo, misero, miserabili?*

Tune, Domine, sanctus sanctorum! in me manere dignatus es, qui sum sordes peccatorum? Itane voluisti honorare me, qui tamdiu fui immundum vas, ut fierem templum tuum, tabernaculum tuum, et quasi theca sacrarum reliquiarum corporis et sanguinis tui, quæ longe omnes SS. reliquias excedunt? Benedicant te omnes angeli tui, pro tanta in me dignatione. Effice ergo, ut jam sciam, et *sciam* semper *vas meum possidere, non in passione desiderii, sicut gentes quæ ignorant Deum, sed in sanctificatione et honore.*

Da mihi, dulcissime Jesu, præsentiæ tuæ affectus persentire. Memini benedictionum quibus cumulasti eos qui te aliquando in domum suam exceperunt. Maria, Mater tua, ubi te in suum recepit uterum, omnibus gratiæ donis repleta est. Zachæo publicano, cujus usus es hospitio, *salus a Deo facta est.* Simul atque, obita pro nobis morte, in limbum descendisti, illum in *paradisum* quemdam commutasti. Domum *Obededom et omnia ejus,* propter arcam testamenti, large benedixisti. Benedic quoque domum cordis mei in quam ingressus es; eam, quæso, in paradisum converte, et tuo Sancto imple Spiritu.

Memini, piissime Jesu, sacris de te litteris esse mandatum, quod *omnis turba quærebat te tangere,* quia *virtus de te exibat, et sanabat omnes.* Ecce ego te jam non tetigi tantum, sed in me quoque recepi; exeat, quæso, a te virtus illa divina, quæ sanet animam meam, curet omnem ejus languorem, et novas ei addat vires ad serviendum tibi omnibus diebus in sanctitate et justitia.

2° Satim ac anima tua, o bone Jesu! egressa est

e tuó pretioso corpore, voluisti illud, myrrha et aromatibus conditum, sindone purissima involutum, inferri in sepulcrum novum, petra bene munitum, et jam toto orbe gloriosum. Ecce modo (quod tui muneris est) corpus idem tuum, a morte suscitatum, animaque beatissima informatum, mihi porrigis, ut in me, tanquam in sepulcro recondam. Fac, o Domine! per hæc mysteria, tanta charitatis tuæ munera, ut sacratissimum illud corpus aromatibus et bono virtutum odore condiam, et sindone puræ conscientiæ involutum, in cor novum mundumque reponam. Utinam tu in me, et ego in te jugiter maneam et requiescam! Amen.

Gratiarum actio ad eumdem.

Quid *retribuam tibi*, Domine Jesu, *pro omnibus quæ retribuisti mihi*, præsertim hodie? Sollicitus mei, dedisti mihi corpus tuum in cibum, et sanguinem tuum in potum, et utrumque in pignus futuræ gloriæ. *Quis audivit unquam tale? Quis vidit huic simile?* Utinam aperiantur labia mea, et repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam, et enarrem universa mirabilia tua.

Magnificet anima mea Dominum, tot tantisque affecta beneficiis, et exultet spiritus meus in Deo salutari meo; quia respexit humilitatem servi sui, et fecit mihi magna qui potens est, et esurientem implevit bonis. Laudate Dominum, omnes gentes, laudate eum, omnes populi; quoniam confirmata est super me misericordia ejus. Laudate eum, omnes angeli ejus, laudate eum, omnes virtutes ejus, reges terræ et omnes populi, principes et omnes judices terræ, juvenes et virgines, senes cum junioribus.

Sed et lingua mea, o pie Jesu! meditabitur jus-

titiam tuam, tota die laudem tuam. Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi? Potens es, Domine, et veritas tua in circuitu tuo; magnificus in donis tuis, et sanctus in omnibus operibus tuis. Jucundum sit tibi eloquium meum; ego vero delectabor in te, et in mandatis tuis exercebor. Tene manum dexteram meam, et in voluntate tua deduc me ut aliquando cum gloria suscipias me. Amen.

ORATIO CLEMENTIS PAPÆ XI.

Quomodo hac me gratia dignatus es, Domine, ut corporis et sanguinis tui sacramento satiares; ita me quoque hujus operationibus atque virtutibus cunctis impleas, quæso.

CREDO, Domine; sed credam firmius. Spero, Domine; sed sperem securius. Amo, Domine; sed amem ardentius. Doleo, Domine; sed doleam vehementius

Adoro te ut primum principium; desidero ut finem ultimum; laudo ut benefactorem perpetuum; invoco ut defensorem propitium.

Tua me sapientia dirige; justitia contine; clementia solare; potentia protege.

Offero tibi, Deus, cogitanda, ut sint ad te; dicenda, ut sint de te; facienda, ut sint secundum te; ferenda, ut sint propter te.

Volo quod vis; volo, quia vis; volo, quomodo vis; volo, quandiu vis.

Oro, Domine, intellectum illumines; voluntatem inflammes; corpus emundes; animam sanctifices.

A superbia non inficiar; adulatione non afficiar; a mundo non decipiar; a Satana non circumveniar.

Gratiam præsta memoriam purgandi, linguam frenandi, oculos cohibendi, sensus coercendi.

Defleam præteritas iniquitates; repellam futuras tentationes; corrigam vitiosas propensiones; excolam idoneas virtutes.

Tribue mihi, bone Deus, amorem tui, odium mei, zelum proximi, contemptum seculi.

Studeam superioribus obedire, inferioribus subvenire, amicis consulere, nemini invidere.

Meminerim, o Jesu! mandati tui et exempli, inimicos diligendo, injurias sufferendo, persequentibus benefaciendo, pro calumniatoribus orando.

Vincam voluptatem austeritate, avaritiam largitate, iracundiam lenitate, tepiditatem pietate.

Redde me prudentem in consiliis, constantem in periculis, patientem in adversis, humilem in prosperis.

Fac, Domine, ut sim in oratione attentus, in epulis sobrius, in munere sedulus, in proposito firmus.

Curem habere sanctitatem interiorem, modestiam exteriorem, conversationem exemplarem, vitam regularem.

Naturæ invigilem domandæ, gratiæ fovendæ, legi servandæ, saluti promerendæ.

Sanctimoniam assequar sincera peccatorum confessione, fervida corporis Christi communione, continua mentis recollectione, pura cordis intentione.

Discam a te, Deus, quam tenue quod terrenum, quam grande quod divinum, quam breve quod temporaneum, quam durabile quod æternum!

Da mortem præveniam, judicium pertimeam, infernum effugiam, paradisum obtineam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deprecatio pro aliorum necessitatibus.

Ex Constitut. Apost. lib. 8, cap. 15.

Domine Deus omnipotens, Pater Christi tui benedicti Filii, exauditor eorum qui recte invocant

te, cognitor precum etiam eorum qui tacent; gratias agimus tibi quod nos dignos censuisti qui participaremus sancta tua mysteria, quæ præbuisti nobis ad plenam eorum quæ bene cognovimus persuasionem, ad custodiam pietatis, ad remissionem delictorum; quoniam nomen Christi tui invocatum est super nos. Qui segregasti nos ab impiorum communione aduna cum iis qui tibi sunt consecrati; confirma nos in veritate per Sancti Spiritus adventum; quæ ignoramus revela, quæ deficiunt supple, quæ novimus corrobora. Sacerdotes inculpatos conserva in cultu tuo, reges tuere in pace, magistratus in justitia, acrem in temperie, fruges in ubertate, mundum in omnipotente providentia. Gentes bellicosas seda, errantes converte, populum tuum sanctifica; virgines conserva; conjuges custodi in fide; castos robora; nuper initiatos firma; catechumenos erudi, ac dignos initiatione redde; nosque omnes congrega in regnum cœlorum, in Christo Jesu Domino nostro; cum quo tibi gloria, honor ac veneratio, et Sancto Spiritui, in secula. Amen.

Oratio ad B. V. M.

Commendo me tibi, serenissima vereque inclyta virgo Maria, cœli terræque regina, quæ in tuis sacratissimis visceribus eumdem Dominum et omnium Creatorem quem modo suscepi, de Spiritu Sancto conceptum, digne portasti; precor te Matrem Dei sanctissimam, ut pro me apud eumdem Filium tuum intercedas, et quidquid quacumque ratione, in summi hujus sacramenti celebratione deliqui, hujus negligentiæ et indignitatis meæ veniam mihi impetres. Tu semper casta, pura, innocens, post conceptum Filium etiam castior, purior, sanctior, Deoque gratior evasisti: utinam et ego tam di-

vini sacramenti perceptione ita sanctificer, ut deinceps cor et corpus meum ab omni lethalis peccati macula tuear impollutum! Tu, concepto Filio tuo de Spiritu Sancto, magnificas laudes decantasti, et in Deo salutari tuo mirabiliter exsultasti; fac meritis et precibus tuis, Virgo Mater, ut cum hac sacra communione novum et ardentem spiritum conjugem, ac semper in gratiarum actione pie verser, tantoque Redemptori et hospiti me nunquam ingratum exhibeam, sed fidelem in omnibus servum ac ministrum. Amen.

Oratio Ecclesiæ ad omnes sanctos.

Ant. Sancti Dei omnes, intercedere dignemini pro nostra omniumque salute.

℣. Lætamini in Domino et exsultate, justi.

℟. Et gloriamini, omnes recti corde.

OREMUS.

Protege, Domine, populum tuum, et apostolorum tuorum Petri et Pauli, et aliorum apostolorum patrocinio confidentem, perpetua defensione conserva.

Omnes sancti tui, quæsumus, Domine, nos ubique adjuvent; ut, dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus; et pacem tuam nostris concede temporibus, et ab Ecclesia tua cunctam repelle nequitiam. Iter, actus et voluntates nostras, et omnium famulorum tuorum, in salutis tuæ prosperitate dispone; benefactoribus nostris sempiterna bona retribue, et omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concede. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

FERIA II.

Hymnus SS. Ambros. et August.

Te Deum laudamus: te Dominum confitemur.
Te æternum Patrem: omnis terra veneratur.
Tibi omnes angeli: tibi cœli et universæ potestates.
Tibi cherubim et seraphim: incessabili voce proclamant:
Sanctus, sanctus, sanctus: Dominus Deus sabaoth.
Pleni sunt cœli et terra: majestatis gloriæ tuæ.
Te gloriosus: apostolorum chorus.
Te prophetarum: laudabilis numerus.
Te martyrum candidatus: laudat exercitus.
Te per orbem terrarum: sancta confitetur Ecclesia.
Patrem: immensæ majestatis.
Venerandum tuum verum: et unicum Filium.
Sanctum quoque: paracletum Spiritum.
Tu rex gloriæ: Christe.
Tu Patris: sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem: non horruisti Virginis uterum.
Tu, devicto mortis aculeo: aperuisti credentibus regna cœlorum.
Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.
Judex crederis: esse venturus.
Te ego quæsumus, famulis tuis subveni: quos pretioso sanguine redemisti.
Æterna fac cum sanctis tuis: in gloria numerari.
Salvum fac populum tuum, Domine: et benedic hereditati tuæ.
Et rege eos: et extolle illos usque in æternum.
Per singulos dies: benedicimus te.
Et laudamus nomen tuum in seculum: et in seculum seculi.

Dignare, Domine, die isto: sine peccato nos custodire.

Miserere nostri, Domine: miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Domine, super nos: quemadmodum speravimus in te.

In te, Domine, speravi: non confundar in æternum.

Ant. Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui; secundum nomen tuum, Deus, ita et laus tua in fines terræ.

PRECES.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Pater noster, etc.

℣. Et ne nos inducas, etc.
℟. Sed libera nos, etc.
℣. Domine, Deus virtutum.
℟. Quis similis tibi?
℣. Cibasti nos ex adipe frumenti
℟. Et de petra, melle saturasti nos.
℣. Confiteantur tibi populi, Deus.
℟. Confiteantur tibi populi omnes.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Deus, qui nobis verum de cœlo panem dedisti, ut qui ex eo manducaverit non moriatur; præsta, quæsumus, sic nos illum digne sumere, ut resurrectionis ad vitam consortes esse mereamur.

Concede, quæsumus, Domine, ut panis vitæ quem, te donante, sumpsimus, adversus mortiferum peccati venenum corda nostra muniat, et nobis jugiter conferat vitæ spiritualis incrementum.

Domine Jesu, lux indeficiens, qui de cœlo des

cendisti, ut mundum ab ignorantiæ tenebris liberares; da nobis, per hæc mysteria, illuminatos oculos cordis, ut et viam vitæ cognoscere, et in ea sine offensione incedere valeamus.

Quos Filii tui corpore et sanguine satiasti, Domine, intemeratæ Matris ejus intercessione ab omni macula custodi, ut tanti fructum mysterii percipere mereamur.

Panis angelorum, Domine, det nobis angelicam puritatem et fortitudinem, ut, debellato dæmone, tibi sine macula ab ipsis præsentari, et cum ipsis de te in æternum satiari mereamur.

Cordibus nostris gratiam tuam, Domine, benignus infunde; et, intercedentibus sanctis protectoribus nostris, contra diabolicos tuere semper incursus.

Animabus, quæsumus, Domine, famulorum famularumque tuarum oratio proficiat supplicantium, ut eas et a peccatis omnibus exuas, et tuæ redemptionis facias esse participes. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

OBLATIO

Post missam facienda æterno Patri.

1. *Ad ipsius honorem et gloriam.*

Sanctissime Pater, en ego indignissima creatura tua, suscepi dilectissimum Filium tuum, eumque tanquam rem meam, mihique conjunctam in pectore meo adhuc contineo; illum ergo in modum justi Simeonis in ulnas meas suscipiens, tali affectu et intentione, quali semetipsum tibi obtulit jacens in præsepio, et pendens in cruce, offero majestati tuæ ad supremam laudem et gloriam tuam, in recognitionem tui supremi dominii, in gratiarum actionem

omnium beneficiorum ulli unquam creaturæ concessorum, et in plenam abolitionem omnis injuriæ ab ullo unquam tibi irrogatæ.

2. *In memoriam et cultum Christi, B. M. Virginis et omnium sanctorum.*

Offero illum quoque ad supremam laudem et gloriam ejusdem Domini nostri Jesu Christi, in cultum et memoriam SS. incarnationis, nativitatis, passionis, resurrectionis et ascensionis, omniumque mysteriorum vitæ et mortis ejus; item in cultum et augmentum gaudii, gloriæ et beatitudinis SS. et immaculatæ Virginis Matris ejus, omniumque angelorum et sanctorum, maxime illorum quorum hodie memoriam agimus, et dilectorum patronorum meorum.

3. *Pro ipso celebrante.*

Et quia, o Domine! suscipiendo Filium tuum factus sum particeps omnium ipsius meritorum, his innixus audeo te rogare pro SS. gratia tua, qua perficere possim SS. ejus voluntatem; ad hoc enim ipse me tanti sacramenti consortem fecit, ut deinceps tibi vivam, mihi moriar, ut sim humilis, patiens, charitate repletus, castus et perfectus. Da ergo mihi, sanctissime Pater, ut adimpleam hanc SS. Filii tui voluntatem; exorna me his sanctis virtutibus, fide, spe, charitate, patientia, castitate, etc., omnibusque gratiis quas scis mihi esse necessarias: largire purissimam illuminationem intellectus ad cognoscendum beneplacitum tuum, et faciendam voluptatem tuam; ut in omnibus et per omnia tibi placeam, tibi fideliter serviam, teque sincere et constanter amem et diligam.

4. *Pro tota Ecclesia.*

Sanctifica, o piissime Pater! Ecclesiam tuam; aufer ab ea omnia scandala et schismata, ut fiat unum ovile et unus pastor; effunde misericordiam tuam in gentes quæ te non noverunt, et illumina corda illarum ut te cognoscant et ament; dissipa consilia impiorum, ne regno tuo officiant et propagationi gloriæ tuæ; da summo pontifici, prælatis, ordinibus ecclesiasticis ac regularibus, divinum tuum amorem, ut suo officio rite fungantur; regibus, principibus, cunctisque magistratibus sapientiam, qua justitiam fideliter administrent, pacemque sequantur, ac populo tuo tuam benedictionem; tribue agonizantibus veram contritionem tuumque amorem, peccatoribus veniam ac veram emendationem, inimicis meis tuam charitatem ac dulcedinem, amicis, benefactoribus et consanguineis tuam dilectionem; nosque et omnia nostra dirige, ut cultus tuus semper et ubique vigeat et perseveret; animabus in purgatorio detentis, illis maxime quæ suffragiis nostris indigent, vel quibus sum obligatus, requiem sempiternam concede ac beatam tui fruitionem.

Gratiarum actio.

Quis sum ego, bonitas infinita, ut me sacris altaribus adstare volueris, tibique offerre de donis tuis sanctum sacrificium, hostiam immaculatam? Unde inveni hanc gratiam in oculis tuis, ut ostenderes in me divitias misericordiæ tuæ? Venite et audite, omnes angeli et sancti Dei, et narrabo vobis quanta fecit Dominus animæ meæ. Nam cum essem abjectus in domo mea, de pulvere erexit me, et constituit me cum principibus populi sui, ut comederem panem et biberem vinum in mensa sua omnibus diebus vitæ meæ. Quas ego tibi gratias agam,

clementissime Jesu, Salvator mundi, aut quid retribuam tibi pro omnibus quæ retribuisti mihi? Vero enim de te, sponso Ecclesiæ, illud canticorum intelligitur: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciat eam.* Tu omnia quæ habes mihi largitus es, corpus, sanguinem, animam et divinitatem tuam; etsi ego tribuam tibi omnem substantiam domus meæ, corpus, animam et libertatem, cum omnibus quæ nunc habeo, vel habere possum, hoc quasi nihilum reputabitur in comparatione immensi et inæstimabilis doni tui. Tantum tibi debeo quantum ipse vales, qui infinitus es; quare debitum meum omnem facultatem meam excedit. Audeo tamen rogare te, ne despicias munusculum quod tibi offero in simplicitate cordis mei, dicens cum sponsa: Dilectus meus mihi, et ego illi. Nam sicut tu totum te mihi tradidisti in nutrimentum animæ meæ, ita ego me totum servituti tuæ consecro; et quidquid habeo, quidquid sum, quidquid possum, tibi penitus trado, ut me totum tibi vindices; nec quidquam mei superesse mihi patiaris. Amen.

Piæ aspirationes post missam.

Inveni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Te, mi Jesu, amplector. Te amor et gaudium meum, obtineo. Te cordis mei thesaurum comprehendo, in quo omnia possideo. De omnibus necessitatibus meis erue me, Domine; et fac ut tam pleni tibi sim, quam tu mihi. Tu es, creator et plasmator meus; cor mundum crea in me, et spiritum rectum innova in visceribus meis. Tu es rex et Dominus meus; posside me, et nemo præter te. Tu es doctor et magister meus, bonitatem et disciplinam et scientiam doce me. Tu es advocatus meus

apud Deum patrem, fac avertat iram suam a me. Tu es qui venturus judicare vivos et mortuos, ne intres in judicium cum servo tuo. Tu es dilectus meus sponsus, desponsa me tibi in misericordia et miserationibus. Tu dux et defensor meus; pone me juxta te, et cujusvis manus pugnet contra me. Tu victima pro me factus es; in Domino sperans non infirmabor. Tu salvator et redemptor meus es; consumma opus tuum, et labor tuus non sit cassus. Tu es pars hereditatis meæ, et portio mea in terra viventium; hereditatem meam restitue mihi. Tu es gloria mea, corona et merces nostra magna nimis; admitte me in bona Domini quæ præparasti diligentibus te. O Jesu! o piissime Jesu! o Jesu Fili Mariæ Virginis! infunde in me gratiam, sapientiam, charitatem, castitatem, humilitatem, ut possim te perfecte diligere, te laudare, te perfrui, tibi servire, et in te gloriari, nunc et in perpetuum. Amen.

Alii pii affectus.

Quam pulcher es, dilecte mi, dilecte votorum meorum, Christe Jesu! Quam pulcher es! Quam bonus et amabilis! O unicæ deliciæ meæ! o vita mea! o gaudium meum! o suavitas summa! o Deus meus et omnia! ad te suspiro, clamo, anhelo. Complector et amo te totis præcordiorum affectibus, quia tu es Deus, ipsissima bonitas, amor æternus, sapientia inexhausta, potentia infinita, perfectio absoluta. Ecquid tandem me poterit separare a charitate tua? An voluptas brevis, opes caducæ, honores falsi, nugæ nugarum? Nec illæ, nec istæ facient, o bone Jesu! *mihi enim adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.* Adjuva me, pie Jesu, in sancto proposito meo, et promissionum mearum ne me sinas unquam oblivisci. Sit mihi sacratissimum sa-

cramentum tuum, contra omnium peccatorum meorum vulnera efficacissimum medicamentum, ac omnis gratiæ et virtutis complementum; sit contra omnia mala et pericula validissimum tutamentum, æternæque beatitudinis solidissimum fulcimentum. Amen.

Oratio ad B. V. M.

O Maria virgo et mater sanctissima! ecce suscepi dilectissimum Filium tuum quem immaculato utero tuo concepisti, genuisti, lactasti, atque sanctissimis amplexibus strinxisti. Ecce cujus aspectu lætabaris, omnibus deliciis replebaris, illum ipsum tibi humiliter et amanter repræsento amandum, sanctissimæ trinitati, in supremum latriæ cultum, pro tui ipsius honore et gloria, et pro meis totiusque mundi necessitatibus offerendum. Tu maternam vim apud Deum obtines, et fieri non potest ut non exaudiaris. Sit igitur pietatis tuæ, ipsam qua apud eum vales gratiam notam facere mundo; sanctis tuis precibus obtinendo reis veniam, medelam ægris, pusillis corde robur, afflictis consolationem, periclitantibus adjutorium et liberationem. Amen.

Oratio ad omnes sanctos.

O sancti, sanctæque Dei omnes, et beati spiritus angelici, quos Deus mellifluo vultu suo semper lætificat! orare pro me non dedignemini. Saluto et veneror vos, sincerasque Domino gratias ago, qui vos elegit et in suis benedictionibus prævenit. Eia, impetrate mihi veniam, impetrate gratiam et perfectam cum Deo unionem. Amen.

Alia oratio ad eosdem, qua postulatur perseverantia.

Intercedente beata Maria semper virgine, quæ somno sanctorum obdormiit cum omnibus sanctis qui

in Domino mortui sunt, Domine Jesu; per sanctissimam mortem tuam mihi indigno concedere digneris perseverantem in tua voluntate famulatum; ut secundum cor tuum esse, juxta beneplacitum tuum vivere, et in tua charitate ac dulci osculo mihi mori, ac tandem ad te detur pervenire. Amen.

Divinum auxilium, matris Dei præsidium, angelorum subsidium, sanctorum sanctarumque suffragium maneant semper nobiscum. Amen.

FERIA III.

Psalmus 102.

Benedic, anima mea, Domino: et omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus.

Benedic, anima mea, Domino: et noli oblivisci omnes retributiones ejus.

Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.

Qui redemit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia et miserationibus.

Qui replet in bonis desiderium tuum: renovabitur ut aquilæ juventus tua.

Faciens misericordias Dominus: et judicium omnibus injuriam patientibus

Notas fecit vias suas Moysi: filiis Israel voluntates suas.

Miserator et misericors Dominus: longanimis et multum misericors.

Non in perpetuum irascetur: neque in æternum comminabitur.

Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis.

Quoniam secundum altitudinem cœli a terra: corroboravit misericordiam suam super timentes se.

Quantum distat ortus ab occidente : longe fecit a nobis iniquitates nostras.

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se : quoniam ipse cognovit figmentum nostrum.

Recordatus est quoniam pulvis sumus : homo, sicut fenum dies ejus, tanquam flos agri sic efflorebit.

Quoniam spiritus pertransibit in illo, et non subsistet : et non cognoscet amplius locum suum.

Misericordia autem Domini ab æterno : et usque in æternum super timentes eum.

Et justitia illius in filios filiorum : his qui servant testamentum ejus.

Et memores sunt mandatorum ipsius : ad faciendum ea.

Dominus in cœlo paravit sedem suam : et regnum ipsius omnibus dominabitur.

Benedicite Domino, omnes angeli ejus : potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus.

Benedicite Domino, omnes virtutes ejus : ministri ejus, qui facitis voluntatem ejus.

Benedicite Domino, omnia opera ejus : in omni loco dominationis ejus, benedic, anima mea, Domino.

Gloria Patri, etc.

Ant. Angeli, archangeli, throni, dominationes, principatus, potestates, virtutes cœlorum, cherubim quoque ac seraphim, omnes sancti et sanctæ Dei, Dominum pro me benedicite in æternum.

PRECES.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.

Pater noster, etc.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos a malo.

℣. Benedic, anima mea, Domino.
℟. Et noli oblivisci omnes retributiones ejus.
℣. Benedic, anima mea, Domino.
℟. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, et replet in bonis desiderium tuum.
℣. Benedicite Domino, omnes angeli ejus.
℟. Ministri ejus, qui facitis voluntatem ejus.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Præstent hoc nobis, Domine, sumpta mysteria, ut misericordias tuas et hic et in æternum cantare mereamur.

Omnipotens et misericors Deus, qui nos sacramentorum tuorum participes efficis et ministros, præsta, quæsumus, ut per hæc quæ fideliter sumpsimus, et purgemur a vitiis et a periculis omnibus eruamur.

Fiant in nobis, quæsumus, Domine, sacramenta quæ sumpsimus, fons aquæ salientis in vitam æternam; et cibus noster sit facere voluntatem tuam, quia Deus noster es tu.

Deus, qui beatam Virginem Mariam, ut digna unigeniti tui mater efficeretur, immaculatam reddidisti, præsta nobis, per sacramenta quæ sumpsimus, dignum eidem in cordibus nostris habitaculum præparare, quem misisti Jesum Christum.

Concede nobis, misericors Deus, ut pane angelorum quo pascimur in via, jugiter cum ipsis satiari mereamur in gloria.

Intercedentibus sanctis tuis quos patronos recolimus, misericordiam tuam, Deus, multiplica super nos, quos corpore et sanguine Christi reficere dignatus es. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Devotæ aspirationes ad Christum.

Ecce, Domine, jam habeo te qui habes omnia.

Possideo te qui potes et possides omnia. Ergo, o Deus meus et omnia! abstrahe cor meum a ceteris omnibus extra te, in quibus nihil nisi vanitas et afflictio spiritus; in te uno fixum sit cor meum; in te sit requies mea, ubi est thesaurus meus, summa veritas, et vera felicitas, et felix æternitas.

Sentiat, o Jesu! mens mea dulcedinem præsentiæ tuæ: gustet quam suavis sis, Domine, ut inescata amori tui, nihil quærat extra te, unde gaudeat; quia tu es gaudium cordis mei, et pars mea, Deus in æternum.

Tu es medicus animæ meæ, qui languores nostros tuo livore sanasti. Ego vero sum infirmus ille, ad quem sanandum de cœlo venisti; itaque sana animam meam, quia peccavit tibi.

Tu es pastor meus, qui posuisti animam tuam pro ovibus tuis. Ecce ego ovis illa quæ perierat, et tamen dignaris me pascere corpore et sanguine tuo: suscipe me nunc in humeros tuos. Quid negabis mihi, qui teipsum dedisti? Rege me, et nihil mihi deerit, in loco pascuæ ubi me collocasti, donec ad pascua vitæ æternæ perducar.

O lux vera quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum! illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte, etc.

O ignis jugiter ardens et nunquam deficiens! ecce me tepidum et frigidum: ure renes meos et cor meum, ut ardeant amore tui. Ignem enim venisti mittere in terram, et quid vis, nisi ut accendatur?

O rex cœli et terræ, dives in misericordia! ecce ego egenus et pauper sum; tu nosti ubi magis egeam, tu solus me ditare et juvare potes. Deus, adjuva me, et ex thesauris bonitatis tuæ succurre inopi animæ meæ.

O Domine meus et Deus meus! ecce servus tuus

sum ego; da mihi intellectum, et excita affectum, ut sciam et faciam voluntatem tuam.

Tu es agnus Dei, agnus sine macula, qui tollis peccata mundi; tolle de me quod mihi nocet, et tibi displicet; et da quod nosti tibi placere et mihi prodesse.

Tu es amor meus et omne gaudium. Tu es Deus meus et omnia. Tu es pars hereditatis meæ et calicis mei. Tu es qui restitues hereditatem meam mihi.

O Deus meus et omnia! absorbeat, quæso, mentem meam vis ignita et melliflua amoris tui, ut amore tui mundo moriar, qui amore mei dignatus es in cruce mori, o Deus meus et omnia! Amen.

Devota oratio S. Bonaventuræ.

Domine Deus meus, quomodo ausus sum te alloqui, vilissima creatura? Nam fetidus sum peccator, vermis nequissimus et vanissimus homo. Tu autem, Deus deorum, Dominus dominantium, omne bonum, honestum et pulchrum. Tu rogas me, et ego fugio; tu de me es sollicitus, et de te non curo; mihi semper servis, et ego te semper offendo; te mihi tribuis, et ego te contemno. Sed ne reminiscaris, Domine, delicta mea, vel parentum meorum; sed pietatis tuæ viscera, et dolorem tuorum vulnerum considera. Miserere mei, et dele iniquitatem meam.

Intret, obsecro, dolor tuus intima mea, et omnem amorem expellat alienum. Sim tecum crucifixus mundo, ut sic mortuus, vita mea sit tecum abscondita in Deo. O vita mea! vita felix quæ abscondita est ipsi mundo, et sociata ipsi Christo, in Deo centro suo quietatur. Unum est mihi necessarium, et solum unum quæro. Abscedat ergo phantasmatum multitudo; unus est dilectus meus, unus est amor meus, Jesus Christus, Deus meus, sponsus meus. Nihil ergo mihi

sapiat, nihil me delectet, nihil me alliciat, nisi Jesus Christus; totus sit meus, totus sim suus, et fiat cor meum unum cum ipso, nihil me judicans scire, vel amare, vel affectare, nisi Dominum Jesum Christum et hunc crucifixum.

Alia oratio ejusdem S. doctoris.

Domine Jesu Christe, esto propitius peccatis meis per sumptionem corporis et sanguinis tui. Tu enim loquens dixisti: *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo.* Ideo te supplex deprecor, ut in me cor mundum crees, et spiritum rectum in visceribus meis innoves; ut spiritu principali me confirmare digneris, atque ab omnibus insidiis custodire, et vitiis emendare, ut cœlestium gaudiorum merear esse particeps. Qui vivis et regnas, etc.

Gratiarum actio, ex missa S. Basilii.

Gratias agimus tibi, Domine Deus noster, propter participationem illibatorum, immortalium et cœlestium tuorum sacramentorum, quæ dedisti nobis propter beneficium et sanctificationem, et medelam animarum et corporum nostrorum. Ipse, Domine omnium, concede ut fiat nobis communio sancti corporis et sanguinis Christi tui; ad fidem inconfusam, ad charitatem non fictam, ad sapientiæ copiam, ad medelam animæ et corporis, ad omnis rei adversæ aversionem, ad mandatorum tuorum observantiam, et non rejiciendam excusationem coram terribili tribunali Christi tui. Suscipe, Domine, salva, miserere et conserva. Quia tu es sanctificatio nostra, et gloriam tibi referimus, Patri, et Filio, et Sancto Spiritui, nunc et semper, et in secula seculorum. Amen.

Altera post missam precatio.

Adoro te et gratias ago tibi, benignissime Domine Jesu Christe, qui me vilissimum peccatorem admittere dignatus es ad splendidum vivificumque sacræ mensæ convivium. Hei mihi, quia nimis indigne complevi hoc sanctum sacrificium! miserere mei, ignosce mihi. Ego quod egi commendo divino cordi tuo, emendandum et corrigendum. Suscipe, quæso, hæc sacrosancta corporis tui mysteria quæ tibi obtuli, ad gloriam nominis tui sempiternam; ad honorem dulcissimæ genitricis tuæ Virginis Mariæ; ad honorem omnium sanctorum tuorum, omniumque beatorum angelorum; ad salutem meam et omnium fidelium, tam vivorum quam defunctorum. Suscipe hoc præcellentissimum sacramentum in plenam emendationem, expiationem atque satisfactionem pro omnibus peccatis ac negligentiis meis, et pro peccatis totius mundi.

Per illud instaura omnes ruinas meas spiritales, et supple omnem inopiam meam. Per illud mortifica in me quidquid tibi displicet, et effice me hominem secundum cor tuum. Per illud conforma spiritum, animam et corpus meum, spiritui, animæ et corpori sacræ humanitatis tuæ, meque totum luce divinitatis tuæ illustra. Per illud largire, ut in te stabiliar, te perfecte et perseveranter diligam, intime tibi uniar, ac totus in te transmuter, ad laudem nominis tui quod invocatum est super nos.

Converte, Domine, miseros peccatores, revoca hæreticos atque schismaticos; illumina infideles te ignorantes; adesto omnibus qui in necessitate et tribulatione aliqua constituti sunt; adesto his qui se meis precibus commendarunt, aut commendatos esse cupiunt; adesto parentibus, propinquis et benefac-

toribus meis, vivis et defunctis. Miserere omnium pro quibus orare debeo, et tu rogari vis; da vivis veniam et gratiam; da fidelibus defunctis requiem lucemque sempiternam. Tibi laus, Christe Jesu, in secula seculorum. Amen.

Commendatio ad beatam Virginem.

O Domina mea, sancta Maria! me in tuam benedictam fidem, ac singularem custodiam, et in sinum misericordiæ tuæ, hodie et quotidie et in hora exitus mei, animam meam et corpus meum tibi commendo, omnem spem et consolationem meam, omnes angustias et miserias meas, vitam et finem vitæ meæ tibi committo; ut per tuam sanctissimam intercessionem et per tua merita omnia mea dirigantur et disponantur opera, secundum tuam tuique Filii voluntatem. Amen.

Oratio ad omnes sanctos.

Felices sancti, qui jam nostræ mortalitatis pelagus pertransistis, securi de vestra immarcessibili gloria, solliciti estote de mea multiplici miseria; date manus infirmo, cœlestis patriæ cives, et erigite jacentem, ut convalescens de infirmitate fortis efficiar in bello. Ad me respicite, gens illustrissima, et hereditas summi Dei, adhuc peregrinantem in hoc exilio, et mittite de cœlo opem et consolationem. Circumdate me gaudentem et exultantem de vestra beatitudine, et gratiam impetrate virtutes vestras imitandi, ut vestris suffragiis adjutus particeps fiam vestri gaudii et coronæ. Amen.

FERIA IV.

Psalmus 144.

Exaltabo te, Deus meus rex: et benedicam nomini tuo in seculum et in seculum seculi.

Per singulos dies benedicam tibi : et laudabo nomen tuum in seculum et in seculum seculi.

Magnus Dominus et laudabilis nimis : et magnitudinis ejus non est finis.

Generatio et generatio laudabit opera tua : et potentiam tuam pronuntiabunt.

Magnificentiam gloriæ sanctitatis tuæ loquentur : et mirabilia tua narrabunt.

Et virtutem terribilium tuorum dicent : et magnitudinem tuam narrabunt.

Memoriam abundantiæ suavitatis tuæ eructabunt : et justitia tua exsultabunt.

Miserator et misericors Dominus : patiens et multum misericors.

Suavis Dominus universis : et miserationes ejus super omnia opera ejus.

Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua : et sancti tui benedicant tibi.

Gloriam regni tui dicent : et potentiam tuam loquentur.

Ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam : et gloriam magnificentiæ regni tui.

Regnum tuum, regnum omnium seculorum : et dominatio tua in omni generatione et generationem.

Fidelis Dominus in omnibus verbis suis : et sanctus in omnibus operibus suis.

Allevat Dominus omnes qui corruunt : et erigit omnes elisos.

Oculi in omnium in te sperant, Domine : et tu das escam illorum in tempore opportuno.

Aperis tu manum tuam : et imples omne animal benedictione.

Justus Dominus in omnibus viis suis : et sanctus in omnibus operibus suis.

Prope est Dominus omnibus invocantibus eum : omnibus invocantibus eum in veritate.

Voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet : et salvos faciet eos.

Custodit Dominus omnes diligentes se : et omnes peccatores disperdet.

Laudationem Domini loquetur os meum : et benedicat omnis caro nomini sancto ejus in seculum et in seculum seculi.

Gloria Patri, etc.

Ant. Fiat, Domine, sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi ; quoniam non est confusio confidentibus in te, Deus noster.

PRECES.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Pater noster, etc.
℣. Et ne nos inducas, etc.
℟. Sed libera nos, etc.
℣. Confiteantur Domino misericordiæ ejus.
℟. Et mirabilia ejus filiis hominum.
℣. Quia satiavit animam inanem.
℟. Et animam esurientem satiavit bonis.
℣. Quis sapiens, et custodiet hæc ?
℟. Et intelliget misericordias Domini ?
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Deus, cujus misericordiæ non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus, piissimæ majestati tuæ pro collatis donis gratias agimus, tuam semper clementiam exorantes, ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens ad præmia futura disponas.

Da nobis, quæsumus, misericors Deus, ut sancta

tua quibus incessanter explemur sinceris tractemus obsequiis, et fideli semper mente sumamus.

Divini participatio sacramenti, quæsumus, Domine, adaperiat cor nostrum in lege tua, et det nobis cor omnibus ut colamus te, et tuam faciamus voluntatem corde magno et animo volenti.

Hæc nos, Domine, communio purget a crimine, et intercedente beata Maria semper virgine, cœlestis remedii faciat esse consortes.

Refecti corpore et sanguine tuo, Domine Jesu Christe, te supplices exoramus, ut genitricis tuæ sponsi meritis et precibus, te in corpore nostro portantes in æternum glorificare mereamur.

Deus qui nobis panem angelorum in hoc sacramento manducare tribuis, concede propitius ut eorum puritatis in terris, et beatitudinis in cœlis participes esse mereamur.

Precibus sanctorum patronorum nostrorum adjuti, quæsumus, Domine, ut cum Christus quem sumpsimus apparuerit, vita nostra, tunc et nos cum ipso appareamus in gloria. Per eumdem, etc.

Aspirationes ad Christum.

O Jesu! dulcis hospes, propere processeris ad hunc pauperculum et humilem servum. Intraveris fauste sub hoc angustissimum et vile tectum. Benedictus et superexaltatus qui venisti in cor meum, oriens ex alto.

O rex pacifice! fuga ex animo et corde meo catervas vanarum cogitationum, ut te solum, pacis auctorem, contemplari et diligere queat anima mea. Ecquid, præter te, o pax, tranquillitas et dulcedo cordis mei! quærat et gustet anima mea?

O fons amoris perpetui! quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, et teipsum

mihi dare? Fecisti, ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo; et ultra omne meritum gratiam et amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista?

Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ! utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem! Vere tu es dignus omni servitio, omni honore et laude æterna. Vere Dominus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero; et quidquid mihi deest tu digneris supplere.

Concede mihi, benignissime Jesu, gratiam tuam, ut mecum sit et mecum laboret, mecumque usque in finem perseveret. Da mihi semper desiderare et velle quod tibi magis acceptum est et charius placet. Tua voluntas mea sit, et mea voluntas tuam semper sequatur, et optime ei concordet. Sit mihi unum velle et nolle tecum; nec aliud posse velle, aut nolle, nisi quod tu vis et nolis.

Da mihi omnibus mori quæ in mundo sunt, et propter te amare contemni et nesciri in hoc seculo. Da mihi, super omnia desiderata, in te quiescere, et cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies, extra te omnia sunt dura et inquieta. In hac pace, in idipsum, hoc est, in te uno, summo et æterno bono, dormiam et requiescam. Amen.

Aliæ aspirationes ad eumdem.

O Jesu! splendor æternæ gloriæ, quid te ad me *hominem peccatorem* traxit, nisi amor? Quid a me petis et exoptas, nisi amorem? Igitur diligo te propter te; quid dignius, æquius et justius? Offero me totum tibi in rationabile et sempiternum obsequium.

Numquid seculi vanitatibus rursum aperirentur oculi mei, postquam te, salutare Dei, viderunt? Absit. Ad te, o pulchritudo antiqua! ad te erunt semper deinceps oculi mei; alioquin obscurentur et pereant.

Numquid os meum, corpore tuo consecratum, tuoque purpuratum sanguine, vaniloquia et scurrilia, falsa, detractoria et turpia adhuc loqueretur? Absit. Si enim locuturum sit, sermones tuos tantum loquetur; si quid esurierit et sitierit, te solum angelorum panem esuriet; te solum, vitæ fontem, sitiet; et in eo non erit, nisi pax, nisi castitas, nisi pietas, nisi charitas.

Numquid cor meum in quo propter nimiam charitatem tuam tibi sanctuarium parasti, ut jam te in hoc exilio possideam, aliud præter te, aut nisi propter te amaret? Absit iterum, o Jesu! absit. Ex omnibus charis eris solus dilectus specialis, diligentur omnia propter te, et tu propter teipsum; quia tu, Domine Deus meus, super omnia bonus es. Indica mihi quid me velis facere, ut placeam tibi omnibus diebus vitæ meæ. Da quod jubes, et jube quod vis.

Hic audi quid loquatur in te Dominus, qui hunc N. tibi aperiet defectum, et suaviter exprobrabit, mediaque ad ejus exterminationem suggeret, postulabitque pariter a te tale sacrificium, vel talem mortificationem per diem exercendam. An quidpiam ei denegare poteris qui se tibi totum tradidit? Consultissimum erit renovare hic identidem castitatis votum, aliasque Deo factas promissiones. Deinde dices cum Thoma a Kempis:

Adjuva me, Domine Deus, in bono proposito et sancto servitio tuo, et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci. Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad cœlestia totum desiderium meum suspende; ut gustata suavitate

supernæ felicitatis pigeat de terrenis cogitare. Junge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus sufficis amanti, et absque te frivola sunt universa.

Oratio ad Christum ex missali Lugdun.

O clementissime et piissime Domine Jesu Christe! qui transiturus de hoc mundo ad Patrem, postquam cœnatum est corpus et sanguinem tuum discipulis tuis, ob tui memoriam, tribuisti, et nobis sumendum dereliquisti; cuique placuit ut, tuo refecti corpore et potati sanguine, essemus os de ossibus tuis, et caro de carne tua; peto et obsecro per virtutem ejusdem ineffabilis sacramenti, ut tanti particeps factus mysterii, redemptione non frauder, sed ut per ipsius participationem merear veniam peccatorum, et gratiam proficiendi in fide, spe et charitate, et ad gaudia sempiterna pertingam. Qui vivis et regnas, etc.

Alia oratio ad eumdem.

Domine, Jesu Christe, in mysterio sanctissimo adorande, qui in hac miseriarum valle dignaris nobiscum misericorditer conversari, divina præsentia tua mœstos consolari, ac debiles magnifice confortare, quique sacratissimo corpore tuo, tanquam excellentissimo manna, pauperes servos et humiles enutriens, te nobis tradis in edulium, sicut moriendo te nobis tradidisti in pretium. Fac, dilectissime salvator, ut cor meum sit in te, ubi est thesaurus meus; manducans te, vivam propter te; immolans te, immoler pro te; frigidus accendar a te, liquefiam in te, suspirem jugiter ad te, sentiam in me quod sentis in te; ac feliciter carne tua refectus in terris, felicius te aliquando fruar in cœlis. Amen. Fiat. Fiat.

Gratiarum actio, ex S. Chrysostomo.

Gratias agimus tibi, benigne Domine, benefactor animarum nostrarum, quod etiam præsenti die dignos fecisti nos cœlestium tuorum et immortalium mysteriorum. Viam nostram dirige; confirma nos in timore tuo; custodi viam nostram; fac securos gressus nostros, precibus et intercessione gloriosæ Deiparæ et semper virginis Mariæ et omnium sanctorum, exaltare super cœlos, Deus, et super omnem terram gloria tua, nunc et semper et in secula seculorum. Amen.

Oratio, ex Liturgia S. Jacobi apost.

Domine Deus, qui propter ineffabilem benignitatem tuam dignatus es humiles servos tuos mensæ hujus cœlestis participes facere; ne condemnes nos peccatores ob perceptionem immaculatorum mysteriorium tuorum, sed conserva benigne in sanctificatione spiritus tui, ut sancti effecti consequamur partem et hereditatem cum omnibus sanctis qui tibi ab initio accepti fuerunt in lumine vultus tui, per misericordiam unigeniti Filii tui Domini et Dei, ac servatoris nostri Jesu Christi, cum quo benedictus es cum sancto et vivifico Spiritu tuo, nunc et semper et in secula seculorum. Amen.

Alia oratio, ex Liturgia S. Basilii.

Domine, impletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione ob perceptionem sanctorum tuorum mysteriorum. Quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, ea præparasti, Deus, diligentibus nomen sanctum tuum, et revelasti ea parvulis Ecclesiæ sanctæ tuæ. Ita Pater, quia sic fuit beneplacitum ante te. Benedictus

es, o Deus! Pater Domini Dei et salvatoris nostri Jesu Christi, et mittimus tibi sursum gloriam, honorem et adorationem Patri, Filio et Spiritui sancto, nunc et semper et in secula seculorum. Amen.

Dominator Domine, Deus Pater omnipotens, qui facis misericordiam in millia invocantibus te in veritate, respice de cœlo facie benigna et oculo sereno super servos tuos. Tibi enim inclinaverunt colla cordium suorum, expectantes a te misericordiam et benedictionem consequi. Benedic eos omni benedictione spirituali, sanctifica eos in Spiritu tuo sancto. Angelum pacificum uniuscujusque nostrum vitæ præfice, custodientem, servantem, protegentem, illuminantem, dirigentem nos ad omne opus bonum. Miserans miserere, et clementer salva, et miserere; in æternum est misericordia tua. Sanctam etiam hanc diem, omnesque dies vitæ nostræ da nobis, Domine Deus, sine peccato transigere, cum omni gaudio, pace, salute, beneficiis, sanctimoniaque omni, per gratiam, miserationes et benignitatem Christi Jesu, cum quo benedictus es, et glorificatus cum Spiritu sancto.

Domine, qui benedicis benedicentes te, et sanctificas eos qui in te confidunt, salva populum tuum, et benedic hereditati tuæ, et custodi Ecclesiæ tuæ plenitudinem. Sanctifica diligentes decorem domus tuæ. Tu eis gloriam retribue per divinam potentiam tuam, et ne derelinquas, Deus, sperantes in te. Ægrotis da auxilium, remedium et consolationem. Peregrinantibus pacem tribue. Aerem tempera. Fructibus terræ benedic. Conserva in pace mundum, ecclesias, reges, sacerdotes et omnem populum tuum. Defunctis requiem præsta; eorumque qui dona obtulerunt, et pro quibus obtulerunt, memor esto. Eos qui in quacumque tribulatione et angustia sunt, salva, et nobis gratiam tribue per preces et orationes quas faciet pro nobis domina omnium nos-

trum, mater Dei, diva et sancta Maria, et sancti Michael, Gabriel, et Raphael, omnesque cœlestes ordines; per orationes patriarcharum et prophetarum, dominorumque patrum apostolorum, et omnium martyrum, omnis chori cruce signatorum, justorum piorum, sapientium virginum, et angeli diei istius benedicti. Veniat benedictio eorum, charitas eorum, patientia eorum, auxilium eorum; et benedictio diei dominicæ Salvatoris nostri boni si cum omnibus nobis usque in æternum. Amen.

FERIA V.

Cant. Sap. 16.

O quam bonus et suavis est, Domine: spiritus tuus in omnibus!

Angelorum esca nutrivisti populum tuum: et paratum panem de cœlo præstitisti illis sine labore.

Omne delectamentum in se habentem: et omnis saporis suavitatem.

Substantia enim tua dulcedinem tuam: quam in filios habes, ostendebat.

Et deserviens uniuscujusque voluntati: ad quod quisque volebat convertebatur.

Cant. Isaiæ, 12.

Confitebor tibi, Domine, quoniam iratus mihi: conversus est furor tuus, et consolatus es me.

Ecce Deus Salvator meus: fiducialiter agam, et non timebo.

Quia fortitudo mea et laus mea Dominus: et factus est mihi in salutem.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris: et dicetis in illa die: Confitemini Domino, et invocate nomen ejus.

Notas facite in populis adinventiones ejus: mementote quoniam excelsum est nomen ejus.

Cantate Domino, quoniam magnifice fecit: annuntiate hoc in universa terra.

Exsulta et lauda, habitatio Sion: quia magnus in medio tui sanctus Israel.

Ant. O quam suavis est, Domine, spiritus tuus, qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de cœlo præstito, esurientes reples bonis, divites dimittens inanes!

PRECES.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Pater noster, etc.
℣. Et ne nos inducas, etc.
℟. Sed libera nos, etc.
℣. Lauda, Jerusalem, Dominum.
℟. Lauda Deum tuum, Sion.
℣. Quoniam posuit fines tuos pacem.
℟. Et adipe frumenti satiat te.
℣. Non fecit taliter omni nationi.
℟. Et judicia sua non manifestavit eis.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Supplices te rogamus, omnipotens Deus, ut quos Filii tui corporis et sanguinis pascis alimento, ejus divinæ naturæ facias esse consortes.

Amoris tui sacramento, Domine, charitas nostra magis ac magis abundet; ut justitiæ fructibus repleti, bonis mereamur perfrui sempiternis.

Domine Jesu Christe, qui ex hoc mundo transiturus ad Patrem, sacramentum corporis et sanguinis tui in alimentum simul et solatium Ecclesiæ tradidisti; da nobis ut teipsum, quem nunc absconditum in mysterio veneramur, revelata facie in cœlesti gloria mereamur contemplari.

Fac nos, quæsumus, Domine, tuis semper dignos muneribus, intercedente beata Virgine Genitrice tua quam, moriens in cruce, matrem nobis pio favore dedisti.

Quos tantis, Domine, in vitam æternam dignaris pascere sacramentis, angelico ministerio dirige in viam justitiæ.

Concede, nobis, quæsumus, Domine, ut sacra quæ sumpsimus, sanctorum nostrorum tutelarium precibus, ad devotionis et salutis augmentum nobis proficiant. Per Christum Dominum, etc.

GRATIARUM ACTIO.

O clementissime Salvator, Christe Jesu! quam suavis es et mitis, et multæ misericordiæ omnibus invocantibus te! Cum enim non essemus, divina potentia *creasti* nos; cum inimici tui essemus, e cœlo veniens mira sapientia *redemisti* nos; et quia sine te, tam corpore quam spiritu, vivere, moveri et esse non possumus, immensa *bonitate* tua, tot sacramentis et auxiliis gratiæ, nos usque conservas; imo corpus et sanguinem tuum, id est *teipsum*, modo prorsus admirabili in hoc sacramento largiris. O charitas! o pietas! o novum et grande mysterium!

Tunc, Deus meus, ad me venire dignaris? rex ac Dominus summæ majestatis ad infimum servum? Deus ad hominem? Creator ad creaturam? Unde hoc mihi ut tu, Domine, venias ad me? O Deus et Dominus noster! quam admirabile est nomen tuum in universa terra! et quis narrabit potentias tuas, et auditas faciet omnes laudes tuas? Ego quidem, etsi omnia membra mea verterentur in linguas, et omnes vitæ meæ respirationes in tui laudes et gratiarum actiones, attamen longe minor essem cunctis miserationibus tuis. Unde agnoscens insufficientiam

meam, id unum votis omnibus exopto, ut omnes creaturæ tuæ mecum et pro me laudent et benedicant nomen tuum in æternum.

Sed ante omnia, o clementissime Deus! accipe laudes et gratiarum actiones quas Filius tuus Salvator noster in assumpta humanitate, ab instanti incarnationis, toto vitæ suæ decursu persolvit. Et illas præcipue cum instituens hoc sacramentum, et quasi jam tum agnoscens impares nos esse gratiis tanto beneficio referendis, elevatis oculis in cœlum, ad te Deum Patrem suum omnipotentem, omnium nostrum nomine tibi gratias egit.

Suscipe etiam, o mitissime Pater! illas gratiarum actiones quas B. V. unigeniti Filii tui Mater tibi obtulit, quando eum quem ego ipse jam inclusum pectori meo complector, ipsa suis castissimis visceribus concepit, gestavit et peperit; nec non et illas quas toto vitæ suæ tempore, et potissimum quoties jam sublatum in cœlos in sacramento recepit, ex ardenti cordis desiderio et intima devotione persolvit.

Benedicant quoque et laudent te omnes angelici spiritus, qui throno majestatis tuæ jugiter et trementes assistunt, et cantant incessabili voce, dicentes : Sanctus, sanctus, sanctus.

Desidero quoque ex toto corde, ut omnes sancti et amici tui, tecum modo regnantes in cœlis, quorum communionem credimus, meam insufficientiam compensent suis dignissimis laudibus, quas unquam hic in terris in usu et veneratione hujus sacramenti devotissime obtulerunt; et quas tibi modo decantant, cum revelata facie comedunt panem vitæ, et torrente voluptatis tuæ potantur. Participem me fac, Deus, omnium timentium te et custodientium mandata tua.

O utinam pariter omnium piorum fidelium affectus, fervores, et omnia tibi in terris placentium vota,

desideria et merita, in me unum colligere possem, et sic tota animi intentione te amare et honorare, pro tanto amore et honore, quo me in hoc sacramento dignatus es

OBLATIO.

1. *Offer Deo Patri Filium, una cum omni ejus meritorum thesauro.*

O Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis! quomodo dilexisti nos ita nimium ut Filium tuum unigenitum dares, semel quidem in pretium, sed in dies in cibum? Quid tibi pro tanta charitate, vilis ego creatura, retribuam? Hoc ipsum, quo tu nihil dignius dare poteras, ego nihil majus accipere. Ipsum, inquam, dilectissimum Filium tum, offero tibi, mi Pater, quem pro salute mea tam amanter obtulisti; et in hoc (*sacrificio*) sacramento, quod pro jugii illius memoria celebramus, tam gratiose (*offerendum*) sumendum dedisti.

Quem potius tibi offeram, o Pater æterne! quam Filium tuum dilectum in quo tibi bene complacuit? Quem alium dirigam intercessorem tibi ego reus, nisi hunc qui est propitiatio pro peccatis nostris? Suscipe igitur sanctam hanc et immaculatam hostiam Filii tui quam ego indignus famulus tuus tibi offero, una cum omnibus ejus virtutibus, meritis, vulneribus, cruciatibus, plagis, suspiriis, sacri sudoris ac cruoris guttis, in unione illius amoris quo ipse tibi in ara crucis semetipsum obtulit; in laudem et gloriam nominis tui; in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis tuis in me et in totum genus humanum collatis, in expiationem quoque peccatorum meorum; in suppletionem omnium defectuum meorum; in solatium et refrigerium omnium fidelium defuncto-

rum, etc. Per eumdem, quem hic offero, Dominum Jesum Christum Filium tuum, etc.

2. *Offer teipsum Christo qui se tibi tam amanter offerre dignatus est.*

O amantissime Salvator! quam magna est misericordia tua super me! *Totus nostros in usus expensus es.* Quid retribuam tibi pro omnibus quæ retribuisti mihi? Visne ut præbeam tibi cor meum? nihil æquius. Verum quæ mutatio! si pro te reddam me, pro Domino servum, pro Deo hominem, etc. Sed tu, Domine, qui dignum habuisti me, pro quo dares, non alium quam te; nunc quoque suppliciter rogo, ne avertas faciem tuam a me, neque despicias me, Deus salutaris meus. Suscipe servum tuum in bonum, qui accepisti pro me formam servi; suscipe hominem, qui factus es homo; suscipe peccatorem, qui venisti peccatores salvos facere; require ovem perditam, qui venisti quærere et salvum facere quod perierat, qui es pastor bonus, et Agnus sine macula, tollens peccata mundi.

Suscipe pariter obsequium servitutis meæ, quod oculis tuæ majestatis indignus obtuli, in unione illius sacrificii quo tu temetipsum pro me Deo Patri, in ara crucis, hostiam obtulisti. Conjunge vile servitium meum cum omnibus quæ egisti et passus es, ut de tua abundantia mea ditetur inopia, et quam ex meipso nullatenus mereor, te mediante, gratiam obtineam. In manus tuas commendo spiritum meum, o Domine Deus veritatis! qui me redemisti. Tibi deinceps adhærere mihi bonum est, et ponere in te, Domine, spem meam. Quid enim mihi est in cœlo, et a te quid volui super terram? Tu es pars hereditatis meæ et calicis mei; tu es qui restitues hereditatem meam mihi.

PETITIO.

O clementissime Salvator! in multitudine misericordiæ et bonitatis tuæ introivi (ad altare tuum) ad mensam convivii tui, a qua conscius miseriæ et iniquitatis meæ merito abstinere debuissem, ne forte accessu temerario reus fierem corporis et sanguinis tui. Verum tu, dulcissime Domine, delicta mea et ignorantias meas ne memineris, sed potius reminiscere miserationum tuarum, Domine, ut non intres in judicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Ecce, o Domine! confiteor adversum me injustitiam meam; tu, quæso, remitte impietatem peccati mei. Tibi soli peccavi, et malum coram te feci; sed tu, qui venisti peccatores salvos facere, salva me, nec projicias me a facie tua, pro cujus salute temetipsum sponte tradidisti in pretium, pro cujus alimonia temetipsum in cibum dedisti. O quanta erit fiducia peccatoris, cui cognita est tanta pietas Salvatoris!

O benignissime Deus! cupio ex toto corde tibi servire deinceps in justitia et sanctitate omnibus diebus vitæ meæ. Verum, o Domine! velle quidem adjacet mihi, perficere autem non invenio, quia in membris meis invenio aliam legem repugnantem legi mentis meæ, ut non, quod volo, bonum, hoc faciam. Ad te itaque, o Domine! levavi oculos meos, quia imperfectum meum vident oculi tui. Tu, respice, precor, oculis misericordiæ tuæ infirmitatem meam, et deduc me in semitam mandatorum tuorum. Eripe me de inimicis meis, Domine, qui parasti in conspectu meo mensam (cujus nunc ex gratia tua factus sum particeps) adversus eos qui tribulant me, et doce me facere voluntatem tuam. O scrutator cordis mei! vides quam sum fragilis et pronus ad hoc N. vel illud N. vitium; ego quidem lapsum cavere

propono, sed tamen qui labor, nisi tu manum supponas! Adjuva ergo, o bone Deus! infirmitatem meam gratia tua, et in nomine tuo salvum me fac.

Et quia, *o Domine! amas animas, quoniam tuæ sunt, miserere, quæso, omnium, et respice eas; et ostende eis lucem miserationum tuarum* Sacerdotes tui induantur justitiam, et sancti tui exsultent. Domine, salvum fac regem, et exaudi nos in die qua invocaverimus te. Salvum fac populum tuum, et benedic hereditati tuæ. Memor esto congregrationis tuæ quam possedisti ab initio. Miserere propinquorum et benefactorum meorum; et N N., iisque communica meritum beatæ passionis tuæ; ut tua adjuti gratia sic vitam præsentem instituant, ut tandem in cœlis æternæ vitæ premia recipiant. Audi etiam, Domine Deus, orationem mortuorum Israel, et ab omnibus peccatis suis solve eos, ut tandem videant bona tua in terra viventium. Amen.

ORATIO AD B. M. V.

Anima Mariæ, sanctifica me. Cor Mariæ, amore Jesu, accende me. Pedes Mariæ, dirigite me. Manus Mariæ, suscipite me. Oculi Mariæ, respicite me. Os Mariæ, intercede pro me. Corpus Mariæ, purifioa me. Passio Mariæ, conforta me. O Maria! exaudi me. Intra tua viscera admitte me. Ne permittas me separari a te. Ab hoste maligno defende me. In hora mortis meæ protege me, et jube me venire ad te, ut cum sanctis Filii tui laudem te in secula seculorum. Amen.

ORATIO AD SANCTOS.

O Sancti Dei omnes! qui in carne viventes, sic Domino servistis ut jam cum ipso sine fine regnetis, adeste mihi, quæso, precibus meritisque vestris, ut

panis ille cœlestis, et viaticum divinum quod modo sumpsi mihi contra omnes infirmitates, pericula et insidias præstet robur et tutamen; ut in fortitudine cibi illius ambulem per hujus mundi desertum usque ad montem Dei, et ibidem dulcissima illius fruitione vobiscum jugiter gaudeam, et eum una vobiscum laudem per omnia secula. Amen.

FERIA VI.

Psalmus 22.

Dominus regit me, et nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocavit.

Super aquam refectionis educavit me: animam meam convertit.

Deduxit me super semitas justitiæ: propter nomen suum.

Nam et si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es.

Virga tua et baculus tuus: ipsa me consolata sunt.

Parasti in conspectu meo mensam: adversus eos qui tribulant me.

Impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians, quam præclarus est!

Et misericordia tua subsequetur me: omnibus diebus vitæ meæ.

Et ut inhabitem in domo Domini: in longitudinem dierum.

Gloria Patri, etc.

Psalmus 148.

Laudate Dominum de cœlis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum, omnes angeli ejus: laudate eum, omnes virtutes ejus.

Laudate eum, sol et luna: laudate eum, omnes stellæ et lumen.

Laudate eum, cœli cœlorum: et aquæ omnes quæ super cœlos sunt laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, et facta sunt: ipse mandavit, et creata sunt.

Statuit ea in æternum et in seculum seculi: præceptum posuit, et non præteribit.

Laudate Dominum de terra, dracones et omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus, procellarum: quæ faciunt verbum ejus.

Montes et omnes colles: ligna fructifera et omnes cedri.

Bestiæ et universa pecora: serpentes et volucres pennatæ.

Reges terræ et omnes populi: principes et omnes judices terræ.

Juvenes et virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini: quia exaltatum est nomen ejus solius.

Confessio ejus super cœlum et terram: et exaltavit cornu populi sui.

Hymnus omnibus sanctis ejus: filiis Israel, populo appropinquanti sibi.

Gloria Patri, etc.

Ant. O sacrum convivium! in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus, mens impletur gratia, et futuræ gloriæ nobis pignus datur.

PRECES.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Pater noster, etc.
℣. Et ne nos inducas, etc.
℟. Sed libera nos, etc.
℣. Quam bonus Israel Deus!

℟. His qui recto sunt corde.
℣. Panem cœli dedit eis.
℟. Panem angelorum manducavit homo.
℣. Quid est homo, quod memor es ejus?
℟. Aut filius hominis, quoniam visitas eum?
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Tribue nobis, Domine, cœlestis mensæ virtute satiatis, et desiderare quæ recta sunt, et desiderata percipere.

Domine, Deus noster, qui oblatum semel in cruce sacrificium quotidianis renovas sacramentis; præsta ut quoties hæc sancta mysteria celebramus, novum toties percipiamus tuæ redemptionis effectum.

Dent nobis, Domine, sumpta mysteria intelligere passiones hujus temporis non esse condignas ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis; ut communicantes Christi passionibus, in revelatione gloriæ ejus gaudeamus exsultantes.

Interveniat pro nobis, quæsumus, Domine Jesu Christe, apud tuam clementiam, nunc et in hora mortis nostræ, piissima Mater tua cujus sacratissimam animam, in hora benedictæ passionis tuæ, doloris gladius pertransivit.

Per hujus virtutem sacramenti nos, quæsumus, Domine, gratia tua confirmare digneris; ut in hora mortis nostræ non prævaleat contra nos adversarius, sed a sanctis angelis adjuti felicem ad vitam transitum habere mereamur.

Precibus et meritis beatorum patronorum nostrorum, præstet nobis, quæsumus, Domine, cœlestis cibus quem sumpsimus, ut in te morientes, a loco peregrinationis nostræ ad patriam claritatis perducamur æternæ. Per Christum, etc.

1. *Admirare, gratias age, etc.*

Tune, Deus meus, suprema majestas, infinita bonitas, qui venisti ad me, qui mansionem apud me voluisti facere, et meus esse?

Quis mihi tribuat, ut omnem affectum meum in te refundam, et revertatur tota anima mea in originem suam? O abyssus misericordiæ et charitatis! vide afflictionem et paupertatem meam, et qui dives es in omnes, ne despicias me.

Benedicite Domino, omnia opèra ejus: benedic, anima mea, Domino, et omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus. Utinam, affectu omnium angelorum et sanctorum tuorum te complectar, et tibi gratias agam; et omnis spiritus laudet te, Domine, bone Domine!

Suscipe, obsecro, in gratierum actionem, Pater æterne, vitam et mortem unigeniti Filii tui; et per hanc da mihi, ut vivam et serviam tibi omnibus corporis membris et potentiis animæ meæ.

Domine, ante te est hoc desiderium meum. Sed imperfectum N. meum viderunt oculi tui. Verum ecce vota N. mea, tibi, Domine, reddo in conspectu omnis populi tui; et memor beneficiorum tuorum et immensæ charitatis tuæ, dico et devoveo tibi omnia opera mea. Credo tibi, et in te spero, et toto corde te diligo, o Deus meus, veritas mea, misericordia mea, et refugium meum, et omnia!

2. *Offer Deo Patri Filium suum.*

Clementissime Pater, qui sic dilexisti me ut unigenitum tuum mihi dares in pretium et in cibum, et cum eo omnia; respice in faciem Christi tui in quo tibi bene complaces. Hunc ego dilectum Filium, et cum eo cor meum retribuo tibi pro his quæ hodie retribuisti mihi. Complaceat tibi, Pater, hodie in illo; ac per eum, indignationem tuam avertas a me.

Ecce mediator Dei et hominum, Christus Jesus, advocatus et pontifex, qui interpellat pro me. Hunc ego offero tibi, ipsum, inquam, qui peccatum non fecit, sed tulit peccata mundi, et languores nostros suo livore sanavit. Suscipe igitur, o sancte Pater! hanc immaculatam hostiam, in laudem et gloriam nominis tui; in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis tuis in me collatis; in remissionem quoque peccatorum meorum, et in supplementum omnium defectuum meorum.

3. *Ama Jesum qui prior dilexit te.*

Amo te, Deus meus, amo te et magis amare volo. Da mihi, Domine Deus meus, speciose præ filiis hominum, ut desiderem te, ut amem te quantum volo et quantum debeo. Immensus es, et sine mensura debes amari, præsertim a nobis quos sic amasti, sic salvasti, sic exaltasti et nutrivisti, pro quibus tanta et talia fecisti.

O amor, qui semper ardes et nunquam extingueris! dulcis Christe, bone Jesu, charitas Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, dulcedine tua, dilectione tui, desiderio tui, charitate tua, jucunditate et exsultatione tua, pietate et suavitate tua, voluptate et concupiscentia tui quæ sancta est et bona, quæ casta est et munda; ut totus dulcedine amoris tui plenus, tota flamma charitatis vaporatus, diligam te, Dominum meum, dulcissimum et pulcherrimum, ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex totis viribus meis, et ex omni intentione mea, cum multa cordis contritione et lacrymarum fonte, cum multa reverentia et tremore; habens te in corde et in ore, et præ oculis meis semper et ubique; ita ut nullus in me adulterinis amoribus pateat locus. *S. Aug. in Manuali, c.* 10.

4. *Offer teipsum Christo, qui se tibi tam amanter offerre dignatus est.*

O Domine! quia ego servus tuus et filius ancillæ tuæ, abrenuntio Satanæ et omnibus operibus ejus, et omnibus pompis ejus: tu solus Deus cordis mei et pars mea Deus in æternum; tu solus pars hereditatis meæ et calicis mei; tu es qui restitues hereditatem meam mihi. Suscipe ergo solus universam libertatem; meam accipe memoriam, intellectum atque voluntatem omnem; quidquid habeo vel possideo mihi largitus es; id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum: amorem tui solum cum gratia mihi dones, et dives sum satis, nec quidquam aliud ultra poscam. *S. Ignat. Loy.*

5. *Virtutes christiano nomine, et tuo potissimum statu, seu vocatione dignas expende, ad easque speciale auxilium gratiæ, per virtutem hujus sacramenti, pete.*

O Christe Jesu, mitis et humilis corde, qui cum in forma Dei esses, teipsum exinanisti, formam servi accipiens, ac etiamnum humilias te ad manus cujuslibet indigni sacerdotis; qui demittis te ad species panis et vini, adeoque a multis viliter et contemptim te tractari sinis! da mihi ut non sit exaltatum cor meum, neque elati sint oculi mei, non ambulem in magnis, etc., ut non altum sapiam, sed timeam.

O mi Domine, qui cum dives esses pauperis servi formam accepisti! inclina cor meum, Deus, in testimonia tua et non in avaritiam; ut delecter in via testimoniorum tuorum, sicut in omnibus divitiis; ut habens victum et amictum, his contentus sim, etc.

O Agne immaculate qui de Virgine nasci voluisti! da mihi puritatem mentis et corporis per illud quod hic nobis das, *Vinum germinans virgines*. Cor mundum crea in me, Deus, etc.

O Christe Jesu qui ut agnus innocens ductus es ad victimam, et tot injurias et opprobria passus! da mihi spiritum sapientiæ et mansuetudinis. Discam a te mitem esse et humilem corde, etc.

O Christe Salvator qui sitiens aceto et felle potatus es, et omnes spiritus delicias nobis in hoc sacramento parasti! aufer a me ventris concupiscentias. Da ut tibi, Deo meo serviam, non ventri aut voluptati, et ut juxta præceptum tuum semper attendam, ne unquam gravetur cor meum crapula et ebrietate.

O Domine qui in horto cum sudore sanguinis prolixe et ferventissime orasti! fac ut laudem te ex toto corde, ne dormitet anima mea præ tædio in tuo cultu ac servitio. Redde mihi lætitiam salutaris tui, etc.

O Domine qui ex vera charitate pro inimicis tuis orasti! fac ut diligam proximum sicut meipsum, et benefaciam his qui oderunt me, etc.

O dulcissime Salvator et scrutator cordium! tu nosti quid sit in homine, qui omnes vias meas consideras; tu scis optime quibus in hoc statu N. officio N. in quo per gratiam tuam constitutus sum, virtutibus et donis magis indigeam; tribue itaque mihi gratiam tuam, tu qui tam copiosum gratiæ thesaurum, imo teipsum gratiæ auctorem nobis in hoc sacramento dedisti, et me nunc ad illius participationem tam clementer admisisti; quæ autem non obvenient illi bona, ad quem divertere dignatur fons ipse bonorum? Ingressus aliquando Zachæi domum, dixisti: *Hodie huic domui salus facta est.* Ingressus jam es, o Christe! domum animæ meæ; dic ei, quæso: *Salus tua ego sum;* quia dicere tuum et facere, et tu solus es Deus Salvator meus.

Adjuva me, Deus salutaris meus, et propter gloriam nominis tui libera me et salva me. Quid est

enim Jesus, nisi Salvator? Vere non est aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

O Domine! quia tam dignanter venisti ad me, non dimittam te, nisi benedixeris mihi, tu qui aperis manum tuam, et imples omne animal benedictione. O utinam accipiam benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salutari meo; quatenus eam de virtute in virtutem, donec clare te videam Deum deorum in Sion, quem nunc in sacramento velatum, et per speculum in ænigmate video!

6. *Pete quoque proximis tuis, his præsertim quos habes singulariter commendatos, hujus sacrificii aut sacramenti fructum applicari.*

O Domine cujus viscera misericordiæ patent omnibus, qui neminem vis perire, sed omnes homines salvos fieri, ideoque pro omnibus mortem subiisti, et hoc sacramentum instituisti! da, quæso, sacerdotibus concordiam et innocentiam; regibus et principibus tranquillitatem et pacem; virginibus castitatem; Deo dicatis continentiam; conjugatis sanctimoniam; pœnitentibus indulgentiam; justis perseverantiam; peccatoribus, ut mihi misero, veniam; viduis et orphanis sustentationem; pauperibus protectionem; peregrinantibus reditum; lugentibus consolationem; omnibus denique fidelibus christianis, vivis atque defunctis, gratiam et vitam sempiternam Amen. *S. Aug. in Medit.*, c. 40.

7. *Per manus et merita B. V. Mariæ pete commendari Deo sacrificium, aut communionem tuam.*

O beata Maria! quis tibi digne valeat justa gratiarum ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perdito? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persolvat, quæ solo

tuo commercio recuperandi aditum invenit? Accipe itaque quascumque exiles, quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones; et cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, et reporta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile quod per te ingerimus fiat; impetrabile quod fida mente poscimus; accipe quod offerimus, redona quod rogamus, excusa quod timemus, quia tu es spes unica peccatorum. Per te speramus veniam delictorum, et in te, beatissima, nostrorum est expectatio præmiorum. Sancta Maria, succurre miseris, juva pusillanimes, refove debiles, ora pro populo, interveni pro clero, intercede pro devoto femineo sexu; sentiant omnes tuum juvamen, quicumque celebrant tuam sanctam commemorationem. *S. Aug. ser.* 18 *de sanctis, in medio.*

8. *Sanctorum et imprimis patronorum ope et intercessione fructum hujus sacrificii, aut communionis a Deo pete.*

Dominator Domine, valde misericors Jesu Christe, precibus super omnes illibatæ Deiparæ et semper Virginis Mariæ, virtute pretiosæ et vivificæ crucis, protectionibus venerandarum cœlestium virtutum incorporearum, venerandi et gloriosi prophetæ præcursoris et Baptistæ Joannis, sanctorum gloriosorum et percelebrium apostolorum, et inclytorum martyrum, sanctorum doctorum et pontificum, beatorum monachorum et deiferorum patrum nostrorum, sancti N. cujus memoriam celebramus, sanctorum justorum Dei parentum Joachim et Annæ, et omnium sanctorum; acceptam redde nostram orationem; peccatorum nostrorum veniam largire; sub protectione alarum tuarum nos fove; omnem inimicum et adversarium a nobis expelle; pacificam vi-

tam præbe; nostri, populique tui miserere, et animas nostras, ut bonus et clemens, salva. Amen. *Ex Rituali Græcorum, inter orat. Lucernarii.*

SABBATO.

CANT. ZACHARIÆ. *Luc.* I.

Benedictus Dominus Deus Israel: quia visitavit et fecit redemptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis: in domo David pueri sui.

Sicut locutus est per os sanctorum: qui a seculo sunt, prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris: et de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: et memorari testamenti sui sancti.

Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum: daturum se nobis.

Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati: serviamus illi.

In sanctitate et justitia coram ipso: omnibus diebus nostris.

Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini, parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus: in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus visitavit nos oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Gloria Patri, et Filio, etc.

CANT. B. M. VIRGINIS. *Luc.* I.

Magnificat: anima mea Dominum.

Et exsultavit spiritus meus: in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ : ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est : et sanctum nomen ejus.

Et misericordia ejus a progenie in progenies : timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo : dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede : et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis : et divites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum : recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros : Abraham et semini ejus in secula.

Gloria Patri, et Filio, etc.

CANT. S. SIMEONIS. *Luc.* 2.

NUNC dimittis servum tuum, Domine : secundum verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei : salutare tuum.

Quod parasti : ante faciem omnium populorum.

Lumen ad revelationem gentium : et gloriam plebis tuæ Israel.

Gloria Patri, et Filio, etc.

Ant. Quid Domini bonum est et pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virgines? Justi epulentur, et exsultent in conspectu Dei, et delectentur in lætitia.

PRECES.

KYRIE, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.

Pater noster, etc.

℣. Et ne nos inducas, etc.

℟. Sed libera nos, etc.

℣. Calix benedictionis cui benedicimus.

℟. Communicatio sanguinis Christi est.

℣. Et panis quem frangimus.
℟. Participatio corporis Domini est.
℣. Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea.
℟. Et labiis exsultationis laudabit os meum.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Deus, cujus clementia non solum beneficia præstat immeritis, sed affectum quoque nobis quo gratias referamus inspirat; da nobis, hujus participatione mysterii, ut pietatis tuæ repleti muneribus laudes quas nunquam sufficienter exsolvimus nunquam reddere desinamus.

Gratias tibi agimus, omnipotens Deus, qui refecisti nos pane cœlesti et poculo spirituali, clementiam tuam implorantes, ut per infusionem Spiritus sancti tui in quibus cœlestis cibi virtus introivit sinceritatis gratia perseveret.

Deus, qui, magno misericordiæ munere, docuisti nos redemptionis nostræ sacrificium celebrare, sicut obtulit pontifex noster Jesus Christus in terris; da nobis, quæsumus, ut sanctificati per oblationem corporis et sanguinis ejus cum ipso mereamur in sempiternum consummari.

Tuere nos, Domine, quæsumus, per tua dona quæ sumpsimus, et interveniente beata Maria semper virgine a cunctis hostibus et periculis redde securos.

Quos angelorum pane satiasti, Domine, fac ut angelus tuus bonus præcedat semper et custodiat in via, et introducat in locum quem parasti eis.

Da, quæsumus, Domine, nobis sacro munere refectis, eo Spiritu in sinu Ecclesiæ mundari, quo beatus Joannes intra viscera materna est sanctificatus.

Deus, qui justo Simeoni Christum tuum videre, et in ulnis suscipere tribuisti; concede nobis, quæ-

sumus, eumdem Dominum in mysteriis susceptum facie ad faciem videre in cœlis.

Ineffabili dono mensæ cœlestis refecti, sic tibi, Domine, exemplo et meritis SS. Patronorum nostrorum adhæreamus; ut cor nostrum et caro nostra nunc et in perpetuum, in te, Deum vivum exsultent. Per Christum Dominum, etc.

Actus amoris post missam.

Amo te, Domine Jesu, jucunditas mea et requies mea; amo te, summum et unicum bonum meum, ex toto corde, ex tota mente, ex tota anima, ex totis viribus meis; et si tu vides me in hoc deficere, saltem desidero amare te; et si satis id non opto, saltem desidero id multum desiderare. Succende, Domine, igne tuo ardentissimo viscera mea, et quandoquidem non nisi amorem petis a me, da quod jubes, et jube quod vis. Nisi enim dederis mihi velle et perficere, peribo utique in infirmitate mea. Sonet vox tua in auribus meis, vox illa dulcissima et efficacissima, *volo;* nam si vis, potes me mundare et illuminare; potes me ad supremum amoris gradum elevare. Sicut voluisti pro me pati et mori; ita etiam velis, ut appareat in me fructus passionis et mortis tuæ. Memento verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti; tu enim dixisti: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo. O dulcissimum verbum, tu in me, et ego in te! O quantus amor, tu in vilissimo peccatore, et ego in te, Deus meus, cujus majestas incomprehensibilis est! Unum est mihi necessarium, et hoc solum quæro, in te vivere, in te quiescere, a te nunquam separari. Felix est qui te quærit, felicior qui te possidet, felicissimus qui in hac possessione perseverat et moritur. O dies infelices quos turpiter transegi diligens vanitatem, et recedens a te! Et nunc,

Domine, qui venisti in hunc mundum ut peccatores salvos faceres, redime animam meam in sola fiducia miserationum tuarum respirantem, et aufer a me omnia amoris tui impedimenta. Procul sit a me omnis terrena delectatio, nihil sapiat mihi, nihil me alliciat, nisi tu. Vive et regna semper in me, fidelissime amator animæ meæ; in te enim sunt omnia bona, et jam deinceps paratus sum omnia potius mala perpeti, quam ut unquam cessem amare te. O corpus sacratissimum quinque vulneribus sauciatum! pone te ut signaculum super cor meum, et imprime illi charitatem tuam. Obsigna pedes meos, ut sequar vestigia tua; obsigna manus, ut bona semper opera exerceam; obsigna latus, ut ferventissimos amoris tui actus proferam in æternum. O sanguis pretiosissime qui omnem hominem abluis et purificas! lava animam meam, et pone signum in faciem meam, ut nullum præter te amatorem admittam. O dulcedo cordis mei et vita animæ meæ! sicut tu in Patre, et Pater in te est, ita ego per gratiam tuam unus tecum sim amore et voluntate, mihique mundus crucifixus sit, et ego mundo. *Amen.*

Gratiarum actio post missam.

Gratias tibi ago, benignissime Deus, quod me vilissimum peccatorem admittere dignatus sis ad vivificum tuæ mensæ convivium. Et quis sum ego pulvis et cinis, ut apponeres erga me cor tuum, inclinans cœlos tuos et descendens, ut sanguine tuo purissimo sordes meas lavares, et deficientem præ fame animam meam, non manna de cœlo, sed carne tua immaculata reficeres et satiares? Si cœli cœlorum te capere non possunt, et angeli non sunt mundi in conspectu tuo, quis ego sum, et quæ domus mea, ut ad me venire, et indignis manibus meis contrectari, ac in me commorari volueris? Quid in me invenisti, rex

tremendæ majestatis, quod a templo gloriæ tuæ traheret te, et descendere faceret in abyssum miseriarum? Vos angeli sancti, vos omnes electi Dei, venite, audite, et narrabo vobis quanta fecit Deus animæ meæ; cum enim essem pauper et abominabilis, nec auderem oculos meos levare ad cœlum præ multitudine iniquitatum mearum, ille me de pulvere suscitavit, erexit de stercore, ut sederem cum principibus, et de mensa ejus comederem omnibus diebus vitæ meæ. Gratias illi agite ex me, vos amici mei fidelissimi; ego enim puer sum, non annis, sed sensu, et nescio loqui, nec verba invenio quibus possim, ut par est, tam copiosum munus gratiæ extollere et prædicare. Quis enim amor infinitæ charitati ejus a me reddi potest, qui frigus et gelu dici, non autem amor, mereatur? Quæ laus, quæ adoratio, quale obsequium meum erit, quod nullum non reddat infinita ejus perfectio et dignitas, et ima ac summa indignitas mea? Sed tu, Domine, miserator et clemens, et immensæ bonitatis, tu nosti figmentum meum, non despicies humillimam gratiarum actionem quam tibi offero de paupertate mea, et sacrificium laudis meæ honorificabit te. Tua est magnificentia, tua est gloria, et tibi laus in perpetuas æternitates pro tam excelso et incomparabili beneficio. Tibi laudes concinant, tibi mecum gratias agant universi populi, tribus, et linguæ, omnes angeli et sancti tui, quoniam misericordia tua magnificata est super me, et miserationes tuæ super omnia opera tua. Jubilent tibi omnes creaturæ, quæcumque cœli, terræ et abyssi ambitu continentur, et laudem tibi perpetuam dicant; quæ a te exiens, in te refluat omnium rerum principium et finem. Jubilent tibi et gratias agant cor meum et anima mea, vires, sensus potentiæ, et omnia membra corporis mei; tibique soli honor et gloria, a quo, per quem et in quo

omnia; qui es Deus benedictus et laudabilis in secula seculorum. *Amen.*

Oblatio post missam.

Servus tuus ego sum, Domine Deus meus, et pro tributo servitutis meæ aliquid tibi offerre vellem, quod majestate tua dignum et acceptabile foret; sed excedit omnem facultatem meam debitum meum, quia tantum tibi debeo quanti tu vales, qui infinitus es. Et ex me quidem nihil possum, nihil sum; habeo tamen ex gratia tua donum præclarissimum, quod nullo modo recusare potes; habeo dilectissimum Filium tuum, Dominum meum Jesum Christum, qui ita se mihi communicavit, ut ego in illo, et ille in me sit. Quare verba prophetæ tui aptissime usurpabo, et dicam: *Benedic, anima mea, Domino, et omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus.* Ipse enim Filius tuus digne pro me nomini tuo benedicet, teque amabit et glorificabit; nam intra me sacramentaliter existens factus est unum mecum, et ego unum cum illo. Ipsum igitur offero tibi ut thymiama suavissimi odoris, ad maximam tui gloriam et honorem, in gratiarum actionem pro universis beneficiis tuis; in remissionem peccatorum meorum et totius mundi, ad impetrandum mihi et omnibus, pro quibus oravi et orare debeo, omnia subsidia vitæ temporalis et æternæ, et pro animabus omnium fidelium defunctorum. Suscipe, Domine, cum hac sacratissima oblatione animam meam et corpus meum, omnes vires et affectus meos, ut sim perpetuum holocaustum jugiter ardens majestati tuæ. Præsta ut deinceps nec membra, nec sensus, nec potentias, nec vitam habeam, nisi ut te amem et serviam tibi. Tu sapientia mea, tu lux mea es; tu fortitudo mea et robur meum; doce me, illumina me, corrobora me, ut cognoscam et faciam voluntatem tuam. Offero me

tibi servum perpetuum, meque totum resigno in beneplacitum tuum, abjecta de me omni cura et sollicitudine. Quidquid mihi evenire permiseris, a divina manu tua amantissime suscipiam. In tempore et in æternitate id volo quod tu ab æterno de me decrevisti sive prosperum illud sit, sive adversum. Vivat semper et regnet super me beneplacitum tuum, quod in omni verbo, actione, cogitatione et levissimo quoque motu implere desidero Domine, ante te omne desiderium meum, et gemitus meus a te non est absconditus. Desunt enim mihi verba quibus explicem affectum meum; sed projicio me in ardentissimam fornacem amoris tui, quo succensus ad me venire dignatus es, et mansionem apud me facere. Succende me, Domine, inflamma cor meum, viscera combure, ut jugiter tibi ardeam, in te vivam et in te moriar. *Amen.*

Petitiones post missam.

Dulcissime amator, Domine Jesu Christe, qui me corpore tuo immaculato et pretiosissimo sanguine refecisti, ignosce, obsecro, indignitati meæ, et quidquid deliqui in hujus missæ celebratione misericorditer indulge. Agnosco enim et confiteor præsumptionem meam, quia ad hoc tremendum mysterium accedere ausus sum sine debita præparatione, reverentia, humilitate et charitate. Respice in me oculis misericordiæ tuæ, et supple excessu meritorum tuorum meam nimiam imperfectionem. Heu! quotidie venisti ad me, ut pauperrimam animam meam donis tuis locupletares. Ego autem contempsi te, et abii in regionem dissimilitudinis post prava desideria cordis mei. Cumque inutiliter dissipata omni substantia, ad te nudus et fame consumptus reversus sum, tu suscepisti me, et omnium iniquitatum mearum oblitus es. Bonum mihi quod amasti

me amore æterno et infinito; nisi enim infinita esset bonitas tua, nullo modo posses tolerare miseriam meam. Vincat igitur et absorbeat bonitas tua malitiam meam. Riga me lacrymis quas fudisti pro me, unge me myrrha doloris tui, adstringe vinculis; ablue sanguine, cruce erige, morte vivifica. Penetret amor tuus viscera mea, et omnem alienum amorem expellat. Abscedat phantasmatum multitudo, meque totum in te transforma, ut in te pereat omnis substantia mea, meque amplius non inveniam nisi in te. Imprime cordi meo amorem crucis et humiliationis, qui, ut me redimeres, uno nequidem momento sine cruce esse voluisti. Ne patiaris me sine fructu a te recedere, sed operare mecum mirabilia tua, sicut cum sanctis tuis operatus es; et fac me ambulare in fortitudine cibi istius usque ad montem perfectionis. Succende me ignita vi amoris tui, ut sim tecum consummatus in unum, omnino abstractus a me ipso et ab omni creatura. Omnibus quoque famulis tuis pro quibus obtuli hoc sacrificium, et pro quibus orare debeo, seu tu rogari vis, da pacem, salutem et tuam benedictionem. Converte miseros peccatores ad te. Revoca hereticos atque schismaticos. Illumina infideles te ignorantes. Adesto omnibus qui in aliqua necessitate et tribulatione constituti sunt. Esto propitius propinquis et benefactoribus meis. Miserere omnium adversantium mihi, vel qui me aliqua molestia affecerunt. Succurre illis qui se meis precibus commendarunt. Da vivis veniam et gratiam, da fidelibus lucem et requiem sempiternam. *Amen.*

Aspirationes post missam ad B. Virginem, angelos et sanctos.

Respice in me, gloriosissima virgo Maria, quia dignum objectum oculorum tuorum nunc factus sum.

Loquere pro me bona dilectissimo Filio tuo, qui me corpore et sanguine suo suavissime refecit, et offer ei merita tua in supplementum imperfectionis meæ. Gratias age ei pro me, et impetra mihi ut sacramentali sua præsentia non discedat a me, nisi relinqua post se animæ meæ largissimam benedictionem.

Angeli sancti, ministri Dei altissimi, facientes verbum illius, aspicite primogenitum Patris æterni, quem introeuntem in orbem terrarum jussu Patris adorastis, et facite in eo spiritu et veritate illi servire, qua vos eidem in hac vita ministratis, et nunc in cœlesti patria servitis.

Sancti patriarchæ et prophetæ, viri desideriorum, conscii secretorum Dei, intuemini promissum ab initio mundi redemptorem, quem tam ardenter desiderastis, et tanto tempore expectastis, nec videre potuistis; facite me toto affectu ad ipsum suspirare, ut reliquæ promissiones ejus fideles inveniantur, et sentiam promissos hujus sacramenti effectus.

Apostoli Jesu Christi, ejusque Evangelii clarissimi prædicatores, aspicite in me ipsum dilectissimum magistrum vestrum quem tantopere dilexistis; et impetrate mihi, ut intimis visceribus ipsum super omnia amem, ejusque fervoris particeps fiam, quem tunc experimentaliter gustastis, quando hoc cibo de manu ejus refecti fuistis.

Invictissimi martyres, Christum respicite crucifixum, pro cujus amore sanguinem vestrum tam libenter fudistis; ipsumque orate ut me semper in cruce vivere et mori faciat, quatenus vicem quam possum ejus dilectioni rependam.

Beati pontifices, dominici gregis pastores, agnum cernite immaculatum quem omnipotenti Deo in sacro altari toties immolastis; et vestris precibus facite me tanti sacrificii dignum ministrum, ut meipsum

bonis operibus perpetuo immolem tam sacræ oblationi associatum.

Servi fideles Christi, sancti monachi et eremitæ, videte dulcissimum Dominum vestrum, pro quo omnia hujus mundi oblectamenta et affectu et reipsa reliquistis; et facite me pro ejusdem amore prospera mundi despicere, nulla ejus adversa formidare, et ad fastigium sanctitatis quantocius pervenire.

Purissimæ virgines, sponsum vestrum intuemini, cui cum summa exsultatione virginitatem vestram consecrastis; illibatam mihi mentis et corporis puritatem obtinete, ut, hujus vitæ cursu peracto, mundus ab omni labe in conspectu Domini merear præsentari.

Omnes sancti et sanctæ Dei, consolatio pauperculæ animæ meæ, vos præsertim patroni et protectores mei, aspicite magistrum, auctorem et præmium sanctitatis vestræ, ac universam vestram felicitatem intra viscera mea manentem; mihique ab ipso, cui vos tantopere verbo et exemplo in hac vita conformastis, vestris intercessionibus impetrate, ut vestra semper vestigia sequar, et ut ad scopum mihi propositæ perfectionis, ac tandem plenus meritis ad vestrum merear consortium pervenire.

Conclusio exercitiorum post missam.

Anima Christi, sanctifica me; corpus Christi, salva me; sanguis Christi, inebria me; aqua lateris Christi, lava me; passio Christi, conforta me: o bone Jesu! exaudi me. Intra tua vulnera absconde me; ne permittas me separari a te: ab hoste maligno defende me; in hora mortis meæ voca me, et jube me venire ad te, ut cum sanctis tuis laudem te in secula seculorum. *Amen.*

Recedo ad te modicum, Domine Jesu, sed non

sine te, consolatio, felicitas et omne bonum animæ meæ; et me amantissimo cordi tuo cum omnibus fratribus, amicis et inimicis meis humillime commendo. Ama nos, Domine, et transforma quam simillime in te. Totus occuper in te et propter te, nihilque sit objectum verborum meorum, actionumque mearum internarum et externarum, nisi tu amor meus, qui vivis et regnas per omnia secula seculorum. *Amen.*

MONITUM

Ex S. Joanne Chrysostomo.

De gratiarum actione post missam.

Audiamus, et sacerdotes et subditi : ante gratiarum actionem resilire, domumque redire non mediocrem contemptum habet... Vultis, dicam cujusnam opus perficiant illi qui, cœna absoluta, gratiarum actionis hymnos non offerunt? Durum fortasse videbitur quod sum dicturus, sed necesse est tamen ut, ob plerorumque negligentiam, dicatur. Quando ultimæ cœnæ communicavit Judas, nocte illa postrema, ceteris omnibus recumbentibus, ipse se proripiens excessit; illum imitantur et isti qui ante gratiarum actionem discedunt. Hæc igitur mente versemus, hæc apud nos cogitemus, et huic propositam sceleri damnationem reformidemus. Ipse suam tibi carnem largitur; at tu, ne verbis quidem, eum remuneraris, neque pro iis quæ accepisti gratias agis. Atqui dum hoc corporeo vesceris cibo, post mensam ad orationem te convertis, dum vero spiritualis, et omnem creaturam tum visibilem tum invisibilem superantis, fis particeps; tametsi homo sis et vilis naturæ, non expectas ut gratias agas et verbis et factis? Quid est aliud quam extremo supplicio sese obnoxium reddere? *Homil. de Baptismo Christi, in fine.*

Hæc igitur nos considerantes, Deo semper gratias agamus. Est enim prorsus absurdum, nos opere quidem ipso beneficiis ejus quotidie perfruentes, gratias ei nec sermone persolvere, et hoc cum nobis rursus prosit ipsa confessio. Si quidem gratiarum actio illi quidem nihil omnino addit, nos autem magis illi familiares facit. Si enim nos, hominum beneficia recordantes, vehementius eorum amore succendimur; multo magis beneficiorum Dei in nos memores, studiosiores erimus ad ipsius mandata servanda. Idcirco Apostolus dixit: *Et grati estote*. Optima quippe beneficiorum custos est ipsa memoria beneficiorum, et perpetua gratiarum actio. Propterea et reverenda ac salutaria illa mysteria quæ in omni certe Ecclesiæ congregatione celebramus, *Eucharistia*, id est gratiarum actio, nuncupantur. Sunt enim beneficiorum recordatio plurimorum, caputque ipsum divinæ erga nos charitatis ostendunt, nosque faciunt debitas Deo gratias semper exsolvere. Agamus igitur ei juges gratias, atque istud et verba et facta nostra præcedat ac dirigat. *Idem, Homil.* 25 *in Matth.*

PARS QUARTA.

RUBRICÆ GENERALES.

Missa dicitur * secundum ordinem officii, de dominica, vel feria, vel vigilia, vel festo, vel octava, vel de B. Maria in sabbato; et extra ordinem officii, votiva, vel pro defunctis.

DE DOMINICA.

CAPUT I.

1. Missa in dominica dicitur sicut propriis locis assignatur. In ea dicitur una tantum oratio, nisi aliqua memoratio fieri debeat; tunc enim fit ut infra explicatur in Rubrica de collectis. Extra adventum et septuagesimam dicitur *Gloria in excelsis*, et semper *Credo*.

2. Si officium non fiat de dominica, in missa fit commemoratio dominicæ per collectam, secretam, post communionem, et evangelium ejus in fine.

3. Ubi duæ missæ majores in dominica dici solent, si officium sit de dominica, ambæ erunt de dominica; secus, minus solemnis erit de dominica sine ulla commemoratione; solemnior autem, de festo

* Rom. Missa quotidie dicitur secundum ordinem officii: de festo duplici, vel semiduplici, vel simplici, de dominica, etc.

Hic, ut caput rei, observandum est, Romæ divinum officium in tres partes generatim distribui sicuti apud nos, sed sub hac voce romane *duplex* intelligendum esse quod in diœcesi parisiensi, et in plerisque Galliæ diœcesibus vocatur *annuale, solemne* et *duplex*. Itaque in sequentibus notulis, si res postulat, quidquid, juxta ritum ecclesiæ romanæ, *duplex* appellabitur, ad unum e nostris festis, seu annualibus, seu solemnibus, seu duplicibus spectabit. De semiduplici et simplici, de feriis et vigiliis, Romæ et Parisiis, voces eædem.

sine commemoratione dominicæ, nec legetur evangelium dominicæ in fine.

Dominica Palmarum, ubi dicuntur duæ missæ, in ea quæ dicitur ante processionem, cantatur evangelium *cum appropinquassent:* cetera, ut in missa solemniori.

DE FERIIS ET VIGILIIS.

CAPUT II.

1. Missa de feria dicitur, quando non occurrit festum, vel octava, vel sabbatum, in quo fit de Beata. In feriis autem Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationum, et Vigiliarum, si fiat de festo, vel de die octava, cantantur duæ missæ in ecclesia metropolitana et aliis præcipuis; una de festo aut octava post tertiam; alia de feria, extra quadragesimam post sextam, in quadragesima post nonam.

2. In vigiliis ordinariis, et feriis Quatuor temporum, vel feria secunda Rogationum, quæ occurrunt intra aliquam octavam; missa dicitur de vigilia, vel feriis supradictis, idque in choro, post sextam, cum commemoratione octavæ: præterquam intra octavas annualium, ac intra octavam Corporis Christi, in quibus (in ecclesiis præcipuis) cantantur duæ missæ: una de octava post tertiam, alia de * vigilia aut feriis supradictis post sextam: in aliis autem ecclesiis unica dicitur octava post tertiam, cum commemoratione feriæ aut vigiliæ.

3. In feriis per annum dicitur missa dominicæ præcedentis, sine *Gloria in excelsis*, et sine *Credo*. In feriis tamen quartis et sextis, loco epistolæ et evangelii dominicæ, dicuntur epistola et evangelium

* Rom. Post nonam.

iis feriis assignata, eo ordine qui infra in Rubrica de epistola.

4. In feriis adventus (exceptis sabbatis, ut infra) idem observatur, omisso tamen *alleluia* cum suo versu.

5. In feriis a dominica septuagesimæ ad feriam quartam Cinerum, missa dicitur de dominica, omisso tractu et *Credo* : quo tempore feriis etiam secundis epistola et evangelium proprium assignatur.

6. In feriis Quadragesimæ, Quatuor temporum, ac Vigiliarum, habentur missæ propriæ, de quibus si non fiat officium, fit commemoratio ad missam, per orationes, et evangelium in fine. At in ecclesiis præcipuis, una cantatur de festo sine commemoratione feriæ, altera de feria sine commemoratione festi.

7. In vigilia Sancti Andreæ (etiam si occurrat tempore adventus) missa dicitur de vigilia, licet officium sit de feria *.

8. De vigiliis quæ occurrunt in quatuor temporibus, fit tantum commemoratio : quod si ea die fiat de festo et duæ missæ cantentur, commemoratio vigiliæ non fit ad missam de festo, sed ad missam de feria; in missis autem privatis, commemoratio vigiliæ fit post commemorationem feriæ.

DE FESTIS ET OCTAVIS.

CAPUT III.

1. Missa de festo dicitur ut habetur in proprio sanctorum; alias, de communi.

2. In ea dicitur *Gloria in excelsis*, exceptis festi quinque plagarum et compassionis ; idque extra proprias horum titulorum ecclesias.

* Rom. Non fit officium de feria.

3. Si sit festum semiduplex aut supra, dicitur unica oratio, nisi commemoratio facienda occurrat, quæ fiet ut notatur infra in propria Rubrica.

4. Si sit solemne majus aut annuale et dicatur *alleluia*, dicitur et prosa, quæ, si desit in missa festi, invenietur ad calcem missalis.

5. Per octavas, missa dicitur ut in die, nisi aliter propriis locis notetur. In iis semper dicitur *Gloria in excelsis*.

DE MISSIS BEATÆ MARIÆ IN SABBATO, DE VOTIVIS, AC DEFUNCTORUM.

CAPUT IV.

1. Sabbatis in quibus fit officium de Beata, dicitur et missa de ipsa secundum varietatem temporum, ut in fine missalis habetur.

2. In sabbatis adventus, quamvis non fiat de Beata, dicitur tamen missa de ipsa cum commemoratione sabbati, excepto sabbato quatuor temporum, in quo missa dicitur de eo.

3. Triduo ante Pascha, in annualibus, ac solemnibus majoribus Domini, inter quæ hic censentur Annuntiatio, seu Incarnatio Verbi, Purificatio, seu Præsentatio Domini, et Anniversarium dedicationis; missa votiva nunquam dicitur, ne major quidem pro defunctis corpore præsente. Si qua autem præsente corpore defuncti seu defunctæ dicenda missa est, dicetur de die, absque commemoratione.

In aliis solemnibus, in duplicibus, in omnibus dominicis, intra hebdomadas Paschæ et Pentecostes, intra octavam Natalis Domini, et octavam Sancti Sacramenti, in vigiliis festorum annualium, et Epiphaniæ, missa votiva nulla dicitur, nisi solum pro defunctis corpore præsente.

Ubi vero diebus supra notatis dicenda esset missa, aut ex devotione, etiam cujuscumque confraternitatis; dicetur missa de die cum commemoratione votiva, quæ tamen commemoratio omittetur in annuali et solemni majori.

4. Missa vero votiva major de sanctissimo sacramento qualibet feria quinta celebrari poterit; exceptis diebus festivatis a populo; excepta etiam feria quinta in cœna Domini, feria quinta intra hebdomadas Paschæ et Pentecostes, die octava Ascensionis, vigilia et die octava Epiphaniæ, festis Inventionis et Exaltationis Sanctæ Crucis, Visitationis, Transfigurationis, et Coronæ Domini, ac vigilia Natalis Domini; in quibus diebus dicetur missa de die cum commemoratione sancti sacramenti.

Nulla tamen fiet de eo commemoratio, in annualibus, solemnibus majoribus, feria quinta in cœna Domini, et feria quinta hebdomadæ Paschæ.

Intra octavam autem Natalis Domini, quando feria quinta in ultimum triduum inciderit, dicetur tertia missa de Nativitate Domini, *Parvulus*, cum evangelio *Pastores* ex secunda missa; aut missa *Ipse invocabit me*, quando scilicet feria quinta fit officium de dominica.

5. Aliis diebus, in quibus habetur missa de festo etiam simplici, aut propria de feria; votivæ, aut pro defunctis, non dicuntur sine necessitate.

6. Iis autem diebus, in quibus integre missa repetenda foret, vel de dominica intra hebdomadam, (excepto tamen adventu) vel de festo intra octavam; votiva, aut pro defunctis, ex sola devotione dici potest etiam pro missa majori: quod tamen passim fieri non debet, nec sine rationabili causa*.

* Rom. Idem hisce verbis commendatur: Quoad fieri potest, missa cum officio conveniat.

7. Attendant autem præpositi ecclesiarum ut, quantum fieri poterit, missæ feriarum quadragesimæ, quatuor temporum ac vigiliarum, in festis occurrentium, cum cantu celebrentur loco missarum circa eadem tempora pro defunctis ritu simplici fundatarum, aut ad hunc ritum superiorum permissu redactarum aut redigendarum, cum oratione pro iis defunctis; et id quidem in iis locis, in quibus eæ feriarum missæ aliter non celebrarentur. Quod et de votivis pari ratione observandum cum commemoratione de iis. Quæ omnia in annuo cujusque ecclesiæ obituario exacte notentur.

DE COMMEMORATIONIBUS.

CAPUT V.

1. Commemoratio in missa fit per collectam, secretam, et post communionem.

Additur et in fine missæ evangelium ejus de quo fit memoria, si commemoratio sit de dominica, aut vigilia, aut feria, quæ proprium evangelium habeat, de quo lecta fuerit homilia in nocturno; aut die octava cujus evangelium diversum sit ab evangelio festi.

2. Quotiescumque ad laudes facta est commemoratio, fit et in missa; excepta dominica Palmarum*.

3. In missis votivis (ubi non cantatur missa de die) fit commemoratio ejus de quo fit officium, etiamsi fiat de feria per annum.

4. Quando fit commemoratio feriæ, quæ lectionem unam aut plures ante epistolam habeat, pro commemoratione dicitur prima oratio feriæ, non vero ea, quæ dicitur post *Dominus vobiscum*.

* Rom. Excipiuntur dominica Palmarum, et vigilia Pentecostes in quibus nulla fit commemoratio etiam in missis privatis de festo simplici occurrente, licet facta sit in officio.

5. Commemorationes de officio præcedere debent omnes commemorationes votivas.

6. In votivis etiam commemorationibus servetur ordo dignitatis; ita ut fiat de sancta Trinitate, de Spiritu Sancto, de Sancto Sacramento, de Cruce, aut Corona, aut Plagis Domini, ante votivas B. Mariæ, de angelis, ac de sancto Joanne Baptista, ante votivas apostolorum; et sic de aliis.

7. Inter commemorationes votivas numeratur, quæ aliquando a D. Archiepiscopo præcipitur dicenda oratio pro aliqua occurrente necessitate. Ea autem fit post commemorationes quæ sunt de officio, etiam Beatæ in sabbato, et ante alias votivas.

8. Commemoratio pro defunctis non fit nisi post commemorationes de officio, in missis, quæ non sunt de defunctis.

9. In missis pro defunctis nulla unquam fit commemoratio nisi de defunctis.

10. Commemorationes occurrentes, quæ factæ fuerunt ad laudes, fiunt et ad missam eodem ordine.

11. Cum autem ad laudes factæ sunt commemorationes communes, quæ dicuntur suffragia; tunc pro suffragiis, extra tempus paschale, dicitur oratio *a cunctis :* tempore vero paschali, oratio de cruce, *Deus qui pro nobis Filium tuum :* at in ecclesiis sub B. Mariæ patrocinio dicatis, loco orationis *a cunctis*, dicitur de ipsa *concede nos*.

12. Cum vero fit de Beata in sabbato, pro suffragio in missa, dicitur tempore paschali oratio de cruce; extra tempus paschale, de Spiritu Sancto.

13. Si quid aliud ad commemorationes pertinere videatur, habetur in propriis Rubricis de collecta, et de evangelio in fine missæ, infra in paragraphis de partibus missæ.

DE PARTIBUS MISSÆ.

CAPUT VI.

Partes missæ duæ sunt:

Prima, ab initio ad finem evangelii, seu concionis, si habeatur; et hæc est missa catechumenorum.

Secunda, ab inchoatione symboli, vel si non dicatur, ab initio offertorii ad dimissionem assistentium, et hæc est missa fidelium.

DE PRIMA PARTE MISSÆ.

§ I.

1. Primæ parti missæ præmittitur psalmus *Judica*, et dicitur quotidie (exceptis diebus, qui infra) cum versu *Introibo* ante et post, integre.

2. Tempore passionis in missis de tempore, in missa de Compassione B. Mariæ, et in missis votivis de Cruce aut de Passione, omni vero tempore in missis pro defunctis; psalmus omittitur: et tunc dicto semel versu *Introibo*, immediate sequitur *Adjutorium*, etc.

3. Sabbato sancto dicitur psalmus *Judica* sine *Gloria Patri*.

4. Confessio sequitur ut in ordinario, præmisso *Adjutorium*, et subsequente. ℣. *Deus tu conversus* cum sequentibus.

5. In confessione nullum nomen sancti additur, nequidem patroni.

6. Introitus constat antiphona, versu de psalmo, cum *Gloria Patri* et *Sicut erat*, ac repetitione antiphonæ.

7. Tempore Passionis, in missis de tempore, in missa de Compassione, et in missis votivis de Cruce

aut de Passione; omni vero tempore in missis pro defunctis, omittitur *Gloria Patri* et *Sicut erat*.

8. In missis pro defunctis, loco *Gloria Patri*, dicitur *Requiem*.

9. Tempore paschali, exceptis missis pro defunctis, in fine antiphonæ ad introitum additur bis *Alleluia*.

10. Kyrie dicitur alternatim; ter *Kyrie eleison*; ter *Christe eleison*; et iterum ter *Kyrie eleison*.

11. Gloria in excelsis dicitur in missis de die quando dictum est *Te Deum* ad officium, præterea, feria quinta in cœna Domini, et sabbato sancto.

12. Dicitur etiam in missis votivis de sancta Trinitate, de Spiritu Sancto, de sanctissimo nomine Jesu, infante, de sancto sacramento, de beata Maria, de angelis, de sanctis, in celebratione synodi et calendarum, pro eligendo prælato, in anniversario ordinationis D. archiepiscopi, pro gratiis Deo agendis, de sponsalibus, ac in exequiis parvulorum. In missis autem votivis de Cruce, aut de Plagis, seu de Passione, non dicitur nisi tempore paschali.

In ceteris votivis, etiamsi *Te Deum* dictum sit eo die, non dicitur *Gloria in excelsis*; nisi, pro re gravi, festivo ac solemni ritu celebretur *.

13. Collecta dicitur post præmissam salutationem *Dominus vobiscum*, et monitiunculam *Oremus*, cum levi pausa.

Si dicatur *Flectamus genua*, fit pausa flexis genibus post hæc verba, ante *Levate*.

Concluditur collecta majori clausula *Per Dominum*, aut simili, ut propriis locis notatur.

14. Si collectam sequatur una, vel plures aliæ collectæ; post conclusionem primæ iterum dicitur *Oremus*, et ad ultimam duntaxat fit integra conclusio; ad intermedias, si quæ sint, nulla.

* Rom. Dummodo non dicatur missa cum paramentis violaceis.

15. Observandum autem, quod orationum numerus in missa de die, etiam in feriis, sequitur numerum earum quæ dictæ sunt ad laudes: quo in numero non includuntur suffragia quæ fiunt in feriis et festis simplicibus ad laudes et ad vesperas. Excipiuntur sequentia:

16. In adventu, quotidie (exceptis solemnibus minoribus et supra, ac sabbatis in quibus dicitur missa de Beata in adventu) fit commemoratio de incarnatione per collectam *Deus, qui de beatæ.*

17. A die secunda januarii usque ad Præsentationem Domini (exceptis integra octava Epiphaniæ, festis solemnibus et supra, et sabbatis in quibus fit officium de Beata ultimo loco dicitur oratio de virgine Deipara. *Deus, qui salutis* *.

18. In feriis Quadragesimæ usque ad hebdomadam Passionis, dicitur oratio de beata Maria, vel de omnibus sanctis, ut suo loco notatur; et ultimo additur oratio pro pœnitentibus.

19. In feriis temporis paschalis, a dominica in albis depositis, usque ad Ascensionem exclusive, dicitur oratio de cruce.

20. Orationibus, quæ ex præscripto dicuntur, sacerdos in duplicibus et infra, unam addere poterit ad devotionem in missis majoribus; in privatis duas, vel plures.

21. In dominicis in quibus non fit de dominica, fit commemoratio dominicæ. Ubi autem cantantur duæ missæ, in ea quæ est de dominica, nulla fit commemoratio; et in ea quæ est de festo, non fit commemoratio dominicæ: si quæ autem eo die aliæ

* Rom. Additur sæpius quam apud nos tertia oratio, vel pro Ecclesia, vel pro papa. Ibidem dantur festa semiduplicia, etiam in quadragesimali tempore; tunc 2° oratio est de feria, 3° cunctis, ut apud nos in commemorationibus.

commemorationes occurrant, fiunt ad missam de festo.

22. Quando in feria majori occurrit semiduplex aut supra, in quo fit memoria de simplici, ubi cantantur duæ missæ, in missa de festo fit commemoratio de simplici, non de feria: in missa autem de feria nulla fit commemoratio.

23. Sabbatis in quibus fit de Beata, extra tempus paschale, dicitur secunda oratio de Spiritu Sancto; si aliqua commemoratio occurrat, tertia dicitur de Spiritu Sancto: cujus loco, tempore paschali, dicitur oratio de cruce.

24. Si in sabbato missa non dicatur de Beata, nec dicatur oratio *A cunctis*, fit commemoratio de Beata, exceptis duplicibus majoribus et supra.

Excipiuntur sabbata a dominica Passionis ad dominicam in albis, ac vigilia Pentecostes, item vigilia Natalis Domini.

25. In missis votivis, nisi sint solemnes pro re gravi, secunda oratio dicitur de officio diei, etiamsi sit de feria per annum.

26. In commemorationibus faciendis, si eadem oratio bis occurrat, alia sumitur de communi.

27. Si prophetia ante epistolam legenda sit, aut plures lectiones; commemorationes quæ occurrunt, non fiunt post orationem diei, sed immediate ante epistolam.

28. Quando pro aliqua necessitate a D. Archiepiscopo oratio addenda præcipitur, ea in duplicibus et infra semper dicitur; exceptis diebus in quibus non fieret commemoratio de simplici occurrente. At in annualibus ac solemnibus omittitur, nisi aliud expresse præceptum sit. In iisdem vero, ubi post majoris missæ communionem cantatum est *Domine salvum*, etc., oratio pro rege post communioni missæ sub una conclusione jungitur.

Quibus autem diebus ea oratio votiva dicenda est, dicitur in omnibus, etiam votivis, missis, præter missas pro defunctis.

29. Lectiones quæ in aliquibus feriis epistolam præcedunt, dicuntur cum suis gradualibus aut canticis vel tractibus, atque collectis, ut propriis locis habentur.

30. Epistola quotidie legitur cum titulo.

31. Epistolæ feriis quartis et sextis, interdum etiam secundis, assignatæ, si suis diebus dici nequeant, dicuntur propiori die sequenti: si autem sequens sit impeditus, dicuntur propiori præcedenti; ita tamen ut epistola feriæ secundæ dicatur ante epistolam feriæ quartæ, et epistola feriæ quartæ ante epistolam feriæ sextæ, etiam extra proprium diem, posterioribus omissis (nisi suo die occurrant) quando non omnes dici possunt: puta, si quinta et sexta feria impeditæ sint, epistola feriæ quartæ dicatur feria tertia, sextæ vero quarta; at si omnes feriæ impeditæ sint præter sextam, epistola feriæ quartæ omnino omittatur, non vero sextæ, quæ suo die tum dicitur. Idem esto de evangelio. Cum autem dominica festo occupatur, nec alia per hebdomadam superest feria præter quartam aut sextam, in ea ponitur epistola dominicæ, omissa propria epistola: si vero feriæ quarta et quinta supersint, epistola dominicæ legetur feria quarta, feriæ quartæ quinta. Idem pariter esto de evangelio. Quod intellige de iis solum ecclesiis, in quibus dictæ non fuerunt duæ missæ, una de dominica, altera de festo. Namque, ubi ipsa die dominicæ dicta est missa de ea, leguntur epistola et evangelium feriæ, etiam in missis privatis.

32. Graduale sequitur epistolam, et constat duobus versibus *.

* Rom. Additur, tempore paschali quando non dicitur graduale.

33. A sabbato in albis ad sabbatum quatuor temporum Pentecostes, pro graduali dicitur bis *Alleluia*; deinde versus.

34. In missis pro defunctis graduale semper dicitur.

35. ALLELUIA constat hac voce *Alleluia* bis repetita, versu, et iterum *Alleluia*.

Dicitur a sabbato sancto ad septuagesimam in omnibus dominicis et festis etiam simplicibus, ac in feriis in quibus resumitur missa ex dominica in qua dictum est *Gloria in excelsis*.

36. TRACTUS dicitur

Loco *Alleluia*, in festis a Septuagesima ad Palmas;

Post *Alleluia*, in vigilia Paschæ et Pentecostes;

Post graduale, in dominicis a Septuagesima ad Palmas: et in feriis secundis, quartis et sextis, a feria quarta Cinerum ad feriam quartam majoris hebdomadæ inclusive: in aliis autem feriis non dicitur:

Solus vero inter epistolam et evangelium, in sabbatis quatuor temporum.

37. PROSA, quæ et sequentia, dicitur in annualibus et solemnibus majoribus, ac in omnibus missis, etiam votivis, quæ celebrantur ritu annuali aut solemni-majori, a Paschate ad Septuagesimam; ac per octavas eorum cum fit de octava. Dicitur quoque in dominicis intra octavas Domini, in Circumcisione; et ad missam in exequiis parvulorum: at dominica in albis depositis non dicitur, neque dominica prima post Pentecosten.

Cantantur autem prosæ loco pneumatis ultimi *Alleluia* *: quapropter cum dicitur tractus, non dicitur prosa.

* Rom. Dicitur ultimum alleluia post sequentiam: alleluia omittitur in festo sancto Innocentium, nisi venerit in dominica.

38. In die commemorationis fidelium defunctorum, licet dicatur tractus, prosa tamen dicitur finito tractu. Quod pariter ad devotionem celebrantis observari potest in omni missa pro defunctis.

39. Evangelium legitur post præmissam salutationem *Dominus vobiscum*, etc., quam sequitur titulus *sequentia, vel initium sancti*, etc.

De evangeliis per hebdomadam, fit ut supra notatum est de epistolis, articulo 31.

40. Concio, si ad missam habenda sit, habetur post evangelium.

DE SECUNDA PARTE MISSÆ.

§ II.

Symbolum Nicænum, *Credo*, dicitur,

1. In omnibus dominicis, etiam in missa de festo in iis occurrente in quo alias non diceretur; in tribus missis de Nativitate Domini, et per totam octavam*; in Epiphania Domini et per octavam; feria quinta in Cœna Domini; tota hebdomada Paschæ; in Ascensione Domini et per octavam tantum; tota hebdomada Pentecostes; in festo corporis Christi et per octavam, ac ceteris omnibus festis Domini, etiam plagarum, crucis, et coronæ; et iis quæ aliquibus ecclesiis specialia esse possunt, et sicubi fit festum Sancti Nominis Jesu:

2. In omnibus festis beatæ Mariæ, etiam in Compassione; in missa de Beata quæ dicitur in metropolitana quando linquitur officium parvum: at non dicitur in missis de Beata in sabbato, neque in feriis aut festis intra octavas festorum in adventu occurrentium incidentibus, quo tamen tempore in die tantum octava dicitur:

* Rom. Protrabitur usque ad diem tertiam januarii propter octavam quæ habetur Sancti Joannis apostoli.

3. In festis angelorum :

4. In festis apostolorum, evangelistarum, sanctæ Mariæ Magdalenæ; etiam in eorum festis secundariis :

5. In festis patronorum, etiam secundariorum; titularium; sancti Dionysii, etiam in ejus inventione; sancti Marcelli, non autem in ejus translatione, nisi in metropolitana :

6. In festis sanctorum de quibus habentur reliquiæ insignes :

7. In festis doctorum, videlicet, Irenæi, Cypriani, Athanasii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, Chrysostomi, Hilarii, Hieronymi, Ambrosii, Augustini, Leonis, Cæsarii, Gregorii papæ, Bernardi; item Thomæ Aquinatis, et Bonaventuræ :

8. In festo omnium Sanctorum :

9. In dedicatione, et anniversario dedicationis :

10. Ac per octavas omnium supradictorum, cujuscumque sint gradus :

11. Item et in missis votivis solemnibus de Sancto Sacramento, aut aliis quæ earum loco celebrantur, coram exposito eodem sancto sacramento.

12. Denique in omnibus missis votivis, quæ pro re gravi, vel jussu D. Archiepiscopi celebrantur ritu solemni.

13. Non dicitur in Nativitate sancti Joannis, nec in ejus Decollatione; nec in festis sanctorum Laurentii, Martini, et Genovefæ, nec in aliis quibuscumque festis supra non designatis, nisi in propria ecclesia, vel nisi occurrant in dominica, aut intra octavam in qua *Credo* dicatur, idque extra adventum : aut etiam nisi missa feria quinta solemniter celebretur coram exposito sancto sacramento*.

* Rom. Dicitur in die octavarum sancti Joannis Baptistæ, sancti Laurentii, creationis et coronationis summi pontificis et anniversario ejusdem diei; item in die et anniversario electionis et consecrationis episcopi.

14. Nunquam dicitur in missis pro defunctis; semper autem ubi missa celebratur in exequiis parvulorum.

15. Offertorium dicitur, præmisso *Dominus vobiscum et Oremus*.

16. Dicitur autem quotidie offertorium, excepto biduo ante Pascha:

17. Tempore paschali additur in fine unicum *Alleluia*, ubi non habetur.

18. Secretæ dicuntur eodem numero, eodemque modo, quo collectæ in principio missæ, excepto quod non præmittitur immediate *Dominus vobiscum*, neque *Oremus*, nequidem ante secundam: sed postquam dictum est *Orate fratres*, etc., et responsum est *Suscipiat*, etc., absolute incipiuntur secretæ.

19. Cum assignatur aliqua oratio ex communi, secreta sumitur numero collectæ respondens: puta, si assignetur oratio, cui in missa pontificum numerus 2 apponitur, pro secreta ea sumitur, quæ eodem numero prænotatur.

20. Præfatio dicitur ut in ordinario missæ.

21. Quæ propria est alicui tempori aut festo, dicitur etiam in dominicis et festis intra id tempus, aut intra octavam festi occurrentibus, nisi festa hæc propriam præfationem habeant.

In festo Sancti Joannis evangelistæ dicitur præfatio de Nativitate Domini.

In festo patroni, vel titularis, si propriam non habeat, et in ejusdem die octava, præfatio dicitur de sanctis.

22. Intra octavas in adventu occurrentes dicitur præfatio de adventu, licet hæ octavæ propriam habeant: in die octava, propria dicitur.

23. Quando dicuntur duæ missæ, alia de festo, alia de feria aut dominica, præfatio festi aut octavæ non dicitur nisi in missa de festo; in altera vero

missa, dicitur præfatio de tempore propria, vel communis.

24. In missis votivis præfatio dicitur de tempore, vel communis: exceptis missis de sancta Trinitate, in quibus præfatio est de Trinitate, de Spiritu Sancto, in quibus præfatio de die Pentecostes; de Sancto Nomine Jesu, de Jesu infante, in quibus præfatio de Incarnatione et Nativitate Domini; de cruce, et aliis ad passionem Domini spectantibus, in quibus præfatio de cruce; de Sancto Sacramento, et pro reparatione injuriarum illatarum Christo in sancto sacramento, in quibus præfatio feriæ v. in Cœna Domini; de Beata, in quibus præfatio ut in missa de B. in sabbato; de apostolis, in quibus præfatio de apostolis; de sancto Dionysio et sociis, in quibus præfatio de eorum festo; de quibuscumque sanctis, in quibus præfatio de festo eorumdem; ac denique de sponsalibus, et pro gratiarum actione post partum prole vivente, in quibus præfatio de sponsalibus.

25. In exequiis parvulorum præfatio missæ est de Spiritu Sancto. In omnibus missis pro defunctis, præfatio propria *.

26. Canon dicitur ut in ordinario.

Communicantes proprium assignatur quinque præcipuis Domini festivitatibus; videlicet, Paschæ et Pentecostes a sabbato ad sabbatum inclusive; Natalis, autem, Ascensionis et Epiphaniæ Domini, in die et per octavam, etiam in festis intra octavam occurrentibus.

Hanc igitur proprium habetur in festis Paschæ et Pentecostes a sabbato ad sabbatum inclusive.

27. In Cœna Domini canon dicitur ut habetur proprio loco.

* Rom. Non datur, nisi præfatio communis.

28. In missis pro defunctis semper dicuntur *communicantes* et *hanc igitur* ordinaria.

29. Pater dicto, dicitur oratio *Libera nos*.

30. Si missa sit pontificalis, hic datur benedictio solemnis ut habetur in benedictionali : et tunc loco *Pax Domini*, pontifex dicit *Et pax ejus sit semper vobiscum*.

31. Agnus Dei dicitur quotidie, excepto biduo ante Pascha.

32. In missis pro defunctis, loco *Miserere nobis*, dicitur *Dona eis requiem :* et loco *Dona nobis pacem*, dicitur *Dona eis requiem sempiternam*.

33. Post *Agnus Dei*, sacerdos dicit tres orationes : post primam, in missa majori, imo, ubi moris est, in privata, ac semper in missa de sponsalibus, dat pacem, dicens accipienti, seu signum pacis offerenti, *Pax tibi, frater*, etc. In missis autem pro defunctis, nec prima dicitur oratio, nec pax datur. Sabbato sancto, prima oratio dicitur, sed pax non datur.

34. Communio, id est antiphona ad communionem, singulis diebus dicitur, excepto biduo ante Pascha :

Sabbato ante septuagesimam, et toto tempore paschali, in ejus fine additur unicum *Alleluia*, ubi non habetur.

35. Postcommunio, eodem modo quo collecta initio missæ.

36. Cum assignatur aliqua oratio ex communi ; ea postcommunio sumitur quæ numero collectæ apposito respondet, ut supra explicatur articulo 19.

37. Ite, missa est, dicitur cum dictum est *Gloria in excelsis :* alias, dicitur *Benedicamus Domino*. In missis autem pro defunctis dicitur *Requiescant in pace*.

38. Post missam, dicto *Placeat*, dicitur *Bene-*

dicat vos, nisi data fuerit benedictio solemnis ante *Agnus Dei*. In missis pro defunctis nunquam dicitur.

39. Completa missa recitatur ultimum evangelium; post missam majorem, redeundo in vestiarium, vel in ipso vestiario; post privatas, ad altare ad cornu evangelii.

40. Quotiescumque in missa de die, fit commemoratio dominicæ aut vigiliæ, aut feriæ proprium evangelium habentis de quo in nocturno lecta sit homilia; illud evangelium legitur in fine missæ loco *In principio;* quod et observatur cum fit commemoratio diei octavæ habentis evangelium diversum ab evangelio festi.

DE ORDINANDA MISSA

EX SUPERIORIBUS RUBRICIS

CAPUT VII.

Supradictis rubricis cognitis, si quis velit ordinare missam diei, recurrat ad proprium missarum de tempore; vel de sanctis, secundum qualitatem officii. Si desit in proprio, recurrat ad commune.

2. Si fit de feria quæ propriam missam non habeat, dicatur missa præcedentis dominicæ, sine *Gloria in excelsis* et sine *Credo*, cum epistola et evangelio ex hebdomada, si dicenda sint, sin minus, ex dominica. In feriis tamen temporis paschalis, excepta secunda Rogàtionum, dicitur *Gloria in excelsis*. In feriis autem adventus omittitur *Alleluia* cum suo versu, et a dominica septuagesimæ ad feriam quartam cinerum, omittitur tractus.

3. Si dicenda sit missa votiva, requiratur post commune sanctorum. Si desit, sumatur missa de sancto in proprio: sin minus, in communi; mutatis quæ natalitium aut simile quid designant, in

vocem commemorationis aut similem. Si fiat de sancto aliquo, qui non possit facile revocari ad ullum ordinem sanctorum, de quibus missæ habentur vel in proprio, vel in communi; (idem dicatur de sancta) aut etiam de pluribus sanctis diversi ordinis; sumatur missa ultimo loco posita inter votivas de sanctis.

4. Si orationes dicendæ sint pro aliqua necessitate, aut ad devotionem, requirantur in fine missalis.

Si pro defunctis missa dicenda sit, invenietur post missas votivas. Si de defunctis facienda sit simplex commemoratio, collectæ et ceteræ orationes reperientur post missas pro defunctis.

DE HORA CELEBRANDI MISSAM.

CAPUT VIII.

Missa votiva, et ordinaria pro defunctis, cantatur post primam: missa de die, etiam in feriis ordinariis, post tertiam: missa de feria in qua jejunatur aut in qua preces dicuntur ad officium flexis genibus, extra quadragesimam, post sextam; in quadragesima post nonam.

2. Missa privata, quacumque hora dici potest ab aurora ad meridiem (ac etiam tardius in feriis quadragesimæ): dictis saltem a sacerdote nocturnis, si paulo post auroram celebret; alias, dictis etiam saltem laudibus.

3. Si diversæ eodem die cantandæ sint missæ, missa votiva, aut ordinaria pro defunctis, dicitur post primam; ea quæ de festo de quo fit officium, semper post tertiam; missa autem de feria, de qua facta est commemoratio ad laudes, extra quadragesimam post sextam, in quadragesima post nonam.

4. Votivæ pro re gravi, ac solemnes pro defunctis quacumque hora celebrari possunt.

DE COLORIBUS ORNAMENTORUM.

CAPUT IX.

Ornamenta altaris, celebrantis et ministrorum, sint coloris convenientis officio ac missæ diei, secundum usum ecclesiæ parisiensis, quæ his coloribus utitur :

1. Albo : sabbatis adventus ad missam de Beata tantum : feria quarta quatuor temporum adventus, ad missam tantum : a vigilia Nativitatis Domini inclusive ad Præsentationem Domini in omni officio de tempore extra septuagesimam : sabbato sancto in litaniis, benedictione cerei et fontis, ac in missa ; et ab illo die ad vigiliam Pentecostes in omni officio de tempore, excepta feria secunda Rogationum : in Transfiguratione Domini : in dedicatione ecclesiæ, et anniversario dedicationis, ac in dedicatione altaris : in vigilia Assumptionis, ac in omni officio de beata Maria, etiam Compassionis: *in festis angelorum;* in Nativitate sancti Joannis Baptistæ : in principali festo sancti Joannis evangelistæ : in Conversione sancti Pauli; in festo sancti Joseph : in festo sanctæ Mariæ Magdalenæ, in festo sanctorum Lazari, Mariæ et Marthæ, in festis sanctarum virginum non martyrum, in missa de sancto Nomine Jesu, de Jesu infante : pro sponso et sponsa : et in administratione baptismi, post primam unctionem : in missa quæ post mulieris partum celebratur pro gratiarum actione ; ac in exequiis parvulorum.

2. Rubeo : in officio quinque Plagarum Domini : *feria quinta* * *; in Cœna Domini, ad missam tantum ;*

* Rom. Feria ista albus color adhibetur, e contra rubeus in festo sanctorum Innocentium.

in vigilia Pentecostes, ad benedictionem fontium et missam tantum.(ad officium enim adhibetur albus); in festo Pentecostes ac per hebdomadam, etiam in missis quatuor temporum : *in festo sanctæ Trinitatis ; in festo Corporis Christi ac per octavam ; in omni officio de tempore a præsentatione Domini ad septuagesimam, et a Trinitate ad adventum*, exceptis dominicis intra octavas alium colorem habentes : in festivitatibus sancti Crucis, in susceptione sanctæ Coronæ spineæ: *in festo omnium Sanctorum : in festo sanctarum reliquiarum :* in Decollatione sancti Joannis Baptistæ; in natalitiis sanctorum Petri et Pauli, ac aliorum apostolorum et evangelistarum, excepto sancti Joannis evangelistæ; in festo sancti Joannis ante portam latinam; in festo sancti Barnabæ; in Commemoratione sancti Pauli; in festo sancti Petri ad vincula; in fèsto sanctorum Innocentium : in quibuscumque festis martyrum, etiam virginum; in absolutione, feria quinta in Cœna Domini : *in missis de sanctæ Trinitate : item cum cantatur* Te Deum, *pro gratiarum actione :* in missis de Spiritu Sancto : in celebratione synodi aut calendarum : *in missis et processionibus de sancto sacramento, etiam pro reparatione injuriarum; et in administratione sacri viatici :* in missis de passione aut cruce Domini et similibus : de sanctis apostolorum discipulis ac ecclesiarum fundatoribus : de pluribus sanctis diversi ordinis : *in missa pro gratiarum actione ;* excepta quæ post mulieris partum dicitur : in missa pro electione prælatorum : et in administratione sacramenti confirmationis.

3. Viridi : in festis pontificum : in pontificatu seu cathedra sancti Petri; in consecratione pontificum, et in missa anniversarii consecrationis eorum.

4. Violaceo : in adventu, excepta missa feriæ

quartæ quatuor temporum : a septuagesima ad feriam quartam cinerum : feria secunda Rogationum : in missa processionis diei sancti Marci ac trium dierum Rogationum : in feriis quatuor temporum septembris : in vigiliis in quibus dicuntur preces flexis genibus : in festo sanctæ Mariæ Ægyptiæ, et omnium pœnitentium : *in festis sanctorum Joachim et Annæ : in festo sancti Ludovici : ac in festis abbatum, monachorum, et justorum, ac sanctarum mulierum :* in missis pro quacumque necessitate ; ad tollendum schisma ; contra infideles ; pro pace ; pro vitanda mortalitate ; pro infirmis, et similibus ; et in administratione sacramenti extremæ unctionis.

5. Cinericio : a feria quarta cinerum, ad missam sabbati ante dominicam Passionis, inclusive ; ac in missa pro remissione peccatorum.

6. Nigro* : *a vesperis sabbati ante dominicam Passionis ad vigiliam Paschæ post horas : item in recitatione septem psalmorum feria quarta in capite jejunii,* ac in benedictione et impositione cinerum eodem die : præterea, in omnibus officiis ac missis defunctorum.

Qui habent ornamenta flava (*jaunes*) iis utantur in festis angelorum exemplo ecclesiæ metropolitanæ ; quæ hæc adhibet in octava Epiphaniæ :

Qui vero fulva (*aurore*) seu coloris aurei, ea adhibeant his diebus ac missis quæ in articulo de *rubeo* charactere italico designantur :

Qui autem cærulea (*bleus*), hæc in his festis adhibeant quæ in articulo de *violaceo* simili notantur charactere :

At qui fusca (*bruns*) sive qui nigra cum orifrygiis rubeis, hæc apponant in officiis italico pariter charactere in articulo de *nigro* signatis.

* Rom. Niger color obtinet tantum feria sexta in parasceve ; ceterum ut ubivis in omnibus officiis et missis defunctorum.

DE QUALITATE ORNAMENTORUM.

CAPUT X.

1. Ad benedictiones aquæ, cinerum, ramorum, et cereorum, celebrans ornatur ut notatur propriis locis.

2. Ad missam, super amictum, albam cum cingulo, manipulum et stolam, sacerdos habet casulam.

Episcopus vero super stolam, habet tunicellam, dalmaticam, et casulam; super quam et D. archiepiscopus pallium habet.

3. Ornatus diaconi est amictus, alba cum cingulo, manipulus, stola transversa ab humero sinistro infra brachium dextrum, et dalmatica quæ fimbriam habeat a parte læva.

4. Ornatus subdiaconi est amictus, alba cum cingulo, manipulus, et tunica.

5. Ubi est usus plagarum ad amictum et albas, iis utuntur sacerdos, diaconus, subdiaconus, et induti: non tamen in missis in quibus dalmaticæ et tunicæ non adhibentur.

6. In missis de feria, etiam vigiliarum, quæ celebrantur post sextam aut nonam, loco dalmaticæ et tunicæ, diaconus, et subdiaconus utuntur planetis transversis crucem ex utraque parte habentibus super utrumque brachium: præterea diaconus super stolam habet orarium, quod genus est stolæ latioris.

Subdiaconus deponit planetam ante lectionem epistolæ; et ea lecta resumit.

Diaconus vero antequam dicat *Munda*, deponit planetam, nec resumit nisi facta communione.

Ubi non habentur planetæ, supradictis diebus ministratur sine dalmatica et tunica.

A regula quæ supra, in metropolitana excipiuntur vigiliæ annualium, feria quarta quatuor temporum adventus, feria quinta in Cœna Domini, ac feria sexta parasceves, quibus diebus ministratur in tunicis.

7. Induti, qui in solemnibus minoribus et supra in ecclesiis præcipuis ministrant diacono et subdiacono, tunicis pariter utuntur.

8. Feria quinta in Cœna Domini ad missam, et ad evangelium ante *mandatum;* ac sabbato sancto ad præconium paschale, diaconus induit dalmaticam, subdiaconus tunicam :

Idem fit a diacono dominica Palmarum ad evangelium processionis.

9. Acolyti ministrantes, sunt in amictu et alba cum cingulo; aut saltem in superpellicio :

Eorum antiquior, cum crucem defert, habet cappam super albam; cum accipit patenam, in præcipuis ecclesiis habet soccum super albam, quem non deponit nisi reddita patena.

Ubi habentur cappæ hyemales laneæ, ceroferarii eas non deponunt nisi ante evangelium, et peracta communione eas resumunt. Thuriferarii autem eas semper deponunt cum incensaturi sunt; et post thurificationes, eas resumunt. Cruciger vero cappam laneam deponit ante delationem crucis ad evangelium, et reddita patena ad *Pater noster,* socco deposito, eam resumit.

10. Lectores, qui prophetias seu alias lectiones ante epistolam legunt, amictu et alba cum cingulo, induuntur :

Idem de eo vel iis, qui graduale vel tractum post prophetias aut lectiones cantant.

Tractus tamen *sicut cervus* sabbato sancto ac vigilia Pentecostes, et canticum *Benedictus es* in sab-

batis quatuor temporum, non in albis, sed in cappis, cantatur, hoc a tribus, ille a duobus.

11. In præcipuis ecclesiis, qui chorum regunt, in semiduplicibus et supra, cappis induuntur.

Sic, et qui in duplicibus et supra cantant *Alleluia* vel tractum.

12. In solemnibus majoribus omnes de choro sunt in cappis ad processionem; in annualibus vero, etiam et ad missam.

Loco capparum, omnes pueri chori et acolyti ministrantes, tunicellis super albam induuntur, eo excepto qui crucem et patenam defert; quas et thuriferarii deponunt, cum incensaturi sunt chorum ad *Agnus Dei;* ceroferarii vero non deponunt.

DE PRÆPARATIONE ALTARIS.

CAPUT XI.

1. Altare, in quo missa celebranda est, opertum sit tribus mappis, ab episcopo vel alio habente potestatem benedictis;

Superiori, quantum fieri potest, ita oblonga, ut fere ad terram usque ab utraque parte æqualiter pendeat; duabus aliis brevioribus, vel una duplicata.

2. A parte anteriori (quin et posteriori, ubi scilicet altare medium est clerum inter et populum) ornatum sit paramento coloris officio convenientis.

3. Tapes (quo extra missarum solemnia, ac tempus quo expositum est sanctum sacramentum, altare debet semper esse ita opertum, ut totus fere superiorem mappam contegat) tunc temporis debet, vel amoveri, vel versus remotiorem altaris partem ita plicari, ut tota fere superior mappa appareat.

4. Super altare collocetur crux, sintque candelabra hinc inde cum cereis, ita ut ad missam ar-

deant super majus altare cerei; in simplici, duo; in semiduplici, quatuor; et sic gradatim : id est, in duplici minori, sex; in duplici majori, octo; in solemni minori, decem; in solemni majori, duodecim; in annuali, plusquam duodecim.

At in missis privatis, duo quacumque die sufficiunt.

5. Si expositum sit sanctum sacramentum, ab altari crux amovebitur; et ardebunt cerei saltem sex.

6. Ad crucis pedem, vel retro, apponitur tabella, quæ canon dicitur.

In cornu autem epistolæ, lectorile pro missali supponendo, vel duo hinc inde minora pulvinaria coloris diei.

Præterea, pro missa majori, præparantur super altare, in cornu epistolæ, codex epistolarum; in cornu evangelii, codex evangeliorum cum pulvinari : et (ubi pax per osculum non datur) instrumenta pacis, a parte epistolæ.

7. Credentia, in solemnibus minoribus et supra, ac quando exponitur sanctum sacramentum, pro missa majori a parte epistolæ præparetur; quæ mappa operiatur; super quam calix parari debet cum purificatorio, patena, hostia, palla, velo, et bursa in qua sit corporale plicatum. Ibidem ponuntur instrumenta pacis, mappa ad communionem, et urceoli cum bacili et manutergio : ubi commode fieri potest, decet urceolos esse in cupula, in bacili autem aquaria seu vas aliud aquæ ad lavandas manus sacerdotis ad psalmum *Lavabo*.

Præterea duo candelabra ceroferariorum, initio missæ.

RITUS IN MISSA SERVANDUS.

DE PRÆPARATIONE SACERDOTIS CELEBRATURI.

CAPUT I.

Sacerdos missam celebraturus, prævia confessione sacramentali, si indigeat, et saltem nocturnis (ac etiam, si sol ortus sit, laudibus) absolutis, orationi aliquantulum vacet, et preces inferius positas aut alias pro temporis opportunitate recitet.

Accedit ad vestiarium, perquirit missam in missali, et signaculo ordinat ea quæ dicturus est.

Postea lavat manus, dicens : *Da Domine*, ut supra in præparatione ad missam. Tum ipse, vel alius, præparat calicem (qui debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, et simul cum patena itidem inaurata, ab episcopo consecratus) : super eos ejus ponit purificatorium mundum; et super illud patenam cum hostia integra quam leviter extergit a fragmentis, si opus sit; et eam tegit palla linea, tum velo serico coloris paramentorum, et super velo ponit bursam ejusdem coloris, quæ corporale plicatum includat, quod ex lino tantum esse debet, nec serico vel auro in medio intextum, sed totum album, et ab episcopo vel alio habente facultatem simul cum palla benedictum.

Quibus ita dispositis, accedit ad ornamenta (quæ non debent esse lacera aut scissa, sed integra et decenter munda, et ab episcopo, vel ab alio facultatem habente, benedicta), ubi calceatus pedibus, et indutus vestibus sibi convenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat; induit se

supra vestes communes, dicens ad singula singulas orationes superius positas.

Ac primum accipiens amictum per extremitates et chordulas, osculatur illum in medio ubi est crux, et ponit super caput: (et æstate quidem, id est a Paschate ad octavam sancti Dionysii inclusive, mox supra collum declinat; hyemali autem tempore, id est ab octava sancti Dionysii usque ad Pascha exclusive, illo caput operit): ejus vero chordulas ducit sub brachiis, et circumducens per dorsum, ante pectus reducit et ligat.

Tum alba induitur, et cingulo se cingit. Minister elevat albam supra cingulum circum circa, ut recte pendeat et tegat vestes, ita ut ad latitudinem digiti, vel circiter, supra terram æqualiter fluat.

Sacerdos accipit manipulum, osculatur crucem in medio, et brachio sinistro imponit. Deinde ambabus manibus accipiens stolam, simili modo deosculatur, et imponit medium ejus collo; ac transversando eam ante pectus in modum crucis, ducit patrem a sinistro humero pendentem, ad dextram; et partem a dextro humero pendentem, ad sinistram: sicque utramque stolæ partem extremitatibus cinguli hinc inde ipsi cingulo conjungit.

Si celebrans sit episcopus, non ducit stolam in modum crucis, sed sinit hinc inde utrasque extremitates pendere; et antequam accipiat stolam, accipit crucem pectoralem quam osculatur, et collo impositam sinit ante pectus chordulis pendere. Manipulum quoque non accipit ante stolam (nisi in missis defunctorum), sed accipit ad altare, cum dicit *indulgentiam*: illumque prius osculatur.

Postremo sacerdos accipit casulam.

Si sit episcopus, et solemniter celebret, accipit tunicellam et dalmaticam, ante casulam.

DE INGRESSU SACERDOTIS AD ALTARE.

CAPUT II.

Sacerdos omnibus paramentis indutus habens caput coopertum, amictu, hyeme; bireto, æstate; accipit manu sinistra calicem ut supra præparatum, quem portat elevatum ante pectus, bursam manu dextra super calicem tenens, et facta inclinatione cruci, quæ in sacristia adesse debet, accedit ad altare, ministro cum missali et aliis ad celebrandum necessariis (nisi ante fuerint præparata) præcedente. Procedit autem oculis demissis, incessu gravi, erecto corpore. Si contigerit eum transire ante altare majus, ante illud inclinat: si ante altare ubi elevetur, vel ministretur sanctum sacramentum; genibus flexis et detecto capite illud adoret, nec ante surgat, quam sacerdos deposuerit calicem super corporale.

Cum pervenerit ad altare, stans ante illius infimum gradum biretum in æstate ministro porrigit, et altari profunde inclinat: si autem in eo repositum sit sanctissimun sacramentum, genua flectit et profunde inclinat.

Tum ascendit ad medium altaris, ubi ad cornu evangelii ponit calicem; extrahit corporale de bursa, quod extendit in medio altaris, et super illud calicem velo coopertum collocat; bursam autem, ad cornu evangelii.

Si est consecraturus plures hostias, quas ob majorem numerum patena capere non possit, locat eas super corporale ante calicem, aut in aliquo vase consecrato ponit eas pone calicem, et cooperculo operit.

Accedit ad cornu epistolæ, missale aperit ad paginam introitus missæ: deinde rediens ad medium altaris, facta cruci inclinatione, vertit se per dexteram, et descendit infra infimum gradum.

IN MISSA MAJORI, *missali aperto super altare, et aliis præparatis necessariis ut supra in capite de præparatione altaris dictum est, sacerdos procedit ad altare cum ministris : thure in solemnibus et supra prius in thuribulum immisso ac benedicto.*

Dominicis ac festis a populo festivatis, sacerdos crucem defert, eam cum velo circa pedem tenens, et tunc detecto capite, etiam hyeme, omnes procedunt.

Hoc vero ordine proceditur ad altare :

In feriis, præcedit unus ceroferarius; aliis diebus, duo ceroferarii collaterales; sequuntur subdiaconus, diaconus et celebrans; unus post alium.

In solemnibus, thuriferarius manu dextra thuribulum cum igne; sinistra, naviculam cum thure gestans; præcedit ceroferarios : sequitur subdiaconus, tum diaconus, quisque medius inter duos indutos collaterales, ac demum celebrans.

In annualibus adduntur duo induti, quorum alter solus ante subdiaconum, alter ante diaconum progreditur

Cum ante altare pervenerint, thuriferarius stat a parte epistolæ, ceroferarii deponunt candelabra super credentia, vel super pavimento hinc inde, si credentia non adsit.

Sacerdos et ministri ubi expositum est, aut repositum servatur sanctum sacramentum, genua flectunt et profunde inclinant : diaconus accipit crucem a sacerdote, et super altare defert.

In solemnibus minoribus et supra, celebrans osculatur librum evangeliorum clausum, sibi a subdiacono oblatum; antequam incipiat : In nomine Patris.

Celebrans medius inter diaconum a dextris, et subdiaconum a sinistris stantes, facit cum eis confessionem ut supra.

DE PRINCIPIO MISSÆ, ET CONFESSIONE FACIENDA.

CAPUT III.

Cum primum descenderit sacerdos infra gradum infimum altaris, convertit se ad altare; ubi stans in medio, junctis manibus ante pectus, extensis et junctis pariter digitis, et pollice dextro super sinistrum posito in modum crucis (quod semper servatur quando junguntur manus, præterquam post consecrationem); facta prius altari profunda inclinatione, vel si in eo sit sanctum sacramentum, facta genibus flexis inclinatione, et producens manu dextra a fronte ad pectus signum crucis dicit alta voce *In nomine Patris*, etc.

Postquam dixerit *In nomine Patris*, non debet advertere quemcumque in alio altari celebrantem, etiam sanctum sacramentum elevantem; sed prosequi usque ad finem: quod item observatur in missa majori, etiam a ministris.

Cum seipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus: in aliis benedictionibus cum est ad altare, et benedicit oblata vel aliquid aliud, ponit eam super altare, nisi aliter notetur.

Seipsum benedicens, vertit ad se palmam manus dextræ, et omnibus illius digitis junctis et extensis, a fronte ad pectus, et ab humero sinistro ad dextrum, signum crucis format.

Si alios, vel rem aliquam benedicit, parvum digitum vertit ad eum, cui benedicit; ac benedicendo, totam manum dextram extendit, omnibus illius digitis pariter junctis et extensis; quod in omni benedictione observatur.

Facto signo crucis ut supra, sacerdos iterum jungens manus ante pectus, dicit alta voce: *Introibo*

ad altare Dei : minister retro post eum ad sinistram genuflexus prosequitur, *ad Deum qui lætificat juventutem meam.*

Deinde sacerdos incipit, et prosequitur alternatim cum ministro, vel ministris, psalmum *Judica me Deus*, si dicendus sit. Cum dicit *Gloria Patri*, etc. caput inclinat.

Repetita antiphona, *Introibo* (vel, si non dicatur psalmus, antiphona semel dicta), dextra producens signum crucis a fronte ad pectus, dicit, *Adjutorium nostrum.*

Deinde junctis manibus, et profunde inclinatus dicit *Confiteor Deo*, ut in ordine missæ. Cum dicit *mea culpa*, ter pectus dextra manu percutit, sinistra infra pectus posita : nec erigit se, nisi cum a ministro vel ministris incipitur *Confiteor.*

Facta a circumstantibus confessione, sacerdos dicit : *Misereatur vestri*, etc. Deinde signans se signo crucis, dicit : *Indulgentiam*, etc. (si sit episcopus, accipit manipulum, osculando illum in medio.)

Inclinatus, junctis manibus prosequitur : *Deus, tu conversus*, et quæ sequuntur in ordine missæ, alta voce usque ad orationem *Aufer a nobis*, exclusive : et cum dicit *Oremus*, extendit et jungit manus.

IN MISSA MAJORI, *celebrans, facto signo crucis cum ministris, facit confessionem ut supra : ad hæc autem verba*, vobis fratres, *et* vos fratres, *aliquantulum se convertit, primo ad diaconum, deinde ad subdiaconum.*

Diaconus et subdiaconus, sacerdote se signante ad hæc verba, In nomine Patris, etc. Adjutorium, etc., *vel inclinante ad* Gloria Patri; *ipsi pariter se signant, vel inclinant.*

Stant dum sacerdos facit confessionem; et ad hæc

verba, Misereatur tui; *inclinati aliquantulum se convertunt ad sacerdotem.*

Profunde inclinati faciunt confessionem, nec erigunt se, nisi post misereatur. *Ad hæc verba* tibi Pater, *et* te Pater, *aliquantulum se convertunt ad sacerdotem : et dicentes* mea culpa, *ter pectus percutiunt.*

Ad indulgentiam, *stantes, se signant; et cum sacerdos dicit* Deus tu conversus, *inclinant se mediocriter cum ipso; et ad* Oremus, *non disjungunt manus.*

Ubi delata est crux a celebrante, ipse, dicto aufer a nobis, *antequam ascendat ad altare, oblatam a subdiacono crucem de altari osculatur dicens secreto,* Adoramus te, Christe, etc., *deinde ascendit celebrans ad medium altaris, et dicit* Oramus te, Domine, etc. *more solito.*

Interim quilibet minister altaris, nudo capite etiam hyeme, crucem deosculatur a subdiacono, nudo etiam capite, oblatam, dicens, Adoramus te, etc. *Postea subdiaconus ipse eam osculatur, et reponit super altare.*

DE INTROITU, *KYRIE ELEISON,* ET *GLORIA IN EXCELSIS.*

CAPUT IV.

Dicto *aufer a nobis,* sacerdos junctis manibus ascendit ad medium altaris, et ibi inclinatus, manibusque item junctis super eo positis (ita ut digiti parvi duntaxat medium anterioris partis mensæ altaris tangant, pollice dextro super sinistrum in modum crucis posito : quod semper observatur cum manus junctæ super altare ponuntur), secreto dicit *Oramus te, Domine,* etc., cum dicit *Quorum re-*

liquiæ hic sunt, osculatur altare in medio, manibus extensis æqualiter hinc inde super eo positis : (quod semper servatur quando osculatur altare) sed post consecrationem pollices ab indicibus non disjunguntur.

In omni deosculatione, sive altaris, sive libri, sive alterius rei, sacerdos non producit signum crucis, pollice vel manu, super id quod osculari debet.

Postquam osculatus est altare, accedit ad cornu epistolæ : ubi stans versus altare, et producens a fronte ad pectus signum crucis, incipit alta voce introitum, et prosequitur junctis manibus. Cum dicit *Gloria Patri*, caput inclinat versus crucem.

Cum repetit introitum non signat se : quo repetito, accedit ad medium altaris, ubi versus illud dicit eodem vocis tono *Kyrie, eleison,* alternatim cum ministro.

Dicto ultimo *Kyrie*, sacerdos manus extendens, elevansque usque ad humeros (quod in omni manuum elevatione observatur) incipit, si dicendum sit, *Gloria in excelsis ;* cum dicit *Deo*, jungens manus, caput cruci inclinat : quo erecto, junctis manibus prosequitur usque ad finem. Cum dicit *Adoramus te ; Gratias agimus tibi ;* et, *Jesu Christe ; Suscipe deprecationem nostram ;* et iterum, *Jesu Christe ;* caput inclinat. Cum dicit *Cum Sancto Spiritu*, etc., seipsum a fronte ad pectus signat.

In missa majori, *in solemnibus minoribus et supra, post deosculationem crucis, ascendit celebrans cum diacono ad medium altaris ; ubi dicto* Oramus te, Domine, *et osculatus altare, ponit thus in thuribulo : ministrante diacono naviculam, et thuriferario thuribulum.*

Diaconus parum inclinatus versus celebrantem,

dicit : Benedic, Pater reverende; *et osculatur cochlear vacuum ac manum celebrantis ante et post porrectionem cochlearis. Celebrans ter ponit thus in thuribulo : et deposito cochleari, producens manu dextra signum crucis super thuribulum, thus benedicit, dicens :* Ab illo benedicaris in cujus honore cremaberis : amen. *Postea diaconus dimissa navicula, accipit thuribulum, et postquam osculatus fuerit catenularum summitatem et manum dextram celebrantis, ipsi dat thuribulum.*

Cum missa celebratur ad altare ubi asservatur sancta eucharistia, eam celebrans in infimo gradu genuflexus triplici ductu incensat. Ubi vero sancta eucharistia non asservatur, crux a celebrante stante ter incensatur, et ante ac post incensationem profunda inclinatione salutatur. Hoc autem ritu post incensatam sanctam eucharistiam aut crucem, celebrans incensat altare. Ter incensat versus candelabra a medio altaris ad cornu epistolæ; ubi demissa manu thurificat altaris latus ab infima parte ad superiorem, bis ducto thuribulo : et regrediens versus medium altaris, elevans manum incensat ejus superficiem, ter ducens thuribulum usque ad medium : ubi facta cruci inclinatione, ter incensat versus candelabra usque ad cornu evangelii; ubi demissa pariter manu thurificat altaris latus ab infima parte ad superiorem, bis ducto thuribulo : et regrediens versus medium altaris, incensat ejus superficiem usque ad medium : deinde manu aliquantum demissam thurificat anteriorem ejus partem, seu frontem, ter ducens thuribulum a cornu evangelii usque ad medium altaris : et facta cruci inclinatione, thurificat reliquam partem anteriorem usque ad cornu epistolæ; ibi celebrans reddit thuribulum diacono, qui manum celebrantis et catenulas thuribuli osculatur : tum diaconus, ad cornu evangelii super gradum in-

feriorem genuflexus, ter incensat celebrantem; et solus celebrans incensatur.

Diaconus et subdiaconus hinc inde assistunt celebranti dum incensat, casulæ partem quæ est circa humeros et brachia aliquantulum elevantes manu; et cum transeunt ante medium altaris, semper profunde inclinant.

Deinde celebrans, diacono a dextris ejus, subdiacono a dextris diaconi in modum hemicycli stantibus in cornu epistolæ, legit introitum, et alternatim cum ministris dicit Kyrie, eleison.

Intonat Gloria in excelsis Deo, *in medio altaris, et interim diaconus et subdiaconus, unus post alium, stant a tergo celebrantis : postea ascendunt ad altare, et hinc inde diaconus a dextris, subdiaconus a sinistris, cum celebrante hymnum submissa voce prosequuntur usque ad finem. Quod etiam servatur cum sacerdos recitat symbolum*, Credo in unum Deum.

DE COLLECTA, AC DE PROPHETIIS.

CAPUT V.

Dicto *Gloria in excelsis*, vel, si non dicatur, dicto *Kyrie, eleison*, sacerdos osculatur altare in medio, manibus super eo positis : tum illis ante pectus junctis, et oculis demissis ad terram, vertit se per dextram ad populum; (si altare medium sit inter sacerdotem et populum, non vertit se) et extendens ac jungens manus ante pectus, dicit alta voce, *Dominus vobiscum;* (si sit episcopus, dicit hoc loco, *Pax vobis*, in missis in quibus dicitur *Gloria in excelsis :* in iis autem in quibus non dicitur, etiam episcopus dicit *Dominus vobiscum.*) Resp. *Et cum Spiritu tuo.*

Junctis manibus revertitur per eamdem viam ad

librum, ubi eas extendens, ac deinde jungens ante pectus, caputque cruci inclinans, dicit *Oremus:* tum, interposita morula, extendit manus ante pectus (ita ut palma unius manus respiciat alteram, et digitis simul junctis, quorum summitas humerorum altitudinem distantiamque non excedat: quod in omni extensione manuum servatur.)

Extensis manibus dicit collectam: cum dicit *Per Dominum*, aut *Qui*, etc., convertit se ad crucem, et cum dicit *In unitate*, jungit manus. Si plures sint collectæ, idem servatur ritus.

Quoties profert nomen *Jesu*, caput versus crucem inclinat: cum vero illud profert in lectione evangelii, ad librum, non ad crucem inclinat.

Cum pronuntiatur nomen beatæ Mariæ, vel sanctorum de quibus dicitur missa, vel fit commemoratio, caput inclinat versus librum.

In quatuor temporibus, vel alias quando dicuntur plures collectæ cum prophetiis, dicto *Kyrie*, sacerdos stans ad cornu epistolæ, dicit *Oremus; Flectamus genua*, et genua flectit: et post moram, surgens, dicit *Levate*, deinde collectam.

Dum legit prophetias, tenet manus super altare, vel super oram libri, ut mox dicetur de epistola.

In missa majori, *cum dicuntur* Dominus vobiscum, *et collectæ; diaconus et subdiaconus stant retro post celebrantem.*

Flectamus genua *dicitur a diacono, et omnes genua flectunt: facto autem silentio per aliquam morulam, idem * dicit* Levate: *et surgunt omnes.*

Quando leguntur prophetiæ, singulæ a singulis lectoribus, amictu et alba cum cingulo indutis, cantantur ad aquilam chori: fiuntque, ante et post, inclinationes de quibus infra pro epistola.

* Rom. Non a diacono sed a subdiacono *Levate* decantatur.

Intra hebdomadam Pentecostes, prophetiæ leguntur in ambone, cum amictu et alba plagulis ornatis.

Post quamlibet lectionem, versus quem puer cantat usque ad cadentiam ante finem, completur a choro.

In quadragesima, duo versus gradualis impositi ab uno puero ante aquilam, a duobus choris alternatim canuntur.

Feria sexta in parasceve, tractus integri canuntur a duobus in albis inter aquilam et bancam.

Canticum Benedictus es, *in sabbatis quatuor temporum, canitur a duobus in cappis ad rostrum aquilæ.*

DE EPISTOLA, GRADUALI, ET ALIIS USQUE AD OFFERTORIUM.

CAPUT VI.

Finitis collectis, sacerdos legit epistolam alta voce, positis super oram libri, vel super altare, manibus; qua finita minister respondet *Deo gratias*, quod etiam respondetur in fine lectionum nisi aliter notetur. Prosequitur graduale, tractum (flectit genua ad *Adjuva nos* in quadragesima) vel *Alleluia*, ac sequentiam si dicenda sint.

Quibus dictis, minister portat missale ad alteram partem altaris in cornu evangelii; et dum transit ante medium altaris, caput cruci inclinat: missale autem sic locat, ut infima libri ora medium altaris respiciat.

Interim sacerdos vadit ad medium altaris, et junctis manibus, elevatis oculis et statim demissis, tum profunde inclinatus dicit secreto: *Munda cor meum*, etc.; *Jube, Domine, benedicere; Dominus sit in corde meo*, etc.: ut in ordinario.

Deinde vadit ad cornu evangelii, ubi junctis ma-

Si duo sint ambones, epistola legitur in eo qui est ad partem septentrionalem.

Post epistolam, graduale imponitur, choro prosequente; et versus ejus canitur, choro complente, in semiduplicibus et supra, a duobus qui regunt chorum in cappis ante aquilam; in simplicibus extra septuagesimam, et in feriis per annum, a chorista in loco suo; in simplicibus a septuagesima, a puero (chorista enim in iis tractum cantat); at in feriis a die cinerum ad feriam tertiam majoris hebdomadæ inclusive, graduale et ejus versus imponuntur a puero, choro utrumque alternis prosequente; excepta tamen feria quarta ante dominicam Passionis, in qua graduali post prophetiam imposito a puero, graduale quod sequitur epistolam, cantatur a chorista eo ritu, qui per annum servatur; alius vero de superiori stallo, innuente eodem chorista, tractum imponit.

Alleluia *cum suo versu canitur in feriis extra tempus paschale, a puero ante aquilam; in feriis tempore paschali, in simplicibus et semiduplicibus, a duobus pueris ibidem; in duplicibus minoribus, a duobus clericis in cappis ad rostrum aquilæ, in duplicibus majoribus et supra, ibidem, a quatuor clericis in cappis.*

Hoc autem modo canitur: imponitur Alleluia, *chorus repetit cum neumate: qui imposuit, canit versum usque ad cadentiam, chorus complet: resumitur* Alleluia *ab eo, a quo impositum est, chorus prosequitur neuma. Loco neumatis, in solemnibus majoribus et annualibus, ac per eorum octavas cum de iis fit, a Paschate ad septuagesimam, canitur prosa alternis choris, quam imponit unus e choristis, versa facie ad partis suæ chorum, sedente interim celebrante et ministris.*

Tempore paschali, primum Alleluia *dicitur eodem ritu quo graduale.*

Feria quarta Quatuor temporum Pentecostes, Alleluia, *quod dicitur loco gradualis post lectionem, canitur a pueris in albis ante aquilam.*

In Quadragesima, tractus Domine non secundum, *imponitur a chorista, choro ejusdem partis prosequente primum versum : secundus versus canitur ab altero : tertius ab utroque, stantibus omnibus versus altare, celebrante in infimo gradu altaris genuflexo.*

Omnes alii tractus integre canuntur ab uno vel pluribus, hoc ordine : in simplicibus a chorista, suo loco : in semiduplicibus et duplicibus, a duobus clericis in cappis ante aquilam : in solemnibus et annualibus, a quatuor in cappis ibidem.

Dominica prima Quadragesimæ, et dominica Palmarum, quatuor in cappis stantes ante aquilam inter duos choristas, tractum imponunt simul cum illis : cujus primus ac ultimus versus ab iis sex canitur, reliqui alternatim a binis et binis, inchoando a duobus qui sunt a parte dextra, prosequentibus deinde duobus mediis, postremo duobus de parte sinistra ; et sic vicissim.

Qui cantaverunt tractum remanent in choro, ubi stantes in plano ab utraque parte prope sellam puerorum, conversi ad ambonem audiunt evangelium ; quo lecto, factis ad orientem et ad occidentem inclinationibus, redeunt in vestiarium.

Cum D. archiepiscopus celebrat, choristæ cantato graduali veniunt ad infimum gradum sanctuarii, ubi genuflexi, benedictionem ab eo accipiunt : idem fit ab iis qui cantaverunt Alleluia, *iique tunc solitas inclinationes non faciunt. At qui tractum cantaverunt, benedictionem non accipiunt.*

Quamdiu autem canitur Alleluia *cum suo versu, vel prosa seu tractus cum dicuntur, missa fidelium*

significatur iisdem campanis quibus missa catechumenorum sub finem tertiæ.

Prope finem gradualis; vel, cum cantatur prosa, prope finem Alleluia; *diaconus nudo capite, etiam hyeme, codice evangelii in medio altaris collocato (celebrante interim sedente, vel si sit ad altare paululum a medio versus cornu evangelii secedente), genuflexus in ora supremi gradus, dicit* Munda cor meum: *tum, accepto libro, accedit ad celebrantem, et geneflexus petit ab eo benedictionem dicendo,* Jube, etc. *Celebrans stans versus eum dicit,* Dominus sit, etc. (*et in solemnibus minoribus et supra, manum super librum positam exterius porrigit diacono ut eam osculetur*): *continuo thuriferarius, pariter genuflexus a dextris diaconi, thus in navicula aperta benedicendum præsentat celebranti, dicens:* Benedic, pater: *celebrans illud benedicit, dicens:* Ab illo benedicaris, etc.

(*Si dominus archiepiscopus celebret, diaconus, posito libro super altari, antequam dicat* Munda, *vadit ad dominum archiepiscopum via breviori, et coram eo genuflexus* (*thuriferario cum thuribulo pariter a dextris diaconi genuflexo*), *ministrat ei cochlear cum thure de navicula, dicens*, Benedic, pater reverende: *tum dominus archiepiscopus ter mittit thus in thuribulum, et reposito cochleari in navicula, faciens signum crucis super thuribulum, dicit,* Ab illo benedicaris, etc. *Diaconus autem longiori via regreditur ante altare ubi dicto* Munda, *rursus vadit ad dominum archiepiscopum petiturus benedictionem ad evangelium, et regreditur ad planum ante medium altaris.*)

Quo facto, proceditur ad evangelium hoc ordine:

Præcedit thuriferarius; in feriis, et vigiliis solemnium minorum et infra, sequitur unus ceroferarius; in simplicibus, et vigiliis solemnium majorum

et annualium, duo ceroferarii; post quos, præcedente in semiduplicibus et supra crucigero, graditur subdiaconus tenens ambabus manibus ante pectus pulvinar coloris diei; postremo diaconus codicem evangelii gestans in manibus; transversim elevatum, dorso libri deorsum verso: in solemnibus minoribus et supra, omnes induti bini et bini præcedunt subdiaconum.

Hi omnes facta altari, tum celebranti si extra altare sit, inclinatione, progrediuntur per dextram chori partem, ita tamen ut qui bini procedunt, ceroferarii scilicet et induti, per utramque partem progrediantur.

Diaconus solus, ante et post lectionem evangelii, easdem atque ibidem facit inclinationes quas subdiaconus fecit ante et post lectionem epistolæ:

Cantat autem evangelium, facie ad septentrionem seu lævam ecclesiæ partem conversa; in feriis, in simplicibus, in vigiliis quibuscumque, ac extra missarum solemnia, ad aquilam chori, quæ ideo sit volubilis; in semiduplicibus et supra, ad aquilam ambonis, aut, si ambo desit, ad pulpitum in loco convenienti prope chori portam paratum: si duo sint ambones, evangelium legitur in eo qui est ad partem meridionalem.

Dum diaconus dicit Initium *vel* Sequentia, etc., *thuriferarius ponit thus in thuribulo, et choro cantante* Gloria tibi, Domine, *diaconum trino ductu incensat.*

Omnes conversi ad diaconum, stantes evangelium audiunt: celebrans autem (qui privatim jam evangelium recitavit) stat inter medium altaris et cornu epistolæ.

Diaconus, lecto evangelio, redit ad altare nudo capite, etiam hyeme; subdiacono præcedente (operto

capite hyeme) et codicem evangelii clausum super pulvinar ante pectus deferente.*

Ubi pervenerunt omnes ad altare, diaconus et induti ei inclinant, ceroferarii deponunt candelabra, acolytus deponit crucem ad cornu epistolæ, subdiaconus porrigit celebranti codicem apertum, et indicat ei textum evangelii, dicens Hæc sunt verba sancta; *celebrans osculatur evangelium, dicens* Credo et confiteor; *et in solemnibus minoribus ac supra, ter incensatur a diacono genuflexo ut initio missæ: interim subdiaconus librum refert ad cornu evangelii cum debitis inclinationibus. Tum, hyeme, diaconus amictu caput operit.*

Cantato evangelio, statim habetur concio, si habenda sit.

Post concionem, vel si non habetur, statim post evangelium, sacerdos incipit Credo, *si dicendum est; quod totus chorus simul, non alternatim, stantibus omnibus, prosequitur.*

Cum cantatur Et incarnatus est, etc., *chorus vertit se ad altare; celebrans vero, si sedeat, deposito bireto æstivo tempore, hyeme autem operto capite, inclinat cum ministris; si non sedeat, cum ministris genua flectit in infimo altaris gradu. In tribus vero missis Nativitatis Domini, et in festo Annuntiationis, genua flectit prope sedem cum ministris.*

Ad hæc verba simul adoratur (*deposito bireto in æstate*) *caput inclinat cum ministris.*

In solemnibus minoribus et supra, diaconus immediate post hæc verba, et homo factus est; *accepta bursa de credentia, eam paulo elevatam ambabus*

* Rom. Subdiaconus ipse tenet librum evangelii dum evangelium decantatur a diacono. Diaconus vero dicto Sequentia aut Initium sancti evangelii secundum, etc., ter librum incensat in medio a dextris et a sinistris, et ipse non incensatur. Cetera ut apud nos observatur.

manibus defert ad altare via longiori; inclinat celebranti, et cum ad altare infra infimum gradum pervenerit, profundius altari inclinat, tum ascendit, extrahit corporale, illud in medio altaris expandit, bursam ad cornu evangelii deponit, et via breviori revertitur ad locum suum.

In solemnibus majoribus et annualibus, cantato et homo factus est, *subdiaconus, thuriferario præcedente, defert codicem evangelii clausum ad osculum choristis et aliis de choro, primum a parte dextra, tam in superioribus quam inferioribus stallis; tum a parte sinistra, similiter; nulli inclinans ante, sed solum post; cuilibet dicit:* Hæc sunt verba sancta; *et ei quisque respondet* Credo et confiteor; *interim thuriferarius subdiaconum ubique præcedens, choristas et chorum incensat.*

DE OFFERTORIO, ET ALIIS USQUE AD CANONEM EXCLUSIVE.

CAPUT VII.

Dicto symbolo, vel, si non dicatur, post evangelium, sacerdos osculatur altare in medio, et, junctis manibus, vertit se per dextram ad populum; et extendens ac jungens manus, dicit *Dominus vobiscum;* et per eamdem viam convertit se ad medium altaris: ubi extendens ac jungens manus caputque inclinans, dicit *Oremus:* tum junctis manibus, paulo post dicit offertorium.

Dicto offertorio, discooperit calicem, eumque ad cornu epistolæ sistit, et manu dextra amovet pallam: accipit patenam cum hostia, et ambabus manibus elevatam tenens, oculis sursum elevatis, et statim demissis, dicit *Suscipe, sancte Pater*, etc.

Si in vase fuerint hostiæ consecrandæ, antequam patenam accipiat, vas dextra discooperit.

Dicto *Suscipe*, patenam utraque manu tenens, cum ea facit signum crucis super corporale, et ponit hostiam in medio anterioris partis corporalis, et patenam ad manum dextram, aliquantum sub corporali.

Deinde in cornu epistolæ accipit calicem, purificatorio extergit, et sinistra tenens illius nodum ac purificatorium, accipit urceolum vini de manu ministri, et infundit vinum in calicem : eodem modo tenens calicem, facit signum crucis super aquam, dicens *Deus, qui humanæ substantiæ*, etc., et infundens parum aquæ in calicem, prosequitur, *da nobis per hujus aquæ et vini mysterium*, etc.

Tum posito calice extra corporale, patenam purificatorio operit.

Stans in medio altaris accipit manu dextra calicem, et ambabus manibus elevatum tenens videlicet sinistra pedem, dextra nodum infra cuppam, dicit *Offerimus tibi, Domine*, etc., quo dicto, facit signum crucis cum calice super corporale, et in medio pone hostiam collocat et palla cooperit.

Junctis manibus super altare positis, aliquantulum inclinatus dicit secreto : *In spiritu humilitatis*, etc. Postea erectus, elevans oculos, manusque expandens et statim jungens (quod semper facit quando aliquid est benedicturus) dicit secreto : *Veni, sanctificator*, etc. ; cum dicit *et benedic*, signat manu dextra unico signo simul super hostiam et calicem, sinistra posita super altare extra corporale.

Junctis manibus accedit ad cornu epistolæ, ubi ministro aquam fundente lavat manus dicens *Lavabo*, etc., et linteo eas tergit.

Postea manibus junctis revertitur ad medium altaris, ubi oculos elevans et statim demittens, manibus junctis super altare ; aliquantulum inclinatus dicit secreto : *Suscipe*, *Sancta Trinitas*, etc. ; quo

dicto, manibus hinc inde extensis, et super altare positis, osculatur illud in medio.

Tum junctis manibus, per dextram vertit se ad populum, et extendens ac jungens manus dicit voce aliquantulum elata, *Orate, fratres*, etc., ac perficit circulum.

Ubi responsum est *Suscipiat*, etc., sacerdos dicit *Amen;* et manibus extensis dicit sine *Oremus*, secretam. Cum dicit *in unitate*, jungit manus. (Hyemali tempore, antequam dicat secretam, declinat amictum super collum.)

In conclusione ultimæ secretæ ad illa verba, *Per omnia secula seculorum*, depositis super altare manibus hinc inde extensis, alta voce dicit præfationem.

Cum dicit *Sursum corda*, extendit et elevat manus: cum dicit *Gratias agamus*, jungit manus; cum dicit *Domino Deo nostro*, oculos elevat, et statim caput inclinat. Postquam responsum fuit, *Dignum et justum est*, elevatis et extensis manibus prosequitur præfationem.

Cum dicit *Sanctus*, jungit manus et inclinatur paululum; ministro interim campanulam pulsante: cum dicit *Benedictus qui venit in nomine Domini*, etc., erigit se, et signat se signo crucis.

In missa majori, *dicto* Oremus, *et dum celebrans legit privatim offertorium, diaconus et subdiaconus accedunt ad altare in cornu epistolæ, diaconus amovet calicem si est in altari; vel, si est in credentia, accipit eum de manibus subdiaconi, qui illum velo coopertum, manu sinistra tenens, et alteram manum superponens velo, ne quid decidat, de credentia defert via breviori.*

Caveat imprimis sacerdos, ne sub quocumque prætextu oblationem anticipet antequam chorus cantet offertorium: neve offerat panem et vinum ante suscep-

tas cleri vel populi oblationes, quando suscipiendæ erunt.

Cum igitur fit oblatio cleri aut populi, celebrans, dum cantatur offertorium a choro, facta prius altari inclinatione, descendit cum diacono, subdiacono et aliis ministris quibus opus est; et stans in medio infimi gradus altaris, aut ad cancellos si adsint, medius inter diaconum et subdiaconum, suscipit oblationes, et patenam accedentibus porrigit ad osculum; sacerdotibus quidem, diaconis et subdiaconis, a parte concava; ceteris a convexa. Qui accedunt, inclinant se ante et post osculum. Si celebrans sit episcopus, sedet; et qui accedunt, facta ante et post inclinatione, annulum pontificalem flexis genibus osculantur.

Cum offertur panis benedicendus, celebrans eum benedicit ut habetur in ordinario missæ, et accepto aspergillo a diacono, ter panem aspergit aqua benedicta.

Post susceptas oblationes, celebrans redit cum ministris ad altare. Diaconus, qui calicem detexit, dat celebranti patenam cum hostia, prius osculando patenam et manum celebrantis; subdiaconus extergit calicem purificatorio; diaconus, accepto urceolo vini de manu subdiaconi, infundit vinum in calicem; subdiaconus interim urceolum aquæ exhibet celebranti, dicens : Benedic, pater reverende; *et infundit parum aquæ : celebrans vero, facto super calicem, dum aqua infunditur, signo crucis, dicit orationem :* Deus, qui humanæ, *etc. Diaconus, osculando pedem calicis, et celebrantis manum, porrigit calicem celebranti, ejusque pedem dextra manu sustentans, cum eo dicit:* Offerimus tibi, Domine, *etc., quem postea super altare positum diaconus palla cooperit.*

Dicto Veni, sanctificator, *celebrans genuflexus in ora infimi gradus altaris (ubi scilicet sacra asser-*

vatur eucharistia), medius inter diaconum et subdiaconum pariter genuflexos (posito prius thure in thuribulo a thuriferario, sine benedictione) ter incensat versus medium altaris: postea ipse stans inter medium altaris et cornu evangelii, incensatur a diacono ante medium altaris genuflexo.

At in solemnibus minoribus, et supra, celebrans ponit thus in thuribulo; ministrante diacono naviculam, et thuriferario thuribulum. Diaconus parum inclinatus versus celebrantem, dicit: Benedic, pater reverende, *et osculatur cochlear ac manum celebrantis ante et post. Celebrans ter ponit thus in thuribulo; et deposito cochleari, producens manu dextra signum crucis super thuribulum, incensum benedicit, dicens,* Per intercessionem sancti archangeli, *etc. Postea diaconus, dimissa navicula, accipit thuribulum, et postquam osculatus fuerit catenularum summitatem, et manum dextram celebrantis, ipsi dat thuribulum. Celebrans, nullam tunc faciens cruci inclinationem, incensat oblata, ter ducens thuribulum super calicem et hostiam simul in modum crucis; et ter circum calicem et hostiam, scilicet bis a dextra ad sinistram (ducens prius thuribulum versus crucem altaris), et semel a sinistra ad dextram; diacono interim pedem calicis tenente manu dextra; celebrans autem dicit interim,* Incensum istud, *etc. Tum celebrans sanctissimam eucharistiam aut crucem ter incensat et altare, ut dictum est supra initio missæ (assistentibus diacono et subdiacono), interim dicens:* Dirigatur, Domine, oratio mea, *etc., et cum incensatur crux, diaconus, si opus sit, amovet calicem, quem incensata cruce reponit. Cum reddit thuribulum diacono, dicit,* Accendat in nobis, *etc., et incensatur celebrans a diacono genuflexo triplici ductu, subdiacono interim a sinistris celebrantis versus diaconum stante.*

In metropolitana, quotidie, etiam in feriis, facta incensatione ad altare, diaconus incensat reliquias, ac sacra olea; et ipse incensatur a thuriferario, antequam regrediatur in chorum.

(In eadem ecclesia, cum missa ad altare majus non celebratur) quod fit in feriis a Præsentatione Domini ad adventum; exceptis feriis temporis paschalis, ac vigiliis annualium et solemnium majorum), celebrans nec incensat, nec incensatur; sed diaconus, cantato evangelio, recta ad altare majus progreditur, in cujus infimo gradu genuflexus, triplici ductu incensat altare, tum progreditur ad reliquias et ad cetera quæ supra.).

Celebrans (dicto Veni, sanctificator, *et facta incensatione si fieri debeat) lavat manus in cornu epistolæ, dicens* Lavabo, *etc., subdiacono dextra aquam fundente: et bacile sinistra sustinente, cum manutergio super brachium sinistrum.*

Dicto Orate, fratres, *etc., circumstantes cum ministris dicunt* Suscipiat, *etc. Interim diaconus secretam indicat celebranti; et similiter in fine, ipsi præfationem indicat.*

In solemnibus minoribus et infra, postquam cantatum fuerit a choro Dignum et justum est, *thuriferarius, etiam in feriis, incensat choristas, vel choristam, et clerum tam in superioribus stallis quam in inferioribus, ab utraque chori parte. At in solemnibus majoribus et in annualibus, ubi codex evangeliorum ad osculum delatus est, chorus non incensatur ad præfationem.*

Cum dicitur præfatio, diaconus in medio gradu, subdiaconus in plano, stant retro post celebrantem: et paulo antequam dicatur Sanctus, *accedunt ad altare, ubi hinc inde cum celebrante dicunt* Sanctus, *etc., usque ad canonem; et signant se cum dicunt* Benedictus.

Deinde diaconus accedit ad sinistram celebrantis, ipsi assistens dum dicit canonem : subdiaconus vero transit ad dextram celebrantis ubi patenam accipit de altari, deinde descendit infra infimum gradum retro post celebrantem.

Subdiaconus autem patenam dat acolyto qui, socco indutus super albam, expectat ante medium altaris prope infimum gradum, tenens ante aperturam socci discum cum velo plicato et tenso, parato ad recipiendam patenam, quam subdiaconus a parte convexa offert acolyto ut osculetur; mox subdiaconus patenam in paris concavæ ora osculatus, reponit in medio veli, parte concava ad pectus acolyti versa.

Tum acolytus extra planum sanctuarii descendens uno gradu, ibi in medio stans, manet usque dum in oratione dominica in signum instantis communionis populo ostendatur : ad elevationem tamen genua flectit.

(In metropolitana, cum missa celebratur ad altare minus, postquam acolytus patenam accepit, illic non manet; sed progreditur ad gradus majoris altaris, ubi stat in plano prope infimum.)

DE CANONE MISSÆ, USQUE AD CONSECRATIONEM.

CAPUT VIII.

Sacerdos, dicto *Sanctus*, aliquantum elevat manus, oculisque elevatis et sine mora demissis, ac manibus junctis et super altare positis, profunde inclinatus incipit canonem submissa voce, dicens, *Te igitur*, etc., ut in ordine missæ.

Osculatur altare in medio priusquam dicat, *Uti accepta habeas;* deinde erigit se, et jungit manus. Cum dicit, *Hæc* † *dona*, *hæc* † *munera*, *hæc sancta* †

sacrificia, dextra manu signat ter super hostiam et calicem simul.

Extensis manibus prosequitur, *In primis quæ tibi offerimus*, etc.

Ubi dicit, *Una cum famulo tuo papa nostro N.*, exprimit nomen papæ : sede autem vacante, verba prædicta omittuntur.

Ubi dicit, *et antistite nostro N.*, exprimit nomen domini archiepiscopi ; sede autem vacante, hæc verba omittuntur.

(Dominus archiepiscopus dicit, *Et me indigno servo tuo, quem gregi tuo præesse voluisti.*)

Ubi dicit, *et rege nostro N.*, exprimit nomen regis.

Cum dicit *Memento*, elevans et jungens manus, demisso aliquantulum capite, Deō commendat vivos pro quibus orare intendit.

Gommemoratione vivorum facta, extensis manibus prosequitur, *et omnium circumstantium*, etc.

Similiter prosequitur *Communicantes*, et cum dicit *Jesu Christi*, caput inclinat : cum in canone nominat sanctum die ejus festo, etiam si de eo fiat tantum memoria, caput inclinat : in conclusione quando dicit *Per eumdem*, jungit manus.

Cum dicit *Hanc igitur oblationem*, expandit manus simul super hostiam et calicem, usque ad hæc verba *per Christum*, tunc enim jungit manus, et sic prosequitur *Quam oblationem tu Deus in omnibus quæsumus*. Cum dicit *benedictam* †, *ascriptam* †, *ratam* †, signat ter super hostiam et calicem simul.

Cum dicit *ut nobis corpus*, separatim signat semel super hostiam tantum, et cum dicit *et sanguis*, semel super calicem : deinde elevans et jungens manus, prosequitur *fiat dilectissimi filii tui Domini nostri Jesu Christi*, et inclinans caput, extergit pollices et indices super corporali, et dicit : *Qui pridie quam pateretur*,

et accipiens hostiam pollice et indice utriusque manus, dicit *accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas;* elevansque ad cœlum oculos, et statim demittens, dicit *Et elevatis oculis in cœlum ad te Deum Patrem suum omnipotentem,* caputque inclinans dicit *tibi gratias agens:* et tenens hostiam inter pollicem et indicem sinistræ manus, dextra facit signum crucis super eam dicens *Benedixit,* etc.

Cubitis super altare positis, capite demisso, distincte, reverenter, et submissa voce, profert verba consecrationis super hostiam (quam indicibus et pollicibus tenet, reliquis digitis junctis et extensis) et simul super omnes, si plures sint consecrandæ, dicendo, *Hoc est enim corpus meum,* quibus prolatis, genuflexus hostiam adorat.

Tum se erigens, elevat in altum hostiam, et intentis in eam oculis (quod et in elevatione calicis facit) populo reverenter ostendit adorandam: et mox sola manu dextra ipsam reverenter reponit super corporali; et deinceps pollices et indices non disjungit, nisi quando hostiam consecratam tangit, usque ad ablutionem digitorum post communionem.

Reposita hostia, genuflexus ipsam veneratur.

Dum sacerdos elevat hostiam, minister manu sinistra elevat infimam oram posterioris partis casulæ, ne casula sacerdotem impediat in elevatione brachiorum (quod et facit in elevatione calicis); et manu dextra pulsat campanulam ad elevationem, continuate, quousque sacerdos incipiat deponere hostiam super corporali, et similiter postmodum ad elevationem calicis.

Sacerdos adorata hostia surgit et discooperit calicem, in quem, si opus sit, excutit digitos, ne particulæ hostiæ digitis adhæreant (quod toties facit quoties eam tetigerit), et stans dicit *Simili modo,* et ambabus manibus accipiens calicem juxta nodum

infra cuppam, et aliquantulum illum elevans ac statim deponens, dicit *accipiens et hunc præclarum calicem*, etc.; cum dicit *Item tibi gratias agens*, caput inclinat; cum dicit *Benedixit*, sinistra calicem infra cuppam tenens, dextra signat super eum, et prosequens *Deditque discipulis*, etc., et ambabus manibus tenens calicem, videlicet sinistra pedem, dextra nodum infra cuppam, cubitis super altare positis, et capite demisso, profert distincte, reverenter, et submissa voce, verba consecrationis sanguinis, *Hic est enim calix*, etc.

Quibus dictis, reponit calicem super corporali, et prosequens, *Hæc quotiescumque feceritis*, etc., genuflexus sanguinem odorat. Tum se erigit, et accipiens calicem cum sanguine ambabus manibus ut prius, elevat eum et ostendit populo adorandum: mox ipsum reverenter reponit super corporali, et manu dextra palla cooperit, ac genuflexus veneratur.

In missa majori, *initio canonis afferuntur duæ faces a totidem acolytis (in solemnibus minoribus et supra, quatuor), iique, tenentes faces, genuflexi manent usque post eam elevationem quæ orationem dominicam immediate præcedit.*

Cum celebrans dicit Quam oblationem, *diaconus a cornu epistolæ, subdiaconus a cornu evangelii (vel induti si adsint) reducunt cortinas, si quæ sint: deinde diaconus accedit ad dextram celebrantis, subdiaconus autem ad sinistram, et ibi in ora supremi gradus genibus flexis, cum sacra hostia elevatur, infimam oram posterioris partis casulæ paulo elevant.*

Reposita sacra hostia, et facta a celebrante genuflexione, diaconus simul cum eo se erigit, detegit calicem, statimque iterum genuflectit; tum redit ad oram supremi gradus, ubi flexis genibus elevat ite-

rum cum subdiacono posteriorem casulæ partem. Statim ac calix fuerit elevatus, diaconus ac subdiaconus se erigunt; diaconus calicem palla cooperit: tum facta simul cum celebrante genuflexione, cortinas expandunt (nisi adsint induti qui hoc peragant).

Cum elevatur sacra hostia, thuriferarius in cornu epistolæ genuflexus, continuo incensat: similiter cum calix elevatur.

Post elevationem calicis, diaconus redit ad librum, subdiaconus vero in planum retro post celebrantem; et faciunt genuflexionem accedendo et recedendo a lateribus celebrantis, usque post factam communionem.

DE RELIQUO CANONE POST CONSECRATIONEM USQUE AD ORATIONEM DOMINICAM.

CAPUT IX.

Reposito calice, sacerdos stans extensis manibus dicit submissa voce, *Unde et memores*, etc.

Jungit manus ante pectus cum dicit *De tuis donis ac datis;* et cum dicit *Hostiam † puram, hostiam † sanctam, hostiam † immaculatam*, manu sinistra posita super corporali, dextera signat ter super hostiam et calicem simul; tum semel super hostiam, et semel super calicem, dicens: *Panem † sanctum vitæ æternæ, et calicem † salutis perpetuæ.*

Extensis manibus prosequitur, *Supra quæ propitio*, etc.

Cum dicit *Supplices te rogamus*, inclinat se ante medium altaris, manibus junctis super illo positis: osculatur altare in medio dicens: *Ex hac altaris participatione*, manibus hinc inde super corporali positis. Cum dicit *Sacro-sanctum Filii tui*, jungit

manus, et dextra signans semel super hostiam et semel super calicem, sinistra super corporali posita, dicit *Corpus* † *et sanguinem* † *sumpserimus;* et cum dicit *Omni benedictione* † *cœlesti*, seipsum signat a fronte ad pectus signo crucis, sinistra infra pectus posita.

Cum dicit *Per eumdem*, jungit manus.

Cum dicit *Memento*, etc., elevans et jungens manus, Deo commendat defunctos pro quibus orare intendit.

Qua commemoratione facta, extensis ante pectus manibus prosequitur *Ipsis, Domine*, etc., et in fine ad *Per eumdem*, jungit manus et caput inclinat.

Voce paulo elatiori dicit *Nobis quoque peccatoribus*, et dextra manu pectus percutit, sinistra posita super corporali. Manibus extensis prosequitur submissa voce, *famulis tuis*, etc.

Jungens manus ante pectus, dicit *Per Christum Dominum nostrum, per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas:* deinde manu dextra ter signans super hostiam et calicem simul, dicit *Sanctificas* †, *vivificas* †, *benedicis* †, *et præstas nobis*.

Discooperit manu dextra calicem, et genuflectit: tum se erigit, et reverenter accipit hostiam inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum ea super calicem, quem manu sinistra tenet circa nodum infra cuppam, signat ter a labro ad labrum dicens *Per* † *ipsum, et cum* † *ipso, et in* † *ipso:* et similiter cum hostia signat bis inter calicem et pectus, incipiens a labro calicis, et dicit *et tibi Deo Patri* † *omnipotenti in unitate Spiritus* † *sancti*.

Deinde tenens manu dextra hostiam super calicem, sinistra calicem, elevat eum aliquantulum simul cum hostia, dicens *omnis honor*, etc., cujus elevationis signum datur pulsatione campanulæ, et statim utrumque deponens, hostiam collocat super

corporali; et si opus sit, digitos excutit in calicem, ac pollices et indices ut prius jungens, calicem palla cooperit, et genuflectit.

In missa majori, *ad hæc verba* omni benedictione, *diaconus se signat cum celebrante; cum quo et pectus percutit ad* nobis quoque peccatoribus: *quod et reliqui ministri similiter observant.*

Paula ante Per quem hæc omnia, *diaconus ad sinistram celebrantis facta genuflexione, subdiaconus vero in plano, inclinatione, vadunt ad cortinas (nisi adsint induti), diaconus quidem a parte epistolæ, subdiaconus vero a parte evangelii, et eas reducunt.*

Tum accedunt ad celebrantem, genuflectentes; et postquam celebrans tertio signaverit, diaconus calicem detegit, et genuflectunt cum celebrante; atque, ipso corpus et sanguinem Chisti simul elevante, caput profunde inclinant. Per diaconum retecto calice, rursus cum celebrante genuflectunt, expandunt cortinas (si non adsint induti), et unus post alium stant post celebrantem.

DE ORATIONE DOMINICA, ET ALIIS USQUE AD FACTAM COMMUNIONEM.

CAPUT X.

Sacerdos, cooperto calice, adoratoque sancto sacramento, erigit se; et manibus extensis hinc inde super corporali dicit alta voce, *Per omnia secula seculorum:* et cum dicit *Oremus*, jungit manus, caput inclinans.

Cum incipit *Pater noster*, expandit manus, et prosequitur usque ad finem: respondet minister, *Sed libera nos a malo*, et sacerdos submissa voce dicit *Amen*.

Manu dextra (pollice et indice non disjunctis)

patenam aliquantulum purificatorio extergens, eam accipit inter indicem et medium digitos; quam tenens super altare erectam, sinistra super corporali posita, dicit submissa voce *Libera nos*, etc.

Cum dicit *da propitius pacem*, seipsum patena signat a fronte ad pectus, manu sinistra infra pectus posita : deinde patenam osculatur, et prosequens, *ut ope misericordiæ tuæ*, etc., submittit patenam hostiæ.

Discooperit calicem, et genuflexus sanctissimum sacramentum adorat : tum se erigens, accipit hostiam inter pollicem et indicem dextræ manus, et adjunctis pollice et indice sinistræ manus, eam super calicem tenens, reverenter frangit per medium, dicens, *Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum*, et mediam partem, quam inter pollicem et indicem dextræ manus tenet, ponit super patenam : de alia media, quam sinistra manu tenet, frangit cum pollice et indice dextræ manus particulam, prosequens *Qui tecum vivit et regnat*, etc., et eam inter ipsos dextræ manus pollicem et indicem retinens, partem majorem, quam sinistra tenet, adjungit mediæ super patenam positæ, dicens *in unitate Spiritus sancti Deus ;* et particulam, quam in dextra retinuit, tenens super calicem (quem sinistra per nodum infra cuppam tenet) alta voce dicit *Per omnia secula seculorum.*

Postquam responsum est *Amen*, cum ipsa particula signans ter a labro ad labrum calicis, dicit *Pax Domini sit semper vobiscum ;* respondetur *Et cum spiritu tuo ;* tum particulam immittit in calicem, dicens secreto, *Hæc commixtio*, etc.

Deinde pollices et indices super calicem aliquantulum excutit, tum jungit.

Calicem palla cooperit, et genuflexus sanctissimum sacramentum adorat.

Surgit, et junctis manibus ante pectus, capite

inclinato, dicit alta voce, *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi*, et dextra percutiens pectus, sinistra super corporali posita, dicit *miserere nobis;* et deinde non jungit manus, sed iterum percutit pectus, cum dicit secundo *miserere nobis:* quod et tertio facit, cum dicit *dona nobis pacem.*

Manibus junctis super altare positis, oculisque ad sanctissimum sacramentum intentis, inclinatus dicit submissa voce, *Domine Jesu Christe*, etc.

Qua oratione finita, si est daturus pacem, osculatur altare in medio; et ei statim instrumentum pacis porrigitur ad osculandum a ministro ad ipsius dextram genuflecto, et dicit *Pax tibi, frater, et Ecclesiæ sanctæ Dei.* Minister respondet *Et cum spiritu tuo.*

In missis pro defunctis non percutit pectus ad *Agnus Dei*, nec dicit primam orationem *Domine Jesu Christe*, nec dat pacem.

Dictis secreto orationibus *Domine Jesu Christe Fili Dei vivi*, et *Perceptio corporis tui*, genuflectens sanctissimum sacramentum adorat, et se erigens dicit secreto: *Panem celestem*, etc.

Quo dicto, dextra manu accipit reverenter de patena ambas partes hostiæ, et collocat inter pollicem et indicem sinistræ manus, quibus patenam inter eumdem indicem et medium digitos supponit, et eadem manu sinistra tenens partes hostiæ super patenam, parum inclinatus, dextera tribus vicibus percutit pectus, interim dicens ter voce paulum elata, *Domine, non sum dignus*, etc.

Tum ex sinistra accipit ambas partes hostiæ inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum illa supra patenam signat seipsum signo crucis (ita tamen ut hostia non egrediatur limites patenæ), dicens secreto, *Corpus Domini*, etc.

Et se inclinans, cubitis super altare positis, reve-

reuter easdem ambas partes sumit : quibus sumptis, deponit patenam super corporali, et erigens se junctis indicibus et pollicibus, manus quoque jungit, et aliquantulum moratur in meditatione sanctissimi sacramenti.

Deinde disjunctis manibus dicit secreto : *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Tum discooperit calicem, genuflectit, surgit, et cum patena colligit fragmenta, si quæ sint : patenam quoque diligenter cum pollice et indice dextræ manus super calicem, et ipsos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat, extergit.

Si vero super corporali sint hostiæ consecratæ reservandæ, facta prius genuflexione reponit eas in vas ad hoc ordinatum, et diligenter advertit ne vel minimum fragmentum remaneat super corporali; si quod reliquum fuerit, reponit in calicem.

Post extersionem patenæ, junctis pollicibus et indicibus, calicem dextra manu infra nodum cuppæ accipit, sinistra patenam, dicens secreto, *Calicem salutaris*, etc., et signans se signo crucis cum calice, dicit secreto, *Sanguis Domini nostri*, etc., et manu sinistra supponens patenam calici, reverenter sumit totum sanguinem cum particula in calice posita.

Tum dicit secreto, *Quod ore sumpsimus*, etc., et super altare porrigit calicem ministro in cornu epistolæ; et, vino per eum in calicem infuso, se purificat.

Deinde vino et aqua abluit pollices et indices super calicem, quos abstergit purificatorio, interim dicens secreto, *Corpus tuum, Domine*, etc. Ablutionem sumit, et extergit os et calicem purificatorio.

Quo facto, purificatorium extendit super calicem; et desuper ponit patenam, ac super patena, pallam,

et plicato corporali quod reponit in bursa, cooperit calicem velo, et collocat in medio altaris.

Si qui sint sacram communionem accepturi, sacerdos, post sumptionem sanguinis, antequam vinum infundatur in calicem ad purificationem, tecto palla calice, et facta genuflexione, ponat particulas consecratas super patenam (nisi antea positæ fuerint in pyxide) ad communionem administrandam.

Interim minister mappam porrigit communicaturis, et facit confessionem.

Tum sacerdos iterum genuflectit, et manibus junctis vertens se ad populum in cornu evangelii, dicit *Misereatur*, et *Indulgentiam*, etc., et manu dextra facit signum crucis super eos.

Postea genuflectens, accipit manu sinistra pyxidem seu patenam cum sanctissimo sacramento, dextra vero sumit unam hostiam vel unam particulam, quam inter pollicem et indicem tenet aliquantulum elevatam super pyxidem seu patenam, et conversus ad communicaturos dicit in medio altaris : *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*. Deinde dicit : *Domine, non sum dignus*, etc.

Quibus verbis tertio repetitis, accedit ad eorum dextram, hoc est ad partem epistolæ, et unicuique porrigit sanctissimum sacramentum, faciens cum eo signum crucis super pyxidem vel patenam, et simul dicens *Corpus Domini nostri Jesu Christi*, qui accepturus est respondet *Amen*, et sacerdos prosequitur, *custodiat animam tuam in vitam æternam*.

Si non sit suffisens hostiarum numerus, dividantur a sacerdote.

Postquam omnes communicaverint, revertitur ad altare, nihil dicens : et non dat eis benedictionem.

Si particulæ positæ erant super corporali, colligit fragmenta cum patena, si quæ sint, et in calicem mittit.

Deinde dicit secreto, *Quod ore sumpsimus*, etc., et infuso in calicem vino, se purificat; et alia facit ut supra.

Secundum consuetudinem locorum, minister dextra manu tenens vas cum vino et aqua, sinistra vero mappulam, porrigit illud iis qui communicaverunt, et mappulam ut os abstergant.

Si in altari ramaneant particulæ in pyxide usque ad finem missæ, sacerdos genuflectit quotiescumque accedit vel recedit a medio altaris, vel transit ante sanctissimum sacramentum: et cum dicturus est *Dominus vobiscum*, non vertit se ad populum in medio altaris, ne terga vertat sanctissimo sacramento, sed a parte evangelii; et ibidem dat benedictionem, circulum non perficiendo.

In missa majori, *cum incipitur* Pater noster, *subdiaconus recipit patenam cum velo ab acolyto, eamque tenet elevatam et discoopertam, manu sua dextra cooperta et involuta dicto velo, ita ut pars interior patenæ ad partem evangelii vertatur.*

Cum dicitur, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, *eam diacono porrigit, velum vero tradit acolyto.*

Diaconus vero eam nudam inter pollicem et indicem manus dextræ, usque ad finem dominicæ orationis elevatam tenet.

Cum cantatur Et ne nos, *ascendit ad dexteram celebrantis, ubi facta cum subdiacono genuflexione, patenam purificatorio extersam osculatur, et genuflexus dat celebranti.*

Dum celebrans submittit patenam hostiæ, diaconus detegit calicem; et immissa in eum a celebrante particula, iterum illum tegit, cum celebrante genuflectens ac surgens.

Diaconus et subdiaconus inclinati versus sanctissimum sacramentum ter dicunt cum celebrante, Agnus

Dei, *manu dextra junctis digitis ter pectus percutientes, sinistra interim infra pectus posita.*

Dum celebrans dicit primam orationem, Domine Jesu Christe *, *diaconus accipit unum aut duo pacis instrumenta, et cum celebrans osculaturus est altare, simul cum eo osculatur illud extra corporale, et flexis genibus offert ei instrumentum pacis ad osculum, et mox ab eodem, dicente,* Pax tibi, frater, et ecclesiæ sanctæ Dei, *accipit pacem, respondens,* Et cum spiritu tuo.

Surgit diaconus, et subdiacono a sinistris celebrantis stanti dat pacem porrigendo ei instrumentum, dicens, Pax tecum; *non ante sed post inclinans.*

Deinde accepto de altari alio pacis instrumento, præbet ambo instrumenta duobus acolytis ad osculandum, dicens cuilibet, Pax tecum, *et quilibet respondet,* Et cum spiritu tuo: *tum inversa tradit ipsis per ansam, et ab eis sibi statim oblata osculatur, prius quod ad lævam, deinde, quod ad dextram, cuilibet dicenti,* Pax tecum, *respondet,* Et cum spiritu tuo.

Inde transit ad sinistram celebrantis, ubi genuflexione facta ei ministrat ad librum.

Subdiaconus autem, cum osculatus fuerit instrumentum, genuflectit; et dum diaconus accedit ad sinistram celebrantis, ipse transit ad dexteram, ubi iterum genuflectit.

Acolyti accepta pace, eam deferunt ad chorum, duobus thuriferariis ipsos sequentibus, qui incensant choristas et clerum ab utraque parte: instrumentum pacis porrigunt eodem tempore choristis et singulis de

* Rom. Diaconus expectat pacem et a celebrante dicente hæc tantum verba: *Pax tecum*, complexus, accipit paçem sinistris genis sibi invicem appropinquantibus et ei respondet: *Et cum Spiritu tuo.* Quam quidem pacem diaconus similiter dat subdiacono quem acolytus comitatur, vadit ad chorum et eadem forma pacem dat singulis, habita, ut par est, dignitatis cujusque ratione.

clero, dicentes singulis, Pax tecum; *nec inclinantes nisi post oblatam pacem : quilibet de clero omni tempore nudo capite pacem recipit, et dicit,* Et cum spiritu tuo.

Acolytus qui prius absolvit, alterum expectat in plano chori, stans in extrema parte sedis puerorum chori, versa facie ad alteram chori partem, ut deinde simul redeant ad altare.

Diaconus et subdiaconus ad hæc verba, Domine, non sum dignus, etc., *se inclinant versus sanctissimum sacramentum, usque dum sacerdos hostiam sumpserit.*

Cum celebrans dicit, Quid retribuam Domino, *subdiaconus detegit calicem et ipse ac diaconus genuflectunt cum celebrante : tum inclinant usque post sumptionem sanguinis.*

Si sacra communio administranda sit, subdiaconus tecto palla calice transit ad lævam celebrantis, diaconus ad dextram; ibique facta genuflexione (si hostiæ sint in pyxide, diaconus eam in medio corporalis collocat; et genuflectit), recedit ad partem epistolæ, subdiaconus vero ad partem evangelii, ubi inclinati versus celebrantem, junctis manibus diaconus dicit mediocri voce, Confiteor, *et subdiaconus similiter, sed submissa voce.*

Celebrans dicit, Misereatur *et* Indulgentiam, *et cetera, ut supra pro missis sine cantu notatur.*

Interim duo acolyti mappam præbent communicaturis, qui flexis genibus, tenentes mappam utraque manu, recipiunt sacram communionem, et mox surgunt.

Si quis sacerdos sit communicaturus, ipse accedat stola ornatus.

Postea diaconus, secundum consuetudinem locorum, accepto de credentia calice vel alio vase cum vino modica aqua mixto, et accepta mappula manu

sinistra, accedit ad sinistram celebrantis, factaque genuflexione, illud præbet omnibus qui communicaverunt, etiam laicis; et mappulam ministrat cuilibet ad tergendum os: et identidem altera linteoli parte labia vasis extergit. Subdiaconus vero accepta de altari patena accedit ad dexteram celebrantis; factaque genuflexione, assistit ei sacram communionem præbenti, submittens patenam ori communionem accipientium.

Ubi moris non est vas a diacono porrigi eis qui communicaverunt, subdiaconus a sinistris celebrantis assistit ei communionem præbenti; ipse autem diaconus ad dextram celebrantis submittit patenam ori communionem accipientium. Caveant vero ministri ne terga vertant sanctissimo sacramento.

Dum autem communio administratur, interim in choro cantatur antiphona, quæ dicitur communio.

Facta communione, celebrans redit ad altare cum ministris, deponit pyxidem super altare, diaconus similiter calicem seu vas super credentiam, et subdiaconus patenam super corporale. Diaconus cooperit pyxidem, et transit ad librum.

Subdiaconus transit ad dextram celebrantis, ubi discooperit calicem, et celebrans immittit particulas seu fragmenta in calicem, si quæ sint.

Deinde porrigit calicem subdiacono, qui accepto urceolo ab acolyto, vinum infundit; mox urceolum aquæ accipiens, vinum et aquam infundit super pollices et indices celebrantis, et reddit urceolos acolyto.

DE COMMUNIONE, ET ORATIONIBUS POST COMMUNIONEM.

CAPUT XI.

Dum sacerdos, sumpta oblatione, calicem in altari collocat, missale defertur per ministrum ad cornu epistolæ.

Deinde sacerdos junctis manibus legit antiphonam quæ dicitur communio.

Tum vadit ad medium altaris, et illud osculatus, vertit se ad populum per dextram, et dicit, *Dominus vobiscum :* et per eamdem viam redit ad librum, dicit orationes post communionem eisdem modo, numero et ordine, quibus dictæ sunt collectæ.

Quibus finitis claudit librum, et jungens manus ante pectus, revertitur ad medium altaris, ubi illud osculatus, vertit se ad populum, et dicit, *Dominus vobiscum.*

Et junctis manibus versus populum, dicit (si dicendum est) *Ite, missa est;* et per eamdem viam revertitur ad altare.

Si non dicatur, *Ite, missa est,* convertitur ad altare, et junctis manibus dicit, *Benedicamus Domino.*

In missis pro defunctis eodem modo stans versus altare dicit, *Requiescant in pace.* Nunquam autem *Requiescat,* in singulari.

In Quadragesima, in missis de feria, postquam sacerdos dixit orationes, quæ sunt post communionem, cum solitis conclusionibus; antequam dicat, *Dominus vobiscum,* eodem loco ante librum dicit, *Oremus. Humilitate capita vestra Deo,* caput inclinans; et extensis manibus subjungit orationem super populum : qua finita osculatur altare, et vertens se

ad populum dicit, *Dominus vobiscum*, et alia ut supra.

In missa majori, *ablutione sumpta, celebrans cooperit caput amictu, hyemali tempore : quod et faciunt ministri.*

Diaconus transfert librum cum pulvinari ad cornu epistolæ;

Subdiaconus vero velum cum palla, ad cornu evangelii : et uterque inclinat ante medium altaris transeundo.

Celebrans dicta communione, osculatum altare in medio, et versus populum cantat, Dominus vobiscum : *redit ad librum ubi cantat orationes competentes.*

Quibus finitis osculatur altare in medio, et cantat, Dominus vobiscum : *et submissa voce dicit diacono,* Ite, missa est, *vel* Benedicamus, *vel* Requiescat, etc.

Diaconus stat retro post celebrantem cum cantat orationes : et accedit, ac recedit de medio altaris simul cum celebrante.

Subdiaconus autem statim post ablutionem extergit calicem purificatorio, eique patenam et pallam superimponit : et plicato corporali quod reponit in bursa, velo cooperit calicem, et bursam desuper aptat; et super bursa, instrumenta pacis : tum ea defert in sacrarium seu conditorium, præcedentibus ceroferariis, et indutis si adsint.

Tum redit ad altare in plano retro post diaconum.

Diaconus ante medium altaris in secundo gradu stans, postquam celebrans cantavit ultimum, Dominus vobiscum, *et ipsi indixit,* Ite, missa est; *inclinat, et conversus ad populum cantat nudo capite et junctis manibus,* Ite, missa est :

Si cantet Benedicamus, *aut* Requiescat in pace *non se vertit.*

DE BENEDICTIONE IN FINE MISSÆ ET EVANGELIO SANCTI JOANNIS.

CAPUT XII.

Dicto, *Ite, missa est,* vel *Benedicamus,* ut supra, sacerdos ante medium altaris junctis manibus super eo, inclinatus dicit secreto, *Placeat tibi, sancta Trinitas,* etc.

Deinde extensis manibus super altare positis, ipsum in medio osculatur : tum erigens se, stans adhuc versus illud, elevat oculos et manus, quas extendit, et jungit, caputque inclinans dicit *Benedicat vos omnipotens Deus,*

Et junctis manibus, ac demissis oculis, vertens se per dexteram ad populum, extensa manu dextra, junctisque digitis, et manu sinistra ad pectus posita ; benedicit populo dicens *Pater et Filius † et Spiritus sanctus.* ℟ *Amen.*

Circulum perficiens vadit ad cornu evangelii, ubi dicto *Dominus vobiscum,* pollice dextro signans primum signo crucis altare seu textum, deinde frontem, os et pectus, dicit *Initium sancti evangelii,* etc., vel *Sequentia;* ut dictum est in rubricis generalibus : deinde junctis manibus legit evangelium *In principio erat Verbum,* vel aliud ut convenit.

Cum dicit *et Verbum caro factum est,* genuflectit versus cornu evangelii ; et surgens prosequitur ut prius : quo finito, minister respondet *Deo gratias.*

In missa majori, *celebrans benedicit populo, vel alta vel submissa voce secundum consuetudinem locorum : at dominus archiepiscopus non benedicit.*

Diaconus interim versus celebrantem paulo ad cornu epistolæ, et subdiaconus ad cornu evangelii, stantes, mediocriter inclinant.

Data benedictione, celebrans accepta cruce descendit in planum cum ministris, ubi flexis genibus profunde inclinant;

Mox surgunt, ac in vestiarium redeunt eodem modo et ordine quo accesserunt ad altare.

Celebrans redeundo in vestiarium * *recitat evangelium* In principio erat Verbum; *si dicendum sit. Cum autem hoc evangelium recitat, nudo capite incedit.*

Cum in vestiarium celebrans et ministri pervenerint, inclinant cruci, quæ est in sacrario, deinde celebrans crucem deponit, et recitat evangelium si proprium sit, ac sacras vestes exuit cum ministris.

DE OFFICIO CHORISTARUM IN MISSA.

CAPUT XIII.

Choristæ (nudo semper capite in æstate) per chorum ambulant, ad introitum, *Kyrie*, *Gloria in excelsis*, *Alleluia*, cum versu, et prosam, postquam diaconus ad ambonem ascenderit : ad *Credo*, postquam diaconus de ambone descenderit, et cantatum fuerit *Et incarnatus est.* Præterea ad offertorium, cum cantatur *Sanctus*, ad antiphonam, quæ dicitur communio.

Sedent cum toto choro ad epistolam, cooperto capite, omni tempore; et ad graduale, si illius versum non cantent; usque dum diaconus ad evangelium progrediatur.

Quando ambulandum non est aut sedendum, stant ad bancam, nudo capite in æstate : similiter quotiescumque chorus vertit se ad altare; ipsi deambulationem intermittunt, et stant ad bancam.

Dum cantatur evangelium stant cum toto choro

* Hic mos Romæ non obtinet, nec in multis Galliæ diœcesibus.

versus diaconum : at cum respondetur *Gloria tibi, Domine*, vertunt se ad altare.

Genua flectunt ad elevationem sanctissimi sacramenti, pone bancam.

In feriis Quadragesimæ, quas duplex et supra non sequitur, genua flectunt a cantato *Sanctus* usque ad primum *Agnus Dei* exclusive.

Primus chorista, genuflexus super infimum gradum altaris, annuntiat celebranti initium hymni, *Gloria in excelsis ;* non autem annuntiat *Credo*.

DE MISSA PRO DEFUNCTIS.

CAPUT XIV.

In missa de defunctis sacerdos non signat se ad Introitum, sed manu dextra extensa producit signum crucis super librum, sinistra interim super librum posita.

Non osculatur librum in fine evangelii, nec dicit *Per evangelica dicta*.

Non benedicitur aqua in calicem fundenda.

Ad *Agnus Dei*, non percutitur pectus : nec pax datur.

Non datur benedictio ; sed dicto *Placeat*, sacerdos osculatus altare dicit *In principio*.

In missa majori, *celebrans non defert crucem ad altare.*

Subdiaconus non porrigit celebranti codicem evangelii ad osculandum.

Celebrans non incensat altare ante Introitum.

Finita epistola non dat manum ad osculandum; nec benedicit subdiaconum.

Diaconus ante evangelium dicit Munda cor meum *de more, sed non dicit* Jube ; *nec petit benedictionem, nec manum celebrantis osculatur.*

Ad evangelium, thus non defertur.

Ad versum, Pie Jesu Domine, *celebrans genuaflectit ad oram supremi gradus.*

In fine evangelii celebrans non osculatur codicem evangelii.

Subdiaconus antequam infundat aquam in calicem, non dicit Benedic, Pater; *nec offert celebranti ad benedicendum.*

Ministri, cum aliquid porrigunt celebranti, aut recipiunt ab eo; rem tradendam aut acceptam non osculantur, nec manum celebrantis.

Si missa celebretur ritu solemni, celebrans incensat oblata et altare, et ipse solus incensatur a diacono.

Si fiat oblatio cleri et populi, celebrans dum porrigit patenam ad osculum, dicit accedentibus, Requiescat in pace: *singuli respondent*, Amen.

DE MISSA CORAM SANCTISSIMO SACRAMENTO EXPOSITO.

CAPUT XV.

Sacerdos in missa privata coram sanctissimo sacramento observat quæ sequuntur.

Caput detegit cum ad cancellos altaris pervenerit.

In infimo gradu altaris utrumque genu flectit, caput inclinans.

Deposito calice in cornu evangelii, genuflectit.

Aptato corporali et calice, genuflectit, et accedit ad missale in cornu epistolæ.

Rediens ad medium, genuflectit; et aliquantulum a medio, recedens, verso ad cornu evangelii dorso, descendit in planum: ibique facta genuflexione, erectus missam incipit.

Cum ascendit ad altare, genuflectit ante et post *Oramus te, Domine.*

Genuflectit

Ante *Kyrie, eleison.*

Quoties vertit se ad populum, postquam osculatus est altare; tum dorso ad cornu evangelii verso, stans facie semiversa ad populum, dicit *Dominus vobiscum.*

Iterum genuflectit in medio, et redit ad librum.

Genuflectit

Ante et post *Munda cor meum:*

Ante *Credo:*

Post oblationem hostiæ, antequam accedat ad cornu epistolæ, et vinum et aquam infundat in calicem:

In medium reversus, ante oblationem calicis:

Ante et post lotionem manuum, quas lavat extra cornu epistolæ, et faciem ita convertens ad populum, ut dorsum non vertat sanctissimo sacramento:

Ante *Orate, fratres;* quod quidem sacerdos dicit eodem ritu et loco, quo, *Dominus vobiscum:* deinde non perficiens circulum redit ad medium ubi iterum genuflectit.

Genuflectit,

Post sumptam purificationem, et accepto calice digitos abluit more solito; tum reposito calice, et tersis digitis, redit ad medium, ubi iterum genuflexione facta, ablutionem sumit:

Aptato calice antequam e medio recedat lecturus communionem.

Qua lecta redit ad medium altaris, quod osculatur, deinde genuflectit, ac dicit *Dominus vobiscum.*

Iterum genuflectit, et in cornu epistolæ dicit orationes post communionem.

Redit ad medium altaris, quod osculatur, et dicit *Dominus vobiscum* et continuo *Ite, missa est,* facta ante et post genuflexione.

Si dicendum sit *Benedicamus Domino*, genuflectit post *Dominus vobiscum.*

Daturus benedictionem osculatur altare, et dicto *Benedicat vos omnipotens Deus*, genuflectit; et a parte evangelii stans semiversus, benedicit populo: nec perficit circulum; neque iterum accedit ad medium aut genuflectit, sed conversus ad altare incipit evangelium.

Cum dicit *Et Verbum caro factum est*, genuflectit aliquantulum versus sanctissimum sacramentum.

Antequam calicem accipiat, genuflectit; et accepto calice recedens ad cornu evangelii, descendit nudo capite, et genuflexione in infimo gradu facta utroque genu, ut ante missam; caput extra cancellos operit.

IN MISSA MAJORI, *celebrans eundo ad altare non defert crucem.*

Dicto Oramus te, Domine, *et postquam osculatus est altare, sine alia genuflexione benedicit thus ut in aliis missis, sed sine osculo cochlearis manusve aut catenarum thuribuli.*

Deinde cum diacono a dextris et subdiacono a sinistris ad oram supremi gradus altaris genuflexus, accepto de manibus diaconi thuribulo, sine osculis; sanctissimum sacramentum triplici ductu thurificat, ante et post profunde inclinans, omnibus circumstantibus ministris interim genuflexis: tum surgens, et facta genuflexione altare thurificat de more, semper genuflectens dum transit ante sanctissimum sacramentum.

Cum incensandus est celebrans, reddit thuribulum diacono, descendit aliquantulum extra altare in cornu epistolæ in secundum gradum, ubi stans versa facie ad populum; cavens ne terga vertat sanctissimo sacramento: a diacono genuflexo incensatur de more: postea rediens ad altare per eamdem viam, nulla genuflexione facta, Introitum legit.

Eodem modo incensatur post oblatorum et altaris thurificationem: quæ oblata incensat de more sine ge-

nuflexione; quibus incensatis, incensat sanctissimum sacramentum flexis genibus, et altare ut supra.

Ubi incensatur, ibi lavat manus facie ad populum versa.

Diaconus et subdiaconus eodem modo se gerunt ac celebrans in genuflexionibus et ceteris. Abstinent se ab osculis rei tradendæ et acceptæ, ac manus celebrantis.

Quoties celebrans accedit ad medium altaris vel recedit a medio, etiam ut se convertat ad populum, vel quando transit ante medium, diaconus et subdiaconus cum eo genuflectunt, manent tamen in medio, etiam dum celebrans paululum recedit versus cornu evangelii ut se convertat ad populum.

Deinde si redeat ad cornu epistolæ, eum sequuntur, facta in medio genuflexione. Sed cum ascendunt ad altare dicturi cum eo, Gloria in excelsis *vel* Credo, *aut quid aliud acturi; genuflectunt tantum in accessu prope altare.*

Diaconus, cum cantat, Ite, missa est, *stat paululum versus cornu evangelii; et genuflectit ante et post.*

Ceterum ad altare ubi expositum est sanctissimum sacramentum, etsi, præter missam pro defunctis, celebrari possit missa quæcumque, etiam ferialis, graviori tamen mensura et lento cantu: tamen unica seu præcipua major semper celebrabitur sub cantu (nisi dominica sit) saltem duplicis majoris, ac ritu solemni; iisdem propter solemnitatem ac reverentiam sanctissimi sacramenti observatis quæ observanda essent in missa diei dominicæ. Sic feria ij. et iij. post Quinquagesimam, si missa unica major seu præcipua sit de feria, cantabitur in ea tractus et Credo.

Si habeatur concio, veletur sanctissimum sacramentum.

DE MISSA QUÆ CELEBRATUR CORAM D. ARCHIEPISCOPO.

CAPUT XVI.

Omnia* fiunt ut in missa ordinaria, præter ea quæ sequuntur.

Sacerdos procedens ad altare, et transiens ante D. archiepiscopum, mediocriter ei inclinat cooperto capite, si deferat calicem : si non deferat, nudo capite profunde inclinat.

Aptato calice in altari, et missali aperto, descendit; et stans infra infimum gradum, conversus ad D. archiepiscopum, ei profunde inclinat.

Versus ad altare, exhibita prius debita reverentia, missam incipit*.

In confessione ubi dicitur *et vobis, fratres, vos fratres;* dicit *tibi Pater, te Pater,* D. archiepiscopo profunde inclinans.

Lecto evangelio, liber defertur a ministro ad D. archiepiscopum ut ipsum osculetur, quem et sacerdos postea osculatur.

Dicto *Placeat,* sacerdos dicit, *Benedicat vos omnipotens Deus;* et inclinatione facta D. archiepiscopo, ad aliam partem paululum conversus, prosequitur *Pater et Filius* † *et Spiritus sanctus.*

Antequam discedat ab infimo gradu, profunde inclinat D. archiepiscopo.

In missa majori, *diaconus processurus ad evangelium, non petit benedictionem a celebrante; nec thuriferarius : sed ambo accedunt ad D. archiepisco-*

* Rom. Exspectat sacerdos ab episcopo incipiendi signum, exhibita ipsi ante et post debita reverentia. Præscribitur insuper idem ceremoniale coram cardinali ubique, coram legato sedis apostolicæ in loco suæ legationis, coram patriarcha et archiepiscopo in ipsorum provinciis; secus non exhibetur a sacerdote nisi solita et ubique episcopis debita reverentia.

pum, a quo flexis genibus solitam benedictionem petunt.

Cantato evangelio, subdiaconus codicem evangelii apertum porrigit D. archiepiscopo ad osculum, cui postea inclinat: diaconus autem stans triplici ductu eum incensat, facta ante et post inclinatione; deinde subdiaconus porrigit celebranti codicem ad osculandum.

Postquam subdiaconus (ac unusquisque indutorum ad altare remanentium, si adsint) osculatus fuerit instrumentum pacis; diaconus, præcedentibus duobus pueris seu clericulis, ac duobus thuriferariis, illud defert ad D. archiepiscopum ut osculetur; et post osculum, ei inclinat: tum duo thuriferarii D. archiepiscopum triplici ductu simul incensant.

Eodem in loco diaconus (data pace indutis qui adfuerint) porrigit unum e pacis instrumentis uni e pueris ad osculum, tum inversum ei præbet per ansam; alterum alteri similiter: ii vero, unus post alterum, utrumque instrumentum diacono ad osculum porrigunt; et statim, diacono ad altare redeunte, ipsi ad chorum deferunt.

Dicto Ite, missa est, *vel* Benedicamus, *celebrans non dicit* Benedicat vos; *sed convertit se ad D. archiepiscopum, qui dat benedictionem.*

Idem ritus observatur, si adsit episcopus indutus epomide, præter benedictionem in fine missæ, quæ tunc datur a celebrante more solito.

Si plures adsint episcopi induti rochetto et mosetta; antiquior ex eis solus benedicit diaconum et incensum ad evangelium. Singulis vero suo ordine porrigitur codex evangeliorum ac instrumentum pacis ad osculum: et incensantur singuli triplici ductu.

DE DEFECTIBUS
CIRCA MISSAM OCCURRENTIBUS.

Sacerdos celebraturus omnem adhibeat diligentiam, ne aliquid ex requisitis ad sacramentum eucharistiæ conficiendum desit.

Potest autem defectus contingere ex parte materiæ consecrandæ, et ex parte formæ adhibendæ, et ex parte ministri conficientis. Quidquid enim horum deficit, scilicet materia debita, forma cum intentione, et ordo sacerdotalis in conficiente, non conficitur sacramentum. Et his existentibus, quibuscumque aliis deficientibus, veritas adest sacramenti.

Alii vero sunt defectus, qui in missæ celebratione occurrentes, etsi veritatem sacramenti non impediant, possunt tamen aut cum peccato, aut cum scandalo contingere.

DE DEFECTIBUS MATERIÆ.

CAPUT I.

Defectus ex parte materiæ possunt contingere, si aliquid desit ex iis quæ ad ipsam requiruntur. Requiritur autem ut sit panis triticeus, et vinum de vite; et ut hujusmodi materia consecranda, in actu consecrationis sit coram sacerdote.

DE DEFECTU PANIS.

ARTICULUS I.

Si panis non sit triticeus, vel si triticeus, admixtus sit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus; vel sit alioqui corruptus : non conficitur sacramentum.

Si sit confectus de aqua rosacea, vel alterius distillationis, dubium est an conficiatur.

Si cœperit corrumpi, sed non sit corruptus; similiter si non sit azymus, secundum morem ecclesiæ latinæ, conficitur; sed conficiens graviter peccat.

Si celebrans ante consecrationem adverterit hostiam esse corruptam, aut non esse triticeam; remota illa hostia, aliam ponat, et facta oblatione, saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco ubi desivit.

Si id adverterit post consecrationem, etiam post illius hostiæ sumptionem, posita alia, faciat oblationem ut supra, et a consecratione incipiat scilicet ab illis verbis, *Qui pridie quam pateretur.* Facta consecratione, statim resumens ubi desivit, prosequatur: illam autem priorem si non sumpsit, sumat post sumptionem sanguinis*. Si autem sumpserat, nihilominus sumat eam quam consecravit, quia præceptum de perfectione sacramenti præponderat præcepto, ut a jejunis sumatur.

Quod si hoc contingat post sumptionem sanguinis, apponi debet rursus novus panis, et vinum cum aqua: et facta prius oblatione ut supra, sacerdos consecret incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie*: ac statim sumat utrumque, et prosequatur missam.

Si hostia consecrata a vento auferatur, aut alio casu dispareat, nec reperiatur; tunc altera consecretur, incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie quam pateretur*, facta ejus prius oblatione, ut supra.

DE DEFECTU VINI.

ARTICULUS II.

Si vinum sit factum penitus acetum, vel penitus putridum, vel de uvis acerbis, seu non maturis expressum, vel admixtum tantum aquæ ut vinum sit corruptum, non conficitur sacramentum.

* Rom. Licitum est hanc hostiam primam alii sumendam tradere, si sacerdos ipse nolit.

Si vinum cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua rosacea seu alterius distillationis : conficitur sacramentum, sed conficiens graviter peccat.

Si sacerdos ante consecrationem sanguinis, quamvis post consecrationem corporis, advertat aut vinum aut aquam, aut utrumque non esse in calice, debet statim apponere vinum cum aqua, et facta oblatione ut supra, consecrare, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo*.

Si post verba consecrationis, sed ante commixtionem particulæ, advertat vinum non fuisse positum, sed aquam; deposita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in calice, et consecret, resumendo ab his verbis, *Simili modo*.

Si post commixtionem id advertat, aquam non effundat, sed vinum apponat in majori quantitate, offerat, consecret ut supra, et prosequatur. Si post sumptionem corporis, similiter faciat. Si in sumptione hujusmodi aquæ, sorbeat quod in ore habet, ab ulteriori sumptione cesset, vinum superimponat in calice; offerat, consecret et sumat, ut supra.

Si quis percipiat ante consecrationem, vel post consecrationem, totum vinum esse acetum, vel alias corruptum, idem servetur quod supra, ac si deprehenderet non esse positum vinum in calice.

Si celebrans ante consecrationem calicis advertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, et proferat verba consecrationis. Si id advertat post consecrationem calicis, non apponat, quia non est de necessitate sacramenti.

Si materia quæ esset apponenda, ratione defectus, vel panis, vel vini, non posset ullo modo haberi, si id fit ante consecrationem corporis, ulterius procedi non debet : si post consecrationem corporis,

aut etiam sanguinis deprehenditur defectus alterius speciei, altera jam consecrata; tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, et missa absolvenda; ita tamen ut prætermittantur verba, et signa, quæ pertinent ad speciem deficientem. Quod si expectando aliquandiu haberi possit, expectandum erit, ne sacrificium remaneat imperfectum.

DE DEFECTIBUS FORMÆ.

CAPUT II.

Defectus ex parte formæ possunt contingere, si aliquid desit ex iis quæ ad integritatem verborum in ipsa consecratione requiruntur. Verba autem consecrationis, quæ sunt forma hujus sacramenti, sunt hæc : *Hoc est enim corpus meum.* Et *Hic est enim calix sanguinis mei*, etc. Si quis autem aliquid diminueret, vel immutaret, de forma consecrationis corporis et sanguinis, et in ipsa verborum immutatione verba idem non significarent, non conficeret sacramentum. Si vero aliquid adderet, quod significationem non mutaret : conficeret quidem, sed gravissime peccaret.

Si celebrans non recordetur se dixisse ea quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certo ei constet se omisisse aliquid eorum quæ sunt de necessitate sacramenti, id est, formam consecrationis seu partem : resumat istam formam, et cetera prosequatur per ordinem. Si vero valde probabiliter dubitat se aliquid essentiale omisisse, iteret formam saltem sub tacita conditione. Si autem non sunt de necessitate sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius.

DE DEFECTIBUS MINISTRI.

CAPUT III.

Defectus ex parte ministri possunt contingere quod ea quæ in ipso requiruntur. Hæc autem sunt: in primis intentio, deinde dispositio animæ, dispositio corporis, dispositio vestimentorium, dispositio in ministerio ipso, quoad ea quæ in ipso possunt occurrere.

DE DEFECTU INTENTIONIS.

ART. I.

Si quis non intendit conficere, sed delusorie aliquid agere: item si aliquæ hostiæ ex oblivione remaneant in altari, vel aliqua pars vini, vel aliqua hostia lateat, cum non intendat consecrare nisi quas videt: item si quis habeat coram se undecim hostias, et intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit: in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio. Secus si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare quas coram se habebat; nam tunc omnes erunt consecratæ: atque ideo quilibet sacerdos talem intentionem habere debet, scilicet consecrandi eas omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet.

Si sacerdos putans se tenere unam hostiam, post consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, in sumptione sumat simul utramque. Quod si deprehendat post sumptionem corporis et sanguinis, aut etiam post ablutionem, reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, sive parvæ sint, sive magnæ, quia ad idem sacrificium spectant.

Si vero relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo cum aliis reponat; si hoc fieri nequit, sequenti sacerdoti ibi celebraturo, in altari supra corporale decenter opertam, sumendam una cum

altera quam est consecraturus, relinquat: vel si neutrum horum fieri possit, in ipso calice seu patena decenter conservet, quousque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur: quod si non habeat quomodo honeste conservetur, potest eam ipsemet sumere.

Si intentio non sit actualis in ipsa consecratione, propter evagationem mentis, sed virtualis, cum accedens ad altare intendat facere quod facit Ecclesia, conficitur sacramentum: etsi curare debet sacerdos ut etiam actualem intentionem adhibeat.

DE DEFECTIBUS DISPOSITIONIS ANIMÆ.

ART. II.

Si quis suspensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel alias canonice impeditus celebret, conficit quidem sacramentum: sed gravissime peccat, tam propter communionem quam indigne sumit, quam propter executionem ordinum, quæ sibi erat interdicta.

Si quis habens copiam confessoris celebret in peccato mortali, graviter peccat.

Si quis autem in casu necessitatis non habens copiam confessoris in peccato mortali absque contritione celebret, graviter peccat. Secus si conteratur: debet tamen, cum primum poterit, confiteri.

Si in ipsa celebratione missæ sacerdos recordetur se esse in peccato mortali, conteratur cum proposito confidenti et satisfaciendi.

Si recordetur se esse excommunicatum, vel suspensum, aut locum esse interdictum, similiter conteratur cum proposito petendi absolutionem. Ante consecrationem autem in supradictis casibus, si non timetur scandalum, debet missam incœptam deserere.

DE DEFECTIBUS DISPOSITIONIS CORPORIS.

ART. III.

Si quis non est jejunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicinæ, et in quantumcumque parva quantitate; non potest communicare, nec celebrare.

Si autem ante mediam noctem cibum, aut potum sumpserit, etiam si postmodum non dormierit nec sit digestus, non peccat; sed ob perturbationem mentis, ex qua devotio tollitur, consulitur aliquando abstinendum.

Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ. Idem dicendum, si lavando os deglutiatur stilla aquæ præter intentionem.

Si plures missas in una die celebret, ut in Nativitate Domini, in unaquaque missa abluat digitos post communionem in aliquo vase mundo; et in ultima tantum percipiat purificationem.

Si præcesserit pollutio nocturna, quæ causata fuerit ex præcedenti cogitatione, quæ sit peccatum mortale, vel evenerit propter nimiam crapulam: abstinendum est a communione et celebratione, nisi aliud confessario videatur. Si dubium est an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra tamen casum necessitatis. Si autem certum est non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed evenisse pollutionem ex naturali causa, aut ex diabolica illusione, potest communicare, et celebrare, nisi ex illa corporis commotione tanta evenerit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur.

DE DEFECTIBUS IN MINISTERIO IPSO OCCURRENTIBUS.

ART. IV.

POSSUNT etiam defectus occurrere in ministerio ipso, si aliquid ex requisitis ad illud desit : ut si celebretur in loco non sacro, vel non deputato ab episcopo, vel in altari non consecrato, vel tribus mappis non cooperto : si non adsint luminaria cerea : si non sit tempus debitum celebrandi, quod est ab aurora usque ad meridiem, communiter : si celebrans nocturnos et post solis ortum etiam laudes non dixerit : si omittat aliquam ex vestibus sacerdotalibus : si vestes sacerdotales et mappæ non sint ab episcopo, vel ab alio hanc habente potestatem, benedictæ : si non adsit clericus, vel alius deserviens in missa, vel adsit, qui deservire non debet, ut mulier : si non adsit calix cum patena conveniens, cujus cuppa debet esse aurea vel argentea, vel stannea intus deaurata; non ærea, vel vitrea : si corporalia non sint munda, quæ debent esse ex lino, nec serico in medio ornata; et ab episcopo vel ab alio hanc habente potestatem benedicta, ut etiam superius dictum est : si celebrat cum pileolo aut ad ascititia coma, sine dispensatione : si non adsit missale, licet memoriter sciret missam, quam intendit dicere.

Si, sacerdote celebrante, violetur ecclesia ante canonem, dimittatur missa : si canone inchoato, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluvionis, vel ruina loci ubi celebratur, ante consecrationem dimittatur missa; post consecrationem vero sacerdos accelerare poterit sumptionem sacramenti, omissis omnibus aliis.

Si sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, præ-

termittitur missa : si post consecrationem corporis, missa per alium sacerdotem continuetur ab eo loco, ubi ille desiit, et in casu necessitatis etiam per non jejunum. Si autem non obierit, sed fuerit infirmus, adeo tamen ut possit communicare, et non adsit alia hostia consecrata; sacerdos qui missam supplet, dividat hostiam, et unam partem præbeat infirmo, aliam ipse sumat. Si autem semiprolata forma corporis obiit sacerdos, quia non est facta consecratio, non est necesse ut missa per alium suppleatur. Si vero obierit semiprolata forma sanguinis, tunc alter prosequatur missam, et super eumdem calicem repetat integram formam incipiens, ab eo loco, *Simili modo postquam cœnatum est* : vel posset super alium calicem præparatum integram formam proferre, et hostiam primi sacerdotis, et sanguinem a se consecratum sumere, ac deinde calicem a priori sacerdote relictum.

Si quis extra hujusmodi casus necessitatis, integra sacramenta non sumpserit, gravissime peccat.

Si musca, vel aranea, vel aliquid aliud ceciderit in calicem ante consecrationem, projiciat vinum in locum decentem, et aliud ponat in calice; misceat parum aquæ, offerat ut supra, et prosequatur missam : et si post consecrationem ceciderit musca, aut aliquid ejusmodi, et fiat nausea sacerdoti, extrahat eam, et lavet cum vino, finita missa comburat, et combustio ac lotio hujusmodi in sacrarium projiciatur. Si autem non fuerit ei nausea, nec ullum periculum timeat, sumat cum sanguine.

Si aliquod venenosum ceciderit in calicem, vel quod provocaret vomitum, vinum consecratum reponendum est in alio calice, et aliud vinum cum aqua apponendum denuo consecrandum : et finita missa sanguis repositus in panno linéo, vel stuppa tamdiu servetur, donec species vini fuerint dessic-

catæ, et tunc stuppa comburatur, et combustio in sacrarium projiciatur.

Si aliquod venenatum contigerit hostiam consecratam, tunc alteram consecret, et sumat modo quo dictum est, et illa servetur in tabernaculo, loco separato, donec species corrumpantur, et corruptæ deinde mittantur in sacrarium.

Si sumendo sanguinem particula remanserit in calice, digito ad labium calicis eam adducat, et sumat ante purificationem, vel infundat vinum, et sumat.

Si hostia ante consecrationem inveniatur fracta, nisi populo evidenter appareat, talis hostia consecretur : si autem scandalum populo esse possit, alia accipiatur, et offeratur : quod si illius hostiæ jam erat facta oblatio, eam post ablutionem sumat. Quod si ante oblationem hostia appareat confracta, accipiatur altera integra, si citra scandalum, aut longam moram fieri poterit.

Si propter frigus, vel negligentiam hostia consecrata dilabatur in calicem, propterea nihil est reiterandum, sed sacerdos missam prosequatur, faciendo ceremonias et signa consueta cum residua parte hostiæ, quæ non est madefacta sanguine, si commode potest. Si vero tota fuerit madefacta, non extrahat eam, sed omnia dicat omittendo signa, et sumat pariter corpus et sanguinem, signans se cum calice, et dicens *Corpus et sanguis Domini*, etc.

Si in hyeme sanguis congeletur in calice, involvatur calix pannis calefactis : si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope altare, dummodo aqua in calicem non intret, donec liquefiat.

Si per negligentiam aliquid de sanguine Christi ceciderit, si quidem super terram, seu super tabulam, lingua lambatur, et locus ipse radatur, quantum satis est, et abrasio comburatur, cinis vero in sacra-

rium recondatur. Si vero super lapidem altaris ceciderit, sorbeat sacerdos stillam, et locus diligenter abluatur, et ablutio in sacrarium projiciatur. Si super linteum altaris, et ad aliud linteum stilla pervenerit, si usque ad tertium, linteamina ter abluantur ubi stilla ceciderit, calice supposito, et aqua ablutionis in sacrarium projiciatur. Quod si in ipso solum corporali, aut si in vestibus ipsis sacerdotalibus ceciderit, debet similiter ablui, et ablutio in sacrarium projici. Si in substrato pedibus panno, vel tapete, diligenter abluatur, ut supra.

At si contingat sanguinem post consecrationem effundi, si quidem aliquid vel parum remansit, illud sumatur, et de effuso reliquo sanguine fiat ut dictum est. Si vero nihil omnino remansit, ponat iterum vinum et aquam, et consecret ab eo loco, *Simili modo*, facta prius calicis oblatione, ut supra.

Si sacerdos evomat eucharistiam, si species integræ appareant, reverenter sumantur, nisi nausea fiat; tunc enim species consecratæ caute separentur, et in loco sacro reponantur, donec corrumpantur, et postea in sacrarium projiciantur. Quod si species non appareant, comburatur vomitus, et cineres in sacrarium mittantur.

Si hostia consecrata, vel aliqua ejus particula dilabatur in terram; reverenter accipiatur, et locus ubi cecidit, mundetur, et aliquantum abradatur, et pulvis seu abrasio hujusmodi in sacrarium immittatur. Si ceciderit extra corporale in mappam, seu in aliquod linteum; mappa, vel linteum diligenter lavetur, et lotio ipsa in sacrarium effundatur.

OBSERVANDA IN ECCLESIIS, IN QUIBUS MISSÆ CELEBRANTUR DE FESTIS ILLARUM PROPRIIS.

Si *in quibusdam ecclesiis, præter festa patronorum, ac titularium, et anniversarium dedicationis, celebretur festum alicujus sancti, vel sanctæ, sub cujus invocatione altare seu capella Deo dicata est, aut confraternitas erecta D. archiepiscopi auctoritate; serventur sequentes regulæ.*

1. *Festa sanctorum, seu sanctarum, sub quorum invocatione capellæ dicatæ sunt in aliqua ecclesia, celebrari in ea debent eo ritus gradu, qui immediate præcedit eorumdem festorum in universa diœcesi gradum: ita ut, v. g. festum juxta breviarum ac missale semiduplex, sit in illa ecclesia duplex minus, ac sic de ceteris. Non immutabitur tamen ritus eorumdem festorum, si annualis aut solemnis major sit in breviario ac missali. Quod si sancti, aut sanctæ illius mentio non fiat in breviario ac missali parisiensi: festum ejus in ecclesia ubi capellam habet, celebrabitur ritu simplici eo die quo nominatur in martyrologio; transferetur tamen ad alium diem, si singulis annis occurrat eodem die cum festo quod commemorationem non admittat. Ceterum eo die, quo prædictum festum celebrabitur, missa ritu duplici majori de sancto, seu sancta dici poterit in capella duntaxat ejus nomine insignita.*

2. *Festa patronorum primariorum, aut titularium confraternitatis alicujus erectæ auctoritate D. archiepiscopi, celebrari poterunt ritu solemni majori in capella ejusdem confraternitatis, aut etiam in choro ecclesiæ pro eadem confraternitate. At si sint patroni ejusdem confraternitatis secundarii, eorum festa non celebrabuntur nisi ritu duplici majori.*

3. *In suprascriptis missis ritu solemni majori celebrandis dicetur* Prosa *et* Credo. *At cum missæ celebrandæ erunt alio ritu, nec* Prosa *dicetur, nec* Credo; *nisi aliunde festum ejus generis sit, in quo* Credo *dici debeat juxta rubricas.*

4. *In his omnibus festis, imo et in festis patronorum, seu titularium ipsius ecclesiæ, missa eadem plane dicetur, quæ in hoc missali reperitur inter missas de tempore, seu proprii aut communis sanctorum, aut inter votivas: addita, ubi festum annuale est, aut solemne majus, prosa ex iis sumenda, quæ extant ad calcem missalis.*

5. *Ubi tamen festorum eorumdem, præsertim solemniorum, officia ac missæ in breviario ac missali parisiensi petuntur ex communi sanctorum, aut non sunt propria festorum illorum; decantari poterunt in ecclesiis officia propria ac missæ propriæ a D. archiepiscopo approbata, ac iisdem ecclesiis tradita: ita tamen ut si breviarium vel missale habeat de iisdem festis aliquid proprium, v. g. orationes, epistolam, evangelium,* etc., *id omnino servetur nec immutari liceat in officiis, aut missis propriis. Qua quidem præsenti præceptione revocatæ censeantur, si quæ hactenus concessæ sunt, missarum, seu officiorum propriorum approbationes, quæ cum hac regula non concordent. Imo nullæ jam declarantur ac irritæ, si quæ in posterum subripiantur ab hac regula recedentes; eæque pro subreptitiis omnes habebuntur, in quibus regula hæc violabitur absque speciali ac expressa ejus mentione et exceptione.*

6. *Ceterum ne prætextu prædictarum confraternitatum aut alterius devotionis, substituatur passim missa votiva missæ diei ac officii, declarat D. archiepiscopus his devotionibus, etiam fundatione stabilitis, satisfieri per missam de officio diei; et*

ita fieri satius esse, et ecclesiæ menti magis consonum; nisi missa votiva solemni ritu celebranda sit eo die, qui missam votivam recipiat juxta rubricam supra cap. IV. In hac tamen missa de die, orationibus addere plerumque decet orationes missæ votivæ cui satisfit.

SUMMARIUM CÆREMONIARUM
MISSÆ PRIVATÆ.

Inclinationes.

Tres distingui solent. Prima est *capitis* quæ trahit secum modicam etiam humerorum inclinationem. Secunda *medioeris*, quæ fit paulo magis inclinando caput et humeros. Tertia *profunda* seu integra, in qua ita flectitur caput et corpus, ut in modum crucis manus ambæ dispositæ utrumque genu facile contingant.

Inclinatio capitis.

Celebrans caput inclinat:

1° Disposito calice in medio altaris, antequam vadat ad cornu epistolæ, ut ibi missale super cussino aperiat.

2° Quoties transit ante crucem, vel accedit aut recedit ab ea, nisi mox ante vel post fecerit aut facere debeat eamdem, seu majorem reverentiam.

3° Ad ℣. *Gloria Patri et Filio*, etc.

4° Ad hæc hymni *Gloria in excelsis* verba: *Deo; Adoramus te; Gratias agimus tibi, Jesu Christe; Suscipe deprecationem nostram, Jesu Christe.*

5° Quoties dicit *Oremus*.

6° Proferendo nomen *Jesu, Mariæ*, sanctorum de quibus dicitur missa, aut fit in officio memoria specialis, et papæ viventis.

7° Cum sub *Credo* dicit : *In unum Deum; Jesum Christum; Simul adoratur.*

8° Initio præfationis, cum dicit : *Deo nostro.*

9° Ad duo *Memento*, dum facit mentaliter commemorationem vivorum et defunctorum, demissum habet aliquantulum caput.

10° Cum dicit : *Tibi gratias agens*, ante utramque consecrationem.

11° Cum dicit : *Per eumdem Christum*, ante *Nobis quoque peccatoribus.*

12° In quadrag. cum dicit : *Humiliate capita vestra Deo.*

13° Cum absolvit hæc verba : *Benedicat vos omnipotens Deus.*

Nota Cum SS. Sacramentum patenter expositum est, versus illud fiunt inclinationes, quæ fierent versus crucem, si non esset præsens; sed inclinatio quæ ad nomen Mariæ, sanctorum et papæ facienda est, fit semper versus librum.

Inclinatio media.

Hæc fit quoties in rubrica absolute aliquantulum esse inclinandum præscribitur, velut

1° Ad vers. *Deus, tu conversus*, etc., usque ad *Aufer a nobis* exclusive.

2° Ad *Oramus te, Domine*, etc.

3° Ad *Suscipe, Sancta Trinitas*, etc.

4° Ad *Sanctus* usque ad *Benedictus qui venit*, exclusive.

5° Ad utramque consecrationem.

6° Ad *Agnus Dei*, etc., et tres sequentes orationes ante communionem.

7° Ad *Domine, non sum dignus*, etc., et dum sumit corpus Domini.

8° Ad *Placeat tibi, Sancta Trinitas*, etc.

Inclinatio profunda.

Fit a celebrante,

1° Cruci in sacristia, cùm discedit ut eat ad altare, et cum reversus est.

2° Cum pervenerit ante infimum altaris gradum, si ibi non asservetur SS. Sacramentum.

3° Ubi descendit sub infimum altaris gradum, antequam missam incipiat, si non adsit SS. Sacramentum.

4° Cum dicit *Confiteor*, etc., donec ministro dicenti *Misereatur tui*, etc., responderit *Amen*.

5° Cum dicit: *Munda cor meum*, etc. *Jube, Domine, benedicere*, etc. *Dominus sit in corde meo*, etc.

6° Initio canonis, cum dicit: *Te igitur*, etc., usque ad *Petimus* inclusive.

7° Cum dicit: *Supplices te rogamus*, etc., usque ad *ut quotquot* inclusive.

8° In fine missæ, ante infimum altaris gradum, antequam accipiat biretum, si in eo non est tabernaculum SS. Sacramenti.

Celebrans seipsum signat signo crucis,

1° Initio missæ, dicens: *In nomine Patris*, etc.

2° Cum dicit: *Adjutorium nostrum in nomine Domini*.

3° Cum dicit: *Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum*.

4° Cum incipit introitum, exceptis missis de Sanctorum in quibus non se, sed librum signat, manu dextra extensa, quasi aliquem benedicens.

5° In fine hymni *Gloria in excelsis*, dicens: *Cum Sancto Spiritu*, etc.

6° Ad duo evangelia, signum crucis facit pollice

dextræ manus, 1° super librum, deinde super se, in fronte, ore et pectore.

7° In fine symboli, dicens : *Et vitam*, etc.

8° In fine præfationis, dicens : *Benedictus qui venit in nomine Domini.*

9° Ad hæc verba canonis : *Omni benedictione cœlesti et gratia repleamur.*

10° Cum dicit : *Da propitius pacem in diebus nostris.*

11° Cum dicit : *Corpus Domini nostri Jesu Christi*, etc., facit signum crucis cum hostia, et cum calice, dicendo : *Sanguis Domini nostri Jesu Christi*, etc.

Extendit manus, elevat usque ad humeros, et deinde jungit ante pectus.

1° Cum dicit : *Gloria in excelsis Deo.*

2° Cum dicit : *Credo in unum Deum.*

3° Cum dicit : *Veni, Sanctificator, omnipotens, æterne Deus.*

4° Ad *Te igitur*, initio canonis.

5° Ad utrumque *Memento.*

6° Dicendo : *Fiat dilectissimi Filii tui.*

7° Ad *Benedicat vos omnipotens Deus.*

8° Cum dicit : *Sursum corda*, elevat manus hinc inde extensas usque ad pectus.

9° Cum dicit : *Gratias agamus Domino*, in rubricis missalis habetur tantum, jungit manus. Item, in eadem rubrica, ad *Dominus vobiscum*..... *Oremus*..... et *Orate, fratres*, legitur solum : celebrans, extendens et jungens manus, dicit, etc.

Junctas tenet manus super altare,

1° Cum dicit : *Oramus te, Domine*, usque ad *quorum reliquiæ hic sunt*, exclusive.

2° *In spiritu humilitatis*, etc.

3° *Suscipe, Sancta Trinitas*, etc.

4° *Te igitur, clementissime Pater*, etc., usque ad *Petimus* inclusive.

5° *Supplices*, etc., usque ad *ut quotquot*, inclusive.

6° Tres orationes ante communionem.

7° *Placeat tibi, Sancta Trinitas*, etc.

8° Cum genu flectit, ante elevationem hostiæ.

Osculatur altare,

1° Ad hæc verba : *Quorum reliquiæ hic sunt.*

2° Antequam se vertat, ut dicat *Dominus vobiscum* et *Orate, fratres.*

3° Post verbum *Petimus*, initio canonis.

4° Ad istas voces : *Ex hac altaris participatione.*

5° Cum daturus est pacem, antequam dicat : *Pax tecum.*

6° In fine missæ, dicto *Placeat*, sive det benedictionem, sive non, ut in missa defunctorum.

Habet manus extensas ante pectus,

1° Ad orationes quas dicit initio missæ, ad orationes secretas et postcommunionem

2° Ad præfationem et per majorem canonis partem.

3° Ad orationen dominicam.

Habet manus super altare separatim positas;

1° Quoties osculatur altare, aut genuflectit.

2° Ad epistolam, nisi super librum eas ponat.

3° Ad hæc verba præfationis : *Per omnia secula seculorum*, et *Dominus vobiscum.*

4° Ad eadem verba : *Per omnia secula seculorum*, ante *Pater.*

Ponit sinistram super altare,

1° Cum dextera agit, nisi eam ponere debeat super librum, aut infra pectus, ut dicitur supra, in ordine missæ, tit. 3, n° 3, pag. 80.

2° Quoties signat hostiam, aut calicem, aut utrumque simul.

3° Cum dicit: *Nobis quoque peccatoribus.*

4° Per orationem: *Libera nos, quæsumus, Domine.*

5° A *Miserere nobis* primi *Agnus Dei,* usque ad *dona nobis pacem,* inclusive.

Ponit dextram super altare,

1° Quoties sinistra vertit folium.

2° Ad *Domine, non sum dignus,* nisi cum percutit pectus.

Elevat oculos,

1° Ad *Munda cor meum.*

2° Ad *Suspice, sancte Pater.*

3° Ad *Offerimus tibi, Domine,* per integram orationem.

4° Dicendo: *Veni, Sanctificator.*

5° Ad *Suscipe, Sancta Trinitas.*

6° Initio præf. cum dicit: *Deo nostro.*

7° Ad *Te igitur.*

8° Dicendo: *Et elevatis oculis,* ante consecrationem panis.

9° Ad duas elevationes SS. sacramenti, in quod tunc habet oculos.

10° In fine missæ, dicendo: *Benedicat vos.*

Prolatio dicendorum in missa triplex distinguitur, scilicet 1° *alta, seu clara et intelligibilis,* 2° *mediocris,* 3° *submissa.*

Dicit voce submissa,

1° *Aufer a nobis*, etc. *Oramus te, Domine*, etc.

2° *Munda cor meum*, etc. *Jube, Domine, benedicere Per evangelica dicta*, etc.

3° *Suscipe, sancte Pater*, et alia quæ sequuntur usque ad præfat. exclusive, his duobus verbis, *orate, fratres*, solum exceptis.

4° *Te igitur*, et cetera usque ad *Per omnia secula seculorum*, ante *Pater*, exceptis tantum his verbis: *Nobis quoque peccatoribus.*

5° Ab *Amen* orationis dominicæ inclusive, usque ad antiph. dictam *communio* exclusive, præter sequentia, nempe: *Per omnia secula*, etc. *Pax Domini*, etc. *Agnus Dei*, etc. Et quatuor hæc verba: *Domine, non sum dignus.*

6° *Placeat tibi, Sancta Trinitas.*

Voce mediocri,

1° *Orate, fratres.*

2° *Sanctus*, etc. *Benedictus*, etc.

3° *Nobis quoque peccatoribus.*

4° *Domine, non sum dignus.*

Cetera omnia clara et intelligibili voce recitantur.

PARS QUINTA

CONTINENS MEDITATIONES ET PIOS AFFECTUS ANTE ET POST MISSAM.

SEQUUNTUR LITANIÆ DEVOTISSIMÆ,

Per singulos hebdomadæ dies distributæ,

Quas sacerdos, ante vel post sacrum, pro sua devotione, recitare poterit.

Cum missa et communio actiones sint quæ singularem exigunt pietatem, et eam a *consideratione* potissimum pendere doceat S. Bern. ideo ut illius sensus in se possint sacerdotes et communicantes facilius excitare, selectas hic ponimus meditationes: 1° de sanctissimo eucharistiæ sacramento; 2° de statu sacerdotali; 3° de nonnullis Christi titulis; 4° de quibusdam ejus virtutibus; 5° de præcipuis Dei beneficiis; 6° de hominis novissimis; 7° de solemnioribus festis. Quibus accedent pii quidam affectus ex aureo *de Imitatione Christi* libello excerpti. Ceterum in superiori parte, *de sacrificio*, non modica reperietur ad meditandum materies.

CAPUT I.

Meditationes de sanctissimo eucharistiæ sacramento.

MEDITATIO I.

Institutio sacramenti eucharistiæ.

1. *Accipite et comedite : hoc est corpus meum.* Matth. 26. Crede primum, viva fide, carnem, sanguinem, animam Christi, deitatem et quidquid est Deus, esse in sanctissima eucharistia, sive vi verborum, sive per concomitantiam. Admirare Dei sapientiam, quæ invenit novum modum se nobis communicandi. Obstupesce et lauda omnipotentiam quæ uno momento, paucis verbis, illa omnia sub speciebus panis et vini ponit. Agnosce infinitum amorem quo hoc facit. Sicut Pater *sic dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret;* ita et Filius, ut seipsum daret, ut sit nobiscum *usque ad consummationem seculi.* O admirabilis et amabilis Deus! Quod de te cogitaverit, ut incarnaretur, quantum est! sed quanto majus, quod velut denuo nascatur, et omnia secum afferat quæ tunc attulit? *Quid retribues Domino?*

2. *Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accipiens panem,* etc. Considera tempus hujus institutionis. Erat illud ipsum quo ejus vitæ struebantur insidiæ, quo fervebant odia Judæorum in illum. Sic aquæ persecutionum non potuerunt extinguere charitatem ejus. Sic amat nos etiam *cum inimici sumus.* Tormenta igitur vicina, crux, infamia, non causarunt separationem Christi a te, sed majorem conjunctionem, per hoc amoris et unionis sacramentum. *Quis ergo te separabit a charitate Christi?*

Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculnm? Rom. 8 Conclude magno ardentique amore: *in his omnibus superabo propter eum qui dilexit me.*

3. *Et manducantibus illis, accepit Jesus panem.* Marc. 14. Considera quos Christus adhibuerit convivas; apostolos nempe et inter eos, ut communiter creditur, etiam Judam. Sed quanta sumentium diversitas! illi, corpore simul et spiritu ardentissimæ devotionis; iste solum corpore spiritu autem in proditionem Christi intento. Vide belluam illam hoc amoris cibo non mitigatam, et adverte quomodo scelera in catenam eant, cum passio ex qua ortum trahunt non tempestive opprimitur.

MEDITATIO II.

Sanctissima eucharistia est memoriale passionis Christi.

1. *Hoc sacramentum instituit tanquam passionis suæ memoriale perenne.* S. Thom. Opusc. 3. Cruenti sacrificii ut perennis extaret memoria, incruentum instituit quotidie peragendum. Semel pro nobis immolatus, invenit modum quo sæpius immoletur. Ergone putandum est Christum toties pro me mori? Agnosce amorem. Sed mihi reddis, nisi et tu quotidie immoleris. *Qui enim sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis suis.* Gal. 4.

2. *Hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. Quanti ipse suam passionem fecerit hinc æstima, quia voluit ipse seipso ejus esse memoriale. Obligat hoc te ad continuam tanti beneficii memoriam, non quæ in sola cogitatione sistat, sed quæ in affectum et opus transeat. *Qui enim passionis dominicæ mys-*

teria celebramus, debemus imitari quod agimus. S. Greg. Dial. l. 4, c. 59.

3. *Quotiescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* 1. Cor. 11. Quoties eucharistiam sumis, cogita te mortui Christi sepulcrum esse. Non erit dignum, nisi sit novum, voluit enim poni *in monumento novo.* Non eris novus, nisi veterem hominem occidas. *Necesse est, ut, dum hæc agimus, nosmetipsos Deo in cordis contritione mactemus.* S. Greg. sup. Quid ad hoc ais? expedi arma, et te hostiam ei exhibe qui se dedit hostiam pro te.

MEDITATIO III.

De dignitate sumentis eucharistiam.

1. *Ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.* Joan. 14. Qui sumit eucharistiam fit Dei habitaculum. Ut intelligas quanta sit hæc dignitas, cogita viscera beatissimæ Virginis, in quibus primum homo factus habitavit. Quantis illam gratiis cumulavit! At is ipse est, qui in eucharistia ad te divertit. Quanta est hujus dignatio! At noli permittere, ut in te divertant feda animalia infrenium passionum.

2. *Qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo.* Joan. 6. Non solum fit habitaculum Dei qui eucharistiam sumit, sed admirabili quadam unione fit unum cum eo. Assequere, si potes, quanta sit hæc dignitas, uniri humanitati Christi, et veluti, ea mediante, ipsi personæ Verbi et toti Trinitati quæ concomitanter in eucharistia sumitur. Considera ad quid te impellat tanta gloria; ut qui uniris Deo, avellaris a luto creatarum rerum; ut dicta, facta, cogitata tua sint talia, quæ non dedecent membrum Christi.

3. *Ego vivo propter Patrem, et qui manducat me et ipse vivet propter me.* Joan. ibid. Excellentiam unionis cum Christo adverte. Sicut Filius accipit a Patre essentiam, vitam et omnes perfectiones, ita ut sit unus Deus cum Deo patre, et in eo vivat, easdemque cum illo perfectiones habeat, idem intelligere, idem velle et operari; ita, per eucharistiæ sumptionem, fis particeps vitæ et perfectionum Christi. Debes ergo idem cum illo sentire, velle, agere, pati. Efficiet id unitus tibi Christus, nisi tu obsistas.

MEDITATIO IV.

De dispositione ad sanctissimam eucharistiam sumendam.

1. *In sole posuit tabernaculum suum.* Ps. 18. Curanda summa puritas animæ, in quam venturus est Christus. Exigit hoc summa sanctitas et majestas hospitis. Expende enim quis, et ad quem ingreditur. Si matrem quæ conceptura erat Filium Dei, decebat tanta puritate *nitere, qua major infra Deum excogitari non potest;* te idem decet, qui eumdem excipis. At puritas non est sola ab omni peccato immunitas, sed etiam affectuum purgatio et virtutum ornatus. Potesne sic te mundum dicere? Quanto labore opus est ut huc pervenias! Pervenies, si serio voles. Dic cum leproso, Matth. 8. : *Domine, si vis, potes me mundare.* Confide; extendet manum suam, et dicet : *Volo, mundare.*

2. *Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso.* Apoc. 2. Id est, ut ait scriptor quidam, quod est *in Ecclesia militante per præsentiam corporalem in sacramento altaris.* Ut hoc fruaris mysterio, necesse est ut te vincas, et appetitum rationi, rationem Deo subjicias. Non satis ergo digne accedis, si

te non vincis. Quantus tibi in te ipso victoriarum campus? superbia, ambitio, tui æstimatio, vanæ gloriæ cupiditas, ira, impatientia, languor in spiritu, tepiditas, et alia quæ tu nosti, hæc devince, et dabitur tibi *de ligno vitæ*. Quam alius esses, si quoties ad hanc escam accessiti, vel unum ex his hostibus subjugasses!

3. *Ecce ego pluam vobis panem de cœlo; egrediatur populus, et colligat.* Exod. 16. Promittitur hic manna, figura eucharistiæ, et quidem ad instar pluviæ super justos et injustos cadentis. Quæ bonitas Dei se tam prodige largientis! sed ut eo potiaris, necesse est te *egredi*. Unde? aut quo? Respondet Rupertus, l. 3, c. 11, in Exod. *de pristina conversatione, de vetustate vitæ. Nondum enim deposito vetere homine, non est nobis hoc manna colligere*. Expende quam vivat in te vetus homo; quanta in eo occidere debeas, ut induas novitatem vitæ.

MEDITATIO V.

Item de dispositione ad eucharistiam sumendam.

1. *Pauperes ejus saturabo panibus.* Ps. 131. Felix paupertas, quæ sola, ut ait Rupertus in c. 6. Joan., *edit magnam eleemosynam regis regum, quam dat ipse, non alium quam seipsum.* Datur ergo ille panis ut eleemosyna magni Dei. Exinanire, exinanire, ut pauper illa fias dignus. Ejice amorem seculi et vanitatem ejus. Indigne eleemosynam accipit qui dives est; indigne eucharistiam qui seculo affectus est. Scito, *qui esurientes* seu pauperes *implet bonis*, ille *divites dimisit inanes*. Et hæc est forte causa tam parvi fructus a te relati, ex tam frequenti hujus mysterii sumptione.

2. *Si quis sitit, veniat ad me et bibat.* Joan. 7. Sitis quædam et fames, ac vehemens desiderium af-

ferendum est ad hunc cibum. Fons ille sacramentalium gratiarum non patet, nisi sitienti : *sitienti dabo de fonte vitæ.* Apoc. 21 *Oportet namque*, ait S. Bern., serm. 31 in cant., ut *sancti desiderii ardor præcedat faciem ejus ad omnem animam, ad quam est ipse venturus.* O tepida anima! Nonne sacrilegium crederes nauseare cibum istum pretiosissimum? Certe proxima nauseæ es, si non desideras. Excita ergo, quoties accessura es, fervens desiderium; quod nascitur ex actuali fide dignitatis hujus cibi, amoris Dei in te, fructuum ex eucharistia dimanantium, etc.

3. *Cum invitatus fueris ad nuptias, recumbe in novissimo loco.* Luc. 14. Ad nuptiale convivium Dei se tibi desponsantis accessurus es; quis tu? quis ille? Agnoscis in ejus majestate tuam indignitatem? Sed dignus fieri potes, si corde sincero sis humilis. *Respexit humilitatem ancillæ suæ*, Luc. 1, ut ejus sacratissimum uterum subiret; non despiciet tuam humilitatem. Et quanta te deprimendi materia, si bene expendas! quis tu? quis ille? Exlamare magno jure debes : *Quis ego? sum servus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem mei.* 2. Reg. 9.

MEDITATIO VI.

De effectibus sanctissimæ eucharistiæ sumptæ.

1. *Accedite ad eum et illuminamini.* Ps. 33. Accedentium ad Christum fructus est, quod intellectu illuminentur ad cognoscenda altissima mysteria. Ipse lux est *quæ illuminat omnem hominem.* Joan. 1. Expende tenebras tuas. Heu quantum ad divina cæcutis! Scisne quod *in fractione panis aperti sunt oculi discipulorum?* Luc. 24. Ecce idem cæcitatis tuæ medicus est. Idem qui, quod ex cæco olim hyericuntino, ex te quærit : *Quid tibi vis faciam?* Luc.

18. O benignitas prævenientis! Dic fidenter cum eodem : *Domine, ut videam te, videam me.*

2. *Qui replet in bonis desiderium tuum, renovabitur ut aquilæ juventus tua.* Ps. 102. Senescit anima, cum ad virtutem languet; juvenescit cum viget. Senio hoc frequenter et tu occuparis; sed in novitate vitæ ambulandum est. Ut renovetur autem juventus tua, aptissimum remedium est sancta eucharistia, ut Deus repleat in bonis desiderium tuum. Si ergo, ex S. Hier. in c. 3. Ezech., hoc solum habemus in præsenti seculo bonum, si vescamur carne Domini, ex hoc digne sumpto juvenesces. Æstima, lauda, ama, anhela; et quoties accedis, aliquid veteris hominis depone.

3. *Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione.* Luc. 1. Effectus hic fuit concepti Dei. *Quo enim jam Deo plena,* ait S. Ambr., *nisi ad superiora cum festinatione contenderet?* Eumdem accipis in eucharistia, quem virgo concepit. Idem in te, nisi tu obsistas, operabitur; ut ardente voluntate ad ardua virtutum contendas, et quidem magna festinatione ad apicem perfectionis pervenias. Cooperare id desideranti Deo, ne te semper, per tuum languorem, in imo reperiat. Elevabit te Deus, sed non sine te.

MEDITATIO VII.

De aliis effectibus sanctissimæ eucharistiæ.

1. *Panem angelorum manducavit homo.* Ps. 77. Dicitur sanctissima eucharistia *panis angelorum,* non quod angeli ea vescantur, sed quod homines sumentes veluti angelos efficiat. Ita Hugo card. in cap. 31 Prov. *Datus est hominibus, ut fiant angeli.* Quæ tua est felicitas, si fias velut corporis expers, totus spiritualis, tentationem immunis, a passio-

nibus liber! Certe si nondum factus es talis, tu impedivisti. Et quæ hæc tua insania, cum possis, nolle ad angelicam perfectionem evadere?

2. *Quoquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Joan. 1. Effectus SS. eucharistiæ est, ut te faciat filium Dei, non quidem naturalem, sed adoptivum. Per quod simul intras in jus hereditatis: si enim *filii Dei* sumus *et heredes.* Rom. 8. O mira dignatio! Expende quem patrem habeas! quem fratrem! quo affectu, qua reverentia et fiducia in eum ferri debeas! sed quam degener tu fuisti hactenus filius et frater! Non te pudet! Sed quid eris in posterum, ut digne patrem voces Deum, fratrem Jesum? *Agnosce dignitatem tuam, et divinæ consors factus naturæ, noli in veterem hominem degeneri conversatione redire.* S. Leo.

3. *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo.* Joan. 6. Altius ascendit dignitas quam per sanctam eucharistiam obtines; non tantum fis filius Dei, sed velut unus cum Deo, ut is in te maneat et tu in illo. Sed necesse est ad hoc, ut moriatur in te quidquid tu es, vivat solum quod Deus est. O quando erit illud tempus, quo cum veritate dicere possis: *Vivo autem, jam non ego; vivit vero in me Christus?* Gal. 2.

CAPUT II.

De statu sacerdotali.

MEDITATIO I.

De excellentia hujus status.

Quanta illa sit dignosces, 1. ex præclaris sacerdotum nominibus. Vocantur enim in sacris Script. et a SS. PP. passim, *angeli Domini, vicarii Christi, Dei homines et adjutores, lux mundi, sal terræ,*

duces et rectores gregis, *mediatores inter Deum et populum*, *clavigeri cœli*, *salvatores terræ*, *terreni dii*, etc. O gloriosæ appellationes! Sed num in te vacuæ? Stude earum implere significantiam, *ut nomen congruat actioni, actio respondeat nomini; ne sit nomen inane, crimen immane*. S. Ambr.

2. Ex honore sacerdotibus debito et impenso. Fere enim Deo æquiparantur. *Honora Dominum*, ait Scriptura, *ex tota anima tua, et honorifica sacerdotes*. Eccl. 7. *Nolite tangere Christos meos*. Ps. 104. *Qui recipit vos, me recipit*. 10. Matth. *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit*. Luc. 10. Beatum Antonium sacerdotes in summâ veneratione habuisse, solitumque iisdem caput submittere, refert S. Athan. Constantinus magnus eos ut patres, imo vero ut Dei prophetas, omnino honorifice reverebatur, ex Euseb. Nec minus illorum reverentes sunt angeli, qui *per* sacrificii *tempus* ipsis *adstant* et *quasi famuli assistunt*, ex SS. Aug. et Chr. Quid ergo, si vita sacerdotali persona indigna, dedecus tibi pareres! Longe abjice a te quidquid eam non decet; sectare vero justitiam, pietatem, fidem, charitatem, etc. Sic, cum Apostolo, *Ministerium tuum honorificabis*.

3. Ex sacerdotalis status institutione, seu origine et fine. Etenim primo quis hujus auctor? Audi S. Chrysostomum: *Sacerdotium*, inquit ille, *in terra quidem peragitur, sed in rerum cœlestium classem ordinemque referendum est: atque id perquam merito; quippe non mortalis quisquam, non angelus, non archangelus, non alia quævis creata potentia, sed ipse Paracletus ordinem hujusmodi disposuit*. Et quo quidem fine? ut nempe qui in illum adlegerentur, toti incumberent ad procurandam divinam gloriam et dirigendos fideles in viam salutis. O præs-

tantissimam et sanctissimam vocationem! Summas agas Deo gratias, qui tuam hanc esse voluit, et *vide ut illam impleas.*

MEDITATIO II.

De eodem argumento.

1. *Intuere* iterum *quantus sit* sacerdos novæ legis! *Ipsum* (Dominus) *elegit ab omni vivente, offerre sacrificium Deo, incensum et bonum odorem, habere laudem in nomine ejus; in memoriam placare pro populo suo; et dedit illi in præceptis suis potestatem, in testamentis judiciorum, docere Jacob testimonia, et in lege sua lucem dare Israel.* Eccl. 45. Num mortalis homo ad majora potest eligi et applicari? *Sollicite cura teipsum probabilem exhibere Deo,* qui ad tantum evectus es dignitatis gradum. *Monstruosa enim res est,* ut loquitur S. Bern., *gradus summus, et animus infimus.*

2. Sed quale rursum est officium sacerdotum? Ipsis *datum est,* ait pius auctor L. de Imit. Christi, *Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, et ceteris ministrare.* O quam magnum et honorabile est istud officium! *Excedit,* inquit S. Ephrem., *intellectum et orationem; et sicut arbitror, hoc est quod Paulus, quasi in stuporem mentis actus, innuit exclamans : O altitudo!* Quid retribuam tibi, *Domine,* pro gratia ista? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ! Sic volo, sic desidero; et quidquid mihi deest, tu digneris supplere. L. 3. de Imit., cap. 10.

3. *Sed et alia his nihilo inferiora,* inquit S. Chrys., l. 3. de Sacerd., c. 4, *operantur* sacerdotes. *Etenim his commissum* insuper *est, ut ea quæ in cœlis sunt dispensent; iis datum est, ut potestatem habeant quam Deus optimus neque angelis neque archange-*

lis datam esse voluit; neque enim ad illos dictum est: quorumcumque remiseritis peccata, remittuntur eis, etc. *Quænam, obsecro, potestas hac una major esse queat? Nam quasi jam in cœlum translati ac supra humanam naturam positi, atque nostris ab affectibus exempti; sic illi ad principatum istum perducti sunt. Quid plura?... Hi sunt quibus tum concreditæ sunt spirituales parturigines, tum etiam baptismatis partus est a Deo commissus: per hos ipsos Christum induimus, una cum Dei Filio sepelimur, et beati illius Capitis membra efficimur; nec citra illorum opem, aut gehennæ ignem evitare, aut repositæ in cœlo coronæ præmia assequi possumus.* O sacerdotes Domini, quantam dignitatem contulit vobis Deus! Quanta est prærogativa ordinis vestri! Assimilati estis Filio Dei. Hoc sentite in vobis quod et in Christo Jesu; et virtute tales estote, ut non minus merito quam gradu præcellatis.

MEDITATIO III.

De sanctitate sacerdotali.

Ex lib. 4, de Imit., c. 5.

1. Si haberes angelicam puritatem et S. Joannis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc debetur meritis hominum, quod homo consecret et tractet Christi sacramentum, ut sumat in cibum panem angelorum. Grande mysterium et magna dignitas sacerdotum, quibus datum est quod angelis non est concessum! Soli namque sacerdotes in Ecclesia rite ordinati, potestatem habent celebrandi et corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei per jussionem et institutionem Dei; Deus autem ibi principalis est auctor et

invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, et paret omne quod jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentissimo sacramento, quam proprio sensui aut alicui signo visibili. Ideoque cum timore et reverentia ad hoc opus est accedendum. Attende igitur et vide cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manus episcopi. Ecce sacerdos factus es, et ad celebrandum consecratus: vide nunc ut fideliter et devote in suo tempore Deo sacrificium offeras, et te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, et ad majorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus conversatio, non cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget. Habet ante se et retro dominicæ crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se, crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, et sequi ferventer studeat. Post se, cruce signatus est ut adversa quælibet, illata ab aliis, clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat. Post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, et se medium inter Deum et peccatorem constitutum esse sciat; nec ab oratione, nec ab oblatione sancta torpescat, donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur. Quando sacerdos celebrat, Deum honorat, angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, et seipsum omnium bonorum participem efficit.

MEDITATIO IV.

De scientia sacerdotali.

1. Considera quanta sit in sacerdote scientiæ necessitas. *Præceptum sempiternum est,* aiebat olim Deus ad veteres sacerdotes, Lev. 10, *ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum. Labia sacerdotis,* dicit apud Malach., cap. 2, *custodient scientiam, et legem requirent ex ore ejus. Oportet,* inquit Apostolus, 1. Timoth. 3, *episcopum esse doctorem.* Indoctus et imperitus sacerdos, præterquam quod seipsum et Ecclesiam dedecorat, impar omnino est erudiendis et exhortandis, ut necesse foret, populis; quos propterea ignorantiæ obvolutos, in vitia et in interitum ire oportet. Hinc Deus et Ecclesia pariter *repelli* volunt *a sacerdotio,* qui *repellunt scientiam.* Osee 4, et Dist. 36, c. 1 : Numquid tu ex illis es? Ingemisce super tua ignavia; Dei metue maledictum; et ad illud avertendum, una cum malis ex ignorantia sacerdotum nasci solitis, beatissimi Petri sequere consilium, et *omnem curam subinferendo in virtute tua ministra scientiam,* ut doctrina æque ac vita *ædificare* possis *domum,* id est *familiam Dei.*

2. Considera qualis esse debeat sacerdotis scientia. Scire debet, 1° quæ requiruntur et conducere possunt ad propriam sanctificationem et perfectionem, *v. g.* modum orandi mentaliter, discutiendi conscientiam, et alia peragendi spiritualia exercitia, 2° quæ pertinent ad missæ sacrificium, ad divinum officium et utriusque ritus ac cæremonias; 3° quæ necessaria sunt ad fideliter et utiliter implendum institutionis populorum munus, et rite ministranda sacramenta. Qua de causa non potest satis lectioni sacrarum litterarum et probatorum auctorum in-

cumbere et attendere. Diligenter hic examina conscientiam tuam. Quid hactenus fecisti ad comparandam tibi necessariam scientiam? An calles omnia quæ scire teneris, sive ut christianus, sive ut minister Christi? Num te latent plura ex his quæ debes aut Deo, aut tibi, aut proximo? Ad excutiendam socordiam cogita frequenter, quia *ignorans ignorabitur*.

3. Considera quibus modis adipisci valeas scientiam sacerdotalem. Præcipua sunt: 1° oratio, cujus ope plus sancti profecerunt quam lectione (testis est sanctus Thomas); 2° improbus labor, assiduum studium, quod idcirco suo Timotheo commendabat Apostolus, et ipse non negligebat, ut patet ex 1. Tim. 4, v. 13; 3° frequens, de iis quæ lecta sunt, cum peritis collatio. Denique purgatio interioris oculi seu intentionis; ita ut in acquisitione et usu scientiæ, non *inanis* intendatur *Gloria vel curiositas, sed sui aut proximi ædificatio*. Quoniam plerique sacerdotes horum mediorum nullum fere habent usum, hinc non mirandum quod tanta inter ipsos existat ignorantia. Cave ne ejusdem reus fias negligentiæ; sed nihil ex prædictis omitte, quæ si *tecum adsint et superent, non vacuum, nec sine fructu te constituent in D. N. J. C. cognitione*.

MEDITATIO V.

De zelo sacerdotali.

1. *Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum.* 3. Reg. 19. *Qui non zelat*, ex S. Aug., *non amat.* Qui autem non amat, quo in statu *manet? in morte*, ait S. Joan. O luctuosa innumerorum sacerdotum sors! Tanto plus divinam gloriam zelare debet sacerdos, et in ea augenda allaborare, quanto Deus ipse plus

ei honoris contulit et gloriæ; contulit autem ultra omnem expectationem; cum *honor sacerdotalis* quo illum dignatus est, *nullis possit comparationibus adæquari*, ex S. Ambr. An non *decet ut modis omnibus glorificet eum, a quo sic glorificatus est?* Profecto, ait S. Ign. Mart. et criminose omnino huic deesset officio; præsertim cum, ut observat conc. Med. 4, hac tantum mente sit *ex hominibus assumptus*, et in *ecclesiastico ordine constitutus*. Tu ergo, *o homo Dei! assume zelum pro sancto ejus nomine*, et *in illius gloria conservanda ac propaganda* totus esse coneris, memor hujus quod scriptum est: *Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles*. 1. Reg. 2. Geme super universis quæ in ipsum quotidie committuntur. Quot potes oppone bona opera; et in omnibus tuum hoc sit verbum atque symbolum: *Ad majorem Dei gloriam*.

2. *Ego libentissime impendam, et superimpendar ipse pro animabus*. 2. Cor. 12. *Si vis officium exercere presbyteri*, hoc in te sentias oportet, et *aliorum salutem*, ut ait S. Hier., *lucrum facias animæ tuæ*. Juxta S. Clem. Const. Apost. l. 8, cap. 16. *Episcopus* olim *presbyteris*, ex *apostolica traditione*, *significabat eos* in hunc finem *consecrari*. Unde cum Paulo potes dicere: *Væ mihi*, si non *evangelizavero*, si de animarum salute nihil curavero; *necessitas enim mihi incumbit*. Zelum tuum inflammare debet: 1° Dignitas animæ, de qua S. Bern. medit. 3: *O anima, Dei insignita imagine, decorata similitudine, desponsata fide, dotata spiritu, redempta sanguine, deputata cum angelis, capax beatitudinis, heres bonitatis, particeps rationis!* Hinc est quod idem dolens exclamabat: *Cadit asina, et est qui sublevet eam, perit anima, et nemo est qui reputet*. 2. Excellentia operis, de quo sic S.

Dyon. de cœlest. Hier c. 5. *Omnium divinorum divinissimum est, Deo cooperari in salutem animarum. Plus est,* inquit Richard a S. Vict. *quam mortuos suscitare.* Ex S. Chr. *nullum omnipotenti Deo tale est sacrificium. Si immensas pecunias eroges,* ait idem, *plus tamen efficies, si converteris animam, charam et amicam Dei possessionem.* 3° Merces promissa quæ tanta est! *Qui ad justitiam erudiunt multos,* dicitur apud Dan. cap. 12, *fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.* O quam durum esset cor tuum, si nullo ex his commoveretur! Oratio, verbum et exemplum totidem sunt media quibus animarum salus procuratur : cuncta sedulo adhibeas, ut in fine mundi, viris apostolicis coram Domino messis cum plenis animarum manipulis venientibus, tu vacuus non appareas.

3. *Domine, dilexi decorem domus tuæ.* Ps. 25. En tertium zeli sacerdotalis objectum. *Maxime sacerdoti hoc convenit,* ait S. Ambr., *ornare Dei templum decore congruo, ut etiam hoc cultu aula Domini resplendeat.* Hinc tantum olim hac in parte fuit S. Nepotiani studium : *Erat sollicitus,* inquit S. Hier., *si niteret altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si sacrarium mundum, si vasa luculenta; et erat in omnes cæremonias pia sollicitudo disposita. Non minus, non majus negligebat officium. Ubicumque eum quæreres, in ecclesia invenires.* O exemplum viris omnibus ecclesiasticis maxime imitabile! Verum sæpius accidit ut privata multorum ex his domus, eorumque vestes et suppellex quæsito splendore renideant, intereadum domus Dei, et quæcumque ad sanctum cultum inserviunt, contractis ob eorum incuriam sordibus, omnium offendnnt oculos. Proh pudor! Certe, charissime frater, si fidem haberes, si Deum timeres, aliter se res haberent. Resipisce quamprimum, et congruo ardeas domus

Dei zelo, ut dicere aliquando possis : *Domine, dilexi decorem domus tuæ : ne perdas cum impiis, Deus, animam meam.*

MEDITATIO VI.

De castitate sacerdotali.

1. Considera hujus virtutis excellentiam. *Origine cœlestis est,* ex S. Bonav. *Immortalis memoria ejus,* ex Script. Sap. 4. *Omne aurum,* ex ead. Script., *in comparatione illius, arena est exigua.* Sap. 7. *Nulla virtute,* ait Cassian., *tam angelis æquantur homines. In hoc mortalitatis loco et tempore,* ait S. Bern., *statum quemdam immortalis gloriæ repræsentat.* Per illam, ait S. Zen. Veron., *seculum vincitur,* diabolus *subjugatur, Spiritus Sanctus induitur, glorificatur, Deus, omnipotens propitiatur. O pretiosa margarita!* exclamat S. Athan., *beatus qui tenet te. Beatus qui, per patientiam, tibi constanter adhæret; quoniam eum paululum laboraverit, multa in te munera recipiet.* Immortales age Deo gratias, quod te ad tam præstantis virtutis professionem vocaverit, et *super salutem ac speciem dilige illam.*

2. Considera ejusdem virtutis necessitatem. *Omnibus,* ait S. Aug. serm. 249 de temp., *castitas pernecessaria est, sed maxime ministris altaris, quorum vita aliorum debet esse eruditio;* et quos ad *sacrum ministerium* admitti non sinit Ecclesia, nisi sub conditione perpetuæ et approbatæ castitatis. Dist. 32. c. 12. *Tales* quippe *decet Deum habere ministros,* ait pontif. bibl. apost., *qui nullo carnis contaminentur contagio, sed plena mentis et corporis castitate præfulgeant* Sacerdotes, ut observant SS. PP., *Deo familiarius appropinquant;* incensum *et panes* ei *offerre* habent, *Christi Domini corpus* proprio *ore conficiunt, et sacrosanctis illius carnibus quotidie*

vescuntur; quo igitur non oportet puriores ac sanctiores esse talibus fruentes bonis? *Necesse est,* inquit S. Chr. lib. 3. de sacerd. cap. 4, *sacerdotem sic esse purum, ut, si in ipsis cœlis collocatus, inter cœlestes virtutes medius staret.* Vitam ergo agas integerrime, ut, *non solum ab immundo opere,* ait S. Hier., *sed etiam a jactu oculi et cogitationis errore mens tua sit* prorsus libera; sciens (ex S. Chryst.) quod *immunditia, quæ in alio crimen est, in sacerdote est sacrilegium;* et quod *soli qui puram agunt vitam vere sunt Dei sacerdotes,* ex S. Clem. Alex.

3. Considera castitatis fragilitatem non minorem videri quam ejus præstantiam : habemus enim thesaurum istum in vase fictili, quod facile rumpitur. Prompta ejus jactura, difficilis recuperatio. *Ut integer servetur in adventu Domini nostri J.-C.,* hæc præsertim age : 1° *Castiga corpus tuum,* et *in servitutem redige;* si enim mollius tractetur, insolescet ad tuam perniciem. 2° *Modico vino utere,* quia, ut ait Sap., *luxuriosa res est vinum.* 3° *Non sis familiaris alicui mulieri;* de *vestimentis enim,* ait iterum Sap. Eccl. c. 42, *procedit tinea,* et *a muliere iniquitas viri.* 4° *Vigila* præcipue *circa initium tentationis,* et *hostem, dum parvus est, interime.* 5° *Nullum tempus feriatum habeas,* sed *facito* semper *aliquid operis,* ut *semper te diabolus inveniat occupatum.* S. Hier. 6° Valde humilia spiritum tuum; nam, ex S. Bern., ut *castitas detur, humilitas meretur.* Demum statutis aliquot veræ pietatis actibus, Jesu et Mariæ præsidium tibi concilia; hæc enim, virginum cum sit regina, clientes virgines amat; ille facit. Frequentioribus ergo suspiriis ad utrumque aspiret anima tua, *quoniam aliter non potes esse continens,* nisi Deus det. Sap. 8. *Cor mundum crea in me, Deus,* ps. 50. *Virgo singularis, vitam præsta puram.*

MEDITATIO VII.

Quod sacerdoti frequenter vacandum sit orationi mentali, seu meditationi.

1. Considera quantopere ad pium illud exercitium impellant Scripturæ. Deut. 6. *Erunt*, inquit Deus, *verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo..... et meditaberis in eis, sedens in domo tua, et ambulans in itinere, dormiens atque consurgens*, Eccl. 6. *Cogitatum tuum habe in præceptis Dei*, et *in mandatis illius maxime assiduus esto; et ipse dabit tibi cor, et concupiscentia sapientiæ dabitur tibi*. Et ps. 1. *Beatus vir qui in lege Domini meditatur die ac nocte... erit tanquam lignum quod fructum suum dabit in tempore suo... et omnia quæcumque faciet prosperabuntur.* Ubi vides, 1° quod divinæ legis meditatio injungitur et commendatur omnibus indiscriminatim. Unde S. Prosper : *Quis*, inquit, *dubitabit Ecclesiæ ministros illius posse et debere fieri sectatores?* 2° Quod commendatur *assidua* et veluti continua, *die ac nocte*. A quo implendo longe certe est qui semel saltem in die, vel per mediam horam ei vacare non curat. 3° Quam exhibetur tanquam fons et origo omnis nostræ bonæ voluntatis, omnisque fructus spiritualis qui a nobis potest expectari. Ex quo consequens est eam, sine magno salutis discrimine, negligi non posse. *Fili mi, ne effluant hæc ab oculis tuis*. Proverb. 3.

2. Considera dicta sanctorum circa orationem mentalem. S. Bern. l. 1 de consid. in ea reponit pietatem : *Quid sit pietatis*, inquit, quæris? *Vacare considerationi*. S. Bonav. decet sine illa pietatem non posse consistere : *Sine isto studio* (orationis), inquit, *omnis nostra religio arida est, imperfecta et ad ruinam promptior*. S. Aug. dicit esse pietatis nutri-

mentum : *Sicut*, inquit, *ex carnalibus escis alitur caro, ita ex divinis eloquiis et orationibus interior homo nutritur et pascitur.* S. Chrys. ait *orationem id esse animæ quod pisci est aqua;* adeoque sine oratione non magis animam vivere posse, quam potest piscis extra aquam. S. Vincentius a Paulo eam vocat clericorum gladium et defensionem : *Ce que l'épée est aux soldats*, aiebat ille, *l'oraison l'est à ceux qui se dédient au service des autels.* Atque hinc est, quod hi et alii servi Dei tantopere huic orationis et meditationis exercitio fuerint addicti. *Per diem laborabant*, dicitur in lib. de Imit., *et noctibus orationi diutinæ vacabant; quanquam laborando ab oratione mentali minime cessarent.* Æmulare, frater, hunc erga orationem affectum, et *noli* praxim *negligere* ad *pie justeque vivendum* tam necessariam.

3. Considera vitam et agendi modum, seu eorum qui orationi addicti sunt, seu eorum qui de illa parum curant. Proh! quantum hos inter et illos discriminis! Primi a gravioribus temperant peccatis, virtutem colunt, et officii sui munia rite obeunt. Secus vero alii, qui *carnales* sunt, *mundani, segnes, vagi, irreligiosi, et variis servientes desideriis*, voluptatibus et peccatis. Hinc intellige quam magni momenti sit orationis et meditationis exercitatio! Ex psalt. regio : *Qui scrutantur Dei testimonia, in toto corde exquirunt eum.* Et ex Jeremia proph. : Ideo *desolatione desolata est terra, quia nullus est qui recogitet corde.* Quapropter da operam ut, juxta S. Caroli admonitionem, *in meditationis tacitæque piæ orationis studio, singulis diebus, certo temporis spatio, toto animi sensu incumbas;* memor orationem et alia pietatis exercitia propria esse tui status officia, secundum istud concilii Lingon. an. 1404 : *Assidue et devote orare, sicut et lectioni perfecte intendere, sunt opera clericorum.*

Ad calcem hujus opusculi reperies methodum orationis ment. et breve indul. a Bened. XIV concessarum, tam docentibus et addiscentibus methodum orat. ment. quam ipsam orationem ment. peragentibus.

CAPUT III.

De nonnullis Christi Domini titulis.

MEDITATIO I.

Jesus Deus noster.

1. *Quis venit?* Christus Jesus, *in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter* (Col. 2), et *quem adorat multitudo angelorum* (Eccl. in off.). O mira dignatio! *Ergone credibile est ut habitet Deus cum hominibus super terram?* (2 part. 6.) Ama, lauda, benedic, gratias age, et cum B. Thoma exclama: *Dominus meus et Deus meus.*

2. *Ad quem venit?* Ad te, pauperculam et vilissimam creaturam, quæ Deum et Creatorem contemnens *mutavit gloriam suam in idolum.* (Jerem. 3.) Dereliquisti enim Dominum Deum tuum, et ad deos alienos, mundum, carnem, Satanam declinasti. Erubesce, miser, et corde contrito ac humiliato dic cum publicano: *Deus, propitius esto mihi peccatori;* vel cum Davide: *Miserere mei, Deus, etc.*

3. *Ad quid venit?* Ut se tibi totum communicet, ut *anima tua de Deo saginetur* (Tert.), ut *divinæ efficiaris consors naturæ* (2 Pet. 1), *ut vivas in æternum* (Joan. 6.). Ad tantam Dei erga te munificentiam stupefactus, totus in laudibus effundaris, usurpando aliquem e psal. qui incipiunt: *Laudate*, aut *benedic*, *benedicite*; et statue *jam non tibi vivere, sed illi.*

MEDITATIO II.

Jesus rex noster.

1. *Quis venit?* Jesus Christus, *rex gloriæ, rex cœli et terræ, rex regum, et Dominus dominantium, rex tuus, rex bonus et clemens, rex cujus est consilium, æquitas, prudentia, fortitudo*, et cui *omnia serviunt*. Pensa *quanta sit ista dignitas habere in cordis hospitio adventum* tanti regis! *Optimum et pulcherrimum ei præpara locum*, et ad illum suspira, dicens : *O rex et legifer noster! veni ad salvandum nos.*

2. *Ad quem venit?* Ad servum infidelem, ingratum, rebellem et centies relapsum. Confitere adversum te injustitiam tuam : amaro eam luge animo; et summum Christi in te professus dominium, dicito ei ex corde : *Tu es ipse rex meus;* tibi et non alii *subjecta erit anima mea.*

3. *Ad quid venit?* Non ut secundum peccata tua faciat tibi, tradendo te tortoribus; sed ut misericordiam qua te in suam recipit gratiam, novis cumulet muneribus, assumendo te in convivam ac familiarem suum, et *pane suavissimo de cœlo præstito, replendo bonis* animam tuam. O inenarrabilem bonitatem! *Laudationem* tam benigni regis indesinenter *loquatur os tuum*, et dica ei *omnia opera tua.*

MEDITATIO III.

Jesus magister noster.

1. *Quis venit?* Christus Jesus, *datus nobis dux et præceptor, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi, qui verba vitæ æternæ habet, qui est via, veritas et vita.* Gratulare tibi de tanto

magistro; nam *multi prophetæ et reges voluerunt* illum *audire, et non potuerunt. Regina Austri venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic.* Vide ergo *ne recuses loquentem, sed attentissimam ei præbe aurem et cor docile.*

2. *Ad quem venit?* Ad te rudem et indocilem discipulum, qui parum *sapis ea quæ Dei sunt*, et qui toties *projecisti sermones ejus retrorsum.* Tantæ offensæ pœniteat te; et ne, in hujus vindictam, *sileat a te*, Magister justus æque ac bonus, cum leprosis (Luc. 17.) humiliter ac desideranter obsecra, dicens: *Jesu, præceptor, miserere mei;* vel cum Davide: *Domine, ne quando taceas a me, ne assimiler descendentibus in lacum.*

3. *Ad quid venit?* Ut bonitatem et disciplinam et scientiam *doceat te* (Ps. 118.), et *implearis agnitione voluntatis ejus, in omni sapientia et intellectu spirituali, ut ambules digne Deo, per omnia placens*, et *in omni opere bono fructificans.* (Col. 1.) O quam gratus tibi debet esse ejus adventus! *Exi obviam ei*, exclamans cum turbis in Evang.: *Benedictus qui venit*, etc. *Hosanna filio David.* Et *sedens secus pedes ejus, audi verbum illius* quod tum, exemplo beatissimæ matris ejus, *conserves et conferas in corde tuo.*

MEDITATIO IV.

Jesus medicus noster.

1. *Quis venit?* Christus Jesus, magnus animarum et corporum medicus, tam bonus quam potens, *dans sanitatem et vitam;* ad quem, in diebus carnis suæ, *afferebantur omnes male habentes, et curabat eos.* (Marc. 6.) Quantam tibi debet hoc verbum inferre lætitiam, afferre devotionem, conferre fiduciam! Collige et adhortare omnes animæ tuæ facultates, ut

superexaltent nomen sanctum ejus, istud psalmistæ iterando : *Benedic, anima mea, Domino ..... qui sanat omnes infirmitates tuas*, etc.

2. *Ad quem venit?* Ad ægrotum gravem et molestum, *innumeris circumdatum malis*, medico suo non multum propensum, quin *multis curationibus ejus ingratum*, et, quod pejus est, qui *tanquam multa febre phreneticus insaniens in medicum, qui venerat curare eum*, sæpius *excogitavit consilium perdendi illum*. (S. Aug. in ps. 73.) O medicum vere pium, vere misericordem! Dulcissime Jesu, confiteor me omnino indignum *ut intres sub tectum meum*, et *visites servum tuum*; sed *secundum misericordiam tuam memento mei*; tu, *propter bonitatem tuam, Domine, sana animam meam*, etc.

3. *Ad quid venit?* Ut *ipse curet te*, et *integram tibi det sanitatem*. *Ego veniam*, inquit Matt. 8, *et curabo eum*. Agendum in verbo hoc: *Da locum* cœlesti *medico*, et *non discedat a te, quia opera ejus sunt necessaria*. (*Eccl.* 38.) Expone illi confidenter omnes animæ tuæ morbos, omnia vulnera, dicens : *Domine ecce quem amas, infirmatur, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea*. (Ps. 56.) Verum tamen vide ut facias quæ mandaverit; nam *ipse se interimit, qui præcepta medici observare non vult*. S. Aug.

MEDITATIO V.

Jesus pastor noster.

1. *Quis venit?* Christus Jesus, *pastor et episcopus animarum nostrarum* (1. Pet. 2.), qui in tantum dilexit gregem suum, ut pro illo mori non dubitaverit, atque, inquit S. Greg. Hom. 14. in Ev., *ut in sacramento nostro corpus suum et sanguinem verteret, et oves quas redemerat carnis suæ alimento satiaret*. O pastorum principem et optimum! *Quis*

enim *pastor oves proprio pascit cruore?* Et *quid dico pastor? Matres multæ sunt quæ, post partus dolores, filios tradunt aliis nutricibus. Hoc vero tu non es passus, piissime Jesu, sed ipse nos proprio sanguine pascis, et per omnia tibi coagmentas.* (S. Chr.) *Laudamus* ergo *te, benedicimus te, adoramus te, gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.*

2. *Ad quem venit?* Ad ovem morbidam, fugitivam, errabundam. Mirare tam boni pastoris benignitatem. *Exulta et lætare in misericordia ejus.* (Ps. 30.) Dole plurimum de tuis nimium frequentibus aberrationibus. Amabile illius ovile amplius ne deseras, neque *quæ præcipit ultra obliviscaris*, ut possis cum propheta dicere: *Erravi sicut ovis quæ periit: quære servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus*; vel: *Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ, ut inhabitem in domo Domini, in longitudinem dierum.*

3. *Ad quid venit?* Ipse declarat, dicens (Luc. 19.): *Venit Filius hominis quærere et salvum facere quod perierat.* Et (Joan. 10.) *Ego veni ut vitam habeant oves, et abundantius habeant.* O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris! Obtestare cœlestem illum pastorem, ut id impleat et exequatur ad quod venit, faciatque ut, sicut ipse vivit propter Patrem, ita, manducando ejus carnem, et tu vivas propter eum. In Evangelio autem testatur quod ejus oves fideles vocem ejus audiunt, et illum sequuntur; fac et tu similiter, ut sis aliquando ex illorum numero de quibus dicit: *Et vitam æternam do eis.* (Joan. 10.)

MEDITATIO VI.

Jesus redemptor noster.

1. *Quis venit?* Christus Jesus, Agnus Dei, *Agnus immaculatus, cujus pretioso sanguine redempti*

sumus (1. Pet. 1.); *qui est vere salvator mundi*; (Joan. 4.) *qui dilexit* nos, *et tradidit semetipsum pro* nobis. (Gal. 2.) *Justus pro injustis, ut nos offerret Deo*. (1. Pet. 3.) Mirabilis misericordia! *Dicant qui redempti sunt a Domino, quoniam bonus*. (Ps. 106.) *Collaudabo te Deum salvatorem meum* (Eccl. 51.), et *placebo* tibi *in regione vivorum, quia eripuisti animam meam de morte, oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu*. (Ps. 114.)

2. *Ad quem venit?* Ad miserum quondam *peccati* servum, qui sæpe sæpius pretium in redemptionem suam impensum dissipavit; *Filium Dei conculcavit, et sanguinem testamenti in quo sanctificatus est pollutum duxit*. (Hebr. 10.) Vere *apud te*, Domine Jesu, *misericordia*, qui *non secundum iniquitates nostras retribuis* nobis. Doleo et dolebo, *quandiu fuero*, quod per gratiam tuam *a peccato liberatus*, non *steterim* in ea libertate qua me misericorditer donaveras, sed me *iterum jugo servitutis contineri* multoties passus sim. Parce mihi, bone Jesu, et Redemptoris mei partes non desinas sustinere. *Ecce in manibus tuis descripsisti me, lege Scripturam, et salva me*. (S. Aug.)

3. *Ad quid venit? Ut, de manu inimicorum tuorum liberatus, servias illi in sanctitate et justitia, omnibus diebus tuis*. (Luc. 1.) Æstima te beatum, quod dignus habitus sis qui tanto et tam bono servires Domino; servire enim illi regnare est. *Sacrifica ei hostiam laudis* ob tuorum diruptionem vinculorum (Ps. 115.); et *cave ne aliquando peccato consentias* (Tob. 4.); *quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati; servus autem non manet in domo in æternum*. (Joan. 8.) In corde et in ore istud semper habe: *Malo mori quam fœdari*. *Quod ut nunquam* tibi contingat, dic frequenter Redemptori: *Tuus sum ego, salvum me fac* (Ps. 118.);

vel cum S. Anselm. : *O Jesu, esto mihi Jesu, et salva me.*

MEDITATIO VII.

Jesus Sacerdos et Victima.

1. *Quis venit?* Christus Jesus, idem simul et Sacerdos et Hostia. *Sacerdos* autem *magnus, æternus, perfectus*, et *excelsior cœlis factus*: *Hostia* vero *sancta, vivens, impolluta, et Deo* summe *placens. Honora et dilige* tantum illum *Sacerdotem* in *tota virtute et anima tua* (Eccl. 7.); et divini ejus sacerdotii factus particeps, *obsecra ut fiat in te duplex spiritus* illius. (4. Reg. 2.) Quod ut consequaris, interpone meritum sacrosanctæ victimæ per te in altari immolandæ, dicens : *Protector noster, aspice Deus, et respice in faciem Christi tui.* (Ps. 83.)

2. *Ad quem venit?* Forsitan ad *servum nequam*, aut *inutilem*, ministrum *infidelem*, *nescientem Dominum, neque officium sacerdotum* (1. Reg. 2.), *et nihil habentem sacerdotio dignum* (2. Mach. 4.) Ad te ergo pertinet illa Evangelii sententia : *Veniet Dominus servi illius, in die qua non sperat, et hora qua ignorat, partemque ejus ponet cum hypocritis.* (Matth. 24.) Sed impendens malum amoliri satage, mutans mores in melius, et *fiducialiter* confugiens *ad apostolum et pontificem confessionis nostræ Jesum; qui salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad eum, semper vivens ad interpellandum pro nobis.* (Heb. 7.)

3. *Ad quid venit?* Ut fiat *omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ.* (Heb. 5.) Si enim in diebus carnis suæ, *preces supplicationesque* Deo Patri *offerens; exauditus est pro sua reverentia;* quanto magis nunc consummatus in gloria, et *in sempiternum sedens in dextera Dei?* (C. 10.) Ut autem

tantum consequaris bonum, necesse est, ut sicut Christus *didicit ex iis quæ passus est obedientiam*, discas pariter et tu ipse Deo obtemperare. Dic ergo cum dilecto illo Magistro, et quidem *perfecto corde atque verissimo : Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam; Deus meus, volui, et legem tuam in medio cordis mei.* (Ps. 39. Heb. 10.)

CAPUT IV.

De quibusdam Christi Domini virtutibus.

MEDITATIO I.

Charitas Jesu.

1. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* (Joan. 3.) Et hic *dilectus Filius* ita te amavit, ut se tibi totum dederit. *Se nascens dedit socium*, etc. *Totus nostros*, ait S. Bern., *in usus expensus est.* An nostro merito, vel ad suam utilitatem? *Propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos*, ait Apost. Ephes. 2. O Dei benignitatem! Quid ei rependisti? Tibi jam dicit, sicut olim B. Petro: N. *amas me?* me, inquam, qui tantum tibi testatus sum amorem? Num magis *opere* quam verbo respondere potes: *Domine, tu scis quia amo te?* Si amare pigebat, redamare non pigeat.

2. Charitas Christi erga nos elucet præsertim in SS. sacramento, in quo, ait conc. Trid. sess. 13. c. 2. *divini sui erga homines amoris divitias velut effudit.* Animo enim perpende tam donum hic præstitum, quam finem, tempus et modum quo præstitum est. An ulla est circumstantia quæ summam non arguat charitatem? Nam 1° non sua tantum, sed seipsum tibi dat. 2° Non ex necessitate, sed amore solum, et quidem ardentissimo, *desiderio*

desideravi. 3° In modum cibi, ad majorem unionem. Tandem, pro te jamjam moriturus. O quam vere dixit dilectus discipulus : *Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem* potissimum *dilexit eos*. Vellem, bone Jesu, in me complecti amorem omnium sanctorum angelorum, ad tuum in me repensandum. Amabo te saltem : quantum mea patitur infirmitas; et in quavis occasione dabo quæ valebo testimonia. *Si quis non amat Dominum Jesum, sit anathema*.

MEDITATIO II.

Obedientia Jesu.

1. *Christus factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. (Phil. 2.) At hic non desiit ejus obedientia, quam mirum in modum exercere pergit in sacramento altaris; ubi, ad *vocem hominis*, descendit de cœlis Dominus universorum; in ejus se collocat manibus; locum occupat quem assignare voluerit; et parvæ hostiæ ita se continet finibus, ut nunquam per se eos transiliat, quantumvis læsus et offensus. O stupenda obedientia! Creator se submittit creaturæ suæ, Dominus servo, Sanctus et Justus peccatori. Quale mihi documentum, qui tam sæpe divinæ reluctor voluntati! Quomodò ad te, obedientissime Jesu, accedere audeo, vir ingenii superbi et pervicacis, vir dominari magis amans quam subesse? O mi Salvator! abdico me propria voluntate. *Sit mihi unum velle et nolle tecum; nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis aut nolis*. (L. 3. de Imit., c. 15.)

2. Obedientia Jesu, in eucharistia, non coacta, sed plane voluntaria est. Facile enim posset vincula quibus tenetur, rumpere, et ab omni se eximere dependentia. Sed sub vilibus sacramenti speciebus

manere immotus eligit, ut ei morem gerat qui in omnibus ab eo pendet; ita ut dici de illo possit: *Exinanivit semetipsum, factus obediens.* Tanto oculis subjecto exemplo, an grave adeo mihi esse deberet præpositis meis obsequi? An eorum jussa non nisi ægre et coacte, murmurando et expostulando, facere deberem? Hujus agendi rationis valde me pudet ac pœnitet. Parebo posthac in omnibus ut *servus Christi, cum bona voluntate, sicut Domino, et non hominibus.* (Ephes. 6.)

MEDITATIO III.

Patientia Jesu.

1. Sacramentum eucharistiæ, maximum *divinæ pietatis* monumentum, omnium deberet affectum et venerationem Christo conciliare. Multa nihilominus, in hoc mysterio, ab ingratis patitur benignissimus Dominus, cujus donum alii blasphemant ac despiciunt; alii animo frigido, impuro et distracto tractare audent, etc., eo tacente et dissimulante injuriam. O patientia incredibilis! O bonitas infinita! *Opprobria exprobrantium tibi,* mi Jesu, *ceciderunt super me.* Vehementer iis afficior et mœreo. Quam vellem ea compensare, expiare et avertere! Offero tibi omnium cœlestium spirituum laudes et ardentes affectus. Digneris, horum precibus, mihi esse facilem et exorabilem.

2. Sed considerandæ quædam patientiæ Jesu circumstantiæ, quibus ea mire attollitur. Etenim ille qui summæ majestatis Deus est, patitur, 1° a creatura vili et abjecta, quam verbo posset disperdere.

2° Non leves, sed graviores injurias, et quidem dum liberalius agit, ita ut possit dicere: *Retribuebant mala pro bonis.* Denique a longo tempore, nempe ab ipsa mysterii institutione. O mi Jesu, tu

ipsa es sapientia! Maxima erga me usus es: quid retribuam tibi? Ne sinas me amplius abuti tua benignitate; sed fac per gratiam tuam, ut tuo sancto communicando corpori, communicem et tuo spiritui mansuetudinis, quatenus omnia adversa et contraria valeam, tuo exemplo patienter sufferre.

MEDITATIO IV.

Paupertas Jesu.

1. Quam stupenda paupertas Jesu in eucharistia! Nam ibi viles et communes in indumentum habet species, qui *lumine sicut vestimento amictus est;* et multis in locis, non melius cum illo agitur, nec dignius, ut ita dicam, habitat, quam cum Bethleem, *in præsepio positus,* feno jacere coactus est. Adora et lauda altissimam illam dejectionem et ditissimam paupertatem. Exprobra tibi de tua superfluitate et redundantia; et stude *sentire in te quod et in Christo Jesu,* memor hujus quod scriptum est: *Habentes alimenta et quibus tegamur, his contenti simus.*

2. Paupertas Domini in eucharistia eo usque procedit, ut ibi penes se nihil habeat, in manu alterius totus sit, et utilitatum suarum immemor nostris omnino inserviat. O bone Jesu! quando colam paupertatem tuam secundum desiderium tuum! Abstrahe me, quæso, ab amore visibilium, ut *nudus nudum* te *sequi* valeam. *Affatim dives est qui cum Christo pauper est* S. Hier.

MEDITATIO V.

Humilitas Jesu.

1. Jesus Christus, in incarnatione sua, nostram accipiendo formam, *exinanivit se* ex Apost., quanto magis autem humiliavit se in eucharistia, ubi nequi-

dem homo apparet, *non videt, sentit, nec audit,* et *manet immobilis? Talis astris imperantem an decet status Deum?* (Santol.) *Adoro te supplex, latens Deitas. Tibi se cor meum subjicit. Fac me tibi semper magis credere, in te spem habere, te diligere. Quanto* enim *pro me vilior,* tanto *mihi carior* esse debes S. Bern.

2. Christus Jesus, cujus *magnitudinis non est finis,* nec *sapientiæ ejus numerus,* se ideo humiliare et exinanire voluit, ut exemplo suo ostenderet, et illos *qui videntur aliquid esse,* non debere humiliationem fugere, utpote qui uberiori indigeant gratia, quæ nonnisi humilibus datur; in majus veniant vanitatis et superbiæ discrimen, et *in reddenda ratione sint obligatiores.* Unde istud Eccl. 3. *Quanto magnus es, humilia te in omnibus,* et *coram Deo invenies gratiam.* Vide ne in vanum hæc accipias documenta. *Imitare quod tractas;* et scito quod *intolerabilis imprudentiæ esset,* ut *ubi sese exinanivit majestas, vermiculus infletur et intumescat.* S. Bern.

MEDITATIO VI.

Puritas Jesu.

1. Considera quanta sit puritas Jesu! *Candor est lucis æternæ, speculum sine macula Dei majestatis, et imago bonitatis illius* (Sap. 7.); *virginis filius, virginum sponsus, virgo ipse* (S. Bonav.), ac splendor virginitatis, ejusque *amator* unicus. Is autem purissimus Dominus vere præsens est in eucharistia; et *calix cui benedicimus communicatio sanguinis ejus est, panisque quem frangimus participatio corporis ipsius est.* (1. Cor. 10.) Hinc intellige *quam mundæ debent esse manus, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor sacerdotis qui accipere* et *tractare* habet *Christi sacramentum!*

(l. 4 de Imit., c. 11.) *Verbum prophetæ est,* inquit Petr. Bles., *Mundamini qui fertis vasa Domini: quanto mundiores esse oportet, qui in manibus et corpore Christum portant, quibus Apostolus dicit:* Glorificate et portate Deum in corpore vestro? *Serva* igitur *in moribus* tuis *castæ et sanctæ vitæ integritatem*, et *ab omni specie mala* cura ut semper *abstineas: quod* enim *ventale est plebi,* criminale est sacerdoti.

2. *Hæc est voluntas* Jesu, in eucharistia, ut *efficiamur divinæ* ejus puritatis *consortes;* et *sanctificatio vasis nostri*, unum est ex præcipuis SS. sacramenti bonis, juxta istud prophetæ: *Quid Domini bonum est et pulchrum ejus, nisi frumentum electorum et vinum germinans virgines?* Adora, ama, gratias age, et dic cum propheta: *Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea, et labiis exultationis laudabit os meum.*

MEDITATIO VII.

Perseverantia Jesu.

1. Considera perseverantiam Jesu in eucharistia; vere miratu digna est. Nam ex quo amabilis salvator istud sacramentum instituit, per se præsens ibi fuit; nec unquam, seu nocte, seu die, vel momento abscessit. Cetera sacramenta in actione transeunti consistunt; istud vero constans et permanens est. Christus in eo *semper vivit ad interpellandum pro nobis;* et quæcumque ibi nostri causa præstat, *eadem omnibus diebus usque ad consummationem seculi* præstabit. *O invisibilis mundi conditor, Deus, quam mirabiliter et gratiose agis nobiscum!* Vere dixisti: *Deliciæ meæ esse cum filiis hominum.* Sed qui fit ut *non possimus vel una hora vigilare* tecum; et in tuo sancto servitio adeo parum simus stabiles?

Doleo vehementer de mea inconstantia et levitate; et tua aspirante gratia, dico: *Mihi adhærere Deo bonum est, non movebor in æternum.*

2. Christus Jesus in eucharistia, non tantum perseverantiæ forma est et exemplum, sed et causa ac principium. Quia ut docet con. Trid. sess. 13 de Euch., c. 2, *Sumi voluit sacramentum hoc tanquam spiritualem animarum cibum, quo aluntur et confortantur viventes vita illius; et tanquam antidotum quo liberamur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus præservamur; et præterea id esse voluit pignus futuræ gloriæ et perpetuæ felicitatis.* O dulcissime et benignissime Jesu, quanta tibi reverentia et gratiarum actio, cum perpetua laude, debetur pro tam salutifero quod mihi subministrasti, remedio! Cito, sine illo, in via salutis deficerem. Excita cor meum in te, et a gravi torpore exue me; ut ad tua sancta sumenda frequenter accedens atque digne, copiosum inde reportem fructum, et ambulem in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei. Amen. Fiat, fiat.

CAPUT V.

De præcipuis Dei beneficiis.

MEDITATIO I.

De beneficio creationis.

1. Considera, *inquit S. Franc. Sales.*, te a paucis tantum annis, in rerum natura esse ac vivere; et quod ante non solum quid minus eras quam vermis, quam atomus, sed nihil omnino. O anima mea! ubi eramus tunc temporis? Stabat mundus a multis jam seculis; et de nobis silebatur penitus. *Merito ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire, quia tam* parvi et exiles *sumus.* (l. 1,

de Imit., c. 22.) *Si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.* Gal. 6.

2. Considera, *inquit idem*, quod de nihili abysso te Deus extraxerit, ut id quod es te conderet, non ex necessitate aut commodo suo, sed ex solo suæ bonitatis motivo. Lauda et glorifica factorem tuum. Mirare tot possibiles creaturas in suo nihilo relictas, te tam miserum peccatorem eductum; et intellige quam sis obstrictus ei servire et subjici, cui te totum debes.

3. Considera *cum eodem* quid te Deus fecerit, et qualem naturam tibi dederit! Omnium visibilium præstantiorem, Creatoris sui insignitum imagine, vitæ æternæ capacem, et perfectissimæ cum divina majestate unionis. Agnosce, o homo! dignitatem tuam! *Magnum opus Dei es*, ait S. Amb., *magnum est quod dedit tibi Deus.* Magnifica potentiam ejus; et cave ne acceptam corrumpas nobilitatem, serviendo passionibus et *iniquitati.*

MEDITATIO II.

De fine nostræ creationis.

1. Ideo creati sumus et in hoc mundo positi, ut Deum amemus, colamus et æternam salutem consequamur. Hoc etiam atque etiam meditare. Cultui divino et tuæ saluti incumbendum tibi est, nunc et per totum vitæ tempus. Alia quippe vel vana vel noxia sunt. Vide utrum adhuc ex animo quæsieris, amaveris et colueris Deum. Pudeat te futilia tandiu quæsiisse. Unus Deus quærendus est. Etenim *ad imaginem Dei facta anima rationalis, cæteris omnibus occupari potest, repleri non potest.* S. Bern.

2. Deus homini res creatas permisit, ut finem suum facilius assequeretur. Quemadmodum homi-

nem sibi, ita cetera quæque homini creavit. Quid in rebus creatis acquiescis, quasi in ultimo fine? An existimas veram felicitatem in opibus, etc., positam esse? Quid res nihili Deo anteponis? Quid Dei bonis abuteris in ejus contumeliam? Stude cor tuum ab amore visibilium abstrahere, et ad invisibilia te transferre. *Vanitas vanitatum et omnia vanitas*, præter amare Deum et illi soli servire: Lib. 1. de Imit., c. 1.

3. Hoc unum deinceps amabo, quod ducit ad ultimum finem; legibus divinis parebo; virtuti incumbam; illecebras peccandi declinabo. Non est mihi necessaria terrena felicitas; cœlum volo. Quære a te sæpius, S. Bernardi exemplo, cur veneris in hunc mundum. An ut existimationi, commodis et voluptatibus servires? Cœlo natus, cœlum quære. *Ad quid venisti?*

MEDITATIO III.

De beneficio conservationis.

1. Considera Deum, postquam te fecit, etiam conservare et gubernare; quod non est beneficium priore inferius. Illud enim semel tantum tibi factum est; hoc autem semper repetitur. Quotidie enim Dominus quodam modo te creat; quia semper conservat quem semel creavit. Nec minor vel potentia, vel amor requiritur in uno quam in altero. Si igitur multum illi debes, quia te subito creavit, plus debebis quod jugiter te conservet. Quotquot enim temporis momenta habuit, et habet, et habebit vita tua, tot partes sunt istius beneficii; quia nec in uno illorum subsistere potuisses, si oculos suos a te Deus avertisset. Dic ergo: *Laudabo Dominum in vita mea; psallam Deo meo, quandiu fuero.* Ps. 149.

2. Considera Deum cetera omnia condidisse ut ad tui juvarent conservationem et gubernationem, imprimis sanctos angelos, *qui semper vident faciem ejus*. *Omnes* enim, teste B. Paulo, *sunt administratorii, spiritus in ministerium missi, propter eos qui hereditatem capient salutis*. (Hebr. 1.) Idem dicendum de omnibus aliis creaturis visibilibus, quæ diriguntur a Deo in hunc finem, ut hominem in suo esse conservent; cœlum cum planetis; aer cum avibus; mare et flumina cum piscibus; terra cum bestiis, fructibus, floribus, coloribus et odoribus. Quod mirabatur propheta (ps. 8.), dicens: *Domine Dominus noster*, etc. Lauda Deum in operibus suis. Agnosce ejus in te amorem, et tuo sedulo compensa.

3. Considera quod sicut omnia bona creata sunt nostra beneficia, ita etiam mala, quia a nobis Deus illa avertit. Etenim alios videmus affligi calculo, alios podagra, alios epilepsia, aliisve morbis. Mundus hic nihil aliud est quam infinitarum ærumnarum et dolorum pelagus; nec in eo vel una domus invenitur in qua non sit aliqua calamitas. Itaque si ab his liber et immunis sis, est quod Deo pro tanto beneficio gratias agas. Cum enim omnia mala, aut ex natura, aut culpa oriantur, et in te utraque causa adsit, cur non similes in te extitissent effectus? Eequis malorum illorum diluvium impedivit quominus te obruerit, nisi divina gratia, divinus favor? *Esto* igitur *gratus, non verbo, neque lingua, sed opere et veritate*.

MEDITATIO IV.

De beneficio redemptionis.

1. Considera *a quo sis redemptus*. Nempe a *Filio Altissimi*, tuo Creatore et Conservatore, qui humanam naturam assumere dignatus est, ut te a peccati

servitute redimeret, et perpetua damnatione quam per peccatum merebaris. *Vide qualem charitatem dedit tibi Deus*, nec non ceteris hominibus! Quam maximam potuit. Cum enim non posset pro suis peccatis ullus homo satisfacere, si Deus non fieret homo, ipse pro homine voluit homo fieri passibilis et mortalis, et vitam amittere, ut hanc illi conservaret. Non secus ac magnus aliquis rex, qui pro vilissimo mancipio quod pro gravissimis sceleribus, nullo supplicii genere, compensare posset partis læsæ offensam, seipsum, vel filium suum mactandum offerret. *O mira circa nos divinæ pietatis dignatio!* Hinc æstima gravitatem peccati, et abhorre.

2. Considera *quo modo sis redemptus*, nempe perfectissimo. Poterat enim Deus sola voluntate, verbo vel nutu, antequam fieret homo, nos redimere, sicut uno verbo creavit. Et factus homo poterat oratione, uno gemitu, una lacryma aut sanguinis gutta, totum salvare genus humanum; sed præstare id voluit totius effusione sanguinis, et per passionem omnium acerbissimam et ignominiosissimam. *Huc in mentem revoca, et sigillatim expende varios Christi cruciatus*. Tanta fuit horum acerbitas, ut ipsi, in horto oranti, sola illorum prævia cogitatio sudorem sanguineum toto corpore expresserit. Quid amor non potest in ipsum Deum? Sed quid tu agis pro ejus amore? *Charitas Christi* vehementer *urget te : jam non tibi vivas, sed illi qui pro te mortuus est.*

3. Considera *a quantis malis sis redemptus!* 1° A peccatis, quorum tanta est gravitas, ut solus homo Deus ea potuerit expiare. 2° A perpetua dæmonis tyrannide et servitute, cui per peccatum eras mancipatus. 3° Ab igne æterno, *diabolo et angelis ejus parato*. Sed quanta bona ex hac redemptione manarunt? 1° Ex filio diaboli factus es filius Dei. 2° Ex herede inferni, heres æterni regni. 3° Particeps

gratiæ et amicitiæ divinæ, omniumque donorum Spiritus Sancti, nec non eorum quæ *Christus ascendens in altum* reliquit Ecclesiæ. *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Vota mea Domino reddam coram omni populo ejus.*

MEDITATIO V.

De beneficio vocationis ad catholicam.

1. CONSIDERA non prodesse nobis beneficium redemptionis, nisi subsequatur beneficium vocationis ad veram fidem et justificationem. Sicut enim medicaminis nullus est effectus, si non applicetur; ita nec passionis Christi ulla in nobis sequitur utilitas; nisi per fidem et Ecclesiæ sacramenta nobis communicetur. Hinc conclude te non posse satis æstimare vocationis beneficium; quandoquidem, sine ipso, alterum quod tantùm est vanum est et nullum.

2. Considera, sine peculiari Dei ope ac auxilio, neminem venire ad veram fidem. *Nemo potest venire ad me,* inquit ipse Christus (Joan. 6.), *nisi Pater meus traxerit eum.* Sicut enim lapis, natura sua, semper deorsum cadit, nec potest tendere sursum, nisi auxilio externo; sic homo, propter peccati corruptelam, semper inclinatur in amorem rerum terrenarum, nec valet ad amorem cœlestium mentem erigere, nisi *dextera Excelsi* adjutus. Hinc Apostolus Ephesiis aiebat, c. 2. : *Gratia estis savati per fidem, et hoc non ex vobis; Dei enim donum est.* Et 1 Cor. de se loquens : *Gratia Dei,* inquit, *sum id quod sum. Propter quod non cesses gratias agere Deo pro inenarrabili dono ejus.*

3. Considera quod millia, non dico hominum, sed populorum infidelium et hæreticorum, ab initio

mundi, tum ante, tum post Christum et etiamnum, justo Dei judicio, hanc necessariam ad salutem vocationem consecuti non sint; proindeque perierint ac pereant in sua infidelitate vel hæresi. Quid de te factum esset, si inter ethnicos natus eorum mores ac sensus hausisses, si ligna et lapides adorasses? Deinde si hæreticos parentes, cognatos, magistros habuisses? Vide quantas Deo tenearis gratias referre, quod in tanta reproborum multitudine *dignum te fecerit in partem sortis sanctorum in lumine; eripuerit de potestate tenebrarum; et transtulerit in regnum filii dilectionis suæ, in quo habes redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum.* (Col. 1.) Sed gratitudo tua in actione præsertim consistat, et in vita *quæ digna sit vocatione sancta qua vocatus es*; ne alias Deus in judicio tecum agat durius, quam *cum terra Sodomorum.*

MEDITATIO VI.

De beneficiis peculiaribus cuique propriis.

1. Præter beneficia omnibus communia, multa numerare potes tibi propria, tum in ordine naturæ, tum in ordine gratiæ. In primo nempe, quod salvus et sospes natus sis, et ad hanc ætatem veneris; quod parentes habueris, neque egentes, neque malæ notæ; quod *sortitus sis animam bonam* et ad multa habilem; quod adolescens, ingenue et liberaliter fueris educatus, etc. Ista beneficia, quamvis donis supernaturalibus longe inferiora, non debent tamen oblivioni dari, sicut communiter fit; sed pares pro iis referre oportet gratias, et cavere ne contra auctorem adhibeantur; *quod monstruosa res esset.*

2. In ordine gratiæ, peculiaria tibi beneficia, maxime post annos pueriles, sunt, v. g. quod tibi

obtigerint præceptores pii, qui veram pietatem christianam simul cum litteris instillarint; quod occasionem habueris multas audiendi conciones et exhortationes animis commovendis valde idoneas; quod ad eas scholas et sodalitates perveneris, in quibus frequens est sacramentorum usus, ubi optima vigent instituta, ubi multa virtutis cernuntur exempla, ubi otio et dissolutioni non parcitur, etc. Illa autem debes eo magis æstimare et grata prosequi memoria, quod *Deus non fecerit taliter omnibus*, quodque, ob istorum defectum, plures ad omnia præcipites ruerint vitia, et æternam incurrerint damnationem.

3. His accedunt plura alia beneficia magis arcana et occulta, tibique omnino propria, ut si a teneris annis errore imbutus cum tamen demum exueris, et si in vera fide perstiteris immotus, a tuis licet derelictus et male tractatus; si ab improbis, Deo favente, demigraveris; si ex cœno alicujus vitii, in quo jam diu hærebas, emerseris; si ex gravi animi vel corporis periculo evaseris, ut a naufragio, a lethali morbo, a gravissima tentatione, aliisve malis tibi ignotis. Quis enim scit aut scire potest, a quot tentationibus et periculis te Deus defenderit? Quoties laqueos inimici, in via existentis, ruperit, ne illis implicaveris? Quare, sicut pro occultis delictis quotidie oras cum propheta : (ps. 118.) *Ab occultis meis munda me, Domine;* ita et pro occultis istis beneficiis debes gratias agere. *Hoc enim faciens, dignus eris* nova et *majora accipere*.

MEDITATIO VII.

De beneficio vocationis ad statum clericalem.

1. *Dominus pars hereditatis meæ et calicis mei*, etc. Ps. 15. Hoc est quod profiteri potest quicumque

clericali militiæ est adscriptus; hæc sors de qua gratulari sibi potest. *Quid* porro, inquit S. Prosper, potest eo esse felicius, *cui efficitur suus conditor census, et hereditas ejus dignatur esse ipsa Divinitas? Quid enim pretiosius Deo, et quid ei sufficiet, cui ipse non sufficit? Cui portio Deus est,* ait S. Ambrosius, *totius est possessor naturæ,* dicente propheta: *Domini est terra et plenitudo ejus. Querantur alii,* inquit idem, *de ruris sui angustiis; in te, Deus, est ampla possessio,* quæ quidem *non ariditate siccatur, non imbre diluitur, non frigore uritur, non tempestate quassatur.* Vere ergo cum Psalmista potes dicere: *Funes ceciderunt mihi in præclaris,* etc. Sed cave ne tanti beneficii sis immemor; et scito quod *cui portio Deus est, nihil debet curare, nisi Deum;* et segregatus ab omni labe peccati, *nihil habere commune cum seculo.* S. Amb.

2. *Beata gens cujus est Dominus Deus ejus; populus quem elegit in hereditatem sibi.* Ps. 32. Gens hæc, populus hic, sunt Ecclesiæ ministri, qui non tantum *Dominum partem habent,* ait S. Hieronymus, *sed ipsi pars Domini sunt:* pars, inquam, *prima, electa,* accepta, *benedicta, specialiter Christo adhærens,* et *cujus sunt optima quæque.* Illos Dominus habet ac spectat ut potiora sua membra; *non* ut *servos, sed ut amicos, coadjutores, consiliarios, vicarios* et *homines suos;* et a Patre petiit, *ut ubi ipse est, et illi secum essent.* (Joan. 17.) O ter quaterque beati discipuli! O quam expetenda vestra sors! Sed *tales exhibete vos, ut a Domino possideri* mereamini; et *sicut ille sanctus est,* et vos *sancti estote.*

3. *Videte vocationem vestram, fratres.* 1. Cor. 1. Eo tendit illa, et ad hoc venisti ut sacris mysteriis *in sanctitate et justitia serviens,* Deum summo modo glorifices; Jesum Christum, ut victimam in altari immoles; et animas *ministerio verbi* et sacramen-

torum dispensatione, sanctifices; vel etiam ut a Christo Domino spiritum, gratiam et amorem, tanquam vas consecratum, suscipias; et in alios, velut canalis, transfundas. *O altitudo clericalis dignitatis!* O sancta vocatio! O divinæ functiones! Hinc sequitur, 1° ut te parvi pendas, et tanto honore indignum putes; 2° ut te ad omnia paratum Christo Domino exhibeas; 3° tandem ut ad hunc tuæ vocationis finem totum te convertas atque conferas. *Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, et multam fiduciam in fide.* Timoth. 3.

CAPUT VI.

De hominis novissimis.

MEDITATIO I.

De morte.

Estote parati, quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est. *Matth.* 24.

1. Morieris, certum est atque a Deo statutum. Nullus hominum huic restitit legi; morieris, capis hoc? Propinquos, amicos, opes relinques; terra corpus teget; non videbunt oculi; silebit lingua. Quid ita firmiter perituris adhæres? Cur tam molliter habes corpus, quod vermibus scatebit? Moriendum est; hoc perpende.

2. Latet me tempus et locus obitus. Momentum mihi præstare nequeo. Quam multi hodie occident, quibus nunc mortis suæ non occurrit cogitatio? Si modo e vivis excedendum mihi esset, quid de me fieret? Quo abirem? Quis futuræ pœnitentiæ spem fecit? Ah! cum tempus et locum mortis ignorem, ubique et semper eam præstolabor. *Quoniam ubique*

te mors expectat; si sapiens fueris, ubique eam expectabis. S. Bern.

3. *Deliqui in Deum;* an ei gratus moriar? ignoro. An futurus sit obitus ad vitam vel ad pœnitentiam? nescio. Ad hanc veritatem an non horresco? Faciendum mihi est, ut salus mea ab omni periculo tuta sit; mihique, quasi quotidie morituro, vivendum. *Fac modo quæ moriens facta fuisse velis;* et *dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.*

MEDITATIO II.

De præparatione ad mortem.

Si non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur; et nescies qua hora veniam ad te. *Apoc.* 3.

1. Omnis vita ad mortem debet esse præparatio, quoniam bona mors res est momenti omnium maximi: imo cetera nugæ sunt, si cum morte componantur. Quomodo te paras ad mortem? An vivis ut moriturus? Tibi forte vitam polliceris longiorem. Deinceps prima curarum tuarum sit parare necessaria ad magnam æternitatis viam, ne imparatus cogaris discedere. *Paratos nos inveniat extrema necessitas, quæ sæpe prævenit imparatos.* S. Eucher.

2. Morieris, non ignoras, sed semel duntaxat; et in hac unica morte, tum felix, tum infelix tua vertitur æternitas. Non hic agitur de levis cujusdam boni jactura, sed de jactura omnium gravissima; quodque considerandum magis, de jactura irreparabili. O mors metuenda! An est quisquam qui te diligenter meditetur, quin mundi fugiat pericula, seque arctiori vinculo Deo conjungat? *O mors! bonum est judicium tuum.* Eccl 41.

3. Ut pie ac sancte moriaris, pie ac sancte vive: *Consentanea mors vitæ.* Nunquam indormias pec-

cato mortali. Mane, dum surgis, subeat animum hæc cogitatio : *Forte non victurus sum ad occasum solis*. Et dum lectulum petit; *Eodem forsan linteo mortuus involvar, in quo dormiturus sum*. Interdum sic te interroga : Essem ne modo ad mortem paratus? *Si hodie non es paratus, quomodo cras eris?* (L. 1. de Imit., c. 23.) *Nihil ita quotidie ut mortem homines vident; nihil ita obliviscuntur*, S. Eucher. O hebetudo et duritia cordis humani!

MEDITATIO III.

De judicio particulari.

Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. *Christus*, *Matth*. 12.

1. Statim post mortem, totius vitæ reddenda ratio est. Id credunt christiani omnes; sed heu! quam pauci capiunt! Novit Deus quidquid feceris, dixeris aut cogitaveris, et horum omnium exiget rationem. Heu! ipso mortis momento, sciam quid mihi futurum sit per æternitatem. Momentum formidabile! Hæc meditare : ad hoc compara te. *Domine, memorabor justitiæ tuæ solius*. David.

2. Deus judex est adeo perspicax, ut omnia norit; adeo justus, ut cujuslibet peccati pœnas si repetiturus; adeo potens, ut nemo sit qui rigidioris ejus justitiæ animadversionem effugere possit. Provide rebus tuis. Quid respondebis? qua ratione peccatum tuum excusabis? Ah! Domine, ne delictorum meorum, sed solius infinitæ tuæ misericordiæ memineris. *Si iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit?*

3. Alius non erit judex ad quem possit provocare. Vix lata erit sententia, cum incipiet tortorum carni-

ficina. Nihil lacrymæ, nihil gratia nihil munera proderunt ad funesti decreti vel rescissionem vel dilationem. Pro arbitratu meo, jam meam mihi possum conficere sententiam. Sim accusator, sim judex, sim tortor meus, et nunquam imparatus ad *reddendam rationem villicationis meæ. Quid enim faciam, cum surrexerit ad judicandum Deus; et cum quæsierit, quid respondebo illi?* Job. 3.

MEDITATIO IV.

De judicio universali.

Erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura gentium, etc. *Luc.* 21.

1. Terribilis erit ultimi judicii apparatus. Horrenda videbuntur signa, sol cruentus, aer igneus, vehementioribus procellis agitatum mare, terræ motus, fames, sterilitas, bella, morbi. Ad hæc, tam callide fideles exagitabit Antichristus, vix ut ipsi possint resistere. Credo, Domine, me auditurum esse terrificas tubas vocantes ad judicium. *Si quando te senseris ad aliquod crimen cieri, in mentem revoca nulli tolerabile Christi judicium.* S. Basil.

2. Cerne animo vallem Josaphat, innumeris refertam populis. Jesus de cœlo descendet, copiosa beatorum corona stipatus, ut omnes judicet homines. Ad ejus dexteram boni angeli et electi omnes; ad sinistram vero, damnati, longa dæmonum caterva circumsepti. Heu! aliquando ero in hac valle lacrymarum: quid de me tunc fiet? nescio. Attamen hilarem vitam ago, quamvis ignorem an ad dexteram, an ad sinistram sim collocandus: *Confige, Domine, timore, tuo carnes meas.* Ps. 118.

3. Considera quid tunc dicturi, quid cogitaturi

sint electi. An eos pœnitebit mundi vanitatem contempsisse? Attende etiam ad ea quæ dicturi sunt damnati : en, inquient electos indicantes, en *quos aliquando habuimus in derisum!* Quam tamen prudentes fuerunt! Ipsis vero damnatis *quam lugubre erit Deum vedere et perdere, et ante pretii sui perire conspectum!* S. Eucher. *Revela, Domine, oculos meos, et da mihi intellectum.* Ps. 118.

MEDITATIO V.

De gloria paradisi.

Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum. *Matth.* 25.

1. In regno cœlorum, Deo fruemur; et cum eo quid non possidebimus? Caret hæc lacrymarum vallis deliciis, quibus redundat cœlestis patria. Tam fluxis itaque voluptatibus abstineamus, in quibus nunquam omnino requiescit animus, ut potiamur cœlestibus. Deliciæ, honores; divitiæ, quam sordetis cœlum consideranti! Solo Deo satiatur anima. Ah! Domine, felicitas *hæc acquiri potest, æstimari non potest.* S. Aug. *Nec oculus vidit,* etc. S. Paul.

2. Illic erunt quæcumque volueris, aberunt quæcumque nolueris. Nullæ lacrymæ, nulla suspiria, nulli dolores, nulla tristitia. In cœlo merum gaudium, nullo felle permixtum. Sane æquum est ut tot delicias emam nonnullis laboribus. Quid enim sunt labores nostri si cum gloria paradisi et cœlestibus bonis comparentur? *Momentaneum et leve tribulationis,* etc. S. Paul.

3 Sed hæc quandiu? Tota æternitate. Hoc norunt sancti. O felix æternitas! si caperent te christiani, quid non agerent? Omnia, quæ labuntur cum tempore, indigna sunt curis nostris. Quidquid æternum

est magnum est. Unam itaque spectemus æternitatem, et *pro nihilo habeamus* bona hujus vitæ. Nam omnem omnino fugabit tristitiam cogitatio ejusmodi: *Momentaneum quod cruciat, æternum quod delectat.* S. Greg.

MEDITATIO VI.

De inferno.

Discedite a me, maledicti, in ignem æternum qui paratus est diabolo et angelis ejus. Matth. 25.

1. Infernus carcer est, puniendis damnatis destinatus. Divino privari conspectu, atrocissimum suppliciorum est. Damnati cognoscent tanti Dei perfectiones, et eo perfrui peroptabunt; sed frustra. Nullum amplius gaudium, voluptas nulla. Pessima conditio, quis te capere possit? Doles, aut maxime *cari* capitis desiderio, propinqui funere, aut aliis hujus generis bonis amissis; et orbari te Deo, cujus magnitudinem, levius feres?

2. Damnati patientur quæcumque fingi possunt tormenta, famem videlicet, sitim, tenebras, fetorem, spectra terrifica, ignes; singulæ partes corporis, singulæ animi potentiæ cruciabuntur. Delicatule! unius dentis dolori ferendo es impar; non potes digitum cerei flammulæ vel momento admovere: quî poteris debitas sceleribus pœnas solvere?

3. Hæc supplicia æquabunt æternitatem, sine so*latio*, sine intermissione, sine spe. Proh Deus! si hoc verbum intelligeres, *æternum pati;* quam tibi, quam amaræ forent voluptates, quam suaves afflictiones! Æternitas! ecquis te animo volvit, quin contremiscat, Deum timeat ac mundum contemnat? O æternitas! Momentanea delectatio æterno plectitur supplicio. Fide aut mente caret quem nec movet,

nec ad meliora compellit æternitatis cogitatio. *Quis ex vobis poterit habitare cum ardoribus sempiternis?* Isaiæ, 33.

MEDITATIO VII.

De salute animæ nostræ.

Quid proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat? *Christus, Luc.* 9.

1. Adeo potens est Christi sententia, ut omnes, inquit S. Franc. Xav., ad meliorem frugem adduceret, si attentiori animo perpenderetur. Saluti consulendum: en *unum necessarium*. Huic creatus es, non dignitatibus, non scientiis, non voluptatibus. Id tamen non attendis, deque congregandis terrenis bonis diu noctuque cogitas.

2. Saluti incumbendum, nec levi, nec sterili conatu. Quid agis, miser? In comparandis divitiis, scientiis, honoribus; profundis sanitatem; sanctitatem parum attendis. Quid, quæso, mortis articulo, proderunt divitiæ? quid honores? quid scientiæ? Plane nihil, si animæ detrimentum faceris. *Ubi salutis damnum est, illic utique jam lucrum nullum est.* S. Cypr.

3. Sine mora saluti adlaborandum, quia nimium anceps et dubia est salus procrastinantis. Vide quantum temporis tua requirant negotia, et cave ne totum absumat mundus. In supremo judicio, de divitiis et honoribus altum erit silentium. Nunc tandem definias tempus quod daturus es Deo: in deliciis male positum lacrymis deleas, ut paratus sis ad reddendam rationem. *Demus Deo aliquod tempus vitæ nostræ, ne diem totum ista vanitas et sollicitudo miseranda consumat.* S. Chrysol.

CAPUT VII,

Continens meditationes pro solemnioribus festis.

MEDITATIO I.

De Circumcisione Domini.

1 januar.

1. Hodie facit Jesus quod ad mortem usque facturus est. Obedit patri, Mariæ, Josepho. Deus obtemperat hominibus; et homines eo usque vani erunt, ut Deo, præpositorum ore præcipienti, repugnent! Vel Deo parere debes, vel cupiditatibus, vel dæmoni; elige. Ah! cum Deus obediat legi, *disce, homo, obedire; disce, terra, subdi; disce, pulvis, obtemperare.* S. Bern.

2. Elucet vel maxime humilitas obedientis Jesu. In præsepi pauper; in circumcisione habetur peccator. Deus, qui alienissimus est a peccato, sic exinanivit semetipsum ut formam acceperit peccatoris; et ego, qui in peccatis conceptus, iisque innutritus sum, nolo peccator vocari, nolo minoris æstimari!

3. Amor Jesu patet in hoc mysterio, quod tam cito velit *Salvator* appellari, et suum largiri sanguinem in amoris pignus. Hic sanguis, hæ lacrymulæ sunt verba cordis ejus, quibus promittit se passurum et moriturum esse omnium hominum causa. Hunc annum inchoa ab imitatione obedientiæ et humilitatis Jesu. Tuus sum, mi Salvator, in hunc annum et in omnem vitam.

MEDITATIO II.

De Epiphania Domini.

6 januar.

Invenerunt (*magi*) puerum cum Maria matre ejus, et procidentes adoraverunt eum; et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus et myrrham. *Matth.* 2.

1. Obtulerunt Jesu myrrham, in honorem sacræ ejus humanitatis. Jesus, propter suum in nos amorem, corpus nostri simillimum assumpsit. Ut quid non redamamus Dominum ipsique corpora nostra non consecramus? Tuum est, amantissimæ Jesu, corpus meum; ex te pendet ejus sanitas et morbus; ex te vita et mors. Me felicem, si possem tecum pati! nam tecum regnarem. *Totum me liberasti, ut totum me possideres.* S. Aug.

2. Humanitati Jesu accedit regalis dignitas; ideoque aurum illi offertur. Quæ habemus bona, ea nobis a Deo dedita; iis itaque utamur ad ejus gloriam, ad altarium ornatum et pauperum solatium. In pauperibus Deum videamus. Reges vident in præsepio infantem, pauperem illum quidem et ab omnibus derelictum, eum tamen ut regem et Deum venerantur. Si pauper es, offer Jesu tuam paupertatem. Donum hoc præstabit omnibus mundi thesauris.

3. Oblato demum thure clarius demonstrarunt agnoscere se divinitatem Jesu. Thus tuum sit oratio tua. Ad Jesu pedes provolutus, offer suavissimo illi puero animæ tuæ facultates; adora, time. Sed hoc præsertim memineris alia via reges rediisse. Pariter et tu aliam incas vivendi rationem; et ubi viam

Christi ingressus fueris, ab ea ne declines. *Viæ enim immutatio, vitæ intelligitur mutatio.* Euseb. Emiss.

MEDITATIO III.

De Purificatione beatæ M. V.

2 febr.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ secundum legem Moysi, tulerunt Jesum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino. *Luc.* 2.

1. Ut divinæ gloriæ serviret Maria et obediret legi, coram hominibus honoris sui ultro jacturam fecit. In hac purificatione, non virgo, non deipara, sed una de immundis mulieribus existimatur. Hinc intellige veram gloriam esse in divino obsequio positam. Tametsi pessimus omnium [illegible] necesse foret, modo Deus laudetur, non est detractandum. Jesus, qui in circumcisione formam peccatoris induit, itemque Maria in purificatione, non obscura illius veritatis præbent argumenta. Vera gloria a judicio divino plane pendet.

2. Maria devovet æterno Patri suavissimum ac dilectissimum Filium. Optimum parentibus documentum: oportet ut ipsi filios suos Domino consecrent, non autem, ut sæpe fit, in eorum animis restinguant vovendi se voluntatem. Hodie, piissime Jesu, offero tibi quidquid mihi charissimum est, cor, voluntatem, affectus, omnia: *Ne projicias me a facie tua.*

3. Maria suæ in Patrem liberalitatis fructum refert amplissimum; jam enim recuperat filium et honorem suum. Nam Simeon eam colit ut Dei matrem, miratur ut virginem, et in porrectis ejus brachiis

Jesum reponit. Si honorem, si cor tuum Deo dederis, etiamnum in hac vita largiorem mercedem accipies. Quam suave est tam liberali Domino servire qui danti terrena, cœlestia rependit! *Cur non cœlo mutamus terram? Quare non caducis emimus æterna? Quare non perituris manentia comparamus?* S. Chrysolog.

MEDITATIO IV.

De S. Joseph, B. V. *sponso.*

19 mart.

1. Sanctus Joseph Mariæ sponsus fuit, haud dubie singularem propter puritatem. Quam gloriosum tibi, vir sanctissime, sponsam habere in cœlis et in terris omnipotentem, ac tuæ voluntati apprime consentientem! Esto castus, humilis et modestus ut sanctus Joseph, et adamabit te Maria. Ad sanctitatis apicem brevi perveniet qui, sanctum hunc imitatus, Deum præsentem ac singula videntem cogitaverit.

2. Sanctus Joseph fuit Jesu nutritius parens; et ipse Jesus *erat subditus illi.* Vide humilitatem Salvatoris, qui, cum in Augusti aut Herodis regia nasci potuisset, pauperem et incognitum sibi voluit patrem, qui quotidiano sudore victum et vestitum ipsi procuraret! exemplo sancti Joseph, nunquam separeris a Christo; eum testem habeas omnium actionum tuarum, et cum eo sæpius colloquaris. Quomodo potueris, ita esto misericors; quæ enim feceris pauperi, Christo fecisti.

3. Sanctus Joseph inter beatos Jesu et Mariæ amplexus expiravit. Quam felix obitus! Piam ac sanctam mortem cupis? Huc cogitationes, huc actiones tuæ referantur. Cole et invoca sanctum Joseph;

affirmat quippe sancta Theresia se nihil non impetrasse illius meritis. Semper in ore habeas, sed præsertim instante morte, pulcherrima et suavissima nomina Jesu, Mariæ, Josephi.

MEDITATIO V.

De Annuntiatione beatæ M. V.

25 mart.

Ingressus angelus ad eam dixit : Ave, gratia plena, Dominus tecum : benedicta tu in mulieribus. *Luc.* 1.

1. Hodie Maria fit mater Dei; humilitas et purites ejus tantum honorem ipsi pepererunt! Proh! quanto mihi gaudio est, divina Maria, excelsissima hæc dignitas tua! Verum si es mater Christi, mater es utique christianorum. O me felicem! ut Dei genitrix omnia potes! ut mater mea, omnia cupis mea causa! Possum etiam, si volo, per fidem, gratiam, charitatem, Christum in corde meo concipere. Nam *etsi, secundum carnem, una mater est Christi, secundum fidem tamen, omnium fructus est Christus.* S. Ambr.

2. Hodie Jesus fit frater noster. Ejus in nos amor eum nobis similem facit, ut ipsi similes efficiamur. In terras descendit, ut ad cœlos ascendamus. Adoro te, *Verbum caro factum,* in castissimo virginis utero. Utinam, dono aliquo, pretiosissimum donum tuum rependere possem! Tuum est, frater amantissime, quidquid sum et possum. *Fac me tuis semper inhærere mandatis, et a te nunquam separari permittas.*

3. Maria est mater nostra; Jesus, frater. An digni sumus filii Mariæ? an digni fratres Jesu? Purissima, humillima et obedientissima fuit Maria; an iisdem virtutibus præditi sumus? Jesus studuit semper glo-

riæ sui Patris et animarum saluti; an idem nobis est cum fratre nostro studium? Num potius Jesus ingemiscens jure diceret Mariæ: *Filii matris meæ pugnaverunt contra me?* Cant. 2.

MEDITATIO VI.

De Passione Jesu Christi

O vos omnes qui transitis per viam! attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. *Thren.* 1.

1. CONTEMPLARE Jesum cruci affixum. Vide quid in singulis corporis sui partibus patiatur. Sacrum illius caput spinea corona redimitum est; facies livore decolorata; manus ac pedes perforati; totum denique corpus plagis lacerum, acerbissimis doloribus cruciatur. En Jesum meum! Par est me illi similem esse. In hac similitudine posita est felicitas et perfectio mea. Heu! nullius egeo, dum Jesus saturatur opprobriis! *Non decet sub spinoso capite membra latere delicata.* S. Bern.

2. Quemadmodum corpus, sic animus Christi acerbissimis doloribus cruciabatur. Prævidebat enim passionem suam multis hominibus inutilem fore; miserebatur Judæorum cæcitatem; et supra modum tangebatur tristitia, suspiriis et lacrymis matris suæ, quæ, cum dilecto discipulo, juxta crucem stabat. O luctuosum spectaculum! An siccis oculis Jesum et Mariam intueri possum? *Quem vos doletis, noster est error, furorque criminum. Totum scelus fatentibus partem doloris reddite.*

3. Jesus tam crudelem, tam ignominiosam mortem oppetere voluit, ut ab inferno me liberaret. Perieram funditus, nisi mortuus fuisset. Tanto favore indignus eram. Ego tamen, tot beneficiorum immemor, adeo non paratus sum ad fundendum sangui-

nem meum pro Christo, ut etiam suspirium et lacrymulam ipsi petenti denegem, et nova veteribus addens peccata eum semper offendam. *O hebetudo et duritia cordis humani! Aufer a me, Domine, cor lapideum, et da mihi cor carneum.* S. Aug.

Monitum. Quandoquidem *nihil tam salutiferum nobis est*, ut ait S. Aug., *quam quotidie cogitare quanta pro nobis Christus pertulit*, ideo hic indico modum quo id valeas fructuose et absque tædio præstare, nempe considerando : 1° Quis patitur ; 2° quantum patitur, sive interius sive exterius ; 3° a quibus patitur ; 4° pro quibus patitur ; 5° quo affectu patitur ; tandem virtutes in ejus passione relucentes.

Poteris etiam animo percurrere septem itinera aut stationes quas ille pius Salvator in sua passione obivit. 1° A cœnaculo ad hortum, ubi tristatus est, oravit et sudavit sanguinem ; 2° ab horto, ubi comprehensus est, ad Annam ; 3° ab Anna ad Caïpham ; 4° inde ad prætorium Pilati ; 5° ad Herodis regiam ; 5° regressio ad Pilatum ; 7° ad Calvariam. Circa singulas stationes possunt varia considerari : Persona patientis, ejusque internus sensus et gressus, etc. Deinde socii et loca ad quæ circumducitur.

Ex unoquoque autem puncto disce : 1° quanta sit peccati gravitas et malitia, quandoquidem ad illud expiandum tanta passus sit Dominus ; 2° quam graves sint inferni pœnæ, quandoquidem ut ab illis eriperemur voluit Christus infernum quemdam subire dolorum et pœnarum ; 3° quantum sit beneficium gratiæ et gloriæ, cum tanto opus fuerit merito ad illud acquirendum ; 4° dignitatem hominis et animæ valorem, cum tam *magno* fuerit *empta pretio* ; 5° quam bonus, pius et misericors sit Dominus, cum proprio filio suo non pepercerit.

MEDITATIO VII.

De Resurrectione D. N. J. C.

1. *Resurrexit Christus tertia die, secundum Scripturas.* 1. Cor. 15. Succedunt læta tristibus; Deus ita constituisse videtur, ut per aspera eatur ad amœna. Christus gloriæ resurrectionis præmisit 33 annos laboriosæ vitæ, et 20 circiter horas acerbissimæ passionis: sic ergo et tibi eundum est ad gloriam, quia *servus non est major Domino suo. Si commortuus fueris, et convives*, inquit S. Paulus.

2. *Ego dormivi, et soporatus sum, et exsurrexi.* Ps. 3. Anima rursum unitur corpori; ut quod socius fuit passionum, esset et gloriæ. In momento recedunt livor et vulnera, accedunt decor et gratia; quo animæ ejus gaudio! quibus Patrum e limbo eductorum affectibus gratulationis, charitatis! etc. Accede ad Christum pari modo; et ut gaudium tuum sit plenum, et constanter adhære, tanquam membrum capiti, et te ejus spiritu duci semper sine.

3. *Quomodo Christus surrexit a mortuis, per gloriam Patris; ita et nos in novitate vitæ ambulemus.* Rom. 6. Percipis fructum resurrectionis Christi, *si ambulas in novitate vitæ.* Sed non ambulas in novitate vitæ, nisi *veterem* occidas *hominem.* Sicut non est ingressus ad vitam æternam, nisi per mortem naturalem; ita nec ad novam perfectamque vitam ingredieris, *nisi spiritu facta carnis mortificaveris. Fiat mihi, Domine, possibile per gratiam, quod mihi impossibile est per naturam.* Thom. a Kemp.

MEDITATIO VIII.

De Ascensione Domini.

1. Animo et cogitatione finge te videre Christum tollentem se a terra, animabus sanctis stipatum quas e limbo eduxerat, procedentem *in majestate sua, penetrantem cœlos*. O novum et mirabile spectaculum! Corde et affectu comitare caput tuum. Ejus plaude triumpho, et cum Psalte exclama: *Attollite portas, principes, vestras, et introibit Rex gloriæ*. Æquum quippe est, ut *ascendat super omnes cœlos* qui *descendit in inferiores partes terræ;* et qui summe *se humiliavit*, summe *exaltetur*.

2. Contemplare quomodo a Patre et ab angelis exceptus sit Christus, una cum justis quos secum ducebat; quanto cum apparatu et gaudio! *Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis*. (Ps. 109.) *Et adorent eum omnes angeli Dei*. (Heb. 1.) Et ad sanctos quidem: *Venite, benedicti et fideles servi; accipite regnum decoris et diadema speciei de manu* Domini Dei vestri, et *intrate in gaudium* ejus, quod *nemo tollet a vobis*. O invitatio super mel et favum dulcior! Vis similem aliquando audire? *Serva semitas justitiæ*, et *vias sanctorum custodi*. Prov. 2.

3. Considera qualis sit cœlestis habitatio. Expende magnitudinem gloriæ in quam introivit Christus, et cujus te vult quondam fieri participem. Respondet ejus laboribus, passionibus et meritis, nec non divinæ magnificentiæ et liberalitati. Nihil *oculus vidit, nec auris audivit*, aut *in cor hominis ascendit*, quod æquiparari ei possit. Omnes *hujus temporis passiones*, quæ tantæ et tanto numero sunt, *non sunt condignæ ad illam;* et *cum apparuerit*, perfecte *satiabimur*, et *nihil nobis deerit*. Ut

quid ergo ad eam jugiter non suspiras? Quare *diligis vanitatem et quæris mendacium?* Magnopere dole de tua cæcitate; et quæ *sursum sunt* tandem *sapias et quæras, non quæ super terram.*

MEDITATIO IX.

De missione et adventu Spiritus Sancti.

1. CONTEMPLARE Christum in cœlo, memorem nostri et factæ promissionis de mittendo alio Paracleto; Spiritum Sanctum descendentem super homines; illum qui Patris et Filii æternus est amor, et omnium fons bonorum, donatum nobis miseris; et per illum factos nos filios adoptivos Dei! Excipe illum venientem; lauda summam ejus charitatem, redama, adora et serva.

2. Considera quomodo se præparaverint B. V. et apostoli ad Spiritum Sanctum recipiendum. Ad hoc Christi mandatum: *Sedete in civitate donec induamini virtute ex alto*, secesserunt in cœnaculum, ubi, a conversatione et forensi tumultu abstracti, *erant perseverantes unanimiter in oratione.* Hæc tibi ad imitandum propone, ut idem possis bonum consequi; et de te dicatur quod de illis dictum est: *Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto.*

3. Expende quid operatus sit Spiritus Sanctus in iis ad quos descendit. Amorem, fervorem, sapientiam, fortitudinem, scientiam, pietatem, etc. Hinc videre potes quis sit in te spiritus. An sanctus? an vero mundanus aut diabolicus? A fructibus cognosces. Scriptura dicit: *Non permanebit Spiritus meus in homine, quia caro est.* Et: *Spiritus Sanctus disciplinæ effugiet fictum.* Et iterum: *Spiritus veritatis, quem mundus non potest accipere.* Disce hinc quæ obstent, cur non detur tibi Spiritus Domini, et ne tardes removere.

MEDITATIO X.

De mysterio sanctissimæ Trinitatis.

1. *Dominus Deus noster dominus unus est.* Deus est una quædam simplicissima entitas, in omni genere perfectionis infinita; primum rerum omnium principium et finis ultimus; unicum summum bonum; ideo unicus Deus, extra quem non est alius. Non capio te, Domine Deus, sed credo te, adoro, laudo, glorifico, timeo, amo et tibi soli servio; tu centrum omnium meorum affectuum. Ah! *sero te cognovi, sero te amavi, pulchritudo* æterna, qui multiplicavi mihi Deos, quoties me vel creaturam aliquam plus quam te colui et amavi, aut impensius illi servivi! Ex hoc tu unus eris mihi in Deum, cui *omnia ossa mea dicent* gloriam.

2. *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.* Ita Deus est in essentia unus, ut tamen sit trinus in personis. Pater sui intellectione generat Verbum. Pater et Verbum, mutua dilectione, producunt Spiritum Sanctum. Neque hic capio cum perfecta unitate perfectissimam distinctionem; sed credo, adoro, laudo, etc. Applicabo animum ad vivam Dei cognitionem, ut, quoad potest in hac umbra, aliqua ejus imago in mente mea generetur, quam summe æstimem; ex æstimatione amem, et ita etiam Spiritus Sanctus aliqua ratione in me producatur.

3. *Sanctus, sanctus, sanctus, Domine Deus:* In hac personarum trinitate summa est perfectionum æqualitas, eadem bonitas, gloria immensitas, æternitas, omnipotentia, justitia, etc., quas omnes affectiones una sanctitas comprehendit, et ideo præcipue memoratur. Cum omnis creatura sit quædam imitatio Dei, ut omnes Dei perfectiones nos imitemur, sanctitas sola imitanda proponitur: *Sancti*

eritis, quia ego sanctus sum; non potentia, altitudo, scientia, quam ambierunt angeli et primus homo, et male perierunt. Hoc ergo age, ut Dei sanctitatem imiteris. Sed quantum abes!

MEDITATIO XI.

De amore Christi erga nos in sanctissimo sacramento.

1. *Hoc est corpus meum; hic est sanguis meus.* Matth. 26. Idem in eucharistia est corpus quod in incarnatione assumptum est; idem sanguis qui in cruce effusus. Quanti amoris opus est incarnatio et mors Christi; tanti est sui ipsius exhibitio in eucharistia. Tantum ergo debes Christo, per hanc ad te venienti, quantum totus mundus incarnato et mortuo. O Domine! quis tu es, et quis sum ego? Et tamen quam parum tibi obsequii reddo! quam multum mihi ipsi et vanitati!

2. *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo.* Joan. 6. Sub speciebus panis et vini se abdidit Christus, ut nobis incorporaretur, et ut nostrum alimentum transiret in substantiam. Vides amorem erga te, quo Jesus vult tecum unum fieri. Quam ergo debet purum esse et immaculatum cor tuum! Quam ab omni creata re avulsum et uni Deo adhærens! Qui enim amat alia præter Deum, non amat, ut debet, Deum.

3. *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus.* Ibid. Ut vitam viveremus divinam, divinum exhibuit alimentum. Noluit in sacramento hoc permanere aliam substantiam, ut ipse substantia sui corporis et sanguinis nos satiaret. Num est hoc amoris vere divini argumentum? Num deberet hic cibus omnem meum appetitum explere? Toties hoc

pascor, et tamen ad cepas Ægypti, ad oblectamenta sensuum, ad creata suspiro. O pudor! *Anima Christi, sanctifica me. Corpus Christi, salva me*, etc.

MEDITATIO XII.

De S. Joanne Baptista.

24 jun.

Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista. *Matth.* 11.

1. Ecce pœnitens, nullius peccati conscius, cujus cum matrem Maria invisit, in ipso materno utero ab originali labe fuit liberatus. Quodnam admiserat crimen, cum paucos annos natus jam tum in deserto pœnitentiam ageret? Exemplo docet, vel innocentissimis necessariam esse pœnitentiam. Tu quid ita fugis pœnitentiam, cum puellus alacer eam amplectatur? Macte; brevi senties eum qui, Dei causa voluptates valere jusserit, deliciis inexplicabilibus redundare. *Quam suave subito factum est mihi carere suavitatibus nugarum! et quæ dimittere metus erat, amisisse gaudium fuit!* S. Aug.

2. Hoc durius vivendi genus, mature susceptum, ad mortem usque tenuit. Unus debet esse pœnitentiæ et vitæ terminus. Tecum semper corpus; contra te vero et dæmon et mundus. Inducias si concesseris, periisti. Cogita infernum, unde recedis; paradisum quo accedis, et nunquam tædebit te pœnitentiæ.

3. Vana est pœnitentia sine humilitate. Joannes prophetæ ac Messiæ nomen, aliosque honores rejecit; coram Christo abjicit sese. Deprimas te pariter coram Deo et coram hominibus. Quod facis, quod pateris, nihil est præ laboribus sanctorum. *Quid prodest ex tenuari corpus abstinentia, si animus superbia intumescat?* S. Hier.

MEDITATIO XIII.

De SS. apostolis Petro et Paulo.

29 jun.

1. Viderat Petrus pleraque Jesu Christi miracula; Jesum tamen ter negavit, ac ipso quidem passionis tempore. Proh! quanta est humana fragilitas! Cum timore et tremore operemur salutem nostram; ne desperemus tamen; nos quippe si respexerit Jesus, salvi sumus. Peccata lugeamus exemplo S. Petri, cujus ex oculis lacrymarum rivi jugiter erumpebant cum recordaretur perfidiæ suæ. *Sacrifica lacrymas tanquam vulnerati sanguinem cordis.* S. Aug.

2. Paulus ex persecutore fit apostolus. Quid sumus? Quid fuimus? Ut vera sit conversio nostra, imitari debemus S. Pauli in virtutis constantiam, adeo ut citius vita quam gratia careamus. *Quis nos separabit a charitate Christi? Certus sum, quia neque mors,* etc. Studeamus pariter ejus habere patientiam, animarum studium, humilitatem et in Christum amorem. Audi quid dicat S. Paulus : *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.*

3. Vide quibus honoribus hi apostoli in terris nunc afficiantur. Reges, imperatores, summi pontifices, supplices se abjiciunt ad cineres piscatoris et artificis! norunt quippe maximam eorum in cœlis potentiam et dignitatem. Honorum cupidi, quid præ his honoribus sunt honores seculi? Si tantus honos sanctitati in terra adhibeatur, quid in cœlo? Sanctorum virtutes imitemur, et quam consecuti sunt gloriam, nos pariter consequemur.

MEDITATIO XIV.

De Visitatione B. V.

29 jul.

1. CONSIDERA Virginem, quietis et contemplationis amantissimam, nec ætatis teneritudine, nec itineris longitudine, nec asperitate montium, nec ulla re alia retardari, quominus ad charitatis et humilitatis officia Elisabeth præstanda, domo sua abeat. Jam gratia plena erat, jam Dei mater effecta, jam super mulieres benedicta. Quo itaque se altiorem videt, eo se demittere magis ardet. Pudeat te, tam superbum esse, qui nunquam te demittis; tam frigidum in operibus misericordiæ, proximoque juvando.

2. Cogita quo charitatis affectu, postposito suo commodo et solatio, ad montes conscendat; qua festinatione properet, nusquam hærens, nusquam vagabunda. Ingreditur tandem domum Zachariæ; prior salutat, obsequium defert, illi de concepto Joanne in senectute et sterilitate gratulatur. Sed et quam admirabilis et fructuosa ea et visitatio et salutatio fuerit expende : Elisabeth repletur Spiritu Sancto; exclamat præ admiratione; agnoscit in virgineo utero conceptum Deum, ipsamque Dei matrem effectam. Joannes, accelerato in se divinitus rationis judicio, in materno utero exsilit, Christum matremque ejus salutat, sanctificatur, Deo repletur. Varios hinc concipe affectus; et pete visitari a B. V. et ejus visitationis fructibus gratiisque gaudere.

3. Considera Mariam, et tam admirandis rebus in sua præsentia effectis, et tantis laudibus ac encomiis a sua cognata illi pronuntiatis, nihil insoles-

cere, nihil sibi tribuere, seipsam magis abjicere, in Deum referre omnia, apertoque cœlesti cordis sui thesauro, ardentibus in pectore amoris flammis, sublatis oculis et manibus in cœlum, profundissima humilitate et devotione ferventissima, erumpere in actionis gratiarum voces, et admirabile illud canticum depromere : *Magnificat*, etc. Disce hinc omnia in Deum bona, si qua in te agnoscis, referre. Pete a Deo, per matris suæ merita et suffragia, profundam humilitatem, qua libenter aliis servias; fervidam charitatem, qua salutem aliorum promoveas; et exultationem Spiritus tui, qua alacriter omnia officia tua obeas, Deumque rebus in omnibus magnifices et exaltes.

MEDITATIO XV.

De Assumptione B. V.

15 aug.

1. Considera quam *pretiosa* fuerit *in conspectu Domini* Mariæ *mors!* Quoties illam ipsa exoptaverit, quasi januam ad sublimiorem vitam! Quomodo illi mors somnus fuerit jucundissimus! Quomodo, non tam ægritudine ulla corporis, quam amoris sui vehementia, astantibus apostolis, nec sine dilecti Filii sui præsentia, anima sanctissima, castissimo corpore soluta, in ejusdem Filii manus emerserit! Expende quam jucunda, quam optabilis sit ejus mors qui sancte vixit; contra vero quam dura ejus qui male! Vide qualis tua futura sit! Et si optas similem Mariæ, vitam ejus imitare.

2. Considera quanta angelorum omnium exsultatione, quanto plausu et jubilatione, præstantissima Virginis anima in cœlum, ad sanctissimæ Trinitatis thronum usque adierit! Quam certatim sancti omnes

gratulati illi sint, gratiasque egerint quod Filium Dei, Salvatorem suum in utero concepisset, mundo dedisset, omniaque ei obsequia detulisset! Eam et tu cum angelis in cœlum prosequere, et pares cum sanctis omnibus gratias age.

3. Considera purissimum Mariæ corpus *non vidisse corruptionem*, nec in pulverem resolutum fuisse; sed paucis ab obitu diebus, animam sanctissimam, divino imperio, ad illud rediisse, illi sese denuo conjunxisse et in cœlum transtulisse. Considera ergo quo cœlestis curiæ triumpho, quibus canticis assumpta sit beatissima Virgo in cœlum, deducente Filio cui innixa erat, innumeris angelorum agminibus Deo suo conclamantibus: *Surge, Domine, in requiem tuam, tu et arca sanctificationis tuæ.* Aliis ascendentis triumphatricis pulchritudinem demirantibus: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens?* tandem excipitur a sanctissima Trinitate, affectu et gaudio incredibili; ab eadem coronatur totius cœlestis curiæ domina, reginaque declaratur, et in altissimo sibi parato solio prope Filium collocatur; coram ea sanctis omnibus coronas suas deponentibus, et in principem ac dominatricem suam accipientibus. Vide quod præmium virtuti redditur! Ita vivas ut ejus particeps fias. Admirare Mariæ excellentiam. Eam totis cole præcordiis, et in dominam ac singularem patronam tuam elige. *Dominare*, o Maria, *nostri*, tu et *Filius tuus!* Jud. 8.

MEDITATIO XVI.

De Nativitate ejusdem.

8 sept.

1. CONSIDERA nascentem Virginem habere progenitores reges, duces, principes; quibus tamen, sanctitate morum quæ vera est nobilitas magis eluxit. Unde quo nobilior secundum carnem, eo demissior fuit spiritu; quæ vera altitudo est, quam altissimus Deus solam respexit et amavit in ea. Pudeat te tanti dignitatem sanguinis facere, parvi virtutem.

2. Considera dulcissimum ipsius nomen esse, *Maria*, quod *stellam Maris* significat, *Dominamque et Illuminatricem*. In tempestatibus stella, contra adversarias potestates domina, in divinis rebus magistra est. Ut stella, viam cœli nobis aperit; ut domina, nos regit ac defendit; ut illuminatrix vel magistra, nos docet et instruit. Hinc statuas diligere et colere illam, atque cavere ab omni peccato ut illi placeas. Tam mysticum et saluberrimum nomen ama, et animo inscribe tuo. *Non recedat ab ore, non recedat a corde*. S. Bern.

3. Considera quanta sit nascentis virginis perfectio, quanta excellentia! Hanc cum filiabus Jerusalem admirare; clamant enim præ admiratione: *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.* Cant. 6. Aurora est, quia inter noctem et diem media, hoc est, inter Deum et homines mediatrix. Candore suo ut luna, et sui similitudine ad solem omnes antevertit. Inter omnes, in Solis justitiæ matrem electa. Dæmonibus, quorum conterit capita, omnino est terribilis. Hinc statuas ut in puncto præcedenti, et age sanctissimæ

Trinitati gratias de hac Virginis nativitate, utque nasci spiritualiter ac crescere quotidie in virtute valeas, per ejusdem patrocinium roga.

MEDITATIO XVII.

In festo SS. Rosarii B. M. V.

Dom. I octobr.

De cultu beatissimæ Virginis.

1. MARIA, *mater christianorum*, mater tua est. Idcirco plurimum ei confide. Pete ab ea omnia, tum corpori, tum animæ tuæ necessaria. Eos amat, qui cum ipsa familiariter de suis miseriis ac necessitatibus colloquuntur. Enim vero sicut pia mater libenter et cum gaudio accipit filium ad se confugientem, ita te accipiet Maria. Num in amandis filiis suis nulli cedit matri. Ad hæc, potentior est quam quælibet alia mater. Et sane cognosceres quantum amat et quantum potest, si quotidie diligentius expleres debita ipsi officia. Quænam sunt preces tuæ, quænam facta ex quibus argui potest tuus in Mariam amor?

2. In afflictionibus invoca Mariam, in dubiis consule Mariam, in mœrore aperi Mariæ causam tui mœroris, et cito citius evanescent afflictiones, dubia, etc. Nullos habes aut propinquos, aut amicos, qui te plus ament quam Maria, quique consilium dare tibi velint aut possint, rebus tuis magis salutare. O amantissima omnium christianorum parens! Si tua in nos charitate uteremur, breviores essent afflictiones nostræ.

3. Dum sic tentaris, ut adsit peccandi periculum, voca Mariam; cum peccaveris, obsecra Mariam ut

ejus ope a peccato tuo emergere possis. Maria est *refugium peccatorum;* si eam invocaveris, nullam non vinces tentationem: *Per te, Maria Virgo, hereditamus misericordiam miseri, ingrati gratiam, veniam peccatores.* S. Aug.

MEDITATIO XVIII.

De SS. Angelis custodibus.

2 octobr.

1. Considera qui et quales sint custodes angeli. 1° Quoad *naturam,* sunt creaturæ nobilissimæ, spiritus ab omni materiæ contagione separati, immortales, *pleni sapientia et decore,* etc. Congratulare illis de sua dignitate et excellentia, et cum ipsis confitere Domino. 2° Quoad *locum,* ab ipso mundi exordio, *in deliciis paradisi, stant ante thronum Dei,* testes mirabilium ejus, quorum perpetua occupantur contemplatione ac laudatione, clamantes ad invicem: *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Hæccine occupatio tua in templo sancto? 3° Quoad *unus, sunt administratorii spiritus,* ut voluntatem Dei hominibus denuntient. Quam fideliter, autem; quam celeriter! De iis loquitur Job. c. 95, *Mittet fulgura,* et ibunt; *et revertentia* dicent: *Adsumus.* Hæccine celeritas tua ad obtemperandum Deo? Sed qualis fides? Attende, dole, et emenda. *Servus qui cognovit voluntatem Domini sui et non fecit, vapulabit multis.* Luc. 12.

2 Considera quibus et quam ob rem Deus angelos custodes hominibus addixerit. 1° Suum unicuique loco assignavit: *Tu ergo ne audeas, illo præsente, quod præsente me non auderes. In quovis diversorio, in quovis angulo, angelo tuo reverentiam habe.* S. Bern. Assignavit omnibus et singulis hominibus:

Vide ne vel unum ex pusillis contemnas. Assignavit non iis solum qui *hereditatem capient salutis*, sed ipsis etiam tartaro addicendis; *neminem enim vult perire, sed omnes salvos fieri*. O amor! O misericordia! *Perditio* igitur *tua ex te, Israel*. 2° Causæ assignandi fuerunt; prima, imbecillitas humana. Quæ quanta sit, ex frequentibus tuis erroribus et casibus, agnosce. Gratias age Deo, *quoniam angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis*. Altera causa fuere instantia undique pericula; *adversarius enim vester diabolus, tanquam leo rugiens, circuit, quærens quem devoret*. Vis ut non accedat ad te malum? Angeli custodis opem invoca. Hoc duce, eris securus. *Angele sancte Dei, sit tibi cura mei*.

3. Considera quam libenter, prompte ac sedulo in hominis obsequium sese impendant angeli! Exceptum ab utero matris statim *in manibus* portant, defendunt a periculis; curant *ne offendat ad lapidem pedem suum*, id est ne in peccata impingat. Si impegerit, amice monent, *arguunt, increpant in omni patientia*. Docent quæ necessaria sunt ad salutem; præsto sunt morienti, etc. Ex tantis beneficiis quam multa accepisti! Ubi grati animi recordatio? Nonne fecisti sæpius, rebelli mente pervicacia, cordis duritie, errorisbusque, ut *angeli pacis amare fleverint?* Ingemisce, quia reus es. *Observa* deinceps custodem angelum; audi vocem ejus. Ora ut calculo ignito tangat tibi labia, maxime cum ad sacram synaxim accedes, *et auferetur iniquitas tua*. Sed age, *quid retribues pro omnibus quæ retribuit tibi?* Reverentiam pro præsentia, inquit S. Bern., devotionem pro benevolentia; fiduciam pro custodia. Angele sancte mi, *nisi me ipsum tradam tibi in servum, non ero condignus providentiæ tuæ*.

MEDITATIO XIX.

Pro festis sanctorum.

Aliqua puncta generalia sunt, quæ aptari omnibus facile poterunt.

Punctum 1. æterna electio et illius exsequendæ ratio, de qua Apost. Rom. 8.: *Quos prædestinavit, hos et vocavit; et quas vocavit, hos et justificavit; quos autem justificavit, illos et glorificavit.* Prima igitur est *electio* gratuita *ante mundi constitutionem,* ut essent *sancti* et *immaculati in conspectu Dei;* ut in eis ostenderet divitias gloriæ suæ. Nam cum id omnibus qui salvantur conveniat, præcipue illis quos Deus mirificare voluit etiam in terris. Secunda est *vocatio,* quæ varia extitit in diversis sanctis, et habuit semper quidpiam singulare ac proprium; quod in unoquoque erit observandum. Tertia est *justificatio,* ubi consideranda sunt specialia cujusque dona et insignia sanctitatis. Agendæ porro erunt Deo grates pro donis in eos collatis, gratulandumque ipsismet, nobis autem ex imitatione fructus colligendus. Quarta est *glorificatio,* ubi recoli poterit pretiosa eorum mors, et transitus ad beatam æternitatem: *Similem me fac, Domine, in gloria sanctorum.*

Punctum 2. Quomodo responderint gratiis sibi datis, exsequentes illud: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me.* Ubi tria continentur, *abnegatio sui,* gestatio *crucis dominicæ, sequela Christi;* in quibus sancti excelluerunt. *Abnegatio* est mortificatio carnis et concupiscentiarum. In hac mirus fuit fervor sanctorum; nam si aliquando in peccato vixerunt, post conversionem sacri pœnitentia vindicarunt; et si ab initio se custodierunt, nihilominus carni non pe-

percerunt, sed eam continuo crucifixerunt, nec solum circa illicita frenarunt, verum etiam circa concessa et licita, ut nempe cœlum violenter raperent. *Bajulatio* autem *crucis*, in laboribus pro Dei gloria fortiter subeundis, difficultatibus superandis atque adversis tolerandis præcipue spectatur. Denique *sequela* Christi, in studio illum imitandi, et voluntatem illius accurate implendi, consistit. Ex quibus colliges confusionem tui ipsius, et proficiendi desiderium.

Punctum 3. Quibus favoribus Deus illos affecerit. Huc pertinent *visiones, revelationes, gratiæ sanitatum, operationes virtutum*, aliaque dona extra ordinem communem. Deinde in ipsa morte, peculiaris visitatio divina, aut angelorum, et prægustatio cœlestis suavitatis. Post mortem autem, honores publice decreti, et veneratio eis exhibita a potentatibus, qui eos olim despexissent. Præterea in die judicii, honorifica sessio et exaltatio; præter id quod intrinsecus latet. Quæ omnia non leviter ac strictim, sed serio et mature consideranda, ut debitus ex iis percipiatur fructus.

MEDITATIO XX.

In commemorat. fidelium defunctorum.

2 novembr.

1. Considera animas in piaculari carcere detentas, non secus ac quæ sunt æternis ignibus addictæ, arctissimi carceris tenebrosa nigredine, ac rogis per justam Dei vindictam accensis, maxime cruciari. His adde privationem visionis Dei, quam eo sentiunt gravius, quo et ejus excellentiam clarius intelligant, vehementiusque ament, et tamen ignorent quandiu tanto bono sint cariturae. Hinc ardens illud quanquam divinæ voluntati consentiens desiderium: *Hei mihi! quia incolatus meus prolongatus est.* Hinc

illæ obtestationes: *Miseremini mei*, etc., *quia manus Domini tetigit me*. Audi, et commiserare, simulque disce quam *horrendum sit incidere in manus Dei viventis*, qui in amicos vel ob levem culpam sic animadvertit! An times venialia? Nonne, tanquam modica spernis? Id tibi doleat; aut *enim pœnitendum in hoc seculo, aut ardendum in futuro*. S. Aug.

2. Considera triplicem causam, ob quam debes illarum libertati consulere. 1. Sunt justæ, Deo acceptæ, et ab ipso tandem in cœlum assumendæ: per te stat ut tanto bono statim fruantur. Deum minus diligis, si quem ab ipsarum liberiore consortio honorem expectat, differas procurare. 2. Sunt nobis in Christo affinitate quadam conjunctæ; sunt inter eas, ex parentibus, ex amicis tuis plurimæ. Quam acerbus sis, nisi properes illis opitulari quæ tot pœnas, nonnisi propter te forsan, subeunt! Siccine tecum agi velles? Agetur, si pergas esse durior: *Judicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam*. S. Jac. 3. Postulat charitas, ut qui tenentur, omnes ad æternam felicitatem promovere, ipsis etiam vita functis ad cursum perficiendum subveniant, ne justior sit causa imperfectam charitatem exprobrandi. Vide ne de te conquerantur se in medio itinere esse derelictas.

3. Considera quomodo possis eas adjuvare. 1° Facile, precibus scilicet, eleemosynis et missæ sacrificio. Nullum diem abire sinas, quin earum causa aliquid Deo offeras. Statue nunc aliquid quod in posterum salvas. 2° Efficaciter, nam preces illæ tuæ, et alia id genus, utpote ex purissimo charitatis motu suscepta, regnum cœlorum animabus illis aperient. Deum ora, ut opera tua bona dignetur habere accepta; siquidem mereri sibi nihil atrocissimis suis tormentis possunt. 3° Utiliter Deo, tibique; Deo cui æternas laudes, tibi, cui

securum patrocinium procurabis. Vix enim in libertatem erunt assertæ, cum tanti beneficii memores, omne beneficiorum genus tibi obtinebunt. Talisne præsidii vim negliges ? O te salutis tuæ incuriosum !

MEDITATIO XXI.

De Præsentatione B. M. V.

21 novemb.

1. CONSIDERA quanta sollicitudine Maria infans a parentibus Jerosolymis deducatur ; qua reverentia ab eis in templo præsentatur. Quanta promptitudine et pietate ipsa tenerrima virgo sese Deo dedicet et offerat. Quanta voluptate sacerdotes Domini nobile istud monile in templum accipiant, et ad illi præparatum conclave deducant ! Ardent omnium animi, parentum, Mariæ, sacerdotum. Disce hinc serviendum Deo, a prima ætate, et ne tardes unquam ejus voluntatem exsequi.

2. Considera SS. Trinitatis in tam illustris doni susceptione eximiam benignitatem. Pater recipit eam in filiam, Filius in sponsam, Spiritus Sanctus in mysticam sedem suam. Angeli eam accipiunt in amicam singularem quacum familiariter agant et colloquantur. Serva te in gratia Dei, ut similibus frui possis bonis.

3. Considera SS. puellulam, Parentes suos in teneriori ætate relinquere ; ad ignotos ire ; templum pro domo eligere ; primos ætatis flores Deo consecrare ; vitam angelicam degere ; partim lectione, partim oratione, partim externa actione, dies sanctissime transigere ; præclaræ virtutis exempla omnibus præbere, imprimis simplicitatis, humilitatis, obedientiæ, temperantiæ, abstinentiæ, silentii, modestiæ, alacritatis ad omnia, etc. ; ita ut ceteris coætaneis suis admirationi sit, grata, omnibus, nulli

gravis. Expende quam longe absis ab his omnibus, et in provecta forsan ætate! Pœnitere, et Mariam tibi ad imitandum continuo propone.

MEDITATIO XXII.

De Immaculata ejusdem Conceptione.

8 decembr.

1. *Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram.* Prov. 8. Peccatum originale abyssus est, qua omnes sordebamur. Maria feliciter eximitur; quia, ut ait S. Anselmus, decens erat ut ea puritate, qua major sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret. Adverte quantum Deus ad id attendat quod se decet. O si et tu attenderes quid te, quid statum et vocationem tuam deceat!

2. *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te.* Cant. 4. Non tantum peccatum non fuit in B. Virgine, sed neque fomes, neque concupiscentia, neque prava inclinatio; sed cum summa tranquillitate caro et sensus suberant rationi et spiritui. Sed *sentis aliam legem in membris tuis?* Pacem habebis si concupiscentias et inclinationes mortifices; si ratio et spiritus regant, non caro et sensus. *Si secundum carnem vixeritis*, etc.

3. *In me gratia omnis viæ et veritatis.* Eccl. 44. In primo instanti contulit Deus B. Virgini gratiam habitualem supra omnes homines et angelos; intellectus plenum usum et cognitionem Dei, voluntatem ipsum amantem supra omnes seraphinos; gratias efficaces, cum quibus statim secundum omnem intentionem operata est. Hinc vides quantas congregare debuit spirituales divitias! Sed quando tu intellectum atque voluntatem Deo applicuisti, et quo-

modo? An cooperatus es gratiis? an cooperaberis? ut dicas cum Apost.: *Gratia ejus in me vacua non fuit.*

MEDITATIO XXIII.

De Nativitate D. N. J. C.

25 decemb.

1. *Factum est autem cum essent ibi, impletum est tempus ut pareret.* Luc. 2. Ubi? Considera vilitatem loci, tempestatem perfrigidam, tempus noctis, circum undique miseriam et paupertatem. Vis ut in te nascatur Christus? Esto tibi vilis, frigescant tuæ passiones, ama latere, esto pauper et humilis. Amat et in te Filius Dei ea quæ pro se elegit.

2. *Et peperit Filium suum primogenitum.* Ibid. Considera quibus actibus reverentiæ, humilitatis, adorationis, amoris, B. Virgo Filium suum exceperit, et statim pro mundi salute Deo Patri obtulerit. Audi vagitum, vide lacrymas, quære cur fleat. Audi respondentem, quod non habeat imitatorem; et statue tu eum sequi, ac plures inducere ad eum imitandum.

3. *Et pannis eum involvit.* Ecce paupertatem Matris et Filii. *Et reclinavit eum in præsepio.* Ecce quomodo, a teneris, Dei Filius amat quæque duriora! Et cur tu fugis? *Quia non erat eis locus in diversorio:* Qui creavit te in habitaculum sibi, non invenit locum apud te; et invenit forte qui te it perditum!

MEDITATIO XXIV.

De bono usu temporis.

Pro fine anni.

Videte, fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus. Ephes. 5.

1. Nihil plane restat *temporis præteriti*. Quo abiere florentes anni? Quid horum superest, præter memoriam illicitarum voluptatum quibus cor contaminasti? Heu! quasi torrens fluxit vita mea, et quasi somnium præteriit. Poteram thesauros cœlestes mihi comparare, nec comparavi! Ubi nunc amatores seculi quos vidisti divitiis et voluptatibus circumfluentes? *Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt.* Job. 21.

2. *Præsens tempus* est in manibus nostris. Eo itaque sanctius utamur, quam *præterito*. Momentum quidem est tempus præsens; sed momentum grande a quo pendet æternitas, aut summe beata, aut summe misera. Hoc momentum requirit Deus : an ipsi denegaturus es? Etiamsi forent diuturnissima, toleranda ad Dei fruitionem, an jure conqueri posses? *Existimo enim,* inquit Apost., *quod non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam,* etc.

3. *Futurum tempus* incertum est. Nescis plane numerum arenularum horologii vitæ tuæ. Non potes vel unicum momentum tibi polliceri. Infelix! Quorsum tot vana consilia? Unum accipe consilium, ne perpetuo abutaris concesso tibi tempore : *Non defrauderis a die bono, et particula boni doni non te prætereat.* Eccl. 14. Hunc diem quasi supremum, hanc horam, quasi ultimam, transigas. Id si sedulo quotidie feceris, nec otio, nec peccatis indulgebis. *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.*

CAPUT VIII.

Pii affectus ex L. 4 de Imit.

Ante missam.

Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos, dicit Dominus. *Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Accipite et comedite, hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo.*

1. Hæc sunt verba tua, Christe, veritas æterna. Quia ergo tua sunt, gratanter mihi et fideliter sunt accipienda.... excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis et dilectionis; sed terrent me delicta propria; et ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia mea... Jubes ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem; ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam et gloriam. *Venite*, inquis, *ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos*. O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris: quod tu, Domine, Deus meus, egenum et pauperem invitas ad communionem tui sanctissimi corporis! Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere? Ecce cœli cœlorum te non capiunt, et tu dicis: *Venite ad me, omnes*. Quid sibi vult ista piissima dignatio, et tam amicabilis invitatio? Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpius offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur angeli et archangeli, metuunt sancti et justi; et tu dicis: *Venite ad me, omnes*. Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet? et nisi tu juberes, quis accedere tentaret?... Gratias tibi, Jesu bone,

pastor æterne, qui nos pauperes et exules dignatus es corpore et sanguine tuo reficere, et ad hæc mysteria percipienda etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo : *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.* I. 4. c. 1.

2. Super bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens et sitiens ad fontem vitæ, egenus ad regem cœli, servus ad Dominum, desolatus ad meum pium consolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Tu nosti servum tuum, et scis quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, et gratiam ago propter nimiam charitatem, propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita; ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, et humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri jussisti, placet et mihi dignatio tua; et utinam iniquitas mea non obsistat!... Ecce in te est totum quod desiderare possum et debeo; in te salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus et gloria: *lætifica* ergo hodie *animam servi tui : quoniam ad te*, Domine Jesu, *animam meam levavi*. Desidero te nunc devote ac reverenter suscipere, cupio te in domum meam introducere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Trade te mihi, et sufficit. Nam præter te, nulla consolatio valet. Sine te esse nequeo, et sine visitatione tua vivere non valeo *C.* 2 *et* 3.

3. O felix mens et beata anima, quæ te Dominum suum, meretur devote suscipere, et in tua susceptione spirituali gaudio repleri! O quam magnum suscipit Dominum! quam dilectum inducit hospitem! quam jucundum recipit socium! quam fidelem acceptat amicum! quam speciosum et nobilem am-

plectitur sponsum, præ omnibus dilectis et super omnia desiderabilia amandum! Sileant a facie tua; dulcissime dilecte mi, cœlum et terra, et omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent et decoris ex dignatione tuæ est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus sapientiæ non est numerus... Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua, ex intimo affectu lacrymas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare. Sed ubi est hæc devotio? Ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio? Certe in conspectu tuo et sanctorum angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet, et ex gaudio flere; habeo enim te in sacramento vere præsentem, quamvis aliena specie occultatum. *Cap.* 3 *et* 11.

4 Quando recordor devotorum aliquorum ad sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione et affectu accedentium, tunc sæpius in me ipso confundor, et erubesco quod ad altare tuum et sacræ communionis mensam, tam tepide et frigide accedo; quod ita aridus et sine affectione cordis maneo, quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus et illectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio communionis, et sensibili cordis amore, a fletu se non potuerunt abstinere; sed ore cordis et corporis ad te, Deum, fontem vivum, medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes temperare nec satiare, nisi corpus tuum cum omni jucunditate et spirituali aviditate accepissent. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ! isti enim veraciter cognoscunt Dominum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Jesu ambulante cum eis. Longe est a me sæpe talis affectus et devotio, tam vehemens amor et ardor. Esto mihi propitius, Jesu bone, dulcis et benigne; et concede pauperi

mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra communione sentire, ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate proficiat; et charitas semel perfecte accensa et cœlestis manna experta nunquam deficiat. Potens est autem misericordia tua etiam gratiam desideratam mihi præstare, et in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui advenerit, me clementissime visitare. Etenim licet tanto desiderio tam spiritualium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magis inflammati desiderii desiderium habeo, orans et desiderans omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari. *Cap.* 14.

5. Et licet indignus sim omnes illos devotionis sensus habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem. Sed et quæcumque potest mens pia concipere et desiderare, hæc omnia tibi cum summa veneratione ac intimo favore præbeo et offero. Nihil opto mihi reservare, sed me et omnia mea tibi sponte et libentissime immolare, Domine, Deus meus, creator meus et redemptor meus; cum tali affectu, reverentia, laude et honore; cum tali gratitudine, dignitate et amore; cum tali fide, spe et puritate, te affectu hodie suscipere, sicut te suscepit et desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium humiliter ac devote respondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*... Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitæ laudationis et immensæ benedictionis, quæ tibi, secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur. Hæc tibi reddo et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias et

laudes, omnes cœlestes spiritus et cunctos fideles tuos precibus et affectibus invito et exoro. *Cap.* 17.

6. O dulcissime atque amantissime Domine! quem nunc devote desidero suscipere; tu sis infirmitatem meam et necessitatem quam patior; in quantis malis et vitiis jaceo; quam sæpe sum gravatus, tentatus, turbatus et inquinatus. Pro remedio ad te venio; pro consolatione et levamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, et qui solus potes me perfecte consolari et adjuvare. Tu scis quibus bonis indigeo præ omnibus, et quam pauper sum in virtutibus. Ecce sto ante te, pauper et nudus, gratiam postulans et misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia infirma et creata in contemptum et oblivionem. Erige cor meum ad te in cœlum, et ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in seculum; quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum. Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas et in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis et liquefactionem ardentis amoris! Ne patiaris me jejunum et aridum a te recedere; sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te arderem, et in me ipso deficerem; cum tu sis ignis semper ardens et nunquam deficiens, amor corda purificans et intellectum illuminans? *Cap.* 16.

Post missam.

1. O dulcissime et benignissime Jesu! quanta

tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! O quam salutare et utile consilium tuum, cum illud instituisti! Quam suave et jucundum convivium, cum te ipsum in cibum donasti! O quam admirabilis operatio tua, Domine! Quam potens virtus tua, quam infallibilis veritas tua! Dixisti enim, et facta sunt omnia; et hoc factum est quod ipse jussisti. *Cap.* 2.

2. Mira res, et fide digna ac humanum vincens intellectum, quod tu, Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer contineris, sine consumptione a sumente manducaris! Tu, Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per sacramentum tuum habitare in nobis; conserva cor meum et corpus immaculatum, ut læta et pura conscientia sæpius valeam tua celebrare mysteria, et ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipue honorem et memoriale perenne sanxisti et instituisti. *Ibid.*

3. Lætare, anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere et solatio singulari in hac lacrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc mysterium recolis et Christi corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis et particeps omnium meritorum Christi efficeris. Charitas etenim Christi nunquam minuitur, et magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, et magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare. Ita magnum, novum et jucundum tibi videri debet, cum celebras aut missam audis, ac si eodem die Christus primum in uterum Virginis descendens, homo factus esset; aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur et moreretur. *Ibid.*

4. Unde et omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac super-

naturales illuminationes, et cœlicas visiones tibi offero et exhibeo, Domine Jesu, cum omnibus virtutibus et laudibus, ab omni creatura in cœlis et in terra celebratis et celebrandis, pro me et omnibus mihi in oratione commendatis, quatenus ab omnibus digne lauderis et in perpetuum glorificeris. Laudent te universi populi, tribus et linguæ; et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa jubilatione et ardenti devotione magnificent. Et quicumque reverenter ac devote altissimum sacramentum tuum celebrant et plena fide recipiunt, gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur, et pro me peccatore suppliciter exorent; cumque optata devotione ac fruibili unione potiti fuerint, et bene consolati ac mirifice refecti, de sacra mensa abcesserint, mei pauperis recordari dignentur. *Cap.* 17.

5. Quis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, et aperiam tibi cor meum, et fruar te, sicut desiderat anima mea; et jam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat vel respiciat; sed tu solus mihi loquaris, et ego tibi sicut solet dilectus ad dilectum loqui, et amicus cum amico convivari?... *Inveni quem diligit anima mea; tenui eum nec dimittam.* Hoc oro, hoc desidero, bone Jesu, ut tibi totus uniar, cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram communionem ac frequentem celebrationem cœlestia et æterna sapere discam. Ah! Domine Deus, quando ero tecum totus unitus et absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me et ego in te, et sic nos pariter in unum manere concede. *Cap.* 13.

6. Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Vere tu pacificus meus, in quo pax summa et requies vera; extra quem labor, et dolor, et infinita miseria. Vere tu es Deus absconditus, et consilium tuum non est cum impiis, sed cum humi-

libus et simplicibus sermo tuus. O quam suavis est spiritus tuus, Domine, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de cœlo descendente, illos reficere dignatus es! Vere non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu, Deus noster, ades universis fidelibus tuis; quibus ad quotidianum solatium et cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum et fruendum. *Cap.* 13.

7. Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs christiana, aut quæ creatura sub cœlo tam dilecta, ut anima devota ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa! O ineffabilis gratia! O admirabilis dignatio! O amor immensus homini singulariter impensus! Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia? Non est aliud quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam et intime conjungam. Tunc exsultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicit mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare, Domine, manere mecum; ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum. *Ibid.*

8. Multa bona largitus es, et adhuc sæpius largiris in sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ et totius dator consolationis internæ. Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, et de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas et illustras, ut qui anxii primum et sine affectione se ante communionem senserant, postea refecti cibo potuque cœlesti, in melius se mutatos inveniant..... Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore

cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor et premor; et non est qui adjuvet, non est qui liberet et salvum faciat, nisi tu, Domine Deus, salvator meus, cui me committo et omnia mea, ut me custodias et perducas in vitam æternam. Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui, qui corpus tuum in cibum, et sanguinem in potum mihi dedisti. Præsta, Domine Deus, salutaris meus, ut, cum frequentatione mysterii tui, crescat meæ salutis et devotionis affectus. *Cap.* 4.

9. Offero quoque tibi, dulcissime et benignissime Jesu, omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, superiorum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum et eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt, et qui orationes et missas pro se suisque omnibus dici a me desideraverunt et petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive jam seculo defuncti sint, ut omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a pœnis, advenire sentiant; et ut, ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persolvant. Offero etiam tibi preces et hostias placationis pro illis specialiter qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt vel aliquod damnum aut gravamen intulerunt; pro his quoque hominibus quos ego aliquando contristavi, conturbavi, gravavi et scandalizavi verbis, factis, scienter vel ignoranter; ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra et mutuas offensiones. Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram et disceptationem, quidquid potest charitatem lædere et fraternam dilectionem minuere. Miserere, miserere, Domine, misericordiam tuam poscentibus; da gratiam indigentibus, et fac nos tales exis-

tere ut simus digni gratia tua perfrui, et ad vitam proficiamus æternam. Amen. *Cap.* 9.

Aspirationes post missam, sæpe per diem repetendæ.
Ex. Card. Bona.

Quis me separabit a charitate tua, Domine Deus meus? Non timor mortis, quia tu es vita mea; non amor mundi, quia ipsum sperno et omnes pompas ejus; non tribulatio, quia tu, dum tribulor, mecum es; non fames, non nuditas, non paupertas, quia tu es cibus meus, operimentum meum et divitiæ meæ; non persecutio, non gladius, quia hæc dulcia mihi sunt propter te; non creaturæ, quia ante te nihil sunt.

Quando educes me de isto carcere, cui te relicto adhæsit anima mea? Quando trahes me post te, captum specie tua et pulchritudine tua? Quando mihi et toti mundo mortuus ero, ut in te solo vivam, et tu vivas in me?

O si semper te amarem, te semper possiderem, a te nunquam discederem, in te prorsus converterer!

Quid possum extra te desiderare, cum in te sint omnia bona? Nimis avarus est cui tu non sufficis.

O amor! qui omnia potes, quando facies ut diligam te toto corde, tota anima, totis viribus?

Quid mihi est in cœlo, et a te quid volui super terram? Jam plenum est desiderium meum, plenum gaudium cordis mei, quia tu es plenitudo mea, omne bonum et desiderium meum.

Refice, Domine, esurientem animam meam; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina cæcitatem meam claritate presentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia infima et creata in contemptum et oblivionem.

Erige cor meum ad te in cœlum, et ne permittas me vagari super terram.

Penetret, quæso, hujus sacramenti virtus omnia

intima mea; et quidquid in me pravum, quidquid vitiosum est, mortificet et eradicet.

In te, Jesu suavissime, sit omnis delectatio mea; tædeat me gaudii quod est sine te; amara mihi sit omni quies, quæ non est in te.

Emitte ex te, benignissime Jesu, amoris tui radios qui me succendant, et quidquid terrenum in me est comburant et consumant, ut igne inextinguibili charitatis tuæ ardeam, et vetus in me homo totus deficiat.

Utinam me rapiat ignita vis amoris tui, quæ me transformet in te, et in te absorbeat, ac me tecum unum efficiat!

LITANIÆ DEVOTISSIMÆ

ANTE VEL POST SACRUM.

In sanctis constituit nobis Deus præsidium. Sanctus Leo.

Hi sunt fratrum amatores et populi Israel; hi sunt qui multum orant pro populo et universa sancta civitate. 2. Machab. 15.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.

Pater de cœlis *Deus*, qui sic dilexisti mundum, ut filium tuum unigenitum dares, miserere mei, ut in ipsum credens, eumque sequens, dignus sim qui in sacrificium tibi illum offeram.

Fili redemptor mundi *Deus*, qui te pro nobis in ara crucis obtulisti Deo patri hostiam puram et immaculatam, et qui dedisti nobis carnem tuam ad manducandam, et sanguinem tuum ad bibendum, miserere mei, ut tantum semper tractem mysterium ea reverentia et honore, ea devotione et timore quibus oportet et decet.

Spiritus Sancte Deus, cujus ineffabili virtute beata virgo Maria Christum Dominum concepit et peperit, miserere mei, ut ego quoque eumdem Dominum ac Deum meum sincero affectu ac puro corde in hoc sacramento concipere, et deinceps sanctis operibus palam ostendere valeam.

Sancta Trinitas, unus Deus qui, pro infinita clementia, me indignum peccatorem ad sacrum altaris ministerium vocare dignatus es; miserere mei, ut tam sancta vocatione digne ambulem, omnibus ornatus virtutibus.

Sancta Maria, de cujus utero Dei Verbum, angelo nuntiante, carnem suscepit, quam ego indignus offerre et sumere intendo; ora pro me, ut hæc sanctissima caro efficiatur mihi salus et vita.

Omnes *sancti angeli et archangeli*, qui Filium Dei propter nos hominem factum, humiliter adorastis, jamque regnanti in cœlis semper ad ministerium assistitis; orate pro me, ut bonus ejusdem minister effectus, gradum bonum mihi acquiram, et multam fiduciam in fide.

Omnes *sancti prophetæ et patriarchæ*, qui variis typis, figuris et umbris, hujus sacrificii et sacramenti mysteria præfigurastis, et ad Messiam ingenti desiderio, multis votis ac suspiriis anhelastis; orate pro me, ut illo ad altare fruens eam reportem gratiam et salutem, de qua exquirentes prophetastis.

Omnes *sancti apostoli*, qui primi ex hominibus a Christo assumpti estis ad offerendum sanctissimum legis novæ sacrificium; orate pro me ut, ad idem munus electus, sollicite curem meipsum probabilem exhibere Deo.

Omnes *sancti evangelistæ*, qui institutionem hujus sacramenti illustri testimonio asseruistis, orate pro me, ut ad illud cum fide, timore et dilectione semper accedam.

Omnes *sancti discipuli Domini*, qui una cum primis fidelibus perseverantes eratis quotidie in communicatione fractionis panis, ita ut credentium esset cor unum et anima una; orate pro nobis ut et nos qui de uno pane et de uno calice participamus, non nisi in unione pacis et vinculo charitatis ad sacramentum pacis et amoris accedamus, ut unanimes uno ore honorificemus Deum et Patrem, et Dominum Jesum Christum qui est pax nostra.

Omnes *sancti innocentes*, qui Christo recens nato tenella corpora vestra, et ipsos infantiæ atque innocentiæ annos, novelli martyres consecrastis; orate pro me ut ego ingrediar in innocentia mea ad altare Dei, et una cum hoc sacrificio seu sacramento meipsum Deo meo hostiam vivam, sanctam et placentem offerre valeam.

Omnes *sancti martyres*, qui Christo, regi martyrum, corpus et vitam in passione litanti, vicem quam potuistis per martyrium rependistis; orate pro me ut spirituali martyrio mortificans membra mea super terram, digne mortis ejus celebrem mysterium.

Omnes *sancti pontifices et confessores*, sacerdotes Domini, qui digna sacrorum oblatione et communione, omni benedictione cœlesti et gratia repleti estis; orate pro me ut a sancta mensa recedam, charitatis ignem spirans, et diabolo, divina virtute, terribilis factus.

Omnes *sancti monachi et eremitæ*, quibus dignus non erat mundus, quique per divini participationem mysterii, deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum, per patientiam cucurristis ad propositam coronam; orate pro me ut nec mundum, neque ea quæ in mundo sunt diligens, dignus eisdem efficiar repromissionibus.

Omnes *sanctæ virgines et viduæ*, quæ per casti-

tatis studium, dignum Filio Dei in vobis habitaculum præparastis; orate pro me ut et ego; expurgatis omnibus quæ ejus displicent majestati, jucundum ei in corde meo exhibeam hospitium.

Omnes *sancti et sanctæ Dei*, qui beatifica jam visione aspicitis, honoratis et adoratis, quem nos hic interim non nisi sub speciebus, et quasi in ænigmate videmus; intercedite pro me ut, per salutiferum hujus sacramenti usum, vestro tandem dignus consortio inveniar. Amen.

OREMUS.

Deus, qui nobis sub sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue, quæsumus, intercedentibus omnibus sanctis tuis, ita nos corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Pietate tua, quæsumus, Domine, nostrorum solve vincula peccatorum, et intercedente beata Maria semper Virgine, cum omnibus sanctis tuis, nos famulos tuos, benefactores nostros, atque loca nostra in omni sanctitate custodi; omnesque consanguinitate, affinitate atque familiaritate nobis conjunctos a vitiis purga, virtutibus illustra, pacem et salutem nobis tribue; hostes visibiles et invisibiles remove, carnalia desideria repelle, aerem salubrem et terræ fertilitatem indulge, amicis et inimicis nostris charitatem largire, atque urbem hanc N. cum omnibus in ea habitantibus ab omni peste, infideliumque et hæreticorum feritate et potentia illæsam conserva; et omnibus fidelibus vivis et defunctis, in terra viventium vitam et requiem æternam concede; et nostrum pontificem N. Antistitem N. Regem N., omnes prælatos, et cunctum populum christianum ab omni

adversitate custodi, et benedictio tua sit super nos semper. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

FERIA II.

LITANIÆ PRO FIDELIBUS DEFUNCTIS.

Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur. 2 Mach. 12, ℣. 46.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere omnium fidelium defunctorum.
Fili, redemptor mundi, Deus, miserere.
Spiritus Sancte, Deus, miserere.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere.
Sancta Maria, ora pro fidelibus defunctis.
Sancta Dei Genitrix, ora.
Sancta Virgo virginum, ora.
Sancte Michael, ora.
Omnes sancti angeli et archangeli, orate.
Sancte Joannes Baptista, ora.
Sancte Joseph, ora.
Omnes sancti patriarchæ et prophetæ, orate.
Sancte Petre, ora.
Sancte Paule, ora.
Sancte Joannes, ora.
Omnes sancti apostoli et evangelistæ, orate pro fidelibus defunctis.
Sancte Stephane, ora.
Sancte Laurenti, ora.
Omnes sancti martyres, orate.
Sancte Gregori, ora.
Sancte Ambrosi, ora.
Omnes sancti pontifices et confessores, orate.
Sancta Maria Magdalena, ora.

Sancta Catharina, ora.
Omnes sanctæ virgines et viduæ, orate.
Omnes sancti et sanctæ Dei, intercedite pro fidelibus defunctis.
Propitius esto, parce eis, Domine.
Propitius esto, exaudi nos, Domine.
Ab omni malo libera eos, Domine.
Ab ira tua libera.
A flamma ignis libera.
A regione umbræ mortis libera.
Per immaculatam conceptionem tuam, libera.
Per nativitatem, libera.
Per dulcissimum nomen tuum, libera.
Per multitudinem miserationum tuarum, libera.
Per acerbissimam passionem tuam, libera.
Per sanctissima vulnera tua, libera.
Per pretiosissimum sanguinem tuum, libera.
Per ignominiosam mortem, qua nostram moriendo destruxisti, libera eos, Domine.
Peccatores, te rogamus, audi nos.
Qui peccatricem absolvisti et latronem exaudisti, te rogamus, audi nos.
Qui salvandos salvas gratis, te rogamus.
Ut parentes, propinquos et benefactores nostros omnibus peccatis et pœnis suis absolvas, te rog.
Ut omnium fidelium defunctorum, quorum specialis memoria in terris non habetur, meminisse et miserere digneris, te rogamus.
Ut omnibus in Christo quiescentibus locum refrigerii, lucis et pacis indulgeas, te rogamus.
Ut luctum eorum in gaudium convertas, te rog.
Ut desiderium ipsorum adimplere digneris, te rog.
Ut facias eos plenius benedicere te, et sacrificium tibi laudis tuæ offerre, te rogamus.
Ut eos in tuorum societate constituas electorum, te rog.
Fili Dei, te rogamus.

Fons pietatis, te rogamus.
Qui claves habes mortis et inferni, te rogamus.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis req.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis req.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis requiem sempiternam.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Pater noster, etc.
℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos a malo.
℣. A porta inferi
℟. Erue animas eorum.
℣. Requiescant in pace.
℟. Amen.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

OREMUS.

Deus, qui, inter apostolicos sacerdotes, famulos tuos pontificali seu sacerdotali fecisti dignitate vigere; præsta, quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio.

Deus, veniæ largitor et humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, ut nostræ congregationis fratres, propinquos et benefactores, qui ex hoc seculo transierunt, beata Maria semper Virgine intercedente, cum omnibus sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas.

Fidelium, Deus, omnium conditor et redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indulgentiam quam semper optaverunt piis supplicationibus consequantur. Qui vivis et regnas, Deus, in secula seculorum. Amen.

FERIA III.

LITANIÆ SANCTORUM ANGELORUM.

Habetote familiares angelos, et frequentate eos sedula cogitatione et devota oratione. S. Bern. in Ps. *Qui habitat.*

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, redemptor mundi, Deus, miserere.
Spiritus Sancte Deus, miserere.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere.
Sancta Maria, regina angelorum, ora pro nobis.
Sancte Michael, qui populo Dei semper defensor fuisti, ora.
Sancte Gabriel, qui incarnationis Verbi divini nuncius extitisti, ora.
Sancte Raphael, qui Tobiam salvum duxisti et reduxisti, ora.
Sancti seraphim, orate.
Sancti cherubim, orate.
Sancti throni, orate.
Sanctæ dominationes, orate.
Sanctæ virtutes, orate.
Sanctæ potestates, orate.
Sancti principatus, orate.
Sancti archangeli, orate.
Sancti angeli, orate.
Qui excelsum magni Dei thronum circumstatis, orate pro nobis.
Qui jugiter Deo sanctus, sanctus, sanctus, concinitis, orate.
Qui semper faciem Patris qui in cœlis est videtis, orate.

Qui hominum curam et custodiam a Deo mandatam accepistis, orate.
Qui Loth cum suis de medio impiorum eduxistis, orate.
Qui Jacob de cunctis malis eruistis, orate.
Qui Moysi legem Dei tradidistis, orate.
Qui, nato Salvatore, gloriam Deo et pacem hominibus gratulando decantastis, orate.
Qui Christo in deserto, post depulsum tentatorem, ministrastis, orate.
Qui Lazarum in sinum Abrahæ deportastis, orate.
Qui Dei famulos ex carceribus et aliis vitæ periculis sæpe liberastis, orate.
Qui sanctis martyribus in tormentis sæpius solatio fuistis, orate.
Qui orantium preces ad Deum defertis, orate.
Qui super uno peccatore pœnitentiam agente gaudetis, orate.
Qui super regna et provincias constituti estis, orate.
Qui cum Christo in majestate sua ad judicandum procedente venturi estis, orate.
Administratorii spiritus, qui capientibus hereditatem salutis, in ministerium missi estis, orate.
Ministri Dei, qui facitis voluntatem ejus, orate.
Omnes sancti beatorum spirituum ordines, orate.
A cunctis periculis, per sanctos angelos tuos, libera nos, Domine.
Ab insidiis diaboli, per sanctos angelos tuos, libera.
Ab omni peccato, per sanctos angelos tuos, libera.
A subitanea et improvisa morte, per sanctos angelos tuos, libera nos, Domine.
Peccatores, te rogamus, audi nos.
Per sanctos angelos tuos, te rogamus.
Ut nobis parcas, te rogamus.
Ut nobis indulgeas, te rogamus.
Ut ecclesiam tuam regere et conservare digneris, te rog.

Ut reipublicæ christianæ pacem et unitatem largiri digneris, te rogamus.
Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, te rogamus.
Ut in hora mortis nostræ sanctos angelos tuos ad nos mittere digneris, te rogamus.
Ut post mortem animas nostras per manus sanctorum angelorum recipere, et æterna beatitudine donare digneris, te rogamus.
Fili Dei, te rogamus, audi nos.
Agnus Dei, etc.
℣. Omnes sancti beatorum spirituum ordines, orate.
℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

ORATIO.

Deus, qui miro ordine angelorum ministeria hominumque dispensas, concede propitius, ut a quibus tibi ministrantibus in cœlo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per Christum, etc.

Oratio ad sanctum Michaelem archangelum.

O sancte Michael archangele, cœlestis militiæ princeps, qui semper stas in adjutorium populo Dei, et præliatus es cum magno dracone, serpente antiquo, eumque projecisti de cœlo, et Ecclesiam Dei fortiter propugnas, ut portæ inferi non possint prævalere adversus eam; oro te ex intimo corde, ut et mihi adsis in hoc difficili et ancipiti prælio, quod mihi fragili et inermi creaturæ cum eodem hoste gerendum est. Tu esto mecum, princeps fortissime, ut superbo draconi quem tu virtute divina gloriose vicisti, quemque Christus supremus rex noster in assumpta nostra natura prostravit, fortiter resistere, eique feliciter prævalere possim; et ita de hoste triumphans, una tecum et cum sanctis angelis jugiter laudem clementiam Dei, qui quidem angelis

malis, post peccati ruinam, justo judicio negavit misericordiam; nobis tamen hominibus, post lapsum, tam misericorditer resurgere dedit ad gratiam.

Oratio ad sanctum angelum custodem.

O angele Dei! qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, (hodie) vel (hac nocte) illumina, custodi, rege et guberna, et in hora mortis protege.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te.

℟. Ut custodiant te in omnibus viis tuis.

OREMUS.

Omnipotens sempiterne Deus, qui me, licet indignum, ad imaginem tuam creasti, et angelum tuum sanctum ad mei custodiam deputasti; da mihi servo tuo, illius ductu et custodia, malorum omnium, tam animæ quam corporis, pericula feliciter pertransire, et post hujus vitæ curriculum, cum illo ad æterna gaudia pervenire. Per Christum, etc.

Alia oratio ad eumdem.

Quantum debeo, o sancte angele! communi nostro Domino et parenti, qui te mihi dedit ut duceres, videns, cæcum, sapiens, stultum, fortis, imbecillem, gnarus viæ, ignarum, et quidem inter tot pericula et præcipitia! O quoties me discriminibus exemisti! Quoties ad interitum ruentem servasti! Maximas tibi gratias ago pro eo quod præstas mihi quotidie; et enixe oro atque obtestor ut servare me ac tueri pergas, abducas a malo, impellas ad bonum; coge etiam nolentem, adjuva volentem, sustine euntem; denique sic ducito, ut tandem ad beatitudinem perducas, qua tu semper jam frueris; ut quemadmodum hic tuus fui pupillus et cliens, sim illic civis et socius; et gaudeas creditam commissamque tuæ curæ animam tam felici portui appulisse. *Amen.*

FERIA IV.

LITANIÆ SANCTI JOSEPH,

Sponsi genitricis Dei Mariæ.

Ite ad Joseph. (Gen. 41, ℣. 55.) *Constituit eum dominum domus suæ, et principem omnis possessionis suæ.* Ps. 104, ℣. 21.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, redemptor mundi, Deus, miserere.
Spiritus Sancte, Deus, miserere.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere.
Sancta Maria, sponsa sancti Joseph, ora pro nobis.
Sancte Joseph, in sponsum Mariæ præ omnibus electe, ora pro nobis.
Sancte Joseph, ineffabilibus benedictionibus dotate, ora pro nobis.
Sancte Joseph, patriarcharum culmen, ora.
Sancte Joseph, adjutorium Mariæ simillimum, ora.
Sancte Joseph, vir virgo Virginis matris, ora.
Sancte Joseph, antesignane virginei conjugii, ora.
Sancte Joseph, solatium Dei genitricis, ora.
Sancte Joseph, Fili David, ora.
Sancte Joseph, cujus filius dici et putari dignatus est Filius Dei, ora.
Sancte Joseph, cui Dominus universorum se subjecit, ora pro nobis.
Sancte Joseph, *quem tanquam alterum David Deus invenit secundum cor suum,* (S. Bern.) ora.
Sancte Joseph qui dignus habitus es *cui tuto committeret Deus secretissimum atque sacratissimum cordis sui arcanum,* (idem.) ora.
Sancte Joseph, *cui datum est non ignarum esse mysterii quod nemo principum hujus seculi agnovit,* (idem.) ora.

Sancte Joseph, *qui quod multi reges et prophetæ voluerunt videre ac audire, et non viderunt, nec audierunt, meruisti non solum videre et audire, sed etiam portare, deducere, amplecti, deosculari, nutrire et custodire*, (S. Bern.) ora.

Sancte Joseph, Christi pueri, post Virginem, adorator prime, ora.

Sancte Joseph, moderator incarnatæ sapientiæ, ora.

Sancte Joseph, nutritie Pastoris universi, ora.

Sancte Joseph, organum Verbi silentis, ora.

Sancte Joseph, custos thesauri cœlorum, ora.

Sancte Joseph, redemptor redemptoris oblati, ora.

Sancte Joseph, salvator Salvatoris mundi, ora.

Sancte Joseph, dux Rectoris omnium, ora.

Sancte Joseph, hospes Dei peregrinantis, ora.

Sancte Joseph, coadjutor magni consilii, ora.

Sancte Joseph, caput nobilissimæ et sanctissimæ familiæ, ora.

Sancte Joseph, qui rex et regina cœlorum servierunt, ora.

Sancte Joseph, Jesu et Mariæ singulariter dilecte, ora.

Sancte Joseph, cui *par in terra non est natus*, (Eccl. 49.) ora.

Sancte Joseph, *tanto melior angelis effecte, quanto differentius præ illis nomen hereditasti*, ora.

Sancte Joseph, *cui gratiam Jesus et Maria vultu, voce, vita et continua conversatione per tot annos afflarunt*, ora.

Sancte Joseph, *in castitate mundissime*, (S. Bern.) ora.

Sancte Joseph, *in humilitate profundissime*, (id.) ora.

Sancte Joseph, *in charitate ardentissime*, (id.) ora.

Sancte Joseph, *in contemplatione altissime*, (id.) ora.

Sancte Joseph, *vir juste atque perfecte*, (Eccl. 44.) ora.

Sancte Joseph, pretiosissima inter brachia Christi et Mariæ morte functe, ora.

Sancte Joseph, qui cum Christo, inter alios, resurrexisti, ora.

Sancte Joseph, qui corpore et animo peculiaribus gloriæ donis frueris, ora.

Sancte Joseph, qui solio Matris et Filii tam proxime assides, ora.

Sancte Joseph, *in salutem electorum Dei maxime,* (Eccl. 46.) ora.

Sancte Joseph, *princeps fratrum,* (c. 49.) ora.

Sancte Joseph, *firmamentum gentis,* (ibid.) ora.

Sancte Joseph, *stabilimentum populi,* (ibid:) ora.

Sancte Joseph, protector morientium, ora.

Sancte Joseph, præsidium nostrum, ora.

Agnus Dei, etc.

Ant. Beatus ille servus quem constituit Dominus suæ Matris solatium, suæ carnis nutritium, solum denique in terris magni consilii coadjutorem *fidelissimum.*

℣. Ora pro nobis, sancte Joseph.

℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Sanctissimæ genitricis tuæ sponsi, quæsumus, Domine, meritis adjuvemur; ut quod possibilitas nostra non obtinet, ejus nobis intercessione donetur. Qui vivis et regnas in secula seculorum. *Amen.*

Alia oratio.

Ant. Fecit me Dominus quasi Patrem regis, et Dominum universæ terræ; venite ad me, et ego dabo vobis omnia bona.

℣. Sancte Joseph, noli despicere animam meam.

℟. Et animas servorum tuorum.

OREMUS.

Custodi nos, Domine, protectione perpetua qui beatum Joseph unigenito tuo nutritium et Virgini

matri custodem providisti. Per eumdem Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Alia oratio.

Ave, Joseph, gratia plene; Jesus et Maria tecum; benedictus tu in hominibus, et benedictus fructus sponsæ tuæ, Jesus. Sancte Joseph, pater nutritie Jesu, et beatæ virginis Mariæ sponse, ora pro nobis clientibus tuis, nunc et in hora mortis nostræ. *Amen.*

℣. Magna et gloria ejus in salutari tuo, Domine.

℟. Gloriam et magnum decorem imposuisti super eum.

OREMUS.

Fac nos, Domine, genitricis tuæ sponsi merita digne recolere; virtutes ejus, puritatis, charitatis et vitæ absconditæ, perpetuo imitari; ut ejus apud te intercessione, omnia nobis adversantia, in hora mortis superare valeamus, et ad te feliciter pervenire. Qui vivis et regnas, etc.

Alia oratio.

Magne Joseph, Fili David,
Custos date Virgini,
Quem et Virgo nuncupavit
Patrem Christi Domini.
Qui fidelis servus Dei
Datus et familiæ,
Precor, velis curam mei,
Tanquam pater gerere.

℣. Invenit Joseph gratiam coram Domino suo.

℟. Et ministrabat ei.

OREMUS.

Præsta, quæsumus, omnipotens Deus, ut sicut beatus Joseph unigenito tuo, nato de Maria virgine suis manibus reverenter ministrare meruit, ita nos facias cum cordis munditia tuis altaribus deservire. Per eumdem Christum, etc.

FERIA V.

LITANIÆ
Sanctissimi sacramenti.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, redemptor mundi, Deus,
Spiritus Sancte, Deus,
Sancta Trinitas, unus Deus,
Panis vive, qui de cœlo descendisti,
Deus abscondite et salvator,
Frumentum electorum,
Vinum germinans Virgines,
Panis pinguis et deliciæ regum,
Juge sacrificium,
Oblatio munda,
Agnus absque macula,
Mensa purissima,
Angelorum esca,
Manna absconditum,
Memoria mirabilium Dei,
Panis supersubstantialis,
Verbum caro factum,
Habitans in nobis,
Hostia sancta,
Calix benedictionis,
Mysterium fidei,
Præcelsum et venerabile sacramentum,
Sacrificium omnium sanctissimum,
Vere propitiatorium pro vivis et defunctis,
Cœleste antidotum, quo a peccatis præservamur,
Stupendum supra omnia miraculum,
Sacratissima dominicæ passionis commemoratio

Miserere nobis.

Donum transcendens omnem plenitudinem,
Memoriale præcipuum divini amoris,
Divinæ affluentia largitatis,
Sacrosanctum et augustissimum mysterium,
Pharmacum immortalitatis,
Tremendum ac vivificum sacramentum,
Panis, omnipotentia Verbi, caro factus,
Incruentum sacrificium,
Cibus et conviva,
Dulcissimum convivium, cui assistunt angeli ministrantes,
Sacramentum pietatis,
Vinculum charitatis,
Offerens et oblatio,
Spiritualis dulcedo, in proprio fonte degustata,
Refectio animarum sanctarum,
Viaticum in Domino morientium,
Pignus futuræ gloriæ,

Miserere nobis.

Propitius esto, parce nobis, Domine.
Propitius esto, exaudi nos, Domine.
Ab indigna corporis et sanguinis tui susceptione, libera nos Domine.
A concupiscentia carnis libera.
A concupiscentia oculorum libera.
A superbia vitæ libera.
Ab omni peccandi occasione libera.
Per desiderium illud quo hoc pascha cum discipulis manducare desiderasti, libera.
Per summam humilitatem qua discipulorum pedes lavasti, libera.
Per ardentissimam charitatem qua hoc divinum sacramentum instituisti, libera.
Per sanguinem tuum pretiosum, quem nobis in altari reliquisti, libera.
Per quinque vulnera hujus tui corporis sacratissimi, quæ pro nobis suscepisti, libera.

Peccatores, te rogamus, audi nos.

Ut in nobis fidem, reverentiam et devotionem hujus admirabilis sacramenti augere et conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut ad frequentem usum eucharistiæ per veram peccatorum confessionem nos perducere digneris, te rog.

Ut nos ab omni hæresi, perfidia, ac cordis cæcitate liberare digneris, te rogamus.

Ut sanctissimi hujus sacramenti pretiosos et cœlestes fructus nobis impertiri digneris, te rogamus.

Ut in hora mortis nostræ hoc cœlesti viatico nos confortare et munire digneris, te rogamus.

Fili Dei, te rogamus, audi nos.

Agnus Dei, qui tollis, etc.

Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.

OREMUS.

Deus, qui nobis sub sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue, quæsumus, ita nos corporis et sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis, etc.

Alia oratio.

Ave, verum corpus, natum
De Maria Virgine;
Vere passum, immolatum
In cruce pro homine;
Cujus latus perforatum,
Unda fluxit cum sanguine:
Esto nobis prægustatum
Mortis in examine.
O Jesu dulcis! o Jesu pie!
O Jesu Fili Mariæ!

℣. Iste Deus meus.

℟. Et glorificabo eum.

OREMUS.

Tribue nobis, Domine, Deus, ut qui Jesum Christum, pro nobis natum de Virgine, et in cruce passum, sub sacramento præsentem esse credimus et confitemur, ex hoc divino fonte hauriamus sinceræ devotionis affectum. Per eumdem, etc.

Alia oratio.

Bone pastor, panis vere,
Jesu, nostri miserere.
Tu nos pasce, nos tuere,
Tu nos bona fac videre,
In terra viventium.
Tu qui cuncta scis et vales,
Qui nos pascis hic mortales,
Tuos ibi commensales,
Coheredes et sodales,
Fac sanctorum civium. *Amen.*

℣. Gustate et videte.

℟. Quoniam suavis est Dominus.

OREMUS.

Quæsumus, Domine Deus noster, ut nos, ad manducandum panem tuum, continua pietate renovare digneris; nec sine hoc æternæ vitæ pignore, ex præsenti seculo migrare permittas. Per Christum, etc.

℣. Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus.

℟. Et metuant eum omnes fines terræ.

OREMUS.

Sit nobis, Domine, fons omnis benedictionis et gratiæ, sacramentum corporis unigeniti tui, quo nos in hac peregrinatione sustentas; ut in fortitudine cibi illius usque ad montem sanctum tuum ambulantes, in tuo sinu quiescamus. Qui vivis, etc.

Oratio pro reparatione injuriarum Christo in sac. Euch. illatarum.

Ant. Domine, non secundum peccata nostra facias nobis, neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis. Domine, ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum : cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. Adjuva nos, Deus salutaris noster, et propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos; et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

℣. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

℟. Et salutare tuum da nobis.

OREMUS.

Gementes ac dolentes super cunctis abominationibus quæ fiunt in domo tua, propitius respice, misericors Deus, et pro contumeliis quibus in sacramento sui amoris impetitur Dominus Jesus, ipsum fac pro nobis esse apud te propitiationem. Qui tecum vivit.

Domine Jesu, qui zelo domus patris tui accensus vendentes et ementes de templo ejecisti, eumdem in nobis, per tua sacramenta (*quæ sumpsimus* aut *sumpturi sumus*) zelum accende; ut et commissa in domo tua scelera plangere, et committenda avertere satagamus. Qui vivis, etc.

Oratio ad sacrum cor Jesu.

O cor amoris victima,
Amore nostri saucium,
Mortalium spes ultima,
Solamen hic mœrentium.

Tu Trinitatis gloria,
Unit tibi se Filius,
Sunt Patris in te gaudia,
In te quiescit Spiritus.

Ave, admirabile cor Jesu; te laudamus, te benedicimus, te glorificamus, tibi gratias agimus, tibi cor nostrum offerimus, donamus et consecramus; accipe et posside illud totum; purifica, illumina et sanctifica, ut in ipso vivas et regnes in perpetuum. *Amen.*

℣. Jesu mitis et humilis corde.

℟. Fac cor nostrum secundum cor tuum.

OREMUS.

Respice, quæsumus, Domine, in faciem et in cor Christi tui; et sacris quibus ardet ignibus, ita corda nostra comburas, ut nihil nobis sapiat, nihil nos delectet, nihil nos alliciat, præter ipsum Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat, etc.

Domine Jesu Christe, qui ineffabiles cordis tui divitias Ecclesiæ sponsæ tuæ singulari dilectionis beneficio, aperire dignatus es; concede propitius, ut gratiis cœlestibus ex hoc divinissimo fonte manantibus corda nostra ditari ac recreari mereantur. Qui vivis, etc.

Oratio ad sacrum cor Mariæ.

Quam sancta Matris viscera!
Quam sancta sunt et ubera!
Regale sed cor omnibus
Miraculis præstantius.
Ave, cor admirabile,
Thesaurus orbis, omnia
Collata nobis cœlitus
Servans Dei mysteria.

℣. Cor Mariæ cordi Jesu simillimum.

℟. Fac cor nostrum secundum cor Jesu.

OREMUS.

Clementissime Deus, qui ad peccatorum salutem, et miserorum perfugium, cor immaculatum Mariæ divino cordi Filii ejus Jesu Christi charitate et misericordia simillimum esse voluisti; concede ut qui hujus dulcissimi et amantissimi cordis memoriam agimus, ejus intercessione ac meritis, secundum cor Jesu inveniri mereamur. Per eumdem, etc.

Domine, Jesu Christe, qui de virginalis uteri thalamo procedens in ejusdem intemeratæ virginis corde suaviter ac perpetuo quievisti; quæsumus ut, peractis corporis et sanguinis tui mysteriis, jugiter in cordibus nostris habitare digneris. Qui vivis, etc.

FERIA VI.

LITANIÆ SS. NOMINIS JESU.

Quas devote recitantibus Sixtus IV concessit 300 Indulgentiarum dies.

Turris fortissima nomen Domini; ad ipsum curret justus, et exaltabitur. Prov. 18, ỷ. 10.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Jesu, audi nos. Jesu, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, redemptor mundi, Deus,
Spiritus sancte, Deus,
Sancta Trinitas, unus Deus,
Jesu, fili Dei vivi,
Jesu splendor Patris,
Jesu candor lucis æternæ,
Jesu rex gloriæ,
Jesu sol justitiæ,
Jesu fili Mariæ virginis,
Jesu amabilis,
Jesu admirabilis,
Jesu Deus fortis,

Miserere nobis.

Jesu pater futuri seculi,
Jesu magni consilii angele,
Jesu potentissime,
Jesu patientissime,
Jesu obedientissime,
Jesu mitis et humilis corde,
Jesu amator castitatis,
Jesu amator noster,
Jesu Deus pacis,
Jesu auctor vitæ,
Jesu exemplar virtutum,
Jesu zelator animarum,
Jesu Deus noster,
Jesu refugium nostrum,
Jesu pater pauperum,
Jesu thesaurus fidelium,
Jesu bone pastor,
Jesu lux vera,
Jesu sapientia æterna,
Jesu bonitas infinita,
Miserere nobis.
Jesu via et vita nostra,
Jesu gaudium angelorum,
Jesu rex patriarcharum,
Jesu inspirator prophetarum,
Jesu magister apostolorum,
Jesu doctor evangelistarum,
Jesu fortitudo martyrum,
Jesu lumen confessorum,
Jesu puritas virginum,
Jesu gloria sacerdotum,
Miserere nobis.
Jesu corona sanctorum omnium, miserere nobis.
Propitius esto, parce nobis, Jesu.
Propitius esto, exaudi nos, Jesu.
Ab omni peccato libera nos, Jesu.
Ab ira tua libera nos, Jesu.
Ab insidiis diaboli libera nos, Jesu.

A spiritu fornicationis
A morte perpetua
A neglectu inspirationum tuarum
Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ,
Per nativitatem tuam,
Per infantiam tuam,
Per divinissimam vitam tuam,
Per labores tuos,
Per agoniam et passionem tuam,
Per crucem et derelictionem tuam,
Per languores tuos,
Per mortem et sepulturam tuam,
Per resurrectionem tuam,
Per ascensionem tuam,
Per gaudia tua,
Per gloriam tuam,
Per dulcissimam Virginem matrem tuam,

Libera nos, Jesu.

Agnus Dei, qui tollis, etc.
Jesu, audi nos; Jesu, exaudi nos.

℣. Sit nomen Domini benedictum.
℟. Ex hoc nunc et usque in seculum.

OREMUS.

Deus, qui gloriosissimum nomen Jesu Christi filii tui Domini nostri fecisti fidelibus tuis summo suavitatis affectu amabile, et malignis spiritibus tremendum atque terribile; concede propitius, ut omnes qui hoc nomen Jesu devote venerantur in terris, sanctæ consolationis dulcedinem in præsenti percipiant, et in futuro gaudium exsultationis et interminabilis beatitudinis obtineant in cœlis. Per eumdem.

Omnipotens sempiterne Deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo; ut in nomine dilecti Filii tui mereamur bonis operibus abundare.

Sancti nominis tui, Domine, timorem pariter et

amorem fac nos habere perpetuum, quia nunquam tua gubernatione destituis quos in soliditate tuæ dilectionis instituis. Qui vivis.

Sancti Gregorii de passione Domini breves precationes.

1. Domine Jesu Christe! adoro te in cruce pendentem, coronam spineam in capite portantem. Deprecor te ut tua crux liberet me ab angelo percutiente. Amen. *Pater. Ave.*

2. O Domine Jesu Christe! adoro te in cruce vulneratum, felle et aceto potatum. Deprecor te ut vulnera tua sint remedium animæ meæ. Amen. *Pater. Ave.*

3. O Domine Jesu Christe! rogo te per illam amaritudinem passionis tuæ quam in hora mortis sustinuisti, maxime tunc quando anima tua sanctissima de benedicto tuo corpore est egressa. Miserere animæ meæ in egressu suo de corpore meo, et perduc eam in vitam æternam. Amen. *Pater. Ave.*

4. O Domine Jesu Christe! adoro te in sepulcro positum, myrrha et aromatibus conditum. Deprecor te ut tua mors sit vita mea. Amen. *Pater. Ave.*

5. O Domine Jesu Christe! adoro te descendentem ad inferos, et tuos inde liberantem captivos. Deprecor te ut illuc nunquam me patiaris introire. Amen. *Pater. Ave.*

6. O Domine Jesu Christe! adoro te a morte resurgentem, et in cœlum ascendentem, sedentemque ad dexteram Patris. Deprecor te ut illuc te sequi, et tibi præsentari merea. Amen. *Pater. Ave.*

7. O Domine Jesu Christe! Pastor bone, justos conserva, peccatores justifica, omnibus fidelibus miserere, et propitius esto mihi misero et indigno peccatori. Amen. *Pater. Ave.*

Oratio.

Domine Jesu Christe, fili Dei vivi, pone passionem, crucem et mortem tuam inter judicium tuum et animam meam, nunc et in hora mortis meæ.

Largiri mihi digneris gratiam et misericordiam, vivis veniam, defunctis requiem, Ecclesiæ tuæ pacem, cunctisque peccatoribus vitam et gloriam sempiternam. Qui vivis et regnas.

Oratio de singulis articulis passionis.

Deus, qui pro redemptione mundi voluisti nasci, circumcidi, a Judæis reprobari, a Juda, traditore osculo tradi, vinculis alligari, sicut agnus innocens ad victimam duci, atque conspectibus Annæ, Caiphæ, Pilati et Herodis indecenter offerri, falsis testibus accusari, flagellis et opprobriis vexari, sputis conspui, spinis coronari, colaphis cædi, arundine percuti, facie velari, vestibus exui, cruci clavis affigi, in cruce levari, inter latrones deputari, felle et aceto potari, et lancea vulnerari. Tu Domine, per has sanctissimas pœnas tuas, quas ego indignus recolo, et per sanctam crucem et mortem tuam, libera me a pœnis infernis, et perducere digneris quo perduxisti latronem tecum crucifixum. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio ex septem ultimis verbis Christi in cruce pendentis.

Piissime Jesu, qui pro salute mea dignatus es nasci in stabulo, vivere in laboribus, et mori in cruce, dic Patri tuo pro me moriente: *Pater, dimitte illi;* sanctissimæ Matri tuæ: *Ecce filius tuus,* et animæ meæ: *Hodie mecum eris in paradiso.* Deus

meus, *Deus meus, ne derelinquas me. Sitio* ad fontem vitæ; *consummatur* tempus vitæ meæ; *in manus tuas commendo spiritum meum;* suscipe, Domine, serva et miserere. Amen.

SABBATO.

LITANIÆ BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

Quas devote recitantibus Sixtus IV concessit 200 Indulgentiarum dies.

Totum nos habere voluit Deus per Mariam. S. Bern.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, Redemptor mundi, Deus, miserere.
Spiritus Sancte, Deus, miserere.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix,
Sancta virgo virginum,
Mater Christi,
Mater divinæ gratiæ,
Mater purissima,
Mater castissima,
Mater inviolata,
Mater intemerata,
Mater amabilis,
Mater admirabilis,
Mater Creatoris,
Mater Salvatoris,
Virgo prudentissima,
Virgo veneranda,
Virgo prædicanda,
Virgo potens,

Ora pro nobis.

Virgo clemens,
Virgo fidelis,
Speculum justitiæ,
Sedes sapientiæ,
Causa nostræ lætitiæ,
Vas spirituale,
Vas honorabile,
Vas insigne devotionis,
Rosa mystica,
Turris Davidica,
Turris eburnea,
Domus aurea,
Fœderis arca,
Janua cœli,
Stella matutina,
Salus infirmorum,
Refugium peccatorum,
Consolatrix afflictorum,

Ora pro nobis.

Auxilium christianorum,
Regina angelorum,
Regina patriarcharum,
Regina prophetarum,
Regina apostolorum,
Regina martyrum,
Regina confessorum,
Regina virginum,
Regina sanctorum omnium,

Ora pro nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.

OREMUS.

Deus ineffabilis misericordiæ, qui non solum homo, sed etiam filius hominis fieri dignatus es, et mulierem matrem in terris habere voluisti, qui Deum patrem habebas in cœlis; da nobis, quæsumus, ejus memoriam devote celebrare, ejus maternitatem summe venerari, ac ejus super excellentissimæ dignitati humillime subesse, quæ de Spiritu Sancto concepit, te Virgo peperit, et te in terris sibi subditum habuit, Dominum nostrum Jesum Christum filium Dei unigenitum. Qui cum eodem Deo Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Ant. Sub tuum præsidium confugimus, sancta Dei genitrix; nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus; sed a periculis cunctis libera nos semper, virgo gloriosa et benedicta.

℣. Invoca Dominum, et loquere regi pro nobis.

℟. Et libera nos de morte. *Esth.* 15.

OREMUS.

Protege, Domine, famulos tuos subsidiis pacis; et beatæ Mariæ semper virginis patrociniis confidentes, a cunctis hostibus et periculis redde securos. Per Christum Dominum nostrum. *Amen.*

Prosa de B. V. M.

Inviolata, integra et casta es, Maria,
Quæ es effecta fulgida cœli porta.
O mater alma Christi charissima!
Suscipe pia laudum præconia.
Nostra ut pura pectora sint et corpora,
Te nunc flagitant devota corda et ora.
Tua per precata dulcisona,

Nobis impetres veniam per secula.
O benigna ! o regina ! o Maria !
Quæ sola inviolata permansisti.
℣. Benedicta tu inter mulieres.
℟. Et benedictus fructus ventris tui.

OREMUS.

Cordibus nostris, quæsumus, Domine, gratiam tuam benignus infunde, et intercedente sanctissima Dei genitrice Maria corpora nostra castitate, et mentes nostras humilitate et charitate sanctifica. Per eumdem.

Oratio S. Bern. ad B. V.

Memorare, o piissima virgo Maria, non esse auditum a seculo quemquam ad tua currentem præsidia, tua implorantem auxilia, tua petentem suffragia, esse derelictum. Ego tali animatus confidentia, ad te, virgo virginum mater, curro, ad te venio, coram te gemens peccator assisto. Noli, Mater Verbi, verba mea despicere; sed audi propitia, et exaudi. *Amen.*
℣. Ora pro nobis, sancta Dei genitrix.
℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Famulorum tuorum, quæsumus, Domine, delictis ignosce; ut qui tibi placere de actibus nostris non valemus, genitricis Filii tui Domini nostri intercessione salvemur. Per eumdem.

Oblatio sui ad B. V.

Sancta Maria, mater Dei et virgo, ego, licet indignus qui serviam tibi, attamen de materni cordis tui clementia confisus eligo te hodie coram angelo meo custode, et tota cœlesti curia, in meam ma-

trem et peculiarem dominam, patronam et advocatam; firmiterque propono me deinceps tibi et Filio tuo servire velle fideliter, et adhærere perenniter.

Obsecro te, Mater sacratissima, per amorem quo Filius tuus, jam moriturus in cruce, semetipsum patri suo, te vero discipulo suo, et hunc vicissim tibi commendavit; ut me suscipias in curam et tutelam tuam, et adsis mihi in omnibus periculis et angustiis totius vitæ meæ, sed præcipue in hora mortis. *Amen.*

Pro obtinenda castitate.

Per sanctam virginitatem et immaculatam conceptionem tuam, purissima virgo Maria, emunda cor meum et carnem meam. *Amen.*

Monstra te esse matrem; sumat per te preces qui, pro nobis natus, tulit esse tuus.

Gregorius XV decreto dato anno 1621 13 *aprili, plurium annorum indulgentiam concessit hæc pie pronuntiantibus :* Benedicta sit purissima et immaculata conceptio beatissimæ virginis Mariæ.

ALIÆ LITANIÆ

In honorem D. N. J. C. sacerdotis et victimæ, circa tempora ordinationum præsertim dicendæ; ex Script. et imprimis ex epist. ad Hebr.

Kyrie, eleison. Christe, eleison. Kyrie, eleison. Christe, audi nos. Christe, exaudi nos.

Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, Redemptor mundi, Deus, miserere.
Spiritus Sancte, Deus, miserere.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere.
Jesu, sacerdos in æternum, miserere

Jesu appellate a Deo pontifex juxta ordinem Melchisedech,
Jesu pontifex quem unxit Deus Spiritu sancto et virtute,
Jesu pontifex magne,
Jesu pontifex ex hominibus assumpte,
Jesu pontifex pro hominibus constitute,
Jesu pontifex confessionis nostræ,
Jesu pontifex amplioris præ Moyse gloriæ,
Jesu pontifex tabernaculi veri,
Jesu pontifex futurorum bonorum,
Jesu pontifex sancte, innocens et impollute,
Jesu pontifex fidelis,
Jesu pontifex misericors,
Jesu pontifex benefice,
Jesu pontifex, Dei et animarum zelo succense,
Jesu pontifex in æternum perfecte,
Jesu pontifex qui penetravit cœlos,
Jesu pontifex sedens ad dexteram majestatis in excelsis,
Jesu pontifex nunc apparens vultui Dei pro nobis,
Jesu pontifex qui initiavit nobis viam novam et viventem,
Jesu pontifex qui dilexit et lavit nos a peccatis in sanguine suo,
Jesu pontifex qui fecit nos regnum et sacerdotes Deo patri,
Jesu pontifex qui tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo,

Miserere nobis.

Jesu hostia Dei et hominum,
Jesu hostia sancta,
Jesu hostia immaculata,
Jesu hostia accepta,
Jesu hostia placabilis,
Jesu hostia solemnis,
Jesu hostia magnifica,

Miserere nobis.

Jesu hostia laudis,
Jesu hostia pacifica,
Jesu hostia propitiationis,
Jesu hostia reconciliationis,
Jesu hostia salutis,
Jesu hostia in qua habemus fiduciam et accessum ad Deum,
Jesu hostia quæ fecit utraque unum,
Jesu hostia mactata ab origine mundi,
Jesu hostia vivens in secula seculorum,

Miserere nobis.

Propitius esto, parce nobis, Jesu.
Propitius esto, exaudi nos, Jesu.
Ab omni malo, libera nos, Jesu.
A temerario in clerum ingressu, libera.
A peccato sacrilegii, libera.
A spiritu incontinentiæ, libera.
A turpi quæstu. libera.
Ab omni simoniæ labe, libera.
Ab indigna opum ecclesiasticarum dispensatione, lib.
Ab amore mundi ejusque pomparum, libera.
Ab indigna mysteriorum celebratione, libera.
Per æternum sacerdotium tuum, libera.
Per sanctam Divinitatis unctionem qua a Deo Patre in sacerdotem inauguratus fuisti, libera.
Per sacerdotalem Spiritum tuum, libera.
Per ministerium illud quo Patrem tuum super terram clarificasti, libera.
Per cruentam tu ipsius immolationem semel in cruce factam, libera.
Per illud idem sacrificium in altari quotidie renovatum, libera.
Per divinam illam potestatem, quam in sacerdotibus tuis unicus et invisibilis sacerdos exerces, libera.
Ut omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris, te rogamus, audi nos.

Ut fiat in illis spiritus sacerdotii tui, te rog.
Ut labia sacerdotum scientiam custodiant, te rog.
Ut in messem tuam mittas operarios inconfusibiles, te rog.
Ut ministros tuos efficias flammam ignis, te rog.
Ut suscites pastores secundum cor tuum, te rog.
Ut omnes sacerdotio fungentes irreprehensibiles sint et sine macula, te rog.
Ut qui viderint ministros altaris, Dominum venerentur, te rog.
Ut sint offerentes tibi sacrificia in justitia, te rog.
Ut per eos sanctissimi sacramenti cultum ubique promovere digneris, te rog.
Sacerdos et victima, te rog.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, par. nob. Jesu.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, ex. nos, Jesu.
AgnusDei qui tollis peccata mundi, mis. nob., *Jesu.*
Jesu sacerdos, audi nos.
Jesu sacerdos, exaudi nos.

OREMUS.

Domine Jesu, apostole et pontifex confessionis nostræ, qui cum in forma Dei esses exinanisti temetipsum, et per omnia fratribus similari voluisti, ut misericors fieres et fidelis pontifex ad Deum, et repropitiares delicta populi; compatere, quæsumus, infirmitatibus nostris; emunda per sanguinem tuum conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi, et præsta ut adeuntes cum fiducia ad thronum gratiæ, misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Qui vivis et regnas in secula seculorum. *Amen.*

Deus, qui ad majestatis tuæ gloriam et generis humani salutem, unigenitum tuum summum constituisti sacerdotem; præsta ut quos mysteriorum suo-

rum elegit cooperatores et dispensatores, ministerium quod acceperunt fideliter impleant.

Deus tuorum gloria sacerdotum, qui ad immortales triumphos eos extulisti qui fideliter ministerium suum impleverunt; præsta ut eorum intuentes exitum conversationis, virtutes imitemur per Dominum.

Oratio pro ordinandis.

Ecclesiæ tuæ, Deus sanctificator et custos, suscita in ea per Spiritum tuum idoneos et fideles sanctorum mysteriorum dispensatores; ut eorum ministerio et exemplo christiana plebs in viam salutis, te protegente, dirigatur.

Deus, qui, ministrantibus et jejunantibus discipulis, segregari jussisti Saulum et Barnabam in opus ad quod assumpseras eos; adesto nunc Ecclesiæ tuæ jejunanti et oranti, et tu, qui omnium corda nostri, ostende quos elegeris in ministerium.

Bone Pastor, qui animam tuam posuisti pro ovibus tuis, et easdem carnis et sanguinis tui alimento vivificas; reple eodem charitatis spiritu quos ad gregis tui custodiam destinasti, ut libentissime pro salute ovium tuarum et impendant sua, et seipsos superimpendant. Qui vivis.

Oratio ad renovandam ordinat. gratiam.

1. Resuscita in nobis, Domine, gratiam salutarem quam per manuum impositionem nobis largiri dignatus es; ut quos tibi ministros consecrasti, fideles dispensatores inveniamur.

2. Deus, qui summus sacerdos et hostia, tuo corpore et sanguine reficis ministros quos tibi consecrasti; concede, quæsumus, ut tui sacerdotii consortes digne ambulemus vocatione qua vocati sumus,

et plebem tuam pascere studeamus verbo et exemplo. Qui vivis.

3. Deus, qui facis angelos tuos spiritus, et ministros flammam ignis, emitte Spiritum tuum, et renova faciem cleri; ut sacerdotes, velut administratorii spiritus in ministerium missi, de regno tuo tollant omnia scandala, et ignem quem venisti mittere in terram in omnium cordibus accendant.

ORATIONES DIVERSÆ.

Oratio ad sanctum patronum.

Sancte N. qui, licet jam de tua immortalitate securus sis, adhuc tamen de mea sollicitus es; adjuva orationis suffragio; quem erudisti conversationis exemplo. Vere etenim possum in vita tua, tanquam in speculo, et videre quid corrigam, et eligere *quid* sequar. Fuisti similis mihi, passibilis, circumdatus infirmitate, et tentatus per omnia; sed in charitate radicatus et fundatus, calcasti mundum furentem, sprevisti blandientem, et vicisti malignum. Pater mi, Pater mi, obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus; ut imitator tui sim, sicut et tu Christi. Trahe me post te, curram in odorem unguentorum tuorum, seu tuarum virtutum. Ex qua die consepultus sum cum Christo per baptismum in mortem, datus es mihi testis et custos propositi mei. Deprecor ego te ut adjuves me in orationibus tuis pro me ad Deum, ut teneam spei meæ confessionem indeclinabilem, et satagens ut per bona opera certam meam vocationem et electionem faciam, ad destinatum prosequar, ad bravium supernæ vocationis in Christo Jesu. *Amen.*

Oratio ad patronum menstruum.

Patrone dulcissime, sancte N., me tibi pietate superna commissum, sub tua protectione suscipe; a

cunctis mentis et corporis periculis defende; et divini amoris ignem in corde meo accende.

℣. Ora pro nobis, sancte N.

℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Deus, qui mihi, per singulos menses, aliquem e cœlitibus patronum assignas, concede propitius ut intercessione beati hujus quem Patronum, hoc mense, de tua benignitate suscepi, ego et omnes parentes, amici et inimici mei, præsens gratiæ auxilium sentiamus, et ejusdem gratiæ munitus auxilio, virtutem, quam suo docuit exemplo, valeam exercere. Per Christum Dominum nostrum. *Amen.*

ORATIO

Clerici sola tonsura initiati.

Domine Jesu Christe, qui initiasti nobis viam novam et viventem per velamen, id est, carnem tuam in introitu sanctorum; da leges tuas in corde meo, et in mente mea superscribe eas, et iniquitatum mearum jam non recorderis amplius. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui, et legem tuam in medio cordis mei; in quocumque enim loco fueris, Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus. Scio, Deus meus, quod probes corda, et simplicitatem diligas, unde et ego in simplicitate cordis mei lætus offero meipsum. Domine Deus patrum nostrorum, custodi in æternum hanc voluntatem cordis mei, et semper in venerationem tui mens mea permaneat. Nunquam sit in me consilium discedendi a Deo vivo; nec te relinquam diligens hoc seculum: sanctifica me in veritate, ut sim sanctus corpore et spiritu, utens hoc mundo tanquam non utens, et

solummodo sollicitus quomodo placeam tibi, ut sis portio mea in terra viventium. *Amen.*

ORATIO

Clerici in minoribus ordinibus constituti.

Tu solus, Domine Jesu Christe, habes clavem David; aperis enim, et nemo claudit; claudis, et nemo aperit. Tu solus aperis sensum ut intelligamus Scripturas. Tu solus in potestate imperas spiritibus immundis. Tu lux mundi, quam qui sequitur non ambulat in tenebris. Confice me zelo domus tuæ, ut stans jugiter ad ostium tabernaculi, et observans custodias Domini nocte et die, prohibeam profanari templum gloriæ tuæ. Revela oculos meos ut legam in libro legis Dei distincte et aperte ad intelligentiam et ædificationem fidelium. Contere Satanam sub pedibus meis velociter; et præsta ut sic luceat lux mea coram hominibus, ut videant opera mea bona, et glorificent Patrem meum qui in cœlis est. *Amen.*

ORATIO SUBDIACONI.

Domine Jesu Christe, qui sanctificari vis in iis qui appropinquant tibi, et mundari eos præcipis qui ferunt vasa Domini, continentiam jubes, da quod jubes, et jube quod vis. Quis enim potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus est? Munda me ergo ab omni inquinamento carnis et spiritus, ut perficiam sanctificationem meam in timore Dei: non præsumam circumdare altare tuum, aut tangere vasa quæ ad usum sanctuarii pertinent, nisi lavero inter innocentes manus meas, et fulserint velut mundissimæ manus meæ; nequando irascaris indignatione contra me, et percutias me super temeritate. Qui vivis, etc.

ORATIO DIACONI.

DOMINE Jesu Christe, sanctorum minister et tabernaculi veri, quod fixit Deus et non homo; qui, quos constituerent apostoli tui super leviticum opus, viros plenos Spiritu sancto et sapientia eligi voluisti, et qui me non meis meritis intra eorumdem levitarum numerum dignatus es aggregare; da mihi et omnibus qui tanto ministerio gloriantur, vigili sollicitudine pauperum tuorum curam habere, ut singulis, prout cuique opus est, dividantur bona tua; da Spiritum sanctum ad robur, quibus commisisti consummandorum consortium sacramentorum; da habere mysterium fidei in conscientia pura, et calceatos pedes in præparatione evangelii pacis, ut dignos nos facias in partem sortis sanctorum in lumine. Qui vivis, etc.

ORATIO PRESBYTERI.

DOMINE Jesu, apostole et pontifex confessionis nostræ, semper vivens ad interpellandum pro nobis; qui cum essem parvulus in oculis meis, ex hominibus assumpsisti me, et pro hominibus constituisti me in iis quæ sunt ad Deum, ut offeram dona et sacrificia pro peccatis, et condolere possim iis qui ignorant et errant: emunda, quæso, per sanguinem tuum conscientiam meam ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi; et sanctifica me in veritate, ut sacrificia mea consumantur igne quotidiano, et tibi confixus cruci immoler ipse supra sacrificium. Fac ut tanquam bonus dispensator multiformis gratiæ Dei, in membra tua illam administrans impendam et superimpendar ipse pro animabus fratrum meorum, servorum tuorum; et concede ut te clarificans super terram, et opus consummans quod dedisti mihi ut faciam, ubi es tu et ego sim tecum, ut

videam claritatem tuam quam dedit tibi Pater ante constitutionem mundi. Qui vivis et regnas, etc.

ORATIO SACERDOTIS,

Ante primam missam.

Domine Jesu Christe, qui me indignum famulum tuum N. hodierna die (pro prima vice) dignaris assumere ad sacrificandam tibi hostiam laudis, et ad corpus et sanguinem tuum consecrandum in memoriam passionis et mortis tuæ; suscipe propitius, in odorem suavitatis, oblationem meam, et tibi sacerdoti æterno, me, licet immeritum, charitatis intimæ vinculis consocia; ut in spiritu ardoris et in animo contrito, sanctarum cœli virtutum agmine stipatus, nuptiali veste decorus, sacerdotalis castitatis zona præcinctus, teipsum, victimam sanctam et agnum immaculatum, Deo Patri merear ea, *qua* par est, devotione præsentare; quatenus ecclesiæ tuæ catholicæ meum hoc (primum) sacrificium proficiat, et nova hæc munera, super altare tuum imponenda, ad meam meorumque sanctificationem, tuæ sint accepta majestati. Qui vivis et regnas, etc.

ORATIO PASTORIS.

Clementissime Domine Jesu Christe, pontifex æterne, qui me indignum famulum tuum, ignorantem egressum et introitum meum, ad functionem muneris apostolici vocare dignatus es, ut oves hujus ovilis salutaris pabulo doctrinæ pascerem; et ecclesiæ huic quam tuo pretioso sanguine redemisti, in his quæ ad te sunt, præessem. Horreo et toto corpore contremisco, quoties considero quis ego sim, et quid requirat onus quod infirmis humeris meis incumbit. Qui enim pro una et sola animula mea rationem non possum reddere, pro toto hoc grege quomodo red-

dam? Quid ego infelix? Quo me vertam, si tantum thesaurum, si pretiosum depositum illud quod tibi sanguine proprio comparasti, contingat me negligentius custodire? Si stillantem in cruce sanguinem tuum collegissem, essetque repositus penes me in vase vitreo, quod portare sæpius oporteret, quid animi habiturus essem in tanto discrimine? At certe pretiosum illum sanguinem quem tu mercator non insipiens, imo ipsa Patris sapientia, in pretium animarum dedisti, servandum accepi a te, Domine, idque in vasis fictilibus et quovis vitro fragilioribus. Impares sunt sane humeri mei tanto oneri, si meas vires respiciam; impeditioris et tardioris linguæ sum, nescio loqui, puer sum, et regi quam regere magis idoneus. Obsecro igitur te principem pastorum et nostrum archiepiscopum, qui nullum vocare soles ad aliquod munus obeundum, cui non etiam eas largiaris dotes, quibus ornatus et instructus digne opus ad quod vocatus est perficere possit; me etiam inutile sarmentum insere in te qui es vitis vera, ut fructus feram uberrimos. Da servo tuo cor docile, ut voluntatem tuam annuntiem populo tuo. Da mihi amplecti eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem; ut potens sim exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere. Verbum veritatis ne auferas ab ore meo, et da mihi gratiam ut ferventi spiritu eloquar illud, ne aures tantum feriat, sed cor penetret et fructum optatissimum afferat. Renova vitam meam, et mores meos in melius commuta, ne dum aliis prædicaverim ipse reprobus efficiar. Tolle a me superbiam, iracundiam, sensualitatem et turpis lucri cupiditatem. Largire hospitalitatem, benignitatem, sobrietatem, justitiam, sanctitatem et continentiam, ne ulli hominum scandalum præbeam, aut blasphemandi verbum tuum occasionem offeram. Concede mihi spiritum quo oves meas in visceribus

tuis diligam, nec aliter tractem quam mater unicum quem habet filium tractare soleat; nulla infirmetur, cum qua ego non infirmer; nulla scandalizetur, et ego non urar; libentissime mea omnia impendam, et superimpendar ipse pro animabus earum. Juva me, Domine, ut quod infirmum est consolidem, quod ægrotum sanem, quod confractum alligem, quod abjectum reducam, quod perierat requiram; quos credidisti mihi custodiam, et unus ex eis non pereat. Sanctifica nos in veritate, o sanctificator hominum benignissime! atque illos ab omnibus inimicis et adversitatibus corporis et animæ custodi: sic mihi obtemperent, sic me diligant, ut sit rationabile obsequium eorum, et vias christiano dignas ambulent; ut ego et verbo et exemplis eos præcedendo, et illi me sequendo, pariter curramus ad te verum animarum nostrarum pastorem, qui nos in loco pascuæ collocabis, ubi vivis et regnas, etc.

ORATIO

Pro omni gradu Ecclesiæ.

Omnipotens sempiterne Deus, cujus spiritu totum corpus Ecclesiæ sanctificatur et regitur; exaudi nos pro universis ordinibus supplicantes, ut gratiæ tuæ munere ab omnibus tibi gradibus fideliter serviatur.

Deus, qui mirabile hoc sacramentum multiformis gratiæ fontem esse voluisti; præsta, quæsumus, ut de ejus plenitudine in singulos Ecclesiæ ordines diversa quibus indigent auxilia deriventur. Per, etc.

ORATIO

Ante exercitium functionum ordinum dicenda.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, super famulum tuum placatus intende, quem tuis

sacris altaribus serviturum in officium N. assumpsisti; infunde in animam meam benedictionem tuam et gratiam, ut idoneus efficiar, in templo sancto tuo, quæ cultus tui sunt digne peragere; accende cor meum ad amorem gratiæ tuæ; averte oculos meos ne videant vanitatem; da divinæ præsentiæ tuæ gustum perpetuum; da Filii tui dilectissimi æmulari modestiam, ut omnes in me videant te, et videndo venerentur ac glorificent. Per eumdem Christum Dominum nostrum. *Amen.*

ORATIO

Pro presbyteris.

Deus, sanctificationum omnium auctor, cujus vera consecratio plenaque benedictio est; tu, Domine, super famulos tuos quos ad presbyterii honorem dignatus es dedicare, munus tuæ benedictionis infunde; ut gravitate actuum et censura vivendi, probent se seniores, his instituti disciplinis, quas Tito et Timotheo Paulus exposuit; ut in lege tua die ac nocte meditantes, quod legerint credant; quod crediderint doceant; quod docuerint imitentur; justitiam, constantiam, misericordiam, fortitudinem, ceterasque virtutes in se ostendant, exemplo præbeant, admonitione confirment; ac purum et immaculatum ministerii sui donum custodiant; et in obsequium plebis tuæ panem et vinum in corpus et sanguinem filii tui immaculata benedictione transforment; et inviolabili charitate in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, in die justi et æterni judicii Dei, conscientia pura, fide vera, Spiritu Sancto pleni resurgant. Per eumdem Christum, etc.

ORATIO

Pro omnibus prælatis, eorumque subditis.

Omnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia magna solus; prætende super famulos tuos, et super congregationes illis commissas, spiritum gratiæ salutaris; et ut in veritate tibi complaceant, perpetuum eis rorem tuæ benedictionis infunde.

Per hæc sacra quæ sumpsimus, da familiæ tuæ, quæsumus, Domine, cum suis pacem habere rectoribus, ut quorum honore congaudent, eorum sancta conversatione lætentur; tuaque gratia tribuatur et moderatio gubernantum, et obedientia subditorum.

ORATIO DICENDA,

Sede vacante.

Supplici, Domine, humilitate deposcimus, ut ecclesiæ tuæ concedat pontificem illum tua immensa pietas, qui et pio in nos studio semper tibi placitus, et tuo populo pro salubri regimine sit assiduus, et ad gloriam tui nominis reverendus.

Ecclesiam tuam, Domine, mirifica tuæ majestatis gratia de illius pontificis concessione lætificet, qui et plebem suam virtutibus instruat, et fidelium mentes spiritualium aromatum odore perfundat. Per, etc.

ORATIO

Pro rege et familia regia.

Deus, a quo omnis potestas ordinata est, da famulo tuo regi nostro N. et universæ familiæ ejus cor docile, ut potestatem suam majestatis tuæ famulam facientes, regnum illud ambiant et obtineant, in quo non timeant habere consortes.

Invocantes et sperantes in nomine tuo, Domine Deus noster, fac nos in salutari regis nostri N. et cunctæ familiæ ejus lætari; ut dum vivifico mysterio reples in bonis desiderium nostrum, tuis benedictionibus eos prævenire digneris. Per, etc.

ORATIO

Pro civitate, seu loco domicilii.

Custodi, quæsumus, Domine, interveniente beata virgine Maria cum omnibus sanctis, civitatem istam et habitatores ejus, ac perpetuo guberna moderamine; ut et necessaria percipiant vitæ solatia, et proficiant ad immortalitatis effectum.

Conforta, Domine, portas civitatis hujus, et pone terminos ejus pacem, qui eam cœlestis adipe frumenti satiare non desinis. Per, etc.

ORATIO

Pro anniversario suscepti baptismi.

Deus misericors, filiis adoptionis tuæ ignosce quidquid adversus divinam illam deliquimus adoptionem, et spiritum sanctificationis quem in sacro fonte cordibus nostris infudisti, innova in visceribus nostris; ut aspersi corda a conscientia mala, teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem.

Divini participatio muneris, quæsumus, Domine, confirmet quod sacrum baptisma operatum est in nobis; ut per utrumque sacramentum, divinæ consortes naturæ effecti, ejus quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem fugiamus, et æternæ incorruptionis præmia consequamur. Per, etc.

ORATIO

Pro anniversario suscepti presbyteratus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui me indignum peccatorem ad sacrum altaris ministerium vocare dignatus es; parce peccatis meis, et me idoneum tibi ministrum effice, ut sacrificium de manibus meis benigne suscipias, electorumque sacerdotum me reddas participem.

Hujus, Domine, perceptio sacramenti sit peccatorum meorum remissio, et optata tuæ pietatis propitiatio; ut per hæc efficiar sacris mysteriis dignus, quæ, de tua pietate confidens, frequentare præsumo, indignus. Per Dominum nostrum, etc.

ORATIO

Ad obtinendam bonam mortem.

Deus qui, licet nos morti destinatos, ejus tamen diem et horam nescire voluisti, concede famulis tuis ut in sanctitate et justitia coram te omnibus diebus nostris tibi servientes, tandem in pace dimitti et in te mori mereamur.

Quæsumus clementiam tuam, omnipotens Deus, ut per hujus virtutem sacramenti nos famulos tuos gratia tua confirmare digneris, ut in hora mortis nostræ non prævaleat contra nos adversarius, sed cum angelis tuis transitum habere mereamur ad vitam. Per, etc.

Maria, mater gratiæ, mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, et mortis ora suscipe.

Inflammatus et accensus, per te, Virgo, sim defensus in die judicii. Quando corpus morietur, fac ut animæ donetur paradisi gloria. *Amen.*

ORATIO

Pro parentibus et consanguineis.

Deus, qui nos parentibus plurimum honoris habere voluisti, et pro eorum incolumi vita ac fortunis, ut æquum est, exorare, da, quæso, parentibus nostris, omnibusque fratribus, sororibus, consanguineis et affinibus, salutem et pacem; conserva eos in tuæ sanctæ religionis amore : ne reminiscaris delicta eorum, neque de iis sumas vindictam. Tutos fac illos a corporis et animi perturbationibus; et uberem ipsis largire gratiam ac benedictionem, ut quæ tuo sunt inimica nomini respuentes, propitium te semper experiantur et sentiant, qui supremus es omnium Pater. Per Christum Dominum nostrum. *Amen.*

ORATIO

Pro amicis et benefactoribus.

Deus, qui charitatis dona, per gratiam Sancti Spiritus, fidelium cordibus infudisti; da famulis et famulabus tuis, pro quibus tuam deprecamur clementiam, salutem mentis et corporis; ut te tota virtute diligant, et quæ tibi sunt placita tota dilectione perficiant.

Per hæc sacrificia, Domine, famulis et famulabus tuis, quibus dedisti in nos charitatem, concede, quæsumus, indulgentiam peccatorum, consolationem vitæ, gubernationemque perpetuam, qua tibi fideliter servientes ad tuam jugiter misericordiam pervenire mereantur. Per Christum, etc.

ORATIO

Pro inimicis.

Domine sancte, pater omnipotens, æterne Deus, da nobis hunc charitatis affectum, ut bona pro ma-

lis reddere tuo incitemur exemplo, et de inimicorum correctione cupiamus, non de ultione, gaudere.

Per hæc pacis nostræ mysteria, da nobis, Deus, cum his qui oderunt pacem esse pacificos, et eos qui nobis adversantur tibi gratos effice, nobisque placatos. Per, etc.

ORATIO

Pro unione et concordia.

Deus qui nos unanimes in domo tua præcipis habitare, dissensionum causas placatus depelle nostrarum; ut unitatem Spiritus in vinculo pacis, te largiente, servemus.

Quibus unus est Dominus, una fides, unum baptisma et unum sacrificium, inter eos, quæsumus, omnipotens Deus, mens eadem sit et mutua charitas, ut omnibus una sit in te et tecum in æternum societas.

Deus, qui charitas es, da natis ex te et panem tuum edentibus, alterum alterius onera ex sincera dilectione portare; ut pax tua, quæ exsuperat omnem sensum, custodiat corda nostra et intelligentias nostras in Christo Jesu Filio tuo Domino nostro. Qui tecum, etc.

ORATIO

Pro conversione peccatoris.

Ad te, Domine, revoca Filium tuum prodigum per abrupta vitiorum vagantem; ut ad te, in spiritu humilitatis, revertens, a te misericorditer suscipi mereatur.

Deus, qui non vis mortem peccatoris, sed magis ut convertatur et vivat; salutaris pœnitentiæ gratiam N. per oblationem Filii tui, concede, ut ad te toto corde conversus salutem consequatur æternam.

Domine Jesu Christe, pastor bone, qui proprio pascis corpore quos tuo redemisti sanguine, errantem ovem ad tuum reporta ovile, et pascuis redde dignam sempiternis. Qui vivis, etc.

ORATIO

Pro tentatis et tribulatis.

Fidelis Deus, qui non pateris nos tentari supra id quod possumus, sed facis etiam cum tentatione proventum ut possimus sustinere; majestatem tuam humiliter deprecamur, ut famulos tuos de tua misericordia confidentes cœlesti munias benignus auxilio, et assidua protectione conserves, ut tibi jugiter famulentur, et nullis tentationibus a te separentur.

Omnipotens sempiterne Deus, mœstorum consolatio, et laborantium fortitudo, perveniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium, ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant adfuisse. Per, etc.

ORATIO

Pro religioso ordine.

Deus, omnis boni propositi inspirator atque perfector, dirige famulos tuos in viam salutis æternæ; et qui, relictis omnibus, tibi se totos devoverunt, fac eos cœlestia cogitantes, in labore pœnitentiæ, in spiritu paupertatis, et cordis humilitate tibi servire.

Servos tuos, Domine, congregatos in nomine tuo, et de uno pane participantes, da unanimes considerare invicem in provocationem charitatis et bonorum operum, ut eorum sancta conversatione Christi bonus odor ubique diffundatur. Per eumdem, etc.

ORATIO

Pro virginibus Deo dicatis.

Deus, cordium pudicorum habitator et custos, da christianis virginibus excellentiam virginitatis intelligere, intellectam diligere, dilectam firmiter conservare; ut sponso cum accensis lampadibus occurrentes ad cœlestes ejus nuptias admitti mereantur.

Vivificæ carnis tuæ sacramento tribue, Domine, ancillis tuis, inter humanæ fragilitatis incerta, constantem in proposito perseverantiam; ut tibi debeant felicem consummationem, quæ jam a te habuerunt bonam voluntatem. Qui vivis, etc.

ORATIO

Pro viduis.

Deus, mœstorum consolatio, et in te sperantium certa salus, exaudi nos pro viduis suppliciter deprecantes; ut quæ solatiis destituuntur humanis, tua se sentiant protectione defendi.

Deus, qui non despicis viduam, sed exauditor es lacrymarum ejus; suscipe propitius quas pro viduis preces obtulimus, et concede ut, post præsentis vitæ mœrorem et luctum, æternis consolationibus impleantur. Per, etc.

ORATIO

Pro conjugatis.

Omnipotens sempiterne Deus, qui famulos tuos nuptiarum fœdere copulasti, imple in eis benedictionem tuam; ut inviolabili charitate concordens, et sancta conversatione tibi placeant, et æterna in cœlo mereantur societate conjungi.

Apud eos, Domine, sit honorabile connubium,

et thorus immaculatus, quos duos in carne una unum spiritum esse jubes, ac per cœlestia sacramenta spe societatis æternæ sustentas. Per, etc.

ORATIO

Pro infirmis.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro famulo tuo infirmo, pro quo misericordiæ tuæ imploramus auxilium, ut reddita sibi sanitate gratiarum tibi in ecclesia tua referat actiones.

Deus, infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilii tui super infirmum famulum tuum ostende virtutem; ut, ope misericordiæ tuæ adjutus, Ecclesiæ sanctæ incolumis repræsentari mereatur.

ORATIO

Pro quacumque necessitate.

DEUS refugium nostrum et virtus, adesto piis Ecclesiæ tuæ precibus, auctor ipse pietatis, et præsta ut quod fideliter petimus, efficaciter consequamur.

Da, misericors Deus, ut hæc salutaris oblatio et a propriis nos reatibus indesinentes expediat, et ab omnibus tueatur adversis. Per, etc.

ORATIO

S. Francisci Xavier pro conversione infidelium.

ÆTERNE rerum omnium effector Deus, memento abs te animas infidelium esse procreatas, easque ad imaginem et similitudinem tuam conditas. Ecce, Domine, in opprobrium tuum, his ipsis infernus impletur. Memento Jesum filium tuum pro illorum salute atrocissimam subiisse necem. Noli, quæso,

Domine, ultra permittere, ut filius tuus ab infidelibus contemnatur; sed precibus sanctorum tuorum et sanctissimæ Ecclesiæ, ejusdem Filii tui sponsæ, placatus, recordare misericordiæ tuæ; et oblitus idololatriæ et infidelitatis eorum, effice ut et ipsi tandem agnoscant, quem misisti, Dominum nostrum Jesum Christum, in quo est salus, vita et resurrectio nostra, per quem salvati et liberati sumus, cui sit gloria per infinita secula seculorum. *Amen.*

ORATIO DIVI THOMÆ AQUINATIS,

Ad multas magnasque virtutes impetrandas aptissima.

Concede mihi, quæso, omnipotens et misericors Deus, quæ tibi placita sunt ardenter concupiscere, prudenter investigare, veraciter agnoscere et perfecte adimplere.

Ad laudem et gloriam nominis tui ordina statum meum; et quod a me requiris ut faciam, tribue ut sciam, possim et velim, et da exequi sicut oportet et expedit saluti animæ meæ.

Via mihi, quæso, ad te sit tuta, recta et consummata, non deficiens inter prospera et adversa, ut in illis non extollar, et in istis non deprimar; in prosperis gratias tibi referam; et in adversis servem patientiam; de nullo gaudeam vel doleam, nisi quod promoveat ad te, vel quod abducat a te. Nulli placere appetam vel displicere timeam, nisi tibi.

Omnia in charitate da facere, et quod ad cultum tuum non pertinet quasi mortuum reputare. Actiones meas da peragere, non ex consuetudine, sed ad te referre cum devotione.

Vilescant mihi omnia transitoria propter te; et chara mihi sint omnia tua, et tu, Deus meus, plus quam omnia. Delectet me omnis labor qui est pro

te, et tædiosa sit mihi omnis quies quæ non est in te.

Frequenter et ferventer da mihi, dulcissime Domine, cor meum ad te dirigere, et defectionem meam cum emendationis proposito dolendo pensare.

Fac me, Deus, humilem sine fictione, hilarem sine dissolutione; tristem sine dejectione, maturum sine gravitate, agilem sine levitate, veracem sine duplicitate, timentem sine desperatione, in te sperantem sine præsumptione, castum sine corruptione, proximum corripere sine indignatione, ipsumque ædificare verbo et exemplo sine elatione, obedientem sine contradictione, patientem sine murmuratione.

Da mihi, dulcissime Jesu, cor pervigil quod nulla a te abducat curiosa cogitatio; da immobile, quod nulla deorsum trahat indigna affectio; da invictum, quod nulla fatiget tribulatio; da liberum, quod nulla sibi vindicet violenta delectatio; et da rectum quod nulla seorsum obliquet sinistra intentio.

Largire mihi, dulcissime Deus, intellectum te cognoscentem, diligentiam te quærentem, sapientiam te invenientem, conversationem tibi placentem, perseverantiam te dulciter et fiducialiter expectantem, fiduciam te feliciter amplectentem. Da tuis pœnis configi per pœnitentiam, tuis beneficiis in via uti per gratiam, et tandem tuis gaudiis in patria frui per gloriam. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus, in secula seculorum. *Amen.*

MANUALE ORDINANDORUM.

PARS SEXTA,

Continens recte vivendi normam, methodum orationis mentalis, et exercitium diurnum.

RECTE SANCTEQUE VIVENDI REGULA.

Si *vis aliquid proficere*, inquit Thom. a Kemp., lib. 1, cap. 21, *noli esse nimis liber, sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos*. Ex S. Cypr., lib. 1 de Hab. Virg. *Disciplina dux est itineris salutaris, magistra virtutis; facit in Christo manere, et jugiter in Deo vivere. Ubi ea non viget*, ait S. Ephrem., *ibi magnum animarum naufragium. Ne igitur*, concludit ille, *hodie asperam ducas vitam, et cras mollem ac delicatam; sed canonem unum retine, sicut etiam sancti fecerunt patres, qui ad quinquaginta et ultra annos, suum non mutarunt canonem ac regulam*. Quæ hic ponitur, certas praxes continet pro qualibet die et hebdomada, pro quolibet mense et anno, necnon pro fine vitæ. *Rogo te, frater*, cum S. Bern., *sta in Domino sollicitus semper circa custodiam* hujus *ordinis, ut ordo* ille *te custodiat*.

PRO QUALIBET DIE.

Omnia honeste et secundum ordinem fiant. 1. Cor. 14.
Omnia in gloriam Dei facite. Ibid., c. 10.

1. Horam tum cubandi, tum surgendi habeas determinatam; hinc non minimus pendet totius diei profectus. Pro diversitate temporis, possunt diversæ

assignari horæ. Tempore æstivo, aptior surgendi hora est quarta vel quinta; et hiberno, quinta vel sexta. Quovis tempore, hora cubandi convenientior, nona vel decima. Sex aut septem, ad summum octo horæ sufficiunt ad quietem : quod excedit plus officit quam proficit sanitati. Adde, cùm sancto Vincentio a Paulo, ex tali excessu *animum fieri enervem*, et non parum periclitari diurna officia.

2. Statim atque experrectus fueris, mentem sursum eleva, Deum adora, *præbe* illi *cor tuum*, sanctissimi Jesu, Mariæ et Joseph profer nomina, et signo crucis muni te; deinde sedulus e lecto surgas, tanquam bonus et fidelis famulus quem ad obsequium suus vocat Dominus. Sic Domino primitias consecrabis diei, quæ felicius ibit, illo cœpta auspice.

3. *Dum amictum indues, aliqua re spirituali mens occupetur, puta*, inquit S. Carolus, *te gratia Dei in baptismo fuisse indutum; te peregrinum in hac vita, et ut in patriam euntem debere gerere* : aut piam quamdam precationem recites, v. g. Ps. *Deus, Deus meus*, etc., aut e *Miserere mei, Deus*, etc., vel *Te Deum laudamus*, etc.

4. Decenter vestibus indutus, orationi vocali et mentali, per semi horam ad minus, vacabis, persuasus cum S. Chrys., lib. 1, de orand. Deo, *simpliciter impossibile esse, absque orationis præsidio, cum virtute degere, et hujus vitæ cursum peragere*. Quod si aliqua de causa, tempus illud definitum deflueret, occupatione quæ declinari non posset interceptum, aliud pro illo sedulo repones, ad istud prophetæ attendens : *Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum*. Ad faciliorem meditationis praxim, uti poteris aliquo pio auctore qui materiam et methodum orationis suppeditabit. Inter ceteros commendantur *Beuvelet, Chevassu, Neveu, Dupont, Busée*, etc.

5. Peracta meditatione, ad missam devote audiendam vel celebrandam procedendum; aut si hora nondum advenerit, lectioni et studio incumbendum, aliisve sui officii muneribus, recogitando sequentia: nempe, 1° *Nihil esse tempore pretiosius; 2° breve illud esse et irrevocabile; 3° in tempore redditionis* a Deo stricte *postulandum esse; 4° clericum non ad inertiam atque ignaviam, sed spiritualis et ecclesiasticæ militiæ labores vocatum esse;* 5° Christum Dominum *in laboribus fuisse a juventute sua; 6° Deum solere negligentes deserere; 7° luxuriam cito decipere hominem otiosum, hominem vagantem; otiositatem Deo et hominibus inutilem reddere, et solam inutilitatem sufficere ad damnationem.* Ita passim Script. Conc. et SS. PP.

6. Pro audienda missa potior methodus ea est, qua tacite sequimur sacerdotis actionem et orationes, v. g. dum sacerdos, *in plano,* peccata sua confitetur, tu tua sincere detesteris. Dum *gloriam Deo in excelsis* peroptat, et *in terra pacem hominibus bonæ voluntatis,* tu nomen Dei laudes, eique de acceptis beneficiis gratiam referas. Dum ille epistolam et evangelium recitat, petas ut verbum Dei a corde tuo vacuum non revertatur. Dum offert dona, tu corpus, animam et passiones, eo quo voluerit modo, immolandas, offerre coneris; et sic ab initio usque ad finem, et sacerdotis et victimæ oblatæ spiritum ingrediaris.

7. Si sacerdotii munere donatus es, quidquid, in ordine ad sanctam missam, tibi est peragendum, habes in uno ex sancti Caroli monitis ad clerum suum, his concepto verbis: *Qui sacerdotes estis, missæ sacrificium sæpius facite, sancte ac religiose. Ad illud faciendum parate vos omni pietate, in tam alti mysterii meditatione toto animo defixi; et quo purius id faciatis, propriam conscientiam diligenti,*

*accurato, frequentique examine discute. In sanctissimi sacrificii actione ab erroribus vel levissimis omnino cavete. Quæ de illo pie riteque celebrando præscripta sunt, ea vos studiose diligenterque servate *; et eo peracto, pro summi beneficii munere Deo gratias agite... Ad minus quadrantis horæ spatio.* Vide super p. 237, ubi gratiarum actionis post miss. commendatur necessitas, et modus hujus implendi officii traditur.

Conc. Turon. an. 1583 jubet ut, *expleta missa, calix cum patena, et corporalium theca cum vestibus sacerdotalibus, in mundo loco sub sera recundatur.* Hæc igitur tibi neglectui non sint, et in sordibus ea jacere non patiaris.

8. Si choro addictus sis, quæ hujus sunt officii tradet tibi aliud sancti Caroli monitum quod sic habet : *Qui canonici estis, singuli vos canonicalis muneris partes explete. Omnes in choro statutis horis assistite, et ad Deum pro fidelibus pias religiosasque fundite precationes. Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Jesum Dominum; cui servite cum timore et tremore. Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote; non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu. Attente, studiose, rite, pie, religiose divinas laudes concelebrate;* et psallite Deo, in conspectu angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In choro, nemo privatim, nemo tacite officium re-

* Hæc si feceris, ut profecto debes, longe aberis a perluctuosa illa celeritate, qua tot sacerdotes, rationis et fidei æque egentes, dicto citius sacrum absolvunt. Benedictus XIV institutione 34, *paragr.* 6, observat : 1° *Non semel improvisa morte aliquos sacerdotes oppressos fuisse ob indignam festinationem, qua rem divinam conficiebant;* 2° *vix breviori spatio, quam dimidiæ circiter horæ, posse omnia in communibus missis peragi, cum debito decore ac devotione.* Et S. P. Benedictus XIII, edicto in omnibus urbis sacrariis apposito, vetuerat ne paramenta sacerdotalia ministrarentur iis sacerdotibus qui in celebr. miss. minus quam tertiam horæ partem insumerent. Vid. docum. pastor ill. Ambian. episc. (d'Orléans La Motte) super celebr. miss. pag. 13.

citet, sed omnes pariter quicumque adestis, senes cum junioribus, laudate nomen Domini in psalmis, hymnis et canticis. *A quibuscumque colloquiis, a litterarum aut librorum lectionibus, atque ab omni vagatione abstinete. Pro temporis autem et officii ratione, sedete, state, genua flectite, caput aperite et inclinate. Accurate demum omnia observate quæ eo de genere vobis præscripta sunt; ita ut vestro exemplo aliis sacerdotibus, clericisque, et recte riteque psallendi, et sancte orandi, et pie agendi animum addatis. In psalmorum autem, canticorum et hymnorum intelligentiam studiose incumbite; ut dum psallitis, pro sensuum sanctissimorum quos mente concepistis ratione, vos ad omnem pietatis, devotionisque affectum excitetis.* (Hac de causa legi potest Comment. Bellarmini vel Fr. Bellanger in Ps.)

Non ordinariæ distributionis lucro adducti, sed Dei charitate, religionisque cultu commoti divinis officiis adeste, ut vere et ex animo illa psalmi verba concinatis : Voluntarie sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est. *Divinis officiis absolutis, paululum omnes in choro pie orate, inde abeundi signo per præfectum dato, consurgentes, quo ordine ad chorum accessistis eodem in sacristiam redite, ubi cappas, qui illis induti estis, et superpellicea, sine strepitu ullo, vel susurratione, deponite.*

Canonicales vestros conventus statutis hebdomadæ diebus capitulariter habete. Omnes, qui debetis, ad illos convenite. Inde ne discedite, nisi missione a capituli præfecto impetrata. Singuli ordine et loco sedete. Sententiam modeste dicite, et suo quisque loco, non præpostere. A verbis scurrilibus abstinete. In rebus consultandis rixas, jurgia et contumelias cavete. In initio et fine unius cujusque capituli statutas

orationes dicite. Priori loco tractanda proponite quæ ad divinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent ne negligite. Omnia imprimis agite pace mutua et concordi voluntate. Charitate fraterna vos invicem diligite; canonici enim estis, qui sicut pro collegii ratione, ex antiquo instituto, una in collegiata ecclesia, unoque item in canonicali domicilio collocati fuistis; ita uno pacis et charitatis fœdere, unaque animorum consensione conjunctissimi, sicut nascentis Ecclesiæ ministri, quorum erat cor unum et anima una, *experiendo videte, sicut in psal. scriptum est:* Quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum!

9. Si choro minime addictus ad divinum teneris officium, parvas recitare horas poteris aliquanto ante prandium; ut nempe, mane laudato, et invocato in meditatione, Dei nomine, occasio et facultas tibi sit idem faciendi versus meridiem, ad instar prophetæ, ps. 54, ℣. 18. Deinde non nihil dabis temporis *examini particulari,* in quo potissimum aut virtus comparanda, aut vitium extirpandum intenditur: ex eo viri suæ salutis studiosi, tum ad morum emendationem, tum ad devotionis augmentum, magnam percepere utilitatem. Huic autem exercitio præmittenda, nudo capite et flexis genibus, lectio unius novi Testamenti capitis, quam recte incohabis hac sancti Ephrem precatione: *Domine, Jesu Christe, aperi aures et oculos cordis mei ad intelligendum sermonem tuum, faciendamque voluntatem tuam.* Veteres christiani, ex S. Chrys. secum religionis causa deferre solebant sanctum evangelium: convenit profecto ut idem faciat clericus, et id ejus multum interest; nam ex eodem S. doctore, Hom. 32. in c. 4. S. Joan.: *Ubicumque evangelium est, illuc diabolus ingredi non audet; illinc omnis expellitur vis diabolica.*

10. Ad mensam parcam, frugalem et brevem (utinam pia aliqua lectione, saltem aliquot sacræ script. versiculis conditam!) nunquam sine benedictione accedes, nec sine gratiarum actione ab ea recedes; tum exemplo Domini, qui id in cœna fecisse legitur, tum ad informationem laicorum qui heu! sæpe huic officio desunt: tum quia, ut ait S. Ambr.: *Id a nobis expectat qui nos pascit Deus, ut pro præstitis ab eo escis illi gratiam referamus, et saturati donis ipsius laudes ei dicamus. Inter bibendum et edendum memineris te servum esse Dei, et ut servos ejus decet, comede et bibe.* S. Doroth. Quam laudanda in clero sobrietas, quantaque secum affert omnis generis bona; tam damnanda ebrietas, tantaque diversi generis importat mala! *Væ qui potentes estis ad bibendum.* Is. 5. *Nunquam ego ebrium, castum putabo.* S. Hier. Si in laico ebrietas dedecus est ac ignominia, in clerico res est monstrosa et plane horrenda.

11. Post cibi sumptionem, aliquo sermocinationis et oblectationis genere, par quidem est mentem animumque modice relaxari, sed non nisi colloquiis et oblectamentis licitis quæ loco, tempori, et personæ congruant, et in quibus honestum et decorum semper servetur. *Omnia honestè fiant.* 1. Cor. 14. *In omni conversatione sancti sitis.* 1. Petr. 1. *Quæ alias a summis pontificibus et a sacris conciliis, de clericorum vita, honestate, aleis, lusibus, copiose ac salubriter sancita fuerunt, eadem ut in posterum, sub iisdem pœnis vel majoribus, arbitrio ordinarii, observentur, statuit sancta Trid. Synodus*, sess. 22, de Ref., c. 1. Vide ne ab iis ullatenus devies; nam, ut ait S. Damasus papa: *Violatores sacrorum canonum graviter a SS. PP. judicantur, et a Spiritu Sancto, cujus instinctu ac dono ditati sunt, damnantur.* Nec te moveat plurium clericorum contraria

consuetudo; quia, ut notat sanctus Nicolaus I, *Scimus ex sacris canonibus, quod non minus mala consuetudo, quam perniciosa corruptela, vitanda sit.*

12. Quæ sint personæ quibuscum expedit, nec ne, ut familiariter agas et converseris, accipe ex Th. a Kemp., lib. 1, de Imit. Chr. c. 8 : *Non omni,* inquit, *reveles cor tuum, sed cum sapiente et timente Deum age causam tuam. Cum juvenibus et extraneis rarus esto. Cum divitibus noli blandiri, et coram magnatibus, non libenter appareas. Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et morigeratis sociare, et quæ ædificationis sunt pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo et angelis ejus opta familiaris esse, et hominum notitiam devita.*

13. Transacto recreationis tempore, redi paulisper ad cor, et sacras dic vesperas. Tum in ea incumbe studia et opera quæ status aut munus tuum requirunt; et sicut monet sanctus Carolus : *Ne omittas quotidie aliquid ex sacris bibliis studiose legere* *. Nam juxta S. Chrys. : *Infinita exorta sunt mala ex sacrarum litterarum ignoratione; hinc,* inquit, *multa hæreseon lues pullulavit; hinc vitæ in multis neglectus; hinc inutiles et sine lucro labores. Disce* igitur *quod doceas, et obtine eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem,* etc. S. Hier. Sed in hunc

* *S. Hieronymus in epist. ad Lætam, hunc ejus filiæ designabat ordinem pro lectione sacrorum librorum :* Discat primo *psalterium*; his se canticis avocet, et in *Proverbiis* Salomonis erudiatur ad vitam. In *Ecclesiaste* consuescat quæ mundi sunt calcare. In *Job* virtutis et patientiæ exempla sectetur. Ad *Evangelia* transeat, nunquam ea positura de manibus. Apostolorum *Acta* et *epistolas* tota cordis imbibat voluntate. Cumque pectoris sui cellarium his opibus locupletaverit, mandet memoriæ *prophetas, Heptateucum*, et *Regum* et *Paralipomenon* libros, *Esdræ* quoque et *Esther* volumina. Ad ultimum sine periculo discat *Canticum canticorum :* ne si in exordio legerit, sub carnalibus verbis, spiritualium nuptiarum epithalamium non intelligens, vulneretur.

finem opus est saltem *Comment. Menochii*, et *Version. gall. P. de Carrieres.*

14. Si decentiæ et honestatis causa invisendi tibi quidam sint, id opportunius ages, si aliud non requirant circumstantiæ, horis pomeridianis; sed memento semper ejus quod de clericis in Trid. scriptum est, sess. 22, de Ref. c. 1, scilicet eos sic debere *vitam moresque componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum præ se ferant.* Visitationes autem quæ, pro Ecclesiæ ministris, strictioris sunt obligationis, sunt visitationes ægrotorum, afflictorum, pauperum, etc. *Non te pigeat* istud tui muneris implere fideliter; *ex his enim in dilectione* firmaberis; et erit, ut aliquando cum electis audias: *Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum... infirmus eram, et visitastis me in carcere, et venistis ad me.*

15. Sanctissimi Dei matrem virginem Mariam præcipuo pietatis affectu prosequere; et in hujus testimonium, coronam illius quotidie, aut ante cœnam, aut antequam dormitum eas, diligenter recites. Ecclesia testatur, *in Officio rosarii, cultum hunc eidem esse gratissimum;* et quantum in votis habeat pia mater, nostraque intersit, ut sic beatam virginem *jugiter veneremur,* colligi facile potest ex magnis indulgentiis quas coronis ac rosariis tribuere summi pontifices. In ea autem precatione recitanda poteris, ad singulas decades, pia meditatione recolere, *vel* totidem reparationis nostræ mysteria, quorum per Mariam petes effectum; *vel* præcipuas hujus B. V. virtutes, de quibus Domino gratias ages, et quæ tibi, ea qua valet apud illum gratia, communicari postulabis; *vel* gloriosos illos titulos *reginæ angelorum, reginæ patriarcharum*, etc., qui ipsi

tribuuntur in ejus litaniis, orando ut tua cum cœlitibus admittatur vox, et ut summi quos ab his Maria recipit honores, suppleant quod tuis deest laudibus.

16. Sub vesperam, si liceat ad visitandum et orandum, in sanctissimo sacramento Dominum Jesum accede : *Ipse enim*, ut ait a Kemp., *est sanctificatio nostra et redemptio ; ipse consolatio viatorum, et sanctorum æterna fruitio*. Erubescendum sane nobis est, quod in hoc pietatis genere laici nos longe superent. Vix clerici, nisi qua necessitas adigat, in sacris locis se videndos præbent. Vide ne ingratorum augeas numerum, et exemplum sume ex sancto præsbytero Nepotiano, pretiosissima morte functo, de quo sic S. Hier. : *Ubicumque eum quæreres, in ecclesia invenires*.

17. Si horis adstrictus sis canonicis, * operæ pretium est, ut *matutinum et laudes* pro crastina die,

* Munus *divini officii* magni facias ; nam *angelorum opus est*, et *cælestis Hymnodiæ præludium* (SS. Basil et Greg. de Naz.). In eo, *pro* Ecclesia *legatione fungeris* ad Deum, *tanquam ipsa orante per te* Stude igitur illud digne et utiliter persolvere ; et cogita frequenter *maledictum* in sacris litteris eum vocari *qui facit opus Dei negligenter*. Ante ejus recitationem *præpara animam tuam* ; in aliquem locum orationi aptum secede ; statue te in conspectu Dei et sanctissimorum angelorum ; cor purifica contritionis actu ; intentionem dirige, uni te Christo et Ecclesiæ nec non sanctis quorum est officium. In hoc recitando *junge sensum verbis*, *affectum sensui ; exsultationem affectui*, *gravitatem exsultationi* (sancti Bern.), ut nempe tibi non contingat quod plerisque clericis, qui indevotione ac nimia celeritate sua totum officii fructum deperdunt, *et ibi plus peccant, ubi peccata sua emendare debebant*. (Idem.) Attentionem, initio cujusque psalmi, orationis, et aliarum divini officii partium, renovare, atque excitare satage : præsertim dum illa verba pronuntias : *Deus, in adjutorium meum intende* ; in fine etiam cujusque psalmi, ad hæc verba : *Gloria Patri*, etc., et in conclusione orationum, cum dicitur : *Per Dominum*, etc. (Conc. Med. V.) Si quando autem te ad sedendum debilitas evidens, aut nimia lassitudo compellat, saltem ad inceptionem officii, ad invitatorium, hymnos et ad orationem dominicam, surgere non omittas. Si etiam in lecto ægritudinis decumbens, reverenter nihilominus te habeas, prout poteris (S. Bonav,). Nam, ut ait S. Cypr. : *Placendum est divinis oculis* etiam *habitu corporis*.

et quidem, si fieri potest, ante cœnam recites: quia si in posterum differas diem, valde periclitabitur oratio mentalis; quam si omittas, vel ex parte, ut probabilius tunc facies, non melius ac felicius procedent res tuæ. *Nisi quod lex tua meditatio mea est,* aiebat propheta, *tunc forte periissem in humilitate mea*. Ps. 118.

18. Orationem serotinam, et quidem in communi, si penes te sit, cum examine generali, cum actu contritionis, et cum pia lectione habeas. Illa communi oratione et pia lectione (quæ quarta saltem horæ parte durare debet) mirum in modum mens illuminatur, animus inflammatur, memoria reficitur, tentatio per noctem expellitur, et damna diei reparantur. Libri autem spirituales, quorum lectio imprimis commendatur, sunt *Imitatio* Christi, *Pugna spiritualis*, opera *S. Franc. Sales., Rodriguez, Lud. Granatensis,* liber de *Doloribus Christi,* Auct. P. Th. de Jesu, acta martyrum, vitæ sanctorum, præsertim sancti Caroli, sancti Francisci Xaverii, sancti Vincentii a Paulo, sancti Francisci Sales., etc.

19. Dum vestes exues, piam quandam considerationem in animo versa, v. g. inquit sanctus Carolus, sup.: *Mane sequenti te forsan vivorum amplius non fore numero; peccati causa hominem gratia spoliari; aut aliud ejusmodi, vel precatiunculam habebis.* Stratum ascensurus, te et lectum tuum aqua asperge benedicta, dicens: *Per signum crucis, de inimicis nostris, libera nos, Deus noster.* Decumbens, commenda Domino, beatæ virgini et sanctissimis angelis spiritum tuum; et cura ut in *pace Domini*, cum pia mentis affectione et cogitatione, requiescas. Quæ enim cogitatio, aut affectio te ante somnum occupaverit, eadem haud dubie post somnum tenebit. Si tibi per noctem contigerit expergisci, *memor sis Dei*, exemplo prophetæ, *super stratum tuum;* vel,

ut monet S. Ambr., *psalmos*, aut *Pater noster*, cum devotione recites.

PRO QUALIBET HEBDOMADA.

1. Quandoquidem *pœnitentiæ et communionis sacramenta, quasi duæ columnæ sunt*, quibus totum spirituale ædificium, ut conservetur, *fulcitur;* ideo, inquit sanctus Carolus sup., *sæpius quo potueris ad illa accedas; ad confessionem, singulis hebdomadis, aut saltem quindenis;* * et ad communionem, secundum consilium *Patris spiritualis, qui doctus et pius debuit assumi, et cui te totum oportet committere. Ita* tamen *vive, ut quotidie merearis accipere.*

2. Aliquod mortificationis genus, vel internum vel externum, tibi propone, v. g. die veneris jejunium, aut saltem abstinentiam majorem in memoriam passionis Christi, vel die sabbati in honorem sanctissimæ genitricis Mariæ, etc.

3. Fidelium pietas varios hebdomadæ dies hoc modo distribuit et consecravit, nempe *diem dominicam* adorationi sanctissimæ Trinitatis; *feriam secundam,* subsidio defunctorum; *tertiam,* cultui angelorum, imprimis custodum; *quartam,* sancti Josephi, et sanctissimi apostoli Petri et Pauli; *quintam,* sanctissimi sacramenti; *sextam*, memoriæ passionis, et *sabb.* venerationi beatæ virginis. Religiosæ huic consuetudini stude te conformare, et nonnullas habe praxes aut preces quas, secundum dictam de-

* Qui singulis hebdomadis, *nisi legitime impediantur*, confiteri *consueverunt*, hunc ex eo capiunt fructum, quod *omnes et quascumque indulgentias* (ea, quæ jubilæi est, excepta) lucrari et *consequi possunt*, *sine actuali confessione*, si *nullius lethalis culpæ conscii sibi sint.* Secus alii, qui *tam frequenti peccatorum confessione animam expiare* non solent; ii enim, quamvis mortalis peccati expertes, debent, quando in brevibus pro indulgentiæ consecutione confessio apponitur, saltem in vigilia festivitatis confiteri, si tanti velint boni participes esse. Ita Clemens XIII in decreto dato 9 dec. 1763.

signationem, quavis die peragas. Sic illam nutries pietatem, qua ex Trid. *conspicui esse debent* omnes altaris ministri.

4. Qui curam habent animarum efficient ut, diebus dominicis et festivis, fideles ecclesiam frequentent; quod obtinebunt peragendo decenter ac religiose divina officia; prædicando ut par est, verbum Dei,* et aliis pietatis exercitiis quæ zelus et amor bene suggerunt; et hac ratione illos avocabunt a popinis, diversoriis, comessationibus, saltationibus et aliis peccati occasionibus. Unde, dictis diebus sancte transactis, haud erit difficile eos, per totam hebdomadam, servare insontes.

5. Qui divino applicantur ministerio sapienter facient, si dominicis et festivis diebus, paulo maturius quam ceteris, electo surgant; ut nempe antequam se conferant in ecclesiam ad audiendas fidelium confessiones, solitum impendere possint orationi mentali tempus et suis necessitatibus, priusquam alienis, prospicere, sicut ordo charitatis exigit. *A te*, inquiebat sanctus Bernardus Eugenio papæ, *tua consideratio inchoet, ne frustra extendaris in alia, te neglecto. Quid enim prodest, si universum mundum lucreris, teipsum perdens? Sapiens sibi*

* Conc. Trid. sess. 5, cap. 1 et 2, de Reform. *Cum*, inquit, *præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere..... verbique divini prædicatione pascere. ... Plebani et quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes, ecclesias obtinent, per se, vel per alios idoneos, si legitime fuerint impediti, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas, pro sua et earum capacitate, pascant salutaribus verbis; docendo ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis, cum brevitate et facilitate sermonis, vitia quæ eos declinare, et virtutes quas sectari oportet, ut pænam æternam evadere*, et cœlestem gloriam *consequi valeant.*

Hinc Bonacina, theologus moralis minime rigidior, in Tract. de legibus, disp. 5, sic habet: *Ego arbitror mortaliter peccare parochum, si uno continuo mense integro, aut etiam si duobus, vel tribus mensibus totius anni discontinuis non concionetur, quia hæc videtur materia gravis.* Ita et Pontas, V. Curé, *cas.* 1.

sapiens erit, et bibet de fonte putei sui primus ipse. Qui aliter se gerunt et negligunt quod in isto monito, præscribitur communiter, prædictis diebus, nihil dant considerationi, nihilque præparationi ad missam; sed, his prætermissis, qua pietate possunt celebrare, quove zelo et fructu hortari fideles? Hinc patet quanti sit momenti præsens monitum. Adverte autem quod, iisdem diebus, parvæ horæ non sunt remittendæ ad tempus, de quo sup. pag. 563, num. 9, sed dicendæ immeditate post orat. ment. ne alias ad vesperam usque differantur, et secus quam par est exinde recitentur.

6. Diaconi, subdiaconi et clerici inferiorum ordinum duo in festis diebus habent munia implenda, quorum primum est ut, juxta præscriptum conciliorum, divinis intersint officiis qua par est modestia, modestia exemplari et angelica; et quæ sui gradus sunt functiones ibi religiose obeant, summo id ducentes honori, et pensantes quod *sic* tantum *de inferiori gradu potiora capere* possunt *mereri;* alterum ut catechizandis rudibus ac pueris vacent, in schola ipsis assignata; quod præstare debent majori quo possunt zelo et affectu, quia munus istud, 1° Christo Domino est acceptissimum; 2° animarum saluti plane necessarium; 3° maximi pro ipsis meriti, testante Ecclesia quod *si fideliter et utiliter impleverint officium suum, habituri sint partem cum ipsis qui verbum Dei bene administraverunt ab initio.* Pont. in ordine lect.

PRO QUOLIBET MENSE.

1° Initio mensis, quempiam sanctorum qui in illo occurrunt tibi in specialem patronum sortire; sub ejus tutela te et tua constitue; singulis diebus, mane scilicet et vespere, aliquam ad eum precem dirige pro tuis et aliorum quos intenderis necessita-

tibus. Vitam ejus lege, et in certa quam adnotaveris virtute te illi, per mensem, stude conformare; tandem in festo illius die, præmissa in pervigilio debita præparatione, ad sacram synaxim, si liceat, in ejus honorem accede; gratulare illi de sua gloria et beatitudine, et gratiis Deo actis pro beneficiis seu ei, seu tibi per eum collatis, suppliciter illum ora ut tibi favere pergat, non per mensis cursum tantum, sed et per totam tuam vitam. Atque hæc est multorum piorum praxis, ad instar sancti Francisci Borgiæ qui ejus auctor perhibetur; et ea omnia quæ complectitur satis monstrant ejus utilitatem. Eam ergo amplectere; sed novum quovis mense assumendo protectorem, vide ne veterum obliviscaris. Omnium habe indicem et exemplo sancti Aloysii Gonsagæ horum nomina identidem recites et invoces.

2. Versus finem mensis, statue tibi diem in qua, salutis suæ studiosorum exemplo, te speciali modo ad mortem disponas; nam a momento mortis pendet æternitas, et in hoc totius felicitatis nostræ cardo vertitur ut bene moriamur. Quod autem hac de causa peragendum tibi est ad sequentia reducitur: 1° præstituta die, subtrahe te, saltem per aliquod tempus, a solitis occupationibus et omnibus superfluis locutionibus, ut tibi et uni necessario vacare possis; 2° meditatio tua matutina de morte sit ejusque consectariis, et conscientiam tuam diligenter discutiens vide quid te angeret et turbaret, si jamjam moriturus esses; et *fac nunc quod tunc facere velles*; 3° accede ad sacrum pœnitentiæ tribunal, et confessionem tuam perage velut pro ultima vice, et mox ad Dei judicium citandus; tum, si concedatur, corpore dominico, quasi cœlesti viatico, agonem tuum munias; 4° die illo, *sic te in omni facto et cogitatu teneas*, quasi modo cursum tuum consummaturus; 5° vespertinis horis, siste te coram

sanctissimo sacramento, et ibi de novo *omnibus peccatis tuis cum dolore et magna displicentia deploratis*, elice actus virtutum qui solent moribundis suggeri, fidei nimirum, spei, charitatis, resignationis divinæ voluntati, et acceptationis omnium quæ ei placuerint; et in fine, pro te recita preces *Commendationis animæ :* eas longe ante exitum suum quotidie recitabat sanctus Vincentius a Paulo. *Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.* Joan. 13.

3. Semel saltem per mensem cum patre tuo spirituali colloquere de animæ tuæ statu et de tua agendi ratione*. *Hoc enim modo fiet,* inquit S. Basil. in Reg., *ut et quod laude dignum sit confirmetur, et quod minus probandum congruo remedio sanetur.* Neque vero existimes nullo tibi, ut pote satis eru-

* 1. *Summarium capitum rationis conscientiæ et quærendorum a reddente*, ex Reg. Soc. J. 1. An vivat contentus juxta suam vocationem?

2. Quomodo se habeat circa obedientiam, paupertatem, castitatem, aliasque virtutes, et quarum præcipue studio intentus sit?

3. An sentiat aliquas animi perturbationes, aut tentationes molestas; et de facilitate seu difficultate, ac modo eis resistendi; et ad quos affectus vel peccata sit magis propensus et incitatus?

4. Quem experiatur in se zelum animarum?

5. Quomodo spiritualibus rebus sit affectus? De oratione mentali et vocali; an illi vacet, et quem modum in ea teneat?

6. Num in usu rerum spiritualium consolationem et devotionem habeat; an vero contra desolationem, ariditatem, et vagationem animi patiatur; quomodo in eis se gerat?

7. De fructu quem ex communione, confessione, examine particulari et aliis exercitiis spiritualibus percipiat?

8. Num post ultimam rationem conscientiæ quam reddidit, majorem an minorem fructum fecerit; quem animum experiatur ad perfectionem consequendam?

9. Quomodo observet regulam sibi præscriptam, et quæ sui sunt officii?

10. De mortificationibus, pœnitentiis et aliis exercitationibus quæ faciunt ad spiritus profectum; et in specie de præparatione ad injurias et ad alia quæ ad Christi crucem pertinent ferenda, atque de eorum desiderio?

11. De sociis, et quomodo ex eorum conversatione proficiat in Domino, et an alicui plus sit familiaris quam aliis?

12. An aversionem animi sentiat ab aliquo, et quomodo sit affectus erga superiores et socios?

dito, *opus esse consiliario;* quia, ut ait S. Chrys., *solius Dei est nullo opus habere consilio;* et juxta S. J. Clem., *qui sibi ipsis confidentes* ita opinati sunt, misere *seducti sunt. Ne innitaris prudentiæ tuæ,* Prov. 3. Sed *consilium semper a sapiente perquire,* Tob. 4 Nam, ut legitur apud S. Bern., *Hoc vult Deus, ut homo per hominem doceatur; nec aliter,* ex S. Dorotheo, *licet salvari.*

4. Qui ecclesiarum regimini præfecti sunt debent, quovis saltem mense, sacras renovare species, et examinare statum, tum sacræ ædis, tum ejus supellectilium, an nempe omnia sint, ut par est, munda et ordinata; nam, in collatione primi ex minoribus ordinibus, *fidelissima* horum *cura* ipsis injuncta est, et sine gravi culpa eam nequeunt negligere. V. sup., p. 560, n° 7. Et semper memineris hujus ecclesiæ moniti ad ostiarios: *Sic agite, quasi reddituri Deo rationem pro iis rebus quæ his clavibus recluduntur.*

5. Si in ea, qua manes, diœcesi instituti sunt et vigent cœtus illi ecclesiastici, in quibus de pietate, doctrina, moribus, conscientiæ casibus, collationes habentur, frequens iis et assiduus adesto; quia nihil aptius et utilius ad fidei et morum quæstiones elucidandas, ad unitatem doctrinæ comparandam, ad conformitatem regiminis servandam, ad animorum consensionem fovendam. Ut optatum tamen pariant fructum, oportet, 1° ut imparatus nullus accedat, sed ut quisque præviderit quæ tractanda sunt, et ad ea suum adhibuerit studium; 2° ut procul amandentur contentiones, æmulationes, clamores, aliive excessus qui in tali circumstantia contingere possunt. Quod ut tu et alii præstetis, cogitate et conveniendi causam, et convenientium qualitates et characterem.

6. Concilia volunt ut *clerici comam et tonsuram,*

patentibus auribus, habeant congruentes. Ita conc. Basil. Later. II et IV, etc. Ad morem gerendum tam gravi auctoritati, cura frequenter *renovari coronam* tuam (*singulis hebdomadibus, aut saltem quindenis,* aiunt plures synodi), et capillos tibi resecari circiter quovis bimestri. Quoad eorum *cultum,* seu componendi modum, eadem concilia jubent ut non *studiosus,* sed *simplex* sit; verba sunt conc. Mediol. I sub S. Carolo; et quam jure merito. Judicare potes, 1° ex iis quæ, jam ab apostolicis temporibus, contra feminas torti et compti capilli dicta sunt; 2° ex modo quo Christus Dominus inter homines apparuit, *humilis,* nempe *et modestus,* ait S. Bern.; 3° ex *coronæ illius similitudine* quam clerici *gestant in capite,* quæque profecto non bene congruit cum *crinibus mundano more* ordinatis. *Audi* hæc, *fili, et ne dimittas legem matris tuæ* (Prov. I), ut huic *conformeris seculo cui renuntiasti;* aut illis pseudoclericis de quibus sic S. Hier. in epist. ad Eustoch.: *Tales cum videris, sponsos magis æstimato quam clericos.*

7. Quatuor anni temporibus recurrentibus, preces et pia opera pro remissione peccatorum proxime commissorum, pro fructuum conservatione, pro Christi ministrorum vocatione et missione, ferventius instaura. Hæc est enim Ecclesiæ mens et voluntas; hæc institutionis quatuor temporum motiva, quibus eo promptius ac libentius oportet te cedere, quo magis illam piam matrem diligere, et istorum gravitatem ac pondus melius debes percipere.

PRO QUOLIBET ANNO.

1. *Cum diuturna experientia compertum sit,* ut aiebat S. P. Clemens XI in epist. encyclica, an. 1710, *ad retinendam conservandamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam, maximopere condu-*

cere ut ecclesiastici viri spiritualibus exercitiis aliquando vacent, quibus quidquid sordium de mundano pulvere contractum est commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, recte sancteque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur; ideo ne hanc utilitatem tibi propositam prætermittas, sed magna cum alacritate suscipe et quotannis aut saltem biennio, per 6 aut 8 dies, in pio aliquo secessu dictis exercitiis operam da. Consule te generalem, ab ultima recollectione, confessionem, in qua *recogitans* in *amaritudine animæ tuæ* omnia peccata, omnesque defectus, securius *novissima providebis*, gaudium in cœlo, et tuæ conscientiæ pacem ac serenitatem paries. Si unde testamentum condas habes, sapienter facies, si illud tunc conficias aut confirmes.

2. *Diem* anniversariam regenerationis tuæ, conversionis et ad ordines promotionis, *habeas solemnem*, et *celebra eam cultu* congruo. *Si enim*, inquit Micrologus de eccles. observ. c. 50, *quilibet suum natalem, quo ad æternam mortem natus, observat, quanto magis illum observare debet, quo ad æternam vitam est regeneratus?* etc. S. Carol. in 3 conc. Med. sanxit ut *sacerdotes, quo die eorum quisque sacerdotio initiatus est, illum etiam quotannis recolant missæ sacrificio et precibus*. Religioni tibi sit a tam sancto instituto deviare.

3. Lege quotannis ritus et rubricas, simul et canones ac statuta quæ ad te spectant, ut ea semper accurate valeas custodire; item præcipuos theologiæ, seu moralis, seu scholasticæ tractatus, qui paulatim excidunt, nisi identidem horum refricetur memoria; præterea novum Testamentum integrum, et vetus saltem biennio. *Divinas scripturas*, ait S. Hier., *sæpius lege; imo nunquam de manibus sacra lectio*

deponatur..... Tenenti codicem somnus obrepat, et cadentem faciem pagina sancta suscipiat. O utinam, te e vivis sublato, sic tuum inscribi possit sepulcrum,

Te, veniente die, te decedente, legebat,
Lex sacra; æterno lector nunc lumine gaudet!

4. Præfige tibi unum particulare et radicale vitium, cui, ut pote infensissimo tuæ perfectionis hosti, bellum per totum annum inferas; nec convertaris donec deficiat. Eodem zelo virtutem huic vitio contrariam exerce; et huc spectet quotidianum examen, de quo sup. pag. 563, n° 9. *Si omni anno,* inquit a Kemp., l. I, c. 2, n° 5, *unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur.*

5. Indulgentias quæ identidem per annum lucrandæ sese offerunt tibi et aliis procurato, eoque diligentius quo his magis indigetis, et majora sunt vestra erga Deum debita. Tanti boni negligentia non argueret certe magnam fidem, nec magnum zelum. Vide in tract. de Indulg. D. *Collet* vel potius D. *Bouvier* indulgentias omnibus fidelibus communes, et eas quæ certis rebus, puta coronis, crucibus, numismatibus, etc., affixæ sunt; hinc intelliges quam facile sit hujus beneficii fieri sæpe participem.

6. Si pastor sis animarum, semel saltem quotannis totam lustra et visita parochiam, vicario tuo aut ludi magistro comite. *Bonus pastor cognoscit* omnes *oves suas, et vocat eas nominatim.* Habeas catalogum omnium familiarum in particulari; et pro virili parte scias omnium earum membrorum necessitates, tam spirituales quam temporales; quibus subvenire, eo meliori quo poteris modo, studeas, iisdem permotus sensibus quibus Apost. dum dicebat : *Libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus.*

PRO QUOLIBET TEMPORE.

1. *Memor semper sis vocationis tuæ, eoque nomine sæpe Deo gratias agas, conerisque maxime vitam, ut ministrum Christi decet, instituere; cum tam multæ utilitates ex boni, tot detrimenta ex mali vita sacerdotis proficiscantur.* Sanctus Carolus.

2. *Omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, et cave ne aliquando peccato consentias, et prætermittas præcepta Domini Dei tui.* Tobias in admonit. ad filium suum. C. 4.

3. *Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum, etiam exiguum libenter impertiri stude, quoniam eleemosyna ab omni peccato et a morte liberat.* Idem.

4. *Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo, dominari permittas; in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.* Idem.

5. *Quod ab alio oderis tibi fieri, vide ne tu aliquando alteri facias.* Idem.

6. *Omni tempore benedic Deum; et pete ab eo ut vias tuas dirigat, et omnia consilia tua in ipso permaneant.* Idem.

7. Quia, ut observant SS. PP. et constans docet experientia, *a minimis incipiunt qui in maxima proruunt;* ideo nec parva peccata, nec parva officia unquam negligas; sed semper illa sedulo devita, et hæc fideliter imple. *Qui timet Deum*, ait Script., *nihil negligit.* Et S. Hier.: *Mens Christo dedita æque in majoribus et in minoribus intenta est.*

8. Quotidiana exercitia, et solitas ac ordinarias actiones, etiam naturales, stude semper bene facere: 1° exemplo Christi qui *bene omnia fecit;* 2° quia his continuo recurrentibus, facilius et citius assequeris perfectionem, et *fies in Deum dives*, si illa

recte feceris; facies autem sic, si in statu gratiæ, propter Dei gloriam et debita cum attentione ac fervore.

9. Cum *mundus totus in maligno positus sit*, et longe *facilius sit domi latere*, quam foras se posse sufficienter custodire; ideo cellam tuam dilige, nec ab ea exeas, nisi necessitate compulsus et tui officii implendi causa. *In cella invenies quod de foris sæpius amittes*. Dixit quidam : *Quoties inter homines fui, minor homo redii.*

10. *Obsecro te, et repetens iterumque monebo*, cave imprimis a sexu muliebri qui, ex Scr. Eccl. 7, consuetus *est* dæmonum *laqueus;* et ut nunquam tibi sit, sicut fuit innumeris, *perdendæ vitæ et famæ* causa, has accipe regulas a S. Hier. olim traditas Nepotiano suo, et ab illis ne latum quidem unguem recede.

Hospitiolum tuum, aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas et virgines Christi, aut æqualiter ignora, aut æqualiter dilige. Ne sub eodem tecto mansites; nec in præterita castitate confidas. Nec David sanctior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper quod paradisi colonum de possessione sua mulier ejecerit.

Ægrotanti tibi quilibet sanctus frater assistat, et germana vel mater, aut probatæ quælibet apud omnes fidei. Quod si hujusmodi non fuerit consanguinitatis castimoniæque personæ, multas anus nutrit Ecclesia quæ et officium præbeant, et beneficium accipiant ministrando, ut infirmitas quoque tua fructum habeat eleemosynæ. Scio quosdam convaluisse corpore, et animo ægrotare cœpisse. Periculose tibi ministrat, cujus vultum frequenter attendis.

Si propter officium clericatus, aut vidua a te visitatur, aut virgo, nunquam domum solus introeas.... Solus cum sola absque arbitro vel teste non sedeas....

Caveto omnes suspiciones, et quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur ante devita.

Crebra munuscula, et sudariola, et fasciolas, et vestes auro applicitas, ac degustatos cibos, blandasque et dulces litterulas sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias et tepores, et ritu dignas urbanitates, et ceteras ineptias amatorum in comœdiis erubescimus, in seculi hominibus detestamur; quanto magis in monachis et in clericis, quorum et sacerdotium proposito, et propositum ornatur sacerdotio.

11. In sacramentorum administratione, si ad te spectet, bonum et fidelem dispensatorem te semper præbe; nec cujusquam gratia, aut metu, aut qua spe temporalis commodi, ab officio tuo tantillum declines. Ad præcipua quinque capita serio attende: ad Deum, ut glorificetur; ad sacramentum, ut rite perficiatur; ad subjectum, ut sanctificetur; ad astantes, ut pie excitentur; ad ministrum, ut crescat in gratia, utque dum alios a peccati vinculo solvere intendit, seipsum peccati ligamine et catena non constringat.

12. Quidquid temporis a divinis officiis, ab orationis contemplationisque exercitatione, ab ecclesiasticis functionibus, et ab aliis necessariis actionibus vacuum habes, non in otio, nec vero in rerum novarum curiositatibus illud contere; sed, cum in sortem domini vocatus sis, impende in operibus tuo ordini ac statui congruis. *S. Carol.* Quæ sint autem illa disce ex conc. Lingon. anno 1404. *Assidue et devote orare*, inquit, *sicut et lectioni perfecte intendere, sint opera clericorum.*

13. Si in morbum incideris, cave ne simul cum corpore anima ægrotet. Non plus quam par est arti medicorum confidas, sed magis divinæ voluntati obtempera. *Cum infirmor*, aiebat sanctus Paulus,

tunc potens sum... virtus in infirmitate perficitur. Custodi te a murmuratione, et *exhibe te sicut Dei ministrum in multa patientia.* Valetudine nova sese confirmante, ad tua implenda officia novos animos concipe. Quæ retro sunt obliviscens, ct quasi incipiens ad bravium assequendum, exemplo Apostoli, quotidie contende.

PRO FINE VITÆ.

Si, Deo dante, non præcipiti morte, ut heu! sæpe evenit, abripiaris; sed si contigerit te mentis et rationis compotem mortem (quamvis sæpissime, citius quam putatur, adveniat) venientem videre, sacramenta ecclesiæ tempore opportuno postula, et summa cum devotione; astantiumque ædificatione recipe. Ad instar sacrificii Christi pro te in cruce oblati, te totum et tua omnia, in sacrificium boni odoris, sanctissimæ Trinitati in æternum vove, offer, consecra, immola. Variarum virtutum actus, præcipue fidei, spei, charitatis, contritionis, patientiæ, divinæ voluntati subjectionis, tentationibus renuntiationis, frequenter elicias. Prava dæmonum arte in duos salutis scopulos sæpe impellimur et inducimur, scilicet in præsumptionem et desperationem. Per vitam nimis confisi de salute male præsumimus; at in morte nimis abjecti, de salute pene desperamus. Contra hos dæmonum suggestus, per vitam cum metu et tremore salutem operare; sed in extremis positus, per infinita Christi merita, in bona salutis spe roboreris et confirmeris. *Ille solum diffidat,* inquit S. Bern., *qui tantum peccare potuit quantum Deus bonus est.*

Felix et omni dignus beatitudine quem extrema dies invenerit sic militantem. S. Hier. Epist. ad Julianum.

CANON.

Ex conc. Aquisg. ann. 816, l. 1, c. 145.

Qui *divinis se manciparunt officiis, studeant hæc breviter collecta sedula meditatione perlegere, et memoriæ commendare, et, divina adjuvante gratia, juxta vires adimplere. Vocatione ergo qua vocati sunt, nec ad dexteram, nec ad sinistram, declinantes, ambulent; quatenus divinis jussionibus obtemperantes, ad Christum, de cujus sorte esse noscuntur, qui via, veritas et vita est, eo opitulante, pervenire mereantur.* Amen.

METHODUS

Orationis mentalis.

In quarta hujusce manualis, parte, pag. 436, ostensum est quanto zelo viri ecclesiastici debeant orationis mentalis exercitio incumbere. Hic trademus methodum, et quidem probatam illud peragendi : *Est enim oratio medicamentum,* ut notat S. Chrys. in ps. 7; *sed si nesciamus quomodo adhibendum sit medicamentum, utilitatem ex eo non capiemus.* Insuper ad fovendum augendumque in unoquoque orationis studium et amorem, referemus breve indulg. a Bened. XIV concessarum tam docentibus et addiscentibus orationis mentalis exercitium, quam ipsam orationem mentalem peragentibus; et hinc intelligent qui hæc negligunt quantis frustrentur bonis, et quam sibi sint inimici.

INDULGENTIÆ,

Tam docentibus et addiscentibus methodum orationis mentalis, quam ipsam orationem mentalem peragentibus concessæ.

Venerabilibus fratribus patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis et præsulibus locorum ordinariis universis, gratiam et communionem sanctæ sedis habentibus,

BENEDICTUS, PAPA XIV.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

(*Exordium ab excellentia orationis.*)

Quemadmodum nihil est, hominibus a familiari Dei consortio et consuetudine avulsis et ejectis, ad divinos hauriendos fulgores, et ad æternam salutem procurandam, ad Deum quasi manufacta coeundum, magis opportunum, salutare ac necessarium oratione quæ est veluti ascensio animæ de terrestribus ad cœlestia; inquisitio supernorum, invisibilium desiderium, conjunctio Spiritui Sancto, et ad Deum locutio; ita, ne desolatione desoletur universa terra, ex eo quod nullus recogitet corde, omnes et singuli, ubique et semper, monendi sunt quod oporteat semper orare et nunquam deficere; ut in omni oratione et obsecratione, cum gratiarum actione, petitionibus nostris innotescentibus apud Deum, ipse qui dives est in omnes eum invocantes, nec nostras abs se deprecationes, nec suas a nobis amoveat miserationes. Ea propter prædecessores nostri romani pontifices, divina institutione formati, ut Christi fideles ad orationis, sive vocalis, sive mentalis, ut dicitur, studium cum alacritate

ineundum, et sine intermissione frequentandum incitarent, eosdem tum cohortationibus inflammare, tum cœlestium etiam munerum thesauris, quorum dispensationem ipsis crediderat Altissimus, allicere studuerunt; indulgentias enim, peccatorum remissiones et de injunctis eis quomodolibet debitis pœnitentiis relaxationes elargiti sunt iis qui sive vocales preces recitarent, sive per aliquod temporis spatium quotidie in lege Domini meditarentur.

(*Pontifex confirmat indulgentias concessas vocaliter orantibus.*)

Nos autem, laudatissimis eorumdem prædecessorum nostrorum exemplis, incensi, non solum omnes et singulas indulgentias, peccatorum remissiones, et pœnitentiarum relaxationes per eosdem nostros prædecessores pro recitantibus quascumque vocales preces (dummodo nunquam revocatæ fuerint), aut quomodolibet orantibus, quocumque modo sive ad tempus, sive in perpetuum ad hanc usque diem concessas, apostolica auctoritate, tenore præsentium, sub iisdem prorsus modo ac forma confirmamus, et, quatenus opus sit, de novo concedimus; verum etiam alias insuper iis præsertim qui mentalis orationis, seu meditationis studio operam dederint, ut infra, impertimur.

(*Iis vero qui orationis mentalis exercitium docent concedit novas indulgentias.*)

Primum itaque omnibus et singulis, sive qui tam in ecclesia quam alibi, et ubicumque locorum, publice et privatè, quoscumque homines, orandi, seu meditandi rudes, quomodocumque orare et meditari docuerint, sive qui piæ orandi et meditandi institutioni hujus modi, ut præmittitur, interfuerint, dummodo vere pœnitentes ac sacra communione refecti, qua vice id egerint, septem annos et totidem quadragenas de injunctis eis, seu alias quomodolibet

debitis pœnitentiis in forma ecclesiæ consueta relaxamus. Iis vero tam docentibus quam addiscentibus, qui assidue præmissa peregerint, ac similiter vere pœnitentes ac sacra communione refecti, pro christianorum principum concordia, hæresium extirpatione, ac sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, semel in mense, pro uniuscujusque commodo et arbitrio, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, quam per modum suffragii animabus Christi fidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare possint, misericorditer in Domino concedimus.

(Illam quoque peragentibus alias elargitur indulgentias.)

Insuper iis qui per duos quadrantes continuatos, vel saltem per quadrantem horæ, singulis diebus, et per totum mensem orationi mentali dabunt operam, et vere pœnitentes et confessi, sanctissimum eucharistiæ sacramentum sumpserint, ac pro christianorum principum concordia, hæresium extirpatione, et sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces pariter effuderint, plenariam, semel quolibet mense, omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, quam itidem per modum suffragii animabus Christi fidelium quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare possint, auctoritate et tenore similibus misericorditer in Domino elargimur.

(Adhortatio pro exercitio orationis in communi.)

Etsi autem, juxta divinum Domini nostri Jesu Christi præceptum, oportet ut quisque oraturus, ne ad instar hypocritarum videatur ab hominibus, intret cubiculum suum, et clauso ostio oret cœlestem patrem in abscondito; tamen cum ipse Dominus

dixerit : Quod *ubi sunt duo* vel *tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum;* et sanctus Joannes Chrysostomus prædicet esse in oratione cum fratribus plus aliquid, videlicet concordiam, conspirationem, amoris conjunctionem, et charitatis clamorem felici societate, complexas, optimum esset, ubi commode fieri posset, ut quemadmodum in nonnullis institutum esse accepimus, ita in omnibus et singulis diœcesibus in more poneretur; nimirum ut singulis diebus, dato certo campanarum signo, sive in ecclesiis, dummodo totius populi multitudo unum in locum, ubi oret, masculis e feminis seorsim collocatis, convenire facile possit, et nulla suboriatur confusio et inordinatio ; sive in propria domo patres familias eo, aut alio opportuniori tempore, ante imaginem sacram cum tota familia convenientes orent.

Ea propter vos, venerabiles fratres, rogamus et in Domino hortamur, ut in omnibus et singulis ecclesiarum piorumque locorum, in civitatibus quidem cathedralibus, aliarumque præcipuarum ecclesiarum, in oppidis vero parochialium ecclesiarum superioribus ac rectoribus injungatis, ut præmisso campanæ sonitu iis diebus, iisque horis, quibus vobis opportunius in domino visum fuerit, dando decernendoque, omnes Christi fideles uniuscujusque curæ commissos, quos in unum convenire contigerit, in mentalis orationis studio erudire, sive per alios peritos erudiri faciant, atque ad illam frequentandam accedere, necessitatem utilitatemque proponere, indulgentiarum thesauros quos de benignitate apostolica elargimur, explicare, et ad ipsos, ea qua decet pietate ac reverentia, lucrandos inflammare studeant et enitantur, atque etiam, si commode, ut premittitur, fieri poterit, orationi mentali, in communi practica, ut dicitur, vacare, in eaque exerceri faciant et curent.

Præsentibus perpetuo futuris temporibus valituris, etc. Datum Romæ, die 16 dec. 1746, pontificatus nostri anno septimo.

Ad majorem commoditatem, hic gallice ponimus methodum orationis mentalis.

ABRÉGÉ DE LA MÉTHODE

De l'oraison mentale.

L'ORAISON mentale est une élévation et une application de notre esprit et de notre cœur à Dieu, pour lui rendre nos devoirs, lui demander nos besoins, et en devenir meilleurs pour sa gloire.

L'oraison mentale est composée de trois parties; savoir : l'entrée ou la préparation, le corps de l'oraison, et la conclusion.

I.

Il y a trois choses à faire dans l'entrée de l'oraison.

1. Il faut nous mettre en la présence de Dieu par un acte de foi, croyant fermement que Dieu est partout, qu'il est dans le lieu où nous sommes, et dans notre cœur; ce qui nous engage à l'adorer, et à nous tenir avec respect devant sa divine majesté.

2. Nous devons nous reconnaître indignes de paroître devant Dieu à cause de nos péchés; lui en demander pardon par un acte de contrition, et nous unir à notre Seigneur Jésus-Christ pour paroître devant son Père, et le prier en son nom.

3. Il faut reconnoître que nous sommes de nous-mêmes incapables de faire l'oraison d'une manière utile à notre salut; et l'on doit demander l'assistance du Saint-Esprit pour la bien faire.

II.

Le corps de l'oraison contient trois points.

Dans le premier point il faut considérer le sujet de l'oraison par rapport à notre Seigneur, faisant attention à ce qu'il a dit, fait ou pensé sur ce sujet, et lui rendre ensuite nos devoirs en adorant ses sentimens, ses paroles, ses actions; les louant, les aimant, et remplissant notre cœur de sentimens de reconnoissance, à quoi on peut quelquefois ajouter des actes d'admiration, de joie ou de compassion, selon la nature du sujet. Et si l'oraison se faisoit sur les perfections de Dieu, ou sur les personnes de la très-sainte Trinité, il faudroit les adorer et leur rendre les autres devoirs de religion.

Dans le second point, il faut considérer le sujet de notre oraison par rapport à nous-mêmes : 1. examinant ce que nous devons faire ou éviter pour notre sanctification; et afin de nous porter plus efficacement à embrasser la vertu et à fuir le vice, il faut tâcher de convaincre notre esprit de notre devoir, par la considération des motifs et des raisons les plus capables de nous y engager.

2. Il faut ensuite comparer notre conduite avec nos obligations sur ce sujet, et faire une sérieuse réflexion sur nous-mêmes, pour voir si nous avons été fidèles à notre devoir; et comme cette recherche nous fera reconnoître plusieurs défauts, il faut nous en humilier et faire des actes de contrition de nos fautes passées, de confusion de notre état présent, et de désir de mieux faire à l'avenir, et produire les autres affections convenables aux considérations que nous aurons faites.

3. Enfin, à la vue de nos chutes passées et de notre foiblesse présente, il faut recourir à Dieu, et lui demander avec instance la grâce de mieux faire

à l'avenir, employant pour l'obtenir les mérites de notre Seigneur, et l'intercession de la très-sainte Vierge et des saints, etc.

Dans le troisième point, pour coopérer à la grâce que nous venons de demander à Dieu, il faut prendre de bonnes résolutions conformes au sujet de notre oraison, à notre attrait et à nos besoins : ces résolutions doivent être non-seulement générales, mais encore particulières, pour le temps et les occasions présentes; elles doivent être efficaces, et nous porter à surmonter les obstacles, et à prendre les moyens convenables : il faut enfin qu'elles soient accompagnées de défiance de nous-mêmes, et de confiance en Dieu.

III.

La conclusion de l'oraison comprend trois choses :

1. Il faut remercier Dieu des grâces qu'il nous a faites dans l'oraison ;

2. Lui demander pardon des fautes que nous y avons commises ;

3. Le prier de bénir nos résolutions, la journée présente, notre vie et notre mort.

On fait ensuite le bouquet spirituel, qui n'est autre chose que le choix de quelques bonnes pensées, ou de quelques saintes affections qui nous ont le plus touchés dans l'oraison, pour nous en ressouvenir de temps en temps pendant la journée.

On finit en mettant ses résolutions et le fruit de son oraison sous la protection de la très-sainte Vierge, et l'on peut dire pour cet effet : *Sub tuum præsidium confugimus*, etc.

AVIS

Avant l'oraison.

1. On doit s'y disposer par la fuite du péché et la pureté du cœur, par le recueillement intérieur et extérieur, et par la pure intention de n'y rechercher que la gloire de Dieu, et notre avancement dans la vertu.

2. Il faut préparer le sujet de l'oraison, et pour cet effet le lire ou l'écouter attentivement dès le soir, et le repasser le matin dans son esprit.

Pendant l'oraison.

1. Il n'est pas nécessaire de faire dans une même oraison beaucoup de considérations, ni tous les actes marqués dans la méthode; et lorsqu'on est utilement occupé à faire quelque considération, ou à produire quelque sainte affection, comme de regret de ses péchés, d'amour de Dieu, etc., il ne la faut pas quitter sous prétexte de passer à d'autres.

Néanmoins, ce à quoi il faut s'arrêter davantage, ce sont les affections, les demandes et les résolutions qui font le principal de l'oraison.

On ne doit pas s'attacher à ne produire les affections, ou à ne faire les demandes et les résolutions que dans l'ordre prescrit dans la méthode; mais si l'on s'y trouve attiré dès le commencement ou hors des endroits marqués, il est bon de suivre cet attrait sans différer davantage.

Si l'on se sentoit attiré à quelque autre manière de faire l'oraison, il faudroit la proposer à son directeur, et suivre son avis.

2. Quoiqu'il arrive dans l'oraison des distractions, des sécheresses, et même des tentations, on ne doit

pas pour cela se décourager, ni quitter l'oraison; mais il faut y persévérer, renonçant fidèlement aux distractions, résistant généreusement aux tentations, et souffrant avec patience les ennuis et les sécheresses.

6. Outre les demandes que l'on fait pour ses propres nécessités, il est bon, à la fin de l'oraison, de prier pour les besoins de l'Église, pour ses parens, pour ses amis, etc.

Après l'oraison.

1. Il faut avoir soin de conserver pendant le jour les mêmes sentimens qu'on avoit pendant l'oraison, et prendre garde de ne les perdre pas en s'appliquant d'abord avec trop d'ardeur et d'empressement aux affaires, ou aux autres emplois de sa charge.

2. Il est bon d'écrire quelquefois ce qui nous a le plus touché pendant l'oraison, et les résolutions que nous y avons prises, particulièrement pendant les retraites, et lorsque le directeur le trouvera à propos; et il sera utile de relire ces choses de temps en temps.

3. Il faut enfin tâcher, pendant la journée, de rappeler dans son esprit les bonnes résolutions qu'on a prises, et veiller sur les occasions de les mettre en pratique.

EXERCICE

DU CHRÉTIEN

POUR LE MATIN ET POUR LE SOIR.

PRIÈRES DU MATIN.

† In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.	† Au nom du Père, et du Fils, et du Saint-Esprit. Ainsi soit-il.
Benedicta sit sancta et individua Trinitas, nunc et semper, et per infinita secula seculorum. Amen.	Que la sainte et indivisible Trinité soit bénie à jamais; qu'elle soit glorifiée maintenant et dans tous les siècles des siècles. Ainsi soit-il.

Acte d'adoration.

Très-sainte et très-auguste Trinité, Père, Fils et Saint-Esprit, Dieu unique en trois personnes égales, je vous adore ici présent; je vous reconnois pour mon Créateur et mon souverain Seigneur, et je me soumets entièrement à votre conduite.

Acte de foi.*

Mon Dieu, je crois fermement toutes les vérités contenues dans le Symbole des apôtres, et géné-

* Le pape Benoît XIV, considérant combien les actes des trois vertus théologales sont nécessaires, a confirmé les indulgences que Benoît XIII avoit accordées le 15 janvier 1728 à ceux qui feroient ces mêmes actes; et il les a même étendues par son décret du 28 janvier 1756, de sorte qu'aujourd'hui

ralement tout ce que l'Église catholique, apostolique et romaine m'ordonne de croire, parce que c'est vous, Seigneur, qui le lui avez révélé, et que vous êtes la vérité même.

Acte d'espérance.

Mon Dieu, *qui, par un effet de l'amour extrême que vous me portez, m'avez appelé par Jésus-Christ à votre éternelle gloire,* j'espère avec une ferme confiance que vous m'en accorderez un jour la possession, et que vous me donnerez, pour la mériter, tous les moyens nécessaires, parce que vos miséricordes sont infinies, et que vous êtes fidèle dans vos promesses.

Acte de charité.

Seigneur, mon Dieu, *que j'ai connu et aimé si tard,* je vous aime de tout mon cœur et par-dessus toutes choses, parce que vous êtes *la souveraine beauté,* infiniment aimable; je voudrois vous avoir connu, adoré et aimé, comme vous le méritez. J'aime aussi en vous et pour vous mon prochain, et je lui souhaite tout le bien que je me veux à moi-même.

Toutes les fois qu'on récite de bouche et de cœur les actes de foi, d'espérance et de charité, on gagne sept années et sept quarantaines, ou sept fois quarante jours d'indulgences qu'on peut appliquer, si l'on veut, aux âmes du purgatoire.

De plus, quand on a été fidèle à produire ces mêmes actes pendant un mois, on peut, en se confessant, communiant et priant pour les fins ordinaires, c'est-à-dire pour la concorde entre les princes chrétiens, l'extirpation des hérésies, et l'exaltation de l'Église notre sainte mère, gagner l'indulgence plénière avec faculté de l'appliquer aux âmes des fidèles défunts; et enfin on gagne l'indulgence plénière à l'heure de la mort.

Au reste, on peut, pour produire ces actes, se servir de telles formules qu'on juge à propos, pourvu néanmoins que les motifs propres de chacune de ces trois grandes vertus y soient exprimés.

Acte de remercîment.

Que *vous rendrai-je, Seigneur, pour tous les biens que j'ai reçus de vous?* Vous avez pensé à moi de toute éternité; vous m'avez créé à votre image et ressemblance; *vous m'avez donné l'un de vos anges pour conducteur; vous avez livré, pour mon salut, votre propre Fils à la mort;* vous m'avez fait naître, régénérer, et instruire dans le sein de la vraie Église; vous m'avez garanti, tant pour l'âme que pour le corps, de grand nombre de périls; je vous remercie, ô mon Dieu! de toutes ces grâces, et de tant d'autres que vous m'avez faites depuis ma naissance; et *j'invite tous les saints du ciel et de la terre à vous en remercier aussi pour moi.*

Pensons aux péchés auxquels nous sommes plus enclins, et prenons une ferme résolution de n'y plus retomber.

Ma conscience, ô mon Dieu! me reproche toujours bien des infidélités et bien des foiblesses. J'en gémis sincèrement devant vous et pour l'amour de vous, et je me propose d'apporter à l'avenir plus de soin pour m'en corriger. Confirmez, Seigneur, mes résolutions, et achevez en moi ce que votre grâce y a commencé.

Offrons-nous à Dieu de tout notre cœur, et prions-le que tout ce que nous ferons soit pour sa gloire.

Seigneur, je vous offre mon corps, mon âme, tout ce que je suis, tout ce que je ferai et souffrirai aujourd'hui. Que tout, ô mon Dieu! serve à votre gloire et à mon salut. Hélas! ce jour sera peut-être le dernier de ma vie; ne permettez pas que j'aie le malheur d'en abuser.

Demandons à Dieu les grâces qui nous sont nécessaires pour passer saintement ce jour, et faisons la prière qu'il nous a lui-même donnée.

Pater, Ave, Credo, en latin, ou en français.

ORAISON.

SEIGNEUR, Dieu tout-puissant, qui nous avez fait arriver au commencement de cette journée, sauvez-nous aujourd'hui par votre puissance, afin que nous ne nous laissions aller à aucun péché, mais que toutes nos pensées, nos paroles et nos actions, étant conduites par votre grâce, ne tendent qu'à accomplir les règles de votre justice. Par Jésus-Christ notre Seigneur. Ainsi soit-il.

OREMUS.

DOMINE, Deus omnipotens, qui ad principium hujus diei nos pervenire fecisti, tua nos hodie salva virtute, ut ad nullum declinemus peccatum; sed semper ad tuam justitiam faciendam nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes et opera. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Prions Dieu pour N. S. P. le pape, pour monseigneur notre évêque, pour tous les pasteurs et ministres de l'Église, pour ceux qui nous gouvernent, pour ceux qui se sont recommandés à nos prières, et généralement pour tous ceux pour lesquels nous sommes obligés de prier.

SEIGNEUR, Dieu des vertus, qui êtes l'auteur de tout bien, nous vous supplions d'augmenter en nous et dans tous ceux pour qui nous vous prions, la foi, l'espérance et la charité; et afin que nous puissions recevoir l'effet de vos promesses, faites que nous aimions ce que vous commandez.

Vierge sainte, très-digne mère de Dieu, montrez

que vous êtes la nôtre, en faisant agréer nos prières à celui qui a bien voulu naître de vous pour nous racheter.

Et vous, esprits bienheureux, à qui nous sommes confiés, grands saints dont nous avons l'honneur de porter le nom, vous tous les élus et amis de Dieu, daignez aussi vous intéresser pour nous auprès de lui, afin qu'il établisse nos jours et nos actions dans sa sainte paix, qu'il nous préserve de tout mal, et nous conduise à la vie éternelle. Que par sa miséricorde les âmes des fidèles qui sont morts reposent en paix. Ainsi soit-il.

On commence ensuite l'oraison mentale, et après les premiers actes de la préparation on dit Confiteor, etc., *et peu après* Veni, Sancte Spiritus, etc.; *ensuite on continue l'oraison qu'on pourra terminer par ces prières:*

Sub tuum præsidium confugimus, sancta Dei genitrix; nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus, sed a periculis cunctis libera nos semper, virgo gloriosa et benedicta.

Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna hodie illumina, custodi, rege et guberna.

Oraison pour invoquer sur soi la vie de Jésus.

O Jesu vivens in Maria, veni et vive in famulis tuis, in spiritu sanctitatis tuæ, in plenitudine virtutis tuæ, in perfectione viarum tuarum, in veritate virtutum tuarum, in communione mysteriorum tuorum. Dominare omni adversæ potestati, in spiritu tuo ad gloriam Patris. Amen.

*Prière en l'honneur du mystère de l'Incarnation**.

Angelus Domini nuntiavit Mariæ, et concepit de Spiritu Sancto. *Ave Maria*, etc.

Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. *Ave*.

Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. *Ave*.

OREMUS.

GRATIAM tuam, quæsumus, Domine, mentibus nostris infunde; ut qui, angelo nuntiante, Christi filii tui incarnationem cognovimus, per passionem ejus et crucem ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eumdem Christum Dominum nostrum.

PRIÈRES DU SOIR.

† Au nom du Père, etc. † In nomine Patris, etc.

Invocation du Saint-Esprit.

ESPRIT-SAINT, venez en nous, et remplissez nos cœurs de votre divin amour. Donnez-nous l'attention

* On nous avertit le matin à midi et le soir, de réciter l'*Angelus*, pour remercier Dieu du bienfait de l'incarnation, et pour invoquer la sainte Vierge qui a eu tant de part à ce grand mystère. Le pape Benoît XIII a accordé, par un bref de 1724, cent jours d'indulgence à tous ceux qui, le matin, ou à midi, ou le soir, réciteront dévotement et à genoux cette prière, au son de la cloche, et une indulgence plénière une fois le mois, en tel jour que l'on voudra choisir, pourvu qu'on se soit confessé et qu'on ait communié ce jour-là, et qu'on prie pour les fins ordinaires. (Il suffit, pour remplir l'intention du souverain pontife, de dire cinq *Pater* et cinq *Ave*.)

Le pape Benoît XIV, en confirmant la même indulgence le 20 avril 1742, a marqué, 1° que l'*Angelus* se diroit debout, depuis les premières vêpres du samedi jusqu'au soir du dimanche suivant; 2° que pendant le temps pascal on pourra réciter en la place de l'*Angelus*, le *Regina cæli*, avec le verset et l'oraison : *Deus qui per resurrectionem*, etc. 3° Ceux qui ne savent pas le *Regina cæli*, diront l'*Angelus* à l'ordinaire, les uns et les autres debout. 4° Ceux qui ne savent ni l'un ni l'autre, diront une fois le *Pater* et l'*Ave*. *Voyez* M. Collet, *Traité des indulgences*, tom. 1, chap. 8.

et le respect que nous devons à notre Dieu, notre Père et notre Juge, à qui nous prenons la liberté de parler, nous qui ne sommes que cendre et poussière.

Acte d'adoration, de foi, d'espérance et de charité.

Mon Seigneur et mon Dieu, je vous adore ici présent avec le respect et la soumission qui est due à votre infinie grandeur. Je crois en vous et à toutes vos paroles, parce que vous êtes la vérité même, qui ne peut tromper et être trompée. J'espère en vous et dans vos promesses, parce que vous êtes également miséricordieux et fidèle. Je vous aime de tout mon cœur, parce que vous êtes souverainement aimable, et j'aime mon prochain comme moi-même pour l'amour de vous.

Acte de remercîment.

Je vous rends grâces, ô mon Dieu! par notre Seigneur Jésus-Christ, des bienfaits sans nombre que j'ai reçus de votre bonté, principalement de ce que vous avez bien voulu me conserver jusqu'à ce jour, me donner votre propre Fils pour sauveur, et son divin corps pour nourriture, me rendre participant du Saint-Esprit et de sa grâce, me pardonner tant de fois mes péchés qui méritoient l'enfer, et me préserver d'une infinité d'autres crimes que j'aurois commis sans votre assistance. Faites, Seigneur, que *ma bouche soit toujours remplie de vos louanges*, et mon cœur sans cesse occupé à vous aimer.

Demandons à Dieu ses lumières pour connoître et haïr véritablement nos péchés.

Grand Dieu, souverain juge des hommes, qui par une miséricorde infinie ne voulez pas que le pécheur périsse, mais qu'il évite par la pénitence vos redoutables jugemens; je me présente humblement à vous

pour vous rendre compte de cette journée ; donnez-moi les lumières dont j'ai besoin pour connoître mes fautes, et la douleur nécessaire pour les bien détester.

Examinons notre conscience sur les péchés que nous avons commis aujourd'hui, par pensées, paroles, actions et omissions.

Acte de contrition.

Mon Dieu, qui voyez mes péchés, voyez aussi la douleur de mon cœur. J'ai un extrême regret de vous avoir offensé, parceque vous êtes infiniment bon et infiniment aimable, et que le péché vous déplaît. Pardonnez-moi par les mérites de la passion et de la mort de Jésus votre fils; et donnez-moi la grâce d'accomplir la résolution que je forme maintenant de faire pénitence et de ne plus vous offenser.

Confiteor Deo, etc.

Misereatur, etc.

Indulgentiam, etc.

LITANIES DE LA SAINTE VIERGE.

Pour le dimanche, le mardi, le jeudi et le samedi.

Kyrie, eleison, etc., comme ci-devant, pag. 531.

℣. Ora pro nobis, sancta Dei genitrix.

℟. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Defende, quæsumus, Domine, beata Maria semper virgine intercedente, istam ab omni adversitate familiam, et toto corde tibi prostratam ab hostium propitius tuere clementer insidiis.

On ajoutera ici l'oraison du patron du diocèse, et celle du patron de la paroisse ou de la communauté où l'on demeure.

LITANIES DU SAINT NOM DE JÉSUS.

Pour le lundi, le mercredi et le vendredi.

Kyrie, eleison, comme ci-devant, pag. 526.
Agnus Dei, etc.
Jesu, audi nos. Jesu, exaudi nos.

OREMUS.

Domine Jesu Christe, qui dixisti : Petite et accipietis, quærite et invenietis, pulsate et aperietur vobis; quæsumus, da nobis petentibus divinissimi tui amoris affectum, ut te toto corde, ore et opere diligamus, et a tua nunquam laude cessemus.

Ensuite les oraisons des patrons.

Seigneur, écoutez nos prières pour toute votre Église, pour ce royaume, pour notre saint père le pape, monseigneur notre évêque, le roi et la famille royale, ce diocèse, cette paroisse, cette maison, nos parens, nos bienfaiteurs, nos amis, nos ennemis; et daignez accorder à tous ce que votre Fils lui-même nous a ordonné de demander.

On fait ici les recommandations particulières, s'il y en a à faire.

Pater noster, etc. Ave, Maria, etc.

On ajoutera les oraisons suivantes, quand il y aura lieu.

La veille de chaque ordination.

OREMUS.

Protector, Ecclesiæ tuæ, Deus, te supplices exoramus ut super famulos tuos quos ad gradus sanctuarii vocare dignaris, benedictionis tuæ gratiam infundas; ut in conspectu tuo ministerium fideliter

adimplentes, prædestinata sanctis tuis præmia, te adjuvante, feliciter consequantur. Per Christum, etc.

Pour un malade.

OREMUS.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro famulo tuo infirmo, pro quo misericordiæ tuæ imploramus auxilium; ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in ecclesia tua referat actiones. Per, etc.

Pour un malade à l'extrémité.

OREMUS.

OMNIPOTENS et misericors Deus, qui humano generi, et salutis remedia, et vitæ æternæ munera contulisti; respice propitius super famulum tuum infirmitate corporis laborantem, et animam refove quam creasti; ut in hora exitus illius, absque peccati macula, tibi creatori suo per manus sanctorum angelorum repræsentari mereatur. Per, etc.

Pour quelque autre nécessité.

OREMUS.

DEUS, refugium nostrum et virtus, adesto piis Ecclesiæ tuæ precibus auctor ipse pietatis, et præsta ut quod fideliter petimus efficaciter consequamur. Per, etc.

Prions Dieu pour les âmes des fidèles trépassés, et particulièrement pour celles de nos parens et de nos bienfaiteurs. (S'il y a quelque recommandation particulière à faire, on la fera ici.)

Ps. 129 De profundis, etc., *comme ci-dessus, pag.* 141.

℣. Requiem æternam dona eis, Domine.

℟. Et lux perpetua luceat eis.

℣. Requiescant in pace. ℟. Amen.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Pour un prêtre défunt.

OREMUS.

Deus, qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum N. sacerdotali fecisti dignitate vigere; præsta, quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregetur consortio.

Pour un défunt.

OREMUS.

Inclina, Domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui, quam de hoc seculo migrare jussisti, in pacis ac lucis regione constituas, et sanctorum tuorum jubeas esse consortem.

Pour une défunte.

OREMUS.

Quæsumus, Domine, pro tua pietate, miserere animæ famulæ tuæ, et a contagiis mortalitatis exutam in æternæ salvationis partem restitue.

OREMUS.

Fidelium Deus omnium conditor et redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum, remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indul-

PRIONS.

O Dieu! qui êtes le Créateur et le rédempteur de tous les fidèles, accordez aux âmes de vos serviteurs et servantes la rémission de tous leurs péchés, afin qu'elles obtiennent par les

humbles prières de votre Église, le pardon qu'elles ont toujours désiré. C'est ce que nous vous demandons pour elles, ô Jésus! qui vivez et régnez dans tous les siècles des siècles. Ainsi soit-il.

gentiam quam semper optaverunt piis supplicationibus consequantur. Qui vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Recommandons-nous à Dieu, à la sainte Vierge et aux saints.

℣. Daignez, Seigneur, pendant cette nuit,

℟. Nous préserver de tout péché.

℣. Dignare, Domine, nocte ista,

℟. Sine peccato nos custodire.

PRIONS.

Nous vous prions, Seigneur, de visiter cette demeure, et d'en éloigner toutes les embûches du démon, notre ennemi; que vos saints anges y habitent pour nous y conserver en paix, et que votre bénédiction demeure toujours sur nous. Par J.-C. N. S. Ainsi soit-il.

OREMUS.

Visita, quæsumus, Domine, habitationem istam, et omnes insidias inimici ab ea longe repelle; angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant, et benedictio tua sit super nos semper. Per Christum Dominum. Amen.

Vierge sainte, mère de miséricorde, et vous, mon bon ange, mes saints patrons, tous les saints et saintes du paradis, j'ai recours à votre puissante protection; intercedez en ma faveur, je vous supplie, auprès du Seigneur, afin qu'il répande sa bénédiction sur moi, qu'il m'accorde une nuit tranquille, et la grâce d'une sainte et heureuse mort.

Offrande du repos.

Mon Dieu, je vous offre le repos que je vais prendre en union du repos que Jésus mon Sauveur a pris sur la terre, de sa mort et de sa sépulture, et mon réveil de demain en union de ses réveils et de sa glorieuse résurrection. J'adore les dispositions de son cœur dans tous ces états, et je vous demande très humblement la grâce d'en avoir de semblables.

Que notre prière du soir monte vers vous, Seigneur, et que votre miséricorde descende sur nous. Ainsi soit-il.

FIN.

INDEX

PRÆCIPUORUM MANUALIS TITULORUM.

MANUALE ORDINANDORUM.

PARS PRIMA.

PARS SECUNDA.

PARS TERTIA.

PARS QUARTA.

PARS QUINTA.

PARS SEXTA.

FINIS TABULÆ.

